

BOLLETI
DE LA
SOCIETAT ARQUEOLÒGICA
LULIANA

REVISTA D'ESTUDIS HISTÒRICS

ANY L (1934)

TOM XXV

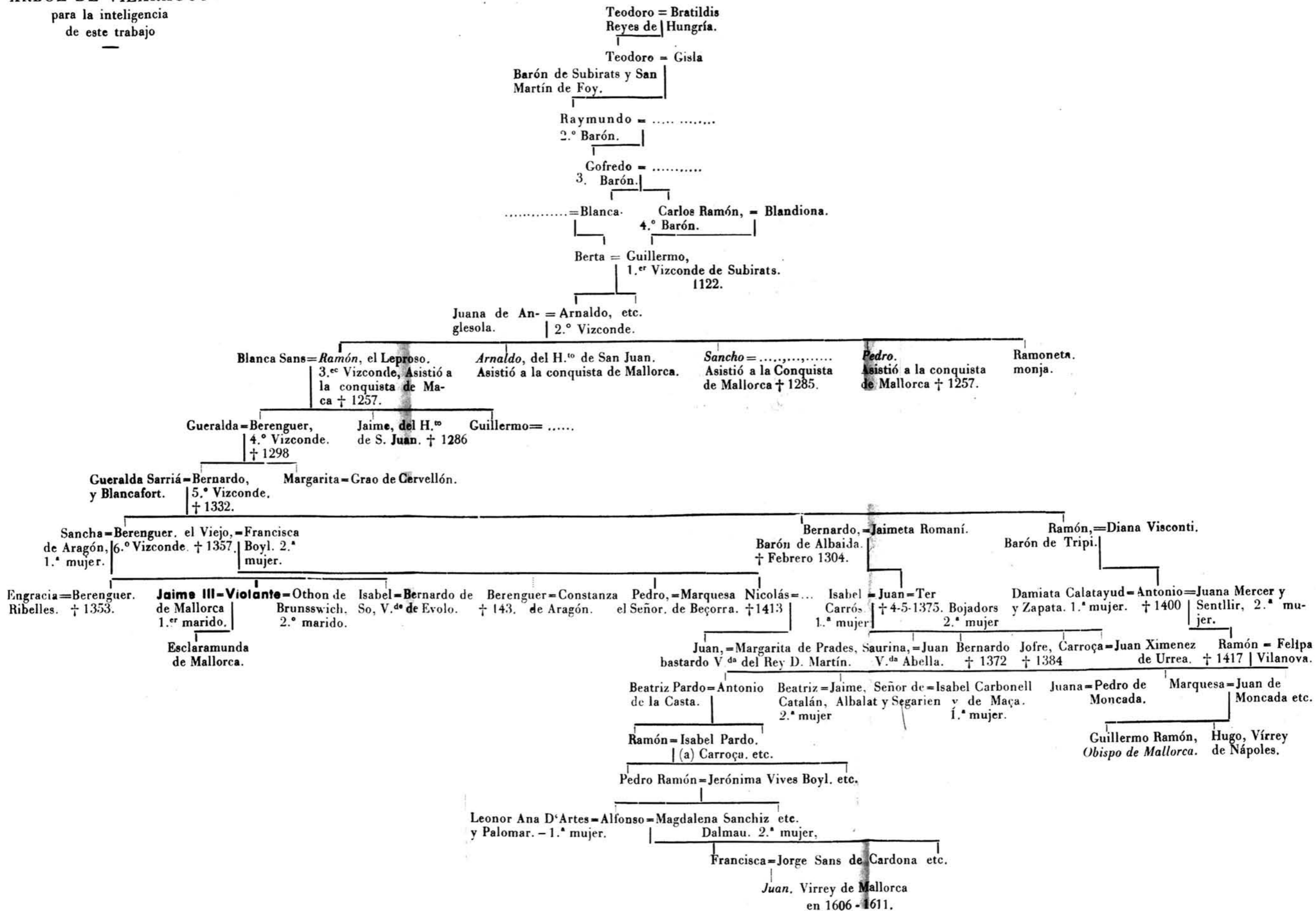
CIUTAT DE MALLORCA

ESTAMPA D'EN GUASP

1934

ARBOL DE VILARAGUT

para la inteligencia
de este trabajo

T A U L A

	Págs.		Págs.
Avinyó Joan, Prev.			
El «Liber de Ascensu et Descensu Intellectus» de Ramon Llull.	57	de Mallorca (continuació i acabament)	13, 74
Alomar Esteve, Gabriel		Dietari del Doctor Fiol (1786-1787-1788)	38, 89, 104, 146, 208, 247
Ferros de balcons mallorquins de les èpoques de Lluís XV, Lluís XVI i de l'Imperi. Formes populars (quatre làmines en el text)	200	Pons i Marquès, Joan	
Forteza, Guillem		Lul·lisme	53, 183, 234
Arquitectura gòtica catalana. Les Llotges de Comerç un gravat en el text)	1	Inventari del or, argent, joyas e altres bens de la Casa de la Verge Maria de Luc (1480).	185
I, R.		Salas Bosch, Xavier de	
Parte central de un retablo de San Cristóbal	245	L'Ambaixada de Mossèn Joan Dusay l'any 1491	233
Llabrés Bernal, Joan		Sanxo Vicens, Pere Antoni	
Breve notícia de la labor científica del Capitán de Navío D. Felipe Bauzá y de sus papeles sobre América (1764-1834)	64, 97, 137	Bibliografia del articles i notes sobre Història i Arqueologia de Balears en antigues publicacions mallorquines	205
Papeles referentes a las Baleares que se conservan en el Archivo de Simancas	140	Vich i Salom, Joan, Prev.	
La Silla de Alfabia	244	Primera visita pastoral a Lluch (1563)	192
Lladó Ferragut, Jaume		Anònim	
Inventari de la Sala de la Universitat de Selva (1785).	36	† Don Enric Fajarnés i Tur.	52
Sobre l'impost i abasto de l'aygordent. Un viatge a Lluch del Virrey Don Jeroni Agustí (1627)	181, 243	Secció Oficial	
Muntaner, Joan		Junta General Ordinària de 29 de gener 1933.	55
Visites Pastorals a Valldemossa (1609-1692)	30	Han estat repartits també amb aquest tom els plecs XIII-XVI, preliminars i cobertes de la <i>Història de Lluch-major</i> de Tarrasa Talladas.	
Amonestació pels pelegrins de Lluch (1532)	192	Làmines	
Notaris de Mallorca a l'any 1501	246	CLXXXII Don Felipe Bauzá, Capitán de Navío de la Armada y Director de Hidrografia.	64
Pons, Antoni		CLXXXIII La silla de Alfabia	244
Constitucions e Ordinacions del Regne		CLXXXIV Parte central de un retablo de San Cristóbal.	244

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

ARQUITECTURA GÒTICA CATALANA

LES LLOTGES DE COMERÇ (1)

No anem a tractar ací d'una mera manifestació vital de l'art català, incrementada pel fet de transcórrer dins una època de prosperitat material. No tractem tampoc de comentar el caient català de l'art civil de l'edat mitjana, ni de comparar-lo amb les diverses branques europees.

Tractem d'una cristallització arquitectònica privativa de Catalunya; del floreament d'una família d'edificis que són el transsumpte del mateix nervi històric de Catalunya, el punt àlgid de la nostra evolució civil, la representació tangible de la nostra hegemonia mercantívol a l'occident durant més de quatre segles: les llotges de comerç.

Mireu en el mapa la cinta dels emplaçaments d'aquestes llotges: València, Tortosa, Barcelona, Castelló d'Empúries, Perpinyà, fermant-se sobre el contrafort isolat de Mallorca. Aquesta taca blava de mar, circumvål'lada pels solars riberenys de les llotges, és en realitat la nostra pàtria superada, el gresol de les nostres gestes. La nostra darrera etapa de l'edat mitjana (que és el nostre classicisme) comen-

ça en el mar. Les fustes i galeres que el travessen fan més volum que no les nostres ciutats. La vida oberta del mar fou, tal vegada, més trascendent que la tancada dels monestirs i dels castells. Per damunt dels Sants de Catalunya i per damunt dels nostres reis i almiralls es retalla sobre aquest tros de mar la colpadora figura de Ramon Llull, la universalitat de la qual confirma cada dia més rotundament la crítica moderna.

Així, goso a dir, sols copsant la vida d'aquest home es pot explicar la gènesi i la plenitud del nostre esperit nacional, i sols coneixent la tònica d'aquest esperit es poden arribar a cotitzar els valors parcials del nostre heretatge comú, com la literatura, les arts, les conquestes, les exploracions semi-militars i semi-aventureres, les descobertes nàutiques, les primerenques creacions de la banca i de les institucions democràtiques i jurídiques, el desenvolupament mateix de la febre mercantil, rivalitzadora, des de l'origen, dels moviments genials de les repúbliques de Gènova i de Venècia.

S'ofega també en el mar la personalitat moral i material de Catalunya, quan els Reis Catòlics bolquen a l'atlàntic el tresor brunzent del tràfic mercant i són injustament castigats els catalans de no poder participar del comerç i expansió colonitzadora a l'Amèrica, càstig que esdevindria

(1) Text català de la Conferència llegida pel seu autor a l'Institut d'Art i Arqueologia de la Universitat de París el 27 de febrer de 1934, en el cicle sobre «L'Arquitectura Civil a Catalunya a l'època gòtica» organitzat per la Fundació Cambo: Art i Civilització de Catalunya.

més monstruós davant la Història si el descobridor Colom hagués realment nascut entre els nostres.

Per explicar-nos, doncs, el fenomen social que donà naixença a les grans llotges, que són veritables borses i banques públiques, com a pomposos Ministeris d'Ultramar en plena edat mitjana i a on quedaren impreses les més delicades formes arquitecturals del gòtic i consagrades amb peculiar elegància les estructures constructives d'una tradició gloriosa, cal al menys (ja que no disposem de temps per a altra cosa) enumerar el cúmul de factors que convergiren a Barcelona, primer que a cap altra banda, i incubaren aquí un règim econòmic i social que tornava a ésser nou a Europa. tot reflorint i fent més humanes les civilitzacions fenícia, grega i romana, assaonades, després de mil anys de cristianisme, interferit per la potent cultura aràbiga del califat de Còrdova i per una lenta i fecunda infiltració jueva en tot el territori de la Septimània, de la Provença i de la Marca Hispànica.

Es rompé la crosta dels privilegis, vingué l'afranquiment del treball, l'organització de la petita indústria, l'agregiació dels oficis, l'impuls de les drassanes, la magna creació jurídica del «Consolat de Mar» i la bancària de l'anomenada «Taula de Canvis e de comuns depòsits».

Dues creacions de tanta importància social com el Consolat i la Banca (1) havien d'exercir una forta empena dins l'arquitectura i havien d'engendrar una família nova d'edificis que representessin dins l'evolució comercial allò que representen els palaus dins l'arquitectura civil i els castells dins la militar.

Cal, però, cercar l'origen «constructiu» de les llotges, que, com a tals edificis, no podien ésser un producte de generació espontània. Aquests antecedents constructius els tenim en els «Almudís» i els «Alfòndics», i més remotament en els

pòrtics de les places públiques on tenien lloc els mercats i les fires.

A València ens resta en peu encara un Almudí (1) de procedència aràbiga, si bé adaptat en el segle XIII als afers comercials de la població que si no fou capgirada al menys fou renovada per l'esperit aglutinador de Jaume I.

L'Almudí, que presenta una disposició de basílica romana, fou en un principi casa de contractació de blats i convertida després en un simple dipòsit de grans, vi i sal.

En el segle XIII va nèixer la veritable vida civil catalana i els edificis comercials s'hagueren d'habilitar en branca apart de l'arquitectura domèstica, de la qual formaven part les botiques i punts de venda de carn i peix (2).

Les Corporacions de Govern no necessitaven de moment edificis propis, car els Consellers es reunien de bell antuvi en els temples, ja que aquests eren considerats a l'edat mitjana com un patrimoni complementari dels comtes-reis i estaments governamentals. Així, sense que semblés una tolerància o una dàdiva de l'esglèsia, les reunions dels Consells Municipals es celebraven a les aules capitulars monàstiques; i s'arribava, inclús, a edificar dins els conjunts monàstics sales exclusives per a les assemblees municipals (Convents de Fra Menors, Dominicans i de Santa Caterina) a Barcelona (3).

Els mercaders, segons la prohibició evangèlica, no podien reunir-se en els temples; i a això cal atribuir que els edificis de contractació tinguessin a Catalunya una

(1) Actualment hi està instal·lat el Museu Paleontològic.

(2) CARRESAS CANDI en el seu llibre *La ciutat de Barcelona*, pàgs. 383, 647, 652 i 659, diu que es té notícia documental que en el segle XII la peixateria d'aquesta ciutat pertanyia a un particular anomenat GRANGI, i que s'establí més envant una mena de municipalització de serveis amb cinc carniceries oficials (una pels eclesiàstics i una altra pels jueus). També fa constar que a Hospitalet, Flix i Banyoles hi havia en tal data edificis-magatzems de blat, construïts pels municipis.

(3) CARRERAS CANDI, obra citada, pàg. 425.

(1) Vegi's l'assaig de ABBOT PAYSON USHER *Deposit Banking in Barcelona 1300-1700*, publicat en la revista nordamericana «Journal of Economic and Business History» del 1.er de novembre de 1931. Vegin-se també els recents treballs de l'investigador francès ANDRÉ SAYOUS.

naixença anterior a les mateixes Cases Consistorials i àdhuc als mateixos establiments de beneficència.

La casa gremial gòtica dels artesans i menestrals en els seus orígens no diferia segurament de la casa ordinària, per la mateixa raó que hem apuntat abans: la de què els actes públics dels gremis i oficis eren en si solemnitats religioses, i, escampades en diversos temples, tenien llurs capelles, amb els altars i retauls propis i, inclús, ornaments litúrgics propis.

Els traficants mercantívols de Catalunya són els que en realitat tenen, per força, una naixença corporativa al marge de l'església. No solament detinguts a la porta del temple, sinó atacats constantment per les excomunionis papals que prohibien als cristians de comerciar amb els sarraïns i amb els països d'infidels.

No obstant, els primers constructors dels palaus comercials no podien prescindir dels mòduls cristallitzats en els dos camps matris de la construcció monumental: l'arquitectura religiosa i l'arquitectura militar dels castells feudals, entremig de les quals és precis veure-hi l'embrió dels palaus civils i de les llotges.

L'arquitectura civil sorgeix a les nostres terres mediterrànies amb una nitidesa i simplicitat (de tècnica i d'expressió artística) que no crec que es pugui trobar enlloc més. No-res d'inspiració híbrida; no-res d'adaptació artificiosa. D'aquesta inspiració arquitectònica són filles les nostres llotges.

La paraula italiana «loggia», fou originàriament un mot aplicat a usos ben diferents; (1) la primera idea d'edificar una *loggia* isolada, sense connexió amb cap altre edifici ve, sens dubte de la innovació semidemocràtica dels nobles de les repúbliques italianes que volien seguir el gust general del país d'estar-se llargues hores a la plaça pública, però a redòs i sense mesclar-se amb la plebs; així, la bellíssima creació de la *Loggia dei Lanzi* a Florència, la del Papa a Siena etc.; després per analogia es diu «llotja del blat»,

«llotja de la seda», «llotja de les llanes» als dipòsits respectivus.

En els inicis del comerç català, quan els edificis eren purament utilitaris s'en deien «Alfòndics», de l'àrab «Al-fondak» que significa pròpiament «hostal», «posada».

Els nostres més antics documents van plens de la paraula «alfondech», la creació dels quals sembla privativa dels reis o, amb tota seguretat, dels vell comtes.

A l'arxiu de la Corona d'Aragó figura el pergami n° 9 d'Alfons I, signat a Tortosa als idus de febrer de 1165 que fa referència ja a la donació d'un alfòndic prop de la plaça del Blat, a Raimundus Cogus de Colliure i a la seva muller Falbe.

En 1262 Jaume I envià un ambaixador al soldà Bïbars I per tal d'obtenir d'ell un alfòndic i establir-hi un alfondiguer i un cònsol. (1)

En 1264 es nomena pel rei cònsol a Alexandria a Guillemó de Montcada i allà, com també en totes les zones d'influència, en els mercats de compra i en les bases navals catalanes (Egipte, Síria, Xipre, Armènia, Anatòlia, Constantinoble, Grècia, Albània) i en els mercats de venda i punts de domini polític (Sardenya, Còrsega, Génova, Sicília, Malta, Gerba i per tota la costa africana) s'hi degueren construir els alfòndics més grandiosos

El mateix Jaume I concedeix permís al seu vassall A. de Bessers per a bastir un alfòndic a Ciutadella de Menorca (2)

En el Capbreu ordenat l'any 1304 dels establiments i donacions fetes a Mallorca per don Nuno Sanç (3) apareixen en les confrontes un gran nombre d'alfòndics, principalment de genovesos i de propietat particular,

El tractat de 1313 amb Bugia (4) prova la importància que tenia l'alfòndic dels catalans en aquella ciutat; però allà on es

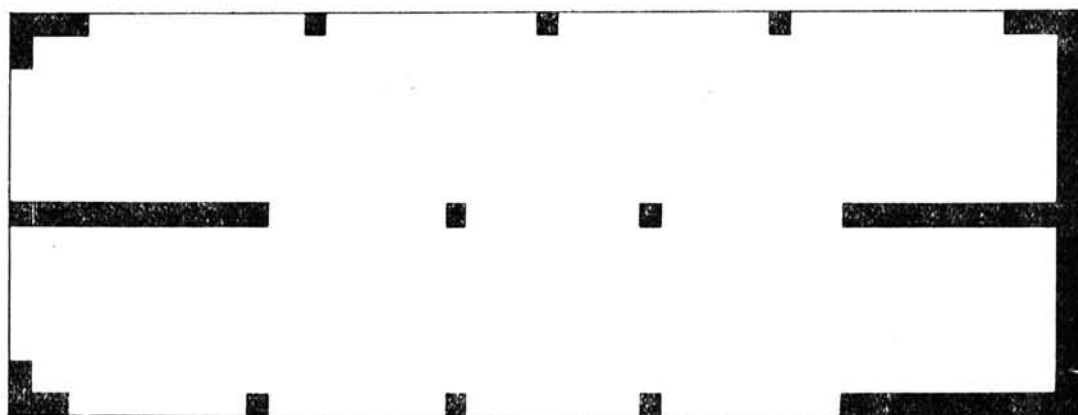
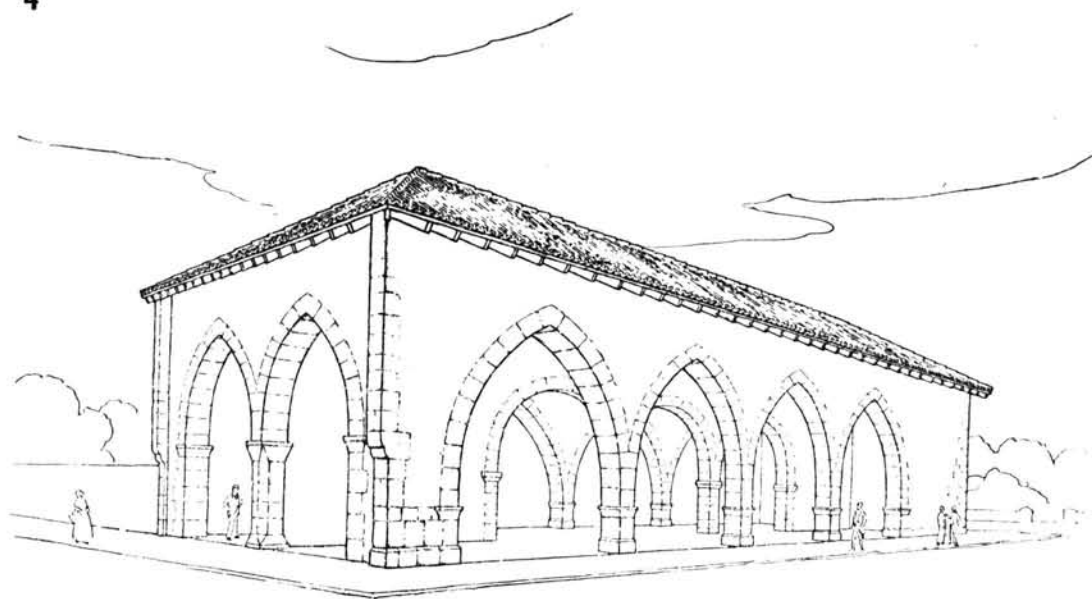
(1) MIRET I SANS, *Itinerari de Jaume I*, pàg. 325.

(2) PARPAL (Cosme), *La Conquesta de Menorca por Alfonso III de Aragón (II de Catalunya)*, Apèndix, pàg. III.

(3) AGUILÓ (Estanislaw de K.). «Bolleti de la Sociedad Arqueológica Luliana», Volum IX, pàgs. 209, 241 i 273.

(4) CAPMANY, *Antiguos Tratados*, pàg. 75.

(1) Vegi's: ENLART, *Manuel d'Archéologie Française*, I, pàg. 382.

ESCALA 0 1 2 3 4 5 mts

TIPUS DE LLOTJA ESQUEMÀTICA: TORTOSA

veu millor l'abast polític d'aquests alfòndics és en el tractat de pau fet entre els reis d'Aragó i Sicília i el rei de Tunis l'any 1403, exhumat pel notable investigador mallorquí Estanislau de K. Aguiló. (1)

El mot «alfondec» perdura en els nostres documents fins a dates posteriors a la construcció de les llotges, com ho prova el document de l'any 1542 que fa referència a la reaparició de la pirateria musulmana de la mediterrània: «los infaels robaren e cremaren tots los vaixells, de dit port de Sóller e la tarassana e l'alfondech» (2).

(1) «Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana», Volum IX, pàg. 350 i ss.

(2) RULLAN, *Historia de Soller*, tom II, pàg. 57.

«Els alfòndics—escriu Nicolau d'Olwer (1)—eren uns grans edificis, en el barri del port, on les colònies franques tenien el dipòsit de mercaderies i on els mercaders podien allotjar se. En torn de l'alfòndic s'organitzava la vida de la colònia mercadera en forma altament autònoma».

La Llotja esquemàtica: Tortosa. Es indubtable que la primera manifestació arquitectònico-artística, noble, dels edificis comercials, evolució dels alfòndics, són les llotges obertes, de les que conservem

(1) NICOLAU D'OLWER, *L'expansió de Catalunya a la Mediterrània Oriental*, pàg. 35.

el tipus específic català amb la Llotja de Tortosa, de construcció esquemàtica, però que era més que un simple dipòsit de mercaderies, un centre oficial de contractació.

El fet que Tarragona assumís una categoria exclusivament eclesiàstica a l'edat mitjana, donà, potser, al port de Tortosa el primicer moviment comercial de la demarcació.

Per concessió de l'Infant Ferran, marqués de Tortosa, començà el Municipi l'obra de la Llotja l'any 1368 i s'acabà cinc anys després.

Es conserva el «Libre de la obra de la Lotja que és en la rambla de la ciutat de Tortosa, qui administra l'obra Guillem macip en l'any MCCCLXVIII» (1) on consta el resum de despeses fetes en tal empresa.

Es aquesta llotja una elegant porxada de quatre vessants, on predominen els arcs ogivals simples recolzats damunt incipients pilastres. El suport de la cresta de la coberta està format per un sistema de massissos i arcs de mig punt del més pujat sabor catalanesc.

Gràcies al Servei de restauració i catalogació de Monuments de la Generalitat de Catalunya podem presentar ací la planta i la perspectiva cònica d'aquesta Llotja.

L'Ajuntament de Tortosa té a gran honor el conservar intacte aquest monument històric, encara que exigències urbanístiques l'hagin obligat a assignar-li un emplaçament distint del primitiu.

Llotges de Castelló d'Empúries i Perpinyà — Un tipus menys obert que el de Tortosa és el de Castelló d'Empúries, on ja les portalades alternen amb les finestres. Aquesta Llotja no es conserva íntegrament. Correspon a la planta baixa de l'actual casa de la Vila i no a l'antiga casa dels comtes com s'ha volgut sostenir per qualcú. (2)

Però allà on madura de ple el tipus de llotja mig oberta mig tancada és a Perpinyà.

En el *forum* de la ciutat es comença la construcció de la preciosa Llotja en 1397. Es dotà d'antuvi d'enteixinat de fusta cosa que li imprimí un segell, senyorial. Amb tal de reduir la llum de les bigues, l'arquitecte adossà a cadascun dels murs laterals un sistema d'arcs ressaltats damunt els quals corrien els caps de les mènsules.

Durant el període 1462-1475 (ocupació del Rosselló i de la seva capital per Lluís XI), decaigué la prosperitat general, però en 1540 pren una altra volada i es decideix la construcció d'un altre pis per tal d'allotjar-hi el setí de la jurisdicció Consolar, seguint les petjes del gòtic flamíger emprat pel projectista del cos del Consolat de València.

El bell aspecte extern de la Llotja antiga de Perpinyà es pot entreveure en el curiós retaule (1489) de l'església de Sant Jaume de dita ciutat.

Aquesta Llotja ha sofert alguns canviaments que li han fet perdre també la integritat del seu procés històric i constructiu. En 1751 el comte de Mailly, que comandava el departament, feu abatre el sostre prísti i feu convertir la Llotja en una sala d'espectacles. En ple segle XIX es construí un altre embigat, s'afegiren tres filades a l'edifici i es feu de nou la cornisa i la barana, de gust no prou depurat.

En el pis de la Llotja hi ha instal·lada la Sala Arago, però els baixos estan destinats a afers massa utilitaris, que la desvaloritzen i no permeten la seva total contemplació.

La Llotja tancada. — Si és veritat que l'edifici de Florència anomenat abans «San Michele in Orto» i avui «Or San Michele» fou construït inicialment per allotjar el blat, com testifiquen diversos autors (1), hem de convenir que aquesta magnífica sala fou la «primera» llotja tancada (1336-1404) i el primer casal gòtic mercantil de senyorial traça.

Hi ha una cosa inqüestionable i és que els famosos «dotze gremis» i el de mercaders de Florència foren els que més matinerament varen aristocratitzar-se (l'aristocratització és un fenomen que fructifica

(1) Arxiu Municipal de Tortosa.

(2) Vegi's la *Geografia General de Girona* de BOTET I SISÓ.

(1) RICCI, FLECHTER, CALZADA, VENTURI.

més favorablement a les ciutats de l'interior que no a les del litoral), i això transcendí en les manifestacions artístiques i en el procés arquitectònic que s'inicia dins aquesta nova branca de la construcció civil.

La Llotja de Barcelona. - Amb l'aparició de la magistratura consolar o «Consell de Prohoms de Mar», derivada de la creació jurídica catalana que encarnà en el «Libre de Consolat de Mar», s'elevà enormement a Barcelona el nivell social dels mercaders i la jerarquia comercial i marítima.

L'arquitectura ha estat i serà sempre el segell de les grans institucions. El Consell de Cent de Barcelona fou, per altra banda, el nervi, l'organisme impulsor de totes les activitats catalanes i al mateix temps el veritable receptacle conciliador dels criteris positivista i idealista que bullien dins aquella urb coronada de glòria després de les conquestes de Mallorca i de València.

En 1339 el Consell de Cent tracta ja d'adquirir un terreny en la Ribera de Mar per tal d'aixecar-hi una llotja, i crea un fort impost (el 3%, *ad valorem*) sobre les mercaderies d'entrada i de sortida per subvenir amb tal ingrés a la construcció de l'edifici que havia de substituir les velles llotges obertes (la porticada de devora l'antiga església de Sant Antoni, la tocant a la plaça de Sant Jaume, la que existia abans en el mateix solar de l'actual) per la «Llotja nova de Mar». (1)

En 1382 degué créixer el desig de dotar de sumptuositat el casal de la Llotja i Consolat de Mar, com també el de dignificar els encontorns del seu emplaçament, puix veiem en un altre document d'aquest any les ordres dictades per l'almirall Pere de Montcada manant retirar les «forques» instal·lades en la Ribera de Mar, cosa que en aquella època representava un progrés urbanístic enorme.

De 1382 o 1383 en que començaren positivament les obres de la Llotja de Mar

fins a la seva terminació cap a finals de segle (1), s'opera en realitat el madurament i la plenitud de les escoles gòtiques catalanes, i els mestres catalans arriben a superar les influències externes per establir, amb seguretat, vigor i aplom únics, els cànons inconfusibles del «nostre gòtic».

Sols resta avui de la Llotja de Barcelona la gran sala de columnes. La doble teoria d'arcs de mig punt peraltats, que recolzen sobre pilars de secció cruciforme amb finíssims nervis i coronat per una cinta de minsos capitells, formen un prodigi d'elegància i d'agilitat, compatible, al meu veure, amb la mateixa composició de la *Loggia dei Lanzi* 2.

No recorda aquesta sala els annexes, diguem-ne civils, de les construccions religioses. Es evident, com he dit abans, que l'arquitectura civil gòtica té les principals arrels en els grans conjunts monàstics. Les aules capitulars, els grans dormitoris, les biblioteques i àdhuc els cellers i cups, són els antecedents constructius locals de les llotges tancades, així com els refetors, sacristies, noviciats, etc. són, junt amb les cambres enteixinades dels castells, les estructures matrius de les nostres grans sales civils dels palaus corporatius.

Podem parangonar, en efecte, les aules capitulars dels grans monestirs catalans amb les sales columnàries de les llotjes de Palma de Mallorca i de València (de les que parlarem més endavant); però no amb aquesta gran sala de la Llotja de Barcelona, de composició més simple, on l'originalitat radica en doblar o triplicar l'altura del sostre, posant l'enteixinat gairebé al nivell de les voltes catedralícies, això és, a més de setze metres.

La llargària de la sala s'acosta als 33

(1) Es conserva un altre document de 1398 en el que consta l'ordre de Martí I d'aplicar el sobrant dels cabals recaudats per l'armament de les dues galeres «de guardia» i de «l'almoïna, a l'acabament de la lotge de mar».

(2) Avui és sostingut per molts de comentaristes que la *Loggia dei Lanzi* és el simple leit motiv d'un sistema d'urbanització projectat per engrandir i porticar tota la plaça de la Senyoria a Florència.

(1) En 1357 estaven ja aixecades les parets del nou edifici car en el volum de «Deliberacions del Consell Barceloní» corresponent a aquest any (1354-1359) es llegeix: «Prohibició de fer foc dintre les parets de lotge nova de mar...», foli 115.

metres i l'amplària als 21; l'airosa sensació de grandiositat prové més que d'aquestes mides absolutes, de la divisió de l'espai en sols tres tramades o naus, tant en sentit longitudinal com en el transversal.

Els pilars i nervatures dels arcs d'aquesta construcció tenen un parentiu directe amb els de la Catedral de Barcelona que s'erigia al mateix temps, i no dubto que la pedra és de la mateixa procedència, i la col·locació de les filades i dovelles en obra segueix el mateix regiment, i ha cobrat el conjunt aquella mateixa corprendora pàtina.

El programa d'aquests palaus mercantils exigia segurament altres dependències porticades o tancades i no hi mancava mai el gràcil «pati de tarongers», que crec, sense reserves, una tradició heretada dels moros i introduïda per les mesquites de Mallorca i de València.

Si hem dit que els grans conjunts comercials varen nèixer, sinó amb l'hostilitat de l'església, al menys al marge del seu influx, com ho proven, si més no, les paraules aflictives de Ramon Llull: «En los alfondecs ni en los obradors no hus hi cal cercar, Sènyer, car no y tracta hom quax si no de vendre e de comprar e de jurar e desperjurar» (1), ben aviat, tanmateix, l'esperit de la fogosa religiositat medieval s'havia d'imposar, i així veiem ja el testament de l'almirall reial Pere de Montcada que disposava alçar una capella a Llotja amb la fundació de dos benifets, sota el patronatge de la Ciutat. Devia ésser molt petita aquesta capella quan en 1452 el Consell dels Vint i els Còsols acorden (2) aixecar una altra capella, la qual es deteriorà pels temporals de 1483 i hagué de reconstruir-se en 1575

Pòrtics «Portal del Forment», capella, l'hort dels tarongers (que segons els Consellers era «fort joyell de la ciutat») (3); tot això ha desaparegut, però venturosament ens ha quedat el millor del gran conjunt barceloní, la sala de Contracta-

cions, local que ha viscut unit a la ciutat, tot prestant-li la seva elegància en les manifestacions espirituals, literàries i patriòtiques.

Ens ha quedat també una típica finestra del XIV que pot servir per identificar l'origen artístic de la cresteria afinestrada de la Llotja mallorquina.

Qui fou l'autor de la magníficent Llotja de Barcelona? No ho sabem de cert. Es vé atribuint aquesta obra a un arquitecte anomenat Pere Sa Badia, que molts escriuen Zabadia. «Sa Badia» és un cognom racialment català. Si en documents antics hom trobés la gràfia «Zabadia» hauriem de considerar aquest cognom com de filiació israelita

Altra cosa molt interessant seria el posseir prou dades per poder nos imaginar l'aspecte extern d'aquest edifici en ple segle XV, quan hi desembarcà Alfons V arribant de València amb 18 galeres, o el rei de Navarra que procedia de Milà i Génova, o en ple segle XVI quan, en ocasió de l'arribada a Barcelona de Carles V, es presenciaren a Llotja (1) els assaigs d'un vaixell a vapor «Trinitat», invent de Blasco de Garay.

El regisme i govern de les llotges es consolida i pren major prestigi, autoritat i caire jurídic en temps de Pere III el Gran i Pere IV el Cerimoniós, amb les atribucions que aquests comtes-reis atorgaren als Còsols de Mar, i encara a una superior magistratura formada per dos lletrats «Procuradors» o «Jutges d'Appells», anomenats així perquè llurs sentències no eren susceptibles de recurs i s'havien d'acatar com si fossin provinents del mateix monarca o del primogènit.

Per privilegi de Joan I s'organitza encara el «Consell dels Vint» que entenia en l'administració de les rendes i del famós impost dit de «Periatge» (d'imperiatge o senyoriatge) sobre tota nau que recalava al por de Barcelona.

Des de 1498 s'introduí en el regisme de les llotges mercantívoles el sistema aragonès propugnat per Ferran el Catòlic que recolzava en el sorteig dels càrrecs, mitjançant la insaculació.

(1) *Libre de Contemplació*, Cap. 113, § 13.

(2) COROLEU, *Dietari de la Generalitat*.

(3) *Deliberacions del Consell Barceloní*, volum 1399-1412, fol. 52.

(1) El 19 de juny de 1543.

El que donava capacitat de govern era, doncs, el fet simple de figurar a la matrícula de Mercaders (1).

Tota aquesta legislació d'origen medieval quedà anegada i absorbida pel decret de Nova Planta. L'edifici actual (que tanca la sala gòtica) ocupa un gran solar de la nova Barcelona de més de 3.000 metres quadrats de superfície. És obra de l'arquitecte català del XVIII, Joan Soler, de traça correctíssima i d'equilibrada grandiositat, que s'entremescla amb l'espai gòtic amb una harmonia de difícil assoliment.

La Llotja de Palma de Mallorca. — L'arquetipus de les llotges mediterrànies és, sens dubte, la de Palma de Mallorca, obra civil, veritablement sintètica de la mentalitat constructiva de l'època en tots els indrets de la Catalunya política.

Més que no fer-ne un ditiràmbic elogi desitjaria endinçar-me una mica en analitzar l'esforç del seu immortal autor, el mallorquí Guillem Sagrera, per arribar a una creació tan dispar i a la vegada tan fonamentalment acostada a l'opus gòtic català.

L'any 1426, quan Sagrera s'encarrega de «continuar i acabar» la Llotja de Mallorca, estaven ja cristallitzats els peculiars processos històrics justificadors de tan diverses traces arquitectòniques espargides des de Perpinyà a València. Un d'aquests processos, potser el més interessant des del punt de mira constructiu, és el de la «dèria fortificadora» que tingué constantment suggestionat l'ànim del comte-rei Pere III, temorec sempre de que es profanessin els ossos dels seus avantpassats, i escarmentat per l'entrada a Aragó de les

tropes castellanès. Els successors de Pere el Gran no abandonaren la idea fixa de les fortificacions, i així davallaren de Carcassona, d'Avinyó, d'Aigües Mortes, de Cahors, d'Albi, les formes arquitectòniques militars (copsades de l'Orient pels croats un dia), i s'empeltaren principalment a Santes Creus i Poblet, fogars d'intensa irradiació constructiva.

Per altra part s'havia estès per tot el territori català, el motiu de la planta vuitavada en els campanars i cimboris. Producte d'aquesta influència és la Porta Reial de Poblet, que té una magníficent derivació en l'obra de la Porta de Serranos a València.

Cal citar també com a precedent importantíssim l'evolució gòtica de les aules capitulars en els convents dominicans, que tendien a augmentar considerablement l'altura dels pilars i afinaven les voltes de creueria, donant naixença a un tipus de sala alliberat ja de les proporcions romàniques. Crec, doncs, que l'exemplar del convent dominicà de València, anomenat d'antic «Sala de les palmeres», fou vist i estudiat per Sagrera.

També és immediatament anterior a la Llotja de Sagrera, el procés de l'encaix del Palau del Rei Martí dins el mateix recinte de Poblet, on triomfa el parament nú dels murs, que, cal confessar-ho, són d'una atracció irresistible i d'una bellesa definitiva.

Es clar que aquests exemples que reduïxo al mínim pel millor enfocament de les idees, eren familiars al gran Sagrera.

El peu forçat de l'originalitat de la Llotja de Palma recolza en el fet d'haver de concebre la Sala Columnària, no com una part o un anexe d'un gran edifici, amb altres dependències o serveis, sinó d'haver-la de concebre de cop, isolada i única, sense aditaments de cap classe, com es concep un temple.

Els Defenedors mallorquins del segle XV ja no eren els mercaders primaris de les llotges obertes i menys encara com els consellers i cònsols de Barcelona del XIV, que tenien la mirada més dispersa i batallaven amb una voluntat més complicada. Eren aquells uns mercaders ennoblits pel diner que feien una llotja més bé apoteò-

(1) Els subalterns del «Consell dels Vint» que tenien cura de la recaptació de tals rendes i drets de les llotges s'anomenaven «Defenedors de la Mercaderia» i es nomenaven, també, per serteig. Dins una urna o sac es posaven els noms de 18 comerciants de més de 40 anys d'edat: els Vells o Mercaders Majors. En una altra urna es posaven 92 noms dels de més de 25 anys: els Joves. Així es compaginava sempre l'ímpetu amb l'experiència.

Per entrar en matrícula el comerciant havia de passar per dos escrituraris, un del Col·legi mercantil i un altre del Consell Municipal i en ambdós havia de reunir els vots dels dos terços dels titulars respectius.

sica, en la qual, tot, Sala de Contractacions, Taula de Canvis i Consolat de Mar, podia estar junt i concentrat en una sola i alterosa quadra.

El tema obligava, doncs, a Sagrera a projectar la sala, no sols interiorment sinó exteriorment

Vegem d'analitzar *a posteriori* l'esforç de composició que hagué de fer Sagrera.

Pensada d'antuvi la forma rectangular i les proporcions de la sala, havia de resoldre, tot d'una, de quina manera podria pujar per la revisió de la coberta (terrada o porxada) sens desfigurar la regularitat del buc. És lògic, doncs, que recorregués a l'escala en espiral i flanquetgés, per raó de simetria, les quatre arestes amb torres, les mides de les quals s'adaptessin simplement als mòduls pràctics dels esgraons. El motiu de caragol, circular a l'intradós i vuitavat a l'extradós, és corrent a Catalunya i, inclús, l'enclavament de la torre dins els gruixos dels murs, és un tema profús en castells, fortificacions i esglésies. El cas més anàleg, disposició i proporcions generals, és el de l'encaix del campanar vuitavat de Pedralbes, cas conegut, analitzat i perfeccionat, sens dubte, per Guillem Sagrera; el joc i repartiment de les impostes ho delata i ho confirma.

Altre problema que se li presentava era el contrarrest de les empentes dels arcs torals i diagonals de les voltes, en convergir en els punts crítics dels murs. La gran originalitat desplegada en la solució donada per Sagrera és el sospesat repartiment de gruixos de les parets corregudes i les bellíssimes dimensions assignades als contraforts ressaltats, també en forma vuitavada, que tradueixen a l'exterior la interna estructura de les voltes i que es compaginen admirablement amb les torres angulars. Aquests contraforts intermitjos (que a la vegada permeten la supressió de la mitja columna interior adossada al mur, gaiberé sistemàtica en tals estructures i que fins a la Llotja de València torna aparèixer); aquests contraforts intermitjos, repeteixo, tenen un innegable antecedent constructiu i ornamental en els contraforts angulars dels nostres típics cimboris del segle XIV (Vallbona de les Monges, Catedral de Valèn-

cia, Poblet, etc.), o, si es vol referit a una imatge plana, en els contraforts exteriors de les galeries amb voltes de creueria de certs claustres.

Aquests contraforts, mecànicament, s'haurien pogut suprimir d'adoptar la solució corrent de la rafa interior o semicolumna enqueixalada als murs. Però Sagrera volia cenyir el zócal de la sala amb un pedris corregut i no li convenia tenir destorbs interiors; així, ressaltar per fora les línies verticals constructives, li elegantsava dos sistemes: el decoratiu de les façanes i el de l'embeurement dels nervis torals i diagonals en els murs; embeurement directe, sense intermediaris de cap mena, ni tan sols els *cul de lampes* tan difosos llavors en tot el gòtic europeu.

Un encertat caire original en arquitectura, com en totes les coses, provoca i justifica tot un cúmulo d'originalitats, i en surt un conjunt genial quan aquestes convergeixen racionalment.

En efecte, en imaginar Sagrera l'empelt del feix general de nervis (els torals, els formers i els diagonals) amb la columna, es trobà és clar, amb el peu forçat de suprimir tota insinuació de capitell, cosa que tenia un gràcil precedent dins el gòtic de Mallorca en l'antiga parròquia de Santanyí (1350 ?), prop d'allà d'on Sagrera extreia la pedra predilecta.

Si imaginà Sagrera en primer terme l'empelt dels nervis a la columna o la derivà de la intersecció de tals nervis amb el parament del mur, és igual: la creació artística és igualment exímia si arranca de fenòmens imaginatius que si es desplega guiada pels esculls de la pràctica. En el fons tot això és la mateixa cosa, o el mateix prodigi.

Dic jo, no obstant, que devia pensar primerament en l'encaix mural dels nervis que no en l'encaix columnari, perquè crec precisament que la supressió del capitell no era un *parti pris* sinó que era una analogia, un paralelisme, una nota rítmica provinent de la primera solució, més natural i espontània. A més, l'encaix mural del nervi embegut i perdent se en punta és un tema que el veig repetit en altres obres de Sagrera anteriors o coetànies (Aula Capitular de la Catedral de

Palma?) i posteriors (la «Gran Sala» del *Castel Nuovo* de Nàpols, 1453) (1).

Perquè es guardés absoluta paritat entre la solució del mur i la de la columna aquesta hauria hagut d'ésser perfectament cilíndrica, cosa desacorde del conjunt i dels detalls, sistemàticament arestats. De fer la columna vuitavada, cosa també possible, Sagrera s'hauria deixat vèncer massa pels cànons de l'arquitectura religiosa (Sala Capitular de Poblet, Cripta de Sant Llorenç a Palma, Catedral de Palma, Santa Maria del Mar a Barcelona) i ell tractava de fer «arquitectura civil», absolutament civil; no diré laica, perquè si bé els Defenedors no li havien demanat capella ni oratori, li havien exigint que esculpís figures religioses, la Verge, determinats Sants, àngels, en els tempanells de les portes en el flanc de les torres, etc., seguint segurament l'exemple dels Consellers Municipals de Barcelona que bastien també en aquells moments un altre edifici superb.

Volia fer quelcom més que un edifici civil: volia superar el sentiment d'austeritat gòtica, amb l'esclat d'una joiosa serenor. Volia, sembla, dotar la Llotja d'una

(1) Vegi's en A. VENTURI, *Storia dell'Arte (II Quattrocento)* una nota que fa referència a la documentació exhumada per FILANGIERI DI CANDIDA: «apareix, cridat per Alfons V, un català, Guillem Sagrera, com a Mestre Major de la «Gran Sala» del Castel Nuovo, la construcció de la qual prengué a escarada per 12 000 ducats, el 31 de juliol de 1453. Dos anys després hi treballaven Joan i Jaume Sagrera amb altres artistes (Antoni Gomar, Antoni Treburch) i varis operaris de Manises, que feien l'obra del paviment».

En aquesta època eren tinguts per catalans tots els nascuts dins el nostre territori lingüístic. CAMILE ENLART diu, equivocadament, que Guillem Sagrera era de Perpinyà. L'escriptura de Contracte de l'escarada de la Llotja de Palma, que es conserva a l'arxiu de la «Junta de Agricultura, Industria y Comercio» de Balears (que fou publicada per JOVELLANOS en 1835 i reproduïda per STREET en la seva obra *Some account of Gothic Architecture in Spain*, 1869) comença dient ... *Ego Guillelmus Sagrera lapiscida civis civitatis Majoricarum...*

Es propòsit nostre publicar aviat un extracte de tota la documentació de la Llotja de Palma que es conserva en els llibres d'actes de l'antic «Col·legi de la Mercaderia».

esveltesa i vigor femenívols, que no vol dir, precisament, un vigor poc tivant ni poc intens.

De tota aquesta multitud d'alts desitjos de superació tècnica i d'expressivitat artística va nèixer la «columna helicoidal», l'originalitat i l'escaciença de la qual són alhora una revolució i una salvació.

Però és, realment, dins el gòtic una solució insòlita, inversemblant, la forma helicoidal?

No; potser no té precedent dins la gran composició tradicional, però dins les arts menors dels nostres reixaires i forjadors, qui podrà negar que el ferro prismàtic entorcillat (creació gòtica, a la fi) li podia haver donat a Sagrera la representació plàstica de la seva columna?

No dubto que semblarà a algú que tracto de defensar l'ortodòxia gòtica de Sagrera, i, ben mirat, no és així. Estic elogiant només el maneig, el domini i la «llibertat» artística en què es movia el nostre autor, llibertat que consolida i esclareix les mateixes bases de l'ortodòxia en l'art.

Vull fer notar una altra singularitat prodigiosa de la Llotja de Palma i és el coronament de les seves façanes. De cap manera puc creure que la cresteria decorativa de la Llotja sigui, com algú ha volgut suposar, l'encintat d'un altre pis o planta utilitzable, o el suport de les vessants d'una teulada futura. (1)

La tradició de la coberta de la casa gòtica a Mallorca és, rigorosament, la «terrada» amb les seves gàrgoles de desguàs. No negaré la possibilitat de què Sagrera pensés en protegir les voltes pètries amb una segona coberta de teules (com la que avui existeix, per cert, molt ben disposta), o una porxada con les que després del segle XVI es feren sistemàtiques en els palaus mallorquins (manllevant-ne el motiu a la mateixa Llotja); el que si afirmaré és que el mensulat i el coronament i cresteria que ens ocupen són una estilització finíssima de les barbicanes i rondes militars;

(1) Vegi's: RUBIO I BELVER, *El Coronament de la Llotja de la Ciudad de Mallorca*, (Il·lustració Catalana, n.º 108, Any 1905, Barcelona).

una humanització decorativa de l'emmerletat de les fortificacions medievals.

Ara bé, l'«emoció» que produeix la Llotja de Palma, amb tot i ésser una reflexiva i vibrant aleació, com hem vist, de tots els recursos medievals, s'escapa, desborda l'esperit medieval i sobrepassa el llenguatge del gòtic.

El mateix Capmany (1) que definia la impressió del gòtic de «tristesa deliciosa», hauria hagut d'acceptar aquí el judici de Lamperez (2) atribuint a la nostra Llotja quelcom de l'harmonia i «serenitat hel·lènica».

Es exacte. No crec, per altra banda, inversemblant que Sagrera hagués vist l'Acropolis: Grècia era realment familiar als nostres homes d'aquelles generacions. La dominació catalana a Grècia que comença al ducat d'Atenes en 1311, no acaba fins al 1460 a la senyoria de Piada.

L'infant Ferran de Mallorca es titulà príncep de la Morea. En els Propileus s'hi hostatjà el govern català dels ducats; a la Pinacoteca s'hi instal·là una capella catalana; «Seu de Santa Maria» fou un dia el mateix Parthenon, abrivat amb els quatre pals de sang.

La Llotja de València. Diuen molts d'historiadors que el testament de Jaume I, dissociant el seu regne, fou un gran error polític, però hem de convenir que pel desenvolupament de la trama social, per l'art i la construcció en cadascun dels departaments regionals fou d'una fecunditat extraordinària. Perpinyà i Palma de Mallorca (la convivència històrica de les quals està encara per estudiar) donaren uns fruits, en arquitectura, realment superabundants si es comparen amb la base fictícia de llur esquelet polític. No ens hem de queixar, doncs, des d'aquest punt d'albir. Però inversament, hem de convenir també que València no restà gens postergada, dins cap ordre, en continuar uni-

da (no federada) amb els dominis dels comtes reis. Dic «no federada» perquè com fa notar un historiador contemporani (1), no hi havia en aquests dominis un organisme comú que tendís a mediatitzar cap de les sobiraniaes particulars, puix s'establiren Corts pròpies a cada capital, i el substratum popular era el que evolucionava i el que a la fi s'imposava de fet al monarca (2).

No causarà estranyesa, doncs, si afirmo que València fou al final de l'edat mitjana el nucli més virtual, el doll més refinat de substància artística que registra la nostra història.

Barcelona, València, Palma són tres grans ciutats que han naufragat dins elles mateixes; és a dir, dins el pèlag parassitari on anaren a raure als darrers temps de falta de vida autèntica.

Abans he presentat monuments de València con actius fogars d'inspiració de l'autor de la Llotja de Palma i no em rectifico. Ara em toca asseverar a la vegada, que si entremig dels arquitectes valencians Andreu Julià, Josep Franch, Valdomar i Pere Balaguer, no s'hagués interposat la figura de Sagrera, l'art de Pere Compte, al projectar la Llotja de València, no hauria pogut arribar a la perfecció, al refinament, a la dretura, a la glòria sintètica i suggestionant a què va arribar.

Dues coses conflueixen doncs, en aquest infantament de la Llotja de València. Els cabals inesgotables subministrats per Sagrera i el mestratge formidable de Compte en saber-los aprofitar i fins reanimar en

(1) A. ROVIRA I VIRGILI, *Historia Nacional de Catalunya*. Volum V.

(2) «Volem que allà on les lleis no abastin, aquells que jutjaran puguin lliurement recórrer a natural seny i igualtat» (Preàmbul dels Furs donats per Jaume I a València)

El règim municipal de València excluïa gairebé els cavallers. Sols hi havia 6 cavallers malgrat ésser el nombre de membres 132, nomenats per parròquies i gremis. (MATHFU, *Regim. Regni Valentia*.)

Pere IV fou el que vitalitzà de veres l'autoritat dels Magistrats i Cònsols. Per privilegi, expedit a Lleida en 1344, els incita a sentenciar «breviter et sumariæ, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate attenta».

(1) CAPMANY, *Reflexiones sobre la arquitectura gòtica* (Apèndix del volum III de la Memoria)

(2) LAMPÉREZ, *Arquitectura civil española*, II pàg. 215.

En general els judicis emesos per LAMPÉREZ sobre els monuments de Mallorca eren inspirats pel seu deixeble l'arquitecte G. Reinés.

molts de casos mitjançant una meravellosa aportació escultòrica, que la de Mallorca no té, ni allà era tan primordial

Aclarim, però, amb la major lleialtat, que la Llotja de València no és un plaç arquitectònic de la de Mallorca.

Per de prompte la sala columnària de València està concebuda estructuralment més a l'antiga, és a dir, amb rafes o mitja columna adossada a l'interior dels murs, la qual cosa estableix ja d'antuvi un ordre de façanes completament distint al de les façanes de Sagrera.

En la composició de les portalades segueix models de més refinament lineal que no les de Mallorca, algunes de les quals (les oposades al mar) porten calats de traça mediocre, dibuixats sens dubte pel successor de Sagrera, Guillem Vilasolar o Vilasclar. A més, aquestes portalades posteriors, per llurs dimensions, semblen d'entrada de mercaderies, cosa que a València no es degué fer mai.

Atribueixo la filiació de la porta principal de la Llotja de València a la de la capella isolada de Sant Jordi, a Poblet, obra del temps de l'abat Conill i que feu construir Alfons IV en 1433 en memòria de la seva conquesta de Nàpols. L'any 1452 encara no estava acabada tal capella; per tant era molt posterior a la Llotja de Mallorca i prou anterior a 1483, data en què Compte inaugura les obres a València.

Una variant no diré correcció—introduïda per Compte a la columna helicoidal mallorquina, és la suavització de les arestes mitjançant l'aplicació d'un bordó, tot simulant així que, al mateix temps que la columna, s'ha retorsut també el feix de les vuit motlures lobulades, les quals estan proveïdes de les respectives bases, consegüentment inclinades. No passa d'ésser així una originalitat indirecta, un enginy decoratiu.

Les dimensions de la Sala són aproximades a les de Mallorca; però potser la de València dona més sensació de grandiositat, per dues raons: per tenir cinc tramades en lloc de quatre i per haver disposat a cada volta, a més de la creueria constructiva, una quàdruple creueria ornamental; això ocasiona un reticulat més

espès de nervis i un puntejat més profús de claus esculpturades, que unit al major nombre de columnes i semi-columnes i als frisos dels murs, fa créixer notablement el luxe i la filigrana.

Hem de constatar també una diferència essencial en el «coronament» de les façanes. Malgrat el sistema de merlets, té el coronament de València un ascendent militar més dèbil per haver-se suprimit ací tota insinuació de barbacana, duent al mateix plom els murs de dalt a baix. S'interrompen només per una graciosa imposta a la línia d'aigües. Les gàrgoles són ací d'una gran expressivitat escultòrica, així com les figures i relleus. Els escuts són tots notables, sobretot els de la façana principal, que recorden també en llur encaix i composició els de l'esmentada capella de Poblet.

Caracteritza aquesta Llotja la torre angular (avui alineada amb el cos del Consolat) on quedà instal·lada la capella; i més singularment la caracteritza encara la forma dels merlets, estilització subtil de l'heràldica comtal,

S'ha de citar la volta gòtica del pis de la torre, arestada, sense nervis, que segueix l'escola precoç del convent dominicà, i l'escala en espiral. El gran aditament del Consolat (1506-1533) possiblement ja d'un altre autor, és tal vegada més notable pel seu fris escultòric de renaixement italianístic que no per la seva empena arquitectònica. No obstant, l'harmonia entre el buc de la Llotja i l'ala del Consolat és indiscutible.

La primera i gairebé única emulació d'aquests edificis a l'interior de la Península fou la Llotja de Saragosa, que estilísticament pertany ja a una altra família, inclassificable, segons Quadrado (1).

Els privilegis del Tribunal Consolar són aixímateix concedits més endavant pels reis Catòlics a Burgos a finals del XV; per la reina dona Joana a Bilbao, en 1514; per Carles V a Sevilla, en 1543; però no portaven ja a dintre aquests privilegis el fibló constructiu.

(1) QUADRADO, *Recuerdos y bellezas de España, Aragón*, pàg. 406.

S'estableixen tambécoetàniament Consolats a Anglaterra i a França els més antics dels quals són el de Toulouse en 1549 i el de París en 1563 (1).

(1) CAPMANY, Discurs preliminar al «Código de las Costumbres marítimas de Barcelona, vulgarmente llamado Libro del Consulado», Madrid, 1791.

Amb els nous mons d'occident s'obri per a la navegació el teatre de l'oceà. S'aixeca el geni portuguès i cau el poder marítim de Barcelona.

València i Mallorca allargaren per dos segles encara llur vida comercial traficant amb la Itàlia. A la fi, però, entren les nostres llotjes dins el serè jaciment de la història per representar, a la vegada, l'índex i el sepulcre de la nostra grandesa.

GUILLEM FORTEZA

CONSTITUCIONS E ORDINACIONS DEL REGNE DE MALLORCA

(CONTINUACIÓ)

A

(1458)

Decrevi ego Petrus Moranta Notarius et Scriba domus Universitatis hic aponere et scribere sequens privilegium, quare in festo sancte Lucie et non in festo sancti Thome uti disponit regimen, huiusmodi sit electio seu extraccio Juratorum et Clavariorum.

Joannes, Dei gratia, Rex Aragonum, Navarre, Sicilie, Valencie, Maioricarum Sardinie et Corsice, Comes Barchinone, dux Atenarum et Neopatrie ac etiam Comes Rossillionis et Ceritanie, Magnifico et dilecto Consiliario nostro Vitali Castelladoriz, alias de Blanes, Militi, Locumtenenti Generali, ac Regenti officium Gubernationis in dicto Regno Maioricarum et eius Assessoris, Procuratorio regio et dictam procuracionem regenti Bajulo, necnon Vicario et aliis oficialibus et subditis nostris in eodem Regno constitutis et constituendis, eorumque lochatenentium, presentibus et futuris, ad quos presentes presentari contigerit, fidelibus nostris dilectis, salutem et dilectionem. Nuper expositum est Magestati nostre per fidelem nostrum Rafelem de Olesia, Legumdoctorem, civem, Sindicum et nuncium Civitatis et Regni pre-

dicti, quemadmodum annis singulis electio Juratorum dicti Regni, virtute Regiminis sortis sive de saco, ipsi Regno concessi, celebratur et fit in die sancti Thome ante festum Nativitatis Domini et propter brevitatem temporis insignia sive gramalles Juratorum minime possint perfici et in die natalis Domini indui. Eciamque cum electio Clavariorum fiat et celebretur XXV.º die octobris quiquidem Clavarii tenentur cuilibet Jurarie exsolvere ex una parte tres mille liberas maioricensium pro ordinariis et ex alia parte quadringentas quinquaginta liberas dicte monete pro extraordinariis et quia in uno et eodem die nec fit electio Juratorum et Clavariorum et eo pretextu sepius subsequitur controversia super dictis quantitibus per eosdem Juratos distribuendis, quamobrem, volentes utilitati et comoditati dicti Regni comode providere, si tamen Consilio Generali dicti Regni fuerit bene visum et utile et non alias et absque aliqua leziona dicti Regiminis, volumus et contextu presentium ac de certa nostra sciencia et consulto mandamus quatenus de cetero, electio tam Juratorum quam etiam Clavariorum fiat et celebretur in die sancte Lucie, adeo ut festivitates Nativitatis Domini et divina officia decencius et honorifice celebretur ac distributio dictarum peccuniarum absque aliqua altercatione aut con-

roversia inter eos subsequatur. Mandantes coram vobis et cuilibet vestrum de dicta certa nostra sciencia et expresse quatenus presentes nostras litteras et omnia in eis contenta ipsi Universitati et Generali Consilio teneatis et observetis, tenerique et observari per quos cumque faciatis et mandetis juxta eius seriem et tenorem, contrarium minime facturi, quanto gratia nostra vobis cara est, iranque et indignacionem nostri nominis ac penam florenorum trium mille cupitis non incurrere. Datum Barchinone die duodecimo mensis decembris anno a nativitate Domini M.ºcccc quinquagesimo octavo. Rex Joannes.

Fuit ipsa provisio presentata et admissa per Magnum et Generale Consilium XIII mensis decembris anno M.ºcccc L.º nono prout in libro extractionum dicti anni est continuatum.

B

(1469)

Provisio que no sien sperats los absents en los ofiçis.

Noverint universi. Quod die lune XVIIIº mensis Junii anno a nativitate Domini M. CCCCLXVIII.º coram Magnifico domino Joanne Dusay, utriusque Juris doctore Locum tenente et Assessore Spectabilis et Magnifici domini Francisci Berengarii de Blanes Locum tenentis generalis in Regno et Insulis Majoricarum, Minoricarum et Evice ac Regentis officium gubernacionis dicti Regni, Comparuit discretus Miquael Abeyar, Notarius, Syndicus dicte Universitatis Maioricarum, et dicto nomine obtulit et presentavit ac per me Andream Boix, Notarium alterum, ex diversis ac regentibus Curiam Gubernacionis Maioricarum legi et intimari requisivit et fecit quamdam provisionem regiam, sigillo regio a tergo munitam manu dicti Serenissimi domini Regis et aliis solemnitatibus, quibus decet munitam. Cujus tenor talis est.

Nos Joannes, Dei gratia, Rex Aragonum, Navarre, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, Comes Barchinone, Dux Atenarum et Neopatrie ac etiam Comes Rossillionis et Ceritanie. Vidimus deliberationem factam in Concilio Civitatis nostre Majoricarum, cuius tenor de verbo ad verbum sub hiis verbis habetur. En apres fetes e publicades totes e sengles

coses dessus dites e esser se exit lo dit Spectable Loctinent general del dit Concell per lo dit honorable mossen Luis Dezlado fonch proposat al dit Concell sots semblants paraules. Molt honorables senyors. Ja haveu vist per experiencia quants dubtes e quantes concertacions son eixides e ixen tots dies de aquell capitol del regiment qui parla sobre lo sperar dels absents e del versemblant de la venguda de aquells, si a vosaltres apar axi, sera bo que aquell capitol en aquell cap fos revocat o corregit en aquesta manera, que si la jornada ques trauran los dits oficials, aquells tals nos trobaran personalment dins la present illa de Mallorques, que sien tornats dins los sachs de on seran stats trets, en sien trets de altres, fins que sien tretes persones, qui sien presents en la dita illa e capaces dels dits ofiçis. Sobre la qual proposicio fonch difinit e determenat per tots los del dit Concell concordantment, que sia axi fet, e que de aço sia scrit al senyor Rey, e sia suplicat per letres que sia de sa merce de proveir ho en aquesta forma, dessus recitada. Suplicati igitur pro parte vestrum dilectorum et fidelium nostrorum Juratorum Concilii, Proborum hominum et Universitatis dicte Civitatis Maioricarum preinsertam deliberacionem providere dignemur, considerantes beneficium publicum dicte Civitatis et habitancium in ea concernere, presencium tenore deliberate, atque consulte, eandem delliberacionem insertam desuper, omniaque et singula in ea contenta secundum sui seriem pleniorum providemus atque concedimus, volentes contenta in ea fieri, exequi atque compleri, sic et quemadmodum contenta in ceteris ordinacionibus dicte Civitatis et Regiminis seu eleccionis officialium eiusdem fieri atque compleri debent. Propterea Spectabili in dicto nostro Maioricarum Regno, Locumtenenti nostro regio, Procuratori justicie, Juratis, Concilio, Probis hominibus et Universitati dicte Civitatis Maioricarum et ceteris quibusvis dicimus et mandamus sub nostre gracia et amoris obtentu incursuque nostre indignacionis et ire ac pene florenorum mille pro quolibet contrafaciente quatenus, dictam delliberacionem et nostram hujusmodi provisionem et contenta in ea, teneant firmiter et observent, tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque, et non contrafaciant vel veniant, nec aliquem contrarie sinant aliqua ratione vel causa. In cuius rei testimonium presentem fieri jussimus nostro sigillo a tergo

munitam. Datum Terracone die tertio Junii anno a nativitate domini Millesimo cccc.º Sexagesimo Nono. Rex Joannes.

In itinerum secundo.

Quaquidem regia provisione presentata lectaque et intimata dicto domino Locumtenti generali protinus dictus dominus Locumtenens generalis recepta illa cum illis quibus decet reverencia et honore sacre Regie Magestatis obtulit se promptum et paratum regiis firmiter obedire mandatis

C

|(1469)

Declaracio sobre la graduacio dels Consols e del Execudor.

Die veneris XXX mensis Decembris anno a nativitate domini M.º CCCCLXVIII.º

Los dia e any dessus dits lo Spectable e magnifich mossen Franceshc Berenguer de Blanes, donzell, Conseller e Lochtinent general del molt alt Senyor Rey en lo Regne e ylls de Mallorques, Menorcha e Eviça e Regent lo ofici de la governacio del dit Regne. Stant en la Cambra dels paraments del Castell Real del dit Regne per proveir sobre la disceptacio, la qual cascuns anys es entre los Consols dels actes maritims e mercantils de la present Ciutade Regne de una part e lo Execudor de la casa de la Universitat de la part altra sobre la preçedencia de aquells, de que en dies passats e quasi tots anys se son seguits es segueixen grans rancors, oys e males voluntats, e si noy era debitament proveit sen speren tots anys seguir. Per tant instant e requirent los honorables mossen Luis Dezledo, cavaller, Mossen Franci Reya, alias Dezvilar, Mossen Jacme Berard, Mossen Guillem de Busquets e Mossen Macia Mora, Jurats lany present de la dita Universitat, aqui presents, lo dit Spectable Lochtinent general per benefici e repos del present Regne, apres de molts parlaments e colloquis sobre les dites coses fetes, haut consell dels dits honorables Jurats e dels honorables Mossen Huch de Sant Joan, Mossen Francesch Burgues, Procurador real, Mossen Bernat de Pachs, Visalmirall, Mossen Gaspar de Pachs, Mestre racional, Micer Bonifaci Morro, Micer Joan Berard,

Micer Nicolau Berard, Micer Jacme Muntanyans, Micer Guillem de Puigdorfila, Micer Ferrando Valenti, Doctors en Leys, Mateu Anglada, doncell, Pere Çafortesa, Antoni Colom, ciutadans, Andreu Sunyer e Franci de Mora, mercaders, tots aqui presents e concordants, exceptats ço es Mossen Luis Dezledo, Mossen Huch de Sant Joan e Micer Bonifaci Morro qui eren de altre parer, vista aqui una declaracio sobre la dita disceptacio per son predecesor feta, sots a XXIII de Maig MCCCCLXIII ab la qual fonch declarat que tota hora e quant lo Execudor fos ciutada e lo Consol ciutada, que lo Consol preceis lo Execudor, ates que lo ofici de Consols es vist esser preeminent e pus antich que lo ofici de Execudor per moltes causes e raons en lo dit Consell de peraula deduides e allegades. Per tant lo dit Spectable Lochtinent general proveeix, ordena e declara ab consell del Magnifich Micer Joan Dusay, doctor en cascun dret, Assessor seu e seguint los vots dels damunt dits o de la major part de aquells que daqui avant que lo Consol, axi per lo stament dels Ciutadans com dels Mercaders haia a preceir lo Execudor, sis vol sia Cavaller o Ciutada. Exceptat empero que quant los dos Consols se trobaran ensemps e lo Execudor per lo semblant que lo dit Execudor en tal cars stigua e vaia en mig dels dits Consols, quant empero noy sera sino un Consol, aquell preceixqua al dit Execudor. Joannes Dusay.

D

(1474)

Correccions e adicions fetes per lo Prior de Cartoxa e per Mossen Gaspar de Ferreres proveire al Regiment de Sort e de Sach e ordinacions per aquells novament fetes.

En nom de nostre Senyor Deu Jesucrist e de la sua sanctissima Mare. Com clarissima experiencia del us e abus del universal Regiment de sort e de sach del present Regne de Mallorques haia fins assi dat causa suficient de aquell sien stades fetes assidues queeles a la Majestat del Serenissimo e potentissimo Rey e Senyor nostre. Lo Senyor don Joan, Rey de Arago e de Mallorques etc. ara beneventuradament regnant e per ço, la sua clemencia desitjant reformar axi lo dit universal Regiment com altres parts del dit seu Regne de Ma'llores, e volent

reposar aquell e singulars de aquell en tot pacífich stament e viure, haia tramesos e destinats en aquell a nosaltres don fra Berenguer Roig, Prior del Monastir de Jesus de Natzaret de la orde de Cartoxa e Gaspar de Ferreres, prevere, confessor de la sua altesa, donant, comatent e atribuint a nosaltres plenissima potestat en e circa la reformacio del dit universal Regiment e altres actes per la bona regencia e pacífich viure del dit Regne e incoles de aquell, a la qual voluntat conformint se lo dit seu Regne, migensat determinacio feta per lo Gran e General Consell de aquell, celebrat sots a set del propassat mes de Noembre, a les coses davall escrites e altres ha volgut donar loch e permis per aquesta vegada. Per tant Nos, dits Ambadadors e Reformadors, atanents principalment al servici de nostre Senyor Deu e de la prefata Majestat real, e a tot ben avenir del present Regne, precedents debites e necessaries informacions per la bona regencia del dit Regne, havem fetes, compostes e ordinades, segons per tenor de les presents fem, componem e ordinam, migensant lo auxili e direccio de nostre Senyor Deu, les abilitacions, correccions, statuts, composicions, mutacions e adicions en e circa lo universal Regiment, en e per forma devall continuada, e migensant les protestacions e no obstancies infrascriptes.

I. *Tots e qualsevol homes que aparran esser habils e suficients en un ofici han esser habilitats en aquell.* E primerament. Com a Nos dits Reformadors haia constatat e consta plenament per veridica informacio de moltes notables persones de cascuns staments e condicions del dit Regne esser cosa sumament necessaria per la bona regencia del dit Regne e pacífich viure de aquell que tots e sengles sachs de tots los oficis de la dita Universitat, stants en la caixa del universal Regiment del dit Regne, sien del tot evacuats, e apres de nou refets, abilitats e insaculats per los dits oficis tots e qualsevol homens, qui a qualsevol oficis aparran esser abils e suficients per la bona regencia de aquells, no obstant que ni hagues qui ja tals oficis haguessen hauts, tenguts e regits. Per ço Nos, dits Reformadors precedent e suadint la dita informacio, considerants les dites coses axi expedir a la bona regencia del dit Regne e singulars de aquell, en virtut de la mutua potestat e consentiment en Nos atorgat, com dit es, havem del tot evacuats e buydats tots e sengles sachs del dit Regiment e los radolins

cedules e noms, qui en aquells eren, cremats e anichilats. E apres, migensant debites informacions e ab mitja de jurament evangelical per nos haudes e rebudes de aquelles notables persones que a nos, juxta nostres bones consciencies ha aparegut, havem feta nostre nova abilitacio e insaculacio en cascun dels damunt dits sachs e oficis, faents radolins de sera verda tots de un mateix pes, dins los quals havem meses sengles sedules de pergami, scrivint en aquelles los noms e cognoms dels abilitats per Nos e de llurs oficis, segons consta per ma de cascu de nosaltres o al menys de ma de mi dit Prior. E ultra asso havem feta e continuada una original sedola de paper, en la qual son scrits e continuats tots los dits noms, e aquelles dins en lo fons de cascun sach havem cosida, a fi que si se duptava per algun temps de alguna cosa se puxa fer collacio e verificacio de les sedoles dels radolins ab la dita sedula de paper, migensant les quals puxa constar de la veritat.

II. *Capitol de la caixa del Regiment.* En apres com fins assi per alguns pensaments e cogitacions humanes se posas en dubte de esser fets alguns dols e fraus en alguns oficis del dit Regiment, pretenint aquells esser stats de facil execucio per causa de la custodia e poch nombre e enquera flaqueza de tanquades de la caixa del dit Regiment, en la qual fins assi han stats tanquats tots los sachs de aquell. E jatsia nosaltres fins assi no haïam trobats tals dols ne fraus ne encara alguns vestigis de aquells, volents, empero, e pensants tolra dassi avant tals pensaments e sospites, havem delliberat e en exequcio deduit, corregint e en millor commutant aquesta particula del dit Regiment, que la caixa de tres tanquades de aquell sia daquí avant tolta e anichilada, segons ab la present correccio e mutacio tolem e anichilam, e en loch de aquella statuim, proveim e ordinam que sien fetes dues caxes, les quals nos havem ja fetes fer e ordinades en aquesta forma, ço es, una poca e altra gran, per forma que una puxa star tancada dins l'altra, en la menor de les quals ha tres diverses tancadures e les claus de aquelles sien daquia vant tingudes, ço es, la del mig per lo Governador del present Regne e les altres, una per lo Jurat en Cape l'altra per lo Jurat segon, de les quals tres tancadures les estremes se obren ensemps abdues en un mateix temps. E en l'altra caixa major ha quatre diverses tancadures, sengles

de les quals haia a tenir cascun dels altres quatre Jurats, les quals tancadures per lo semblant se obren en un matex temps. E axi sembla a nosaltres la custodia dels sachs del dit Regiment esser prou segura e fora de tota sospita. Sera empero en facultat dels Magnífichs Jurats, qui vuy son o per avant seran, si volran fer una cuberta sobre les dites quatre tancadures ab una simpla clau, la qual tingua lo Scriva perpetuat de la dita Universitat, a fi que a alguna de les dites quatre tancadures nos puxa metre alguna brossa, qui en obrir o tancar posques empexar aquelles. E les quals caxes, una dins altra, axi com debans staven dins lo arxiu de la dita Universitat, stiguen daquiavant en loch patent, ço es, la gran sala en la qual se celebra lo Gran e General Consell de la dita Universitat.

III. *Que nos puscha abilitar fins los sachs sien evacuats*. Item considerants nosaltres la frequent abilitacio, qui en virtut del dit Regiment se acostumava fer cascun any, esser stada fins assi causa de varies e continues passions e molesties, per ço com cascun dels Jurats volien fer insacular aquells, que a llur apetit concorrien, de ques seguia, es son seguits fins assi molts abusos en gran dan, detriment e desfavor de la Republica del dit Regne, per la qual causa son stades fetes moltes e diverses queres a la prefata Majestat. Volents per ço nosaltres obviar a tals abusos, detriments, dans e molesties, corregint en asso e en millor comutant lo dit Regiment e disposicio de aquell proveim, statuim e ordinam que, en qualsevol dels dits sachs del dit Regiment nos puxa dassiavant abilitar ne altres noms dels qui hi son, introduir, fins tro e tant que tots aquells que vuy hi son ensaculats, sien del tot evacuats per les ordinaries extraccions o per via de mort o altra legitim impediment. Entes empero e declarat que si se esdevenia en la fi de la evacuacio dels dits sachs o algun de aquells no restar tants redolins, los quals bastassen al nombre necessari del ofici o oficis, los quals se haurien a traure per aquell any, en tal cas se hage a fer nova abilitacio dels oficis dels dits sachs segons forma del Regiment. Axi empero que aquell rodoli o rodolins, los quals restaven en los dits sachs, hagen esser trets primerament que aquells, los quals novament seran insaculats, faent entre aquells una basta.

IV. *Que los Jurats no sien presents en abilitacio faedora de persones a ells conjunctes*. Item

statuim e ordenam que, en cars de qualsevol abilitacio faedora, apres de la evacuacio dels dits sachs, si sesdevendra en algun ofici tant real com de la dita Universitat esser anomenats alguns, los quals sien pares, fills o jermans de algun dels Jurats de aquell any, los quals seran en la dita abilitacio, que aquell tal Jurat, del qual seran conjunctes persones, com dit es, los dits anomenats se hagen apartar, e en ausencia de aquell se haia a practicar de la abilitacio de les dites persones per lo president e Jurats restants. La delliberacio dels quals hage star en secret entre ells, axi que lo Jurat apartat no puxa saber si aquelles dites persones anomenades seran stades admeses o repel·lides, migensant jurament.

V. *Forma com se ha a proveir si algun oficial morra ans haver fínt lo temps de son regiment*. Item com en lo dit Regiment fos estat obmes proveir que en cars que qualsevol oficial de la dita Universitat dins lo temps de son ofici moris, qual provisio era faedora, e fins assi sen haien seguits alguns cassos, la provisio dels quals actes, que en lo dit Regiment sobre aquells no era proveit, portava molta perplexitat a la dita Universitat. Per ço nosaltres suplint al dit Regiment los cassos obmesos proveim, ordinam e statuim que, si quant que quant dassiavant se esdevendra morir algun oficial de la dita Universitat, exceptat los devall expressats, que per mort de aquell sia proceyt de continent a extraccio de tal oficial del sach de aquell ofici, servant les solemnitats que en tal extraccio, segons forma del dit Regiment se acostuma servir. Lo qual oficial, aixi tret e elegit, haia e sia tingut acceptar e regir lo dit ofici per aquell temps que restava a son antecessor e fins al terme que lo dit son antecessor lo havia a tenir e regir. Si donchs aquell restant temps no era tant poch que aparegues al Governador e Jurats del dit Regne, o al major nombre de aquells, poderse passar sens extraccio de altre o pur per simple subrogat de algun altre poderse regir a lur bona coneguda. Declarat que, si aquell tal ofici en lo qual se haia a surrogar, sera tal que haia salari ordinari de la dita Universitat, aquell salari se haia a partir e destribuir entre lo defunct e lo surrogat *pro rata* del temps. En aço, empero, no entenem encloure oficials reals, ço es, Balle e Veguer de Ciutat, Veguer de fora e llurs Assessors, car la surrogacio de aquells se pertany solament a la Majestat del Senyor Rey o a son president.

E per semblant noy entenem encloure o compondre Jurats ne Consellers si algun ne covindra morir, sino que si alguns ne moran regescan los qui restaran. Tots altres, empero, oficials, exceptats dits oficials reals e Jurats, Consellers com dit es, sien en la dita nostra ordinacio e provisio compresos.

Fas memoria yo Pere Litra, Notari e Escriba de la Universitat de Mallorques com dissapte a XVI de juny, any MCCCCLXXX u, passa de esta vida lo honorable en Pere Spanyol, Ciutada, Clavari Bosser de la dita Universitat lo bienni del qual finava lo dia de sancta Lucia primer vinent, e per ço fonch recorregut a la disposicio del present capitol, lo qual vist e diligentment discutit e examinat tant per lo Spectable Mossen Joan Pages, Cavaller, doctor en cascun dret, Vicicancellor e Conseller de la Majestat Real e per aquella Lochtinent general en lo Regne e illes de Mallorques, Manorcha e Eyviça e Governador e Assessor del dit Regne, com per los molt Magnífichs Mossen Pere Jorda Cavaller, Mestre en arts e en medicina, Mossen Francesch de Brossa, Mossen Nicolau Spanyol, Mossen Bartomeu Febrer, Mossen Miquel Quintana e Mossen Luch Domenech, Jurats lany present de la dita Universitat, los quals Magnífichs Jurats sobre la disposicio del dit capitol havien haut colloqui e consultacio ab alguns notables homens, axí de sciencia com de altres estaments. E jatsia a alguns dels dessus dits aparegues lo restant temps que lo dit Pere Spanyol havia a regir lo dit ofici esser poch temps en respecte de dos anys, e altres aparegues no poder esser dit poch temps. Per tant los dits Spectable e molt Magnífichs Lochtinent general e Jurats concordantment deliberaren, per molts bons e saludables respectes a ells occorrents en benefici e repos de la dita Universitat, salva per avant millor interpretacio e inteligencia del dit capitol, que per a present sia feta extraccio segons forma del Regiment e presents ordinacions de un altre Clavari, per lo qual haia a regir per tot lo restant temps, ço es fins lo dia de sancta Lucia primervinent, preceint empero una determinacio per lo Gran e General Concell faedora, consentint que si a la Majestat del Senyor rey sera placent atorgar que, aquell que exira per Clavari per lo dit restant temps, sia tornat insacular lo dia de sancta Lucia primervinent e concorrega sort ab los altres insaculats, en axí que, si aquell exira per sort la dita jornada, sia e puxa esser Clavari per

lo bienni seguent, no obstant lo que aura regit fins a la dita festa per la present extraccio. En virtut de la qual delliberacio congregats e ajustats lo dit Spectable e molt Magnífich Lochtinent general e Jurats, ensemps ab lo Gran e General Concell de la dita Universitat e en lo loch e casa acustumada de la dita Universitat sots dimecres a XXVII del dit mes de Juny fonch proceyt a la dita extraccio e isque per sort lo honorable en Gabriel Muntaner mercader, lo qual fonch admes al dit ofici, feta, empero primerament, la dita determinacio de poder lo insacular lo dia de sancta Lucia primervinent.

VI. *Que los impetits per los comptes que haurien compromes ab la Universitat puxen entrevenir en lo Regiment.* Item com fins assi se haia molt ates que, los qui eren impetits de e per causa de la general revisio dels comptes del dit Regne, no eren ne son stats admesos en algun ofici de la dita Universitat per dupte e temor que no donassen orde en destorbar e desviar la dita general revisio de comptes. E jatsia fins assi per part de la dita Universitat se haia donat loch a fermar compromes ab tots e qualsevol impetits per los dits comptes, dels quals impetits alguns haien fermat e altres no haien fermat e altres no haien volgut fermar lo dit compromes. Per tant proveim, statuim e ordinam que, si per ventura algun sera per la sort del dit Regiment tret o elegit en algun ofici de la dita Universitat, e aquell tal sera del nombre dels dits impetits e fins al dia de la extraccio de son ofici no haura volgut fermar lo dit compromes, que aquell tal no sia admes al dit ofici, al qual la dita sort lo haura tret, ans sia tornat dins lo dit sach, e en loch de aquell ne sia tret e elegit altre. En axí que durant tal impeticio algun no puxa esser elegit ne admes en algun ofici de la dita Universitat, en la impeticio empero de dits comptes no entenem esser compresos los referiments o causa de aquells. E si sera algun condempnat per causa de dits comptes, axí que la condempnacio de aquell sia liquida de quantitat de trescentes liures ensus, no sia admes en lo ofici que exira, si donchs no pagava realment e de fet, segons forma del capitol del dit Regiment. En asso, empero, no sien entesos aquells los quals han o hauran gracia de la dita Universitat de pagar dinscerts anys, si ja donchs nols eren passats los terme o termens, en lo qual o quals haguessen pagar quantitat, sobrepujant les dites trescentes liures.

VII. *Quant temps han vagar los oficials.*

Item com en lo dit Regiment de sort e de sach no sia expressat quant temps han a vaguar los Jurats, Consellers e altres oficials de la dita Universitat, ne encara si pare e fill ensemps o dos jermans concorreran sort de Juraria o de Consellaria. Per tant imitant nosaltres una provisio sobre asso per lo Noble Mossen Franci Darill olim Lochtinent general e regint la Governacio del present Regne, ab consell del honorable Micer Jaume Pou, doctor en Leys, regint la Assessoria del dit Regne e ensemps ab los Magnifichs ladonchs Jurats e Consellers feta, sots divensa vint del mes de Desembre, any Mil ccccsinquante quatre, statuim, proveim e ordinam que si se sdevendra exir per forma e sort del dit Regiment en ofici de Juraria o de Conseller, pare e fill o dos jermans, que a tal ofici no sia admes sino lo un de ells, ço es, aquell qui primer sera exit per la dita sort e laltre sia tornat dins lo dit sach. E mes que si per ventura algun dels Jurats, qui vuy son o son stats, exien dassiavant en sort de dit ofici de Juraria, que nou puxen esser, si donchs no hauran vagat tres anys intermedis. Los Consellers, empero, e tots altres oficis e oficials, dels quals nos troba expressament esser disposat de la vaccacio de aquell, haien a vaguar per dos anys intermedis.

VIII. *Que algun no gos metre les mans en la caixa del Regiment.* Item com haiam sabut e axins consta per sufficient informacio que cascuna veguada que la caixa del dit Regiment es portada en lo Consell e uberta davant lo Governador e Jurats per fer algunes extraccions se fa un gran abus, ço es, que los Consellers o alguns de aquells, qui son mes propinques a la dita caixa, quant lo Scrivaria los sachs, per haver aquell que ha mester per traure, posen e meten les mans en palpar los dits sachs o alguns de aquells, e axi palpar, poch mes o menys comprenen quants radolins hi ha, e dequi avànt racionant e silogitzant, venen a concloure qui son los insaculats en aquell tal sach, de la qual cosa se segueixen parlaments de molta molestia enfre molts homens. Per ço, volents nosaltres evitar per nostre poder e saber tals abusos e occasions de parlaments, proveim, statuim e ordinam que dassiavant alguna altra persona, Conseller o no Conseller no gos ne presume que tocar ne palpar algun dels dits sachs, sots pena de fraccio del jurament e homenage per ells e cascadun de ells de tenir e servir lo dit Regiment prestat. Sino que daquiavant, uberta la dita caixa en e per la forma que fins assi se

es acostumada en tals jornades obrir, lo Scriva de la dita Universitat, e no altre, haia a traure e en presencia de tots de la dita caixa aquell sach que mester sera, e aquell metre e liurar en presencia de tot lo dit Consell al Lochtinent general o Governador o Lochtinent seu, qui aqui per aquella jornada presidira, lo qual hage a fer traure los radolins, segons per la forma del dit Regiment es ja proveyt e ordinat. Ajustant encara mes en asso que lo infant, qui segons forma del dit Regiment acostuma traure los dits radolins, per tolra totes suspites en cascuna extraccio de radoli, hage a tenir lo bras arromangat e descubert fins al colze e ans que meta la ma en lo sach la haia be alzar e fer publica ostencio de aquella ab discrecio dels dits, a fi que es vega per tots clarament com aquell no te, ne pot tenir algun dol e frau en la ma, e fet asso meta la ma en lo sach e fassa la extraccio en la forma acostumada.

VIII. *En quina forma se han anichilar e anullar les cedules dels radolins.* Item com fins assi se sien seguits alguns scandils de les sedules, qui ixen dels radolins, ço es, que a vegades se esquinsen e es lasseren, e a vegades per alguns son preses e ab si aportades, e quant son fora Consell fan de aquelles publica e privada ostencio, de on se segueixen moltes scandaloses e detractives lectures e interpetracions. Per ço, proveim, statuim e ordinam que dassiavant lo dit Governador o Lochtinent la hora que haura treta la sedola del redoli, aquella per ell empero vista e lesta, ans de publicar aquella, la haia a lliurar publicament al Scriva del dit Consell e Universitat, lo qual Scriva ab alta e publica veu haia a manifestar e publicar lo nom de aquell, qui en dita sedola sera scrit, en presencia de tot lo dit Consell, e feta aquesta publicacio, lo dit Scriva haia a ficar la dita sedola ab sera en una post, la qual per asso ordinam deure star publicament en la paret, ço es, a les spatles del dit Governador o Lochtinent, a fi que tot hom, qui les volra legir, les puxa legir si volra. E axi haien star fins totes les extraccions necessaries sien fetes e publicades. Les quals coses fetes lo dit Scriva dira publicament si hia alguna persona del dit Consell, qui vulla legir les dites sedoles, car si algun ho volra, ho puxa fer. E dada aquesta facultat, e no volent algun aquelles veure o legir, lo dit Scriva en presencia de tot lo dit Consell ab unes tisores tallara e abolira les dites sedules, per forma que daquiavant nos puxa

legir. Les quals totes coses lo dit Consell hage esperar sien fetes e del tot executades. E fet asso en presencia de tots, la dita caixa sia tornada tancar dins altra caixa.

X. *Que sien fets tres llibres per lo Scriva.* Item com la Consignacio, vulgarment dita de la dita Universitat, sia de les mes principals coses de aquella, dignes de suma custodia e provisio, e per ço, jatsia ab lo dit universal Regiment migensant los antepenultims capitols de aquell, fos saludablement proveyt circa los capbreus e llibres de restes e de obligacions de aquells, e segons en aquells copiosament es estatuit e ordinat, per oblivio, empero, o per altre qualsevol respecte, fins assi es stat obmes exequitar, la execucio de la qual ordinacio es cosa sumament necessaria, axi als censalistes com altres creadors e interessats de la dita Consignacio, e la simplicitat ab la qual sobre aquestes coses fins assi la dita Consignacio se es regida, es en molta manera perillosa e dubtosa per lo sdevenidor de molts cassos. Per ço e per major solidacio e reformacio de la dita Consignacio e regencia de aquella, e per evitar tots scrupols en sdevenidor, proveim, statuim e ordinam que los dits tres llibres, en lo dit Regiment mencionats, sien menats per lo Escriva perpetuat de la dita Universitat, los quals llibres nos par esser necessaris per la bona e soida regencia de aquella e de tots los interessats en aquella, ço es, lo primer llibre de les vendacions de les ajudes, en lo qual per lo dit Notari e Scriva haien esser continuats los noms dels compradors e de les fermanses dels dits drets e ajudes, axi aquelles qui per seguretad de les noves compres se donaran, com encara aquelles qui per algunes avinenses daqui avant, per lo tot o per la resta se donaran. E de totes aquelles lo dit Scriva perpetuat haia a donar trallat be comprovat al Escriva de la dita Consignacio a cost empero e despesa de aquella.

XI. *Lo segon llibre.* En lo segon, empero, llibre seran continuats e escrits tots los censals axi vells com nous, com encara de la Gabella de la sal, e altres que fa la dita Universitat, en lo qual capbreu lo dit Scriva perpetuat de la dita Universitat continuara e scriura tots los dits censals, ço es, singularment e distincta a quis fan vuy en dia e en virtut de quals titols los poseexen, specificant de tant atras com pora la successio de aquells. E aquell llibre o capbreu hage esser lo principal original, lo qual tindra e menera lo dit Scriva perpetuat

de la dita Universitat e semblant de aquell e ben comprovat ne tindra altre lo Scriva de la dita Consignacio. E daquiavant cascuna vegada que algun censal, axi en propietat com en anuals pensions per algun e per qualsevol manera se haura a girar e intitular en tot o en part a algun altra, aquell tal girament se hage primer continuar e notar en lo dit principal original o capbreu per lo dit Scriva de la dita Universitat, e apres per polisa escrita de ma del dit Notari o de son sorrogat, sien certificats los Clavaris e Scriva de la dita Consignacio, lo qual Scriva de la Consignacio sia tingut fer e continuar semblant girament en lo llibre e capbreu que ell mena. E axi, de tal girament constara daqui avant per los dits dos Scrivans que sera cosa de molta tuicio e claricia a tots aquells de qui sera interessar, e tot scrupol sera foragitat. Entes, empero, e declarat que, per aquest duplicat girament, alguna de les parts no sia mes avant del acostumat gravada en despeses, ans los emoluments, qui de un girament de primer resultaven, se haien a repartir daqui avant entre los dits dos Scrivans, e que asso haien a tenir e servir los dits dos Scrivans per alguna forma no contrafassen, sots incorrimet de inhabilitat e privacio de llurs officis e de aquell qui contrafara. Declarat encara mes avant que per algun dels Notaris nos puxa causar ne introduir necessitat alguna als contraents dels dits censals, ço es de haverse fer de necessitat los contractes en poder llur, ans sia licit als contraents de fer aquells en poder de aquell Notari, que be els vendra, sis vol sia de la Universitat o de la Consignacio o altra qualsevol Notari, pus empero sia portada a testacio de ma de aquell, qui tal contracte rebrà, e lliurada al Scriva de la dita Universitat e per aquell fet e continuat, segons damunt es ordonat.

XII. *Lo terç llibre* En lo terç llibre sien continuades totes les restes degudes a la dita Consignacio, lo qual tots anys se hage a mudar e renovellar, a fi que de aquelles puxa cascan any, per verificacio dels dits dos Notaris, ço es, de la Universitat e Consignacio, constar.

XIII. *Perpetuacio e eleccio del Escriva de la Universitat.* Item jatsia per forma del dit Regiment sia statut e ordinat que lo Scriva de la dita Universitat se hage elegir e mudar per sort de tres en tres anys, e clara experiencia haia fins assi mostrat la variacio e mutacio de aquell esser en moltes maneres nociva a la dita Universitat, e per los Magnífichs Jurats del pre-

sent Regne e per algunes notables persones de cascun stament sia a nos consellat e per los dits Magnífichs Jurats demanat que, no obstant la dita forma de Regiment, deguessem lo dit ofici de Scriva de la dita Universitat perpetuar. Per tant se guint llur consell e instancies e preveents en asso lo util de la dita Universitat, corregint e mudant en aquesta part la forma del dit Regiment, scientment e consulta e deslberada perpetuam dassi avant lo dit ofici de Scriva de la dita Universitat en aquesta forma, ço es, que hauda plena informacio de tots los damunt dits Jurats e persons de ia idoneitat, fidelitat, pericia speriencia e abilitat del discret en Pere Litra, Notari, qui per molts temps lo dit ofici ha regit e loablement administrat, ab la present nostra ordinacio, provisio, reformacio e commutacio elegim, assignam e donam lo dit Pere Litra Notari de tota vida sua, Scriva perpetuat de la dita Universitat, e daqui avant, tota hora e quant per mort o libera resignacio del dit Pere Litra se sdevendra vaguar lo dit ofici, sia feta extraccio de altre Notari del sach, lo qual per lo dit ofici de Scriva perpetuat nosaltres havem instituit e en aquell feta abilitacio de aquells Notaris que a vostres consciencies ha aparagut esser abils e idoneus per lo dit ofici. Lo qual Notari, axi per sort en son cars exit, tengua e regesca lo dit ofici de tota vida sua, e sia axi tota hora fet e praticat, fins lo dit sach sia del tot evacuat. En lo qual cas sia feta en aquell, per los Spectables e Magnífichs president e Jurats del dit Regne juxta forma del dit Regiment, abilitacio dels Notaris quels aparra per haver e regir lo dit ofici de tota lur vida, axi com dit es.

XIV. *Creacio del Scriva anual de la dita Universitat.* E per quant per causa de esser lo dit ofici perpetuat, e residir axi en una sola persona se poria seguir los altres Notaris, en qui no cauria sort de tal ofici, no haver alguna experiencia ne certitud dels actes de la dita Universitat, ne de les coses consernents lo dit ofici de Scriva, ço que redundaria en no poch dan de la dita Universitat. Per ço, volents proveyr en aquesta cosa, la qual sola es vista adversar a la perpetuacio del dit ofici, e encara considerants que, per les moltes feynes e treballs que son en lo dit ofici, es molt oportu esser en la dita Scrivania dos Notaris, per tant que los negocis de aquella sien millor dirigits, statuim e ordinam que dassi avant sien dos Scrivans de la dita Universitat, lo un dels quals sia per-

petuat, com dit es en lo precedent capitol, e laltre sia anual, ço es, del sach que nosaltres havem per lo dit ofici del Scriva anual instituit e abilitat, e volem e ordinam que sia perpetuament lendum de la festa de sant Julia propvinent, e daqui avant cascun any en lo dit dia, del dit sach sia feta extraccio del dit Scriva anual, lo qual sia Scriva ensemps ab lo perpetuat per tot lany apres de la dita extraccio seguent, volents, empero, e declarants que si per ventura se sdevenia exir en Scriva anual aquell, qui ja lavors fos Scriva perpetuat, o apres mort o libera resignacio del perpetuat se sdevenia exir del sach dels perpetuats, aquell qui lavors seria Scriva anual que, en cascun dels dits casos fos aquell tal, qui axi exiria, no sia admes per aquella volta a la regencia del dit ofici, al qual exiria, ans sia tornat en lo sach de on sera exit, e feta extraccio de un altre.

XV. *Forma de la regencia e divisio dels Scrivans de la dita Universitat e salaris dels aquells.* E per dar forma e practica a la regencia dels dits oficis, per tant que millor la dita Universitat sia servida e sia entre ells tolt tota ocasio de controversia, e cascun dells sapia qual cosa principalment sta a carrech seu, statuim e ordinam que lo Scriva anual tingua tansolament una clau de la Scrivania e no daltre loch, e sia tingut menar los libres e actes del Exequedor e Mostaçaf de la dita Universitat, e de fer, continuar e registrar tots e sengles albarans, qui se han a fer, axi dels ordinaris com dels extraordinaris. E de tots los emoluments dels dits actes, per ell havedors, hage e sia tingut respondre, e de fet respona integrament, migensant lo jurament per ell prestat, de la meytat al dit Scriva perpetuat, tota hora que per aquell ne sera request, e lo Scriva perpetuat hage entrevenir en lo Consell e fer los actes de aquell, e entrevenir en les abilitacions faedores, tot cas que se sdevendra, aquelles deures fer, e sia tingut noresmenys fer totes les letres dels Jurats missives, axi fora al Regne com dins aquell, e totes altres coses pertanyents en dit ofici, proveint e ordinant que, en cars que algun dels dits Scrivans per malaltia o ausencia o als, sia impedit en lo exercici del seu ofici e coses tocants a aquell, que laltre dells hage e sia tingut fer tot ço que tocava fer al altre de aquells, no faent se per asso alguna mutacio o innovacio en la pertio del salari e emoluments entre ells havedors, los quals salaris statuim e ordinam sien entre ells divisits en aquesta

manera, çò es, que de aquelles cent lliures, les quals eren assignades cascun any per salari del Scriva de la dita Universitat, sien cascun any donades al dit Scriva perpetuat sexanta sinch lliures e al Scriva anual trenta e sinch lliures.

XVI. *De regir personalment. Que puxen substituyr.* Item com per forma de dit Regiment sia elegida la industria de les persones abilitades e no de altres, e fins assi se haze servat abus per alguns qui, o per no voler regir lo ofici al qual son elegits o per altre qualsevol respecte sorroguen altres en loch llur. Per çò statuim e ordinam que dassiavant tots aquells, qui a qualsevol ofici seran elegits, haien e sien tinguts de regir personalment aquell ofici e axi expressament ho haien a jurar. Si donchs tal impediment en lo mig temps nels occorria, qui del exercici de tal ofici los necessitas cessar, car en tal cas volem los sia permes subrogar a coneguda, empero, e arbitre del Spectable president, si seran dels oficials Reals damunt expressats, e si altres oficis o oficials seran, a coneguda e arbitre dels Magnífichs Jurats o major nombre llur. Altrement los dans, perills e inconvenients sien a carrech, risch e perill lur.

XVII. *La forma com se han de fer les tatxes. Com se ha de fer tall.* Item com la speriencia haze mostrat que en les taxacions fetes dels talls, fins assi indicits, se sien fetes molts abusos e moltes desigualtats, e sia necessari sobre asso proveyr. Per tant statuim e ordinam que, quant per lo Gran e General Concell sera indicit o determenat algun tall, e seran elegits taxadors, que aquells e los Magnífichs Jurats del dit Regne, qui acostumen entrevenir en les taxacions faedores, ans que proceesquen en alguna taxació, fassen jurament sobre los sants quatre evangelis en poder del Exequedor, que be e lealment se hauran en les taxacions faedores sens excepcio de persones, taxant a cascun segons les facultats que arbitraran aquell haver, havent esguart al nombre dels infants e carrechs de aquells. E que les tatxes dels dits Jurats e taxadors nos pusquen fer, sino apres que totes les altres tatxes seran fetes, e ques fassen en aquesta manera, çò es, que aquell dels que volran taxar, se haze apertar del loch aon seran les dites tatxes, e en ausencia de aquell, se haze a fer la sua taxa, no havent sguart algun al treball o destorp, que aquell haura aquell any per esser Jurat o Conseller. La qual taxa stigua en secret migensant lo dit jurament

en poder del Scriva e nos pugua publicar fins passats vuyt dies.

XVIII. *De partir lo drap de les gramalles.* Item com sovint se sdevengua que los Jurats, en lo partir dels draps de les gramalles, nos poden avenir, ans sovint sen engenren entre ells algunes molesties. Per tant ordinam que los tres Jurats primers hagen facultat e puxen ele gir aquella pessa, que ells volran e los sera plasant, e laltre pessa se haien a partir los altres tres Jurats.

Les quals totes e sengles coses damunt dites per nos fetes, abilitades, corregides, compostes, mudades e enadides, nosaltres dits Reformadors incorporam, ligam e ajustam en lo cos del dit Universal Regiment. En axi que totes aquelles e cascuna de aquelles sien daquiavant en una mateixa substancia e eticacia del dit Universal Regiment. E de assi avant, axi lo dit Universal Regiment ensemps ab aquelles com encara ab tots e qualsevol privilegis de la dita Universitat, pus empero no sien vists contrariar a les presents nostres ordinacions e statuts, stiguen e romanguen en lur perpetua eticacia e valor. En axi que per qualsevol abilitacio, correccio, composicio, reformacio, mutacio e adicio o altre qualsevol acte per Nos, com dessus es dit, fets e fetes nos puxe dassiavant treure ne alleguar o en alguna consecuencia o posessori de lesio, prejudicio contrafaccio de aquells, ans dassi avant aquells e aquelles, e cascun de aquells e aquelles ensemps ab les presents nostres ordinacions, abilitacions, correccions, mutacions e addicions a ells, com dit es, unides, annexes e incorporades valguen, tinguen e duren axi propiament com en los primers dies de llur admissio e introduccio, e ans de aquestes nostres ordinacions, correccions, mutacions e addicions podien valer, tenir e durar. Declarants sols per aquesta vaguada esser se puscu des fer e no mes avant, per les causes e respectes damunt dits.

Item statuim, proveim e ordinam que les presents nostres ordinacions, statuts, correccions, abilitacions, mutacions e addicions sien daqui avant, ensemps ab lo dit Universal Regiment e privilegis jurats e jurades tenir e servir per tots e qualsevol oficials, axi Reals com de la Universitat e Consellers, per los quals dabans se acostumaven jurar, per çò que daqui avant stiguen, valguen e duren inviolablement. Datum en Mallorques, çò es, en les Cases del Castell del Templa e de lorde de Sant Joan de Jeru-

salem, diluns a dotze de Desembre circa la primera hora de la nit, anv de la Nativitat de nostre Senyor Jesucrist, Mil CCCC setanta quatre, presents per testimonis los Magnífichs Frare Daumau de Maya, Cavaller del dit Orde de Sant Joan de Jerusalem, Misser Nicolau Berard e misser Jaume Muntanyans, doctors en Leys, e yo Geronim Servia, Notari publich de Mallorca, qui en les dites coses request e roguat personalment entrevengui, e de aquelles publica nota e instrument continui de manament dels dits Reverends pares per haver de aquelles eterna memoria.

E

(1474)

Confirmacio reial dels precedents capitols.

Don Joan, per la gracia de Deu, Rey d'Arago, de Navarra, Sicilia, Valencia, Mallorca, Sardenya e Corsega, Comte de Barcelona, Duch de Atenes e Neopatria, e encara Comte de Rossello e Cerdanya. Als Spectable, Magnífichs Consellers, amat e feels nostres en lo Regne de Mallorca, los Loctinent general e Governador, Procurador real, Veguer, Jurats, Balle e altres oficials axi grans com menors, qualsevol jurisdiccio exercints en lo dit Regne e Ciutat de Mallorca, e a totes e sengles persones axi del General Concell com altres de la dita Ciutat, als quals les presents pervendran e seran presentades, e de les coses, o de alguna de aquelles infrascriptes seran requests, e els pertangua, salut e dileccio. No se ignora per algu de vosaltres, la Majestat nostra haver tramesos a aqueix Regne per lo be e repos de aquell los Venerables e amats nostres Don Prior de Cartoxa e Mossen Gaspar de Ferreres, prevere, nostre pare de confessio, com persones de la integritat, bondat e fe, dels quals a ple confiam, donant los ample e bastant poder de proveir en totes coses que els fos vist faedor en lo dit Regne, e que redundas en servey de nostre Senyor, e nostre, pau, tranquillitat e repos del dit Regne, lo qual per discensions e altres contrarietats de parcialitats stava en congxa e perill de seguir se en aquell algun desorde e danys axi a nostre servey com al be del dit Regne. E no resmenys essent aqui los damunt dits tramesos, segons havem

entes, los es stat donat ample e sufficient poder per lo General Consell del dit Regne en proveir e ordonar en les coses qui fossen benefici de aquell, tant en reformacio del Consell o Regiment com altres coses. E siam certificats per los damunt dits que ab suma diligencia han entes en tot lo damunt dit, e sobre aquell han descarregades llurs consciencies ordenant diverses coses circa del dit regiment, e altres particularitats sguardants lo be e repos del Regne e Ciutat damunt dits, les quals coses, Nos volem e entenem haver per rates, agradables e fermes, pus per ells estat fet, los quals pensam e creem han sols hagut sguart al servey de nostre Senyor, e nostre, e repos de la cosa publica, car ab tal confiança los havem aqui tramesos. E per quant havem informacio que algunes persones ab exquisites colors treballen e se esforcen per anichilar e contravenir en les coses per ells ordenades e signantment en una provisio per ells feta en Pere Litra del ofici de Notari de la Casa de la Ciutat, e altres ordenades en lo dit Regiment, a les quals, o alguna de elles si era donat loch de revocar e anichilar ho seria tornar a les matexes discensions e discordies, e encara seria derogar al poder donat per Nos e per lo dit Consell als damunt dits. E per ço declarant vos sobre dites coses nostre incommutable proposit e voluntat, vos deim, encarregam e manam stretement a tots axi en general com en particular ab tenor de les presents, de nostra certa sciencia e consultament sots pena de confiscacio de oficis e de esser remoguts del Regiment e Consell del dit Regne e Ciutat, e encara sots incorrimment de mes fortes penes a nostre arbitre reservades, exigidores dels bens dels qui contrafaran o contravindran que totes e sengles coses ordenades, fetes e disposades e ordenadores, faedores e disposadores per los damunt dits Don Prior e Mossen Gaspar Ferreres, Comissaris damunt dits, en virtut dels dits poders, les quals coses assi volem esser hagudes per sufficientment expresses e insertes, tenguen e observen tenir, exequir inviolablement e integra facen, e no hi contravinguen per causa o raho alguna. Car Nos a cautela superabundant les dites coses per ells ordenades e ordenadores loam, ratificam e confermam e de nou encara, en quant es necessari, instituim e ordenam. E a vosaltres Loctinent General e Procurador real particularment manam sots les predites penes que en cas que algu fes lo contrari de continent li sia

executada la predita pena, car Nos per lo servey de nostre Senyor e nostre, e per lo benefici e repos daqueix Regne, axi volem se faça tota dificultat, contraris, consultes e obstacles cessants. Datum en Gerona a XX dies del mes de Deembre any de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLXXIIII Rex Joannes.

F

Capitol tret de les instruccions de Misser Dusay com lo Loctinent General te citar lo Consell General a instancia dels Jurats, o de la major part.

Item lo dit Embaxador suplicara la Regia clemencia que proveeixca per quant alguna volta los Jurats o la major part de aquells per coses necessaries requeren o insten lo Loctinent que vulla citar lo Gran e General Consell per celebrar aquell, e los Loctinents tal volta ho diferexen fer, que sa Majestat vulla manar ab sa provisio que, tota hora que los Jurats o la major part de aquells *et non alias* ho instaran que lo Loctinent dege aquell fer citar, alias en desidia sua los Jurats puxen per algun oficial Rey al requerir, lo qual sia tingut citar e fer celebrar lo dit Gran e General Consell, e axi sobre totes aquestes coses e altres damunt dites suplicara la Rey al Majestat ab gran diligencia. Mandetur Locumtenenti Generali et Gubernatori, quod quociens per Juratos predictos, aut eorum majorem partem fuerit requisitus, debeat et teneatur congregare predictum Generale Consilium sicut per privilegia ipsis, Civitati et Regno concessa, est dispositum et hactenus melius fuit usitatum.

G

(1477)

Que los deutors de la Universitat, qui per sort exiran a oficis, hagen pagar realment e de fet e no satisfa donar fermances.

Don Joan per la gracia de Deu, Rey de Arago, de Navarra, de Sicilia, de Valencia, de Mallorca, de Sardenya, e de Corsega, Comte de Barcelona, Duch de Atenes, e de Neopatria, e encara Comte de Rossello, e de Cerdenya. Als Spectable amats e feels Consellers nostres, los Loctinent General e Governador, Veguer,

Jurats e Concell General del Regne e Ciutat de Mallorca, e a qualsevol oficials nostres, als quals les coses devall scrites se pertanyen, o les presents seran presentades e als Loctinents dels dits oficials, salut e dileccio. Com segons forma del privilegi del Regiment del dit Regne algu que sia deutor en sus de trecentes liures a la dita Universitat no pot haver ofici en aquella si donchs realment aquell tal no paga tot ço e quant sera deutor. E per alguns se pretenga que, donades fermances mes segures, e mes idonees, los tals deutors poden esser liberats de tal deute per los Jurats e Clavaris, e regir o esser admesos al dits oficis, en que seran exits, E com lo premencionat privilegi del Regiment no diga que tal liberacio se haia a fer per datio de fermances, mes expressament se streny a real solucio faedora a la dita Universitat per lo deutor de aquella. E sia vist molt derogar al preallegat privilegi, e esser en frau de aquell la dita dactio de fermances no usitada ne james practicada, ans es stat sempre praticat lo contrari, ço es que los deutors de la dita Universitat juxta lo sentiment del dit privilegi, forma e disposicio de aquell han realment e de fet pagat lo que devien a la dita Universitat, per que fossen admesos en los Oficis de aquella. Per ço, per indemnitat de aqueix Regne e repos dels poblats en aquell, e perque sobre aço, debats alguns no puxen insurgir en lo esdevenidor, de propi moviment nostre, vistes e be examinades les paraules del dit privilegi, es estada feta conclusio, deliberacio, e determinacio en lo nostre sacre Concell que per datio, o prestacio de fermances quant se vol sien ydonees e suficientes, no es satisfet a la forma e disposicio del dit privilegi de Regiment. E que los deutors de la dita Universitat per tal datio o exhibicio de fermances no es vist per los dits Jurats e Clavaris poder esser liberats, ans per aconseguir la dita liberacio, si als dits Oficis volen tals deutors esser admesos, los es necessari que realment e de fet ab peccunia nombrant en aquell Regne corrent, als Clavaris liuradora e exbursadora, satisfacen en tot e quant deuen, e sien tenguts a la dita Universitat per que aquella sen puxa en les occurrents necessitats ajudar. E axi manifestants vos totes les dites coses vos deim e manam expressament e de nostra certa sciencia deliberadament e consulta sots incorriment de nostra ira e indignacio e pena de tres milia florins dor de Arago, Jels bens de aquells de vosaltres qui contrafaran exigidora e a nostres

cofrens aplicadora, que la dita conclusio, determinacio e deliberacio, com dit es, en nostre real consell, feta, en e circa los dits deutors de la Universitat de aqueix Regne, qui als Oficis de aquella volran esser admesos, tengau e observeu, e tenir e observar façau inconcussament e inviolable, guardants vos de fer o permetre esser fet lo contrari, per quant la nostra gracia heveu cara e la dita pena no voleu incorrer. Dada en Barcelona a xxiiii de Setembre any de la Nativitat de nostre Senyor, Mil Quatracsents setanta set. Rex Joannes.

H

(1481)

Provisio que si algun oficial sera tret per lo poc temps restava a regir a son antecessor, que aquell tal sia tornat en lo sach e corregua egual sort ab los altres.

Nos Ferdinandus, Dei gratia, Rex Castelle, Aragonum, Legionis, Sicilie, Toleti, Valencie, Gallecie, Majoricarum, Ispalis, Sardinie, Corcice, Murcie, Giennis, Algarbii, Algezire et Gibraltaris, Comes Barcinone, dominus Viscaya et Moline, Dux Atenarum et Neopatrie, Comes Rossilionis et Ceritanie, Marchio Oristanni, Comesque Gociani. Cum decessisset nuper Petrus Spanyol, qui officium Clavarii Bosserii Universitatis dicti Majoricarum Regni pro presenti currenti biennio tenebat, restarentque menses quinque et nonnulli dies ad complementum eius biennii, vos dilecti et fideles nostri Jurati et Generale Concilium Universitatis et Civitatis jam dicte ut vestris litteris humilique fidelis nostri Hieronimi Cervia notario vestro nomine insinuacione percepimus cum interventu Magnifici dilectique Conciliarii et Vicecancellarii nostri Joannis Pages, militis Locumtenentis generalis nostri in dicto Maioricarum Regno, qui etiam, ut asseritur, hiis ad hesit virtute universalis Regiminis et etiam ordinacionum per Priorem Cartpxie et Gasparum Ferreres, presbiterum, superioribus annis ad Regnum predictum Maioricarum per Serenissimum Regem, genitorem nostrum digni recordii, pro dicti Regiminis reformacione missorum, in quibus erat capitulum quoddam seriei sequentis. Item com en lo dit Regiment fos stat obmes proveyr que en cas que qualsevol oficial de la dita Universitat, dins

lo temps de son ofici moris, qual provisio era faedora, e fins assi sen agen seguits alguns casos, la provisio dels quals actes, que en lo dit Regiment sobre aquells no era proveyt, portaven molta prolixitat a la dita Universitat, perço nosaltres, suplint al dit Regiment los casos obmesos, proveim, ordinam e statuim que, si quant que quant dasi avant se sdevendra morir algun oficial de la dita Universitat, exceptat los devall expressats, que per mort de aquell sia proceyt de continent a extraccio de tal oficial del sach de aquell ofici, servant les solemnitats que en tal extraccio, segons forma del dit Regiment, se acostuma servir. Lo qual oficial axi tret e elegit haia e sia tengut acceptar e regir lo dit ofici per aquell temps, que restava a son antecessor, e fins al terme que lo dit son antecessor lo havia a tenir e regir. Si donchs aquell restant temps no era tan poch, que aparegues al Governador e Jurats del dit Regne, o al major nombre de aquells poder se passar sens extraccio de altre o pur per simple subrogat de algun altre poder se regir a llur bona coneguda. Declarat que si aquell tal ofici, en lo qual se haia a subrogar, sera tal que haia salari ordinari de la dita Universitat, aquell se haia a partir e distribuir entre lo defunt e lo subrogat *pro rata* del temps En aço empero no entenen encloure oficials reyals, ço es, Balle e Vaguer de la Ciutat e Vaguer de fora e llurs Assessors, car la subrogacio de aquells se pertany solament a la Maiestat del Senyor Rey e a son president. E per semblant no y entenem encloure o compondre Jurats ne Concellers, si algun ne covindra morir, sino que si alguns ne moren, regesquen los qui restaran. Tots altres, empero, oficials, exceptats dits oficials reyals, Jurats e Concellers, com dit es, sien en la nostra dita ordinacio e provisio compressos, (Vegi's cap. V) processistis ad extraccionem alterius Clavarii Bosserii pro residuo tempore, extractus que sorte fuit Guabriel Muntaner.

Et quoniam in dicto capitulo dicti Prioris et Gaspar Ferreres non providerunt quod extractus pro dicto residuo tempore ad huius et alia officia, dum non sint de exceptis in preinserto capitulo, iterum debeat insaculari, concurratque sorte sua cum aliis in extraccione noviter de predicto et aliis officiis facienda, id que cedat in maximum preiudicium non modo dicti Gabrielis, pro predicto officio extracto, sed etiam aliorum qui ad predictum et alia

officia in futurum extraentur, cum pro parvo aut modico tempore integrum tempus dictorum officiorum, quod sorte eis evenire posset, amittant. Vos, dicti Jurati, dictam fecissetis extraccionem, ut nobis supplicaretis quod et pro dicto extracto et pro aliis in futurum extrahendis, in hiis nostrum concensum ac premisum subscripta concedere dignaremur. Itaque nobis supplicastis ut, in his modo infra scripto, providere dignaremur. Nos vero vestra supplicatio, tamquam equa nobis bene visa, eam benigne admissimus, itaque tenore presentium licenciam et consensum ac permisum vobis, dictis Juratis damus et conferimus per presentes quod dictum Gabrielem Muntaner, pro residuo dicti Clavarii Bosserii officio quo dictus Petrus Spanyol dictum officium rectorus, erat, extractum in die sive festo Beate Lucie, in quo extracciones Clavarii Bosserii fieri solent, insaculetis ut equa sorte cum aliis, ac si pro dicto residuo tempore extractus non fuisset, concurrat et pro sequenti et aliis futuris extraccionibus idque facietis de quibuscumque aliis pro parvo aut modico temporis extrahendis. Itaque extractus ad predictum et alia officia, dum tamen non sint de exceptis in preinserto capitulo, pro parvo aut modico tempore, iterum suo tempore ac die extraccionis dictorum officiorum insaculetur pari sorte cum aliis insaculatis concurrat, ac si extractus non esset, et si forte pro dicto aut alio officio ad proximam instantem officiorum ipsorum mutationem aut alias quandocumque extraerentur pari passu teneat et regat dictum officium, ut alii non extracti facerent nulla, inter eos facta diferencia quibusvis ordinationibus et privilegio Regiminis, que huic nostro privilegio obviare possent in aliquo non obstantibus. Mandantes per presentes Locumtendenti nostro generali in dicto Maioricis Regno, Procuratori regio, Vicario, Baiulis, ceterisque officialibus nostris in dicta Civitate et Regno Maioricarum constitutis et constituendis, eorum que locatenencium presentibus et futuris ad nostre ire et indignacionis incursum, penamque florenorum auri mille quod, forma presentis diligenter inspecta, eam et contenta in ea teneant firmiter et observent, tenerique et observari inviolabiliter faciant, per quos decet, nec secus agant racione aliqua sive causa, quanto gratiam nostram caram habent et dictam plenam cupiunt evitare. In cuius rey testimonium presentem fieri jussimus nostro comuni

sigillo pendenti munitam. Datum Barchinone die quinto Novembris anno a nativitate Domini Millessimo quadringentessimo Octogesimo primo, regnorum que nostrorum videlicet Sicilie XIII°, Castelle et Legionis VIII°, Aragonum vero et aliorum anno tercio. Jo el Rey.

I

(1477)

Revocacio del Scriva de la casa perpetuat.

Joannes Dei gratia, Rex Aragonum, Navarre, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, Comes Barchinone, Dux Atenarum et Neopatrie, ac etiam Comes Rossilonis et Ceritanie, Spectabili, Magnificis Consiliariis, dilectis et fidelibus nostris Locumtendenti generali et Procuratori regio Civitatis et Regni Maioricarum, Juratis et Consilio Universitatis dicte Civitatis et Regni, ceterisque universis et singulis officialibus nostris presentibus et futuris ad quos spectet et cuilibet eorum, salutem et dilectionem. Miseramus annis superioribus ad Regnum predictum dilectos quoque Consiliarios nostros fratrem Berengarium Roig, Priorem cartusiensem Regni Maioricarum et Gasparem Ferreres, presbiteros, qui dissenciones eiusdem Regni componerent et in vim potestatis per Nos et Generale ac Magnum Consilium eis attribute abilitaciones facerent atque omnia in quietem et eum statum sua sanctimonia et prudentia redigerent, que maximo servicio Dei et nostro, et utilitati rei publice dicti Regni expedire cognoscerent atque inter cetera, que in dicto Regimine providerunt, fuit quod saccum intitulum Officii Scribe domus dicte Universitatis, ex quo Scribe dicte domus cum salario centum librarum singulis trienniis per sortem ei ducebantur, removerunt et duos posuerunt, mutato titulo, abilitacionesque fecerunt atque ordinarunt ut unus et perpetuus, hoc est, de vita sua esset Scriba, videlicet fidelis noster Petrus Litra et alio sacco alios Notarios ex Collegio Notariorum abilitaverunt qui ex eo annis singulis extraeretur, et una cum dilecto perpetuo Scriba dictam Scribaniam regeret, dictumque salarium centum librarum dividerent, et ipsi Scribe perpetuo sex-ginta quinque liberas et dicto Scribe annuo triginta quinque pro salario statuerunt, ex quo Collegium Notariorum dicte Civitatis pretendens privilegium Regiminis ipsi Universitati concessum accede-

re in eorum manifestum damnum, cum ita privarentur eo honore et utilitate, qui eis vicissitudine dicti Officii posset contingere, ad Vos dictum Locumtenentem et Juratos primum et postea ad Nos per fidelem nostrum Petrum Moranta, Syndicum suum, recurrerunt una cum processu ex provisione et commissione nostris recepto atque facto Maioricis per Vos Locumtenentem nostrum, ex eo quia huiusmodi causa consistorialis est supplicantes tali eorum in comodo provideamus, afirmarunt, que dictos missos, ita ordinando, transgressos esse potestatem et mandata et alia multa allegabant, dictusque Petrus Litra pariter in adversum multa pro se ac sui iurisdictione defensioneque allegabat et deducebat. Tandem partibus in nostro Consilio pluries auditis et visis per utramque in defensionem suam productis et actitatis, visum est nobis cum deliberatione eiusdem sacri Consilii nostri omnia citra cuique infamie notam et iniuriam, que per predicta aut aliquod premissorum irrogari aut impingi nullo umquam tempore valeat, in priorem ordinem et statum restituenda esse, eum scilicet quo stabant, antequam superius nominati Prior et Gaspar ex causis predictis mitterentur, modo tamen et forma inscriptis, volumus enim atque providemus de partium predictarum voluntate cassantes, quo ad hec ordinationes factas per eosdem Priorem et Gasparem ceteris in suo robore et efficacia permansuris, quod novi sacci predicti per illos ordinati in continenti, visis presentibus tollantur et removeantur et novies fiat saccus in quo titulus talis afigatur qualis ante erat et in eo vos dictus Locumtenens et Jurati modo quo soliti eratis abilitare; eos Notarios ad dictum officium abilitetis, qui vobis sufficientes, abiles et digni videbuntur volentes et providentes quod interim et usque ad diem octavum mensis Januarii proxime venturi, quo die extractiones eiusdem Scribe et aliorum aliorum officiorum fieri solent et dicti Scribe perpetui et annuales per hanc nostram provisionem et restitutionem premissorum in priorem statum cessabunt et eos cessare volumus, electionesque de eis factas abolemus, revocamus et irritamus. citra infamiam possessorum dictum officium regat et exercent fidelis noster Hieronimus Servia, Notarius, advenienteque dicto octavo die mensis Januarii ex abilitatis in dicto novo sacco, quem confici et restitui iuxta morem antiquum sicuti supradictum providemus eo die unus iuxta privilegium Regiminis et antiquam observantiam extrahatur,

qui sit unicus Scriba dicte domus Universitatis toto triennio sequenti cum salario annuo et assueto centum librarum emolumentisque et iuribus consuetis, quo primo triennio finito, dictus Litra dictum officium, ita ut dictum est, partibus consentientibus et concordis juret et reget ex gracia et prerogativa speciali per ceteros Notarios concessa, eritque Scriba dicte domus toto triennio ex tunc sequuto atque eo completo per sortem, more solito, ex dicto sacco Scriba educeretur, qui sit toto triennio postea sequenti Scriba, et exinde de triennio in triennium fiant extractiones prout prius fieri solebant. Si vero dictus Petrus Litra dicto suo secundo triennio ex electione alterius incompatibilis officii vel alia causa impeditus esset, volumus et providemus de earumdem partium consensu et voluntate quod dictum triennium, ex gratia et prerogativa eidem Petro reservatum sibi remaneat et pertineat, atque illud omni exceptione cessante, habeat eo primo triennio quo non fuerit impeditus, quoquidem triennio finito extractiones per sortem dicti Regiminis triennales fiant et continuentur sicut dictum est, per huiusmodi autem triennalem gratiam et prerogativam eidem Petro reservatam, nolumus neque intendimus de earumdem partium consensu eius, concurrentem sortem predicti officii modo aliquo impediri posse sed utatur et gaudeat quando evenerit predicta triennali gratia et prerogativa, minime obstantem, dicimus propterea et mandamus vobis sub ire et indignacionis nostre incursu, penaque florenorum auri Aragonum decem mille et alia etiam gravior, nostro arbitrio reservato, quod forma presentis diligenter suspecta, omnia et singula in ea contenta deliberate et consulto ac matura nostri consilii deliberatione preeunte, ut est dictum, provisum, ad unguem teneatis, compleatis et inviolabiliter observetis et faciatis, per quos debeat observari. Quoniam hec est firma intentio et immutabilis voluntas nostra. Datum Barchinone a XVIII del mes de Setembre de la Nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLXX set. Rex Joannes.

J
(1485)

Que los Clavaris se obliguen de pagar dia adiat e quen donen fermances de pagar de bens proris.

Nos Ferdinandus Dei gratia Rex Castelle,

Aragonum, Legionis, Sicilie, Toleti, Valencie, Galicie, Maioricarum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corsisce, Murcie, Giennis. Algarbii, Algese, Gibraltaris, Comes Barchinone, Dominus Viscae et Moline, Dux Atenarum et Neopatrie, Comes Rossilionis et Ceritanie, Marchio Horistanni, Comesque Gociani. Sicut accepimus pro humili expositione Maiestati nostre facta pro parte dilectorum et fidelium nostrorum Civitatis et Regni nostri Maioricarum et Procuratorum creditorum illius Universitatis creditoribus ipsis debite sunt pensiones eorum censualium que recipiuntur super ipsa Universitate de preteritis annis septem cum dimidio. Itaque in presentiarum non recipiunt nisi que vulgo dicuntur arreragia dictorum preteritorum annorum, non tamen complete quia singulis annis non recipiunt singulas pensiones, ymo affluxo uno anno, transeunt etiam quatuor et quinque menses alterius subsequentis anni in maximam iacturam non solum dictorum creditorum et eorum presertim quorum tota fere substantia consistit in censualibus predictis sed etiam Universitatis predictae que propterea cumulo plurium pensionum debitarum enormiter gravatur et hoc contingere dicitur propter incuriam et negligenciam aliquorum Clavariarum peccuniarum communium administratarum predicta Universitate, ad quos spectat debitores et emptores victigalium et adiutarum ipsius Universitatis cogere et compellere ad solvendum quantitates per illos debitas mediantibus bonorum illorum executionibus, debitoribus ipsis complacendo et illos ultraque decet suportando et sustinendo, quo factum est ut ipsi creditores extiment si debita fieret in dictos debitores executio, fierent etiam creditoribus ipsis singulis annis singulorum annorum solutiones censualium eorum. Et non modo infra spacium annis etiam die adiata qua cederent et venirent pensiones predictae solvende, obtuleruntque dicti creditores se id facturos, si ad officium ipsum Clavari preponerentur, promissurosque sub ydoneis cautionibus solutiones in modum predictum facere, sive de bonis Universitatis predictae, sive de propriis per quod utile et expediens visum est dicte Universitati et creditoribus oportum, igitur arbitramur ut omnes, qui deinde a saccis Clavariarum extrahentur, statim post extractionem tenere et promittere teneantur modo predicto id quod, et si ex mente Regiminis esse videtur pro maiori tamen declaratione et firmitate, nostra licencia, voluntate et decreto corroborandum

censemus. Sed quoniam in saccis Regiminis dicti istius Regni insaculati sunt jam aliqui tam videlicet in sicco Clavarii, qui Bursarius dicitur, quam alterius qui Executor nominatur, quibus insaculatis, alii superaddi non possunt iuxta dispositionem certi capituli per Priorem de Cartusia et Gasparem de Ferreres, nostro nomine facti, nisi saccis predictis prius evacuatis et omnibus, illis qui in eis sunt insaculati, extractis Idcirco commoditatibus nostri Regni et habitatorum illius, quoad possumus, prospicere volentes, dictis Juratis humiliter supplicantibus, volumus, concedimus et providemus quatenus, hi qui iam insaculati sunt, statim eorum extractione predicta se implere et facere oferant ac sufficienter, ut predictum est, teneant, quod si facere recusaverint, eis pro non extractis habitis, alii illico absque intervallo de novo insaculentur et immittantur in saccis predictis, qui predicta se facere et adimplere oferant. Et si forte, ut superius dictum est, in extractione dictorum Clavariarum a saccis predictis aliquis extrahatur sive de iam insaculatis sive de insaculandis, qui predicta promittere et modo predicto se obligare recusaverint, etiam pro non extracto habeatur. Sed sacci predicti de iam insaculatis vacuentur. Et quoniam parum prodesset hanc nostram provisionem facere nisi ea debite executioni demanderentur. Propterea Spectabili Locumtenenti et Governatori Generali nostro in dicto Maioricarum Regno seu eius vices gerenti, ceterisque officialibus predicti Regni nostri Maioricarum ac unicuique ipsorum mandamus de certa scientia et expresse sub incursu ire et indignacionis nostre decem millia florenorum auri nostris erariis inferendorum, quam ipso facto et irremissibiliter incurant quatenus, predictam provisionem et singula omnia in eis contenta, teneant ac inviolabiliter et inconcusse observent, observarique faciant et quando, per ipsos Clavarios requisitus seu requisiti fuerint pro executione dictorum debitorum predictae Universitati pertinencium, dictis Clavariis personaliter sub predicta pena debitum impendant auxilium, mandentque nunciis et sagionibus singulis et universis quatenus ad mandatum dictorum Clavariarum executiones predictas faciant et exequantur adversus et contra dictos debitores predictae Universitatis per distraccionem bonorum eorundem captionem, incarcerationem et detentionem personarum corporum, rerum et bonorum eorum debitorum seu quemcumque alium madum donec et quousquam

predicte Universitati fuerit per eosdem debitores integre et plenarie satisfactum. Nolumus tamen, cum non sit intentionis nostre, per presentem nostram provisionem privilegii, franchises, ordinationibus, juribus, statutis ac potestati, predictis Clavariis per Nos et predecessores seu quoscumque alios potestatem habentes concessis, ordinatis atque tributis quovismodo ledi, preiudicari aut in aliquo derogari, ymmo potius pro maiori eorum corroboracione, predicta mandamus et providemus decernentes in suis robore et firmitate manere, et ut predicta, per Nos provisiva, plenius et efficacius exequi possint et compleri, constituimus et accepimus predictos Clavarios et alios oficiales et nuncios ab eis mandatam exequendi habentes sub nostra proteccionem regia et salva guardia, quam voce preconis per loca publica Civitatis ipsius publicari volumus et mandamus. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro communi sigillo in dorso munitam. Datum in villa del Cala de Enares XXVII mensis octobris anno a nativitate Domini M.º CCCCº LXXXº quinto. Jo el Rey.

Vidit Dusay. Vidit Generalis Tesaurarius.

K

(1511)

Provisio amb ques disposa que si algun debitor a la Universitat o fiança sortira en algun Ofici sen trega altre en son loch y es fassa intima al primer que dins cert temps pach la quantitat que deuy dispos panyores bastants, y si passat el termini no havia adimplit, lo segon extret iurara lo Ofici.

Die lune vicesima tertia mensis junii anno a nativitate Domini M.º D. undecimo.

Lo molt Spectable e Noble Senyor Locinent General e Governador del present Regne. Vista certa provisio en dies passats contenen molts capitols per sa Spectable Senyoria de consell del Magnifich Regent la Cancellaria e son ordinari Assessor e dels Concellers de la prachmatica feta e assenyaladament sobre aquell capitol ahont es disposat que en lo temps de la extractio dels oficis axi Regal com universal de la present Ciutat e Regne seran alguns debitors trets o fermanses de aquells, dels sachs dels dits oficis sens interpellacio o requisicio alguna a ells faedora, no hauran deposades

tantes penyores de or o de argent que equivalguen a lur deute, no puguen concorrer ne sien admeses als oficis, en los quals seran exits, vist per lo semblant lo regiment antich e consuetut antiquissima del present Regne, totes les altres coses veedores vistes a suplicacio e instancia dels Magnifichs Jurats del present Regne com haguda consideracio de la disposicio del dit Regiment antich e pratica, inconcussament observada, clarement aperega la dita provisio en lo dit cap esser contraria a les disposicions dessus dites, e encare en si esser imprelicable, per quant se poria sdevenir facilment moltes persones debidores de la dita Universitat o fermanses de aquelles, ignorant probablement esser insaculades en los dits oficis nos curaven de pagar, ne depositar o dar penyores al dit Tauler o Clavari, per no esser interpellades ne requestes, e axi sens causa o culpa lur seran privades dels oficis del dit Regne, e poria venir tal cars que, en defecte de algunes bones afeades e suficientes persones, haurien de esser insaculades altres menys ydonees e suficientes, e altres inconvenients que a causa de dita provisio seguir se porien. Perço dit Spectable Senyor ab lo consell dessus dit madurament e digesta volent obviar a les dites coses, e procurar lo be e repos de dit Regne proveex e declara hauda per revocada e anulada, com ab la present revoca e anulla, la dita provisio en lo dit capitol de aquella feta, que se stiga es dega star a la disposicio antiga de dit Regiment antich e consuetut, fins assi inviolablement observada, ço es, que tostemp e quant se seguira que sia feta extractio de alguns debitors de la Universitat o fermanses de aquells, si pagar volran los dits lurs deutes e obligacions fetes a la Universitat o donar penyores de or o argent equivalents als dits deutes, los quals pagants dits deutes o donant dites penyores en poder del dit Clavari Bosser, puxen concorrer e sien admesos en los oficis, en los quals per dit Regiment de sort e de sach h uran concorregut. E si seran absents de la present Ciutat, axi empero que no sien fora de la ylla, com en e per dit Regiment es disposat, e ans de les sobre dites provisio o provisions es stat observat, se proceesque es dega proceir en extractio de altra persona en e per dit ofici o oficis, la qual persona fera la dita intima o notificacio al dit debitor o fermansa, qui primer seran exits, e no volent pagar o dar penyores, sia admesa e concorrega en dit ofici en loch del dit debitor o fermansa, e no

altrament no obstant qualsevol coses en contrari proveides, fetes e preconitzades, proveint e manant la present provisio esser continuada e registrada en la casa de la Universitat, perque en sdevenidor nos puxa de aquella haver ignorancia. Quare, etc. Aymerich.

Vidit de Gualbes, Montanyans, Vidit Garcia. Vidit Çafortesa.

ANTONI PONS.

(Continuará)

VISITES PASTORALS A VALLDEMOSSA

I

1609.

Die octava mensis octobris
Anno anat. domini Mdcviiiij.

Los dits die y any essent personalment constituït lo llim. y Rvm. Sor. don Fr. Simon Bauça per la gracia de Deu y dela Sta. Sede apostolica bisbe de Mallorca en la parrochial Isglesia de Valldemoça per efecta de visitar aquella en companya dels llltres. y molt Rvds. Antoni Gil y Pere Ensenyat Canonges dela Seu de Mallorca, entre altres actes que per sa propia persona exercita fonch lo present en qui visita lo Sanctissim Sagrament, Altars, retaules y capellas, robes y ornaments de aquella, visita lo Chor, orgue, la Isglesia y foçar, libres del comu, bacines y confrarias y altres coses en lo modo y forma seguent essent Rector lo Rvd. Pere Bennaçer, Juan Calafat dela Baduya balle real, Barthomeu Homar, Domingo Torres, Mathia Torres y Barthomeu Homar jurats lo any corrent.

Visita del Sanctissim Sagrament y fonts Bap- tismals

Primo, Visita se Rvma. Señoria lo SSm. Sagrament lo qual troba star reservat en una capseta y custodia dins lo Sacrari ben tancat ab se clau y troba star decentment lo ques pot, juntament ab les custodies per anar als malalts de fora vila y per la vila y nenguna cosa ordena sols exorta lo dit rector y vicari tengan cuydado de renovar lo de vuyt en vuyt dies com ja esta ordenat en los codichs generals.

Item, visita les fonts bapbismals las quals troba star ben tencades ab son cubertor de fuste y pavello y nenguna cosa per are ordena.

Visita dels Altars, retaules y capelles.

Altar Major.—Primo visita lo Altar y retaula major dela Isglesia dela qual es patro Nostra Señora devant del qual hi ha quatre llanties penjades ab ses bacinas de llautó la una deles quals crema de ordinari devant lo Sanctissim Sagrament y dos solament cremen diumenjes y festes de guardar tot aço acostes de la obre dela Isglesia y la altra diuen es dels Calafats y may crema.

Altar de Ntra. Sra. de Assumpcio.—Item visita se Rvma. lo Altar y retaule de Ntra. Sra. de Assumpcio en la qual hi ha una Confrarie voluntaria fundada y cade any los obres fan se festa y sermo y altres suffragis per los benefactors y confreres difunts y fan cremar una llantia sta ab sa bacina de llauto devant dita Capella y per star be nenguna cosa ordena per are.

Altar de St. Juan y St. Pau.—Item visite se Rvma. lo Altar y retaula de St. Juan y St. Pau dit dels Masroigs los quals tenen sepultura propia devant dit Altar y se enterren en aquella y la obra dela Isglesia proveïx dit altar de tot lo necessari. Y per quant su Senyoria Rvma. ha vist que dit Altar y retaule sta indecentment sens tenir una llantia que crema ab se bacina los disaptas avespre de diumenges y festes fins lo sendema, ordena perço y mana se Rvma. Senyoria que los Masroigs que tenen dret y se enterren en lo vas devant de dit Altar façen a ses costes una llantia ab se bacina de llauto y tengan penjada aquella en dit lloch y la provehescan de oli per cremar los dits dies sots pena de que seran privats de enterrarse en lo dit vas y cimenter y aço dins de un mes.

Altars St. Antoni y Ntra. Sra. del Roser.—Item visita se Rvma. lo Altar y retaule del glorios St. Antoni y del Roser devant dels quals y ha dos llantias y cremen alguns dies y no tenen renda.

Altars de St. Pere, St. Feliu y de St. Jordi.— Item visita se Rvma. los Altars retauls y capelles de St. Pere y St. Feliu en lo qual hi ha una llantia que voluntariament fan cremar certes personas devotas, y del glorios St. Jordi en lo qual hi ha una llantia fa cremar la confreria quey ha fundada fan festa los obres en se diada y sermo en sufragi dels benefetors y confreres y no es perpetua.

Visita de la Isglesia, secrestia, chor, orgue, campanar y fossar.

Item, perquant la Isglesia sta molt fosca per no star les parets blanques ordena y mana se Rvma. que los Jurats facen fer blanca aquella de paleta, dins tres mesos.

Item, com en la dite Isglesia noy havia mes de una porta per entrar en ella y quant se fa alguna processio no pot vogir lo poble perque han de entrar y ixir per una mateixa porta ordena perço se Rvma. que facen un portal debax la Capella del orga o que venga enfront dela rectoria y sia fet fort perque la dita Isglesia servex de fortaleza y aço dins tres mesos.

Item, ordena y mana se Rvma. per lo que lo rembador o postis del chor que mira ala Isglesia es molt alt y ocupa lo chor que a costes dela obra lleven la dita postisa y facen un rembedor com sta lo del orgue fent aquell de pedra o guix dins tres mesos.

Item, per quant lo orgue de dita Isglesia no sona per falta de persona abil per sonar aquell y los jurats no tenen conduit a alguna persona idonea ordena perço se Rvma. que per mes augmentar lo culto divino y descansar los capellans que son poch per acantar que facen de conduir algu que sone aquell ates han ofert de sercar algu y aço dins de tres mesos.

Item, com en altres propassades visites ja stigue ordenat y manat als honorables jurats que fasen tancar lo fossar sta devant dela Isglesia ab paret alta tirant desde la cantonada dela Isglesia fins al mirador just con diu lo enfront de ella de manera que lo fossar restas tencat y lo que vuy servex de fossar devant la porta de la Isglesia restas plaça y no se enterres mes en ell y fins avui no se es fet ordena per ço y mana se Rvma. Senyoria que dita ordinatio sia adimplida conforme lo tenor della dins tres mesos.

Visita de les robes y ornaments de la Isglesia

Primo ordena y mana se Rvma. que los jurats

façen adreçar y adobar lo pom de la creu de plata dita la major de fer les processors y cossos que sta aguastat antes que no venga a major ruina y muden la tavellola sta en lo peu de aquella posant ni altre ates sta ja rompuda y gastada dins un mes.

Item, ordena y mana se Rvma. que façen adobar la Casulla de seti carmesi tellant de ella lo que sera necessari del treser y deventer fent la ala moderna a tes que es molt ampla y lo prevere que celebre ab aquella no pot menetjar los brasos y les mans sens treball.

Item, ates que lo maniple de domas blanch sta aguestat y romput ordena se Rvma. quel redrecen com conve y facen a la moderna la casulla de domas blanch conforme la vermella demunt dita.

Item, com ja en altres visites stiga ordenat que facen una cape de xemellot negre per los enterros dela qual hi ha gran falta y no se es feta ordena perço y mana se Rvma. que facen aquella ates que la qui vuy es ja no es per aservir per esser molt vella y rompuda

Item, perquant lo or y brodadura de fil de or del palis dela salutacio de Ntra. Senyora que sta en lo palio de domas sta ja tot romput y nos pot reparar ordena per ço y mana se Rvma. que venen lo or de aquell y lo facen refondre y del procehit de ell ajustant hi lo que faltara ne facen altre llis de seti o domas.

Item, ates que algunes tovalles y palis dela Isglesia star algun tant aguastats y sis redrecen y reparen son per adurar molts anys ordena per ço se Rvma. que acostes dela obra sien redreçats y adobats com conve per conservatio de aquells.

Totes les qual scores ordena y mana se Rvma. facen y cumplen tots los obligats cade un respective conforme se obligacio dins de mitx any sots pena de vint ducats aplicadors ahont volra se Rvma. Senyoria.

Mandatos fets per lo Rvd. Rector y Comu de preveres de la parroquia de Valldemoça.

Primo, ordena y mana se Rvma. perque les rendes de la Isglesia y censals dexats per los antepassats sien perpetuament conservats y se facen los sufragis segons la disposicio de aquells que devuy avant lo Rvd. Rector de Valldemoça qui vuy es y un prevere elegit per part del Rvd. Comú smercen ab molt cuydado y diligencia lo diner entrara en ma dels predits per fer sufragis per los faells difunts are sie donant los la proprie-

tat decontans are sie per via de quitacions de censals ja fundats, y lo diner stiga depositat en una caixa tencada ab ses claus de les quals ne tenga una lo Rvd. Rector y altre lo prevere elegit per part del Comu y en lo matex lloch tengan un llibre ahont assenten totes les entrades y totes les axides perque desta manera en les visites se veyan los dines hauran entrat y enque los hauran despes.

Item, ordena y mana se Rvma. que nos compre censal algu per dites obres pus que no sia primer aprovat per lo Comu capitularment congregat y procuren sia sobre de lloch segur y bona propietat y no per general obligacio.

Item, mana sa Rvma. que en tots los smerços fara dit Comu que digan dits Rds. Rector y prevere lo diner y pròprietat del tal censal de hont es procehit si han donat lo diner contans o de quina quitacio es ixit y lo matex assenten en lo llibre de capbreu de la iglesia en poder de quin notari, quin dia y quin any.

Item, perque les misses que entreran en ma de dit Comu axi momentaneas y voluntaries, com de obligacio y perpetuas, se digan y celebren conforme la obligacio, ordena y mana se Rvma. que lo procurador assenta a aquelles en llibre patent en la sacristia que stiga manifest als Rvds. preveres y al poble y apres les forçades en una post per ses diades y mesos y los altres llegats perpetuos perque desta manera lo poble ho entrega y moguts de devocio ne dexen altres en dite Isglesia y entengan ques cumplen conforme le obligacio.

Item, lo Rvd. rector o vicari cade diumenge publica en la trona los sufragis te de fer lo Rvd. Comu aquella semana per los qui dites obres pies hauran instituïdes.

Item, perque en la Isglesia se serva tot bon orde pau entre los preveres y quietut y noy haja diferencia per raho de les misses adventicies axi voluntaries com de obligacio com son les de novies, parteres, difunts et alias, ordena y mana perço se Rvma. que nengun prevera reba ni prenga la charitat de dites Misses sino sols lo procurador o archiver qui tenga obligacio de assentar aquelles en un quadern, les quals dega dir lo Rvd. rector no stant impedit y no podent les dites misas digan los altres preveres, manat que nengun prevera reba mes de una missa o la charitat de aquella sots pena 10 6 y si mes ne rebra que les denuncia aqui matex a dit procurador sots dita pena.

Item, exorta se Rvma. al Rvd. rector i pre-

veres que procuren de celebrar los divinals officis conforme la obligacio que tenen y no vagen divagant per la Isglesia ni fora della.

Item, ordena y mana se Rvma. señoria que devuy avant lo dit Rvd. rector y preveres tengan un llibre ahont assenten totes les fundacions de beneficis, possessions de aquells y les obligacions a que son renguts dits beneficis y que en lo chor tengan una posteta en la qual asenten los carechs de aquells que stigan patents.

Mandatos per la obra dela Isglesia parrochial de Valldemoça i confraries de aquella.

Primo, per quant se Rvma. señoria ha vist visitant la parrochial Isglesia de Valldemoça que per haver de pendre comptes als qui son stats obrers axi de la obra de la Isglesia parrochial com encara de confraries y bacins de aquella es necessari que los dits obres stiguen descrits y continuats en un llibre gran perque se sapia en lo temps de la visita a qui se ha de pendre comptes de quin temps y quin anys, ordena perço y mana se Rvma. que de vuy avant a costes de la obra se faça un llibre en forma de full en lo qual cada any lo Rvd. rector assente ab son orde los obres de dita obra y de confraries y bacins perque de aquells lo protector de obres pies puga pendre compta y reho de ilur administracio y veurer si cumplen les obres pics a que stan obligats los tals y cade un satisfia en se obligacio.

Item, ordena y mana se Rvma. que cade any lo Rvd. rector juntament ab los obres dela Isglesia major de confraries particulars y bacins facen electio en lo die que han acostumat cade un respective de altres per obrers nous y procuren segons deu y ses consequencies de elegir persones de bondat y confiansa los quals be y lealment administren lo ofici per lo qual seran elegits, y procuren quant puguen sien persones que sapien llegir y scriurer.

Item, per lo que conve que los dits obrers axi dela Isglesia major com encara de Confraries y bacins de la Isglesia donen cade un respective compta de la sua administracio y sesapia lo diner que hauran rebut y en que lo han gastat, ordena y mane se Rvma. que cade un dels predits aporte compta del diner li entrera y de lo que gastara tot per scrit cobrant albarans perque en son temps pugan donar compta y reho de ilur administracio.

Item, ordena y mana se Rvma. que los pre-

dits obrers y baciners cade any donen compta y reho quant haian acabat lo temps dela sua administracio als nous que seran entrats y que sia immediatament apres de haver acabat dins un mes ab asistencia del Rvd. rector y obrers o baciners nous que haian elegit y que assenta lo Rvd. rector la senteneia los sera feta en la fi del llibre tendra de eleccions de obres y bacines y faça firmar los qui restaran deutors si sebran scriurer y no se bente altre persona per ells y procuren aquí matex de cobrar lo que deuran altrament los axecuten per la cort eclesiastica ab gran cuydado y diligencia.

Item exorta se Rvma. als obres dela Isglesia que tots los diumenges y festes de guardar tengan cuydado en acaptar per la vila pa, dines y altres coses caritatives per poder subvenir los pobres vergonyants y que per la Isglesia aporten o encomanen un baci per dit efecta partintse entre ells est treball entre lo any.

Item ordena y mana se Rvma. que lo Rvd. rector assistesca juntament ab los obrers en repartir les charitats trobaran entre los pobres dela vila com aquel que sab ahont hi ha major necessitat.

Item ordena y mana se Rvma. que ningun obrer o baciner gasta los dines de charitats en coses voluntaries y profanes com son jochs, balls, banquets, etc. sino sols en coses profitoses y necessaries sufragis y obres pies y aço ab consentiment sempre del Rvd. rector.

Item porque la Isglesia, terrades y altres parts dela Isglesia no venga a gran ruhina ordena y mana se Rvma. que cada any lo die de St. Miquel o altre die apres subseguent muntan los obres dela Isglesia juntament ab lo Rvd. rector a recorrer y regonexer les terrades y taulades y segons se necessitat les reparan porque no vengan a major ruhina y en la Isglesia nos plogue.

Item porque los gastos se oferiran en recorrer y reparar la Isglesia se paguen als qui treballaran ordena se Rvma. y exorta los honorables obrers y Jurats que no tenint dines facen un tall per pagar lo gasto se oferira aço yno volent pagar los particulars nos avisen porque provehigam de remey convenient.

Totes les quals coses ordena y mana se Rvma. Senyoria sien fetes y adimplides segons de sobra sta ordenat y manat sots les penes ase Rvma. senyoria ben vistes.

ARXIU EPISCOPAL, *Llibre de Visites Pastorals de Valldemossa.*

II

(1692)

Visita dela Iglesia Parroquial dela Vila de Valldemossa feta per lo Ilm Rvm. Señor Don Pedro de Alagon Arcabisbe Bisbe de Mallorca, del Concell de se Magestad, etc als 24 Maig 1692.

In Dei nomine etc. Dictis die et anno cum personaliter constitutus fuisset Ilmus. et Rvmus. Dominus D. Petrus de Alagon Dei et Sta. Apostolica Sedis Gracia Archiepiscopus Episcopus Majoricensis, et Consiliario sue Regie Magestatis etc. in Villa de Valldemossa tempore sue Generalis visitacionis, causa, et ad effectum visitandi Ecclesiam Parroquialem, Comunitatem, Clericos, et alia pia loco Ville predicta assistentibus unacum dicta sua Ilma. et Rvma. Dominatione Illustribus, et Admodum Rvdis. Dominis Doctoribus Joanne Martorell et Pedro Bennasser presbiteris, ac Canonicis, nec non Generalibus visitatoribus fuit dictus Ilmus. et Rvmus. Dominus receptus in atris Domus Rectoris dicte Ecclesie, et adorata Cruce ad dictam Ecclesiam more assueto sub papilione se contulit, ubi facta prius aquae Benedictione prefatus Illustris et Admodum Reverendus Dr. Petrus Bennasser presbiter, ac Canonicus fecit absolutionem profunctis, tam in dicta Ecclesia quam in illius Simenterio, et postea SSmi Eucaristie Sacramentum patenter populo adorandum ostendit illoque dedit Benedictionem quod postea fuit visitatum per dictam suam illam et Rvmam. Dominationem unacum Fontibus Baptismalibus, assistentibus ibidem dictis Dominis visitatoribus in modum sequentem.

SSm. Sagrament de lo Altar.

Primerament se ha visitat lo SSm. Sagrament de lo Altar qui estava reservat dins de un Globo de plata sobredeurat ab diferents formas y demes vasos sagrats y per haverse trobat desent no se ordena cosa.

Fonts Baptismals y Sants Olis.

Item se ha visitat les Fonts del Sant Baptisme, Sants. Olis y demes ab que se administren y reserven y mana su Ilma. que a la Capsa de la reserva dels Sts. Olis se fasse una divisio, y que

en dites fonts se fasse una tapa de fust doblegada a la part de dins y que dites fonts se posen en la forma disposada en la sua Synodo Diocessano.

SSma. Veracreu y demes reliquias.

Item se ha visitat la SSma. Veracreu y demes reliquias y ha trobat desents.

Altar Major.

Item se ha visitat lo Altar Major y se ha trobat desent.

La Assumptio.

Item se ha visitat lo Altar Nostra Señora de la Assumptio y se ha trobat desent.

St. Antoni.

Item se ha visitat lo Altar de St. Antoni y se ha trobat desent.

Ntra. Señora del Roser.

Item se ha visitat lo Altar de Nostra Señora del Roser y se ha trobat desent.

St. Francisco Xavier.

Item se ha visitat lo Altar de Sant Francisco Xavier y se ha trobat desent.

Las Animas.

Item se ha visitat lo Altar de las Animas y se ha trobat desent.

St. Sebastia.

Item se ha visitat lo Altar de St. Sebastia y fonch trobat desent.

St. Jordi.

Item se ha visitat lo Altar de Sant Jordi y se ha manat que la ara se pose en el mig del Altar.

Simenteri.

Item se ha visitat lo Simenteri y se ha trobat desent.

Sacristia.

Item se ha visitat la Sacristia y se ha manat que de las robas y Ornaments se continuan inventari, el qual se es continuat ab lo modo y forma seguent.

INVENTARI

Plata.

Primo un Globo de plata sobredeurat para dar las comunions ordinarias al peu de lo Altar.

Item una Capseta de plata sobredeurada per aportar el Viatich a los malats de fora vila.

Item una Custodia ab peu de plata sobredeurada y un cofret dins per el Viatich dins vila.

Item una Custodia gran de plata ab son veric per exposar el SSm patent.

Item una Capseta ab un Cristet de plata per los Olis dela extremauncio.

Item dos capsetas de plata una per la extremauncio y la altre per du los olis del St. Crisme.

Item quatre Calis ab cinch patenas de plata sobredeurats.

Item un encenser ab se barqueta y cullereta de plata.

Item un solpaser de plata.

Item una creu de plata per las processons.

Item una creu de cristal per los Albats.

Item una llantie de plata en la Capella de Ntra. Sra. del Roser.

Item un pitxaret de plata per las Fonts del St. Baptisme.

Casullas y demes robes.

Item una casulla de domas blanch remendada.

Item una casulla de tafeta blanch ab pasama de or.

Item altre casulla de tafeta vert ab tafeta vert ab passema de or y fiocadura de seda groga y verda.

Item altra casulla de domas verd ab passema de or.

Item altre de vellut carmesi ab fresos de vellut blanch ab figures de St. Jordi.

Item altre de domas negra ab passema de or.

Item altre de vellut vermell ab fresos de Sants.

Item altre de domas morat ah esterilla de plata.

Item altre casulla de tafeta violat ab esterilla de or.

Item altre casulla de domas blanch ab esterilla de or.

Item altra casulla de tafeta blanch nova ab esterilla de or.

Item una casulla de tafeta blanch vella.

Item una casulla de tafeta morat ab esterilla de or.

Item altre casulla de tafeta violat ab esterilla de or.

Item dos casullas de ximelot negres ab esterilla de or.

Item dos dalmatigas de domas blanch ab las estolas y maniples guarnidas de passema de or.

Item altres dos dalmatigas de seti vermell ab fresos de sats vert brodadas de fil de or ab las armas del nom de Marie.

Item dos dalmatigas de tafeta violat ab sos collars, stolas maniples ab esterilla de or.

Item altres dos dalmatigas de tafeta vert noves ab sos collars, stolas y maniples.

Item una capa de tafeta morat ab flocadura y passema de or.

Item altre cape de tafeta carmesi ab flocadura y passema de plata.

Item altre cape de tafeta blanch guarnida de esterilla de or.

Item altre de tafeta vert ab esterilla de plata.

Item altre de tafeta negra.

Item altre capa de tafeta blanch ab esterilla de or.

Item vint palis de diferents robas y colors.

Item sis camis ab sos amits y singulos.

Item quatre tovallolas de trona de totes colors.

Item cinch mandils de totes colors y onse cobricalis de totes colors.

Item vuit bolsas de corporals de totes colors.

Item un pavello de domas vermell ab sis hastas.

Item altre pavello de domas color de rosa seca ab quatre hastas.

Item un gallardet de domas vermell del SSm. ab Angels brodats.

Item dos banderes de domas vermell.

Item dos pandons un de domas vermell y un blanch.

Item un gallardet de domas blanch de Ntra Señora del Roser.

Item unas cortinas de domas vermell per el tabernacle del SSm.

Item una tavallola de tafeta vert.

Item un pavello de tafeta morat per treura la Veracreu.

Item trenta y dos caygudas de tafetans grochs y verts per lo Altar Major.

Item vint y dos caygudas de tafetans fusats.

Item un drap de cos de vellut carmesi ab la figura Ntra. Sra. de Assumptio y altre de tabi negra ab una Creu.

Item vint y set tovallas de Altar y un llen-sol que serveix per los Conventuals.

Item catorse palias entre llisas y ab randa.

Item tres tovallolas de exugar mans y dotze de lavabo.

Item vint y cinch purificadors.

Item vuit corporals ab ses fioles.

Item sis ruquets per los miñons.

Item quatre vestas blanques per las processons de Ntra. Señora del Roser.

Item dos ruquets per lo scola y una vestidura blanca per las fonts del St. Baptisme.

Item tres tovallolas per el bufet de lo Altar Major.

Item tres Missals. dos llibretas de requiem y un ordinari.

Item dos bassinas de llauto.

Item un tabernacle que no serveix.

Item set llanties ab set bassinas de llauto.

Item un caldero de estain per los sperges.

Item un llit de Ntra. Señora a lo antigo.

Item alguns llibres vells en el Chor.

Item dos banquetas, quatre canalobres y dos Angels.

Item sis canalobres de fust alt daurats y dos per los miñons.

Item dos campanas grans en el campanar y un rotlo.

Item un llanteroner de ferro y se ha manat que el sis parells de canalobres de ferro se beneficien ab lo millor modo ques pugue.

Item deu canalobres de fust per los Altars, y parasol.

Item una llanterna de llanda.

Item dos campanetas per repicar las missas.

Item dos llanternas de llanda, un mirall y una figura de bulto de Ntro. Sr. Resucitat.

Totes las coses foren entregadas y encomendades al Rvd. Dr. Antoni Aznar pre. y Rector de dita Parroquia de Valldemossa en presencia del honorable Bartomeu Calafat del Cami, Joan Staras y Lluch Farra, Jurats lo corrent any de dita vila, el qual promete cuydar del sua llimpiese y custodie y en son cas y lloch donar de ellas bo just y lleal compte sempre que li sera demenat.

Ordinacions de visita de la Iglesia Parroquial de la vila de Valldemossa fetas per lo Ilm. y Rvm. Sr. D. Pedro de Alagon Arcabisbe Bisbe de Mallorca.

Primerament ordenam y menam observar y guardar totes las ordinacions de visita, axi generals, com particulars per nos y nostres predecessors fins al die present fetes mentres no sien contraries a las presents sots las penas en ellas statutadas.

Item ordenam y menam que los Divinos Oficis se canten ab pausa sens fer sub intrantias ni atropellant el Chor sino fent los punts conforme mane la solemnidad dels dies del any el qual menam degue fer esmenar el Rector priuant a los qui seran inobedients a accions tan sanctas.

Item ordenam y menam que la missa baixa que celebre los Diumenges y festes entre lo Ofici Matinal y la Missa Major no es celebre encontinent acabat lo Ofici Matinal, sino quey haja alguna intermissio de temps entre los dits dos oficis y dita Missa para ab mes facilitat pugan tots los del Poble adimplir en el precepte de oir Missa cumplida.

Item ordenam y menam que tots los dies faners se degue celebrar per turnum la Missa de la Aurora antes trencar alba paraque los qui heuran de anar a treballar pugan si volran oir Missa en los dits dies

Item perquant en Ntra Synodo Diocessana se troba statut que no essent mes que tres los Beneficiats residents a mes el Rector en la Parrochia, no pugan dits Beneficiats anar a dir Missa en altre Iglesia o Oratori parque la Parroquia estigue assistida de las Missas necessarias y en esta parroquia no se tropien mes que tres Beneficiats residents ordenam y menam que los dits Beneficiats en los dies de Diumenge o Festa de precepta no pugan celebrar Missa en altre Iglesia sots las penas en dita Ntra. Synodo statutadas.

Item ordenam y menam que se fase un llibre nou a hont se assentaran totes las bolletas que de quatre en quatre mesos se despachan en contre del Procurador del Comu y fet el dit assiento degue firmarlo el Rector y lo Archiver.

Item ordenam y menam que el repartiment de la Almoyna del Dr. Caldes se fasse en el temps dispost per dit fundador y axi mateix manam que quant se fara el dit repartiment no se entrech el burell a los pobres sino que los Administradors, fassen cusir la roba y cusida la entregan a dits pobres conforme la resolucio y llista que tindran feta.

Item ordenam y manam que las alections faedoras per los Jurats administradors de las Almoynas no pugue ser algun Jurat qui es don el vot assi matex sots pena de nullidad de dita electio.

Item ordenam y manam que quant algun parayre sera elegit en Administrador de las almoynas no pugue ell matex fer los burells de ditas almoynas.

Item ordenam y menam que los administradors que cobren los censos de la obre pia del dit Dr. Caldes deguan donar sos comptes y ser difinits dins sis mesos acabat son Ofici conforme lo dispo-at en nostre Synodo Diocessana.

Finalment ordenam y menam que las presents sian publicades rebudes que sian en la Iglesia el primer Diumenge hora del ofertori de la Missa Major, y axi matex menam al Rector que elles de quatre en quatre mesos en pena de 10 m nos degue fer debita relacio del cumpliment y observancia de las presents ordinacions y de tot lo ordenat en la present visita y en cas de no haver aimplit darnos los rahons de no haverse executat. Dat. en Valldemossa als 27 Maig 1692.

(ARXIU EPISCOPAL DE MALLORCA, *Visites Pastorals* de 1692).

JOAN MUNTANER

INVENTARI DE LA SALA DE LA UNIVERSITAT DE SELVA

1785

Inventari general de tots los mobles, llibres y papers que en el dia present se troban exis-

tents en la Sala de la Universitat y Vila de Selva pres a instancia y requisicio del Secretari novament elegit Llorens Llabrés Notari y ab la intervencio de Barthomeu Martorell

antesesor al dit Llabrés del modo y forma siguent.

1—Primo. Cadastre desde lo any	1764
2—Mes altre de lo any	1732
3—Mes altre de lo any	1723
4—Mes altre de lo any	1710
5—Mes altre de lo any	1698
6—Mes altre de lo any	1684
7—Mes altre de lo any	1676
8—Mes altre de lo any	1639
9—Mes altre de lo any	1609
10—Mes altre de lo any	1597
11—Mes altre de lo any	1591
12—Mes altre de lo any	1590
13—Mes altre de lo any	1578
14—Mes altre de lo any	1558
15—Mes copia de Cadastre general	1695

LLIBRES DE AUDICIONS DE COMPTES

16—Primo un Llibre de 1715 en 1748	
17—Mes altre Llibre de 1693 en 1714	
18—Mes altre Llibre de 1687 en 1728	
19—Mes altre Llibre de 1680 en 1692	
20—Mes altre Llibre de 1649 en 1679	
21—Mes altre Llibre de 1622 en 1648	
22—Mes altre Llibre de 1612 en 1637	
23—Mes altre Llibre de 1635 en 1717	
23—dup. Mes altre Llibre de 1596 en 1627	
24—Mes altre Llibre de 1581 en 1592	
25—Mes altre sens any.	
Mes 6 llibres antichs sens retol y no se poden llegir.	
26—Mes Llibre de memorias y actes de quitacions desde lo any 1746 en 1760.	
27—Mes llibret ahon se trobe relacio del ajuste que tingue la vila ab la de Inca any 1716.	
28—Mes llibre de pagaments fets a los sensalistas de lo any 1703.	
Llibre de registre de bestiar de lo any 1772.	
Llibre de actes de Son Amer.	
Capítols de la vila y altres coses necessarias any 1660 en 1664.	
29—Mes altre llibre de la Confraria de N. ^a S. ^a de la Sumpció.	
30—Mes altre de la Capitania general any 1700.	
31—Mes llibre del retaule de St. Llorens 1653.	
32—Mes llibre de Registre de Polisas desde lo any 1765 en 1778.	
33—Mes altre de los pagaments fets a los creditors de 1726 en 1779.	
34—Llibre de obligacions y finanzas.	

CONSELLS

35—Llibre de Consells desde lo any 1704 en 1717.	
36—Mes altre desde lo any 1661 en 1704.	
Mes altre molt vell també de Consells sens fecha.	
Mes dos llibrets de forment.	
Altre llibret de forment.	
Mes altre llibre de forment.	
Mes llibretas de pagaments de Clavaris 160.	
Mes un fardo de llibres de vicindari de diferents anys.	
Mes actes de plagami 140.	
Mes actes de paper blanch y sellat.	
Mes un llibre de memorias que heia alguna actes de quitacions de Son Amer.	
Mes un fardo de varios papers.	
Mes dos fardos de lo mateix.	
Mes un fardo de eviccions.	
Mes un fardo de Acuerdos.	
Mes un fardo de Sentencias de Clavariats.	
Mes un fardo de decrets de los Propis y Arbitres.	
Mes un fardo de cedula's reals y instruccions impresas.	
Mes un fardo de sorteos.	
Mes un fardo de tots papers.	
Mes un altre fardo de Llettras, Acuerdos y altres escritures.	
Mes una plagueta de los qui estan obligats a pagar la Guarda.	
Mes Llibres de Clavariats, 116	
Los motbles que se troben existents en la dita Sala son los sigueuts.	
Primo un estante ab varios caxons haont se guarden los papers	
Mes tres banchs ab respalda.	3
Mes un bufet para escriurer.	1
Mes una mida de midar los soldats.	1
Mes un tinter y araner de llauto.	2
Mes un retaule que representa un St. Crucifixi	1
Mes altre retaule que reprenta el Rey	1
Mes 4 taulilles ahont se fixen algunas ordes porque estigan a la vista.	4
Mes un caxonet para conduir alguns papers.	1
Mes una llumanera petita.	1
Mes un trabuquet de pesar doblas ab los pesos menos el gra.	1
Mes un sello de plata ab las Armas de la Vila	1
Mes un llibre de entrades y sortidas ab una fulla de escrit.	

Mes 9 accions del Banch Nacional de Sant Carlos.

Estos son los motbles llibres y papers que se han inventariat vuy dia 14 novembre de lo any 1785. Y para que cost para eterna memoria y per los fins que a un y altre de nosaltres poden subvenir lo firmam de propia ma. Barthomeu

Martorell. Rubricat. Llorens Llabres Notari y Secretari. Rubricat.

(Arxiu Municipal de la vila de Selva.)

Per la copia.

JAUME LLADÓ I FERRAGUT

DIETARI DEL DR FIOI

(1786)

He enviat a Sor Maria Ignacia dos panades y tres pareis de taronges.

He enviat a Margarita monge quatre peses de set sous y mitx per la mesada.

He enviat a la matexa un ramell de taronges, que son tres, y dues penades. Ella me ha enviat quinze xucladors.

El Sor. Antoni Company, despres de haver dinat, sen es tornat a Sineu.

Nota: que en la visita de Carcel sols es vingut el Sor. Roca y Sor. Fiscal. Respecte a que Riega sen va ab lo correu, el Sor. Mon esta molt mal, el Sor. Moscoso esta costipat y el Sor. Regent no es baxat.

19. Som surtit de la Parroquia en Santa Eulalia.

He entregat a Llorens, present ma mare en la sua sala a mitx dia, les 20 L. 6 de la mesada, ab durets y realets, compresos los dos durets bastrets el dia.... Tinch recibo de les 80 L. 6.

He assistit a les 4 fent cap a la Junta dels 4 Collegis, en que se ha llegit la carta del Dr. Feliu, molt indigne. Se ha acordat se inform a la Audiencia, com te manat esta, ab los positius. He despatxat el correu ab tres cartes; la una per Serra, altre la Condesa, D.ª Catarina.

20. Es vinguda maleta este mati y el correu no parti per raho del mal temps.

21. El mati he tingut en ma casa al Dr. Amer y havem registrat los papers per les liquidacions del capella Suau de Sant Miquel.

El matex mati he rebut los recibos de Llorens y de Margarita dels aliments.

22. Ha comensat a repasar les materies el fill major del Relator Fluxà per el seu grau.

A la tarde, a les 3 y mitja he assistit fent cap a un grau de Teologia, que se ha conferit a

Jaume Pelegri, Diaca menorqui: padri el Dr. Mulet: Propina 4 6 y Sindich.

23. He assistit fent cap a les deu del mati a un grau de Medicina, que se ha conferit a Miquel Rullan y Homar. Padri el Dr. Evinent. Propina 4 6 y Sindich.

El correu que surti ahir a nit, ha doblat el cap antes de les 8 de este mati.

24. Lamo Macia Verd de Andraitx me ha regalat un cortero de vi negre molt bo.

Este mati he llegit carta de Ignaci Serra, escrita en Madrid dia 10, en que diu a sa mare que el dilluns, dia 6, se publica en la Camara la gracia de Assessor de Ivisa feta a Cayetano Soler.

Som anat antes de mig dia a donar la enhorabona a sa germana. Esta malalta.

25. El Sr. Miquel Monserrat y Dr. Cava despres del sermo de la Seu de Lobo, son vinguts ab el Majordom del Bisbe a registrar la casa major de Serra.

A la tarde es vingut Galera y li he ensenyat el acte radical de la alienacio que feu Ballester en 1703 del hort.

26. He tingut carta de Dols Pre, a les 8 del mati, en que em fa saber que ahir a les 9 de la nit mori son germa Pera, de pigota, de 22 anys.

He assistit a les 3 de la tarde, assegut en la cadira de en mitx, a la Junta de la Germandat de Sant Francesch, en que se ha tractat de la processó. Se cusiran sis vestits blaus, de los quals pagare un: 3 6 12 6.

27. Se ha sembrat al hort, prop dels Capuchins, el taronger de molla vermella. Despres, en el carrero de ma casa una parra, altra en la casa major de Serra y he fet coronar alli un taronger.

Me ha regalat Dn. Bartolome Asensio, inquilino de Can Calafat, dotze teronges dels seus tarongerets. He dat al criat mitja pesseta.

Miquel Montserrat es vingut ab Cava y haventme oferit de casa 60 L. 6 he dit que menos de 80 L. 6 no la tenia per llogar ni la donaria.

29. Han extremaunciat al mati a Juan Muntaner y Horrach per apoplexia, y a la tarde lo han viaticat.

He assistit a la tarde a casa de Bestard, a la Junta del Col·legi per elegir informants per el Dr. Catala. Son Verd y Rossello.

Ma mare es vinguda hora baxa y ha berenat y despres sen es anada ab Llorens.

30. El Dr. Gabriel Oliver Metge es mort, antes de mitx dia.

He assistit a la tarde, fent cap, a un grau de Metge, que se ha conferit a Francesch Palou y Lloret. Padri Evinent. Propina 4 6 y Sindich.

Despres se ha tingut Junta del Claustre, en que se ha aprovat el informe, que he treballat este mati, que mana la Audiencia sobre el recurs del pare del Andreu Feliu, Pre, resident a Madrid.

31. El Marques Pueyo es vingut a les deu del mati a parlar sobre assumptos propis y tambe sobre llibreria.

El Sor. Dols Pre, es vingut de la vila poch antes de mitx dia.

He entregat al Admonitor de la Germandat de Sant Francesch dos durets en or per un vestit blau dels sis que costea la Germandat.

Primer Abril. Al mati, Dols Pre. es anat a casa del Marques Pueyo a dirli que quant tindria gust podia enviar per la restant llibreria.

Despres es vingut el seu fuster, Mestre Sants a veurer les llibreries y a la tarde ha enviat el seu criat a dirme que les havia estimades a 5 6 9. He repost que era menos de mitx preu y que axi envias per los llibres, que les llibreries quedarien en mi.

A les 4 de la tarde es estat el repartiment del salari dels Catedratichs en la Universitat. Se me ha entregat per la mia part 7 6 7 6 6.

2. He cobrat de Geroni Estrador per mitx any del estudi, que comensa a primer janer, 4 6 10 6.

He pagat a Vicensa 18 6. A Isabet 18 6. A Jaume 30 6 y he compensat a Margarita 18 6 de nombre de 7 6.

Vide 1 mars.

Som anat a hora baxa a casa de Muntaner

Cirurgia, davant la Quartera, a oir un Stabat Mater a 4 veus.

3. He rebut de Dn. Joachim Pueyo per ma de Dols Pre 50 6 6, dich sinquanta lliures per el valor de sis caxons de llibreria, portes de retxats de llauto y sos asientos.

He entregat a la tarde a los bastaxos los expresats sis caxons y asientos, vasa y pilarets, tots plens de llibres triats y he entregat la llista al Metge Alemany, que es vingut ab el criat Pere Juan.

El marit de la muda de Felanitx me ha entregat 18 ous dins un paner.

5. Som anat mati y tarde a casa del Comte de Aymans a parlar sobre assumptos de la sua hazienda.

A la tarde he pres de confessio al granader de Lluchmajor.

6. He cobrat de Dn. Bartolome Asensio 5 L 10 6 per lloguer del mes de mars.

He enviat a dir a la muller del foser major que per el dia 21 de este cuidas que sa filla desocupas los estudis. Esto de resultas de los informes de dit Asensio.

He assistit a la tarde, a les 3 2/4 fent cap a un grau de Teologia que se ha conferit a Antoni Serra y Frau, Diaca. Padri el Lector Sastre. Propina 4 s, y Sindich.

7 abril. Los dolors de Maria. Han aportat de casa de Mestre Palerm los dos balcones de la Sala mia. He regalat als fadrins 12 6 per ells.

El germa del Sor. Antoni Company es vingut hora baxa.

Ha aportat un paneret figues seques y alguns grells.

He enviat per modo de regalo a mon cosí Bartolome Serra, per ma de Dols Pre, sinch toms en 8.º de Heineccio, esto es dos: *Antiquitatum Romanorum*, dos: *De Comentariis ad ius civile* y lo altre: *Super Instituta*. Eren de Bonaventura.

8. He assistit a la visita general de Carcel, que ha concluit a les 12. No he fet peticio a la visita. Son estats el Sor. Regent, Roca, Moscoso, Fiscal, Alcait, Capella, Genestar, 3 Relators.

Dn. Joachim Pueyo, per ma de Pere Juan, son criat, ha enviat el tomet: *Crisol del Crisol de desengaños*, dient que no lo admestia per tenir escrit el nom de Dn. Miquel Serra y Maura. Lo noto per memoria.

9 abril Diumenge de Rams. Dols, Pre. me ha regalat una palma de la Passio de les monges Misericordia.

He pagat a Mestre Gaspar Palmer 6 6 10 6

4 per la llista de feina feta en el hort de Dn. Miquel Serra; a que se deu añadir el llenyam del assoll, canyes et alias.

He pagat a Mestre Jaume Llado fuster 3 $\text{L} 18 \text{ s} 6$ es 3 $\text{L} 3 \text{ s} 6$ per una pastera nova, y 12 L per pintes de la sinia del dit hort prop la Soledad.

He pagat a Juan Bujosa major onze L . dich 11 $\text{L} 6 \text{ s}$ per un any de mitja soldada de que li feu llegat Bonaventura Serra en son testament y esta comensant als primer janer 1785

He pagat a Juan Bujosa menor sabater 6 $\text{L} 6 \text{ s} 10$ per el llegat que li feu dit Bonaventura Serra *semel tantum*.

A hora baixa som anat ab Dols Pre a casa del cirugia Muntaner a oir el Stabat de Goles (Pergolesi?) a duo que son filla y cusina.

10. Han posat a la mia sala los dos balcones que son Mestre Gaspar, fadri y dos manobres.

No som anat al hort per dit motiu; pero son anat a veurer la processo Na Margarita Serra ab Bartomeu y les de Son Castello, la Muntaner y la Borrás.

11. El Sr, Guiscafre de Arta envia una anyella de primera cria: dat 2 L .

Son vingudes a veurer la Processo y la casa la tia Catarina Ana y Margarita: he regalat a esta 6 rosquilles de Sineu, 6 coques rosades, 3 canyellons y tres llengues de carbassat.

A la nit som anat a veurer a ma mare, per haver vingut Llorens un poch antes, y la he trobada en el llit, de reumatisme.

El Marques Pueyo envia per el fill de Alou el paper del vot treballat del Dr. Nicolau Benasser.

Catarina de Valldemosa es vinguda antes de dinar: aporta nous y penjoi.

12. El Sr. Comenador de Sant Antoni envia una anyella: dat 1 $\text{L} 8 \text{ s}$.

El Marques Pueyo es vingut al mati y havem quedat que dividres enviaria per el paper del vot a Pera Juan.

He enviat a ma mare un pollastre gall gros per brou.

13. Lamo Vila de Santanyi una anyella 2 L . Sr. Mateu Moragues anyella grossa 2 L , Sr. Bartomeu per Dr. Gelabert, anyella 2 L . El Conde de Ayamans envia un molto per primer any de la Advocacio: dat 3 L .

14. Dividres Sant. Al mati som anat a visitar Cases Santes unicament ab Bartomeu Serra, y axi mateix ahir demati. Pero ahir a la tarde se agregaren Dols Pre y Dr. Borrás: tot per

la indisposicio de ma mare que no pogue dexarla Llorens.

La Mare Priora de Santa Catarina envia una anyella negra: dat 2 L .

El Marques de Vilafranca envia un molto bo ab banyes: dat 3 L .

He bastret a Llorens dos durets, vingut a la tarde, dins lo estudi primer de Dols Pre.

He emprestat al Conde de Ayamans el tom en fol: *Flos Santorum*, de Villegas per llegir la vida de Cristo. Lo ha tornat Arrom.

Tota la tarde he treballat la adicio o el vot per Dn. Joachim Pueyo; y lei he enviat a la nit per Dols Pre.

El P. Agusti, Procurador del Carme me ha aportat les 9 $\text{L} 1 \text{ s} 4$ de la advocacio; dat 6 L .

La Medona de Son Fuster ha aportat les dos gallines de obligacio y paner faves.

15. Se ha firmat antes de mig dia lo acte de quitacio de 9 $\text{L} 6 \text{ s}$ cens feia lo hort de junt a la torre de la polvora a la S.^a Maciana Ballester Galera vidua, que han loat sos dos fills, en poder de Oliver major, Notari, a que son estats testimonis el Dr. Miquel Pelegri y Dols Pre. La rata es estada 36 L , advertint que per respecte de Galera no he pagat cosa de lluisme ni imposicio de cens quitiu, puis ab este pacte vax donar paraula de quitar dit cens,

El Marques de Bellpuig ha enviat un moltonet, dat 2 L . Este molto lo he enviat al metge Llabres.

He enviat a les Monges Catarines el molto que envia el Comte Togores.

He enviat a ma mare dues anyelles les millors; despres Ave Maries li he enviat tres panades.

Llorens a la tarde me ha enviat un bordai de pomera de Moncaire, relat dins una pasteta; lo he sembrat.

He enviat a Margarita monge, ma germana, tres panades de nombre de 23.

El Sor. Dols Pre, a les dues, se es partit a Santa Maria y Catarina a Valldemosa, li he regalat xuia, botifarra, dos panets.

El Sor Pere Joan Fonellar Notari me ha entregat 36 ll. 18 s que yo tenia bastret per misses *et alias* de la Mare del Dor. Pasqual. Li he entregat los tres recibos que feien dita suma y ab ells y demes donara compta del valor de la cinta que temps ha li entregui per vendre.

16. Pasqua. He pagat a Mestre Gaspar Palmer major 27 L per el jornal de posar los balcones, compres mixt de seu: dat panada

He enviat sis panades grosses a les monges Capuchines; dat una a Isabet Espartera, altra a la criada Mado Bet, altra a Jaume, criat.

Som anat a les monges Catarines y he entregat a ma germana una lliura de retjea grossa. Despres som anat dita tarde a Santa Margarita per Sor. Puig.

17. Som anat al mati a Sant Domingo a les celdes del Prior, del P. Mora, del P. Antoni Campins y demes Vocals per empenyarlos el vot de Clavari per Bartomeu Serra.

Ma mare es vinguda antes de Ave Maria, ha pres xoqu'ate y despressen es anada ab Llorens.

Antes de dinar se es restituit de Santa Maria Dols Pre.

18. Es estada la Misa nova en les Monges de la Misericordia del Dr. Serra, nebot del Paborde Reus Rector.

El Sr. Antoni Ferrer y son fill pintor son venguts a la tarde a donar les festes. Los he dat dos flaons y tretze estampes grans triades per si de les de Bonaventura: tambe han begut melvasia ab regea.

La mestre, qui viu al estudiet baix la primera quadra, que casa ahir, es vinguda a la nit ab son marit: em som escusat de surtir per no dar.

La senyora del metja Canals de Soller me ha enviat un paner o rovetta de teronges: dat 1 6 4.

19. He cobrat del taverner de Can Miro, arrendador del hort de Dn. Miquel Serra y Maura trenta lliures per una anyada respecta que les 50 6 6 les se ha retingut per rescabalar les 300 ll 6 que cobra Bonaventura. Te albara en nom y veu de ma senyora Antonia Ana y en esta ocasio havem firmat la escriptura de arrendament.

He enviat per ma de Vicensa a Margarita, ma germana, deu mitjes pessetes.

He entregat a Llorens, present ma mare, en la sua quadra primera a mitx dia, les 20 ll. 6 de la mesada, haguda raho de los dos durets bastrets dia 14 de este.

A la tarde he rebut la declaracio de pres al milicia Roca y Valis y quant sen tornava al quarter es fuit y se es entrat en Santa Eulalia.

20. Se ha tret de Santa Eulalia a les onze, ab paper de iglesia, al milicia Roca.

Ha fet la sua declaracio y acusacio el tambor, marit de la Eleonor de Roca.

He pagat dos durets en or per los gastos per ambes parts de Dna. Catarina y del Marques del Reguer.

21. He empleat tot el mati dictant a el P. Marques la resposta sobre les Artigues.

Es vingut el Sor. Antoni Serralta, y li he fet memoria de la Advocacio que em deu.

Me ha regalat lamo Esteva de Andraig una pesa de formatge tenre.

He assistit fent cap a les 3 2/4 de la tarde a la Junta dels 4 Collegis en que essent divendres de la semana de Pasqua se han fet les sigüents eleccions. Primo, Sindich, yo Dr. Fiol, y he jurat. Clavari, Dr. Bartomeu Serra ausent per 19 vots contra 13, Contadors Rector Mas Forcadell y Dr. Ferragut Protectors de la festa Dn. Francisco Togores, Dr. Borrás, Dr. Ferrer, P. Lector Darder, Consiliaris de Lleis, Bisquerra Serra etc.

Advertesch que antes de pasar a la eleccio de Clavari y Contadors se ha acordat que el primer deu cobrar, sens pretenir exaccio, la renda de los catedratichs y el salari dels comptes no deura excedir de dues dobles en or, so es mitja per el Sindich, mitja per el Secretari y dues mitjes per los dos Contadors. Concluides les eleccions y juratori ha protestat el Dr. Evinent que no podia esser Clavari sino del Collegi de Medicina, segons se ha observat: yo he reprotestat.

He pagat al xocolater de Cort per una cuita de xoquolate de deu per dotze per pendrer yo, 9 ll. 8 6 8.

22. La Mare Priora de Santa Catarina de Sena envia del dinar de la Santa tres pollastres y una gallina: dat 1 6.

23. Misa nova al Carme del religios, fill del Metge Jordi ab esuela.

Catarina de Valldemosa ve a la tarde, aporta un paneret teronges.

Canaris mascle y femella una, posat en cria dia de disapte.

24. He enviat a ma germana de Santa Catarina dues panades grosses, un botil mijancer de vi negre de Andraig y altra petit vi blanch.

A la tarde som anat a la preso a reber la declaracio de la Noreta, muller del tambor.

A la nit son vinguts sinch capellans de Sant Jaume y el Dr. Mulet sobre recurs de Prats Subdiaca, qui preten tenir vot en Comunitat.

Sen han aportat el rellotge de quadro per adobar al rellotger Moliner de devant els polls de Sant Domingo.

25. He assistit fent cap a un grau de Teologia, a les 8 2/4 que se ha conferit al catala D. Benito Vernedes Pre.: Padri el P. Mestre Veny del Carme. Prop: 4 6 y Sindich.

Despres del Grau som pasat a casa de la sogre del cadete Socies, en que he donat a este y a tots los de casa la enhorabona del matrimoni que se me feu saber celebrat la segona festa

Ab la barca correu que parteix esta nit he enviat per conducte del patro Cifre a la Condesa de Munter un caxo en que han cabut setze dotzenes teronges embolicades dins papers: ha costat de Duana 3 ₧ y ha entregat Dols Pre. al patro 12 ₧ .

He escrit carta a dita Condesa ab la noticia de haverse notificat ahir la providencia y a Serra ab la de haverse elegit advocat de la Ciutat al Dr. Contesti, ausent.

27. De casa de mon cossi Serra ha aportat Dols Pre. los dos toms de Sinodo, el un de Escolano, el altre de Alagon meus, que anys ha tenia manlevats mon onclo y los he necessitat per lo informe del Comu de Sant Jaume

Ahir a la tarde, cridat per el Coronel y Major, vaix anar per llegir el ofici del Comissari de Marina contra els Milicians de Pollensa.

He pagat al pesador del pes del Rey un dret per el treball de pesar les Alacas de la Mare del Dor.

Es vingut a la tarde el notari Bonet ab una peticio escoltada a instancia de Dn. Francesch Dameto.

He comprat tres canes tres pams per marfega per la senyora a 6 ₧ 2.

28. Som anat al mati a casa del Senyor Corregidor, el qual me ha dit me valgues del seu Aguasil cas necessit.

Som anat a Casa del Conde Puig a demanarli permis para que se proposas a la Comunitat Na Catarina de Valldemoa.

Som anat seguidament a Santa Catarina y en la grada, present ma germana y Llorens, he demanat per Catarina y la priora me ha respost de modo que men som anat desabrit.

Miquel Riera, per medi del seu criat me ha fet saber que li havia nat un minyo. No ha avisat per baptisar.

A la tarde, bona part la he empleada en dictar a presencia del Dr. Mulet el informe sobre no tenir vot al Comu los Subdiaques, Te dos fulles en folio.

29. Bartomeu Ripoll ha enviat un covonet ab 35 taronges: 1 ₧ .

El Dr. Vallespir menor este dia a comensat ser Relador extraordinari.

He firmat el vot sobre el dret que te el Marques Pueyo a los bens de Zaragoza de la

sua Mare: no lo he llegit fent honor a la firma del canonge Bisquerra, que me ha ensenyat dit Marques. Y tinch entes lo firmara Roca, Bennaesser, Cava.

Ma germana de Santa Catarina ha enviat 4 coques, la una mes grossa: ₧ 6.

30. Som anat ab Llorens, mon germa, al mati a visitar la partera de Miquel Riera y no es surtit este estant en casa.

De alli som anat a la preso y he entregat a Noreta, muller del Milicia per son aliment 9 s., ab los 3 s. del dia de la declaracio 21, son 12 s.

Es mort de pigota a Llodra Dn. Mariano Antich. Ha deixat infants.

Ha corregut la noticia falsa de la mort del Sr. Llorens Malia, Apotecari del Cail.

Primer Maig dilluns. He pagat al sucrer de Cort Barcelo 5 ₧ 7 s. a compte de vales o billets.

He entregat al Dr. Ripoll Pre un rosari de les mans y altre del coll per vendre. Lo ha tornat vuy 2.

He rebut la declaracio de Cifre de Colona milicia sobre contrabando dels Milicians.

He pagat a Vicensa 18 s., he compensat 18 s. a Margarita a compte lo bastret, he pagat a Isabet 18 s. y a Jaume per ma de Dols Pre. he pagat 60 s. esto es 30 s. del mes pasat y de este 30 s.

2. Este mati es estada la festa de la mia germana, en que ha dit la Misa mon onclo frare Dols Pre. el Evangeli y un capella la Epistola. Ha predicat un fill del metje Jordi. No he asistit per haver rebut testimonis.

He entregat a Llorens esta tarde tres durets en or a compte de mesada.

El retrato de Dn. Antoni Puig, pintat per Ferrer, lo he enviat a Sor Puig a la tarde per Dols Pre y Jaume, criat.

3. He entregat la clau dels estudis de la casa de Calafat al cocher del Conde de Ayamans: ha de pagar a raho de 7 ll. s. cada any desde el dia primer de este.

He acordat ab el Dr. Cava que son cunyat Monserrat pagaria cada any 80 ll. s. per la casa en que mori Bonaventura y comensara al entregarli la clau. He dit que li faria finestra resgada a la quadra principal y los remendos precisos.

Ma mare es vinguda hora baxa a ferme visita y ha berenat. Despres es vingut Llorens y la ha acompanyada.

5. He enviat un pollastre a ma germana de Santa Catarina per estar sangrada.

6. En la visita de carcel ha pres lloch el Dr. Vallespir menor, per estar elegit per Relador extraordinari per criminal.

7 del Roser. Som anat per el mati a casa de Comasema per la partera del mascle nat vuit dies fa a Juanot Palou menor.

A la tarde han vingut a trescar la casa de Bonaventura la muller y filles de Montserrat y tambe la germana fadrina de Miquel Soler, y la Vda. del Dr. Cava, y este y el Majordom del Bisbe y despres han trescat la casa que yo habito, la torre y tot.

He escrit carta a dit Miquel Soler, elegit Assesor de Ivisa, que li entregara la germana Mariana. Sen va dema.

He entregat les 7 ll. s. que el pare de Roca Valls, milicia, me entrega ahir per los rebosillos y Advocat.

He taxat 50 pessetes a el Dr. Bover per los honoraris prestats per Miserol.

8. Ha fet sembrar Miquel Montserrat en el hort una caragolera.

9. He rebut de Antoni Pericas, cotxer, de casa del Conde de Ayamans 3 ll. 10 s. per mitx any de lloguer del estudi de casa dita den Calafat y cuineta fora. Advertint que ya comensa a primer de este y finira a primer de novembre siguent.

Dn. Baltasar Muntaner de la Sal es vingut a parlarme del seu proces contra Santandreu y alli, alt la sala, se es enfurit de modo que ha dit daria noticia al Rey de las dilacions del Tribunal.

10. He tingut a la tarde en mon estudi al Dr. Ferrá, sobre la liquidacio de Tries del Coll.

He rebut 25 ll. s. que me ha entregat Bernat Roca, pare del milicia Francesch Roca Valls per la multa que ha de servir per aliment de presos.

11. He entregat a la tarde a Noreta, muller del tambor, que esta a la preso, 12 s.

Som anat a casa de la tia Catarina Anna y li he oferit a ella y a sos fills los entregaria los mobles que volguessen antes de fer el encant.

12. He cobrat per ma de Joseph Planes, Escriva de Milicies, 6 ll. 13 s. que ha dit era el dret de firmes en el proces criminal de Francesc Roca Valls.

Es vingut el notari, nebot del capella Vicens, y ab dos testimonis ha ensenyat una peticio escoltada, que ha dit era de Dn. Baltasar Muntaner. He dit que venint per conducte del Escriva, Jaria decret.

He cobrat de Dn. Bartolome Asencio 5 ll. 10 s. per lloguer del mes de abril.

He entregat a la tarde present Dols Pre, a Geroni Giscafne de Arta un llibre en folio de Actes de Casa sua y papers.

Ahir vingue Margarita de Porreres, antiga criada de Dn. Miquel ab una parenta sua y un fill de esta. Li ensenyi a Antonia Ana.

13. Maig 86. Disapte. He pagat al Procurador de la Merce 3 ll. s. per la pensio del dia 4 de este.

He cobrat del Dr. Gelabert Pre de Manacor 8 durets per les peticions contra Net.

He venut a Bartomeu Gelabert, escola de Santa Catarina de Sena dos quintars y vuit lliures canyom de Alcudia a rao de 10 ll. 10 s., que importen 21 ll. 16 s., a pagar dins 3 mesos. Tinch debitori.

He donat decret este mati, Escriva Muntaner, a la peticio escoltada de Dn. Joseph Muntaner.

Juan de Marti me ha demanat me interesas ab sos papers para que surtis de la preso.

14. He parlat a Mado Barbara para que ella y Marti llevasen la instancia contra Juan.

Es vingut el confesor de Santa Clara interesantme para que un milicia pres per la Audiencia surtis.

Som anat ab Miquel y Bartomeu Serra a la tarde a les cases, a veure los mobles y despres a fer volta. Es fuit un bou del tancat.

15. Som anat a donar la benvinguda al P. Antoni Campins, el qual es vingut ab lo correu, que dona fondo la nit passada.

He entregat a Planes Escriva, los officis y respostes del Administrador del Tabach.

16. He rebut de Mestre Rafel Mayol, alias Doctoret, per ma de Dols Pre. set durets en or, que son 11 ll. 4 s. a compte.

He rebut dit dia per dita ma de Pere Pau Mayol, germa del dit, sis durets en or, que son 9 ll. 12 s. a compte del matex cens.

17. Som anat al mati a visitar al Dr. Antoni Riera Pre., que viaticaren ahir a la nit. No vaig assistir per estar refredat, pero asisti Dols Pre.

Sen aportaren a Casa del Marques Pueyo la tela llarguera aplegada, que es retrato del Justicia de Aragon.

Sen aportaren a casa de Serra la tela gran de 18 pams y 14, apareyada.

A la tarde he conferenciat ab el Dr. Ferrá de la Mola, sobre liquidacions.

He enviat una gallina a Sor. Maria Ignacia, ma germana.

18. El Rector de Andraix el mati es vingut a mon estudi. Havem parlat sobre liquidacions. Me ha entregat una dobla de cordo de vint nova per regalo. Despues per ma de Bauza, llibrater, li he enviat los processos de Valls 1. 2. 4. 6. 7. y el borrador de liquidacions per examinar.

He pagat al xacolater del Clot de Cort 4 ll. 12 s. per mitja cuita de xoquolate.

He pagat al carboner 7 ll. 10 s. per ses saries de carbo, compreses les dues de vuy.

Miquel Serra ha enviat per altres mobles y entre ahir y vuy te 4 vases ab vergues sobre portal, dos quadros de Sant Antoni, un Sant Geroni, Sant Juanet, Adam.

19. He enviat a Margarita de Sant Geroni, ma germana per ma de Vicensa, 30 s. tresetes reals.

Som anat a casa ma mare, antes de mitx dia, y en sa presencia he entregat a Llorens la mesada de 20 ll. compresos los tres durets del dia 2 de este mes.

A la tarde se han comensat los encants en casa de Bonaventura. Se han venuts alguns mobles: de ells se han cobrat deset lliures, que me ha entregat Dols Pre. y este y Llorens son los que estan alli.

20. Es vingut a la tarde el fill major del Sor. Antoni de Balitx a fer saber el casament que se espera ab la neboda del Canonge Bisquerri. Dit promes ya era vingut el mati del dia 17.

El Rector de Andraix es vingut a la tarde a mirar liquidacions y conferenciar.

He rebut per ma de Dols Pre. denou lliures deu sous, dich 19 ll. 10 s. de lo pagat del encant.

He entregat a Jordi de la preso alli en el portal, antes de la visita, 12 s. per aliment de Noreta.

21. Han aportat el rellotge de quadro de casa del rellatger Molliner, qui lo tenia per adobar *ut supra*.

Lamo Macia Esteras de Andraitx me ha regalat un cortaro de vi negre. De casa de Dols Pre han aportat un paneret de cireras.

22. He rebut dels encants per ma de Dols Pre 43 durets, que son 68 ll. 16 s.

He sabut este mati que ahir diumenge a la nit aporta a Solter el Dr. Ignaci Serra ab sa muller y que vendria dema, hora baxa.

Bartomeu Serra es vingut a la tarde y de

casa Bonaventura sen ha aportat la Espineta, estampa gran ab vasa, quadros...

Han aportat de casa del Pintor Xesch un manacor sense cordes, que ha dit era de casa de Dn. Miquel Serra.

23. He comprat de Dn. Bartomeu Asensio Contralor, dos miralls grans, vasa obrada deurada per 30 ll., dich trenta lliures, les que li he enviat per Dols Pre. El qual tambe li ha entregat deu lliures de Llorens per dos mirais petits vasa daurada, que tinch entes los ha comprat per Parets.

Se comensa ahir a la tarde la obra del balco de casa de Dn. Miquel. Se ha procehit vuy y Llorens y un homo fuster han compost a la tarde de la cresensa del menjador.

24. Margarita Monje, ma germana, me ha enviat una coca sense ensucrar, mes que ordinaria.

A la tarde som anat ab Dols Pre a la posesio la Font Seca y alli es vingut el Dr. Serra y sa muller. Despues, dins la calea de dos tiros del Conde de Ayamants lo he acompanyat a casa sua dins ciutat.

25. Al mati som anat a fer visita a Ignaci Serra.

He assistit a la tarde fent cap a un grau de teologia que se ha conferit en la Congregacio a les 5 a Dn. Joseph Sant Martí Pre. Padrí el Dr. Mulet Pre, Prop. 4 s. y Sindich. Advertesch que per ser Canonge, unicament de una Collegiata de Vich, es estat el grau de ordinari.

27. A la tarde es vingut el Dr. Serra a tornar la visita tot sol.

He cobrat del Rector de La Pobla per ma de Dols Pre. 22 ll. 13 s. 4 per el valor de un cantarano de Serra.

A la tarda se han penjat los quadros y los miralls grans que compri.

He pagat al passamaner de Solter, que esta davant del forn den Frau, 27 s. per les borles de estam posades a los miralls, vasa a la romana. La corda, veta y seda, ha costat 12 s.: son 15 canes. Los 8 gramponets dels dos miralls son 4 s.

28. He pagat a Mestre Gaspar Palmer major, picapedrer 4 ll. 1 s. 4 per la llista de feina de remendar pisos y parets y posar el balco a les cases, que ha de habitar Montserrat. Ben entes que falta pagar el guix y la carretada de cals a Borrás.

He enviat a casa de Miquel Serra lo escarparte del Bon Jesus, qui bada els ulls. Y mes

he enviat un taso de porcelana y unes civelles noves de similor obrades o foradades, exquisites.

A la tarde son vingudes a la mia casa y tambe la de Montserrat, la mare del Dr. Serra y ses dos nores y tambe dit Serra. Han berenat de bolados y xoquolate. Dia de diumenge.

29. He fet entrego a Montserrat a mig dia de tots los alts de les cases, per haverse concluit posar el balco y sols falta remendar lo estudi devall la cuina.

30. Es vingut el mati el P. Ferrer de Sant Francesch y me ha demanat volgues admetrer en casa a la filla de Bet, criada, sens dar soldada a esta.

He cobrat de Joachim Pons y Costabella, de Menorca per ma del capella de Sant Jaume, Fortuny, sis lliures per honoraris en la causa contra Administradors de Costabella.

He assistit a la tarde a les 4 2/4 fent cap a la Congregacio a un grau de teologia, que se ha conferit a un catala, Antoni Solitra Pre. Padri el P. Lector Pou, dominic. Prop. 4 s. y Sindich.

El rellotjer Moliner ha enviat el rellotje de quadro; pero esta mal adobat com antes.

31. He cobrat 20 ll. s. del salari de Advocat de pobres, que ha aportat Jaume, criat de casa de Garau.

He cobrat 13 ll. s. de les dues tauletes de estrado de Serra, les quals compra un y me ha entregat Dols Pre.

Primer juny, dijous. He pagat a Vicensa 18 s. a Isabet 18 s. y a Margarita he compensat 18 s. de nombre de les 7 ll. de 1 de Mars.

He pagat a Jaume, criat, 30 s. y despres de haver berenat lo he despedit.

Es vingut este mateix mati per criat Mateu Adrover de Felanitx, fill de Bartomeu y de Ana Binimelis. Guanya de soldada 30 s. y te 20 s. de senaia.

Ahir vaix regalar a la Universitat el retrato del Dr. Bassa, per posar a la seua llibreria. Vuy he regalat al Regidor del Hospital, Ferra, un quadro nou de tela, apareyada per el Coliseo. I se han empleat dues teles de les de Ventura, mitjanseres, sens apareiar, per la porteta de les comunes del lligador.

He assistit a les 4 2/4 de la tarde fent cap en la Congregacio a un grau de Teologia que se ha conferit a Dn. Pedro Viladecans, catala, Padri el P. Pou, Dominic. Prop. 4 s. y Sindich.

Han aportat al hort de devant los Capuchins los quatre banchs de poll y la taula de

sepi llarga de casa de Dn. Miguel y remendat tot se ha tenyit.

2. Es vingut el Dr. Penya de Sant Nicolau y me ha donat paraula que se facilitaria la composicio entre la vidua de Antem y Catarina Suau, vidua.

He assistit fent cap a les 4 2/4 de la tarde en la Congregacio a un grau de Teologia, que se ha conferit a Jaume Roquer y Masdeu, catala. Padri el P. Puigserver, dominic. Prop. 4 s. y Sindich.

3. Se me ha notificat a les 9 el recurs del Dr. Llabres, Som anat a la Audiencia, he fet poder a Cerda y men he aportat el expedient provehit ahir.

He assistit a la visita general de carcel en que son estats los senyors Regent, Roca, Moscoso, Fiscal, Valiespir major y menor, Capella y un religios.

He empleat tota la tarde treballant ab el Dr. Mulet y altre per Sant Jaume.

4. *diumenge.* He pagat a el fadri de Mestre Gaspar 10 ll. 2 s. 6. per llista de feina de ahir.

He assistit fent cap a les 4 2/4 a un grau de Teologia, que se ha conferit a Dn. Salvador Rovis, catala. Padri el P. Pou, dominic. Propina 4 s. y Sindich.

Despres del grau se ha tingut Junta de los 4 Collegis en que se ha deselos un plech gros per el Rey y conte un impres relatiu al Pla de estudis, que se diu se aprova als 13 agost 1771 per la Universitat de Salamanca, per ser tan voluminos, sols se ha llegit cosa de una 3.^a part. Se redueix el principi a establir en totes les Universitats la uniformitat.

5. He assistit fent cap a les 8 del mati en la Congregacio a un grau de Teologia, que se ha conferit a Miquel Viver, catala. Padri el P. Puigserver, dominic. Propina 4 s. y Sindich.

Inmediadament de despullats se ha tingut Junta dels 4 Collegis, en que se ha prosehit llegir la real Cedula de ahir. Se ha llegit altre 3.ª part.

Despres, es estada la funcio de les conclusions de Lleis y Canons, que ha defensat el Dr. en Filosofia, Miguel Fluxa. Padri el Dr. Miguel Borrás. He fet cap y han arguit yo, Serra, Frontera, Garau. Propina 9 s. 6 y 6 s. 2.

Som anat antes de mitx dia a Casa de Ignaci Serra, he parlat a este y a sa mare sobre la obra. Despres a la tarde es vingut dit y el picapreder.

He cobrat de Mado Damiana 2 6 6. y es per mitx any ya cumplit a 24 maig.

6. He assistit a les 8 del mati a la Congregacio fent cap a un grau de Teologia, que se ha conferit a Pau Viver, catala. Padri el P. Puigserver dominic. Propina 4 6. y Sindich.

Despres del grau se ha concluit la ligenda de la cedula matexa, que es de 8 janer 86 y la he llegida yo, assegut a la taula del Rector. Se ha acordat son cumpliment.

Despres, el mateix mati, tercera festa de Pasqua, es estada la lllisoneta del Bachiller de Miquel Fluxa sobre la llei que elegi. Li he argumentat yo, Serra y Dr. Auli. Propina 31 6. 6.

Som anat a la tarde al Arxiu de la Universitat, en que he trobat 4 o mes eleccions de Clavaris, que no eren metjes. Se treura certificat.

Despres som anat a visitar a Llorens, que esta sangrat y li he enviat despres un pollastre.

7. Es el informe que he donat per escrit contra el menorqui Gomila qui vol graduarse de lleis, no tenint matricules y haver estudiat sols 3 anys.

He dormit en la quadra de demunt lo estudi del criat per haverse embanquinat la mia alcova.

8. A la tarde he tingut Junta en mon estudi ab el Dr. Cava, present Claudi Marcel, sobre agregar 36 6. 6. del capella de los presidiaris a el benefici donat per los Defenedors al fill de Montserrat.

Antes som estat cridat en casa del Coronell aont, ab el Major he acordat que los xulletes, que havien acudit a la Sala de la Ciutat per midarse, se los dilatas, per no estar determinat, etc.

9. He rebut 5 6 10 6 del Contralor de Artilleria Asensio per lloguer del mes de maig.

Tinch entes per Montserrat que esta nit o dema, que es disapte, dormira en la casa ya alacada.

He pasat a dormir en la mia alcova.

11. Som anat a casa del Regent, el qual ha posat el decret per la reimpressio de la Cedula de la Universitat, llegida les tres festes.

Despres som anat la mateixa tarde, diumenge, en casa de Socies Isidro, ahont he oit cantar a la filla cega de Onofre Gomila, Escriba major ya difunt.

12. Este mati se ha fet present la resposta a el Recurs de los Metjes sobre Clavaris.

He admes per alguns dies en ma casa a la filla de la criada mia Isabet vidua,

He assistit a les sis de la tarde en casa del Diputat primer Bibiloni a la Junta en que se han vist y aprovat los informes del Dr. Catala per admetrerlo en el Collegi. La ha motivat la Comissio del Decano Bestard, que dies ha se troba a Lluchmajor.

He comprat una marfega per la Senyora, que son 21 6.

He cobrat dos durets en or dels encants que me ha entregat a la nit Dols Pre.

13. He bastret dos durets que me ha demanat Llorens, mon germa dins el quarto bugaderia

Es vingut a la tarde el capella Miquel, de casa del Marques del Reguer y ha manifestat que parlaria a el Marques per composicio sobre la perfumadera y fianza de Semmanat y que parlaria a el Dr. March para que bonament se terminas el 3r. assumpte sobre abintestant sens liquidacio.

14. He cobrat de Dn. Miguel Montserrat, corante lliures per mitx any de illoguer de les cases principals de Serra y he dit comensa al primer del present Juny.

He pagat a Mestre Pere Juan Jaume fuster 11 6 17 6 6 compreses 3 6 5 6 de mobles prengue dels encants. Son are lo rebut 40 6. 6. per obra en les antedites cases, ab separacio de lo meu.

15. *el Corpus*. Som anat a combregar a la Misio ab el P. Garcies molt tart, per estar indispost.

Es vingut Llorens, mon germa al mati, y dins el meu menjador me ha dit que tenia qui offeria 700 6 6 per lo arrendament per 9 anys de Son Fuster, y adelantaria una anyada.

He escrit a el Dr. Rafel Puigserver donantli noticia de la postura, sens expressio de subjecte pera la preferencia.

Antes y despres de la processo he dictat per casa de Forteza les apellacions contra rao imposades.

16. A mitx dia es vingut lamon Cosme Puigserver, per no esser pogut venir ahir, y li he dit que lo avisava en temps per si volia esser preferit. Ha respost que lo consultaria el seu germa Doctor y que dilluns respondria.

A la tarde es vingut el P. Marques per pagarme el fet acordat sobre les Artigues. He respost que per no saber les fulles dilatas el meu contingut.

17. Es vingut al mati Dn. Antoni Ignaci Pu eyo y ha vist la mia casa en el pis principal y estudis y hortet,

A la tarde es vingut Llorens dientme que lamo de Son Forteza, qui vol arrendar Son Fuster, em donaria ara la tersa de Sant Juan y la de Sant Miquel y no hauria de reberla de Puigserver. He dit tornaria resposta.

18. He assistit a les 8 del mati a la Junta del Claustro, en la que ha pretes el Dr. Llabres tenir vot los Metjes y he reprotestat com a Sindich fundant no tenir vot los Metjes per deurerse donar compte del seu recurs. Se ha dilatat la Junta per dimars y citar *ante diem*.

Es vingut antes de mitx dia el Senyor Castello de Son Castello demenantme li arrendas Son Fuster, segons me havia demanat Llorens, suposantme que era una matexa cosa ab el amo de Son Forteza. He dit que a nigu havia volgut donar paraula pero li donaria antes del dia de Sant Juan.

He cobrat 2 \mathbb{L} 10 \mathcal{C} 6 del valor de un molto que vatx fer teiar en la carniseria, ultra la pell, que valdra 24 \mathcal{C} .

He enviat a Dols Pre a casa del Marques del Reguer a dirli que suposat no havia tornat resposta, el callar seria la resposta de no voler composicio. Y esto lo digue al capella Miquel.

19. He enviat a Margarita monje, per ma de Vicensa, deu reals castellans y tinch recibo de este y dels dos altres mesos.

Antes de mitx dia som anat a casa de ma mare y en la primera quadra he entregat en sa presencia a Llorens, la mesada de 20 \mathbb{L} \mathcal{C} en durets y plata, compresos los dos duros del dia 13.

He comprat 4 cornucopies, de les que he pagat a el frances de Cort dotze lliures, ben entes que les tenia concertades por nou pessetes y per equivocacio he entregat lo demes y essent tornat dins una hora a dita casa no ha volgut concordar este fet. Lo not per memoria.

He assistit a les 8 y mitja del mati a la llisso de punts major que ha dit Dn. Miquel Fluxa sobre la Ley 8 D. *usufructuar, quemad, caveat* y sobre el cap. *dubius 1 de hereticis*. Li han arguit Serra, Bestard, Auli y Bennasser. Padri el Dr. Borrás, Teutans yo y Serra. Propina 3 \mathbb{L} 2 \mathcal{C} .

Fas nota que la tarde de este dia es vingut el Dr. Rafel Puigserver y ha acordat pujar la annua merse de Son Fuster cent lliures y he volgut preferirlo per el tanto. Em som explicat que los anys de mala cullita faria alguna liberacio de deu o vint lliures en correspondencia a los bons oficios y cuidado que esperava yo de lamo Cosme.

20. He firmada la escriptura del nou arrendament per sis anys del predi Son Fuster que comensara a 29 setembre, a favor del Dr. Rafel Puigserver y Cosme, son germa, per 700 \mathbb{L} \mathcal{C} ., de les quals sols se pagaran siscentes, y les 100 \mathbb{L} \mathcal{C} . cada any se retindran per cubrir les 600 \mathbb{L} \mathcal{C} . de la bastreta de 1776.

No som arribat a temps de la Junta dels 4 Claustres, tinguda a les 10 en punt. He sabut alli que *con todos votos* de Metjes se ha anomenat Advocat per la causa contra los Metges al Dr. Bestard y Procurador a...

He assistit a la tarde, a les 5, a casa del Decano Bestard a la Junta, en que se ha acordat se admetes sens proves a el Dr. Ignaci Serra, ya Advocat del Collegi de Granada.

He cobrat per ma de Dols Pre un duro de or y un de plata, que ha dit eren dels encants de casa de Serra. Me ha dit que falta lo que prengue dels encants Fonollar Notari, Suau Procurador, de que hauran de fer albara.

21. He entregat a Miralles, impresor, la Cedula de la Universitat per reimprimirla, suposada la licencia del dia 11 de este mes.

Es vingut Llorens, mon germa, dit mati, el qual me ha asegurad que el onclo Francesch mori el dia 19, de que no tinch noticia.

He pagat al passamaner de Soller 22 \mathcal{C} . per les borles de les 4 cornucopies y haventme costat la veta 8 \mathcal{C} . son 30 \mathcal{C} .

Es vingut Cosme Puigserver y ha firmada la escriptura de arrendament. Li he regalat un llibret en 8.º *Thesoro de Pobres*.

22. He cobrat per D.ª Catarina del Marques del Regner 3 \mathbb{L} 6 \mathcal{C} 8, per gastos de la causa de suplicacio en que fonch condemnat y per recibo he entregat los dos del Escrivá Socies.

Havent enviat a demanar a el cabo Antoni Penya, tixador, este me ha donat paraula que no parlaria mai mes ab la muller del cotxer de Llopis.

He pagat a el Sr. Juan Baldu, llibrater, 9 \mathcal{C} . de regalo de haverme escrit algunes fulles que faltaven al libre Urrieta.

He rebut por ma del Mayol nou tres pesetes per tres graus de Filosofia de dema y dema passat.

Sen es anada hora baxa per estar ab son onclo la filla de la criada Medo Bet. Ha estat 10 dies.

23. He pagat a Dn. Jordi de la preso el cumpliment de 1 \mathbb{L} 11 \mathcal{C} 6 por gastos de pre-

so de Eleonor Alemany, miliciana. Me ha tornat de un duro 9 6.

El Onclo Onofre envia un covonet ab 42 taronges y un plat de cireres. Dat a Juan y son fill berenar y 1 6.

24. *disapte*. Som anat antes de mitx dia ab el Escriva Manera a casa de la Senyora Vidua del Senyor Coll de Porreres per mirar papers. I he entes de dita Senyora volia fos son Advocat. Es germana de la Vidua del Dr Mora.

He rebut de l'amo Cosme Puigsever 30 durets y una dobla de vint redona, que son 72 6. 3 6. 5 a compta.

Hora baixa som anat a casa de ma mare, qui me ha enviat a demenar per la sua criada y ha dat queixes de Llorens.

Sor Maria Ignacia, ma germana, me ha enviat una coca ordinaria pasta ferma, y semblant envia ahir Margarita.

25. He pagat a mestre Pera Sunyer, forner, los 30 durets que me aporta ahir Cosme, a compte de les 140 6. del debitori de Bonaventura.

He cobrat de Bernat Flux la tersa del hort de dins ciutat que son 15 6. 6. ben entes en estes van compresos 32 s. de la feina de adob de sinia, y les 2 6. s. de adobs de canonada veia.

He escrit per el correu una carta a la Condesa de Munter, altre a D.ª Catarina, altra a Bellard.

26. He enviat dinar a Sor Maria Ignacia, que me ha demanat, esto es, una graxonera mitjansera sopa, la corpora de una gallina farsida, cuxes y ales, escaldums, dolsos, mitja lliura retjea, un flasquet codrat vi dols y 6 teronges.

He pagat a Dn. Mateu Canyelles la dobla de vint del dia 24 y mitja dobla, tambe redona, que es el tall de D.ª Catarina y part del meu.

A la tarde son vinguts el Dor. Pujals, el Dor. Fornari y el Capella de Dna. Cecilia y havem tingut Junta sobre la execucio que demana Dn. Juan Sales.

He pagat a el sabater Sargent, cadete, 44 6 per un parell de sabates per mi, y dos parells de la Senyora.

Som anat a la comedia *El tercero de su Afrenta*. Esta es la primera que he vista y som entrat de franc.

27. Som anat a la Universitat a les 8 del mati, ahont he posat el V. B. a sis estudiants.

He comprat tres cuites de cacau a 6 6 6 la

lliura que me ha facilitat Mestre Tarrago xocolater. Han costat 15 6 12 6.

28. Dols Pre, a les 4 de la tarde sen es anat a Santa Maria per la festa de Sant Marsal

He enviat ha dir a Dn. Francesch Dameto que no tenia arbitre de usar mes atencio per trobar-me ab orde de Dna. Catalina.

29. He fet albara a l'amo Cosme Puigsever de les 200 6. s. de la tersa de juny pagades so es 43 6 10 6 ab lo valor de 3 tocinos a 7 de febrer que pesaren vint roves devuit terses, 42 6 ab lo valor de un mulet, 72 6 3 6 5 pagades als 24 y 42 6 6 6 7, contants. Mes ha pagat 2 6 6 per el torn de filar.

A la tarde som anat a casa del Dor. Miguel Frontera per conferenciar sobre lo arbitrament del Sor. Miquel Tries del Coll.

30. En la festa del B. Ramon de la ciutat han oficiat el canonge Dumeto, Togores y Masanet y ha predicat el P. Barcelo de la Real.

Ha duit molt bones noticias.

A la tarde he assistit fent cap a un grau de leis, que se ha conferit a Miguel Fluxa y Alemany. Han argumentat yo, el Relador Fluxa son pare, el Dr. Caimari y el Dr. Muntaner, fill del barber. Padri el Dr. Migue Borrás. El *quam* es estat molt ordinari y res ha dit de particular del Defendent. El exordi es estat a la trona per un atlot en octaves ben ordinari. He retingut la propina de Sindich y la de vuy 32 s.

Primer juliol disapte. He pagat a la neboda del Dr. Arnau de Binisalem 2 6 17 6 8 per la rata del seu benefici fins 23 mars.

Dols Pre es vingut de Santa Maria a les deu del mati. Aporta paner figues y un poll anade.

He assistit a les 5 a la Junta del Collegi en casa de Bestard, en que se ha acordat se fes el pla o mapa dels asientos que tenien los advocats, y que se fasa nova representacio sobre la separacio feu la Audiencia el dia de la festa del Collegi.

He enviat a casa del rellotger de Cort el rellotge de quadro per adobar el Esperit desaldat.

He emprestat a Dn. Guillem Bestard el tom en 4.º *Practica de la Cancilleria de Valladolid*.

He pagat a Vicensa 18 s. a Isabet 18 s. a Mateu 32 s. y he retingut los 18 s. de Margarita per compensar lo bastret en mesos pasats. Vide 1 de juny.

2. Som anat el mati al Carme: he oit el Ofici dels Concordants, y hauem parlat el P. Prior y yo.

Som anat despres a oferirme a el Sr. March, President de Sant Antoni de Viana.

A la tarde he assistit en la iglesia del Carme, a les 6, a la extracció de la joia, que es surtida a favor del marxando Pere Juan Aguiló. Eren 1518 billets.

3. Se ha fet la primera cuita de xoquolate de 24 lliures y mitja. Costa tot 6 ₧ 15 ¢ .

El sucre, que se ha aportat, son 36 lliures a 2 ¢ 7 y 6 unses canvella, 9 ¢ cada unsa.

Es vinguda a la tarde en cotxo Dna. Manuela Martinez, Vidua de Billón, despres de esser estada en casa del Sr. Coronell.

4. Han aportat de adobar de casa del rellotjer Moliner el rellotje de quadro

He assistit fent cap, a les 4 $\frac{2}{4}$ de la tarde, a un grau de Teologia, que se ha conferit al catala Juan Puigrosal Pre. Padri el P. M. Veny. Prop. 4 ¢ . y Sindich.

Es vingut a la nit Dn. Antoni Pueyo y havem perlat de la Junta venidora.

5. He assistit fent cap a les 8 del mati a un grau de Teologia que se ha conferit al catala Joseph Alos Pre. Padri el P. M. Veny. Propina 4 s. y Sindich.

He assistit fent cap a les 4 $\frac{2}{4}$ de la tarde a un grau de Teologia, que se ha conferit al catala Gaspar Carreres Pre. Padri el P. M. Veny. Propina 4 s. y Sindich.

He enviat a Florentina monje tres unses tabach per ma de Dols Pre. Es de pot y ha costat 15 ¢ 6.

Han fet en casa la segona cuita de xoquolate. Son 24 lliures y 9 pastilles.

6. Es vingut el P. Prior del Carme ab el P. Marques a convidar per la festa. Tambe es vingut el Dr. Tous y un capellà, veinat de la Sra. Manera de Porreres.

Lamo Esteva Verd de Andraix me ha regalat mitx cortero de vi blanch cruu o melvasia.

Han fet en casa la 3.^a cuita de xoquolate: ha retut 25 lliures y una pastilla grossa.

He pagat a el xoquolater Tarrago 36 s. per los tres jornals de fer el xoquolate.

He pagat a el rellotger Moliner 18 s. per el adob del rellotje de quadro.

He emprestat a dit rellotjer 46 ¢ . de que me ha firmat debitori, a tornar la semana que ve.

7. Es vingut Antoni, el esparter y me ha fet a saber que Na Isabet, demetida, havia fet un mascle. No som surtit per acabar de berenar.

Es vingut Jeroni Palou de Comasema y me ha empenyat pera que perlas a ma mare

admetes a despesa un fill del Dr. Tous. He respost que yo no em volia empenyar en res y axi... anyadint que ahir em feu visita dit Dr. Tous, y no me havia perlat ni insinuat tal cosa.

He conseguit que no continuas el divorci entre el milicia Vich, tixedor, fill de Ramon, parroquia de Sant Miquel, y la sua dona, los quals a la nit desde casa, sen son anats a la sua.

8. He cobrat de Dn. Bartomeu Asensio 5 ₧ . 10 ¢ . per el lloguer del mes de juny.

9. Margarita Barcelo me ha entregat 8 pessetes y haventli entregat dos durets, tinch de credit 16 ¢ .

He assistit a les 5 de la tarde a la Junta del Collegi, en que se han elegit al Dr. Verd y Dr. Sants, per informants del pretendent Dr. Mates y alli Miquel Serra se es entregat delllibret meu: *Practica de Valladolid*.

10. Me ha enviat ma mare, per ma de la sua criada, un platet de menjar blanch y demunt tres bunyols de vent, y altre platet de menjar blanch, que ha dit: era de Margarita monje. Dat s. 6.

He rebut de Antoni Rosselló del Moli de la font 30 s., esto es 3 ₧ . ¢ . ab ma llista de feina y 27 ₧ . ¢ . diner.

He enviat a Sor Maria Ignacia el platet de menjar blanch, no pero los bunyols.

He reglat a el Marques de Vilafranca un tom de: *Glorias de Mallorca*, sens enquadernar, y un exemplar de la: *Disertacio de Boccoro*, per enviar al misionista Camin.

11. Es vingut el mati a ferme visita el Sr. Julia a despedirse per pasar a Roma el dia de N. S. del Carme. Ha vista la mia casa tota.

Se anade, que aporta Dols Pre. el dia primer, es morta, essentse tirada per el balcó del jardi.

A la tarde som anat al quarter ab Planes, he rebut la declaració al granader Antoni Corró de Selva, que viu en Inca.

Tench entes que Dols Pre ha cobrat 50 s. del Notari Muntaner de la casa del encant. Y mes 30 ¢ . de nombre de 34 ¢ . 2 de la copia treta Je un acte per el Procurador de Sant Francisco.

El xabech correu este matí ha donat fondo en Alcudia y en ell es vingut el Jutje nou. He rebut cartes a la nit de Bellard, de la Condesa y de Bartomeu Muntaner.

12. He donat orde a el Dr. Cristofol Torrelló Pre. para que fes fer un tasó de plata per les monjes de Sineu per estergir.

He rebut un dret de or, que ha entregat Dols Pre. per valor de vidre dels encants. Noto: que de ells sols falta cobrar les 10 ll. s. de l'amon Cosme, 27 lliures 18 s. 4. de Fonollar Notari y 6 6. 10 s. de Miquel Suau

He rebut de Margarita, filla de la criada Vicensa 2 6. 16s. los quals, ab los 4 sous que paga al principi del mitx any, fan 3 sous y son per el mitx any que conclui a primer del corrent.

He enviat dinar cumplit a Margarita, ma germana. Som anat el mati ab Miquel Serra a donar la benvinguda al jutje nou, que ha aposentat en la casa del Inquisidor major.

Han sangrat per mal de ulls a Margarita, criada cuinera.

He escrit ab fecha de dema una carta responsiva al Dr. Gabriel Gomila; altra a son fill Menorca.

13. He entregat al Dr. Antoni Estada, mon cosf, el llibre *Addicions* de 83.

Han tornat sangrar a Margarita cuinera.

He emprerat al Auditor de Guerra el segon tom del Gonzalez, are te dos toms.

14. He pagat al carboner de Moragues 75 s. per tres sarries. Pensava sols eren dues.

He regalat al capella del Marques de Vilafranca un tom de: *Glorias* y una *Disertacio de Boccoro*.

He tingut la penalidat de una forta cameida, estant de jonois sobre una cadira.

He enviat al Mestre de Gramatica de Sant Francesch, per vendre 6 diners estampes.

15. El P. Prior del Carme me ha enviat una tortada de plat de polla y dotze bunyols de vent. Dat al home 2 s.

He enviat un quarto de esta tortada y tres bunyols a Sor, Maria Ignacia a les onze. Y a ma mare mitad de un quarto, que es una llenca, y dos bunyols.

He pagat a Medó Juana Maria, criada que fonch de Bonaventura, 4 ll. 10 s. per un any de la mitja soldada, de que li feu llegat, esto es, desde primer jener de 85 fins a primer janer 1786.

El Rector de Andraitx ha enviat un confí.

Na Bet Maria, partera, es vinguda. No som surtit.

Som anat a la comedia: *Amiano, martir en Roma*.

Dit dia 15 juliol a la nit ha enviat la mare Priora de Santa Magdalena 12 enseimades, 12 coques y 24 dolces de bescuit. Dat los criats 3 s. yo altres 3 s.

16. Som anat al Carme a berenar en la celda del P. Prior. Ha predicat Lobo.

Ha regalat a mi F. Pere Joseph del Carme una tortadeta. No som estat convidat a el refrech del Marques de Vilafranca.

He regalat a ma mare dues enseimades.

He recobrat del rellotjer Moliner los 46 s. que tenia emprerats.

Mestre Joseph Sastre em comunica lo que te pensat sobre matrimoni.

17. El P. Marques me envia dins un plat peres y mitja dotzena de pomes blanques gro-es.

He enviat a Juan Fluxa, dexeble, la lliço de punts canónica, treballada de nou.

18. He rebut les declaracions dels milicians de Selva, que he menat posar presos.

Es vinguda en casa a la tarde Catarina de Balitx demunt abs ses dos filles. Los he regalat peres y han berenat de coques y enseimades de Santa Magdalena y peres.

19. He entregat a Llorens el mati, essent vingut a mon estudi. les vint lliures de la mesada de aliments ab dotze drets nous, 5 castellans y dos tresetes. Y me ha entregat el recibo de les 80 ll. s.

He enviat a Margarita monje, per ma de Vicensa, 30 s. tot de doblers triats. Ella per dita Vicensa ha enviat 6 esses.

Al matí he rebut la acusació y testimoni de un home de Sineu contra un cabo de Porreres.

A la tarda som anat al quarter ab Planes, ahont he tingut los careos ab los tres de Selva.

He rebut de Jaume Villalonga, criat del Comte 4 ll. 10 s. per mitx any de lloguer.

20. Mon onclo Onofre me ha regalat dins un paneret unes quantes peres: he dat barenar al allot y en el paner han cabut 4 enseimades y tres casques.

A la tarde es vinguda la muller del sargent Sacares y no ha volgut honrar a la querellant. He donat Auto.

He enviat dinar cumplit a Margarita monje, ma germana.

21. Es vingut al matí el Dr. Joaquim Bibiloni, el qual me ha empenyat pera que trega a grau a son fill Leonart, el dia del B. Ramon. Li he dat paraula.

He emprerat a la tarde al Procurador Joseph Ripoll per 8 dies al jutge Celeberrí el tom: *Ordinacions del Regne*. Es de Dn. Miquel.

22. Som anat a donar el bon dia a la Mare Priora de Santa Magdalena. Mes tart som anat a veurer a Catarina Estada de Balitx demunt y

mes tart al Rector de Santa Eulalia, combregat ahir.

He enviat a Sor Maria Ignacia, ma germana, un pollastre gall, respecte a estar al llit de tercianes.

23. He rebut de Esteva Busquets, fill de Gabriel, arrendador de Son Cladera, 16 ll. 9 que ha volgut pagar, no obstant que venien pagadores el dia primer de agost, segons la escriptura de arrendament.

24. El marit de la muda de Felanit y un germa seu del dit, me han regalat 24 ous per un consell.

El Rector de Santa Eulalia Dr. Sebastia Caimari es mort a les 10 $\frac{3}{4}$ de la nit.

25. He dictat el Escrivà Planes la providencia en summa contra Oliver de Selva en sumaria.

Som anat a la tarde ab Dols Pre a casa Isidro Socies y havent la Gomila, cega, cantant, he regalat mitja lliure de coques rosades y mitja lliura de carbasat.

26. He cobrat de Cosme Puigserver les 10 lliures de la caixa, que una parenta sua prenque dels encants.

He cobrat de Reus, de Biniamar, per ma de Miquel Serra dues dobles, que son 12 ll. s. 10. He fet albarà.

Me mare despres de Vespres es vinguda y me ha empenyat pera que alliberàs la multa a el antedit Oliver. He respost no tenir arbitre, per que el Coronell ya ha firmat.

27. He assistit fent cap a les 5 de la tarde a la Congregació a un grau de Theologia, que se ha conferit a Gaspar Llobet, Vicari de Barcelona. Padri el P. Puigserver, dominic. Propina 4 s. y Sindich.

Man pagat o per millor dir han depositat la multa que se los feu als 25 de este los Milicians de Selva, es Pere Antoni Oliver 15 ll. y Antoni Morro de Na Rotja 10 ll. s. Tenen recibo meu.

28. He assistit fent cap a les sinch de la tarde a un grau de Teologia, que se ha conferit a Dn. Josep Cases, acòlit català, Padri el P. Veny. Propina 4 y Sindich.

Inmediadament he assistit a la Junta, de prompte convocada, en que el Secretari Amengual ha donat el recado de la Ciutat pera que permetés la Universitat que se posasen los vestits dels milicians en un quarto gran desocupat. Han concedit la petició tres Collegis contra el de Lleis enter.

29. Me ha regalat Bartomeu Ripoll, moncosí, un paner peres bergamotes. Y Antoni de sa Font de Alaro un paneret de pomes.

30. He pagat a Mestre Gaspar Palmer, picapedrer, 18 s. 8, per un jornal de adobar les comunes de la casa de Can Calafat.

He oit Missa a San Domingo a Santa Rosa de prop del orga o sant Novici. Ha comensat a les 12 $\frac{3}{4}$ y ha acabat a les $\frac{3}{4}$ y 3 minuts.

He dictat a la tarde a Miquel Serra el informe en Dret sobre poder cometer les causes particulars y tenir les Audiencies.

31. He entregat al Dr. Cristofol Torrelló Pre. dues dobles redones, de que pagarà les deu lliures justes, que ha valgut ab les mans el tasó ab cuberta de plata o pisina que he volgut regalar a les monjes de Sineu. He fet posar en el fons, baix los noms meus y de Antonia Anna, lo any en mitx y se lliix I. F. A. S.

A la tarde es vingut Juan Arrom ab recado del Coronell dient que ell no volia saber res del Sargent Suarez, axí, que yo obràs segons las mies facultats. He dictat Auto de sequestre per vui.

Primer agost. He pagat a el fill de Mestre Palerm sinch lliures cumpliment del compte veí de Bonaventura.

He pagat a dit Palerm el compte de feina feta en les cases quant se mudà Monserrat, que habitava Bonaventura Ben entès que li he rebaxat alguna cosa, esto es, pag 6 ll. 4 s. En tot he pagat onze lliures quatre sous.

He pagat a Vicensa 18 s. a Margarita he compensat 18 s. de nombre de les 7 lliures de 25 fabrer, a Isabet 18 s., a Mateu 32 s.

2. Combrec a la Missió ab Garcies y la tarde vatx a Sant Francesch ab Serra Bartomeu y Dols Pre.

3 Carta del Dr. Bartomeu Ripoll de haverli nat un miascle ahir a les 8 del matí.

Lamon Cosme Puigserver es aportat a la presó. Vatx al matí a casa del Alcait.

Ma germana Sor M.ª Ignacia envia tres coques de pasta ferma. Dat s. 6 y entreg al allot los 4 canelobres de plata.

4. He assistit a les 9 del matí a les conclusions de lleis que ha defensat Juan Barceló y Fluxà alias Mascaró. Padri el Dr. Borràs. Han argumentat Bestard, yo, Dr. Auli, Dr. Bennisar. Prop. 9 ll. 6 y 6 s. 2.

A mitg dia han tret de la presó a lamon Cosme, havent pagat los 40 s. de gastos, y les 18 ll. s. de bans de alga.

Som anat a oir el sermó de Sant Domingo, que ha dit el Rector de Andraitx. Ha durat 3 quarts. Gran sermó.

Sor Maria Ignacia envia una coca y una tortilla de bunyol de vent s. 6.

5. He assistit a les 9 del matí a la lisoneta de punts que ha dit el expressat Barceló sobre la llei 1. D. *de servitude*. Es estat aprovat *nemine discrepante* per Bestard, yo y Serra.

No obstant de eserse perdut a los set minuts, en que se li ha tocat la campana y ser estats los arguments també diminuts. Propina 31 s. 8.

A la tarde, a les 5 ey ha hagut Junta del Collegi, a que no he assistit per estar ocupat rebent ab Planes les declaracions del sargent de Campanet y del pare del milicià Oliver.

He enviat pres al quater al milicià, criat de Antoni Matheu per brega ab una xulleta. He fer dur la roba.

6. He fet posar en el calaboso a dit milicià per haver pasat a la Argenteria ab pretexte de anar a Misa.

El Sor. Juan Baldú es vingut a dirme que estava compost lo del Sor. Fiscal, el qual no impediria que los llibres duplicats se posasen a la pesa que servia a los Pares de conferencies

El P. Proposit de Sant Cayetano envia una tortada de plat de polla 2 s.

He enviat de dita tortada un quarto a Sor Maria Ignacia y altre quarto a ma mare.

El pintor no es vingut a proseguir el pintar de los balcones comensats dia 4.

7. Som anat a les onze a donar el bon dia al P. Proposit y tambe a el P. Ildefonso, que espera el pase.

He pagat per el visindari de D.ª Catalina a Espinosa 6 ll. 7 s. 2. He pagat per el visindari del compte de Bonaventura Serra 11 ll. 6 s. 6. He pagat per el visindari meu a bon compta 6 ll. 8 s. Dech 10 ll. 6 s. 2. e Hpagat al Dr. Narbona Pre. per el tall del compta de Bonaventura 14 ll. 8 s. Dech 14 ll. 6 s. 10.

He tingut el enfado de haver sabut que el Coronell ahir alliberà a el milicià, que yo havia posat al calabozo.

La Senyora, a mes del anell de or del Sant, te de vuy la tumbaga del nom de Jesus, y la creu del Sant Ofici. Se li han comprat marfega nova y sabates.

He enviat a Bartomeu Serra per Dols Pre, la escriptura original del arrendament del Colomar.

Lamo Esteva Verd de Andraig aporta una llebra mascle mort.

He entregat a el Dr. Sard de la Bulla el llibre in 4.º y papers que tenia, temps ha.

8, *dimars*. Ha comensat a repasar ab mi les materies pera graduarse el estudiant Leonard Bibiloni al matí.

Som anat a la tarde, a les 6, a veure la revista dels Suisos en el Born, en que han tocat los nous musichs seus, que son ab dos plats de llautó, pandero, un tamboret gros, dos cames de ase y ferrets.

He dit a Arrom y a Planes que yo no despacharia provisió alguna fins que el Conde hagués firmat la de Dna. Manuela Martinez. Esto perque li diguen.

9. He enviat a Llorens, mon germà per demà dos pollastres grosos, lo un regalat per Salom de Santany, lo altre comprat.

He rebut de Dn. Bartomeu Asensio les 5 ll. 10 s. del lloguer del mes de juliol.

ANTONI PONS.

(Continuará)

DON ENRIC FAJARNÉS I TUR

A Eivissa, la seva terra de naixença i on residia des de la jubilació de funcionari del Cos de Correus, en l'escalafó del qual havia arribat als més alts càrrecs, morí el passat febrer l'escriptor, historiador i cronista de l'illa Don Enric Fajarnés i Tur.

Soci meritíssim de la nostra Arqueològica, el Sr. Fajarnés estava massa lligat al Bolletí perquè deixem de consignar en aquestes pàgines el nostre tribut pòstum, homenatge d'agraïment i testimoni d'estima a una col·laboració abundosa, mantinguda gairebé fins a darrera hora, com és bo de veure repassant els índexs de la nostra col·lecció. La primera vegada que hi apareix el seu nom és en el número 31 de l'any segon, 10 d'abril de 1886, al peu d'un article sobre els Jesuïtes a Eivissa. A partir d'aquella època es pot dir que no cessà

la seva col·laboració, a la qual deu el Bolletí sèries de tanta entitat i importància com la que du l'epígraf general «*Sobre invenciones industriales antiguas en Mallorca*» per exemple, començada pel març de 1895, i la de «*Curiosidades históricas*» encetada en el número de març de 1896.

A més de la col·laboració literària, dugué el Sr. Fajarnés la direcció del Bolletí pels anys 1895 a 1900, en companyia de Don Eusebi Pasqual, època a la qual corresponen els toms VI, VII i VIII. Apart de la seva tasca en aquesta revista i en la «*Revista de Menorca*» i d'altres,—havia dirigit també

una temporada a Palma el diari «*La Ultima Hora*» —és autor d'una valuosa i abundant sèrie de publicacions sobre temes diversos,—estadística, demografia, història de la medicina i de la sanitat, etc.— que reclama una bibliografia completa. Havia residit per anys a Mallorca, on desempeñà la plaça de Cap de l'Administració Principal de Correus de Palma, i a l'època de la Dictadura havia representat Eivissa a la Diputació Provincial de Balears.

Descansi en pau.

L U L · L I S M E

Obres Originals

Francesc de B. Moll.—*L'opuscle de Ramon Lull sobre «El pecat d'Adam.»* Assaig d'edició crítica.

Barcelona, Biblioteca Balmes, 1833.

8.º 2 f. s. n. 14 p.

(Publicacions de l'Oficina Romànica. Extret de l'Anuari de 1932).

— Obres originals del Il·luminat Doctor Mestre Ramon Lull

Art Amativa. Arbre de Filosofia, desiderat, escrits a Montpeller l'any M. CC.XC.

Transcripció directa amb sis figures polícromes, proemi i variants per Moss. Salvador Galmès, C. de l'Acadèmia de la Història.

Palma de Mallorca, Patrons: Diputació Provincial de Balears, Institut d'Estudis Catalans de Barcelona, 1933.

8.º XXIV, 514 pp. 1 f.

(Obres de Ramon Lull, volum XVII).

Llibres

—Lluís Ulloa = *Cristòfor Colom fou català. La veritable gènesi del descobriment.*

(Traducció i biografia de l'autor per Domènec de Bellmunt).

Barcelona, Llibreria Catalònia, s. a. [1927] 12.º 155 pp. 2 f. s. n.

Capítol IX (pp. 81-96): *Colum i el lul·lisme.* (Sobre el «fet històric» de les relacions entre el descobridor d'Amèrica i les doctrines lul·lianes).

—Lluís Nicolau d'Olwer.—*Paisatges de la nostra història. Assaigs i notes de literatura catalana.*

Barcelona, Llibreria Catalònia, 1929.

8.º 205 pp.

Pp. 81-99: Entorn de Ramon Lull, I, L'edició mallorquina, II, Obres rimades, III, El trovador de Crist.

Revistes i diaris

Berthold Altaner, *Raymundus Lullus und der Sprachenkanon (can. 11) des Konzils von Vienne (1312).*

(Extr. ex *Historisches Jahrbuch der Görres Gesellschaft*, LIII, 1933, pp. 190-219).

—B. Altaner,—*Ramon Lull i el Canon 11 del Concili de Viena (Delfinat).*

(*Historisches Jahrbuch*, T. 53, 1933, p. 190-219, reproduït fragmentàriament en: *Estudis Franciscans*, Barcelona, any XXVII, 1933, vol. 45, pp. 405-408).

—G. Frediani, *Profili di Missionari: Il B. Raimondo Lullo.*
(*Il Pensiero Missionario*, V, 1933, pp. 275-289).

—Riber, Lorenzo.—*En conmemoración de Raimundo Lulio, varón de deseos.*
(*El Debate*, Madrid, año XXIII, n.º 4763, sábado 28 de octubre de 1933. Suplemento extraordinario.)

El llarg article, il·lustrat amb 5 gravats, ocupa tota la pàgina i duu per subtítol: «Contra los infieles la espada de la dulce persuasión. La de hierro riguroso para la conquista de Tierra Santa, que Lulio planeó como originalísimo estratega. Tres deseos inmortales animan su vida: enderezar el mundo infiel, el imperio apodíctico de la verdad y su propio martirio. Solo logró el último, como roja rúbrica de sus ansias.»

Els gravats són: Raimundo Lulio interpretado por Pedro Barceló; Entierro de Raimundo Lulio, (tabla del s. XIV, colección Mulet; El monte de Randa, (del retablo de P. Barceló); Raimundo preso en Berbería (de una edición valenciana del año 1510), y El Martirio de Raimundo Lulio, (dibujo de la edición de «Ars Inventiva veritatis», Valencia, 1514).

= *Con motivo del centenario luliano.*
Boletín de la Academia Española, Madrid, XX, 1933, cuad. XCVIII pp 349-381).

—Sancho, A. Pbro. *Algo más sobre movimiento luliano.*
(*Studia*, Año V, n.º 51, septiembre 1933, pp 167-174).

Revista passada a la personalitat de lul·listes del P. Conrado Muiños Saenz, el P. Pere Blanco Soto, el P. Pedro Martínez y Velez, agustins; Mateu Gelabert i Jaume Borràs.

—P. Martí de Barcelona, O. M. Cap. *Notes descriptives dels manuscrits franciscans medievals de la Biblioteca Nacional de Madrid.*

(*Estudis franciscans*, Barcelona, any XXVII, 1933, vol. 45, pp. 337-404).

D'entre els manuscrits descrits en aquest treball contenen textos lul·lians els següents:

74—El libro del amigo y del amado... Paper, s. XVI.

131—Liber Contemplationis (1.ª i 2.ª llibres) Pergamí, s. XIV.

132—Id. (tercer llibre)

Continuació de l'anterior ms. perg. s. XIV i provinent com ell del Monestir *Viridis Vallis in Zonia.*

185—Doctrina Pueril

«Aquest llibre... font acabat d'escriure en lo convent de sant Francesch de la ciutat de Mallorca any 1645 a 5 octubre de ma de mi Fr. Joan Guardia sacristà del dit Convent i es se trasladat de un llibre de ploma del Col·legi del señor canonge Lull».

Filosofia de amor.

«Aquest llibre... font acabat de escriure en lo convent de sant Francesch de la ciutat de Mallorca a 7 de agost de la Nativitat de nostre Señor Jesucrist 1645».

444. De Articulis Fidei.

Paper; escrit en 1640.

3364. Arbor Scientiae

Pap. i perg. començaments s. XV.

3365. Quaestiones solubiles secundum processum artis inventivae et demonstrativae.

Libre de Consolació del Ermità (?)

Paper, s. XV.

4293. Liber de ascensu et descensu intellectus.

Paper, s. XV.

10.103. Libre d'oració e de doctrina de amar Perg, s. XV.

(Procedeix de la llibreria del Duc d'Altaemps i després de la Catedral de Toledo, mss. Zelada).

11.559. Cent noms de Deu.

Hores de Nostra Dona.

De Articles.

Perg., últims del s. XIV o començaments del XV.

(Procedeix del Marquès de Santillana. Als ff. de guarda: «Es del uso de D. Juan Bautista Estrades, zcólito 1770.» Al final, després del tercer tractat, unes antífoes del culte a R. L. i una oració en vers: Ave Maria, Deus te sal Verge Maria...)

—Giovanni Maria Bertini.—*La poesia di Raimondo Lull.*

(*Vita e Pensiero*. Rassegna italiana di Cultura, Milano, XX, volume XXV, 1934, gener, pp. 25-34).

—VII. Centenari de la naixença del Benaventurat Ramon Lull.

Suplement literari del *Solter*, semanario inde-

pendiente, Año L, (2.ª época) n.º 2445, Soller (Balears) sábado 3 de febrero de 1934.

Sumari: *Ofrena*.—*Et nostre noble orgull*, M. Ferrà; *A manera de glossa*, Maria Verger; *Grandor de Ramon Lull*, Salvador Galmés; *A Ramon Lull* (vers), Maria Antonia Salvà; *Ramon Lull i la Cartografia*, M. Massuti i Alzamora; *Ramon Lull en la història*, Joan Pons i Marquès; *El lul·lisme com a sedant de l'esperit*, F. Vidal, i Burdils;—*L'Amic i l'Amat: L'Amor apassionat de l'Amic*, M. M. Serra; i Pastor; *Randa* (sonet) Guillem Colom; *Del valor humà de la «Vida coetània»*, Francesc de B. Moll; *Un dels aspectes exemplars de Ramon Lull*, Elvir Sans; *Ramon Lull* (sonet) Bartomeu Forteza; *¿Ramon Lull, canonge de Tortosa?*, Llorenç Ribber; *Ramon Lull pedagog*, Antoni Pons; *Un Casal «Ramon Lull» a la Ciutat de Mallorca*, Guillem Forteza; *Treballs lul·listes del Bisbe Colom*, M. Arbona Oliver;—*Visió del Beat Ramon Lull, damunt el puig de Randa* (poesia, fragment), Andreu Arbona Oliver.

Gravats: Imatge de Ramon Lull que figura al portal major del temple parroquial de Sant Miquel a Palma, s. XV.—*Ramon Lull*, (testa) boix de Bracons-Duplessis;—R. L., figura central del retaule de Pere J. Barceló, que figura al museu de Sant Joan de Latrà; «Inspiració a

Randa, Escola de Miramar, Martiri del B. R. L. a Bugia, (fragments del mateix retaule);—Tomba de R. L. a la capella de la Puritat de Maria, a Sant Francesc, s. XV;—L'ermita sobre el mar, a Miramar de Valldemossa (pintura de B. Ferrà); Casal R. L. a la Ciutat de Mallorca projecte de Guillem Forteza;—Fragments d'un retaule gòtic, amb escenes de la vida i mort de R. L. (Col·lecció Antoni Mulet).

—Francisco Sureda Blanes, = *Raimundo Lulio, gran místico de alma enardecida, cumbre de la ciencia filosófica*.

(*El Debate*, Madrid, número extraordinario, febrero 1924, año XXIIV).

Acompanyen a l'article tres gravats: La testa de la figura central, i dos recuadros—R. L., davant el Papa, i R. L. disputant amb els alfaques a Tuniç—del retaule de P. Barceló a Roma.

—Ramon d'Alòs-Moner = *El «Llibre de les Bèsties» de Ramon Lull*.

(*El Matt*, Barcelona, n.º 1509, 31 març 1934).

J. P. M.

S E C C I Ó O F I C I A L

JUNTA GENERAL ORDINARIA DE 29 DE GENER 1933

En la Ciutat de Mallorca el 29 de gener de 1933, a migdia, es reuní en el seu estatge social, en sessió ordinària, la Junta General d'aquesta Societat, sota la presidència del Sr. Faust Morell, i amb l'assistència dels senyors següents: Amorós, Pons, J.; Salvà, A.; Sancho, P. A.; Sans, G.; Colom, G.; Massutí, M.; Ramis d'Ayreflor, Josep; Isasi; Borobia; Oleza; Puig; Forteza, B.; Buades A.; Oliver; Sanxo, Joan; Forteza Rey, Ignasi; Muntaner, J.; Sureda Blanes M.; Marcet; Barceló, P.; Jiménez, A.; Fuster Valiente; Juan Serra, V.; Lladó, J.; Furió Kobs; Sagristà, A.; Ramis d'Ayreflor, Joan; Ferrà, B.; Pallicer, E. i Aguiló, F. de S.

Oberta la sessió pel Sr. President, es dona

lectura a l'acta de la darrera Junta General ordinària, que un cop llegida per l'infrascrist secretari és aprovada per unanimitat. Després el Sr. Tresorer llegeix l'estat de comptes de la Societat, que és també aprovat. Es dona després lectura a la relació d'altres i baixes de socis, fent-se constar en acta el sentiment de la Societat per les defuncions ocorregudes durant l'any.

El Sr. President usa de la paraula per manifestar als reunits la satisfacció que devem experimentar al trobar-nos en Junta General a l'estatge propi de la Societat. Proposa, i així s'acorda per unanimitat, que consti en acta un vot de gràcies especialíssim pel soci benemèrit que amb la seva ajuda i cooperació ha fet possible el trasllat ordenat i ràpid del Museu i la instal·lació a l'actual residència.

Acte seguit dóna compte que, gràcies a les gestions realitzades per la Directiva de la Societat, ha estat recobrada la subvenció anual de l'Excma. Diputació, i l'augment de la que ens concedeix l'Ajuntament de la Ciutat.

Manifesta també haver-se obtingut una rebaixa del 50% en el crèdit remanent del cost de les fotografies del Còdex de Privilegis dels Reis de Mallorca.

Pel que respecte al centenari del Beat Ramon Llull, expressa que no pot anticipar encara la forma de commemoració, però que no dubte que en l'ànim de tots està el desig de celebrar-lo d'una manera digna, com és deure moral de l'Arqueològica.

A continuació el Sr. President, fent us de les facultats que concedeix l'actual Reglament en matèria de canvis en la Junta de Govern, proposa les modificacions següents: presentada la seva dimissió del càrrec de President, nomenar D. Elvir Sans per substituir-lo i nomenar al mateix temps Director del Museu D. Antoni Jiménez en substitució del Sr. Furió. Aquesta proposta és acceptada per unanimitat.

El Sr. Isasi usa de la paraula i diu que, davant la realitat, força és reconèixer la importància de la nova instal·lació del Museu, per la qual felicita la Comissió que va dur-la a terme.

Solicita tot seguit que es tornin al Museu Diocesà el ossos i crani que donà a aquell Don Gabriel Llabrés, així com un braseret de ceràmica de Manises. Finalment demana que se li entregui el catàleg que ell va fer, juntament amb les notes descriptives.

El Sr. President contesta al Sr. Isasi donant-li les gràcies per les paraules que ha tengut per la Comissió instal·ladora del Museu, que venen a rectificar les pronunciacions en l'anterior Junta General. Respecte dels objectes esmentats, la Junta de Govern està disposta a reconèixer la propietat del Museu Diocesà sempre que es presentin els corresponents justificants. Pel que fa referència al catàleg i notes del Sr. Isasi, en posa de relleu el valor i esmenta la conveniència i alta utilitat que aquell pugui quedar en possessió de l'Arqueològica, i així, en nom de la Societat, ho sol·licita.

El Sr. Isasi contesta i accedeix a aquesta petició. A continuació explica la seva estranyesa per no haver-se publicat en el Bolletí una obra, traduïda per ell mateix, de l'arqueòleg

anglès Mr. Wilfred J. Hemp, amb qui s'havia compromès a publicar-la.

El Sr. Joan Pons diu que, en qualitat de Director del Bolletí de la Societat, quan ell va fer-se càrrec de la Direcció no s'oposà a tal publicació, sinó que, a part de ignorar els compromisos del Sr. Isasi amb Mr. Hemp, ell no podia admetre la publicació d'aquella ni de cap altra traducció mentre aquesta no fos completa i anàs avalada amb el nom del traductor, no admetent, donat el caràcter del Bolletí, el pseudònim.

Els restants membres de la Junta de Govern es solidaritzen amb el criteri del Sr. Pons i el Sr. Isasi s'hi mostra també conforme, diguent que es farà la publicació com ha dit el Sr. Director del Bolletí.

El Sr. Elvir Sans, sol·licita de la General que es ratifiqui el seu nomenament de President de l'Arqueològica, i així es fa per unanimitat. Al donar les gràcies s'ofereix des del seu nou càrrec i demana la col·laboració de tots els Srs. socis per l'obra a realitzar.

A proposta de la Directiva s'acorda una felicitació a Mossèn Salvador Galmés pel seus intensos treballs lul·lians. A proposta del Sr. P. A. Sanxo s'acorda un vot de gràcies per la gestió realitzada pels Srs. Faust Morell i Vicens Furió, President i Director de Museu respectivament, dimissionaris.

El Sr. Marcet usa de la paraula per manifestar que com a català es sent orgullós de l'obra realitzada per l'Arqueològica Llhana, i prega que la Societat convidi el Casal Català a visitar el nostre Museu. El Sr. President dóna les gràcies al Sr. Marcet i diu que així es farà.

A proposta del Sr. Pons s'acorda que, amb motiu de la visita a Mallorca del Sr. Bujeda, Director General de Propietats, l'Arqueològica fassi gestions perquè sia resolt favorablement l'assumpte del trasllat al Palau de l'Almudaina dels Arxius Històrics de Mallorca.

I no havent-hi més assumptes a tractar, ni cap altre Sr. soci que volgués fer us de la paraula, el Sr. President aixeca la sessió, de la que s'estén la present acta, que amb mi firma i que s'autoritza amb el segell de la Societat, de què certifico

Ciutat de Mallorca, 29 de gener de 1933. —
El President: Faust Morell; El Secretari: Lluís Amorós.

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

EL "LIBER DE ASCENSU ET DESCENSU INTELLECTUS" DE RAMON LLULL

Els veritables deixebles del Beat Ramon Llull, aquells que sense prejudicis han escorcollat la *mens* del Mestre, tots els lul listes qui després d'una intensa preparació han fet una seriosa exegesi del Sistema Científic que amb el nom d'ART GENERAL, bastí el savi polígraf mallorquí, han manifestat i declarat sempre que l'ART GENERAL O SIGUI L'ART MAGNA, consisteix en el doble procés de pujar primerament, per mitjà dels sentits, de les coses materials i concretes a les espirituals i universals: i baixar després, no per la mateixa escala dels sentits com ho fa l'escola aristotèlica, sinó que emprèn la davallada des d'uns principis universalíssims que serveixen de base i fonament a l'anomenada *Ciència Universal*, fins a les coses especials i particulars.

D'antuvi es fa palès que en la primera part empra el procediment ideològic d'Aristòtil i Sant Tomàs, procediment que ha acaparat l'hegemonia de les escoles, i que no és pas la inducció moderna d'observació i d'experiència, del tot desconeguda de la gran majoria dels especuladors científics medievals. I en la segona part es fa ús del procediment ideològic que inicià Plató amb les seves Idees arquetipus, que desplegà cristianament Sant Agustí i practicaren alguns Pares i Doctors de l'Església, encara que inconscientment per restar ocults en els plecs més amagats de a pensa humana, però que metoditzà el

Beat Ramon Llull, i el qual constitueix la seva més preuada aurèola.

Suposada la Revelació i recolzat en ella, s'endinsa en les pregoneses de l'observació psicològica, i partint de l'Esser realíssim o millor dit de les seves dignitats o atributs, troba que són els models perfets, eterns i infinits de les coses creades, les quals en tant existeixen en quant són unes participacions de l'essència divina.

La ciència, en la posició lul·liana, consistirà, doncs, en trobar ço que tenen les coses de semblant amb llurs idees arquetipus, és a dir, al reflexionar sobre els fets particulars és per a retrobar en ells les semblances de les dignitats, dels principis, de l'Esser Absolut.

Heus aquí el realisme del Beat Ramon Llull concretat en el postulat: Els principis del conèixer són els mateixos de l'èsser.

En aquesta lògica del descens només hi juga l'argument *per aequiparantiam* o de congruència com l'anomena l'Escola, i En Llull *raó necessària*.

Posat que avui tota persona de mitjana cultura filosòfica està assabentada de ço que acabem d'exposar, pot esdevenir tanmateix alguna confusió al interpretar les doctrines del Mestre, si són estudiades fragmentàriament, car una recta interpretació dels llibres del Beat no pot deslligar-se d'un estudi de conjunt, ja que els uns reben llum dels altres i mútuament es completen.

Sortint al pas d'aqueixa confusió o inconvenient anem a fer una exposició del llibre «De ascensu et descensu intellectus» que el Beat Ramon Llull escriví a Montpeller el mes de març de 1304, a fi d'esvaïr falses interpretacions i certs dubtes que podrien emboïrar la pensa de persones estudioses

Cal advertir de primer antuvi i remarcar-ho fermament que el llibre «De ascensu et descensu intellectus» no és un resum o extracte quintaessenciat del vertader sistema científic lul·lià, segons hom podria creure de bona fe enganyat pel títol. Aquesta obra no sintetitza el doble procés aristotèlic-platonià, ni Llull abocà en ella l'essència de la seva ideologia, ni per tant resulta l'obra modèlica del seu Sistema Científic.

El doctor don Salvador Bové, canonge magistral de La Seu d'Urgell i cabdill indiscutible del neo-lul·lisme modern, ens diu en la seva obra *El Sistema Científico Luliano* (Barcelona, 1908), cap. XXIX: «En primer lugar hemos de decir que el Maestro compuso una obra donde no hace otra cosa, desde la primera página hasta la última, que exponer y practicar *exclusivamente* el procedimiento de la razón enseñado por Aristóteles y después por Santo Tomás de Aquino. Su título es harto significativo: *De ascensu e descensu intellectus*. Del ascenso y descenso del entendimiento.

»El descenso de que habla en este libro no creais que sea el descenso platónico, no, es también aristotélico: pues sabida cosa es que el fundador del Liceo, una vez realizado el ascenso del entendimiento—mediante los sentidos externos, los internos y el propio entendimiento en sus dos manifestaciones de entendimiento agente y entendimiento posible—desciende luego en el estudio del objeto considerado, mas no por las gradas de las ideas platónicas o universalsimas, sino por las mismas escalas que hemos dicho de los sentidos externos, internos, entendimiento agente y entendimiento posible. Y es lo único que hace el Maestro en este su libro. Todo en él es aristotélico: todo en él es tomista.

»Prescídese del todo allí del descenso

platónico, o de San Agustín, para ocuparse su autor *única y exclusivamente* en el procedimiento de la razón aristotélica y tomista, y hasta en sus dos caras de ascenso y descenso también, pero siempre solo mediante los sentidos. Y es cosa muy lógica y natural, ya que en el *Ars Magna* o Sistema Científico Luliano, el ascenso aristotélico es tan importante y necesario como el descenso de Platón, o mejor dicho, de San Agustín.»

Després d'aquest testimoni, l'autoritat més solvent del lul·lisme contemporani, es dissipa i desapareix tota mena de dubte respecte la significació del «Liber de ascensu et descensu intellectus».

Els autors del tom XXIX de la *Histoire Littéraire de la France*, num 62, constaten l'autenticitat d'aquest llibre ja que figura en el Catàleg de 1311, donant enses nota de nombrosos manuscrits, com són els ns. 12.874, 15.099, 15.450 i 17.827 de la Biblioteca Nacional de París; el 1390 de la Mazarina; els ns. 10.507 i 10.597 de la Biblioteca de Munic; el citat per Valentini, Bibl. man. S. Marci, t. IV, p. 143. També una còpia feta al segle XVII sobre el ms. 15.450, procedent de la Sorbona, és conservat en el núm 10.561 de Munic.

En Jordi Rubió trobà aqueix llibre en tres diversos manuscrits de la Biblioteca de la Col·legiata de Innichen (Tirol): Ms. VIII. b. 10 que ocupa els folis 205-251 v; Ms. VIII. b. 12 en els folis 41-113; Ms. VIII. d. 4 en els folis 49-111.

Actualment no coneixem text català d'aquest llibre. El text llatí fou imprès en el segon dels reculls fets per Proïza i que publicà a València en un volum en octau, edició gòtica feta per Jordi Costilla. Aquest mateix text fou reproduït a Mallorca l'any 1744 també en un volum en octau, en l'oficina de Miquel Cerdà i Miquel Amorós. (*Bibl. de les impressions lul·lianes*, Barcelona, 1927).

En 1753 es publicà a Mallorca la versió castellana en un volum en quart. Aquesta traducció, d'autor anònim, apareix rotulada: «*Libro del ascenso y descenso del entendimiento, compuesto por el iluminado Dr. el B. Raymundo Lull y ahora nuevamente traducido del latín en caste-*

llano por un devoto», estampada en la casa Vidua Frau.

Modernament, aquesta traducció castellana ha estat desenterrada i publicada a Madrid l'any 1926 en un volum en quart, primer d'una sèrie que sota el títol «Biblioteca de Filósofos españoles» es proposa treure a llum don Eduard Ovejero i Maury, qui encapçala aqueix primer tom amb una llarga dissertació sobre la filosofia de l'edat mitjana, acabant amb una segona part en la qual s'ocupa detalladament de Ramon Llull i de la seva ideologia.

Diu el Beat Ramon Llull en el pròleg d'aquesta obra que, desitjant alguns homes seglars tenir una certa cultura científica, però que no poden aconseguir a causa de no estar entrenats en l'estudi des de llur joventut, ell va a remeiar aqueixa necessitat component el present llibre o art i així satisfer tan noble desig. Utilitzant els termes propis de les ciències donarà doncs doctrina i forma per a la recta actuació de l'enteniment pujant primerament a les coses superiors i davallant després a les inferiors.

Les coses, unes les coneixem pels sentits, alguna només per un sol sentit altres per la imaginació i d'altres per l'enteniment, advertint però, que aquest sempre ha de suplir les deficiències que puguin haver-hi en aquelles potències inferiors, perquè essent una facultat superior les sobrepuja i excedeix adaptant cada cosa a una esfera superior per tal de tornar-la intel·ligible, i a voltes fins el mateix enteniment s'ha d'excedir i superar-se a ell mateix.

Això mateix llegim, parlant d'aquest llibre de *l'ascens i descens de l'enteniment*, en les *Vindiciae Lullianae* del P. Pasqual, cap. XXIV, §. XXIII: «Sane in hoc libro mirabiliter ostendit modum, quo intellectus penetrat scientias ascendendo et descendendo, videlicet a quibusdam sensibilibus ad intelligibilia, et ab istis ad Deum, et iterum in unoquoque gradu descendendo prout oportuerit, utendo sensibus et imaginatione, ubi expedit eorum usus, vel ea transcendendo, quando est necesse; unde habetur in hoc libro optima methodus intelligendi adaptata illis, qui scholas non frequentant, ut de novem subjectis,

ibi diffuse discussis, intelligentiam habeant sicut in scala intellectus, quam describit, observatur, scilicet: lapis, flama, planta, brutum, homo, coelum, angelus, Deus.»

Tanmateix hom comença a veure clar, que aquí l'ascens i el descens de l'enteniment no és altra cosa que un mètode d'exposició, entre els molts que empra el nostre Beat, i no el vertader Sistema Científic. Aquesta Art o Mètode és més llisquent i fàcil que no el de l'alfabet, utilitzat en altres indrets de la producció lul·liana i en ell ens explica l'artifici de les operacions de l'enteniment.

El primer que es menester per fer un ascens i un descens és l'escala natural que Llull exposa clarament, especificant la raó de la diferència de cada un dels graons: explica la llur concordància, proporció i participació; distribueix l'ordenació natural, amb la qual s'adapten fent l'ofici de principis, mitjans i fins; declara la llur majoritat, minoritat i igualtat proporcionada; i finalment sondeja el fons harmònic que dits graons formen en l'Univers, que és la proporcionada semblança que totes les coses segons llur graduació tenen amb Déu. Tot això és necessari per a que els raonaments de l'enteniment siguin rectes i vertaders, tant en la pujada com en la baixada. I tot està comprès en la figura T de l'Art General.

Vegeu ço que diu el P. Pasqual en el segon tom de *l'Examen de la crisis*, dist. III, § V «Todo lo comprendió el B. Lulio, según indican en la figura T de su Arte el triángulo de *Dios, criatura y operación*; y en el verde la escala de intelectual, sensual y animal o media entre ambas; en el amarillo la correspondencia de substancia y accidente; y en el rojo la variedad de principios, medios y fines; porque siendo esta figura, per expresión propia de el mismo, medio para el ascenso y descenso de el entendimiento, en la explicación de ella se expone que diferencia, concordancia o contrariedad hay entre Dios y la criatura y sus operaciones; entre lo sensual e intelectual, etc., que mayoridad, igualdad y minoridad; y finalmente todo género de respetos que hay o puede haber en la escala natural hasta el mismo Dios.

» Estos mismos métodos los propone

prácticamente en varios libros y con particularidad en el de el *Ascenso y descenso de el entendimiento*, donde aplicando todos los sentidos y potencias inferiores o explicando por qué no se pueden aplicar en lo que no cabe, trata por orden de estas diferencias de la escala natural: llama, piedra, planta, bruto, hombre, cielo, ángel y Dios; declarado por la percepción o no percepción de las potencias humanas la naturaleza y propiedad de cada una, manifestando por las verdades que perciben las que no se alcanzan respectivamente y enseñando la exacta habitud que tienen entre sí y con Dios todas las criaturas; pero aun más breve lo explica en el *Comentario de el Arte Demostrativa*, dist. 2, regla primera, donde principiando desde la inferior substancia, que es la elemental, sube de grada en grada hasta Dios y desde Dios baja, practicando con grandísima exactitud este ascenso o descenso.

» A este método pertenece el orden de practicar el ascenso y descenso, y se reduce a usar primero el ascenso porque estando torpe y confuso el entendimiento, particularmente por el pecado original, es necesario que empiece a registrar y reconocer lo más vecino que es el grado inferior, y estando, como está, unido con los sentidos, recibiendo por ellos las primeras especies, principia a emplear el conocimiento en lo primero que le suministran para pasar a percibir lo que ellos no penetran, pues de esta suerte usa de el medio mas proporcionado a la constitución y estado de esta vida; y en todo lo que inquiere debe reparar si es materia perteneciente al sentido o si puramente al entendimiento, porque si toca al sentido por mas que discurra según las máximas generales, no descubrirá la verdad si no se ayuda de aquella potencia, así como vanamente la aplicará quando no cabe en su esfera la materia que investiga.»

Per tal de ben orientar aquest ascens i descens de l'enteniment al aplicar-lo en el descabdellament de la figura T, és menester observar els punts trascendents, això és, el superar-se l'enteniment sobre les potències inferiors i àdhuc sobre si mateix, regla necessària, per a no errar en el judici, la qual proposa Llull en la seva *Art In-*

ventiva, dist. III, reg. 8, on demostra i exemplifica com l'enteniment supera en el coneixement de les coses des de la inferior creatura fins al Suprem Creador, aplicant tots els sentits i demés facultats per tal d'esbrinar i descobrir els objectius dels éssers en llur pròpia esfera i llavors judica l'enteniment segons els sentits pel que li aporten i per damunt d'ells pel que en realitat els excedeix.

Així doncs, direm que el *punt transcendent* és l'excés que una potència humana té sobre una altra, el qual fa que aquella pugui judicar millor un objecte, per quan aquesta altra no pot penetrar-lo per ésser inferior,

I també aquesta transcendència existirà quan l'enteniment humà no podent penetrar la realitat d'un objecte, no solament ha de superar totes les altres potències sinó també ell mateix, per tal de formar-ne un recte judici.

Escoltem altra volta al P. Pasqual (*Examen de la crisis*, t. II, dist. III, § VI): « El primer modo de puntos trascendentes se experimenta en que reparando la vista por ejemplo, en una piedra, no percibe si no los accidentes de su esfera y no ve la sustancia ni los simples elementos o partes de ella, ni su mixtión y composición; el tacto también quando la toca no advierte sino su frialdad y pesadez y le parece que no hay mas de lo que percibe; y así de los demás sentidos. En esta suposición, el entendimiento como unido con estas inferiores potencias, naturalmente se inclina a juzgar según les parece y le inducen, pero el punto trascendente con que las excede, conoce que no puede haber accidente sin substancia, que no pudieran los elementos o partes sin una perfecta mixtión, llegar al fin de su compuesto y que no puede estar solo un elemento simple porque es precisa su mixtión en cada individuo natural; y así va discurriendo y juzgando sobre lo que no perciben las inferiores potencias.

» El entendimiento aun tiene mayor dificultad en el segundo modo de transcendencia, porque se ha de sugetar a sí mismo, por ejemplo como por sí no conoce otro modo de entender que el suyo que depende mucho de los sentidos, usa de fantasías y es

sucesivo en el discurrir percibiendo solo una cosa después de otra, quando considera al ángel, le parece que este no tiene otro modo de entender, pero reflexionando que es espíritu no unido con cuerpo alguno y que está en superior graduación, juzga que le conviene más excelente modo de conocer. Quando considera también las perfecciones de Dios, las concibe como distintas, pero por ser infinitas las juzga indistitas. Si mira a la Sabiduría Divina que no puede engañarse sabiendo que hombres se salvarán, le parece que por precisión han de practicar estos las obras buenas y salvarse, pero si atiende a la Justicia que solamente premia las hechas con libertad, le parece que la práctica de ellas está libre en los hombres; y por consecuencia con una perpetua contradicción le parece que son necesarias y libres, pero considerando la infinita igualdad e identidad de la Divina Justicia y Sabiduría, trasciende aquella aparente contradicción y juzga que por ser necesariamente iguales, las operaciones de los hombres igualmente son libres por la justicia que infalibles por la sabiduría que sabe que ellas se ejecutarán libremente, sin que se requiera otro fundamento para entender que la infalibilidad de la Divina Sabiduría y Voluntad no quita la libertad a los hombres, ni esta les priva de su infalibilidad.

»La necesidad de saberse regular el entendimiento en estas trascendencias para no errar el juicio es bien notoria, porque sin ella no se adaptará su modo de conocer al modo de ser de las cosas, pues muchas quanto a su ser exceden a la percepción de los sentidos y de las potencias, y sin esta adaptación faltara medio oportuno para el fin de conocerlas, por cuya razón el B. Lulio en la citada *Arte Inventiva* puso la primera regla la de el *modo de ser y de entender*. La misma adaptación y trascendencia da a conocer que si bien de muchísimas cosas es necesario tener experiencia por el sentido, es preciso también que esté fundado el entendimiento en muchas necesarias máximas que no se comprehenden en la experiencia ni sentido para no errar el juicio que sigue al experimento ejecutado, porque aun en las cosas sensibles, si resuelve que no hay en

ellas sino lo que perciben los sentidos y aprehende la imaginación va muy errado por no trascender, porque en cada una de ellas hay mucho mas y con mas modos de lo que perciben estas potencias, según demuestran los superiores principios que sabe el entendimiento y por eso se ha advertido que en la investigación han de ir unidos el ascenso y descenso.»

Coneguda la doctrina dels *punts transcendents*, del tot necessària per tal de comprendre l'ascens i descens de l'enteniment que en aqueixa obra es practica, remarquem la divisió que Lull fa del llibre emprant la mateixa escala natural, els graons de la qual va estudiant detingudament, escorcollant llurs pregons secrets ajudant se d'una segona escala: acte, passió, acció, naturalesa, substància, accident, simplicitat, composició, individualització, espècie, gènere i ens o ésser, dotze termes que expliquen abastament tot ço que en cada graó de l'escala natural pot estudiar-se. Aplicant doncs, aquesta segona escala a quiscun dels subjectes de la primera, resulta el mitjà pel qual l'enteniment pujant i baixant, realitza les seves recerques esgratinyant la íntima composició i essència d'aquells subjectes, tercera escala que de lo sensible munta a l'intel·ligible, passant per l'imaginable, pel dubtable i pel creïble. De manera que la segona escala ve a ésser una ordenada divisió de treball i la tercera l'actuació de les potències anímiques sobre cada graó de l'escala natural: pedra, flama, planta, animal, home, cel, àngel, Déu. I acaba l'obra amb un extens qüestionari.

Es el llibre «De ascensu et descensu intellectus» una petita enciclopèdia, en la qual s'hi fa una exposició pràctica de la figura T o sigui la dels principis relatius.

Tan bon punt comença Lull l'aplicació del mètode de l'ascens i descens de l'enteniment per tal d'estudiar els nou subjectes o graons de l'escala natural, ens adverteix que a més dels cinc sentits per tothom admesos, ell hi afegeix un sisè que anomena *afatu* o sigui la locució o facultat de parlar i tractar de les altres sensacions; i sense aquest sisè sentit no podria haver-hi perfecta ciència ni tenir-ne de les coses.

Al tractar de la pedra ens dóna una idea general del món de la matèria influenciada pels quatre elements que totes les escoles de l'antigor admeteren com a substàncies simples constitutives de tots els cossos. Aquests quatre elements simples, invisibles i intangibles però que es perceben per mitjà de llurs accidents propis i inseparables, així la fredor és la pròpia passió de la terra i el seu accident inseparable; la diafanitat és la pròpia passió de l'aire i el seu accident inseparable; i el fulgor ho és del foc, combinats en diverses formes donen la potència elementativa amb els corresponents correlatius naturals: elementatius, elementable, elementar, que són una natural virtut activa, una natural virtut passiva i una natural virtut connectiva que produeixen un natural movent, un natural movable i un natural moure.

Estudia després la flama en la qual hi troba quatre accions: atractiva, retentiva, digestiva i expulsiva. També en ella com en tots els ésser materials s'hi amaguen els quatre elements simples: foc, aire, aigua i terra. I encara ens diu que l'essència i el ser no són pas una mateixa cosa, sinó que l'essència és superior i l'ésser inferior, perquè l'ésser és el concret, i el concret es sosté per l'essència que és l'abstracte.

En tractar de la potència vegetativa ens manifesta de primer antuvi que a aquesta se l'ha de conèixer pels actes que les plantes o vegetals produeixen, i llavors l'enteniment ordena els cinc graons: elementativa, vegetativa, sensitiva, imaginativa i intel·lectual. Les dues potències primeres estan intrínsecament en l'arbre i són de la seva mateixa essència.

Tots els actes, accions, passions i demés que estudia en la planta, gira entorn d'aquestes parts: arrels, tronc, branques, rams, fulles, flors, fruit. La vegetativa viu de l'elementativa en la qual radica i en ella hi ha vegetatiu, vegetable i vegetar que li són essencials, i àdhuc diferents en nombre són una mateixa cosa en essència. Així mateix té la vegetativa les quatre potències radicals, que són l'atractiva, la retentiva, la digestiva i l'expulsiva.

En la potència sensual hi troba sis

graons: quatre particulars: vista, olorar, gust i tacte i els anomena particulars perquè cada un té el seu objecte propi sens percebre els uns els objectes dels altres; i dos universals que són l'afat i l'oïment, car l'afat pot nomenar els objectes de tots els demés sentits particulars i l'oïment pot escoltar i oir tot ço que l'afat li diu.

Al tractar dels animals, pren el lleó per model i objecte d'estudi i comença senyalant-li cinc actes interns, radicals, originals i principals que són: elementar, vegetar, sentir, imaginar i lleonar i altres sis actes externs que són: veure, oir, olorar, gustar, tocar, bramular, fora de molts altres com caçar, moures, etc.; i tots ells li van donat joc per a demostrar els actes, passions i accions del lleó fins a trobar la seva naturalesa. Va seguint en detingut anàlisi per la substància i accident, per la simplicitat i composició i individuació: acabant per l'espècie i el gènere i l'entitat que distingeix a tots els animals.

Cal remarcar que el gènere existeix tan realment en les diverses espècies, com aquestes realment existeixen en llurs individus, doctrina genuïnament lul·liana, com també ho és la distinció real entre l'essència i existència.

Les potències imaginativa i intel·lectual la considera universals perquè no solament perceben, sinó que també distingeixen totes les coses que són objecte de de les altres facultats inferiors.

Tot ço que es pot dir de l'home respecte el cos resta manifest en el ja estudiat en el lleó, d'aquí que en la sisena distinció tracta, En Llull, únicament de l'ànima racional, que ve a ésser una psicologia força interessant.

Considera que l'essència de l'home és la racionalitat en la que ha l'entendre, l'estimar i el memorar i per això és més noble i queda en un pla més enlairat que l'irracional.

Combat l'enteniment universal que manta escola propugnava assegurant que d'ell brollaven els enteniments individualitzats: per contra el Beat prova que l'ànima humana és creada immediatament per Déu, i que és espiritual i immortal i a més la forma substancial del cos, doctrina tota tomista que era privativa en aque

lla època dintre la gran corrent escolàstica. I fins admet que l'acte de la intel·lecció es realitza per mitjà de les espècies intel·ligibles intervenint l'enteniment en els seus dos aspectes d'agent i possible.

En el que s'aparta de l'Escola és en considerar l'ànima racional composta, però no d'una composició material, sinó de les seves pròpies potències i aquestes d'aquelles substàncies: bondat, grandesa, etc. irradiacions dels divins atributs, però com que el bonificatiu, magnificatiu, etc. s'uneixen i componen, com també el bonificable magnificable, etc. i el bonificar, el magnificar, etc. per això l'ànima és composta de llurs parts simples naturals, que són distintes en essència i en comú formen l'essència de l'ànima.

Finalment defensa que el franc-voler i la predestinació no són incompatibles, ans bé s'acorden perfectament en un mateix subjecte.

Pintoresc i curiós ensems resulta el tractat del cel, del qual diu fou anomenat el primer mòbil, per consegüent el primer *mouere* i el primer *celestiar* són de l'essència del cel. Ja es comprèn que es parla del cel astronòmic.

Diu que el seu moviment és circular, i que dels seus actes, passions i accions s'originen les influències actives i passives que reben totes les criatures inferiors. El cel no és etern, sinó creat. Tots els estels però, planetes i àdhuc els signes del zodíac estan estretament lligats amb tots els éssers de la terra de tal manera que fora de l'ànima racional, tota altra cosa es sent fortament influenciada per ells.

L'essència de l'àngel, com la de totes les coses creades, està constituïda per aquelles semblances dels atributs de Déu, bondat, grandesa, duració, etc., cada una de les quals està formada pels tres correlatius: bonificatiu, bonificable, bonificar, magnificatiu, magnificable, magnificar, etc.

Tots els actes: bonificatiu, magnificatiu, etc. són tan simples en un ésser creat que ja no ho poden ésser més, i de tots ells en resulta una forma comú composta, la qual és la forma de l'àngel i amb ella esdevé actiu.

Les passions o passius: bonificable, magnificable, etc. són simples igualment, resultant-ne de tots ells una matèria comú composta, la qual és la matèria de l'àngel.

I dels actes tan simples que ja no ho poden ésser més: bonificar, magnificar, etc. en resulta un acte comú, o unió, amb el qual s'uneixen la matèria i la forma de l'àngel.

Es remarcable en aquest tractat que en provar l'existència dels àngels emprà els mateixos arguments que esgrimeix Suárez en la seva *Metafísica*, cosa que demostra el valor que en la Teologia tenen aquells arguments que en un sentit un xic pejoratiu són anomenats de congruència: i és que en el món espiritual no n'hi han d'altres.

Finalment acaba l'obra amb un dens tractat de teodicea que es resol en últim terme en una veritable teologia comprimida.

Realment el Beat Ramon Llull ens dóna en el llibre «De ascensu et descensu intellectus» un admirable i bell resum de tots els coneixements de l'època, on és de veure la traça amb que aconsegueix la seva finalitat de servir-nos aquell vernís de cultura que prometia en el pròleg. En poques pàgines ens ensenya la manera d'extreure ciència amb aquell mètode àgil de la constant ascensió i descens de l'enteniment que demana als sentits i demés facultats inferiors llurs coneixements i explicant el perquè no es poden aplicar a ço que diversifica l'escala natural, suplint-ho per mitjà de's punts transcendents per tal de palesar tota mena de *respectes* o *habituds* que hi ha o pot haver-hi en tots els éssers creats fins arribar a! mateix Déu.

JOAN AVINYÓ, PVRE.

BREVE NOTICIA DE LA LABOR CIENTÍFICA DEL CAPITAN DE NAVÍO D. FELIPE BAUZÁ Y DE SUS PAPELES SOBRE AMÉRICA

1764 - 1834

El día 3 de marzo del año en curso se cumplieron cien años del fallecimiento en Londres del ilustre marino mallorquín don Felipe Bauzá y Cañas, cuyo claro talento, laboriosidad y trabajos que llevó a cabo, le colocan en primera línea entre los sabios que en las postrimerías del siglo XVIII y primeros años del XIX consagraron su actividad e inteligencia al fomento y desarrollo de la ciencia hidrográfica y cartográfica.

De don Felipe Bauzá, más conocido fuera de nuestra patria, en Inglaterra especialmente, que en el solar hispano, se ha escrito poco. La única biografía que de él existe la debemos a don Joaquín María Bover, que tras de recoger algunos detalles de su vida en sus *Noticias historico-topográficas de la isla de Mallorca*, Palma, 1836, le dedicó en el libro *Varones Ilustres de Mallorca*, Palma 1847, un completo estudio biográfico, aprovechando los datos que le proporcionara al efecto don Fernando Rubín de Celis, Ministro Togado del Tribunal Supremo de Guerra y Marina, cuñado de Bauzá. Años más tarde el Vicealmirante don Francisco de Paula Pavía y Pavía transcribió íntegras las páginas del libro de Bover en su *Galería Biográfica de los generales de Marina, jefes y personajes notables que figuraron en la misma corporación desde 1700 a 1868*, Madrid 1873.

Los pocos datos que del exámen de sus hojas de servicios existentes en los archivos de las Bases Navales de Cartagena y Cadiz y del Ministerio de Marina, pudiéramos agregar a ella hace que nos fijemos especialmente en los trabajos que señalan la fecunda labor de Bauzá tan celebrada en el extranjero y en lo que queda del gabinete geográfico que para el desarrollo de sus actividades pudo llegar

a reunir, pero antes creemos de interés evocar la vida de tan relevante figura de nuestra Marina con las siguientes efemérides, desconocidas algunas de ellas:

1764.—17 febrero.—Nacimiento en Palma de Mallorca. Dícese que en la plaza del *Banc de s'oli* en la casa antiguamente conocida por *S'hostal d'es Recó*. De familia modesta, su padre Bartolomé Vicente, maestro albañil, natural de Deyá, muerto de una caída poco después.

1779.—10 de febrero.—Entró como supernumerario en la Real Escuela de Navegación del cuerpo de Pilotos del Departamento de Cartagena. Protegido, parece ser, por un tío suyo que servía en la Real Armada.

1779—82.—Navegando. «con plaza de grumete» en las goletas *San José* y *San Antonio*. Guerra con Inglaterra: en Gibraltar y conquista de Menorca.

1783—1784.—En el javeque *San Luis*, fragata *Juno* y javeque *Catalán*. En curso contra los argelinos y en los dos bombardeos de Argel. En 3 diciembre 1782 piloto-tín de número

1785—1787.—A las órdenes del jefe de Escuadra don Vicente Tofiño para la formación de las cartas marítimas de las costas de España. En 3 enero 1786 2.º piloto.

1789—1.º de marzo.—Grado de alférez de fragata.

1789—1794.—En la expedición a América, Asia y Oceanía de las corbetas *Descubierta* y *Atrevida*; director de cartas y planos. En 23 marzo 1791 alférez de navío. En 29 abril 1794 grado de teniente de fragata.

1795.—En Madrid en la publicación de los trabajos hidrográficos del viaje suspendida por razones políticas. 24 marzo 1795 empleo efectivo de teniente de fragata. Pasa a su departamento de Cádiz.

1796.—En Cartagena. Navegando en la

fragata *Mahonesa*. Vino a Mallorca a recoger una leva de marinería. En la acción contra la fragata inglesa *Terpsichore*, hecho prisionero y conducido a Gibraltar.

Ocurrió este desgraciado encuentro en siguiente forma: en la amanecida del 13 de octubre la fragata *Mahonesa*, de 34 cañones de a 12, que mandada por don Tomás Ayalde había salido días antes de Cartagena conduciendo seis prácticos con destino a la escuadra del general Lángara, descubrió sobre cabo de Gata a la enemiga *Terpsichore* de 40, cuyo armamento consistía en 24 cañones de a 12 también y dos obuses de 32 en el combés, dos de a 8 y ocho obuses de a 24 en el alcázar, y dos cañones de a 6 y dos obuses de a 24 en el castillo. A las nueve y media empezaron a batirse a corta distancia, durando el cañoneo hasta las once y tres cuartos a cuya hora tenía la *Mahonesa* varias piezas desmontadas e inútiles desde la medianía hacia a proa, por haberse desplomado encima parte del pasamano de estribor; las jarcias principales y el velamen destrozados por la metralla; rota la rueda del timón; varios agujeros a flor de agua; muertos un oficial, tres contramaestres y 17 marineros y soldados, en total 21; y otro oficial, el sargento y 26 individuos, heridos, seis de ellos muy graves. Celebrado consejo de oficiales, acordaron arriar la bandera como así se verificó, y la *Mahonesa* fué llevada a Gibraltar con el resto de su dotación prisionera.

En su descargo consignó su comandante que la fragata inglesa era de fuerza superior, y que la marinería abandonó los puestos desde las primeras descargas, siendo inútiles cuantos esfuerzos hizo la oficialidad para que volviera a ocuparlos, circunstancia confirmada por el vencedor, comandante Richard Bowen, así como la de haber caído los botalones e inutilizado la artillería, y de estar el casco en estado indefendible cuando se entregó. Sin asegurarlo, se admitiría la veracidad del relato, por el hecho de no haber tenido la *Terpsichore* ningún muerto y no más de cuatro heridos.

1797. —Libertado en mayo. Pasa luego a Madrid para la formación de la Dirección de Hidrografía. 2.º Director.

1802 —5 octubre.—Teniente de navío.

1806.—23 noviembre.—Capitán de fragata.

1808—1814. Invasión francesa. En Cádiz reorganizando el Depósito Hidrográfico con cuantos documentos pudo salvar de la codicia de los invasores.

1814.—octubre.—Vuelve a Madrid con el Depósito.

1815. 1.º diciembre.—Director de Hidrografía.

1816.—Grado de Capitán de navío,

1819.—20 octubre.—Capitán de navío en propiedad.

1821—23.—Trienio constitucional.—Es elegido Diputado a Cortes por Mallorca. Con éstas y el Gobierno en Sevilla y Cádiz. Vuelta España al absolutismo en 1.º de octubre de 1823, perseguido por Fernando VII huye del Reino.

1824—1833.—Refugiado en Londres

En 22 de agosto de 1826 se publicó en Mallorca la sentencia de la Real Sala del Crimen de Sevilla fecha 26 de julio anterior, condenando a Bauzá a muerte en garrote vil con confiscación de bienes aplicados al Real Erario por ser uno de los diputados que votaron en 11 de junio de 1823 el impedimento moral del Rey.

1833.—23 octubre.—Amnistiado por Real Decreto de la Reina Gobernadora con vuelta a la posesión de sus derechos, grados y honores, se dispone a regresar a España.

1834.—3 de marzo.—Fallece repentinamente en Londres, a consecuencia de un ataque apoplético, a los 60 años de edad.

*

Empezó a revelarse Bauzá como excelente dibujante y fácil matemático en 1783 yendo embarcado en el javeque *Catalán* realizando con entera satisfacción de su comandante el teniente de navío don Federico Gravina, varios trabajos que este preclaro Jefe le encomendara.

Destinado después a formar parte de la comisión científica de don Vicente Tofiño de San Miguel encargado de levantar las cartas de nuestras costas según los métodos que el progresivo desarrollo de la navegación exigían; y a su regreso de un viaje a la costa occidental de Africa,

hasta Mogador, en la corbeta *Lucía*, obtuvo su ascenso a 2.º piloto el 3 de enero de 1786 en atención — consigna su despacho — al mérito que contrajo a las órdenes de aquel jefe y a la instrucción que había adquirido en el modo de formar cartas marítimas e inteligencia en los problemas superiores del pilotaje.

En la corbeta *Loreto* hizo las campañas de las costas de Portugal y Galicia, y en 1787 las del Cantábrico, trasbordando en mayo de 1788 a la fragata *Perpétua* del mando de Tofiño, continuando su labor de reconocimiento y demarcación de costas. En nuestro archipiélago levantó Bauzá la carta de la isla de Mallorca y sus adyacentes, la de la isla de Menorca con planos, la de las islas de Ibiza y Formentera también con planos, y el especial del puerto de Mahón que se estamparon en 1786.

En 27 de enero de 1787 había sido nombrado Maestro de fortificación y dibujo de la Academia de la Compañía de Guardias Marinas de Cádiz, en San Fernando, cargo que no pudo desempeñar por hallarse ocupado en el levantamiento del plano del puerto de Cádiz y su bahía, grabado en 1789, y luego en la coordinación y publicación en Madrid del grandioso *Atlas Marítimo de España, 1786-1789*.

Contiene tan notabilísimo trabajo 21 cartas, 16 planos y 10 vistas que se complementan con el *Derrotero de las costas de España en el Mediterráneo y su correspondiente de Africa*, publicado en Madrid en 1787 y con el *Derrotero de las costas de España en el Océano Atlántico y de las islas Azores y Terceras*, Madrid 1789, ambos, como rezan sus títulos para inteligencia y uso de las cartas esféricas formadas por el brigadier Tofiño y sus discípulos, que perpetuarán siempre la memoria de tan distinguido marino.

*

En la expedición alrededor del globo realizada por las corbetas *Descubierta* y *Atrevida*, al mando de los capitanes de navío don Alejandro Malaspina y don José de Bustamante, a la que fueron destinados oficiales de valía que pudieran contribuir al mejor éxito de tan científico viaje, fué embarcado Bauzá en la *Descu-*

bierta en calidad de director de los trabajos cartográficos que debían constituir más tarde el *Atlas Español* de las costas de América. La intensa labor que llevó a cabo en su transcurso no pudo ser más provechosa y encomiástica.

El 30 de julio de 1789 salieron los buques de Cadiz con rumbo a América. Reconocida la Trinidad del Sur, determinaron astronómicamente su posición y fondearon en Montevideo a las 53 singladuras; visitaron Buenos Aires, barajaron después en vuelta del S. la parte oriental de aquella América e islas Malvinas y montaron el cabo de Hornos, subiendo después con escalas en San Carlos de Chilo, Valparaíso, Caldera, Callao, Guayaquil, Panamá, Acapulco y San Blas hasta los 60° N en demanda del paso que se sospechaba existía con el Atlántico, levantando el plano del puerto de Nutka y otras bahías, situando cabos, puntas y bajos de aquella costa con cuyas noticias se trazaron después numerosas cartas.

Desde Acapulco marcharon a las Marianas, y luego a Macao y Filipinas, formando la carta de este Archipiélago con toda exactitud; reconocieron Nueva Holanda e islas de los Amigos, y cruzando el Pacífico fueron al Callao, en donde por derrotas distintas se dirigieron por el cabo de Hornos a Montevideo y de aquí a España, llegando a Cádiz el 21 de diciembre de 1794, después de cinco años y cuatro meses de viaje.

El 15 de octubre de 1793, casi al final de la expedición, al separarse las corbetas en el Callao, salió Bauzá para Valparaíso en la fragata mercante *El Aguila* en unión del teniente de navío don José de Espinosa, para trasladarse por tierra a Buenos Aires, pues su estado de salud no les permitía seguir por los mares del Sur.

Ya en España, a donde vinieron ambos en la fragata *Gertrudis*, pasaron en unión de otros oficiales a Madrid para ocuparse de la publicación de los resultados de tan importante expedición.

El siguiente fragmento de la carta dirigida por Bauzá a su buen amigo don José de Espinosa, en 9 de enero de 1795, da idea de las dimensiones que iba a tener la obra y del coste calculado de su impresión:

Don Felipe Bauzá, capitán de navío de la Armada y Director de Hidrografía
n. Palma 1764, † Londres 1834

(Museo Naval)

«Yo apruebo la resolución de V. m. y mucho más con este desbarajuste; cada momento se piensa una cosa y en nada hay orden. Fabio (Ali-Ponzoni, guardia marina de la *Descubierta*) está encargado de los *Derroteros*; por mi parte hay que fundir las cartas y quedar en las longitudes que incluyo a V. m; por fortuna dejan a mi arbitrio y sin responsabilidad el manejo de ellas: haré todo lo posible para que no les falte nada, y si V. m me insinúa o advierte algunas cosas, no vendrán fuera del caso. El cómputo de toda la obra, con 70 cartas y 70 láminas y figuras y siete tomos, asciende a dos millones de reales».

Pero la infame intriga política que llevó al brigadier Malaspina a la prisión y al destierro—estudiada ampliamente por don Marcos Gimenez de la Espada con el título de *Una causa de Estado* en la *Revista Contemporánea* 1881,—hizo que unos meses después se suspendieran los trabajos, archivándose de orden superior todos los documentos relacionados con el viaje y reintegrando a los oficiales encargados de su publicación a sus respectivos departamentos.

«El viaje de Malaspina—dice el erudito marino e historiador don Martín Fernández de Navarrete—es el más brillante testimonio que a fines del siglo pasado (XVIII) dió nuestro Gobierno del laudable interés que se tomaba en aumentar los conocimientos de la ciencia de nuestro globo...

«Útil para el mundo y honroso para la nación española hubiera sido la publicación de este viaje, coordinado por los oficiales de la expedición y sabios que los acompañaron; pero por un trastorno de ideas inconcebible, las resultas de la desgracia, causa y prisión de su comandante Malaspina, alcanzaron a una empresa que nada tenía que ver con sus supuestos crímenes, y en odio del autor o jefe de la expedición, se sepultaron todos los trabajos propios de los hombres científicos y aplicados que llevó a sus órdenes.

«Mucho costó sacar de manos de los escribanos y gentes que entendieron en el proceso, los diarios, derroteros y descripciones del viaje. El que suscribe—añade—tuvo la satisfacción de contribuir eficaz-

mente a lograrlo, a reunir cuantos papeles se pudo, y depositarlos en la Dirección de Hidrografía que se instituyó entonces, cuyas tareas debían comenzar por las cartas y demás trabajos marinos de esta expedición... Quedáronse sin imprimir todos los derroteros y excelentes relaciones del viaje, llenas de luminosas observaciones astronómicas y mineralógicas, de descripciones físicas y políticas, y de nociones nuevas sobre la Historia Natural de los países recorridos.»

Hasta transcurridos muchos años en que se publicaron las *Memorias sobre las observaciones astronómicas hechas por los navegantes españoles en distintos lugares del globo, las cuales han servido de fundamento para la formación de las cartas de marear publicadas por la Dirección de trabajos hidrográficos de Madrid* Madrid, Imp. Real, 1809, dos tomos en 4.º que contienen cuatro *Memorias* y varios *Apéndices* curiosos e importantes, precedidos de un *Discurso* sobre la hidrografía española escrito por don Luís María de Salazar, no vieron la luz pública algunos de los frutos recogidos en aquel viaje.

En el Apéndice 2.º del tomo I (págs. 169-182) se insertaron: «*Observaciones de la velocidad del sonido, de latitud, longitud y variación, hechas en Santiago de Chile por el teniente de navío don José de Espinosa y el alférez de navío don Felipe Bauzá en 1794.*

En nota puesta por los autores se lee:

«Las observaciones que incluye este número las hicimos por mera afición, con motivo de restituírnos de Valparaíso a Buenos Aires por tierra a procurar nuestra incorporación con las corbetas *Descubierta* y *Atrevida* de cuyos buques desembarcamos en Lima por enfermos. Practicamos así mismo en nuestro viaje muchas operaciones geodésicas, y adquirimos varios planos, descripciones y noticias geográficas, que corregidas con aquellas latitudes y longitudes observadas, han servido para formar una carta particular de la cordillera de las Pampas, la cual se está grabando actualmente en la Dirección Hidrográfica.»

El *Anuario* de esta Dirección de 1868,

t. VI págs. 240-364 insertó la *Relación de las navegaciones que executó separadamente la corbeta de S. M. «La Atrevida», en el viaje verificado, unida a «La Descubierta», en los años 1789, 1790, 1791, 1792, 1793 y 1794. (Ordenada por su comandante don José Bustamante y Guerra, Brigadier de la Real Armada)*

Aldistinguido escritor don Pedro de Novo y Colson, teniente de navío y académico correspondiente de la Real Academia de la Historia, cabela gloria de haber dado a conocer, a últimos del siglo pasado, gran parte de la magna obra de aquellos navegantes. En su voluminoso *Viaje político científico alrededor del mundo por las corbetas «Descubierta» y «Atrevida» al mando de los capitanes de navío don Alejandro Malaspina y don José de Bustamante y Guerra, desde 1789 a 1794*, del que se conocen dos ediciones, la última de 1885, recogió con una interesante introducción los escritos que pudo relativos al mismo, y entre ellos la *Relación general del viaje* formada por Malaspina que detalla suficientemente los trabajos y comisiones practicadas por cuantos en aquella expedición tomaron parte.

Repetidas veces menciónase en ella a don Felipe Bauzá. Recalca Malaspina con frecuencia «su acostumbrada actividad e inteligencia», incansable siempre, aun a pesar de las enfermedades que le postraron en Panamá y Acapulco (calenturas), en sus delicadas operaciones hidrográficas: reconocimientos continuos de la costa, desde el mar y en tierra, triangulaciones, sondeos, mediciones, levantamientos de planos, croquis y vista de la costa que representaba este oficial — dice «con su exactitud acostumbrada».

De su propia mano trazó, entre otros muchos, los planos del puerto de Buenos Aires puerto Deseado, Chiloe, del Desengaño, Acapulco, bahía grande de Manila y puertos contiguos, puerto de la Caldera, canales de Sidney Cove, archipiélago de Vavao, etc. Su labor requería minuciosas exploraciones de la costa, que solía hacer en un bote armado destacado de la *Descubierta* en fatigosos y pacientes reconocimientos, no exentos de peligro. En el trabajo de las cartas le sirvieron de auxi-

liares los pilotines Sánchez y Hurtado embarcados al efecto en la *Descubierta* y el piloto de la *Atrevida* don Juan Maqueda

Corresponden a Bauzá los escritos que se citan a continuación, publicados por Novo y Colson, así como gran parte de los derroteros que los complementan:

Carta esférica del río de la Plata desde su embocadura has'a Buenos Aires, y de la costa inmediata Oriental hasta el Cabo de Santa María, trabajada a bordo de las corbetas de S. M. «Descubierta» y «Atrevida». Año de 1789, (págs. 467-469).

Construcción de las cartas desde el puerto de Montevideo hasta el de Chiloe, (págs. 498-504).

Construcción de las cartas hidrográficas desde Chiloe hasta Coquimbo, (págs. 526-530), y

Construcción de las cartas desde Coquimbo hasta Lima, inclusas las islas de San Félix, (págs. 537-538).

Con respecto a la expedición de Bauzá y Espinosa a través de la América del Sur realizada de mar a mar, desde noviembre de 1793 a mayo de 1794, cruzando en mula, carreta y silla de postas la abrupta cordillera de los Andes y las llanuras interminables de las Pampas, consigna Malaspina lo siguiente:

«Con el dictamen de los cirujanos, quedó determinado el viaje de don Felipe Bauzá por Valparaiso y Santiago a Buenos Aires, para no exponerle al tránsito del cabo de Hornos con exceso temible para el asma, dimanada de sus trabajos incesantes. Y fué un feliz acaso que mejorado algo en su salud también el teniente de navío don José de Espinosa pudiese acompañarle por la misma razón; y con su sextante de horizonte artificial, con un relojito de segundos, y un amor invencible en entrambos a las tareas geográficas, pudiese prometerse la expedición nuevo lustre y nuevas utilidades».

Y añade luego:

«La llegada antes a Buenos y últimamente a Montevideo (mayo 1794) de los señores Espinosa y Bauzá, había enriquecido nuestro diario astronómico y nuestros apuntes sobre la geografía interior de

América, con mil noticias útiles: confirmábase la determinación hecha en el año 1790 de la latitud y longitud de Santiago de Chile, esta última deducida ahora de un eclipse de luna y de una inmersión del primer satélite de Júpiter. Las observaciones tan prolijas como importantes sobre la velocidad del sonido, en la misma capital, abrían un nuevo campo a esta clase de indagaciones físicas, hasta aquí no bien sujetas a la experiencia. La elevación de la cordillera inmediata, su dirección, tránsito y albergues, la posición de Mendoza y punta de San Luis, un exámen diario de la variación de la aguja, y finalmente una serie no interrumpida de observaciones de longitud y latitud que sujetaron la ruta de las Pampas hasta Buenos Aires, debían mirarse como adquisiciones de tanta mayor importancia cuanto que habían contribuído al mismo tiempo a que mejorase mucho la salud de los oficiales indicados».

Insértanse también en la obra de Novo y Colson, *Discusión sobre las longitudes de las costas de Chile y Perú, por don Felipe Bauzá* y la *Discusión sobre las situaciones astronómicas de las costas de Chile, Perú e islas adyacentes*, notables trabajos en los que se comparan las observaciones practicadas por nacionales y extranjeras, y que al parecer fueron redactados después de 1821, (págs 627 656) y

Algunas observaciones astronómicas hechas en Santiago de Chile desde enero a marzo de 1794, por Bauzá y Observaciones del barómetro de latitud, longitud, variación de la aguja, hechas desde Santiago de Chile a Mendoza y Buenos Aires en marzo y abril de 1794, (págs. 661-662), más las observaciones de la velocidad del sonido, ya citadas anteriormente

El historiador de nuestra marina don Cesáreo Fernández Duro es autor del estudio «*Iadeo Haënke, naturalista en el viaje alrededor del mundo de las corbetas «Descubierta» y «Atrevida», al mando de don Alejandro Malaspina desde 1789 a 1794»* el que vió la luz en el *Boletín de la Real Academia de la Historia*, Madrid, 1891, tom. XXXIX pág. 386. Recientemente: *el viaje de las corbetas «Descubierta» y «Atrevida» y los artis-*

tas de la expedición, 1789-1794, ha sido el tema de la conferencia dada el 20 de junio de 1930 por el capitán de fragata don Rafael Estrada en el Museo de Arte Moderno, reproducida en la *Revista General de Marina*, números de agosto a octubre del mismo año.

*

A pesar de las diferentes expediciones hidrográficas promovidas por el Gobierno español en aquella época de esplendor de nuestra marina, se olvidaba lastimosamente de recoger con método los preciosos datos que llegaban de las diferentes comisiones y conservarlos en un establecimiento científico, en evitación de las pérdidas que en varias ocasiones hubo que lamentar y que hacían con frecuencia estériles los generosos sacrificios de la Nación.

Al célebre don Jorge Juan estaba reservada la gloria de indicar la creación de un Depósito Hidrográfico y en 1770, escribiendo al Excmo. Sr. Baylio Frey D. Julian de Arriaga con referencia a ciertas observaciones practicadas en Manila y Cavite, dice así: «pueden sin embargo servir dichos documentos para comprobación de otros, si unidos todos en un Depósito en la Academia de Guardias-marinas o Pilotos, se forma colección, y se tienen presentes para el trazado de las Cartas.»

Esta indicación y otras varias, que patentizaban la necesidad de establecer un centro directivo a los trabajos del ramo hidrográfico y surtir de cartas y Derroteros a los navegantes, custodiando al mismo tiempo los datos de las campañas de Tofiño, hizo que se fundase en Madrid la Dirección y Depósito Hidrográfico Alquilóse en 1789 una casa, en la calle de la Ballesta 13 donde se instalaron las láminas del *Atlas Marítimo de España*, ya citado, las cartas que se hubiesen tirado desde el principio y las grabadas después efectuándose su venta en la Imprenta Real, en algunas librerías de la Corte y en las Mayorías de los Departamentos. Encargábase de expenderlas y de su administración un depositario bajo la inmediata inspección de un jefe del cuerpo. Siguió así constituido el Depósito, hasta que al regresar Malaspina a la corte en 1794,

promovió el establecimiento de la Dirección de Hidrografía de acuerdo con el Baylo Valdés, a la sazón Ministro de Marina. Sobre ello avisó Malaspina a Bauzá desde Aranjuez diciéndole en una esquila: «Acabo de hablar con el Sr. Baylo; habrá *Depósito Hidrográfico*, y Vd. será el jefe».

En aquellos momentos fué separado Valdés de la Secretaría; más no por eso dejó de ir adelante tan digno y útil proyecto: entablóle luego don Juan de Lángara, y le perfeccionó don Antonio Cornel

Hallándose en Madrid en el año de 1796 el capitán de fragata don José Espinosa, llamado para recibir instrucciones sobre el viaje que iba emprender por comisión del Gobierno a las islas Filipinas quiso Lángara que se publicase una carta del Seno Mejicano que había construido Bauzá. Este fué un impulso indirecto para el establecimiento del Depósito cuya dirección se encargó a aquel ilustre jefe, nombrándose auxiliar suyo al teniente de fragata Bauzá y luego al primer piloto de la Armada graduado de alférez de fragata don Juan Ferrer.

Bauzá que prestaba servicio en Batallones y Arsenales en el Departamento de Cadiz, después de haber sido prisionero de los ingleses en el combate en que fué apresada la fragata *Mahonesa*, fué llamado al efecto a Madrid en agosto de 1797.

Conocedor de las ejemplares condiciones de su compañero y amigo don Juan Ferrer y Franch, mahonés, oriundo de Ibiza, con quien había colaborado a las órdenes de Tofiño, consiguió del Ministro general Lángara su destino al Depósito en 1798 «es de mi deber—finalizaba su súplica—manifestar a V. E. que la actividad en la ordenación de las cartas, cuya publicación ha ordenado V. E. con tanto lucimiento de la Marina y en tanto bien de los navegantes, pende en gran parte de que V. E. traiga al Depósito Hidrográfico un sujeto tan hábil». Ferrer se había calificado como astrónomo distinguido teniendo a su cargo la marcha de los cronómetros y las determinaciones de longitud en la misión científica de Tofiño en las costas de España y había figurado también a las órdenes de Churruca en la

expedición a la América Septentrional de los bergantines *Descubridor* y *Vigilante*. (1792 1794.)

Los tres dieron principio con ahínco la instalación de la Dirección de Hidrografía. Parece que para ello se presentaron grandes obstáculos y que muchos contribuyó a remediarlos el ilustre don Martín Fernandez de Navarrete, oficial entonces de la Secretaría de Marina y más tarde, sustituto de Bauzá en la dirección de aquel establecimiento.

Bauzá tenía a su cargo la publicación de obras y la inspección de las de grabado, cuidando además del extracto y compilación de las Relaciones de viajes, Derroteros y demás obras facultativas, cuyos datos debían servir para la formación de las cartas y planos. Con fecha 29 de enero de 1799 oficiaba al Ministro: «V. E. ha examinado por sí mismo el Depósito Hidrográfico y ha sellado con su aprobación las tareas de él, mereciéndole particular aprecio las cartas del Seno Mejicano que acaban de construirse. En ellas ha hecho el principal trabajo el primer piloto don Juan Ferrer, cuya inteligencia y desempeño quizás carecen de ejemplar. Y es de mi obligación, recomendar, como lo hago a V. E. a este sujeto y manifestarle la suma estrechez en que vive, teniendo de mantenerse en Madrid y ayudar a su anciana madre en Cartagena. Yo soy testigo de la indigencia de un hombre tan útil y recomendable, que ha servido tanto y lo continúa con tantas ventajas de la dependencia en que está empleado. Por todo lo cual le considero muy digno de que V. E. fije en él su atención y le alcance del Rey alguna ayuda de costa».

Al año y medio de constantes esfuerzos se habían ya estampado varias cartas de las que constituyeron el *Atlas de la América del Sur*, (12 cartas) 1798 1830 formado por Espinosa, Bauzá, Oyarbide y otros oficiales de la Armada y el *Atlas de la América del Norte*, 1799-1828 (19 cartas), imprimiéndose también bajo su inspección algunas obras.

Dedicada primeramente la actividad de la Dirección de Hidrografía a la de ambas Américas pronto se publicaron la *Colección de Cartas de las costas de América*,

que comprendía 11 cartas y 6 planos y el *Atlas de las costas de la América Septentrional y Meridional incluso los Mares de Asia*, 36 cartas y planos.

Se enriqueció el establecimiento con nuevas cartas, planos y diarios de navegación esparcidos en diferentes oficinas y archivos del Estado adquiriendo un desarrollo tal que fué necesario un edificio especial, trasladándose la dependencia a la calle de Alcalá n.º 38, en 1804. Aumentóse considerablemente el personal y se enviaron al extranjero tres individuos procedentes del cuerpo de Pilotos para aprender el grabado de las cartas.

En 1807 vió la luz la *Colección de cartas y planos publicados por la Dirección de Hidrografía desde su establecimiento en Madrid en 6 de Agosto de 1797 hasta 1807 inclusive* (27 cartas y 7 planos).

La cosecha abundante que produjo esta institución lo prueba el que al año siguiente tenía publicados 80.000 ejemplares entre cartas, planos y obras, poseyendo 300 planchas abiertas, cuyo valor ascendía a unos tres millones de reales. Su biblioteca contaba con más de 600 volúmenes de obras escogidas, sin contar los numerosos manuscritos sobre hidrografía y navegación que la hacían una de las más ricas del mundo. Rápido desarrollo iba cobrando este establecimiento y seguramente habría extendido con amplitud la esfera de sus trabajos, si las circunstancias críticas por que atravesaba España no se hubiesen opuesto al empuje adquirido en sus principios.

*

«El 10 de octubre de 1808 — dice Bover — la Junta General militar, de orden de la Suprema gubernativa del reino, establecida en Aranjuez, a Bauzá encargó la formación de un mapa de las fronteras de España con Francia, y deseoso de dar cumplimiento a este importante y necesario trabajo, particularmente en aquella época, y no proporcionándole recursos, buscó cuatro escribientes y dos dibujantes a sus espensas, empleándolos por espacio de seis meses.

»Hallábase ocupado en este trabajo cuando tuvo lugar la invasión francesa, y

entonces solo pensó en salvar todos los documentos que tenía en su poder y libertarlos de los enemigos, lográndolo, del modo siguiente: antes de las veinte y cuatro horas de haber ocupado la capital el ejército invasor, se le presentó Mr. Laborde diciéndole que venía destinado al gabinete geográfico del Emperador, y que se le presentaba la ocasión de hacer su fortuna, ofreciendo al caudillo francés sus planos y papeles. Escusóse de una manera que no pudiera interpretarse como negativa, con el objeto de ganar tiempo; pero Mr. Laborde, que sin duda no había quedado satisfecho de la contestación de Bauzá volvió al día siguiente con un oficio del conde de Cabarrus, entonces Ministro de Hacienda del pretendido Rey, en el cual se le mandaba devolver los planos que le habían sido facilitados de aquella Secretaría: y aunque con notable repugnancia, la sorpresa le obligó a obedecer, bien convencido de que se le reclamaban prometiendo su reintegro.

»Verificada esta entrega conoció Bauzá que Laborde se apoderaría de los demás planos si una ingeniosa estratagemá no los salvaba, y a este fin supuso un oficio de la Junta General militar, con fecha atrasada en el cual se le mandaba remitir todos los trabajos recojidos sobre los Pirineos: esta idea tuvo un éxito feliz, pues cuando al día siguiente volvió Mr. Laborde con nuevas órdenes para llevarse los documentos restantes y a más los planos que se le habían dado a Bauzá de la primera Secretaría de Estado como un documento diplomático de la división de los dominios español y francés, le enseñó el supuesto oficio con una nota de lo que pasaba por enviado a Aranjuez, dejando así burladas las tentativas del peticionario.

»El modo poco urbano con que salió Laborde de la habitación de Bauzá dió a entender a éste lo poco satisfecho que se retiraba, y entonces acabó de comprender nuestro marino que no debía pensar en otra cosa que en salvar para el gobierno egítimo tantos y tan preciosos documentos, sin olvidar por eso los de su pertenencia, que a costa de veinte años de dispendios y sacrificios había logrado adquirir. Mediante algunos desembolsos logró

sacar de la Capital seis cajones de planos y descripciones, excepto los de los Pirineos que no quiso aventurar a una contingencia desgraciada.»

*

La hoja de servicios de Bauzá consigna que, preso por los franceses, después de haber asistido los tres días a la defensa de Madrid, «pudo por el arbitrio del soborno escaparse de la prisión» y fugarse en 1.º de Mayo de 1809 desde el Retiro a Madrid. Marchó a Sevilla un mes mas tarde, llevando en su maleta cuanta documentación se refería al mapa en formación de los Pirineos, y pasó luego a Cadiz con orden de restablecer en San Fernando el Depósito Hidrográfico.

La guerra de la Independencia dió lugar a la expatriación de muchos ilustres españoles, siendo uno de ellos Espinosa. Constante en su actitud de no reconocer al Rey intruso, hizo dimisión de todos sus cargos y empleos y abandonó Madrid. El Gobierno de Sevilla le comisionó a Londres para dirigir allí la formación y grabado de nuevas cartas. En su lugar ocupó la Dirección de Hidrografía un tal Lanz, afecto al Rey José Bonaparte. En 29 de diciembre se le volvió a rectificar a Bauzá el nombramiento de director interino con opción a la propiedad del cargo.

Puesto sitio a la plaza y capital del Departamento de Cádiz por los franceses a principio de 1810, es fama que en agosto, a petición del Gobierno inglés, y a instancia del general Graham se puso al cuidado de Bauzá la asistencia y dirección de los ingenieros militares británicos destinados en la isla de León en la ejecución de las órdenes relacionadas con aquel punto, y si bien la admitió fué con la negativa de percibir el sueldo de capitán de fragata, grado del que se hallaba en posesión, que le asignaba por sus trabajos el Gobierno inglés. Durante su permanencia en Cádiz, recogió nuevos documentos de interés para el Depósito y entre los varios cometidos que se encomendaron a su aplicación figura, en junio de aquel año, la de examinar un plan de regeneración para la seguridad exterior de las Colonias Orientales del Río Paraguay o de la Plata.

A punto de levantar el asedio de Cádiz los franceses, y derrotadas las tropas del mariscal Marmont en los Arapiles, solicitó Bauzá en agosto de 1812 pasar a Madrid, libre entonces de invasores, para recoger los efectos del Depósito Hidrográfico y otros expedientes del Despacho Universal de Marina, correspondientes al Gobierno intruso. Así lo hizo con numerosos legajos, planos, cartas y libros que transportó a Cadiz en doce carros «de buena carga», saliendo de Madrid cuando los enemigos volvían a ocuparlo y tras un penoso viaje de 40 días, llegó a su destino el 10 de diciembre.

Ocupado en el arreglo y entrega de cuanto había salvado obtuvo órdenes en 13 de febrero de 1813 para levantar el plano del Río Sancti Petri y sus caños, que dejó terminado en 23 días, y en 25 de marzo le encomendó la Diputación Provincial la formación del mapa topográfico y estadístico de la provincia de Cádiz que no llegó a concluir por falta de fondos.

Por disposición de la Regencia, en 24 de junio siguiente, se le dió la comisión de formar «un plan político en España» (división territorial del Reino), sin descuidar a pesar de todo estos trabajos la impresión del *Portulano de las costas de la Península de España, islas adyacentes y parte de la costa de Africa, construido y publicado en la Dirección Hidrográfica*, en Cádiz, en 1813. Comprende 69 planos agrupados en cuatro cuadernos; puertos de las costas del Principado de Cataluña, puertos de las costas de los reinos de Valencia y Murcia, puertos de las costas de los reinos de Granada y Sevilla y puertos de la costa de Portugal.

Firmada la paz en 2 de agosto de 1814 y habiéndose ordenado restituir a Madrid la Dirección de Hidrografía, trasladó Bauzá a la Corte en otra caravana todo lo perteneciente al Depósito llegando a Madrid en octubre y permaneciendo al frente del mismo hasta que al regreso del Director en propiedad don José de Espinosa le hizo entrega del establecimiento por cuya integridad velara con tanto celo durante los años azarosos de la invasión napoleónica. Afortunadamente poco o nada pudieron llevarse los franceses de la ya

rica cartografía y documentación que se guardaba en el Depósito.

*

En 1.º de diciembre de 1815, por fallecimiento de Espinosa, se dió a Bauzá, que era 2.º director, la Dirección de Hidrografía, cargo que desempeñó poco más de ocho años.

Con referencia a su labor desarrollada en un periodo de verdadera postración de nuestra marina que sufría las consecuencias de las vicisitudes porque atravesaba la Nación en aquella época de disturbios políticos y sublevaciones coloniales, consigna lo siguiente la *Vida literaria de don Joaquín Lorenzo de Villanueva*, Londres, 1825, tomo I, cap. IV en las páginas reproducidas por el Sr. Giménez de la Espada en el artículo citado y luego por don Cesáreo Fernández Duro, en *Armada Española* Madrid, 1902, t. VIII, pág. 61; «Prescindiendo de los respetos de nuestra amistad y haciendo justicia a su mérito, puedo asegurar, sin riesgo de ser contradicho, que enriqueció Bauzá este Depósito con nuevas cartas hidrográficas, aumentó su exquisita biblioteca con las obras que se iban publicando en Europa análogas a aquel instituto; promovió la correspondencia con otros establecimientos extranjeros de esta clase; formó un pequeño observatorio con sus propios instrumentos, en el cual, por espacio de cuatro años se han hecho varias observaciones meteorológicas y otras astronómicas para fijar la verdadera posición de aquella capital. Fomentó, además, los reconocimientos marítimos; perfeccionó los derroteros; hizo más útiles algunas efemérides astronómicas, agregándoles tablas y otras obras de esta clase, así de naturales como de extranjeros.

»De las preciosas obras de este literato formó un completo catálogo mi hermano Jaime en su *Biblioteca de escritores cohetáneos*, que dejó casi concluída al tiempo de su fallecimiento. El barón Zach ha publicado varias cartas suyas científicas en la obra periódica impresa mensualmente en Génova (sic.) desde el año 1818, que forma ya nueve volúmenes en 8.º con este título: «*Correspondence astronomique géographique, hydrographique et statistique du baron de Zach.*»

Merecen especialmente ser citadas *Observations faites à Madrid*, insertas en el tomo II 1819, págs. 30-38.

Antes se habían reproducido en los *Annales de Chimie*, tomo VII. 1817, págs. 93-99 las *Observations sur la vitesse du Son* firmadas por Espinosa y Bauzá.

Bajo su dirección se dió impulso a la formación del *Atlas de la América del Sur* de que ya hemos hablado, y que no pudo terminarse hasta 1828 y al *Atlas de la América del Norte* concluído en 1830.

Se aumentó y corrigió en 1818 el *Portuano de la América Septentrional construido en la Dirección de Trabajos Hidrográficos. Dividido en cuatro partes Publicado en Madrid en 1809*, formado por 16 planos de los puertos de las Antillas, 46 de los de las costas de Tierra Firme, Florida y Seno Mejicano, 34 de los de la isla de Cuba y 24 de los puertos de las islas de Santo Domingo y Jamaica. En *Parte Adicional* se publicaron también en 1818, 11 planos de puertos de los Estados Unidos de América.

En 1820 se dió a la imprenta, siempre con la intervención y colaboración personal de Bauzá, el *Derrotero de las Islas Antillas, de las costas de Tierra Firme y de las del Seno Mejicano, formado en la Dirección de trabajos hidrográficos para inteligencia y uso de las cartas que ha publicado. Segunda edición. Corregida y aumentada con noticias muy recientes y con un apéndice sobre las corrientes del Océano Atlántico*. Madrid, Imp. Nacional 1820. La primera edición de esta obra se había publicado en 1810.

Consigna el capitán de fragata don Rafael Estrada en su monografía *Testigos de una época que desaparecen. La Dirección de Hidrografía*, inserta en la *Revista General de Marina* 929, (noviembre diciembre) que al frente de este centro don Felipe Bauzá, dirigió al Ministerio en 1816 en bien escrita y documentada propuesta, un proyecto de creación de un restringido Cuerpo de Ingenieros hidrográficos, análogo al de Francia, cuyo utilísimo proyecto no llegó a prosperar.

JUAN LLABRÉS BERNAL

(Continuará)

CONSTITUCIONS E ORDINACIONS DEL REGNE DE MALLORCA

(CONTINUACIÓ)

CAPITOLS DEL MORBO

(1459)

Per conservacio de sanitat e per so que mitgensant lo divinal adiutori lo present Regne de Mallorques, axi en la Ciutat com encara en les viles e parroquies foranes sia totalment preservat de morbo epidemial, lo qual seria destruccio final del dit Regne, son stades fetes e ordonades per lo molt Magnifich Mossen Vidal Castelladoris, Loctinent Reyal, ensemps ab los Honorables Mossen Galceran Janer, Caveller, Mossen Bonifaci Morro, Doctor en decrets, Mossen Damia de Dameto, Mossen Pere Despi, Mossen Andreu Sunyer, e Mossen Pere Andreu, Jurats de la Ciutat e Regne de Mallorques les ordinacions subsegüents. M. Çabrugada.

Primo statuexen e ordenen que deciavnt no sia permes ne donat loch que algun navili, galea, barca, leut o altra fusta maritima, venint de les parts de Valencia o de qualsevulla altres parts, morboses del dit morbo epidemial, prenga terra o surgesca a Portopi, al moll, ni en altre loch del dit Regne de Mallorques, ans a aquelles fustes sia resistit ab bombardes o ab manaments penals en tal manera que tantost sen tornen o sen vagen en altres parts. M. Çabrugada.

II. Item que algun patro de navili, galea, barca o altra fusta maritima venint de les dites parts morboses no gos ne presumesca surgir ne pendre terra en algun loc del dit Regne, ne fer posar alguna persona en terra, ne descarregar algunes robes o mercaderies ne altres coses, sots pena irremissible al contrafent de cent lliures a cascun dels dits patrons, aplicadora la quarta part al fisch reyal, e laltre quarta a la Ciutat de Mallorques, convertidora en paga de les despeses necessaries a execucio de les presents ordinacions. E laltre quarta als honorables Batle, Vaguer, e laltre quarta part als dits gordians de la mar M. Çabrugada.

III. Item qui si e quant alguna fusta maritima transpuntara o sera vista transpuntar de

qualsevol part, encontinent los gordians de la mar hagen e sien tinguts denunciar ho al dit Magnific Loctinent e als dits molt honorables Jurats. E asso sots pena cascuna vegada, que no feran la dita denunciacio, de cent sols aplicadora *ut supra*. M. Çabrugada.

III. Item que alguna persona de qualsevol ley, natura o condicio sia, encara que sia natural o domiciliada en lo dit Regne de Mallorques, venint de les dites parts morboses, no gos ne presumesca exir en terra, ne alguns mercades o altres persones presumescan fer venir ne fer treure algunes robes o mercaderies o altres coses en terra, e asso sots pena irremissible de cinquanta lliures a cascun dels contrafaents si seran persones de stat, e si seran persones de baxa condicio de vint e sinc lliures, aplicadora *ut supra*; e si pagar no poran les dites persones de baxa condicio, de correr la Ciutat ab assots per los locs acustumats, e de esser foragitats del dit Regne. M. Çabrugada.

V. Item, ultra les dites penes en lo precedent capitol contengudes, es statut e ordonat que tota barca o leut, ab los quals algunes persones venints de les dites parts morboses seran posades en terra o algunes mercaderies o altres robes o coses seran aportades de les dites parts morboses seran descarregades en terra, sien cremats ensemps ab les dites mercaderies, robes, e altres coses que hauran descarregades sens alguna gracia o merce, a coneguda, empero, e arbitre del dit Magnifich Loctinent General, dels dits honorables Jurats, Batle o Veguer. M. Çabrugada.

VI. Item que tota hora e quant se esdevindra traspuntar alguns navilis, galees, barques o altres fustes maritimes venints de Barcelona, o de altre loc o locs no morbosos de la costa de Catalunya o de altres parts, encontinent que seran vert lo punt de Portopi, o hauran surgit, sia inhibit e fet manament per un dels dits gordians a cascun patro de les dites fustes, que no gosen ne presumesquen treure algunes persones ne mercaderies, robes o altres coses en terra, sots pena de vint e sinc lliures, *ut*

supra, aplicadora fins que sia hauda informació quines persones seran en la dita fusta e de quals parts venen e de quins locs e si ni haura alguna malalta, e fins hagen los dits patrons obtinguda licència del dit Magnífich Loctinent reyal. M. Çabrugada.

VII. Item que alguna persona o persones qui vendran de les dites parts de Barcelona o de la costa de Catalunya o altres parts no morboses, no gosen ne presumesquen exir de les fustes en que seran, ne traure algunes mercaderies, robes, ne altres coses en terra, sens licència del dit Magnífich Loctinent, sots pena de deu lliures dels contrataents, aplicadora *ut supra* e aquelles qui pagar no poran la dita pena, de star en la presó per terme de trenta dies. M. Çabrugada.

VIII. Item que tota persona o persones qui, obtinguda la dita licència del dit Magnífich Loctinent, exiran en terra e descarragaran o descarragar faran algunes mercaderies, robes o altres coses, sien tingudes encontinent anar e star en aquell loch o lochs dedicats a ells, per aquell temps quils sera statuit e designat per lo dit Magnífich Loctinent, e no gosen ne presumesquen entrar en la Ciutat, ne anar en altres lochs, durant lo dit temps, ne metra les dites mercaderies, robes, o altres coses, sino en la butiga o butigues, ja per asso dedicades, e asso sots pena de deu lliures *ut supra*. M. Çabrugada.

IX. Item que algun hostaler o altre persona de qualsevol leg o condició sia no gos ne presumisca acullir ne receptor, ne fer acullir ne receptor a altres algunes persones venints de loch morbos, encara que sien pare, mare, marit, mulier o altres conjunts en qualsevulla grau de consaguinitat o afinitat, ne algunes coses aportades del dit loch morbos sens licència del dit Magnífich Loctinent, e asso sots pena irremissible de XXV lliures, aplicadora *ut supra*.

X. Item que los honorables Batle e Veguer de la dita Ciutat de Mallorques, qui ara son e tots llurs succesors qui per temps seran, e en llur absència los Loctinents de aquells, hagen e sien tinguts rigorosament exequitar les presents ordinacions, e totes les coses en aquelles contengudes, encontinent que seran pervengudes a llur noticia, e no resmenys prestar cascadun de ells jurament evangelical de tenir e servir les dites ordinacions, e de haver se be e diligentment en les exequicions de aquelles, tots altres negocis postposats e tota amor, comport e favor cessants. M. Çabrugada.

XI. Item que tots los Batles e Jurats de les viles e parroquies foranes, axi maritimes com altres, hagen esser certificats e tremes a cascuna de les dites parroquies un traslat de les precedents ordinacions mitgensant letra del Magnífich Loctinent reyal dessus dit, ab la qual sia injungit e manat a cascuns dels dits Batles e Jurats de cascuna parroquia, sots pena de cent lliures de cascadun dells contrafaents exhididora e aplicadora *ut supra*, que tenguen e observen inviolablement les dites ordinacions e fassen tenir e observar aquelles, e fassen publicar aquelles ab veu de crida publicament, e proceesquen rigorosament contra tots aquells qui contrafaran a exequicions e exaccions de les dites penes, e aço per comissio e manament del dit Magnífich Loctinent. M. Çabrugada.

XII. Item statuexen e ordonen que los Magnífichs Governadors e honorables Jurats, Batle e Veguer, qui ara son, e los successors en los dits Oficis, qui en sdevenidor seran, haien e sien tinguts, mitgensant jurament evangelical, prometra e jurar de tenir e observar les dites ordinacions per tot llur poder e saber, e que no contravindran directament o indirecta, ne permetran que per algu o alguns sia contrafet a aquelles en tot o en part en alguna manera, ans se hauran ab tota diligència en les exequicions de aquelles, e en totes les altres coses necessaries, servada tostemps en tot e per tot la serie e forma de les dites ordinacions. M. Çabrugada.

E lo molt Spectable e Magnífich Loctinent vists e regoneguts los dits capitols, e cascadun de aquells vists que concernexen lo be public del dit Regne, ab consell de Miquel Çabrugada, Assessor seu, loa e aprova aquells e mana esser interposat son auctoritat e decret, e mana ab la present als Batles e Jurats, qui ara son, e per temps seran, en quiscuna de les parroquies de la part forana, que los qui ara son encontinent e los altres en lo començament de lurs Oficis, haien tenir e observar a la letra les ordinacions e capitols dessus inscrits. Vidal Castelladoris.

Fo publicada la dita crida per mi Julia Pisa, trompeta de la Ciutat a quatre de Agost, any mil e cccclviii.

A. H. M. *Extraord. Gran i Gen. Consell*
1457 ad 59. al final

CAPITOLS SOBRE LA SEPULTURA DE MESTRE
RAMON LULL.

(1487)

Die martis XXIII mensis Octobris anno predicto M. ccccLXXXVII.

Los die e any damunt dits foren fermats per los Magnífichs Jurats del present Regne de part una y lo discret mossen Francesch Sagrera pre vere de part altre los capitols del tenor següent

Capitols fets e fermats entre los Magnífichs Jurats de una part, e lo discret mossen Francesch Sagrera pre vere de la part altre sobre una tomba que lo dit mossen Sagrera ha a fer de alabastra per metre lo cors del Reverend Mestre Ramon Lull en la Sglesia de Sant Francesch.

E primerament los Magnífichs Jurats han a donar al demunt mossen Sagrera lo alabastra per fer la dita tomba, lo qual han a fer portar en casa sua, a cost dels Magnífichs Jurats. E per quant se ha dubte que el alabaubre bast per la tomba e les armes que si han a fer, que si sera miester una pessa de Santanyi per fer les armes, que els Magnífichs Jurats han a pagar aquella.

Item, son de acordi que lo demunt dit mossen Sagrera ha a fer la dita tomba segons una mostre que ha donada als Magnífichs Jurats, la qual te en Joan Vicent e es tingut lo dit mossen Sagrera de ferla semblant a aquella, e quant que la fassa mes bella que en mes cbres no la pot fer en menys obres.

Item son de acort que la dita tomba lo dit mossen Sagrera promet aquella haver acabada per spay de sis mesos primer vinents, salvo just impediment, a cost e mesio sua, e aço sots pena de cent sous. E los Magnífichs Jurats li prometen de donar per sos treballs quoranta sis liures; es ver que acabada la dita tomba los Magnífichs Jurats son tenguts de fer portar aquella a cost e messio en la Sglesia de Sanct Francesch, en la Capella hon deu star lo Cors del dit Mestre Ramon. E lo dit mossen Sagrera es tingut en aseura aquella en lo loch on deu star la dita tomba. Es ver, empero, que per quant lo loch on deu star la dita tomba se ha alsar un poch, segons consell sen ha haut, los dits Magnífichs Jurats son tinguts en pagar lo que costara, e lo dit mossen Sagrera a son cost e messio ha a seura, com dit es, la dita tomba.

Item, son de acort, com dit es, que lo demunt dit mossen Sagrera ha a fer la dita tomba

per quoranta sis lliures, les quals los Magnífichs Jurats li han a donar de present setze liures, e acabada la obra la resta, e es tingut lo dit mossen Sagrera de donar fermanses per les dites setze liures, e dona per fermanses en Lorens Cifre e Joan Sagrera picapedres, cascu per lo tot etc.

Testes Jacobus Merades et Michael Badia, virgarii ditorum Magnificorum dominorum Juratorum in quorum presencia dicti Magnifici Jurati et dictus Franciscus Sagrera firmarunt.

De firma dicti Joannis Sagrera qui predicta omnia firmavit die XIII decembris fuere testes discretus Antonius Mir notarius et Petrus Mir panniperator Maioricarum.

A. H. M. *Extr. Jurats* 1487. fol 78 v.

A P E N D I X

JURAMENTS DELS OFICIALS DE LA UNIVERSITAT I REGNE DE MALLORCA

DELS CONSELLERS

Vosaltres, Magnífichs e Honorables Consellers de la present Ciutat assi presents, convocats e congregats en la Sala del Consell de la dita Universitat al dit ofici trets lo dia proppassat de sancta Lucia segons forma del sanct y saludable Regiment de Sort y de Sach, ab lo qual lo present Regne se regeix e es governa jurau e prometeu a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre evangelis, per vostres mans corporalment tocats e per lo homenatge per cascu de vosaltres prestat en mans e poder del Spectable e molt Magnífich Senyor don Joan Aymerich, Cavaller, Criat, Mestre Sala, Conseller del Rey nostre Senyor y per sa Altesa Lochtinent general y Governador en lo Regne de Mallorques e ylles a aquell adiacents assi present que en los actes e negocis de la dita Universitat e Regne per vostre poder y saber salves en per tostemps y en totes coses al molt alt y molt poderos Senyor lo Senyor Don Ferrando Rey de Castellay de Arago, ara benaventuradament regnant la Senyoria fidelitat e naturalesa que a sa Altesa son tenguts drets e regalies de aquella, los quals a sa Excellencia tendreu e servareu, tenir e servir fareu, aconsellereu be e leyalment a llahor, honor e servey de nostre Senyor Deu e del dit Rey nostre Senyor, e a utilitat e benefici de la cosa publica

de la dita Universitat e singulars de aquella, e tendreu e servareu, tenir e servir fareu inviolablement, e ab tot degut efecte lo dit sanct y saludable Regiment de sort y de sach, e les declaracions circa aquell fetes, aquelles empero qui no son revocades E noresmenys en virtut del dit sagrament y homenatge per exequcio y observança de la sentència Rey al donada per la prefata Real Majestat en la Ciutat de Barcelona lo primer de marts del any MccccLXXXI entre aquest dit Regne de una part e los creditors censualistes de la dita Universitat, domiciliats en la dita Ciutat de Barcelona e Principat de Catalunya de la part altre, e de moltes provisions e lletres per sa gran Altesa proveides e manades, sots diversos Kalendaris a instancia dels dits creditors pagareu e pagar fareu a aquells dits crehedors les pensions de llurs censals a la prestacio dels quals la dita Universitat es tenguda y obligada, axi degudes com devedores en e dins la dita Ciutat de Barcelona en los termens e pagues dels dits censals e segons lo tenor y forma dels contractes dels encarragaments de aquells e axi com per les dites sentencies e lletres reyal es stat proveit, sentenciat, declarat y manat, terint e servant a aquells tot ço y quant los son tenguts tenir y servir en virtut dels capitols vulgarment dits de la Concordia de Barcelona e sentència reyal daquen dada, e segons la capitulacio e concordia novament feta en la Ciutat de Barcelona entre aquest dit Regne, e lo Sindich de aquell de una part e los dits creditors censualistes catalans de la part altre. La qual capitulacio e concordia es stada assi en Mallorques, migençant sagrament y homenatge sots a V de Noembre any mil CCCCLXXXIIII aprovada, ratificada, confirmada e loada. Los quals capitols e sentència per vostre poder tendreu e servareu en quant concernexen interesser de la present Universitat e Regne e habitants de aquell, e los privilegis atorgats als creditors censualistes de Mallorques, e la sentència o sentencies reyal donades sobre los referiments e altres coses en aquelles contingudes, e als dits creditors censualistes atorgades, e signantment la sentència ara derrera ment sobre los dits referiments per lo dit Rey nostre Senyor com a Rey y Senyor arbitre e arbitrador donada e promulgada en la Ciutat de Cardona a XXX de agost del dit any mil CCCCLXXXIIII, e la ordinacio de no donar a fills ne a fioles sino fins en X sous en loch

pobre a vostre coneguda, e les ordinacions de les gramalles de dol, e de stirpar aquelles qui venen de loch morbos. E no permetreu, dareu loch ne consentireu que los Oficis sien regits per substituets, sino personalment, exceptats los casos en los quals, ço es, per ausencia o malaltia es permes aqueils poder se regir per substitut.

Item, tendreu e servareu los Capitols e ordinacions novament fetes e ordenades sobre lo redres e bon stament del dit Regne. E noresmenys tendreu e servareu, tenir y servir fareu inviolablement y ab tot degut efecte les ordinacions novament fetes y compostes per lo dit Spectable Senyor Mossen Joan Aymerich, Lochtinent general e ensemps ab lo Reverend Mestre Francesch Sagarra, e les persones per lo Gran e General Consell del dit Regne eletes, axi sobre lo Universal Regiment com sobre altres coses, havents sguard a la bona direccio del dit Regne en la forma y manera que per la Majestat Rey al son stades apres limitades e decretades e per la dita Universitat admeses. Mes avant en virtut del dit sagrament y homenatge per tots vosaltres dits Consellers axi de la Ciutat com de la part forana prestat jurau e prometeu tenir e servir, e fer tenir y servir la Pragmatica reyal are novament per sa Majestat proveida e totes e sengles coses en aquella contingudes juxta sa serie y tenor sots les penes en dita reyal Pragmatica contengudes. E generalment tendreu e servareu, tenir e servir fareu totes altres coses que a vostre Ofici tenir e servir se pertanguen.

Lo qual jurament y homenatge publicat los dits Magnifichs y honorables Consellers digueren que ells juraven la dita nova Pragmatica en ja forma y manera que per lo Consell General es stada admesa, singula singulis referenda. (1)

A. H. M. Extr. Ofi. 1500 fo. 3.

DELS OYDORS DE COMPTES I ESCRIVA

Vosaltres, honorables Oydors de comptes de la present Universitat de Mallorques e discret Scriva del dit Ofici, trets novament als dits Oficis segons forma del sanct y saludable Regiment de sort y de sach ab lo qual lo present

(1) Els Jurats, Advocats i Síndics feien el mateix jurament, pero hi afegien els afers que més importaven durant l'any del seu regiment.

Regne se regeix e es governa, jurau e prometeu a nostre Senyor Deu, e als seus sancts quatre evangelis per vostres mans corporalment tocats en mans e poder del Spectable Senyor Loctinent que be e leyalment vos haureu en lo regiment e exercici de vostres Oficis a honor del molt alt Senyor Rey e a utilitat e benefici de la dita Universitat. E tendreu e servareu inviolablement e ab tot degut efecte les ordinations novament fetes y compostes per lo dit Spectable Mossen Joan Aymerich, Loctinent General ensemps ab lo Reverend frare Mestre Francesch Sagarra e les persones per lo Gran e General Consell del present Regne en la forma y manera que per sa Magestat son stades decretades e per la present Universitat admeses. Mes avant jurau e prometeu de tenir y servir e fer tenir e servir la Pragmatica reyal are novament per sa Magestat proveida e totes e sengles coses en aquella contengudes, juxta sa serie y tenor sots les penes en dita reyal Pragmatica contengudes. E generalment tendreu e servareu totes altres coses que a vostre Ofici tenir e servir se pertanguen.

A. H. M. *Extr. Oficis* 1500, fol 11.

DEL EXEQUODOR.

Vos, Magnifich Mossen Joan de Loscos, Donzell, Exequodor lany present de la casa de la Juraria de la Universitat de Mallorca, are novament al dit Ofici segons forma del sanct y saludable Regiment de Sort y de Sach, ab lo qual lo present Regne se regeix e es governa, jurau e prometeu a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre evangelis per vostres mans corporalment tocats, e en virtut del sagrament y homenatge per vos prestat en mans y poder del Spectable Senyor Loctinent General, aci present, que be e leyalment vos haureu en lo regiment e exercici de vostre Ofici a llaor, honor e servey de nostre Senyor Deu, e del Rey nostre Senyor e a utilitat e benefici de la cosa publica de la dita Universitat, dret e justicia als sotsmesos de vostre Ofici donant e administrant, e no rebreu ne pendreu preus, serveys, donatius ne salaris de algu per rao del dit vostre Ofici ultra lo salari de la dita Universitat, al dit Ofici constituit e pagar acostumat. E noresmenys servareu los Capitols de les ajudes, e les franquesses, privilegis, immunitats e ordinations al dit vostre Ofici, o per causa e respecte de

aquell a la dita Universitat atorgades. Mes avant, en virtut del dit sagrament y homenatge jurau e prometeu de tenir e servir, e fer tenir e servir la Pragmatica reyal, ara novament per sa Magestat proveida, e totes e sengles coses en aquella contengudes, juxta sa serie e tenor, sots les penes en dita reyal Pragmatica contengudes. E generalment tendreu e servareu totes altres coses que a vostre Ofici tenir e servir se pertanguen.

A. H. M. *Extr. Oficis* 1500, fol. 12.

DEL CLAVARI.

Vos, Magnifich Mossen Jordi Miquel de Sanct Joan, Donzell, elegit per lo Spectable Senyor Mossen Joan Aymerich, Cavaller, Criat, Mestre Sala, Conseller del Rey nostre Senyor y per sa Altesa Loctinent General y Governador en lo Regne de Mallorca e ylls a aquell adjacents a beneplacit de sa Magestat e fins altrament per aquella hi sia proveit en lo Ofici de Clavari Bosser de la Consignacio de la present Universitat y Regne de Mallorca, vacant per mort del Magnifich Mossen Pere de Sanct Joan, Cavaller de Mallorca quondam, jurau y prometeu a nostre Senyor Deu, e als seus sancts quatre evangelis, per vostres mans corporalment tocats, e per lo homenatge per vos prestat en ma y poder del dit Spectable Senyor Loctinent General, assi present que per vostre poder y saber vos haureu be e leyalment en lo regiment e exercici de vostre Ofici de Clavari Bosser, a llaor, honor e servey de nostre Senyor Deu y del Rey nostre Senyor, e a utilitat, benefici, conservacio, e augment de la consignacio e per exequicio y observança de la sentencia donada per lo molt alt, invictissim e potentissim Senyor, lo Senyor Don Ferrando, Rey de Castella e de Arago, are benaventuradament regnant, en la ciutat de Barcelona lo primer dia de Març any M. ccccDXXXI entre aquest dit Regne de una part e los creadors censualistes de aquesta Universitat, domiciliats en la dita Ciutat de Barcelona e Principat de Catalunya de la part altre, e de moltes provisions e letres per sa gran Altesa proveides e manades sots diversos Kalendaris, a instancia dels dits creadors, pagareu realment y de fet a aquells, dits creadors, les pensions de llurs censals, axi degudes com devedores a la prestacio dels quals la dita Universitat es tenguda y obligada en e

dins la dita Ciutat de Barcelona, en los termes e pagues dels dits censals e segons lo tenor e forma dels contractes dels encarregaments de aquells, e axí com per les dita sentència e letres reials es stat proveit, declarat y manat, tenint e servant a aquells tot ço e quant los son tenguts tenir e servir en virtut dels Capitols vulgarment dits de la Concordia de Barcelona e sentència reyal, daquen dada. E apies, pagareu als creadors censualistes de la pre dita Universitat, domiciliats en la present Ciutat e Regne de Mallorques les pensions de llurs censals reduïts, segons forma de la sentència reyal en los termes y pagues de aquells. E aximateix pagareu los censals nous encarregats per virtut de la sentència reyal sobre los avanços de les reduccions, proveïts e determinats per lo Gran e General Consell del dit Regne, seguint en totes coses los capitols de la Concordia de Barcelona e sentència reyal, e altra sentència reyal ultimadament donada en virtut de la qual son stats fets los encarregaments dels dits censals. E aximateix la provisio e decretacio per lo Magnífich olim Loctinent General sobre lo fet dels referiments feta. E noresmenys pagareu per los ordinaris III milia lliures e les cccl lliures extraordinaries, e tendreu e servareu lo privilegi reyal per los creadors censualistes de la dita Universitat en dies passats obtes a la sentència per lo olim Magnífich Loctinent General dada e promulgada, e lo capitol fet e ordonat de vendre les ajudes de la pre dita Universitat, e regireu lo dit Ofici personalment e no per substitut, sino en los casos que segons lo Regiment de Sort e de Sach es permes aquell poderse regir per substitut.

Noresmenys jurau y prometeu que observareu totes e sengles coses contingudes en la provisio impetrada de la Majestat reyal, dada en la vila de Alcalá a XXVII de octubre any MilcccLXXXV e que en virtut de aquella pagareu als creadors censualistes, domiciliats en lo present Regne de Mallorques les pensions de llurs censals, ço es que del dia present a un mes pagareu totes les pensions caygudes e vendudes pagadores.

E axí daquiavant per cascun mes per modo e forma que tantes pensions com seran caygudes en un any pagareu dins un any, no retrogradant ne tornant atras, ne faent majors rossecs dels que a present son, ans pus tost avençant los dits pagaments e disminuïnt dels dits rossecs, si es vol, hagau exigides pecunies

pertanyents a la dita Consignacio o no, e per aço atendre e complir obligau tots vostres bens propis, presents e sdevenidors, en los quals en tot cars que les pensions ab lo modo dessus dit pagar cessareu sia feta execucio per lo Magnífich Exequutor, al jui e coercio del qual vos sotsmetreu. E aximateix, tendreu e servareu les ordinacions fetes en lo redres, qui hagen esguard al vostre ofici de Clavari. E noresmenys tendreu e servareu tenir, y servir fareu inviolablement y ab tot degut efecte les ordinacions novament fetes y compostes per lo Spectable Senyor Loctinent General, per lo Reverend Mestre Francesch Sagarra y per les persones per lo Gran y General Consell del dit Regne eletes e deputades, aquelles empero qui han sguard al dit vostre Ofici de Clavari e bona direccio de la sobre dita Consignacio.

Mes avant, en virtut del dit sacrament y homenatge jurau y prometeu de tenir e servir e fer tenir e servir la Pragmatica reyal, are novament per sa Magestat proveïda e totes e sengles coses en aquella contingudes, juxta sa serie y tenor sots les penes en la dita reyal Pragmatica contingudes. E generalment tendreu e servareu, tenir e servir fareu totes altres coses que a vostre Ofici tenir e servir se pertanguen.

A. H. M. *Extrac. Oficis* 1500 fol. 13. v.

DELS OFICIALS REYALS I DE LLURS ASSESSORS

E feta la dita eleccio e publicada aquella, com dit es, poch apres comparegueren en la dita Audiencia, davant lo Spectable Senyor Loctinent General los dits Magnífichs Batle, Veguer de la Ciutat, e llurs Assessors e prestaren en ma y poder del dit Spectable Lloctinent sacrament e homenatge per virtut dels quals prometeren e juraren tenir e servir les coses devall escrites, les quals yo, dit Antoni Mir, notari y scriba damunt dit, ab alta e intelligible veu, presents tots los qui aqui eren circumstants a aquells, legí e publiquí en la forma seguent.

(El jurament dels Oficials es semblant al dels Consellers, menys el que segueix).

E noresmenys vosaltres dits Magnífichs Balle y Veguer de la Ciutat jurau y prometeu que dins un mes apres que sereu fora dels dits Oficis dareu e retreu bo, just, e vertader compte dels emoluments de aquells en poder del noble

Don Gregori Burgues, Procurador Reyat, e pagareu les reliquies. E noresmenys pagareu als Magnífich e Honorable Advocat, e Procurador fiscals llurs terces segons forma de les ordinacions, privilegi e sentència reyal. E per aço, obligau les vostres persones e bens etc, renunciant largament, ect.

Lo Veguer de fora, e son Assessor, per provisio feta, no acostuma de jurar perque no usen de llur Ofici e lo exercici de aquells es sospes.

A. H. M. *Extra. Oficiais*, 1500. fol 19.

DEL MOSTAÇAF

Et die dominica, festo scilicet Pentecostes intitulata, VII mensis Junii anno predicto scilicet M.^o D.^o. Exiens prefatus Spectabilis dominus locumtenens generalis ab ecclesia Sedis Maioricensis post celebrationem missarum una cum Magnificis Juratis et Mostaçafio noviter electo intravit Castrum Regium presentis Civitatis Maioricarum et cum adessent omnes ante portale maius ecclesie Sancte Anne dicti Castri dictus magnificus Mostaçafius prestitit juramentum evangelicum in manibus et posse prefati Spectabilis Domini locumtenentis Generalis, cuius virtute infrascripta, que ego idem Notarius et Scriba alta et intelligibili voce legi et publicavi tenere et servare promissit sub hac forma.

Vos Honorable en Luys de Soldevila, Ciutada, Mostaçaf de la present Ciutat de Mallorca novament tret e elet al dit Ofici, segons forma del sanct y saludable regiment de Sort y de Sach ab lo qual lo present Regne se regeix, jurau e prometeu a nostre Senyor Deu, e als seus sancts quatre evangelis per vostres mans corporalment toctas, en mans e poder del molt Spectable y molt Magnífich Senyor Mossen Joan Aymerich, Cavaller, Criat, Mestre Sala, Conseller del Rey nostre Senyor y per sa altesa Loctinent General y Governador en lo Regne de Mallorca e illes a aquell adiacents que per vostre poder y saber vos haureu be e leyalment en lo regiment e exercici de dit Ofici a honor e servey del dit molt alt Senyor Rey, e a utilitat de la cosa publica de la present Universitat.

E tendreu e tenir fareu pesos e mesures justes de les coses vendables, e servareu, e servareu fareu los capitols del dit Ofici. E tendreu

taula, e pagareu cosa jutgada. E un mes apres que sereu fora del dit Ofici dareu e retreu bo, just legal e vertader compte dels emoluments de aquell en poder del nobie y Magnífich Procurador Reyat, e restituireu les reliquies, e no allegareu Corona en cars que delinquisseu en lo ofici sots pena de doscentes lliures al Fisch Reyat aplicadores. E generalment tendreu e servareu, tenir e servir fareu totes altres coses que al dit Ofici tenir e servir se pertanguen. E per aço obligau la vostra persona e bens en nom de deposit y comanda. Renunciavit largo modo.

A. H. M. *Extra. Oficis*-1500-fol 21 v.

DEL CEQUIER.

Et ipsis die et anno et quasi incontinenti coram dicto Spectabili Domine Locumtenente Generali personaliter existente, in patio Castri Regii presentis Civitatis Maioricarum comparuit dictus Antonius Bolaix, Cequiarius noviter electus et presentibus pluribus ibi circumstantibus prestitit juramentum evangelicum in manibus et posse dicti Spectabilis Domini Locumtenentis Generalis, cuius virtute infrascripta que ego idem Notarius et Scriba eidem legi et publicavi tenere et servare promissit et juravit sub hac forma.

Vos, Senyer Antoni Bolaix pescador, novament exit y elegit al Ofici de Ciquier segons forma del sanct y saludable Regiment de Sort y de Sach, ab lo qual lo present Regne se regeix, jurau e prometeu a nostre Senyor Deu y als seus sancts quatre evangelis, per vostres mans corporalment tocats, en mans e poder del Spectable y molt Magnífich Senyor Mossen Joan Aymerich, Cavaller, Criat, Mestre Sala, Conseller del Rey nostre Senyor y per sa altesa Loctinent General y Governador en lo Regne de Mallorca, e yllas a aquell adiacents que per vostre poder y saber vos haureu be e leyalment en lo regiment e exercici de vostre Ofici a honor del molt alt Senyor Rey e a utilitat de la cosa publica de la present Universitat, e servareu, e servir fareu los privilegis e ordinacions que a vostre Ofici tenir e servir se pertanguen, e cascun dia dareu a la Ciutat quatre hores de aygua demati e altres quatre hores apres dinar, e en los diumenges del Sol exit fins al Sol post, e tots dies dareu compliment daygua al Castell

Reyal, e juxta lo privilegi del Col·legi de la orta tendreu taula e pagareu cosa jutgada en poder del dit Spectable Senyor Lochtinent. E un mes apres que sereu fora del dit Ofici dareu e retreu lo just, leyal e vertader compte dels emoluments de aquell en poder del noble Procurador Reyal, e restituireu les reliquies, e no allegareu corona en cars que delinquisseu en lo dit Ofici, sots pena de CC lliures al fisch reyal aplicadores. E generalment tendreu e servareu tenir e servir fareu totes altres coses que a vostre Ofici tenir e servir se pertanguen. E per aço obligau la vostra persona e bens en nom de deposit e comanda. Renunciavit largo modo.

A. H. M. *Extrac. Ofi.* 1500-fol 24 v.

DEL CAP DE GUAYTA

Et ipsis die et hora et quasi incontinenti existente personaliter dicto Spectabili et Magnifico Locumtenente Generali in Camera dicta del Angel Castri Regii presentis Civitatis Maioricarum comparuit coram eodem dictus Bartholomeus Rosses, magister excubiarius noviter electus et presentibus pluribus ibi circumstantibus prestitit juramentum evangelicum in manibus et posse dicti Domini Locumtenentis, cuius virtute infrascripta que ego idem Antonius Mir, Notarius et Scriba memoratus alta et intelligibili voce eidem legi et publicavi tenere et servare promissit sub huiusmodi forma.

Vos, Mestre Bartomeu Rosses, Menescal, novament exit al Ofici de Mestre de guayta, jurau e prometeu a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre evangelis, per vos corporalment tocats, en mans e poder del Spectable Lochtinent General assi present que be e leyalment vos haureu en lo regiment e exercici de vostre Ofici a honor del molt alt Senyor Rey, e a profit de la cosa publica del present Regne e servareu los capitols de vostre Ofici, tendreu taula e pagareu cosa jutgada, e no allegareu corona en cars que delinquisseu en vostre Ofici sots pena de CC lliures, e un mes apres finit vostre Ofici dareu e retreu bo, just leal e vertader compte dels emoluments de aquell en poder del noble Procurador Reyal, e restituireu les reliquies. E per aço atendre e complir obligau la vostra persona e bens en nom de deposit y comanda amb les renunciacions acustumades. E feuli fermaça lo Honorable en Bernat Perato, mercader de Mallorca.

A. H. M. *Extrac. Ofi.* 1500 fol 27.

DEL VEGUER DE CIUTAT I DEL BATLE I VEGUER DE FORA

Vosaltres Mossens molt honorables jurau e promateu a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre evangelis, per vostres mans corporalment tocats, en mans e poder del Spectable e Magnific Mossen Vidal Castelladoris Cavaller etc. que be e leyalment vos haureu en lo regiment e exercici de vostres Oficis de Batlia e Veguaria per tot lo present any a honor del dit molt alt Senyor Rey, e a utilitat e profit de la cosa publica de la present Ciutat de Mallorca, dret e justicia als sotsmesos al dit Ofici donant e administrant. E dins un mes que sereu fora del dit Ofici retreu bo e just e vertader compte e rao dels emoluments del sobre dit Ofici en poder del Honorable Regent lo Ofici de la Procuracio Reyal. E restituireu tot ço e quant siats tinguts restituir. E tendreu taula e no allegareu corona en cars que delinquisseu en lo dit Ofici sots pena de mil florins dor als cofrens del molt Senyor Rey aplicadors. E aximateix, prestau sagrament e homenatge en poder del dit Spectable e Magnific Lochtinent General per virtut del qual prometeu e jurau de tenir e servir e fer servir los capitols de la Concordia de Barcelona e lo privilegi atorgat als creadors e censalists de la Universitat de Mallorca sobre lo fet dels referiments. E lo fet de la Gabella de la sal. E aximateix la ordinacio feta sobre los furts del bestiar e la ordinacio feta sobre los axeniments e la ordinacio feta sobre lo aportar de les goneselles de les dones. E pagareu al Advocat e Procurador Fiscal llurs terçes segons forma de la sentencia reyal, obligant les persones.

A. H. M. *Extrac. Ofi.* 1454 sens foliar.

DELS REGENTS DELS HOSPITALS

Vosaltres. Magnifics Mossen Berenguer de Galiana, Cavaller, Mossen Joanot Falco, Ciutadà novament per eleccio e determinacio del Gran e General Consell elets e deputedats en regents dels hospitals de la present Ciutat e Regne jurau e prometeu a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre evangelis per vostres mans corporalment tocats en mans e poder del molt spectable e noble Senyor don Miquel de Gurrea, Criat, Mestre Sala, Conseller del molt alt, catolic, e molt poderos princep Rey nostre

Senyor e per sa gran e catolica Magestat Lloc-tinent general e Governador en lo Regne de Mallorca e illes a aquells adjacents, asi present, que be e leyalment e ab la cura, sollicitut e diligencia que possible sia, vos haureu en lo regiment, exercici e administracio de vostres Oficis a laor, honor e servey de nostre Senyor Deu e utilitat, conservacio e augment dels dits hospitals e cascun any de la regencia de vos tres Oficis donareu bo, just, leal e vertader compte en poder dels Comptadors ordinaris de la Universitat. E regireu los dits vostres Oficis personalment e no per substitut sino en cas de malaltia o altra legitima necessitat, en lo qual cas no fareu eleccio de persona alguna sino a coneguda de sa Spectable e noble senyoria e Magnifics Jurats. Mes avant prometeu e jurau tenir e servir inviolablement e ab degut efecte los capitols sobre lo regiment e govern dels dits hospitals aprovats e loats per lo dit Gran e General Consell juxta lur serie e tenor, e totes e sengles coses en aquell contengudes e expressades. E generalment tindreu e servareu totes altres coses que per la bona e debita administracio dels dits vostres Oficis tenir e servir se pertanguen.

A. H. M. *Extrac. Ofi.* 1500-f 135.

JURAMENT Y HOMENATGE DELS TAULERS

Vosaltres, Magnifics e honorables taulers de la Universitat de la present Ciutat e Regne de Mallorca ara novament elets e trèts als dits Oficis segons forma dels Capitols de la Taula de la dita Universitat jurau e prometeu a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre Evangelis per vostres mans corporalment tocats e per lo homenatge per cascu de vosaltres prestat en mans y poder del molt Spectable e noble Senyor Don Joan Aymerich, Criat, Mestre Sala, Conseller del Rey nostre Senyor e per sa Magestat Lloc-tinent General y Governador en lo Regne de Mallorca e illes a aquell adjacents, aci present, que be e leyalment e ab la maior cura, sollicitut e diligencia, que possible sia, vos haureu en lo regiment, exercici e administracio de vostres Oficis a laor, honor e servey de nostre Senyor Deu e del dit Rey nostre Senyor e utilitat, conservacio e augment de la cosa publica de la dita Ciutat e Regne e cascun die dempto los diumenges e festes manades per sancta Mare Sglesia tindreu taula

parada per lo manco quatre hores demati e quatre hores apres dinar, ço es en la casa de Loga de la Mercaderia dues hores demati e dues apres dinar e les restants quatre hores, en lo mateix modo compartides, en casa del dit tauler. E continuareu en los libres major e manual de la dita taula tots los deposits e giraments que es faran en aquella e les exides de les dites monedes e altres coses deposades, e portareu compte de les joyes e del que en nom de joyes sera depositat, separat del compte dels diners e pecunies, e pesareu e regonaxereu fidelissimament e ab molta legalitat e egualtat les monedes qui entraran y exiran de la dita Taula, si seran de bon pes e or, e donareu a cadau lo que degudament li pertangue, tota amor, rancor, odi e mala voluntat apart posats. E per via alguna directe o indirecte nous servireu, prestareu, lexareu o fareu servey a persona alguna dels diners de la dita Taula, ne joyes en aquella deposades, ans donareu bo e vertader compte de tot lo que en vostre poder sera depositat als qui hauran fets dits deposits o a qui ells volran durant la dita vostra administracio, de la qual no usareu mes avant del temps de dos anys, contenguts en los dits capitols, e aquella finida, restituireu tot lo que tindreu dels dits deposits e donareu de aquells bo, just, leal e vertader compte als qui immediament succeiran en los dits vostres Oficis, als quals aximateix juxta los capitols de la dita Taula, donareu compte de totes restes, que tindreu en lo compte de cadau dels deposits fets en dita Taula, perque sien continuades en los libres. E regireu los dits vostres Oficis personalment e no per substitut, sino en cas de malaltia o altra extrema necessitat en lo qual cas no fareu eleccio de persona alguna sino a coneguda de sa Spectable Senyoria e Magnifics Jurats de la present Ciutat e Regne, servada la forma dels dits capitols. E mes avant prometeu e jurau que un mes apres que haureu donats comptes als successors vostres en los dits Oficis donareu als dits Magnifics Jurats los libres de la dita Taula per que sien posats en la casa de los comptes de la dita Universitat, e de la tradicccio e liurament dels dits libres fareu fer e continuar acte al honor e discret Notari e Scriva de la Universitat.

Mes avant, en virtut del dit sagrament e homenatge prometeu e jurau tenir e servir inviolablement e ab degut efecte los dits capitols de la Taula juxta lur serie e tenor e totes e

senyals e coses en aquells contengudes y expressades. E generalment tindreu e servareu totes altres coses que per la bona e debita administració dels dits vostres Oficis. tenir e servir se pertanguen.

A. H. M. *Extr. Ofi.* 1500, fol 211 v.

DELS ASSISTENTS

Vos, Senyer en Gaspar Roig, perayre, Assistent per los Manestrals e Miquel Arquer de la Vila de Incha Assistent per la part forana jurau e prometeu a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre evangelis per vostres mans corporalment tocats, en mans e poder del Spectable e molt Magnífich Mossen Joan Aymerich, Cavaller, Criat, Mestre Sala, Conseller del Rey nostre Senyor y per sa altesa Lochtinent general y Governador en lo Regne de Mallorques e yllas a aquell adjacents que be e leyalment vos haureu en jo exercici de vostre Ofici de Assistent, lo qual Ofici regireu personalment, e no per substitut sino en los casos qui segons lo Regiment es permes que los Oficis se puxen regir per substituïts, e servareu per vostre poder e saber los capitols de la Concordia de Barcelona e la sentència reyal, e tots altres capitols, sentencies e actes fets per la Consignació de la dita Universitat, E aximateix que sereu presents cascuns dies e hores que lo Magnífich Clavari Bosser sera present, o altre per ell, en la casa de la dita consignació, en la qual los Magnífichs Clavaris acostumen de exercir llur Ofici de Clavaria e assistireu aquí fins lo dit Magnífich Clavari partira de la dita casa. E noresmenys dareu obra ab acabament en dar compliment als llibres que a carrech de vosaltres staran, en manera que, ans que iscau del dit Ofici e sien complidament pagats dits llibres, sien del tot complits e acabats, e totes altres coses tendreu, fareu e servareu que al dit vostre Ofici tenir, fer e servir se pertanguen.

A. H. M. *Extr. Ofi.* 1495, fol 9 v.

DELS BATLES DE LA PART FORANA

Vos Senyer en... Batle de la part forana prometeu e jurau a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre evangelis per vostres mans corporalment tocats en mans e poder del Spectable e Magnífich Mossen Vidal Castelladorius, Ca-

valler etc. que be e leyalment vos haureu en lo regiment del Ofici de Batlia de la dita parroquia, a honor del dit Senyor Rey e utilitat e profit de la dita parroquia e habitants de aquella, dret e justícia als sotsmessos del dit Ofici, donant e administrant. E que durant lo present any, dementre regireu lo dit Ofici de Batlia tendreu rossi, e pagareu reyalment e de fet, tota excepció remoguda, al Honorable Mossen Gabriel de Loscos, Cavaller, lo primer dia de janer propinent. E dins un mes, finit lo dit regiment de vostre Ofici, sens alguna requesta dareu e retreu bo, just e vertader compte e rao dels dits emoluments de la dita Batlia en poder del Honorable Regent la Procuració reyal. E restituïreu tot so e quant restituïr e tornar siau tingut dels dits emoluments. E tendreu taula e pagareu cosa jutgada, sots pena de totes messions. E vint sols de pesatge per cascadun dia. E mes presteu sagrament e homenatge en poder del Spectable e Magnífich Lochtinent general per virtut del qual prometeu e jurau de servir e tenir los capitols de la Concordia de Barcelona e la sentència reyal dequens dada. E les novelles ordinacions e los capitols de la Gabella de la sal. E no allegareu corona en cars que delinquisseu en lo dit Ofici, sots pena de doscentes lliures al fisch reyal aplicadores. E aximateix prometeu e jurau que no permetreu aportar algun habitador de la dita parroquia algunes armes vedades ans aquelles tals levareu e remetreu aquelles al dit Magnífich Lochtinent General. E axi mateix jurau que no sostendreu en la sobredita parroquia jugadissa alguna. E aximateix jurau que sobre los furts del bestiar servareu la ordinació e crida poch dies ha passats feta e ab suma cura e diligencia encarreu contra los malfactors e aquells pendreu e pressos rematrets al dit Magnífich Lochtinent General dins lo carser reyal de aquesta Ciutat. E aximateix jurau que no sostendreu algun qui vinga de loch morbos ans aquell aytal repellireu, certificantne lo dit Magnífich Lochtinent General. Item prometeu que no permetreu que alguna persona gos ne presumisca jurar alguna partida del sagrat Cors preciosissim de nostre Senyor Deu Jesucrist, ans los qui juraran, axecutareu segons forma de certa letra per nos emanada, obligant per aço la persona e bens en nom de deposit e comanda.

A. H. M. *Extr. Ofi.* 1454 sense foliar.

DEL ASSESSOR

Vosaltres Honorables nunc Assessors de Batle e Veguer. Prometeu a nostre Senyor Deu e als seus sancts quatre evangelis per vostres mans corporalment toquats en mans e poder del Spectable e Magnifich Mossen Francesch Berenguer de Blanes, Loctinent general del molt alt Senyor Rey que be e leyalment vos haureu en lo regiment e exercici del dit vostre Ofici de Assessoria a honor del molt alt Senyor Rey e a profit de la cosa publica. E aconsellareu be, justament e verdadera, e tendreu Taula e pagareu cosa jutgada. E no allegareu corona en cas que delinquisseu en lo dit Ofici, sots pena de mil florins dor al fisch real aplicadors. E aximateix prestau sacrament e homenatge que servareu e servir fareu al molt alt Senyor Rey aqui pertanyen los censals dels homens de Barcelona e Catalunya e als loch e causa de sa Magestat e los capitols de la Concordia de Barcelona e sentencia real daquen dada e lo privilegi atorgat als creadors e censalistes de la present Universitat sobre lo fet dels referiments.

A. H. M. *Extr. Ofi.* 1454. sens foliar.

DEL MOSTAÇAF DE FORA

Vosaltres senyors de... Mustaçafos novament exits segons forma del Regiment. Prometeu e jurau a nostre Senyor Deu e als sants quatre evangelis per vosaltres prestat en mans e poder del Spectable e Magnifich Loctinent general que be e leyalment vos haureu en lo regiment e exercici del Ofici de Mustaçaf a honor del molt alt Senyor Rey e a utilitat e profit de la cosa publica de la present Ciutat. E tendreu e tenir fareu pesos e mesures justes de les coses vendables e servareu e servir fareu los capitols de vostre Ofici. E tendreu Taula e apres un mes que sereu lora del dit Ofici dareu e retreu bo just e verdader compte en poder del Magnifich Procurador Reyat. E no allegareu corona en cars que delinquisseu en lo dit Ofici, sots pena de CC lliures al fisch real aplicadores.

A. H. M. *Extr. Ofi.* 1454, sens foliar.

DELS TAULERS DE FORA

Vosaltres, honorables en..... novament per lo Spectable e Magnifich Mossen Francesch Berenguer de Blanes, Conseller e Loctinent

general del molt alt Senyor Rey etc. en Judges de la Taula dels Oficials presos prometeu e jureu a nostre Senyor Deu e als seus sants quatre evangelis per vostres mans corporalment toquats en poder del dit Loctinent general, que be e leyalment vos haureu en lo regiment e exercici del dit Ofici a honor del molt alt Senyor Rey e aprofit de la cosa publica de la present Ciutat e Regne. E aximateix, prestats sacrament e homenatge per virtut del qual prometeu que servareu e servir fareu los capitols e ordinacions de la Taula. E totes altres coses que a vostres Oficis se pertanyen tenir e servir.

A. H. M. *Extrac. Ofi.* 1454, sens foliar.

LLETRA DE NOMENAMENT DE BATLE DE FÓRA (1)

Nos, en Francesch Berenguer de Blanes etc. Confians de la fe, diligencia e probitat de vos en... .habitador de la parroquia.... per auctoritat del Ofici que usam. Cometem e acomanam a vos dit... lo Ofici de Batlia de la dita parroquia per vos tenidor e regidor de la propinent festa de Cinquagesima a un any. E haiats e rebats tots aquells drets e emoluments per los predecessors vostres rebre e haver acostumats. Manant als Jurats, prohomens e altres habitants de la dita parroquia que a vos dit... . tenguen e reputen per Batle de la dita parroquia e vostres manaments, lo dit Ofici toquants, obeesquen. sots pena de doscentes libres al fisch real aplicadores. Dada en Mallorques....

A. H. M. *Extrac. Ofi.* 1454. sens foliar.

JURAMENT DELS OFICIALS DEL REGNE DE MALLORCA (2)

Vos, jurats a Deu sobre los sants Evangelis son per vos corporalment tocats que lo ofici,

(1) La lletra de nomenament de Mostaçaf és semblant, salvant les coses que pertanyen en particular al carrec.

(2) Aquesta fórmula de jurament fouc proposada per Micer Arnau Desmur i discutida apassionadament. A la fi fouc acordat que «el dit jurament *edegues esser fet e prestat per lo dit honorable Loctinent e Jurats e altres Oficials reials e Jurats dins la Ciutat e de fora*». La motiva la mort del rei. En Marti darrer del casal catala. El que es llegit entre claudators resta a l'original anul·lat amb una ratlla.

que are de present regits en lo present Regne de Mallorca e regiets vivent lo molt alt senyor Rey en Marti, de gloriosa memoria, Rey e Senyor nostre, de tot vostre poder, saber e enteniment regirets be, leyalment e feel a honor del vertader Senyor e Rey nostre, al qual sera legitimament declarat per sos Regnes e terres pertanyer per justicia la dreta successio del dit molt alt Senyor Rey en Marti en aquells Regnes e terres e en aquell jatsie are no cert axi com si era cert, serets leyal, bo e vertader e fael, axi com a bo, natural, feel e leyal sots mes e oficial deu esser a son Senyor Rey e princep. E que per tot vostre esforç, saber e poder guardarets, salvarets e mantendrets a ell tota honor e profit e a la sua cosa publica de aquest Regne contra totes persones. E esquivarets tot dan, minva, desonor, perill o scandil de aquell Senyor e de la dita cosa sua publica del present Regne. E servarets e retrets juy e justicia a les gents segons lo carrech del ofici de cascun e servarets al present Regne e als singulars de aquell totes franqueses, libertats, privilegis e bons usos del dit Regne e totes altres coses a les quals a servir fossets e siats tengut, segons deute de vostre Ofici, axi com si lo dit senyor Rey en Marti vivia. E [axi Deus vos ajud e la fe dels seus sants quatre Evangelis] que vos Governador e Assessor e Loctinent de aquells com sera questio de trencament de franqueses tendrets e servarets e mantendrets tot so que sera declarat per aquells als quals era stat comes deure esser conagut per lo dit molt alt senyor en Marti.

E per major corroboracio e observacio del dit sacrament fets homenatge de mans e de boca los uns en poder dels altres, sots virtut del qual prometets servir e complir totes e sengles les coses demunt promeses e jurades. E si lo contrari feyets etz. ut in forma.

A. H. M. *Gran i Gen. Con.* 1410-11 fol. 41 v.

DELS JURATS

E apres aquell mateix dia current la quarta hora de la nit los dits Honorables Jurats, novament elegits, anaren personalment ensemps ab los honorables Mossen Antoni Castell, Mossen Berenguer Onis, Cavallers, Huc de Pachs, Misser Bonifaci Morro, Doctor en Decrets e Pere Caforteza devall scrits a la esgleya de

Santa Eulalia e prestareu jurament evangelical ab lurs mans corporalment tocats sobre lo Missal e libre de Franqueses, posats sobre l'altar maior de la Esgleya parroquial de Santa Eulalia, presents per testimonis moltes e diverses persones e multitud copiosa.

Nosaltres novament elets en Jurats de la Universitat de la Ciutat e Regne de Mallorca prometem e juram a nostre Senyor Deu, e als seus sants quatre Evangelis per nosaltres ab nostres mans corporalment tocats, que per nostre poder e saber, salva empertos temps en totes coses la faeltat, dret e senyoria del Senyor Rey, procurarem la utilitat e comu profit de la Universitat de la Ciutat e Regne de Mallorca e dels habitants de aquella, e esquivarem coses damnoses e inutils, e no rebrem preus, serveys ne salaris, e no pendrem juredicció ordinaria ne arbitraria, e guardarem los drets al dit senyor Rey. E per nostre poder e saber servarem e servir farem als Oficials del dit Senyor Rey totes nostres franqueses, privilegis, libertats, immunitats, ordinacions reals e bons usos a nosaltres e a la dita Universitat e Regne de Mallorca per los benaventurats e gloriosos senyors Reys passats atorgades e donades, e per lo molt alt senyor Rey Nalfonso, are benaventuradament regnant atorgades, confirmades e jurades, axi com largament e clara en aquelles es contengut, e tots los capitols fets en qualsevol Corts celebrades per los senyors Reys passats, e los privilegis e provisions reals fetes en favor del pariatge fet per bon stament dels Regnes e terres del senyor Rey. E encara de fer tenir e servir les consignacions e contractes de les deputacions fetes per lo General Concell de la dita Universitat de les impositions, ajudes, vectigals e afitons. E encara lo contracte fet ab lo honorable mossen Antoni Castell, Cavaller, dels afitons de la ajuda del tall del drab e de les carns, e de tots los capitols e cartes fetes, e fermades per rao de les dites consignacions e vendes de censals, que es fan a censalers de Barcelona. E encara prometem e juram que no permetrem fer alguns ajusts ne aplechs o congregacions illicites ne fer aprises ne sindicats o procuratoris. Aximateix servarem e servir farem tots los capitols fets e fermats entre los censalers de Barcelona e principat de Catalunya de una part e los Missatgers del Regne de Mallorca de altre part, segons que en aquells capitols es largament contengut.

E mes avant farem pagar per nostre poder los censals encarregats debitament e legitima sobre la dita gabella e consignats sobre los emoluments e drets proceints de aquella, segons es per determinacio de concell declarat e ordonat e segons en aquelles es largament contengut E mes avant servarem e servir farem les ordinacions fetes sobre la gabella de la sal. E mes avant servarem e servir farem los capitols, privilegis e ordinacions axi sobre lo benavenir de aquest Regne com sobre lo abreviament dels plets fetes e per lo molt alt senyor Rey al present Regne atorgats, e per los honorables Mossen Berenguer Onis, Cavaller, Francesch Axelo, secretari del dit senyor Rey, Ciuteda, e Antoni de Olives de Lluchmaior, Ambadadors de aquest Regne al dit senyor Rey tramesos e de aquell dit senyor obtenguts. E per semblant certes altres provisions e ordinacions, per los honorables Mossen Huc de Sant Joan, Cavaller, Misser Marti Desbrull, Doctor en leys, ladonchs Embaxadors de aquest Regne, de la senyora Reyna impetrades e obtengudes, e altres privilegis dels quals es feta expressa mencio e confirmacio en los dits privilegis e ordinacions, ultimadement del dit senyor Rey obtenguts, segons que en tots aquells es largament contengut e certes correccions de les dites novissimes ordinacions del dit senyor Rey obtengudes e totes coses per occasio de aquelles per nostres precessors novament fetes e ordonades. E mes avant juram que no prestarem ne prestar farem algunes armes ne arnesos a algu, que sien de la dita Universitat segons que per determinacio del General Concell es estat difinit e determenat.

E mes avant juram de tenir e servir, e fer servir les ordinacions per nostres immediats precessors fetes sobre la forma e manera de vendre lo peix.

E per semblant juram de menar e prosseguir e de fer prosseguir continuadament les causes e questions principiades contra lo Reverent senyor Bisbe del present Regne de Mallorca e son honorable Capitol e Clero, e contra lo honorable misser Jordi Gual, fins a deguda fi, ab tota aquella diligencia que porem, a despesa de la Universitat, tant empero quant de dret e justicia trobarem esser fazador e no en altra manera.

Et ibidem, existentibus honorabili Antonio Castell, Berengario Onis, Militibus, Bonifacio Morro, Decretorum Doctore, Huguone de

Pachs et Petro Çaforteza, civibus Maioricarum de numero honorabilium personarum infrascriptarum et prestiterunt juramentum evangelicum prout inferius continetur.

E nosaltres Antoni Castell, Berenguer Onis, Cavallers, Bonifaci Morro, en Decrets, Joan Armadans en leys Doctors, Huc de Pach e Pere Çaforteza, Ciutadans per lo Gran e General Concell elegits e donats en Concellers als dits honorables Jurats, presents e esdevenidors en los actes e questions tocants lo dit Reverent Bisbe e honorable Capitol e Clero, e lo dit misser Jordi Gual segons en la determinacio del dit General Concell, celebrat sots a XVII de octubre prop passat largament es contengut, prometem e juram per nostre poder e saber, concellar los dits honorables Jurats e en los dits actes entrevenir ab aquells tota vegada que per ells serem convocats e apellats, e les dites causes e questions continuadament fins a deguda fi prosseguir sens alguna dilacio, ab tota aquella diligencia que porem ne sabrem, apropiades despeses e messions de la dita Universitat.

A. H. M. *Gran i Gen. Conc.* 1440 44. fol. 65 v.

DEL CLAVARI BOSSER

Vos, honrat en ... Clavari Bosser e rebedor de les monedes comunes de la Universitat e ylla de Mallorca prometeu mitgensant sagrament e homenatge per vos prestat en mans e poder del honorable Execudor de la casa de la dita Universitat assi present, e us obligau als honorables Jurats de la dita Universitat que en haver e rebre, e administrar totes e qualsevol quantitats de moneda o pecunies provenients e procedores de tots e sengles emoluments, de ajudes, vectigals, imposicions, e de qualsevol altres drets de la dita Universitat pertanyents, deguts e devedors. E en les pagues faedores als Consellers creadors de Barcelona e Principat de Catalunya e a altres. E en les luicions e rempsos dequen faedores, vos haureu be e leyalment e curosa, segons forma e tenor dels capitols de la Concordia de Barcelona, los quals haveu ja jurats tenir e servir. E en la fi del vostre temps, segons tenor dels dits capitols de Barcelona e sentencia reyal e de la sentencia per lo dit senyor Rey novellament dada, dareu e retreu bon, just e leyal compte, e les reliquies restituir als succedors vostres en lo dit Ofici e a aquell o a aquells

a quis pertenyera. E totes altres coses fer e complir que segons la forma dels dits capitols de Barcelona, fer e complir se pertanyera. Ne dareu ne fareu algun empatxament en neguna manera al honorable mossen Salvador Sureda, Cavaller, conclavari e companyo vostre en lo dit Ofici per Exequidor, sots pena de mil lliures barcelonenses. E aximateix prometen e jurau que fareu prestar sagrament e homenatge als compradors e als Clavaris de totes les ajudes, imposicions e gabelles de la dita Consignacio e de la Gabella de la sal e axi de les ajudes qui huy corren, com de les coses qui de assi avant se vendran en temps de vostre Ofici, que tot so e quant proceira de les dites ajudes fins a compliment del preu de aquelles deposaran e paguaran reyalmment cascuna setmana lo proceit de les dites ajudes en poder de vos, dit Clavari Bosser. E mes avant vos haureu be e diligentment e curiosa en totes e qualsevol questions, defencions e demandes, e en tots altres actes tocants e concernents interessos de la dita Consignacio, axi en agent com en defanent. Procurant tot profit e tot dan esquivant. E per les dites coses, totes e sengles atendre e complir obligau vos, personalment, e tots vostres bens presents e sdevenidors en nom de deposit e de comanda, renunciant a tots guiatges, alongaments e gracies reials impetrats e impetradors del senyor Rey etc. e a vostra for.

E aximateix dareu fermanses per vint milia florins dor d'Arago, segons forma dels dits capitols de la Concordia de Barcelona.

A. H. M. *Llibre Vert*, fol. 125.

Domingo, Jurats, lany present de la Universitat de la present Ciutat e Regne de Mallorca e de molta altre notable gent juraren les franqueses, privilegis, libertats e bons usos del present Regne sobre los sants quatre evangelis e lo libre de les dites franqueses e privilegis de la dita Universitat sobre lo altar major stants, en la forma devall escrita.

Vos, senyor molt Magnifich mossen Vidal Castelladoriz e de Blanes, Cavaller, Conceller Cambrer e Loctinent general del molt alt senyor Rey e Regent la Governacio del present Regne de Mallorca, e vos, honorable mossen Miquel Cabrugada, Doctor en Leys e Regent lo Ofici de la Assessoria de la Governacio de Mallorca jurau tenir e servir, e fer servir e tenir nostres franqueses, privilegis, libertats, immunitats e bons usos per los benaventurats e gloriosos senyors Reys nostres passats atorgades e dades e per lo molt alt senyor Rey don Alfonso, ara benaventuradament regnant, atorgades, confirmades e jurades, axi com largament en aquelles franqueses, libertats, privilegis, immunitats e bons usos es contengut.

E aximateix los privilegis per lo dit molt alt senyor Rey, atorgats als creadors e censalers de la Universitat e Consignacio, habitants del present Regne. E aximateix jurau tenir e servir los capitols de la Concordia de Barcelona e sentencies reials e lo Regiment fet, appellat de Sort e de Sach, ab lo qual lo present Regne vuy se regeix, e totes altres coses que a vostres Oficis se pertanga defendre, tenir e servir.

A. H. M. *Llibre Vert*, fol. 64 v.

DELS LLOCTINENTS

Dimecres, que es comptava vint e sis del mes de abril any mil quatrecents cinquanta vuyt hora de vespres, lo molt Magnifich mossen Vidal Castelladoriz e de Blanes, Cavaller, Conceller, Cambrer, Loctinent general del molt alt senyor Rey e Regent la Governacio de les yllas de Mallorca Manorca e de Evise, stant personalment devant lo altar maior de la Sglesia de la Seu, ensemps ab los honorables mossen Miquel Cabrugada, doctor en Leys, Regent lo Ofici de la Assessoria de la Governacio, en presencia dels honorables mossen Francesch Axelo, Cavaller, mossen Luis Berard, mossen Rafel de Oleza, Doctor en Leys, mossen Pons Deslaners, mossen Joan Joli, e mossen Miquel

HABILITACIO

(1454)

Noverint universi. Quod anno a nativitate Domini millesimo Quadringentesimo quinquagesimo quarto, die sabbati vicessima secunda mensis noveinbris, nobilis et magnificus dominus Franciscus Derilio, Miles et Consiliarius, Capitaneus, Maiordomus, Locumtenens generalis Serenissimi domini Regis ac pro dicto domino Rege, regens officium Gubernacionis Regni et insularum Maioricarum, Minorice e Eyvisse, vigore potestatis per dictum dominum Regem sibi attribute et concessa cum sua provisione pergamenea, vera bulla plumbea cum cordulis virnilis croceiqu e

coloris impendentis munita, manque ipsius domini Regis subsignata, data in Castello novo Civitatis Neapolis die vicesimo Maii anno a nativitate Domini M. CCCCLIII.º mediante honorabili Jacobo Pauli legum Doctore, Assessoriam Gubernacionis Maioricarum Regente. Habita prius informacione a Militibus, civibus mercatoribus et artesis civitatis predictae juxta modum et formam per eundem dominum Regem in ipsa provisione habilitandi traditam ad faciendum habilitacionem de personis in quibusdam papiri cedulis descriptis et continuatis et in inferiori parte cuiuslibet sa corum hac de causa factorum afixis et possitis continenter processit ut sequitur.

Primo fou fet un sach abilitat per Ofici de Mestre de guayta, e dins aquell foren mesos los radolins fets de cera verda, dels noms scrits en la sedula cosida en lo sol del dit sach, de ma del dit noble e magnifich Lochtinent general, axi com per lo dit senyor Rey fer es menat.

Item fou fet altra sach per la Concellaria del bras Militar.

Item altra sach per la Concellaria dels Ciutadans.

Item fou fet altra sach per la Concellaria dels Mercaders.

Item fou fet altra sach per la Concellaria dels Manestrals.

Item fou fet altra sach abilitat per la Juraria del bras Militar.

Item fou fet altra sach abilitat per la Juraria dels Ciutadans.

Item fou fet altra sach abilitat per la Juraria dels Mercaders.

Item fou fet altra sach abilitat per la Juraria dels Menestrals.

Item fou fet altra sach abilitat per lo Sindich de la Universitat.

Item fou fet altra sach abilitat per lo Scriva de la casa.

Item fou fet altra sach abilitat per lo Advocat de la casa.

Item fou fet altre sach abilitat per Oydors de Comptes per los Ciutadans.

Item fou fet altre sach abilitat per Oydors de Comptes per los Mercaders.

Item fou fet altre sach abilitat per Oydors de Comptes per los Menestrals.

Item altra sach abilitat per Scriva de Oydors de Comptes.

Item fou fet altra sach abilitat per Execudor de la casa per lo bras Militar.

Item fou fet altra sach abilitat per Execudor per los Ciutadans.

Item altre sach abilitat per Mosteçaf per lo bras Militar.

Item altre sach abilitat per Mosteçaf per los Ciutadans.

Item altre sach abilitat per Batle de la Ciutat.

Item fou fet altre sach abilitat per Vaguer de la Ciutat.

Item fou fet altre sach abilitat per Vaguer de Fora.

Item fou fet altre sach abilitat per Assessor de Batle.

Item fou fet altre sach abilitat per Assessor de Vaguer.

Item fou fet altre sach abilitat per Assessor de Vaguer de Fora.

Item fou fet altre sach abilitat per ofici de Consol per los Ciutadans.

Item fou fet altre sach abilitat per ofici de Consol per los Mercaders.

Item fou fet altre sach abilitat per Scriva de Consols.

Item fou fet altre sach abilitat per Clavari Bosser.

Item fou fet altre sach abilitat per Clavari Execudor.

Item fou fet altre sach abilitat per Sequier.

Item fou fet altra sach abilitat per Jutge d'apells.

A. H. M. *Extr. Ofic.* 1454, fol 4.

ANTONI PONS.

DIETARI DEL DR FIOU

(1786)

He regalat a Catarina de Valldemosa, que sen es anada després de dinar, dues coques grosses de Santa Catarina.

Ahir vingue el Dr Ferrà. Verem lo assumpto sobre liquidacions de Tries de Esporles.

10. Este mati ey ha hagut junta del Collegi de Advocats en casa del Decano a les onze. No he assistit per rahó de la colica de anit.

Som anat, no obstant esta, després de oida Misa en la Seu, a donar el bon dia a Llorens a mitx dia.

A les 3 de la tarde he tingut en mon estudi al Batle del pla y lamo Cosme de Son Fister, y los he ajustats de modo que tornerà dit Batle 8 \mathcal{L} . 6.

El correu barca se es partit a la nit. Sen va Dna. Manuela, Vidua de Billón. He escrit cartes a la Condesa de Munter, a Bellard y a Bartomeu Muntaner.

Ha continuat la colica de modo que no he pogut concluir el Rosari.

11. He tingut Junta en mon estudi a les sinch ab el Dr. Pujals y Dr Amer, sobre la liquidació de les germanes Suaus de Felanitx.

Vuy y ahir prosehi el pintor jove Banús a pintar los balcones.

12. He rebut de Censalistes de Antonia Ana tres partides la una de 2 \mathcal{L} . 9 \mathcal{S} . de Francesch Niell de Sineu; altra de 18 \mathcal{S} . de Juan Riutord Batzer de Petra; altra de 18 \mathcal{S} . de Antonina Munar de Petra; altra de 18 \mathcal{S} . de Martina Munar, sa germana de Petra.

Ha treballat en els balcones tot el dia dit pintor y li ha ajudat a la tarde el principal.

13. *Diumenge*. He rebut la declaració del ferit de Selva tot el matí fins a les onze 2/4. Dols diu Misa a Santa Catarina. Som anat a la tarde a la Comedia: *Exaltacion de la Cruz de Malta en Tripoli*.

14. Se ha concluit el pintar los balcones y demés a mitx dia.

He pagat a Mestre Pere Juan fuster 5 \mathcal{L} . 6. a compte de la feina feta en les 2 cases de Serra.

He rebut a la tarde tres testimonis defensoris per Ferragut Cabeza. Y me ha dit Planes Escrivà no tenia que esperar que el Conde

firmàs la sentencia de la Vidua de Billón. Esto per memoria.

15. Essent vingut el pintor me ha ensenyat el compte, que ha demostrat importar una dobla de vint. Veent yo la estafa, li he enviat per Dols Pre setze lliures, y no les ha admeses.

16. Matí y tarde y la de ahir he empleat ab el Dr. Mulet y Dr. Marcel per formar les dos defenses per el archiver y bosser de Sant Jaume, que son tres fulls.

El Sor. Regent el matí me ha enviat un alguatzir o Masser, que no he vist, pera que a les onze anàs a la Regencia. No hi som anat per esser pujat del Estudi a les 12 1/4.

Es vingut Llorens al matí y li he bastret un duret que me ha demanat y se es oferit a parlar a el pintor per ajustar el preu.

17. He dictat a Planes les sentencies del granader de Inca sobre les ferides del taverner de Selva y sobre el milicia de Lluchmajor sobre stupro de la filla del satx.

La Senyora ha perdut lo anellet de or, que te nom de Jesus y ha cridat casi tot el dia.

18. He cobrat 33 \mathcal{S} . 4 de una copia del metge Caneves de Pollensa, de que he dat 4 \mathcal{S} . per la autentica Oliver.

Som anat al Regent a mitx dia, qui me envia a demanar ahir tarde. Li he dit que, rebuts que hagues los testimonis de Cabeza, li ensenyaria lo arrest.

He assistit a les 5 de la tarde a la Junta del Collegi, Son estats tots y se ha acordat se escrigues a Coll pera que sollicitas la incorporacio del Collegi ab el de Madrid, suposat no se hage de pagar res. Mes se han abonat les proves del Dr. Mates de Sant Joan.

19. Lamo Verd de Andraitx envia una cabrideta o la aporta.

La medona de Son Fuster aporta dos pollastres.

He enviat a Margarita monje sinch pessetes de cara. Ella envia dins un canastro mitja lliura medritxos.

Som anat antes de mitx dia a casa de mare y dins la primera quadre he entregat a Llorens, ella present, les 20 \mathcal{L} . 6, compres el duret bastret dia 16.

Es vingut el Sor. Sebastia de la Sala sobre Planes. Aporta memorial.

He acabat de reber los testimonis den Ca beza y li enseny lo arrest.

El escultor Olms es vingut y ha dit que mirat lo pintat del rembador, balcons, etc troba valer lo mes alt 12 ₧. 6.

He enviat a Santa Catarina de Sena 36 eses y 36 pastilles de xoquolate de 8 per 12.

He enviat a les Capuchines 36 eses, tambe ensucrades y 3 pastilles de retjola de 12 y 12

20. *Sant Joaquim* La medona de Son Fuster, ahir, aporta dos pollastres y figues de moro.

Han dinat ella, sa filla, Cosme, Maciá y Joseph.

Lamo Verd de Andraitx aporta una cabrida de llet, Bartomeu Ripoll envia sis perdius tenres y un covonet de pomes; he enviat de retorn sis dolses groses, sis rosquilles y sis eses y Joseph barena y dina.

Dols Pre ha dit Missa a la Capella, que han oit ma mare y Llorens. Després havem berenat y tambe Miralles, Pou, ferrer.

A la Donada de Santa Catarina, qui ha aportat un platet de prunes, he dat casca y pastilla y a sa filla, que ha aportat los remells, tambe pastilla y casca.

A la Donada de les Capuchines pastilla y casca. Al Donat de Sant Geroni, item. A Juan Bujosa, casca.

He enviat a Santa Catarina un bosi de rostit, una perdiu, principi de coní de cassa, un doblegat y rostilla farsida.

He enviat a Margarita, rostit, perdiu, conf y 8 pomes en tres ramells unides.

Han dinat a la taula Llorens, ma mare y Dols. Son onclo envia paneret de rem, y dina tambe ab los criats la filla de Bet.

Ma mare ha berenat a la tarde y a la nit li he enviat brou, rostit, perdiu y conf.

21. Gaspar Oms y Mestre Pere Juan es culptor a la tarde han concordat que sols devia dar de les pintures fins a 15 ₧. 6.

He fet carear al milicia Sabater y a la Lluicia, que estan divorciats. Se proseguira.

He dictat a Planes el ofici del Regent per reclamar al milicia lladre.

22. He pagat al escultor moso el jove les 15 ₧. 6. que ahir se estimaren per pintures.

He entregat a Dols Pre les 5 ₧. 1 6. 8 que importa el dinar del dia de Sant Joaquim a los 70 malalts del Hospital general.

Som anat al quarter tot el matí y tota la

tarde y he rebut les declaracions del fasol, del lladre de Campanet y de Oliver Sabater, fill del Ministre de la Audiencia.

23. A la tarde se ha formalisat la retractacio del milicia fasol en ma casa a favor de la muller del picapadrer Oliver y han quedat amichs.

Han enterrat, vuy demetí, a el Dr. Antoni Riera Pre, qui mori ahir de gota.

24. A la tarde, antes del grau, se ha formalisat en ma casa la retractació del Tambor, que viu al carrer den Camaró, ferrer de ofici a favor de una fadrina, que viu darrera el quarter. Lo he enviat pres al calabozo, a pa y aigua.

He assistit fent cap, a les 4 2/4 de la tarde, a el grau de Teologia, que se ha conferit a Miquel Baró y Mas, Subdiaca de la Catedral. Pardi el P. Lector Sastre, franciscà. Propina 4 6 y Sindich.

Immediadament se han llegit dos cartes del correu: la una del Consell, que es sobrecarta, per no haver informat com se suposa manat en anys passats, sobre importe y repart de propines. La altra es de un particular, qui en dies passats, escrigue sobre lo matex.

A la nit es vingut Dn. Antoni Ignaci Pueyo; em som escusat surtir per estar suat y indispost de resultes de colica.

25. Ha plogut a mitx dia ben fort y ha tronat y llampegat a la montanya, tramontana y mestral.

He predicat a Antoni Planes pera que tornas ab sa muller, que se divorcia dia 4. No he conseguit res, responnent que esto estava en noticia del Economo de Santa Eulalia y Vicari General.

Ey ha hagut Junta del Collegi de Advocats a les 5, en casa de Bibiloni, per ausencia de Bestard. No he assistit per indispost. Es per senyalar informants a Muntaner devant Montesión.

Han aportat de casa de Serra 150 exemplars de la Cedula reimpressa y el original. Este lo he enviat demetí al Rector Reus.

27. El arrendador del hort de Antonina Anna ha aportat mitja quartera de melles, que es la reserva.

Som anat a la Comedia: *La Pastorcita y el tirano del Castillo*, que te molt de cantada.

Margarita del Sitjar ha aportada una sindria que he dit la tornasen, per no admetrer regalos.

28. Es vinguda antes de vespres la neboda del Dr. Torello de Sant Miquel a parlarme pera

que me ínteresas ab son onclo lí cedís el crédit contra Ramis y Rapo, sens disminucio de les 100 ₧, que percebra per fruits.

Som anat a la Comedia, que es la matexa de ahir, per haverme agradat molt. Hən fet el sainete del *recluta*, tambe molt de gust.

29. He parlat a la tarde en mon estudi a el Dor, Torello Pre el qual ha respost no tenir dificultat en la cesio, baix de dita intelligencia y en lo exterior se faria altre acte, que seria procura, pera que en nom seu seguís la causa.

He comensat la minuta del proces de los dos suizos, sobre fabricar moneda falsa de tresetes.

30. Ahir vingue el xabech correu y en ell sis catalans per grau; los 4 de Teologia y los dos de Lleis.

He sabut de Cosme Puigserver vuy, que ahir nasqueren tres pagos dels 4 ous, que sen porta meus.

He pensat remediari la mia indisposicio comensant esta nit a pendre los banys en les cames.

Ha aportat este mati ũel meu criat Mateu un viatge de figues de moro a les monges Catarines.

Llistes del carrer y del hort en Son Dameto per evitar confusions.

31. He enviat un viatge de figues a les monges Capuchines per mon criat Mateu.

El esparter, marit de Isabet, ha aportat una gerreta de Felanitx, com la dels Angels.

He pres los banys, segona vegada, y me han provat molt be.

He cobrat les 20 ₧ dels 3 mesos de salari de Advocat de pobres, per ma de Mateu, mon criat.

Primer setembre. Divendres. He concluit, antes de mitx dia, la defensa de los dos suizos, que comensí ahir demettí.

He pagat a Vicensa 18 ₧, a Isabet 18 ₧, a Margarita ab compensacio de bestreta 18 ₧, a Mateu 32 ₧.

He assistit a la tarde fent cap a un grau de Teologia, que se ha conferit a Mateu Rossello, Beneficiat a la Cathedral. Padrí el Lector Sastre, francisca. Propina 4 ₧ y Sindich. Després he pasetjat.

Ha aportat Miralles los 50 exemplars de la Cedula de la Universitat y el compte de son import dels 200.

Esta nit estich prompte a pendrer los banys y sera la tercera nit.

3. Al matí es vingut el Sor. Bartomeu

Vicens de les Monjes a interesarme pera que yo cooper a que recaiga el diner en el Marques del Reguer del encarregament. Y a la tarde es vingut a dit fi el capella Juan, de casa de dit Marques. Pero al mitx dia, essent a plassa el confessor, me he interessat per Dn. Pere Geroni Net a dit fi.

Este mati he oit en les Monjetes el sermo a el capella del Regiment de Dragons.

Ahir, a mitx dia, vaitx tenir gros enfado del capella Dols a la taula per les sues bossals repliques estant en conversacio. Y també vuy sobre altre assumpte de coloms.

4. *dilluns.* He emprestat a Joseph Pou, a tornar dins vuit dies, vuit durets, que son 12 ₧. 16 ₧. Tinch vale.

Es vingut a mitx dia el Marques del Reguer a suplicarme lo mateix, del encarregament y tambe me ha dit que convendria a lo ajust, que sobre el assumpte de Dna. Catarina fes el Dr. March.

5. Es vingut el Paborde Reus, ab el que havem perlat si les Catedres escusarien encarregar el tot y reservarse lo de Bordils.

Ha firmat el pediment sobre el Dr. Feliu.

Es vingut Dn. Francesch Cotoner a parlar sobre el assumpte del Granader Juan Juan.

6. He assistit a les 4 a la lllisso de punts major que ha dit el català Antoni Seguí sobre la llei I de *Usufructu*. Li han argumentat yo, Serra, Pelegrí y Frontera. Tentants Bisquerra y yo. Padri, Dr. Borrás. Propina 4 ₧. 12 ₧.

He enviat un paner de figues de moro a Serra, altre a Sant Geroni, altre a ma mare.

He assistit a les 10 del matí, en casa de Bestard, a la Junta del Collegi, sobre aprovació de les proves de Muntaner. Se ha pasat a votar y som estats 4 a 4, los uns pera que se despachàs la vista de les proves del dit; los altres que se suspenga, fins estar concluides les proves de Caimari.

Ahir, després de dinar, em digue Isabet que luego que hagues trobat casa per llogar se mudaria a ella ab la sua filla.

Es vingut hora baxa el Dr. Macia Bauza a demanarme pel ell estar la casa en que viu el Jutje Moscoso. He dit no saber se mudas.

7. He assistit a les 4 a la lllisso de punts de lleis, que ha dit el català Eudald Mirapeix sobre la llei 562 D. *commodí*; li han argumentat Bestard, yo, Garau y Aulf. Los tentants son estats Serra y Bisquerra, puis estava fora ciutat Bestard. Padrí el Dr. Borrás. Propina 3 ₧. 2 ₧.

Este matí es vingut Miquel Serra y havent acordat, que los empleos convendria recaiguesen en el Dr. Nicolau Bennasser, Decano, Contestí, Diputat 3er., Cortei, Tesorer, Rosselló, Secretari, Borrás, Mestre de Practica.

8. He cobrat de un suis que habita la botiga de la casa y hortet del quarter 2 **₧**. **₧**. per tres mesos, comensats a primer de juny.

Al entregarme estes Dols Pre ha dit que se era reconciliat, que tots som errables y perdon si lo he enutjat. He dit: Deu nos perdon a tots.

9. Som anat a les 9 del mati a Santa Catarina de Sena en virtut de haverme enviat carta la Mare Priora y en presencia del confesor Dr. Pol y de Vicens Pre he dit que el millor per encarregar les 1000 **₧**. **₧**. era Garau del carrer del Sol, el segon el Marques del Reguer, el 3er Dn. Pere Geironi Net. Sen es anat Vicens Pre sens despedirse, enfadat de no haverse preferit a el Marques.

He regalat després a ma germana una retjola de xoquolate del millor meu.

Bartomeu Ripoll me ha enviat 44 melicotons. He fet donar berenar de cuit a Joseph y despres he omplit el covonet ab dotze casques.

Lamo Verd de Andraitx aporta una llebra morta.

He assistit a les Completes de la festa dels Advocats. No ha assistit el Acuerdo y axi no ey ha hagut cadires de domàs.

Ha fet la doma el canonge Tous. Han faltat molts de Advocats.

Al entrar despres en la sacristia, puis per alli es surtit el Collegi, y estant los Vocals conversant he dit que tot era anat be, salvo los timbals que en la musica acompanyaven. Y aquí ha respost Miquel Serra estes paraules en to de sentiment: No ey ha mes mala clavia que la de el mateix llenyam. Y ha proseguit dient: mai mes me cuidaré de musica ni de festa, y que sols dos dexebles de son pare non havien aplaudit el pensament y ha dit y dit, y yo he callat.

10 He assistit a la festa, que ha comensat a les deu 2/4 y ha acabat en punt de les 12 Han oficiat el Canonge Quadrado, el Canonge Tous y Dols Pre. Ha predicat el Rector de Sineu, Martell (Martorell?) un quart y mitx. Ha assistit el Regent Celeberrí y Fiscal, Han quedat buides y intermedies dos cadires de domàs y axi estava molt distant el Collegi.

A la tarde som anat a la Comedia. *La perla de Inglaterra*, ben execuada en les trañoies.

11. És estat el aniversari, en que ha oficiat el capella Barceló y dos colegials. Havem segut en dos mitats per ordre, fent cap en una ala el Decano y a la altre el Diputat primer y axi alternant segons el ordre y antiguedat.

A la tarde a les 4 son estades les eleccions dels Oficials del Collegi de Advocats. Ha tingut per Decano 4 vots Verd, 3 Nicolau Bennasser y un Bartomeu Bennassar. *Videatur si electio canonica*. Per Diputat tercer ha tingut 4 vots Bennasser y altres 4 Bennassar y haventse votat segona y tercera vegada son estats 4 y 4, y axi se consultarà el Real Acuerdo. Despres per 5 vots es estat elegit en Tesorer el Dor. Pujals. Ha tingut Bennasser dos vots y Bennassar un. Despres es estat elegit per sis vots en Secretari el Dor. Cortei y el Dor. Serra ha tingut dos vots. Volia Bestard que, exclusos los dos Bennasser y Bennassar se votàs novament per diputat 3 r., a que em som oposat ab altres per tenir cada un *jus ad rem*.

Es vingut a la nit Don Jaume Morei a demenar el meu empenyo per encarregarse a favor de Santa Catarina. He respost que ya estava dat.

12. He mirat y abonat los papers del Senyor Garau, Clerga, qui se ha de encarregar de les 1000 **₧** **₧** a Santa Catarina y es solvent.

13. Ma mare es vinguda hora baixa, ha berenat de xoquolate y havem perlat sobre lo de Santa Catarina de Sena.

14. He assistit a les 8 del matí fent cap de Collegi, a un grau de lleis que se ha conferit a Don Antoni Seguí Padrí el Dr. Borrás. Han argumentat Serra, Garau, Capó, Fluxa. Propina 12 **₧** y Sindich.

Despres som anat ab el Doctor Frontera a casa de Bestard y alli havem llegit el numero 22 de la observacio 112 del Sr. Crespí. Havem concordat que convenia al honor de los Vocals no manifestar la ignorancia y que, suposat que ya estava el Dr. Verd entregat de la Arca, se podia tenir una junta per arreglar la inteligencia en les succesives eleccions. Donaré noticia de esto a Bibiloni y a Serra, ab los quals ahir em vaix explicar y concordarem si se deu consentirse la nullitat.

Dit dia a les 4 ne assistit a el grau de lleis, que se ha conferit a Don Eudalt Mirapeix. Padrí el Dr. Borrás.

Han arguit el Dr. Bestard, Auli major y Auli menor y dit Seguí. Propina 12 **₧** y Sindich.

Immediadament se ha tingut junta, en que se ha anomenat per pluralitat de vots a el P. Mestre Pasqual pera arreglar ab el Sindich el informe, que se deu remeter al Reial Consell sobre deposit per cada grau, y lo mateix per informar al que de particular demana semblant informe, *ut supra*.

Despres se ha proposat sobre pagar el importe de la impressió de la Cedula llarga, cuyo importe son 32 ₧ salvo per 200 exemplars. Se ha acordat per la major part se pagas dels Catedratics. Es quedat molt xamuscet el Mestre Pasqual, el qual ab mal modo ha criticat se hagues imprimit sens preseir resolució. A que ha satisfet el Dr. Bestard y yo y allí he entregat a el Senyor Rector un exemplar.

He enviat a Santa Catarina un pollastre dels dos que me ha aportat el fill de lamon Vila, del Rafal dels porchs.

15. El senyor Moscoso ha enviat a demanar a casa sua y mia a Dols Pre y li ha dit me digues que un dia de estos se mudava a una casa, en que havia trobat conveniencia, pera que si yo no tenia donada paraula podria entrar en lloch seu un oficial, de qui li havia perlat el Comendant de les Armes. He respost que estava molt be y que yo em conformaria a lo que disposàs.

16. He entregat al Vedel 56 exemplars de la Cedula reimpresa per repartir als 4 Collegis y ab la que entreguf a Bartomeu y la del Rector son 58.

Margarita de Medo Vicensa ahir parí una nina. Ahir tambe morí el P. D. A. Sales.

He rebut de Don Bartolome Asensio 5 ₧. 10 sous, que me ha entregat en ma propia.

17. He rebut de lamon Busquets, arrendador de Son Cladera, les 16 ₧. 6 per la altre tersa.

He assistit a les 4 de la tarde, fent cap, a el grau de Teologia, que se ha conferit a el catala D. Joseph Antoni Isard. Padrí, el P. M. Puigserver, dominic. Propina 4 sous y Sindich.

Despres som anat ab Bartomeu Serra a casa de Gibert, Mercader y havem oit el instrument de cordes, a modo de Manacor, que se diu forti piano.

Despres som anat a la Comedia: *El cortejo convencido o la Prudente Casada*. Molt bona.

18. He rebut de Pere Vadell de Petra 13 ₧ y de Catarina Ana Vadell, sa cosina 10 ₧ per cens fa a casa de Serres.

He rebut de Magdalena, filla de Vicensa 4 ₧ 6 per un any de lloguer, que finira a primer de janer.

He assistit fent cap a les 8 del matí a un grau de Teologia que se ha conferit a Dn. Juan Vila català. Padrí el P. M. Puigserver: Propina 4 ₧ y Sindich.

He assistit a la tarde fent cap a un grau de Teologia que se ha conferit a Dn. Bartomeu Bellpuig, català: Padri, Puigserver: Propina 4 ₧ y Sindich.

Es vinguda ab son marit a les dos Ana Mota per corregir un pediment.

Es vinguda la muller del Escriva Planes ab son pare a la nit: ha informat los motius del divorci.

Junta en el Collegi de Advocats a les 4 2/4, a que em som escusat assistir per motiu del grau.

19. He enviat a Margarita Monje 30 ₧, tot en menuts y ha dit enviaria dema lo albara de los 3 mesos.

He entregat a Llorens, present ma mare a les 3, en la seva quadre alcova les 20 ₧ 6 de la mesada durets, realets y tresetes, y allí los dos han escutit rahons.

He enviat a la Secretaria de la Universitat 100 exemplars de la Cedula per conservar.

He assistit fent cap a les 4 de la tarde a un grau de Teologia que se ha conferit a Dn. Marian Homar, català. Padrí el P. Puigserver. Propina 4 ₧ y Sindich.

Es vingut el frances Manuel y he quedat ab ell que yo faria estimar la prensa y igualador y son valor tal vegada lo pendria ab llibres.

El Rector de Santa Creu, el Dr. Balaguer y Dr. Sastre son vinguts al matí dient que el Comu havia consentit a donar distribucio a los blanchs, per modo de aculliment.

20. Es vingut al mati el fill major de Mayol de Balitx ab son futur cunyat de Gabeli a convidarme per la boda. Em som escusat per ocupat.

Es vingut Riutord de Sineu y Real, y despres ab este, present el capella Vicens, he acordat que el convent li donaria 300 ₧. 6. per el valor de les 3 quarterades terra en Son Arnau.

Mon onclo Onofre me envia un paneret ab pomes y prunes negres. He donat dinar al atlot y per beurer y li he umplit el paner ab 6 casques.

Bartomeu Ripoll envia un covo de pomes llarch. Ha dinat En Joseph, Li he dat 1 ₧. per beurer y un paner nou ab sis casques y una

ensaimada grossa ensucrada, que ha enviat ma germana de Sant Geroni.

La neboda del Dr. Torrelló es vinguda y me ha dit que entregaria 200 ₧ . s. para que se adelantas el plet de Madrid y no volia donacio.

21. He fet visita el mati a el Jutge modern Celeberri. Es molt afable y me ha manifestat afició a llibres.

He fet limpijar tots los llibres de la llibreria del estudi principal, pegant sobre un bras de cadira para que surtissen les arnes.

22. El donat del Sant Cristo de la Recó me ha regalat un paneret de figues bordisots y dos pollastres per diligencies.

He enviat a ma mare 18 figues bordisots, triades de les de sobre.

Vanrell de la Amortisacio me ha entregat en propies mans en mon estudi el proces corrent de les noves liquidacions de Ferraguts de la Pobra.

23. Som anat antes de mitx dia, despres de la visita de carcel ab los dos cosins Serres, a donar la benvinguda a el Doctor Bernat Contestí, qui vingue de Madrid ahir a la tarde, ab un xabequet. Se havia partit lo any passat dia 12 setembre.

Som anat despres a donar la benvinguda, tol sol, a el Doctor Coll, que tambe vingué ahir de Madrid, Este sen era anat poch mesos ha ab son germa, el qual y el germa de Contestí tambe son vinguts.

El capella Miquel Dols despres de Vespres se es partit a Santa Maria a tornar.

Tenint yo poder especial de la Comunitat de Santa Catarina ab resolucio dels 14 de este, he firmat lo acte de quitacio de les 41 ₧ , 3 sous 11 cens que ab dos partides prestava a dit convent Dn. Antoni Vich, de Superna, essent vingut a dit fi Amer, el Major oficial de la Oficina de Amortisacio, en mon estudi.

Immediadament ha firmat lo acte de enca. rregament de 30 ₧ . 6 cens a favor del matex convent Miquel Garau, clerge, qui viu al carrer del Sol, en poder de dita Oficina de Amortizacio.

Despres som anat a la Taula, aon, dexant alli a dit Garau, clerge, a cobrar la polisa de les mil lliures del capital, se me ha entregat les 387 ₧ . 4 sous, ultra los 3 sous que he posat a la llodriola, que son el sobrant de la quitacio y rata deposada per dit Vich, la qual important 13 ₧ . 10 sous 4, y el capital 1373, 6, 8, era tot el pico sus dit; son 242 durillos.

Estos 242, corresponents a dïtes 387 ll. 4 sous som anat immediadament a entregarles a la Mare Priora de Santa Catarina, prevenint a esta y a la Sureda archivera lo notassen en el llibre de Deposits per mon descarrech.

24. He assistit a les 4 de la tarde a les conclusions previes de Canons de Don Pedro Vilalonga y Pons Pre, que va a Menorca, estudiant de Valencia. Padrí Serra; Li han argumentat Bestard, yo, Doctor Garau, Doctor Aulf. Propina 9 ₧ 6-6 ₧ 2.

Despres som anat a la Comedia. *El Bruto de Babilonia*.

25. Tot el matí he dictat a Quetgles emanuense de Juan Amengual el informe y certificat que se ha enviar dema al Real Consell sobre el Aranzel de propines de cada una de les quatre facultats, Bachiller, llisto y agregacio.

He rebut de Antoni Amengual, Caramina de Sineu un duret en or y a compte de 14 cens alodials reb la mia senyora.

He entregat cent pessets de 8 que son 113 ll, 6 sous 8 a Dona Maria de la Concepcio Crespi de Valldaura, nora del Marques de Bellpuig, la que me ha donat lletra contra son Procurador en Valencia Don Josep Diaz, para que les entreg a Dona Catarina Montaner.

He assistit a la llistoneta de lleis que ha dit el menorquí de ahir Don Pere Vilaionga sobre el capitol *transmissam* 15 de *Electione*. Li han argumentat Bestard, yo, y Doctor Bartomeu Bennasser; Propina 1 L. 6.

26. Es vingut a la tarde el menorquí Gomila, vingut de Menorca ahir, y havem perlat del grau.

He assistit a les 4 de la tarde fent cap a un grau de Teologia, que se ha conferit al català Don Francesch Guiu Pre y Cura Parroco de Sant Miquel de Mermello, del Bisbat de Barcelona. Padrí el P. M. Veny. Propina: 4 ₧ y Sindich.

He despaxat el correu que sen va esta nit, esto es el xabech, cartes a Dona Catarina, incluint la lletra de les pessets de 8, a la Condesa y a Bellard.

27. He enviat a Sor Maria Ignacia un pollastre dels grossos, que em regalaren de Andraig.

Dols Pre antes de les deu estornat de Santa Maria. Ha aportat un paneret de reims.

La Madona del moli de la Font ha aportat tres panerets rem, figues, nous tenres y pomes.

He enviat a ma mare 24 figues bordissots, les millors, molt bones.

He empleat tot el matí en despaxar el proces del Doctor Torrello de Sant Miquel de Son Ferragut. Emanuense Sebastia Bover. Li he parlat si admetria ser Escriva de Milicies interino. Ha dit que si.

He despaxat a la tarde los tres processos de Dona Catarina y de la Condesa. Emanuense, Marron. Li he entregat 2 ₧ 11 per paper, y 6 sous per son treball.

28. He tingut la noticia a les 8 del matí que havien fuit del calaboso el granader de Campanet y En Salero.

He rebut testimonis a la tarde sobre la causa principal de dit Salero.

Es vinguda Catarina de Valldemosa al matí. No sé haja aportat present.

He cobrat de lamo Cosme Puigserver dos-centes lliures, dich 200 ll. per la tersa que caurà demà.

Ma mare, entrada de nit, es vinguda, se es asseguda dins la cuina y a breu rato sen es tornada. No ha volgut berenar per mes que la he pregada y no ha dit tingues res de nou.

29. He rebut de Bartomeu Gelabert, escola de Santa Catarina de Sena, deu ll. a compte del debitori de 12 maig. Falten 11 ll. 8 sous 8.

30. He rebut del Senyor Antoni Company per ma del criat del Rector de Sineu 52 ll. He respost y he dat 3 sous.

He pagat al Doctor Espinoza per compliment del visindari 10 ll. 6 sous 2. Y a Don Mateu Canyelles a compte de la talla de 12 de decembre 13 ll. 5 sous.

Primer octubre. Duumenge. He entregat a Margarita cuinera 4 sous ab los quals y les 7 L. que li vaitx bestreure als 25 febrer queden a compliment pagades totes les mesades. Mes a Vicensa 18 sous, a Isabet 18 sous, a Mateu a la nit 32 sous.

He rebut de Miquel Perelló de Sineu a compta de 4 sous 6 cens allodial de major nombre 9 sous.

Som anat a la Comedia intitulada *El Medico por fuerza. Es muy graciosa sátira contra Medicos.*

2. He pagat a Don Mateu Canyelles per compliment de les 42 ll. 8 sous 2 de la talla tres dobles en or redones que son.....

He respost a la carta de F. Pere Josep Moya carmelita novici, a la carta que ahir tarde vaitx reber sens fecha una y altre, y dins la resposta

he inclús una dobla en or de cordo antigua, oferintme a lo que necessit.

He rebut de Bernat Solivelles alias Flux 11 ll. 6 sous 6 y suposat haver pagat a Mestre Jaume, fuster groser, 33 ll. 6 y quedat recabalades les 13 ll. de la obra de la canonada, li he fet albara definitiu de la tersa de 29 setembre.

3. He pagat al Senyor Juan Frau, procurador de les Monjes de Sant Jeroni 12 ll. per la pensió de 25 de febrer. Y mes li he entregat 20 ll. per el vitalici de Sor Margarita, vensut dit dia. Entre Llorens y yo se haura raó.

He pagat a Alvarez, sargent de Brigada 4 ll. 7 sous per 58 dies de raccio que ha donat a el Milicia de Campanet.

La Mota es vinguda a la nit ab son marit y yo no les he dat audiencia per estar ocupat.

4. He assistit a les 9 del matí a la Junta tenguda en el Quarto Rectoral entre el Rector, yo, Sindich, Bestard, Doctor Mas, P. Darder y Secretari en que se ha llegit la carta del Secretari major de la ocupacio de temporalitats de Madrid, en que se aprova lo obrat per el Senyor Fiscal Cordova. Se ha acordat que esto corresponia a Claustro ple.

He cobrat del cotxer de Don Juan Torrella sis lliures per el mitx any que cumpli als 16 abril, de la cocheria del quarter

He enviat a ma mare un pollastre gros molt de mon galliner: sangrada vuy.

Som anat a visitarla hora baixa per haverlo enviat a dir Llorens: es plenitut. Tambe de 2.ª sangria na Vicensa per plenitut.

Som anat antes a parlar a el Coronell en sa casa y se ha acordat que yo anomenàs Escriva interí y ell lo firmaria.

5. A la tarde som anat a les 4 a la Universitat, he vist al Mayol: pero no he trobat a el Rector ni al Secretari. No obstant quedarem axí.

Som anat a Santa Catarina de Sena, he entregat a la Priora el acte de encarregament de les 30 ll. ₧ de Garau. Este ha pagat el salari que son 7, 12. 2.

He entregat a ma germana 12 ₧ y una lliure de retjea grosa, que ha costat 7 ₧ 6.

Som anat a casa del Dr. Torrelló Pre, sangrat, y de allí a visitar a ma mare. Esta bona.

6. He cobrat de D. Bartomeu Asensio 5 L 10 per tot el mes de setembre.

He pagat a el capella Serres per la rata de les 6 ll. cens fas a son benefici en Binisalem fins a 29 setembre 3 ll. 2 4.

He rebut de Pere Gelabert de Sineu 33 per tres pensions de onze sous, cens allodial fa a casa de Ferragut y axi a la mia senyora per cases.

A la tarde he rebut la confesió de Reo del Milicia, que està arrestat en casa de Vallbona, a instancia de la forastera Magdalena Miquel, vidua.

7. He rebut dels hereus de Geronima Riutord de Petra, esto es, de Antoni Femenia 18 $\frac{9}{10}$, a compta de igual cens fa a germana.

He rebut 16 $\frac{6}{10}$, pagats los 4 $\frac{6}{10}$ a Oliver, per autorizacio de una copia de un acte de 1732.

He assistit a les 9 del matí a una junta dels 4 Collegis, en que se ha llegit la carta del Sr. Artimbau, Secretari de Madrid en que se aprova lo obrat per el Sor. Fiscal: lo primer se ha promes el secret: en rao de lo demes se ha acordat que el Sr. Rector cuidàs de posar les armes reals demunt el portal de la llibreria y que se demanàs copia de la llista del entrego de llibres, que se feu a Dn. Lobo.

Finalment, en clausula aparte, se ha acordat que los diputats Mulet, Borràs, Mas y Darder, ab el Sr. Rector y Sindich representasen y obrasen en tot lo dependent y emergent, sens que fos necessari juntar los claustros; y el Sr. Rector substituís en deficiencia de algun de estos

A les 4 de la tarde es estada la professió de Fray Pere Josep Moya, carmelita. No he assistit per dos motius, el primer perque fins tocat mitx dia no son vinguts sos pares a convidarme; y lo segon y mes cert perque no he estat bo, puis el mal de ceia fort ni me ha permes dinar ni alsarme del llit tot el dit temps y tarde. He enviat per mi a Dols Pre.

8. Tota la tarde he empleada ab el Sr. Rector y Secretari allargant la carta, que se havia de pasar al Sr. Fiscal y la precedent resolucio dels 4 Collegis.

Som anat despres a la Comedia *Las lavanderas ilustres*. Es estada molt bona.

Ahir me envia la M. Priora de Santa Catarina un paneret ab rem, figues y prunes negres y dins un altre 24 dolces y dos cochs 1 s. tot de bascuit menut pasta ferme.

Ahir tambe el Sor. Josep Pou Pre. entrega a dins un paper per mi, a una de mes criades, les 15 ll. 16 s. del debitori de 4 setembre.

10. Maria Parets, ma cosina, per medi de

una criada me ha enviat 24 retjoles de xoquolate de lliure: dat 3 s.

He rebut de ma de l Amo Jordi Company de Sant Juan 24 ll. s. per lloguer de la terra de Son Duran, que ell te arrendada a mitjes ab Guillem Mas.

He rebut tambe del mateix 73 ll. 10 s. 6 que ab nou partides conforme llista ha cobrades de altres conductors de Son Duran. He fet albarà.

Som anat al vel de una germana del Marques del Reguer en Santa Clara. Vel negre.

11. dimecres. He pagat a el Dr. Narbona Pre, exactor de la talla dels que poseia Bonaventura Serra 14 ll. a compliment.

He cobrat del Sor. Geroni Estades per mitx any del estudi, que comensa a primer de juny 4 ll. 10.

12. Junta al quarto rectoral a les nou del matí per llegir dos cartes del Sor. Fiscal. Se ha acordat que convendria juntar el Claustro ple, concurrents Sor. Rector, Mulet, Bestard, Mas, Darder, yo y Amengual.

El frances Manuel de Cort, sen ha fet aportar esta tarde de ma casa la prensa y demes instruments de enquadrernar que tenia Bonaventura, baix la estimació de sinch durets, ben entes que no se compren el cusidor de que me ha fet declaració de ser este emprestat. Pens pagarà ab llibres.

He regalat a ma mare un platet ple de figues bordisots de Alaró, les que y un covonet de penjois ha aportat vuy la Medona del Molf.

13. Es vingut a fer altra visita Gomila menor de Menorca; li enseny la casa.

Junta dels 4 Collegis en la Universitat a les 4 de la tarde, en que se ha acordat se cumpleca lo que preven el Contador Archimbau de Madrid en la sua carta, y esto sens perjudici dels drets de la Universitat y en quant al paper del senyor Fiscal se ha elegit al Dr. Mulet, para que, asociat del Sindich, concord el lloch de la traslació que el Fiscal vol fer del Arxiu, y axí se li dona en los demes extrems ab dit asociat.

Som anat a la Comedia que es tot tramoyes de un tal Don Jaume, qui se val de un nigro mantich moro.

ANTONI L'ONS.

(Continuarà)

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

BREVE NOTICIA DE LA LABOR CIENTÍFICA DEL CAPITAN DE NAVÍO D. FELIPE BAUZÁ Y DE SUS PAPELES SOBRE AMÉRICA

*

Durante el período constitucional ocupó Bauzá en la formación de una nueva división del territorio nacional que le encomendó el Gobierno, cuyo delicado trabajo presentó al Ministerio de la Gobernación en marzo de 1821.

Poco después obtuvo el encargo de preparar un plan para el levantamiento de la carta geográfica general de España y aprobado éste por el Gobierno y por las Cortes, se le dió la dirección de los trabajos, que llevaba anexa un sueldo de 60,000 reales, emolumentos que se negó a admitir.

Nadie como Bauzá poseía la formación y el entusiasmo necesario para desarrollar con exactitud y acierto tan importante labor, que constituía además la ilusión de toda su vida.

En 1806 recogió numerosas observaciones trabajadas en el interior de España por varios oficiales de la Real Armada, lo que le sugirió la idea de corregir el mapa de don Tomás López, el único completo y el mejor de los publicados.

Desde entonces reunió con afán cuantas noticias, descripciones y planos pudo procurarse para llevar a cabo este proyecto, estando en continua relación con los españoles que acompañaron a los astrónomos franceses en las triangulaciones para

la prolongación de la meridiana. A pesar de la guerra de la Independencia y mientras las circunstancias se lo permitieron continuó con tesón sus tareas, aprovechando sus relaciones con los Estados Mayores de los cuerpos del Ejército para adquirir toda clase de planos y reconocimientos. Personalmente realizó observaciones en las provincias Vascongadas situando astronómicamente puntos muy importantes, sobre todo en Guipuzca y también en los alrededores de Madrid, hasta Segovia y la Sierra de Gredos y con un observatorio portátil de su propiedad levantó parte del interior de Andalucía, Jerez, Chiclana, etc.

Sus deseos se vieron colmados en cierto modo al encargársele el levantamiento del mapa general en 1821. Para esta vasta empresa se le facilitaron cuantos antecedentes y documentos existían en los Archivos y dependencias del Estado y se pusieron a sus órdenes varios oficiales entre ellos don Saturnino Montojo, aventajado alférez de fragata que acababa de desempeñar con lucimiento la cátedra de Física del Ateneo de Madrid, para que le auxiliaran en sus trabajos.

Practicáronse entonces diferentes operaciones geodésicas y reconocimientos y al agotarse los fondos que el Gobierno

destinara para ello, el mismo Bauzá aportó los suyos, invirtiendo en esta obra muchos miles de reales de su propio peculio.

Dos años más tarde, con la caída del régimen constitucional, expatriado don Felipe Bauzá alma de la empresa, se suspendió todo trabajo.

*

Los merecimientos científicos que llevaron a don Felipe Bauzá a la Real Sociedad Matritense de Amigos del País en calidad de individuo de mérito literario en 18 de enero de 1805, hicieron que en 1807 fuera recibido también en la Real Academia de la Historia, dirigida entonces por otro sabio marino don José de Vargas Ponce, en clase de Académico supernumerario.

A tan docta corporación presentó nuestro biografiado su *Discurso sobre el estado de la Geografía de América meridional, leído en la Real Academia de la Historia en 24 de julio de 1807 por D. Felipe Bauzá capitán de fragata de la Real Armada, con motivo de tomar posesión de su plaza de académico supernumerario*, manuscrito original que hemos visto en la biblioteca de la misma Academia. (*Discursos académicos* t. III. Est. 27, Gr. 6, E. n.º 178).

Empezaba por entonces Bauzá la formación del gran mapa de España y ante ella leyó igualmente una memoria «dando idea de la Carta general de la península y de los materiales con que la está trabajando».

A la Academia regaló también algunas de sus obras: «Una carta del Seno Mejicano, otra de las islas Baleares y Pithiusas, otra de Manila y otra de los puertos de Polapa y Larso, en la isla de Luzón».

Con referencia a Bauzá, consigna la *Relación que comprende el año académico desde el 1.º de diciembre de 1815 hasta 30 de noviembre de 1816 de la Noticia histórica de la Academia* (t. V de *Memorias*) que solicitada por ésta la entrega de la preciosa colección de documentos para la historia de América formada por el académico don Juan Bautista Muñoz, docto e infatigable investiga-

dor tras muchos viajes y tareas, cedida a aquella corporación por Real orden de 3 de agosto de 1815 no se recibió hasta marzo de 1816 añadiendo: «Los antecedentes de la pasada guerra y la alternativa ocupación de la Corte por las tropas francesas y nacionales dieron lugar al extravío de varios tomos de esta colección. La Academia ha tenido el placer de recobrar algunos de ellos por el celo y diligencia de su individuo supernumerario el señor don Felipe Bauzá que los pudo recoger de diferentes partes».

En 1828 presentó también a la Real Academia «los apuntes que poseía sobre diferentes antigüedades de España».

La fama de tan destacado hombre de ciencia traspasó pronto las fronteras nacionales y a poco de ser nombrado miembro numerario externo de la clase de Física de la Academia de Ciencias de Baviera, Munich, (*Bayerischen Akademie der Wissenschaften*) el 3 de febrero de 1816, el Emperador de las Rusias le concedió *ex motu proprio* la cruz de cuarta clase de la orden de San Wladimiro.

El 1.º de abril de 1819, fué elegido socio de la *Royal Society*, de Londres, para la propagación de las Ciencias Naturales. La proposición elevada a tan prestigiosa corporación, quizá la de más importancia de Inglaterra, consigna el siguiente breve resumen de sus trabajos: «...Lectur pupil and assistant of Tofiño in all his surveys Director of Charts and Plans in the voyage of Discovery under Malaspina Author of Chart and Memoir between Chili and Buenos Ayres. Compiler of Ancient Voyages of the Spaniards in the Pacific from original manuscripts, now in course of publication, and Superintendent of Hydrographical depot at Madrid.»

También fué elegido «Socio corrispondente» de la *Accademia delle Scienze*, de Turín en 24 de marzo de 1821.

Este mismo año se le nombró vocal de la Junta Suprema de Censura, como ya lo había sido en Cadiz anteriormente, fué designado por las Cortes en 13 de mayo para formar parte de la Junta Protectora de la libertad de la imprenta, y por Real orden de 4 de diciembre nombrado individuo de la Academia Nacional, decretada

por las Cortes en el Reglamento general de Instrucción Pública, de 10 de julio, en la clase de Ciencias físicas y matemáticas.

En 1822 vió la luz pública en Alemania una memoria suya sobre el estado de los estudios geográficos de la América del Sur, escrita unos años antes, y que lleva por título *Über gegenwärtigen Zustand der Geographie von Süd-Amerika, von don Philipp Bauzá, ubesetzt durch Wilhelm Friedrich Fyheorn von Karwinsky*, inserta en el *Munchen Deukschrift*, 1821 22, págs. 87-124.

*

Emigrado Bauzá desde Cadiz a Gibraltar y a Londres en las postrimerías de 1823, como casi todos los Diputados que integraron las cortes de 1823-23, para no ser víctima del encono suspicaz y ruin de Fernando VII, que más tarde le condenó a muerte, fueron los años—diez aproximadamente—que residió en Inglaterra de provechoso fruto para la especialidad geográfica e hidrográfica. Pudo llevar con él sus apuntes y borradores y hombre modesto, de vida ordenada y de gran capacidad de labor, se consagró por entero a sus trabajos. Allí compartió su infortunio con el ex-ministro don Agustín Arguelles al que Lord Holland nombró su bibliotecario, con don Angel Saavedra Isturiz, Villanueva, el médico Seoane, el marino y ex-Regente del Reino don Cayetano Valdés y tantos otros eminentes españoles refugiados, que habían establecido como punto común de cita la modesta librería que el erudito don Vicente Salvá estableciera en un rincón del viejo Londres.

Dedicose Bauzá con preferencia a la continuación de la carta general de nuestra Península, para cuyo completo trazado buenos y leales amigos le remitieron desde Madrid y otros puntos, nuevos documentos.

Sabedor que una brigada de ingenieros franceses se ocupaba también en esta empresa, se trasladó por dos veces a Francia recogiendo en París estimables datos que agregar a los suyos. En uno de estos viajes regaló a su amigo don Joaquín María Ferrer y Cafranga, diputado como él y proscrito en París, la autobiografía de

Catalina de Erauso: extraordinaria heroína vascongada del siglo XVII, manuscrito que había adquirido años antes, y que este publicó con el título de *Historia de la Monja Alfarez* Paris, 1829, aun que la obra aparece como apócrifa, en castellano, francés y alemán.

Desde el 14 de octubre de 1831 le contó en su seno la *Royal Geographical Society* de Londres, en cuyo *Journal* publicó: *Table of Heights of various points in Spain, alphabetically classed. Communicated by Don F. Bauzá, Hon. Mem. R. G. S. Vol II, 1832, págs. 269 273.*

El mapa que trazaba y perfeccionaba Bauzá con tanto cariño sabemos que era de «diez pliegos de longitud por otros tantos de latitud, o sea cien pies cuadrados», y que no llegó a verlo concluido. Bastante adelantada tenía su obra, con la decidida esperanza de terminarla en su propia patria y reunidos ya los presupuestos de su coste total, cuando la muerte vino a cortar el hilo de su vida ya amnistiado y al prepararse para su regreso.

Poco tiempo antes, en 23 de marzo de 1832, había sido nombrado socio correspondiente de la Real Sociedad Marítima, Militar y Geográfica de Lisboa.

Privado de su sueldo de jefe de la Armada, teniendo que atender con decoro a su sustento y al de sus familiares, en un país extraño,—hay que insistir que en la preparación de la carta de España consumió Bauzá gran parte del patrimonio dotal de su esposa,—no pudo dar a la imprenta muchos de los trabajos que sobre diversos asuntos geográficos e hidrográficos de nuestra nación y sus antiguos dominios de ultramar tenía aprontados para ello en Londres.

*

Con respecto a América nos consta que dejó terminados los siguientes:

Memoria sobre la situación geográfica de la Havana, Veracruz, Puerto Rico y otras islas y bajos del mar de las Antillas por D. Felipe Bauzá. 1826.

Memoria sobre la situación geográfica de varios puntos de las costas de Chile, Perú, Panamá, Costa Rica y Ni-

caragua con las islas adyacentes por D. Felipe Bauzá. 1826,

Situación geográfica de las costas del Seno Mejicano, Isla de Cuba y cayos próximos a ellas, costas de Tierra Firme e Islas Antillas menores a Setavento y la Jamayca, costas oriental y occidental de la América del Sur y del Norte deducidas de las observaciones astronómicas hechas en distintas épocas por diferentes astrónomos y navegantes y por deferencias (sic) cronométricas entre aquellas, convenidas y reunidas por el capitán de navío D. F(elipe) B(auzá) F. R. S. y ex Director del depósito hidrográfico de Madrid

Memoria sobre la situación geográfica de Montevideo y Río Jeneyro (sic) e Isla de Anhatomiron y costa entre Santa Catalina y Castellos Grandes, por don Felipe Bauzá. Londres, 15 octubre 1832 (Original).

Nueva situación geográfica del Río Jeneyro, por don Felipe Bauzá. Londres, 1.º enero 1833, y

Continuación de las situaciones geográficas de la costa desde Santa Catalina hasta Castellos Grandes, por Felipe Bauzá. (Original).

Estos trabajos se conservan inéditos en el archivo del Museo Británico. (Legajos: Add. 17.635, 17.636 y 17.608).

En la revista científica alemana *Hertha* insertó en 1828, n.º XII págs. 101-109 nuevas aportaciones al estudio del continente americano: *Beiträge zur Hydrographie und Geographie von Amerika*, y se citan como trazados por Bauzá en Inglaterra los planos del valle de Caracas, curso de los ríos Orinoco, Atures, Muipures y Casigüiarí y el mapa de la República de Colombia, en dos hojas, grabado en cobre, muy raro, por haberse tirado solo contados ejemplares, después de la muerte de su autor.

*

«Inmediatamente que ocurrió el fallecimiento de Bauzá (3 de marzo de 1834)—consigna Bover,—trató el Gobierno inglés de adquirir los tesoros científicos que había poseído el difunto, de lo que su familia hubiera sacado gran utilidad, pero mayor era

su repugnancia de verlos en manos extranjeras, cuando la viuda recibió un oficio del Excmo. Sr Ministro de Estado fecha 28 de marzo de 1834 manifestándole, que S. M. la Reina gobernadora había oído con el mayor sentimiento la pérdida que acababan de experimentar las ciencias y la España con el fallecimiento de su esposo: pero habiendo llegado a su noticia que los mapas, planos y demás materiales reunidos y trabajados por aquel ilustre español, los tenía destinados para su patria, deseaba S. M. se llevase a efecto la voluntad del difunto; que por lo tanto le sería en extremo grato que los albaceas y testamentarios de Londres se pusiesen de acuerdo con el conde de Florida Blanca ministro de la Reina en aquella corte, para que tan preciosos papeles no sufriesen distracción ni extravío alguno a cuyo efecto se habían transmitido a dicho conde las órdenes convenientes para que los remitiese, de acuerdo con los albaceas, con toda la seguridad y las precauciones que reclamaban unos papeles que el Gobierno miraba como pertenecientes al Estado, y concluía manifestándole, que enterada como estaba S. M. del mérito y útiles trabajos de su malogrado esposo, se complacería en recompensarla de todo lo que hiciera para que la nación española se aprovechara de las tareas de tan laborioso ciudadano.

Llegados a Madrid los quince cajones que contenían los efectos del difunto Bauzá quedaron depositados en el Ministerio de Estado y si bien se indicaron verbalmente a su viuda algunos medios de indemnización, ninguno se llevó a cabo y los trabajos de Bauzá quedaron en olvido de modo que su viuda creyó prudente recogerlos para evitar extravíos.

En marzo de 1841 fué revisado el gabinete geográfico e hidrográfico de Bauzá por la comisión nombrada para la formación de la carta de España, pero como este proyecto no se realizó volvieron a encajonarse y probablemente hubieran permanecido en este estado si el nombre de Bauzá y los tesoros científicos que poseía, no hubiesen sido conocidos de muchos sabios nacionales y extranjeros, particularmente de los ingleses; así que después

de diez años de su fallecimiento habiendo venido a España el Sr. D. Francisco Michelena, trató de adquirir el gabinete geográfico é hidrográfico de America, y se le cedió en octubre de 1844 por una módica suma.»

En el Museo Británico de Londres, depositó el Gobierno inglés tan interesante documentación.

El periodico *The Times* correspondiente al 27 de marzo de 1849 insertó una relación de los principales manuscritos de aquel centro, que se presentaba al Parlamento, consignando entre ellos «una colección numerosa y muy importante de papeles relativos a la historia, geografía y estadística de la America del Sur y de las Islas Filipinas que pertenecieron al capitán don Felipe Bauzá, director del Gabinete geográfico de Madrid, con 266 mapas dibujados que ilustran el texto».

Integran la «Bauzá colección», en el «British Museum», alrededor de un centenar de legajos, cartas y planos cuyo extracto y signatura es como sigue:

Derrotas desde Cádiz a varios puertos de la América Septentrional por Alons de la Riva, 1809. 14 documentos con 62 folios. Signatura del legajo: Add. 17.630. Contiene también derrotas de los mares de la India y Filipinas.

Razón del Mapa de la América Septentrional (1785) [por don Luis de Surville y Villerey] 3 doc. 16 fols. Add. 17.632. Apuntes originales.

Noticias de América. Tomo I. 2 doc. 313 fols. Add. 556. Contiene parte del diccionario geográfico de Nueva España y Méjico y descripciones de Nueva Orleans, Chiapa y otras ciudades.

Noticias de América. Tomo II. 25 doc. 210 fols. Add. 17.157. Contiene folletos y otros papeles referentes a Nueva España, (1779-1814).

Miscelánea [Geográfica] de América Septentrional. 4 doc. 308 fols. Add. 17.560. Contiene papeles referentes a la geografía de Nuevo México y California, (1775-77).

Relaciones de Vireyes, 5 doc. 119 fols.

Add. 17.564. Contiene comunicados de los Vireyes y otros papeles referentes a México.

México. Tratados varios (1685-1776), 4 doc. 192 fols. Add. 17.565. Los papeles contenidos en este volumen llevan notas marginales autógrafas de Bauzá.

México. Tratados varios [históricos y geográficos] 12 doc. 177 fols. Add. 17.563. Contiene papeles y mapas relativos a Nuevo México, California, etc., muchos de los cuales llevan anotaciones marginales de puño y letra de don Felipe Bauzá.

México. Tratados varios [geográficos e históricos], 18 doc. 243 fols. Add. 17.566. Contiene papeles relativos a la Losiana, Texas, Honduras, etc. (1689-1774).

México. Diccionario geográfico. 269 fols. Add. 17.578. Es continuación del anterior.

México. Diario del P. Garcés al Rio Colorado. 1775, 2 doc. 147 fols. Add. 17.568.

México. Tratados varios. 13 doc. 207 fols. Add. 17.569. Contiene papeles geográficos y diversos relativos al Yucatán, Chiapa, Lousiana y otras provincias de Nueva España (1579-1804).

México. Tratados varios 3 doc. 186 fols. Add. 17.570. Son comunicados de los Vireyes de Nueva España (1716-1796).

México. Tratados varios. 16 doc. 112 fols. Add. 17.573.

México. Tratados varios [geográficos e históricos], 8 doc. 89 fols. Add. 17.574.

México. Tratados varios [geográficos e históricos], 10 doc. 71 fols. Add. 17.575.

7.—*Noticias del Golfo de Mexico.* Este manuscrito autógrafo de Bauzá lleva las iniciales F. B. y está fechado en Londres el 22 de mayo de 1830.

8.—Resumen autógrafo de Bauzá de un memorial dirigido a Carlos III por el capitán don Manuel José de Orejuela entre los años de 1768 a 82 sobre construcciones navales.

México. Derroteros varios. 37 doc. 57 fols. Add. 17 577. Contiene exclusivamente itinerarios a través de las provincias mejicanas.

México. Descripción del Seno de Honduras 1759. por don Jerónimo de la Vega y Lacaya 32 fols. Add. 17 579.

México, Perú, etc. Cuadros estadísticos, 19 doc. 61 fols. Add. 17 58). Contiene varios impresos, cuadros o estados de población, comercio, etc.

América. Papeles geográficos. 28 doc. 268 fols. Add. 17.634. Contiene diferentes notas sobre posiciones, derroteros, observaciones y puntos de la carta publicada en el Deposito Hidrográfico en 1819

9.—Varias notas geográficas de varias personas, entre las que figura una carta del capitán Basilio Hallá Bauzá.

11.—Carta original de don J[oaquin] M[aria] Ferrer a don Felipin (sic) Bauzá, fechada en Gadex (sic) el 24 de mayo de 1816, dándole cuenta de su viaje desde Lima a Cádiz.

14.—«Observaciones hechas en varios puntos de America por oficiales de la Armada y otros papeles». Contiene diferentes notas y cartas dirigidas a Bauzá por Mr. Mechain y varios oficiales de nuestra marina.

América. Seno Mejicano. Borradores de las Memorias. Seno Mejicano y Antillas, costa Patagonica, Chile y Perú Borradores y observaciones de la América Meridional etc. 8 doc. 351 fols. Add. 17.635. Todos autografos de Bauzá.

América. Papeles geográficos y astronómicos por el capitán Felipe Bauzá. 45 doc. 276 fols. Add. 17 636. Contiene documentos originales sobre la geografía de las colonias españolas en Norte y Sud America.

2.—Notas y datos autografos de Bauzá que sirvieron para la formación de la carta del golfo de Méjico, Londres 1832, incluyendo:

«Itinerario de Alvarado a Oaxaca; id. a Tecuantepeque; id. de Tecuantepeque a Ciudad Real por Tuxla; id. de Tuxla a Villahermosa por tierra hasta Teafrac; id.

de Tuxla a Villahermosa, por Quichula al rio de Tabasco; id. de Villahermosa a Alvarado».

Mapas, en dos colores, de los estados o provincias del N. absoluto y NE. de Mejico, trazados probablemente por Bauzá. Add. 17. A.-B

Mapas, en color, y planos de las provincias, ciudades, etc. del Vireynato de Nueva España y de Centro America 2 legajos. Add. 17.650. (8 mapas) y 17 751 (20 mapas).

Mapas y planos de diversas partes de América. 11 legajos. Add. 17.652, 17.653 (3 mapas) 17 654 (3 mapas), 17.655 (5 mapas), 17.656 (2 mapas), 17.657, 17.658 (6 mapas) 17 659 (3 mapas), 17.660 (3 mapas) 17.661 (4 mapas) y 17.662 (21 mapas y planos)

La Habana Isla de Cuba. 5 doc. 66 fols. Add. 17 628.

Noticias de la isla de Cuba. 7 doc. 59 fol. Add. 17 629.

Miscelánea de papeles relativos a América. 18 doc. 363 fols. Add. 17. 583. Contiene copias de documentos referentes a la América del Sur, Filipinas, Mejico, isla de Santo Domingo, etc.

El Duque de la Palata Relación del estado del Perú 1689, 233 fols. Add. 17.581.

Relación del Perú. 1796 (Gobierno de don Francisco Gil de Taboada). Con dibujos y un mapa. 233 fols. Add. 17. 582.

Perú. Tratados varios [históricos y geográficos]. 5 doc. 122 fols. Add. 17. 584

Perú. Tratados varios (1557-1610). 9 doc. 108 fols. 17. 585. Perteneció primeramente este volumen al conocido historiador de Indias, don Juan Bautista Muñoz.

Perú. Tratados varios (1549-1794) 6 doc. 114 fols. Add. 17. 586

Perú. Tratados varios (1765-1796). 8 doc. 172 fols. Add. 17. 587

Perú. Tratados varios 1° doc. 76 fols. Add. 17. 588.

- Perú. Tratados varios.* 5 doc. 59 fols. Add. 17.590.
- Minas del Perú y del Río de la Plata.* 2 doc. 18 fols. Add. 17.589.
- Descripción del Perú, Buenos Ayres, etc.* (1795) 2 doc. 484 fols. Add. 17.592.
- Marmolejo. Historia de Chile (1536-1579)* Add. 17.594. Copia hecha en 1775 por don Juan Bautista Muñoz.
- Relaciones de Chiloe y Chile, etc.* (1754-1773). 4 doc. 79 fols. Add. 17.593
- Chile. Tratados varios* 4 doc. Add. 17.595.
- Chile. Tratados varios.* 9 doc. 99 fols. Add. 17.596.
- Don Luis Nee Viaje desde Talcahuano hasta Chile, etc.* (1793) 4 doc. 53 fols. Add. 17.597.
- Chile. Tratados varios* 3 doc. 19 fols. Add. 17.600.
- Chile. Cuadernos sobre Estadística (1779-80)* 11 doc. 124 fols. Add. 17.599.
- Noticias del Reyno de Chile.* 17 doc. 68 fols. Add. 17.598. Contiene pergaminos anónimos con datos estadísticos sobre requisas, comercio, etc.
- Derrotero desde Antuco (Chile) hasta Menca (Buenos Ayres).* 200 fols. Add. 17.602.
- Relación del Gobierno de Buenos Ayres, 1784.* 2 doc. 247 fols. Add. 17.601.
- Buenos Ayres y Paraguay. Tratados varios (1782-6).* 9 doc. 117 fols. Add. 17.603.
- Azara [Felix de] [De ocupación del] Paraguay.* 127 fols. Add. 17.604.
- Buenos Ayres. Tratados varios (1756-1782).* 15 doc. 365 fols. Add. 17.605. Contiene papeles geográficos y varios referentes a las provincias de Río de la Plata, Paraguay, etc.
- Buenos Ayres. Diario al Río de la Plata,* 4 doc. 44 fols. Add. 17.608.
- 1.º «Diario de la navegación desde España al Río de la Plata hecha por el Comandante Don Alexandro Malaspina en la *Descubierta*», firmado por este y dirigido a don Felipe Bauzá, ilustrado con dibujos a pluma y con el título: «N.º 1 - Diario del comandante. *Descubierta* Desde Cádiz a Buenos Ayres. Para Bauzá y Fabio [Ali-Ponzom]; contiene visitas de la Ascensión y los Mirages (?) de la *Descubierta* en mejor orden».
- Buenos Ayres. Tratados varios* [geográficos e históricos] (1766-92). 19 doc. 128 fols. Add. 17.606.
- Buenos Aires. Tratados varios (1559-1812)* 18 doc. 275 fols.
- 6.º *Viaje desde San Luis de la Punta a Buenos Ayres y Montevideo por Don José Esp^a (Espinosa) y Don Felipe Bauzá.* Add. 17.607.
- Buenos Ayres. Tratados varios.* 5 doc. 54 fols. Add. 17.607. Contiene diferentes apuntes sobre geografía de Buenos Aires, La Plata, etc.
- 2.º Diario de un viaje a través de las Pampas, por don Felipe Bauzá y dirigido a su amigo don José de Espinosa. (Autógrafo).
- Mapas y planos de las costas de la Plata y Patagonia (1748-1795) Add. 17.668. A—G.
- B—«El camino que conduce de la ciudad de Valparaíso a la de Buenos Ayres, por D. José de Espinosa y D. Felipe Bauzá. 1794».
- Guerra de los Guaramis,* 194 fols. Add. 17.610.
- Relación de la Provincia de Misiones* 112 fols. Add. 17.613
- Brasil—[Historia] *Del Marañón del Capitan Diego de Aguilar [1578]* 174 fols. Add. 17.616.
- «Itinerario de Río Janeyro a Lima (por tierra en 1818). 55 fols. Add. 17.617.
- Brasil. Tratados varios.* 4 doc. 42 fols. Add. 17.619.
- Brasil. Tratados varios.* 7 doc. 24 fols. Add. 17.620.

Papeles geográficos del capitán Felipe Bauzá. Posiciones de la América meridional. 37 doc. 204 fols. Add. 17.637. Contiene observaciones para el levantamiento de planos y notas hidrográficas de la América del Sur.

28 — «Itinerario de Buenos Ayres a Mendoza, remitido en 24 de agosto 1825, por don Felipe Bauzá».

36 — «Varios apuntes sueltos acerca de la situación barométrica de ciertos puntos de América y entre ellos cartas originales de don J. M. Bustamante a don Felipe Bauzá, de Tamaicato y Guanajato, mayo 1828, en que se habla de sus trabajos de observación sobre Lacatecas y Bolaños. Obras de Teran y de D. José Ignacio Iberri; itinerarios de don Francisco José Caldas, del P. Quiroga y otros».

Mapas y planos de distritos y ciudades de La Plata y Confederación Argentina (1793-1811). 6 planos. Add. 17.667.

Mapas y planos de provincias y distritos de Chile 16. Add. 17.675.

Mapas y planos de Chile y Patagonia. 5 planos. Add. 17.676

B — Carta de parte de la costa de Patagonia, firmado por Felipe Bauzá. 1800.

Navegación del mar del Sur 47 doc. 174 fols. Add. 17.622. Contiene derrotas, entre el Ecuador y el cabo de Buena Esperanza, instrucciones para la navegación. «Relevaciones y enfiladeros que hice (?) en el Estrecho de Malaca», escritos de Malaspina, relaciones de viajes y descubrimientos (s. XVI-XVIII.)

Islas Filipinas y Oceano Pacífico 12 doc. 107 fols. Add. 17.625. Contiene papeles geográficos y relaciones de viajes.

Islas Filipinas y Oceano Pacífico 5 doc. 155 fols. Add. 17.624.

Viaje al Maluco «Viaje de Hernando de la Torre a las Islas de Maluco 1525» 7 50 fols. Add. 17.626. Es un diario de la expedición a las islas Filipinas bajo las órdenes de Fre. Garcia de Loaysa copiado por don Juan Bautista Muñoz de un manuscrito del archivo de Simancas.

Descubrimiento de las islas de Soloromón (1566) [por Hernando Gallego], 91 fols. Add. 17.623

Papeles varios de Marina 6 doc. 83 fols. Add. 17.638. Siglos XVI a XIX. Derroteros del mar del Norte, Filipinas, noticias sobre vientos, etc.

(Noticia de los morteros fundidos en Sevilla 1810-11) 26 fols. Add. 17.639.

«Noticia histórica de los morteros y obuses morteros fundidos en Sevilla con el objeto de bombardear a la plaza de Cádiz en 1810 y 1811, y el resultado de las pruebas verificadas al intento».

Ferrer [J. Joaquín] Observación de Cometas [aparecidos en 1807 1811, 1813 y un eclipse de luna en noviembre 1817] en la Habana. 201 fols. Add. 17.640.

(Terminará)

JUAN LLABRÉS BERNAL

DIETARI DEL DR FIOU

(1786)

14 El capella Miquel Dols a les 3 sen es anat per alguns dies a Santa Maria ab un mul de casa sua, puis el de casa es massa jove, be que antes de ahir ya ana ensellat fins a Son Gibert, coalcant dit.

Catarina de Valldemosa sen es tornada a

dita vila a les 2 de la tarde. Li he posat dins el paner una lliura arros, un pa dobia del dia y sis rosquilles de les monges de Sineu.

15 Diumenge. Es vingut a les dues mon onclo Onofre Estada ab son missatget; ha aportat un covonet ab nous, pomes y penjoi blanch.

Ha pres xiquolate bo, y ha diferit dinar fins a la nit, y després es surtit fora casa, senyal de que el camí no lo ha cansat molt.

16. He assistit a les 4 de la tarde fent cap a un grau de teologia que se ha conferit a el seminarista Josep Gelabert, Diaca Padrí el P. Lector Sastre, Observant. Propina 4 s. y Sindich.

17. Bartomeu Ripoll me ha regalat dos covos de olives verdes.

He donat berenar a Josep y per beurer en el camí 3 s.

He comprat un paner nou y dins de ell he posat dotze rosquilles de Sineu y sis casques, que he enviat a dit Ripoll o a Juanet son fill.

Lamo Esteva Verd de Andraitx me ha regalat dins un paner cosa de dos amuts de olives negres pensides y seques y lo demes rem calop.

He dictat este matí a Puig, present Amengual, el ofici que el Rector deu passar a el Sr. Fiscal per donarli noticia de la Junta del dia 13. Pero a la tarde me ha informat dit Rector que se li ha pasat altre, que ell mateix ha format, y vist es molt mal construit y axi lo he dit.

He enviat a plassa per vendre 23 amuts de dites olives triades, puis les demes que seran 4 amuts, tacades y corcades, les he fetes trencar per salar. Entenia que de esta calidat corria vuy el preu de Plassa 2 s. 8: pero sols han produit 42 s. 2, puis se ha aturat la venedora 2 s. per lliura y el trast, haventse dat el compta a 2 s. lo amut, per mes de tenir entes que anaven a 2 s. 8 vui.

He pagat al bascuiter del Call 45 s. per les 6 dotzenes casques y esses del dia de Sant Joachim.

18 La Sra. Ferragut de Sant Eugeni me ha regalat tres pollastres per consell.

19. Som anat a la Universitat y he dictat a sis estudiants el proleg de la materia de *Constitutione seu de legibus*.

Som anat despres a casa del Sor. Major de Milicias y entregatli la relacio que em dexa. He dat el meu dictamen y pens que el Milicia no se presentara.

Dols Pre es tornat este matí de Santa Maria y de Alaro.

He pegat a Sor Margarita de Sant Geroni, ma germana, per ma de Vicensa deu reals castellans.

He entregat a ma mare les 20 ₞ de la mesada antes de dinar y mes ver de estes he entregat sis durets a Llorens y los altres sis durets y los

16 ₞ en plata y tresetes a ma mare. Han raonat los dos molts de fets.

El xabech correu es vingut y en ell he rebut carta de Bellard y de la Condesa.

20. Despres de dictar som anat a visitar en el Socos a Gomila major vingut ahir de Menorca.

He cobrat del Reverend Ferra, Acolit Beneficiat en la Catedral, pagant per Catarina Jauner, set durillos en or, que son 11 ₞ 4 ₶ y he fet recibo, feta gracia per les 13 pesetes en la causa de dit Benefici, ben entes que van firmades per Cortes y altres.

21. He cobrat de Dn. Pere Moscoso 70 ₞ per un any de lloguer de la casa, concluit a 18 setembre y te albara per ma de Dols Pre.

He cobrat del Reverend Antoni Company Pre 150 L. de bens de Antonia Ana les quals ha entregat a Dols Pre el Dr. Torrello Pre, el qual esta tarde es vingut de Sineu.

Ha enviat Sor Maria Ignacia del vel de una religiosa de obediencia de dema un estel, una panada, un quart de coca ensucrada y una olleta de carn: dat 1 s.

22. Misa a la capella. La ha dita mon onclo Onofre, vuy diumenge; despres hem berenat de xoquolate y coca ensucrada.

Ma mare es vinguda mes tard y ha berenat de xoquolate y casques.

Juan del onclo Onofre y la sua filla de aquell han berenat de cuit y despres per el cami los he donat dons pans, xuya, botifarra, formatge y a ella tambe dos rosquilles de Sineu y mitja lliura de confits de mella.

Antoni Planes, Escriva, me ha entregat 45 ₶ per drets de firmes en la causa criminal de Magdalena Miquel contra el Milicia Sastre.

Esta tarde he empleada en la preso rebent la declaracio del Milicia Oliver Salero, Escriva Planes.

Esta tarde es estat el Tedeum a la Catedral per totes les comunidats etc. per la Beatificacio del B. Bono de Sant Francesch de Paula.

Som anat a la Comedia que es la matexa del dia 13 de este mes supra.

23. Ma mare es vinguda hora baxa: no ha volgut berenar y sen es anada tard, despres de haver estat en la capella a la que em som escusat anar per feines y per haver pensat em volia contar coses de Llorens, que no vull saber.

24. Som anat el matí a la llibreria y he tingut el enfado de no haverme volgut ensenyar les ordes el Misser Oliver. A la tarde el Sor. Re-

gent, per medi de Sauria, ha enviat a dir que me abstengues de veurer dites ordes.

25. He vist dites ordes sobre llibreries, de les onze a la una en el quarto del Dor Mu let Pre per havermeles franqueades a ell y a mi el dit Oliver.

He pagat mitja dobla de cordo antigua a el fill del Sor. Miquel Tous y he recobrat un debitori que tenia de 5 € 10 ¢ per gastos de Mir.

He regalat al Onclo Onofre les 24 estampes de la Vida de Sant Bruno desficades del hort.

27. He cobrat del cotxer major de Dn. Juan Torrella sis lliures per mitx any de lloguer de la cotxeria, que conclui a 16 de este mes: son 6 € ¢ .

He cobrat de Llorens Buades, fill de Miquel de la vila de Sineu 3 € 16 ¢ 6. per dos pensions de 1 € 18 ¢ 3 fa de cens a primer agost, y tinch vist el llibret de albarans. Lo ultim es de el Sor. Antoni Company Pre de 10 novembre 1784 y diu a compliment per la pensio de dit any. La Mare Piora de Santa Magdalena me ha enviat dotze enseimades y 24 panets de mort. Dat 4 ¢ .

El Dr. Bartomeu Ripoll ha enviat un paner de olives senroses. Dat a Josep 1 ¢ .

He emprestat a el menorqui Dn. Josep Gomila un matelas de llista blava de Piza, y una moscardera de fil groch per posar en el llit de son pare, qui te tercianes a el Convent del Socós.

Som anat al matí a visitar al Coronell sangrat per plenitud y havem parlat sobre Escrava elegidor.

Vuy a la tarde som anat a veurer los exercicis de foch dels Zuizos a la porta de Santa Catarina.

28. Mon Onclo Onofre sen es tornat a Fornalutx a les deu del matí, despres de haver be renat be. Li he donat pa y tocino per el camí y dins un paner sis enseimades inclt grosses de Santa Magdalena.

He enviat per dita ma a Bartomeu Ripoll altra paner ab les altres sis enseimades y carta.

A la tarde som anat ab el Escrava Planes a la preso y he rebut la declaracio del Milicia Pons de Campanet, qui fugi del quarter.

29. He assistit fent cap a les 9 del matí a la lliadó de punts major de Canons, que ha dit Vila Pre, de Menorca. Padrí el Dor. Bartomeu Serra. Li han argumentat sobre el cap *quanto 3 de translatione Episcopi*, el Dr. Borrás, yo, Dr.

Bennaser y Dr. Pelegrí. Tentants yo y el Dr. Borrás. Propina 4 € 12 ¢ .

Som anat a la nit a la Comedia de *Sanson* ab Bartomeu Serra. Ha cantat la graciosa.

30. He cobrat de la Tesoreria per ma de Dols Pre, haventli donat poder en escrit, les 14 € 13 ¢ 4 del lloguer de cases del quarter Volta den Jolit.

31. He assistit a les onze del matí, despres de la escola, a les matricules dels estudiants de lleis.

La Mare Piora de Santa Catarina envia 4 coques ordinaries. Dat al allot ¢ 6.

El Auditor de guerra ha tornat los dos llibres, que menleva als 27 setembre y esquela, a que he respost.

He dictat a Dols Pre la sentencia arbitral entre los germans Escats y Bordoy.

Primer novembre. He visitat antes de mitx dia a Gomila Major menorquí. Lo he trobat aixicat y que ha oit Missa.

Es vinguda a la tarde la cunyada de Socies ab sa criada. Me ha regalat un ventedoret. Li he donat dos pomes molt grosses, dos panets y dos rosquilles de Sineu y altra poma grossa a la criada.

He donat 2 ¢ per panets a el fill Acolit de el escultor.

He dictat a Planes a la tarde el ofici al Comendant de les Armes, paraque reclam de la Reial Audiencia el Milicia, fill del donat de Misericordia.

2. Som anat a les 8 a Sant Miquel ab Llorens Alli ha dit les 3 Misses Dols Pre. Se ha dit per mon compte un Ofici caritat 21 ¢ y al poal 3 ¢ .

Som anat despres a Sant Francesch y he fet dir sis Misses al altar Major. Caritat 32 ¢ .

He assistit a les 3 $\frac{1}{4}$ de la tarde, fent cap a un Grau de Teologia, que se ha conferit a Geroni Palou y Mayol. Padrí el P. Simó Francisco. Propina 4 ¢ y Sindich.

Despres som anat a la Comedia *Los Esclavos de su Esclava y hacer bien no se pierde*.

He pagat a Vicensa 18 ¢ , a Margarita 18 ¢ , a Isabet 18 ¢ , a Mateu 32 ¢ .

He assistit a les 8 del matí, fent cap, a un grau de Teologia, que se ha conferit a Dn. Narcís Figueres, Rector en el Bisbat de Vich. Padrí el P. M. Veny. Propina 4 ¢ y Sindich.

Som anat despres a Sant Geroni y he quedat ab ma germana ves si compondria a ma mare.

Es vinguda antes de Vespres Isabet espartera y haventme aportat 30 pessetes per canviar li he regalat tres panets de Santa Magdalena.

He assistit fent cap a les 3 ¹/₄ de la tarde a un grau de Teologia que se ha conferit a Dn. Francesch Estrada, Vicari de altre Rector de Vich, Padri el P. M. Puigserver. Propina 4 € y Sindich.

He conferit a la tarde ab el Sr. Juan Coll, Francesch Mas y Aguiló Mosca sobre comptes ab la vila de Sineu.

Ha plogut bastant fort bona part de la tarde, y de la nit aygua moral de llebetx y pens sera general.

4. disapte. Ha pluiscat tot lo mati y a la tarde ha plogut fort sens cessar fins a les set.

5. He anat al vel y Missa nova de la germana y germa del Dr. Rullan, Secretari y tot en la iglesia de Santa Catarina de Sena.

La Mare Sor Juana Puig me ha enviat una coca ensucrada grossa del vel que ha de tenir dimars una monge de Obediència. Dat 2 €.

Ha enviat ma germana de Santa Catarina un coní cuit, un pa den Pou, un pastalonet y sis bunyols de vent del vel. Dat 1 €.

Ha enviat Bartomeu Serra del grau de vuy dotze quartos. Dat € 6 a la criada.

He assistit a les 3 ¹/₄ de la tarde fent cap a un grau de Canons, que se ha conferit a Villalonga Pre de Menorca. Li han argumentat yo, Dr. Borrás, Dr. Bartomeu Bennasser y Dr. Muntaner, fill del Barber. Propina 32 € y Sindich.

Som anat despres a la Comedia que es: *El Logrero*, y altra semblant pesa inglesa, y he tingut el enfado de que allí, en el palco de la Ciutat, se me ha beretat la capa.

He pagat a Bernat Palmer, picapedrer 6 € 17 € 8 per la llista de feina feta a la casa, que te llogada el jutge Moscoso, que es lo escalfa panxes. Son aparte les retjoles y la cal.

6. He assistit fent cap a les 3 de la tarde a les conclusions de lleis, que ha defensat Dn. Josep Gomila. Padri el Dr. Borrás. Li han argumentat Serra, Aulí, yo, Bennasser. Propina 9 € 6. y 6 € 2. Intermediadament es vingut Bestard y no ha donat vot.

7. He rebut de Rosa Fornes de Sineu 3 € 12 € y li he fet albara a compliment de les pensions de 9 € cens a primer agost.

He assistit a les 3 de la tarde a la lisoneta de punts que ha dit Dn. Josep Gomila de Menorca, esto es Bestard, yo y Serra, sobre la llei

3 de rei vindicatione. Propina 31 € 8. Despres som anat ab Borrás y Serra a visitar a son pare al Socos.

Despres som anat a la Comedia: *Triunfo de Judit*, que es estada per los presos de la preso. He dat 30 €.

He enviat al onclo Onofre los dos cabdellets de filadís per fer la bosa. Antes ma mare dins la iglesia de Montesion me havia interesat para que perlas ab Llorens sobre pendrer la criada que sen ana y en el seu estudi li he parlat.

8. He entregat sinch durillos, que son 8 € € a Antoni el esparter y serviran de bastreta per buscar pessetes en plata.

Dn. Salvador Oleza es mort de malaltia a les 2 de la tarde.

El procurador Verd de Sant Cayetano ha escrit bona part de tarde la representació per la destinació de sufragis.

9. He entregat a Margarita Barceló del Sitjar sinch durillos, que son 8 € €, les que servirán de bastreta p.r pessetes.

Ma mare es vinguda antes de Vespres, y en el menjador me ha interessat para que parlas a Llorens pujas a menjar.

10. Despres de haver dictat en la Universidad som anat a casa de Cayetano Socies, Notari y present el Dr. Mulet y el Sor. Rector he pres inspecció de los expedients o registres de Juntas municipals sobre llibrerias fins a mitx dia.

He cobrat de Antoni Rosselló de la font de Alaró per Dna. Catarina vint lliures dich 20 L. € diner. Ha aportat un paneret de figues, altre derem.

He cobrat de Dn. Bartomeu Asensio 5 € 10 € per lloguer de cases corresponent al mes de octubre.

11. Som anat a la tarde a parlar ab el Sor Regent a les 4, enviat a demenar per assumpte de inspecció de ordes sobre llibreria.

Despres a Sant Cayetano me ha dit el Conde de Ayamans que volia que Arróm servis interinament la Escrivania de Muntaner.

12. De les nou a les onze del matí en la llibreria de Montesion present el Senyor Regent, se han llegit les ordes sobre llibreria y despres havem inspeccionat los quartos alts de oficines y los de baix.

Tota la tarde he empleada dictant a Dois Pre la resposta sobre les Artigues, present el P. Marques. Se ha concluit.

13. Es vingut a les nou del matí el Vicari Antoni Estada y havem parlat sobre la composició entre ma Mare y Llorens y alla, a les onze som anat a casa de ma Mare y ella ha convingut que pagant yo la criada per ella, prengues Llorens altra criada y la pagas y igualment el gasto de casa, prenint integra la mesada de les 20 ₧ s. el dia 19. Antes de Vespres es vingut a ma casa Llorens li he fet la proposició y ha dit lo consultaria ab el Rector del Seminari.

He assistit a les deu 2/4 del matí fent cap a un grau de metja. Padri el Doctor Francesch Ferrer, Propina 4 s. y Sindich.

Som anat a la tarde a casa de Gutierrez, comandant de les Armes, el qual me ha parlat sobre el Milicia, germa del seu barber, que esta complicat en la mort del criat del Intendent y se vol presentar a el quarter.

Som anat despres a les 4 a casa del Regent ab el Rector de la Universitat y Doctor Mulet y havent respost el Rector que no podia sentir entregar a Baldu a soles les claus de la llibreria y reber de nou la llibreria, que ya estava entregada tota ab los Duplicats, se es encolerisat y ha dit que dema passaria un Ofici manant etc.

He assistit despres al enterro del advocat Sans, que es estat a la Catedral y no nos han rebut ni fet demostració atenta el Capitol ni el clero.

Me ha regalat el marit de la muda de Felanitx dotze magranes per penjar, aubans.

He enviat a Scr Maria Ignacia una lliura de retjea y sis pomes grosses de courei.

He enviat a Margarita 4 torts cuits y arros, y el bruyol ple de oli, que ha costat 6 s. 8.

14. He rebut dos testimonis en la causa del Milicia de Porreres, antes de les nou del matí.

He assistit a la Catedral a les 9 al Ofici, cos present, del Doctor Sans.

Despres som anat a donar el pesame a la Vidua.

He assistit a les deu a la llió de punts major que ha dit Don Josep Gomila sobre la llei *servitutes 14 de servitute*. Li han argumentat Serra, Bestard, Frontera, Auli. Los tentants, Serra, Bestard, Garau, Roca. Propina 32 s.

He pagat a el masser de la Audiencia vell 6 ₧ 16 s. per gastos de Alou en la causa de Pere Suau, ben entes que se comprenen 13 s. 8 per gastos en la causa contra el Doctor Llabrés, Metge.

He cobrat del cotxer del Conde de Ayamans 3 ₧ 10 s. per mitx any de lloguer dels estutis y cuineta de Can Calafat.

El Vicari de Fornalutx me ha manllevat el tomet: *Jesús al corazón del Sacerdote*.

15. Es vingut el Doctor Palet, arbitre de Florit de Sineu. Havem resolt el mo lo de pasar les compres del cens del Dr. Barceló Pre.

He acordat ab l'Ati, E-criva de la Audiencia, que se deposarien les 10 ₧ dels dos Milicians y mes ha convingut el matex lo que Juan Juan li pagaria per el testimoni

He parlat este matí ab el capella Sales sobre el assumpte del menorquí Don Josep Gomila sobre sa germana, y havem quedat en que em tornaria la resposta sobre suspender el curs del proces

16. He entregat a el menorquí Don Josep Gomila el certificat de Don Orrios, que prova no esser vingut a Mallorca antes del dia 30 maix de 1786. Nota que la Sales parí una nina, vivent encare, baptisada el dia 2 de novembre per el matí.

Es vingut a la tarde Bartomeu Serra y me ha dit que el Rector de la Universitat li havia demanat se servis treurer a grau a son nebot el dia del B. Ramon.

Som anat a la comedia intitulada: *La Prudencia en la Niñez*, vuy repetida, bona.

17. Es vingut el Rector del Seminari a les 8 del matí y havem parlat dels assumptes de ma Mare y Llorens. Parex no se oposa a que el medi de la sua quietud es el de 13 antecedent.

Es vingut el notari Fullana a ferme saber un Auto del Senyor Fiscal de fecha de 16, en que preven que despres dins el dia responga el Senyor Rector si vol o no cumplir lo manat per el Sor Archimbau sobre llibres etc. He respost que el meu vot era el cumplir, salvos los drets de la Universitat, y que naturalment el Rector demanaria copia per participarla a la Junta. A les 4 de la tarde he assistit a el quarto Rectoral per Junta y havent faltat el Dr. Borrás, se ha diferit per dema a les nou del matí, suposat que a les 8 entregara Fullana la copia.

He cobrat de un tal Esteva de Alcludia, arrendador de terres de Antonia Ana deu lliures, de que li he fet albara en llibre.

18. He assistit a la Junta, que en el quarto Rectoral se ha tingut a les 9 del matí, esto es el Rector, Mulet, Borrás, Mas, Darder, yo. Se ha llegit el auto, de que baix de cubertil la he rebut copia simple este matí. Se ha acordat se

respongues que estavem promptes a cumplir lo resol't per la Universitat dia 13 octubre. Esta resolució no se ha escrit per no esser vingut el Secretari y pens que ahir queda sentit per no haverlo admes al temps de conferenciar.

A la tarde es vingut a ma casa el Notari Fullana y en sa presencia he escrit la resposta, que despres li he dictada. Antes en substancia li havia donat semblant el Rector, de que me ha avisat, y no es la matexa que yo li havia aq matf dictat.

He cobrat de Jaume Ballester 4 ll. s. per el mitx any de la botiga visina a la mia entrada y li he fet albara de 4. 10 feta gracia.

He rebut carta del Sr. Antoni Company per ma de un ferrer de Sineu, y este me ha entregat 34 durets de terres arrendades de Sineu.

19. La madona de Son Fuster, havent aportat dos coloms, me ha dit que ahir a la tarde havien posat pres a la preso a l'amo Cosme. He enviat a demanar el Escriva Pomes y despres som anat a casa del taverner de les Copifens, anomenat Pere de Cort, el que me ha promes que el Balle llevaria la instancia.

He entregat a ma mare, dins la sua quadre a mitx dia, present Llorens, les 20 ll. de la ter. sa. De los 12 durets ha dat dos a Llorens.

He enviat a Margarita, ma germana, per ma de Vicensa, sinch pessetes veyes.

He assistit a la tarde a les 3, fent cap, a un grau de lleis que se ha conferit a Don Josep Gomila, Padri el Doctor Borrás. Li han argumentat yo, Serra de torn, Pelegri y Mir. Propina 32 s. y Sindich.

He cobrat de l'amo Jordi Company cent y onze lliures, setza sous y sis diners y son dite, 111 ll. 16 s. 6. el compliment dels arrendadors de Son Duran. En tots son 22, com los altres pagasen als 10 de octubre, *vide supra*.

20. He pagat 5 ll. s. a Mestre Pere Juan Jaume, fuster, a compta de les feines fetes en les dos cases de Serres. Te rebut entre tot 50 ll. s.

Se me ha notificat este matf la providencia dada el dia 13 per la Audiencia en punt de Clavari Universitat.

Se es partit este mati per Alcudia a Menorca el Doctor Don Josep Gomila, essent vingut a despedirse y escusar a son pare per sa indisposicio.

Se havia de tenir Junta del Collegi esta tarde a que no he assistit y novament se me ha avisat per dema. Es sobre admetrer al Doctor

Caimari, el qual es vingut este matf a demanarme el favor.

Es vingut y ha quedat desde esta tarde en ma casa Macia Puigserver, temerós de que el posassen pres.

21. He assistit a les 3 de la tarde a la Junta del Collegi, en casa del Doctor Verd. Se ha votat de paraula la admissió del Doctor Juan y Caimari y del Doctor Ferrer, alias *niu*, de Binasalem, el primer a exemple de lo que succehí ab Remonell, qui tambe era ya graduat antes de la formació del Collegi. Este motiu se ha posat al expedient.

Han enterrat esta tarde a Mestre Pere Sunyer, forner, mort ahir.

El taverner Pere de Cort, que esta a los 7 cantons, me ha tornat la resposta del Balle, que llevaria la instancia.

22. He fet el manament a la muller del Miliicia, criat del Marques Truyol, para que dema pas a la casa te llogada son marit.

He assistit a la Junta de los Collegis de Teologia, Lleis y Filosofia a les 3 de la tarde, en que se ha llegit el auto de la Real Audiencia sobre Clavari y per la major part se ha acordat que se suplich per devant el Real Consell *a capitulis gravatis* y que yo, en nom de la Universitat, fassa la suplica.

Essent despres vingut a ma casa Bartomen Serra a saber dita Junta per no haver assistit, li ha pres un torn de cap molt fort. Pero, mediant alorar aiguardent y beurer brou se es compost y ab el capella Miquel Puigserver sen es anat a casa sua. He enviat despres a la nit a Dols Pre y no te novedat.

23. Es vingut al matf a ma casa el Balle del pla Nicolau, y me ha dit que no llevaria la instancia contra Cosme de Son Fuster sens que primer se presentassen a la presó sos dos germans. La matinada de este dia sen era anat de casa, sens despedirse en Macia y he pogut dir al Balle que yo sabia son paradero.

A la tarde es vingut el Doctor Puigserver y la Madona, havem parlat sobre los medis de composició.

24. He assistit a dictar, no obstant esser disapte de Santa Catarina, en que acostumava fer feriat de gracia, y he expresat a los estudiants que dema seria feriat, per ser de Constitució, y que esto se havia acordat en la Junta del dia 22, esto es que la Cedula sols llevaba os feriats introduits per abus y tals no eren los de Constitució.

25. Som anat al matí a donar el bon dia a la tia Dona Catarina y he presenciat a mitx dia la repetició de mal de cor de Bartomeu Serra, no obstant les dos sangries.

He parlat a Miquel Pons Pati, Escriva, el qual me ha promes que faria que el Balle llevas la instancia, y lo mateix ha oferit Vellori

Som anat a la nit a la Comedia: *Mort de Santa Eulalia*, y allí he empenyat a dit fi el Alcait. Antes a la tarde havia parlat a Catarina, la sua criada per dit efecte.

26. Som anat a la tarde a Santa Catarina de Sena. He regalat a ma germana un duro de plata y un llibret de Devocions, enquadernació de pasta y conté: *Soliloquios* de Sant Tomas de Villanova per despres de comunió

Som anat despres a Santa Magdalena. He parlat ab Sor Juana Puig, no he parlat ab Sor Margarita Oleza, que me ha escrit esta tarde, interessantse per el Milicia, fill del Donat de la Misericordia. Li he dit lo que respondria.

Margarita del Sitjar me ha aportat pessetes y he replasat los 5 durets. Ara no te bestreta.

27. El Comendant de les Armes, Gutierrez es vingut a ma casa al matí, me ha interessat per el Milicia, fill del seu barber, complice o companero del agresor de la mort del (etc).

He enviat a Sor Maria Ignacia la capsa de tabach, que son tres unzes senceres.

He cobrat de Mado Damiana dues lliures per lloguer del estudi de dins la entrada de Calafat.

Me han aportat de Alcudia per mar ab una xavega de Andraitx tres quintars y mitx, y setze lliures de canyum dich 14 roves 16 lliures. Port de carrereta 1 s. 8 Nolits 12 s. per memoria.

28. He comprat una raima de paper de escriurer molt bo per 33 s.

Han tret de departat en la presó a Cosme Puigserver, despres de rebuda la sua declaració.

29. Este matí es vingut el Balle del Pla y no li he donat orda, reprenint lo haver acusa que yo tenia escondit a Macia, essent fals.

Es vinguda a la tarde na Catarina de casa del Alcait y havem quedat que dema tornaria.

30. He fet limosna de mitga dobla redona de 1772 a la capella de Sant Joachim de Sant Domingo per daurerla, per ma de Biel.

He cobrat del Senyor Bernat Garau les 20 **16** del salari de Advocat de pobres. fent recibo en llibre de les integres 80 **16** s. ben entes que se ha retingut les 4 ll. s. de la exacció y les 8 ll. 8 s. 6, del salari de provisió de Pere Suau.

He treballat tota la tarde les defenses al barber per los 3 de Manacor.

Es vinguda a la tarde la germana de Catarina y ha dit que dema el Balle renuncia.

Es vingut Bover, Agent fiscal, de part del Senyor Fiscal a demanarme si yo aniria a la Relacio, disapte, del qui mata sa muller en Manacor. He respost que no ser el Advocat, y que no tenia arbitre per assistir.

Primer desembre. Divendres. Es vingut el mati el Escriva Pons y de orde de la Audiencia me ha notificat de paraula que anas dema a informar en la Relacio de la causa criminal de Gavella de Manacor, y que devia anarhi ab golilla y que ni en esta causa, que no te firma mia, ni en qualsevol altra me havia escusat ni me excusaria anar a informar.

Y poch despres es tornat y ha dit que yo digues qu'n temps necessitava per imposarme en el proces y prevenir golilla. He respost que per lo primer bastaven 24 hores y per lo segon buscaria algun Advocat, qui volgues empresarlem. Despres, a la tarde es vingut Pau ab lo proces y noticia per dimecres.

Es vingut tambe a la tarde el Prior de Religiosos de Felanitx y li he donat paraula que dins los feriatx estaria concludida la liquidacio de Valls.

Es vinguda tambe la Catarina de casa del Alcait dientme que el Balle el matí havia acudit a el Escriva Pomes per renunciar la instancia. Li he ensenyat la casa y en la capella li he regalat 4 pomes grosses molt.

He cobrat de Simo Crexell de Sineu 10 s. per sinch pensions de 2 (sous) cens fa a Ferraguts a primer agost a compliment.

He rebut per dita ma, de compte de Francina Riutord, sa muller 27 s per sis pensions de 4 s. 6. fa a 18 octubre, també a compliment.

He pagat a Vicensa 18 s. a Margarita 18 s. a Isabet 18 s. y a Mateu criat 32 s. per soldades.

2. Som anat al matí a casa del Alcait y despres de haverlo informat, me ha donat paraula que, si se verificava que el Balle llevas la instancia a les hores donaria un Auto, ab que posaria en llibertat a Lamo Cosme, mon recomenat.

Es vingut, entrada la nit, el Escriva Pomes y me ha dit que esta tarde era anat a casa del Balle fora porta y que ell se era escusat de la paraula de llevar la instancia.

Mon Oncio Onofre, per ma del seu missatge Juan, me ha enviat una bossa verde de filadís,

feta ab guia. Pens haura tingut peresa de ferla del filadís vermei y blau, que li vatx enviar. 1 s.

3. Ab la maleta que vingue ahir, se tingue la noticia de que Pere Juan A'ou mori el dia 18 novembre, trobat en Madrid y vuy demati es morta de apoplexia la sua sogra, essent anada a visitar a la vidua.

4. He cobrat de la vidua de Pere Florit, catxo, de Sineu, que se diu Francina Ferriol 13 s. 6. per Antonina Ana, ma senyora. Te albara a compliment per les 3 pensions de 83, 84, 85, per ser el cens sols 4 s. 6, vists los anteriors albarans.

5. He escrit carta a la Condesa de Munter, a Dona Catarina y a Bellard y dins de esta he enviat lletra de 353 pessetes de 8, que me ha entregat Don Claudio Marcel, haventli entregat 400 ll. 1 s. 4.

Som anat a Casa del Regent, de Moscoso y de Celeberri, pera que dema em dassen asiento distinguit a la Audiencia.

6. Antes de la Relacio de Miquel Montserrat Gavella, se ha entrat el meu pediment y sols se me ha concedit el primer asiento en el banch dels Advocats.

Despres se ha comensat dita Relacio criminal, a que he concorregut, vestit de golilla y al surtir he trobat la berlina del Comte Togores, en la que som anat a Casa.

Esta tarde han tret de la preso a Lamo Cosme Puigserver; pero esto immediadament de haverse presentat en ella sos germans Macia y Josep. El auto diu per 8 dies.

7. Este mati se ha concluit la Relacio de ahir. H. assistit vestit de golilla, despres he perorat llargament, despres el Fiscal y a lo ultim se me ha donat lloch de parlar y en orde al suposit de un fet, que he manifestat no ser com deia el Senyor Fiscal, se me ha donat lloch de replicar, lo que mai se permetia.

He pagat 6 L. s. per les Matines, que se han de cantar vuy a Sant Francesch *ut moris est*.

Bartomeu Ripoll me ha regalat dos covos de olives negres. He dat a Josep 4 s., altres 4 s. he donat al cotxer del Comte, puis encara que me ha servit vuy de anada y ahir de vinguda, no ha fet el pler cumplit.

He entregat a la Sra. Catarina Bardera per remediar la necessitat de casa del Sr. Juan Muntaner un dret, que noto per memoria.

8 *desembre. divendres*. Demati la Sra. me ha cridat y es volguda pujar a la torre per sos peus, ha mirat la mar y los edificis y el temps y

molt de fret he procurat a que abaxas a el seu per fer quarto.

He cobrat del Sor. Gelabert de la plassa de Binasalem 6 L. s. per tant cens a compliment.

Lamo Pere Juan Verd de Andraix me ha aportat dins un plat 4 trossos, que tot seria una bresca de mel, ben plena.

El Sor. Moragues del carrer de Sant Miquel ha enviat una tortada, disculpantse que quant se casa son fill, el criat se entengue mal y ana a casa de Muntaner. Li he donat per ell mitja pesseta y memories.

9. He enviat a Sor Maria Ignacia, ma germana, un pollastre gros.

He rebut les declaracions del pare, mare y de la joveneta violentada per un Milicia dels Establiments

10. He cobrat de Dn. Miquel Montserrat coranta lliures, dich 40 L. s. per mitx any de cases comensat a primer de este.

Som anat a donar la enhora bona a la Sra. de Berard per naxament de mascle.

11. He assistit a les nou del matí a la lliadó de punts, que ha dit Barcelo Mascaró, sobre la llei *necessario 8. de periculo et com rei. vend* y sobre el capitol *quad 11 de temp. ordinat* Li han argumentat yo, Bennassar, Serra y Pelegri. Tentants Bisquerra, yo. Propina 4 L. 12 s.

Nota que antes de votar se ha excitat el dupte per mi, com a Sindich, que sols podia donarli el grau de Civil, y se ha dit que se estigues a la Cedula.

Despres som anat a visitar la novia de Moragues del carrer de Sant Miquel. Despres he assistit darrera, sens atxe, al combregar de la filla de Massanes y de Elena.

He entregat a Catarina de casa del Alcait vint pessetes noves per compte de Lamo Cosme.

He regalat a Llorens la bata de friseta de Bonaventura, para que la refongues. He regaiat a ell y a ma mare un quarto de la tortada del dia 8 de este. Y ma mare me ha manllevat el rollo de brasser negre.

12. Ha combregat per Viatic a les 12 del dia el Conde de Ayamans. He assistit y despres he parlat ab ell, entrant al temps que altres.

Som anat a la tarde a fer visita a Dn. Ramon, son germa, que esta molt rendit, encara que vestit y despres he pujat alt, a donar con versacio fins a les 8 de la nit.

13. *divendres*. He fet albara de 26 s., 8 cobrats de soldat Suis, qui te arrendada la botiga

de les mies cases Volta den Jolit que Dols Pre cobra ahir.

Han penjat a Francesch Ferrer, cartagines, el que mata a el fill del Dr. Aulf, per esser vinguda la sentència confirmada de Madrid. Es notable que vuy es dia de dimecres y parex se ha fet axí per no desbaratar el mercat si fos estat en disapte. Dilluns se llegí la sentència, tambe confirmada, de la sogra, muller, criada y company del dit Ferrer. Tots absolts y immediadament soltats.

Junta a la Universitat esta tarde a les 3, a que no som anat, per estar indispost. Era per llegir el Auto de la Audiencia sobre la causa ab el Dr. Feliu.

14. El Auditor de Guerra me ha enviat carta de ofici sobre los 30 ducats que suposa no haverse satisfet el any 1779.

15. He respost a dita carta, pero Arrom no es vingut.

16. Es vingut Arrom y li he entregat la carta responsiva al Auditor de guerra, puis ell deu informar sobre el fet.

Han penjat vuy disapte a Miquel Montserrat Gavella de Manacor, qui mata la sua muller al 27 de novembre de 1771, no obstant el meu informe del dia 9 de este mes.

En el Mercat res no se ha venut este dia, sino en la plassa nova.

Han sangrat segona sangria a Margarita cuinera, a la que tambe sangraren ahir per esser se li inflada una galta. Pero ni he avisat a Llabres ni altre metge.

17. He assistit a les tres de la tarde a un grau de lleis, que se ha conferit a Barcelo Mas caro, Padri el Dr. Borrás. Han argumentat Bestard, Frontera, Juan Caimari y Miquel Fluxa. Propina 12 s. y Sindich. Despres se ha convocat per Junta y, per no haver quedat metge algu, se ha diferit.

Som anat a la Comedia: *La lealta dpremiada y castigada la traición.*

He pagat a Mestre Rafel picapadrer 3 L. 13 s. 2 per compondrer el escalfa panxes de la mia casa, en que viu el Jutge Moscoso.

18. He pagat a Antoni Sales, Acolit, Beneficiat en Santa Creu 15 L. s. per cens a cumpliment.

He pagat al Dr. Narbona Pre. per la talla, que esta encara encabesada en Dn. Bonaventura Serra 24 L. 1 s. 2.

Lamo Julia Vila del Rafal dels Porchs de Santanyi envia dos capons y una porcelleta, 3 s.

Dr. Gelabert de Manacor envia dues gallines grosses: dat 1 s. 8.

19. He pagat a Margarita monge, per ma de Vicensa, 5 pessetes y me ha fet albara en llibre en 8u. de los 15 mesos de aliments

He entregat a ma mare dins la sua quadre, present Llorens antes de mitx dia, les 20 L. de la mesada en 12 durets nous y tresetes.

He cobrat de la taula el salari de la Catedra, que son 13 L. 17 s. 2. He dat 3 s.

He cobrat la Advocacio de la Confraria de Sant Bernat 11 L. 4 s. Dat 3 s.

He pagat a Jacint, marit que fonch de Na Pisana 6 s. de una quartera atrasada de guix.

He pagat a el sargent de Brigada tres durets, que son 4 L. 16 s. per aliment prestat a el Milicia de Campanet en la preso. Tinch recibo.

La Mare Priora de Santa Catarina me ha enviat sis coques de pasta mitx ferma. Dat als allots 1 s.

20. El Milicia Rigo, sabater, ha atorgat debitori, que he rubricat, a favor de un P. Dominic de Llorito de 18 L. s. a pagar a 3 L. s. cada mes. Comensara a primer fabrer.

He enviat a Margarita monge una gallina molt grossa, blanca

He pagat 2 L. 17 s. 6. al Aguazir de la Audiencia, genre den Carles, el qual me ha entregat recibo y es per salari de provisio per Da. Catarina contra el Marques del Reguer, que se dona a 23 de mars 86 Notificada a 24 abril. Estes les dech recobrar del Marques.

He rebut del P. Agustí del Carme les 9 L. 1 s. 4. de la Advocacio. Dat per Missa 6 s.

El Sr. Moragues del carrer de Sant Miquel una indiota y dos capons. 2 s

El P. Preposit de Sant Cayetano envia un gall de indi. 2 s.

Dna. Onissa Serra Vidal, vidua, un odre de oli vei. Dat 6 s.

Dn. Miquel Rossinyol deu lliures y un indiot. Dat 4 s

Dr. Cristofol Torrello Pre 36 rosquilles y 40 congrets redons. Dat 4 s.

Lamo Jordi Company, dues gallines, la una negra, la altra blanca.

He enviat esta altre gallina blanca a Sor Margarita, ma germana. Te dues.

Llorens, mon germa, me ha enviat el salamo de xarol vermell per posar a la mia quadre primera.

La Sra. Catarina Ana Mas de Son Nebot de Porreres, vidua, me ha enviat dos indiots. 3 s.

21. El Sr. Comenador de Sant Antoni una indiota y dos capons flachs, Dat 2 s, 6.

Lamo, arrendador, de Son Teulari, ha aportat dos capons bons. Te un plet que li defens.

Dn. Agustí Ruiz envia deu lliures y he respost el recibo a la esquela. Dat 3 s.

Dn Francesch Berard envia un indiote y una indiota. Dat 3 s.

Da. Beatriu Ferrandell y Net, vidua, envia deu lliures. Te recibo. Dat 4 s.

La Mare Priora de Santa Catarina de Sena envia deu lliures de la Advocacio y un indiote. Dat 6 s.

La Mare Priora de Santa Magdalena envia dotze coques molt petites y dotze casques garrovetes. Dat 4 s.

Sor Geroni Guiscafré de Son Cardax de Artà envia dos capons. Dat 2 s.

El Rector de Andraitx envia dos capons bons. Dat 3 s.

La Medona de Son Fuster aporta los dos capons y un paner ab melles y 24 ous. Li he dat de retorn petates, nous, castanyes, arros-pomes, 3 barres torrons y 18 neules de sucre.

Antoni del Molí de la Font aporta un paneret de murtons y dos de nous. He umplit el mes gran ab dos pans dobles en un, una lliura arros, castanyes, dos barres torrons y 12 neules.

He rebut del dit Antoni Rosselló a compte de la annua merse del Molí de Dna. Catarina Muntaner, vint lliures, dich 20 L. s., de que te albara.

He rebut de lamo Cosme Puigserver cent noranta sinch lliures, dich 195 L. s. a compte de la tersa de Son Fuster.

He rebut de Dn. Bartomeu Asensio onze lliures per el mes de novembre y desembre de lloguer de cases. Te albara.

Dn. Miquel Rossinyol envia les 10 L. s. de la Advocacio y un indiote. Dat 4 s.

El Marques de Vilafranca 10 L. s. y un indiote. Dat 6 s.

He enviat el millor indiote de tots a la Comunitat de Santa Catarina de Sena, color ros.

Dna. Catarina Sureda y Forteza, vidua, envia per el Majordom 15 L. s. per Advocacio.

El Marques Pueyo Dn. Joachim ha enviat un indiote, dos capons y deu lliures. Este es el primer any de Advocacio. Dat a Pere Juan 6 s. sens recibo

22. He pagat a Mado Catarina Sastre, vidua de Mestre Pere Sunyer, forner, coranta sinch lliures, dich 45 L. s. a compte de pa moreno.

He pagat la talla ultimament publicada y sens exacció, esto es, la mia y la de Dna. Catarina; entre tot 48 L. 19 s.

He enviat al Onclo Onofre, per ma de Juan son criat, una polla de indi, la mes grossa. En retorn de un covonet llarguer, que ahir dugué ab llimones, taronges, nous, pomes y penjoí y mes per beurer.

He enviat a ma mare una indiota molt grossa y dos capons fins, los millors.

He enviat a los Cayetanos dos capons fins molt grossos y grassos.

He enviat a les Capuxines dos capons iguals pigarts blanchs iguals, y molt grassos, y dues bugies per Bellem.

He enviat a los PP. Capuxins dos capons color ordinari grossos y dos bugies.

He assistit a les 10 fent cap a la Junta dels 4 Claustros en que, haventse llegit el Auto de la Audiencia sobre el Dr. Feliu, se ha acordat per major part que se li escrigues que no vengués y que se li don poder. Jo en calidat de Sindich he protestat los danys y perjuis de esta resolució per los motius expressats en la Junta de 10 octubre 1785. Després se ha resolt donar poder a el Dr. Mulet per firmar lo acte de compra del cens de 6 L. s. que se encarregara Don Baltasar Montaner. Y tambe se ha acordat que se paguen los comptes de obres de teulades *et alias*, que havia resistit Llabres pagar.

Som anat a mitx dia a casa del Sor. Regent per haverme donat esta hora. Es estat volerme menllevar un llibre de flors. He dit que el Marques el tendria.

El Sr. Marques de Bellpuig me ha enviat 10 lliures de la Advocació. He dat al Majordom 4 sous.

El capella de Dn. Eliseu Belloto ha aportat per la Advocació 12 L. s. justes. Dat per Missa 6 sous.

He comprat unes calses de seda blanques per 57 s. de casa de Musur Virben y Canut.

He pagat al Sor. Oliver y Oliver, Notari, 15 L. s. per la pensió de este any del cens a la Congregació.

He pagat una dobla de cordó a el cabayerrista del born per una cabeyera, que me ha aportada per los dies que vestiré de golilla.

Lamo Sebastia Burdils de Felanitx me ha enviat un paner ab present de tocino y damunt, panses bones. Dat al traginer 3 s.

Ma germana Sor Maria Ignacia me ha enviat tres coques de pasta ferma. Dat 8 s.

23. He cobrat del compte de D.ª Catarina 82 L. 15 s. 6, que me ha entregat el Notari Càneves.

Cosme de Son Cosmet de Campos envia dos pollastres grossos. Dat al pagès 1 s. 8.

He enviat a ma mare dotze congrets redons, triats mes grossos dels 42 de Sineu.

He enviat a Bartomeu Ripoll trenta congrets de Sineu restants, y mes un gall de indi el mes gros. Es que este matí me ha regalat un odre de oli y he dat a Josep 12 s.

No he pogut anar a la Visita general de carcel per rao de la migranya o mal de ceya y fer el aire molt fret de neu y pluij. Tenia no obstant previnguda la capa y golilla de Serra.

Margarita, ma germana, me ha enviat per ma de mon criat dins una canestreta 6 coques y 6 casques farsides.

Josep Figarre, per ma de mon criat, ha enviat dos papers de rollets encomenats. No ha pres preu.

He pagat a Juan Bujosa les onze lliures que venien pagadores el dia primer de janer siguent.

He pagat a mado Juana Maria, la criada de Bonaventura, les 4 L. 10 s. que no cauen fins dia 1 de janer.

El Sor. Marques de Bellpuig ha enviat un indiot. Dat al criat 2 s.

He enviat la cabeyera redona nova, no haventla usada, a el matex cabayerista para que la guardas de la arna, per quant lei deman.

Bartomeu Serra vuy es surtit ab espasa y peluca. Es vingut y per causa del mal de ceya em som escusat de veurel a les 12.

24. *diumenge*. El Sor. Miquel Dols se es partit a Santa Maria a les 3 y fas nota que, tenint com tenia previngut un present molt complit, no entrega res, perque sa mare no ha enviat paner y el panerri que me ha enviat son onclo Dols, sols contenia cosa de una lliura de panses y devall melles crues, y axí entenent se volien riurer etc.

El Escriva Planes a la tarde, a les 4, me ha entregat un plech del Sor Tinent Coronell, el qual he suspes desclourer per tenir noticia ser el testimoni de la Real Audiencia sobre el lladre Milicià.

He entregat a Llorens, mon germa dins la mia quadre, dos dures de or, puis no he volgut que el salamó de xarol vermei vell no quedas pagat. *et ultra*. Per pagar el sastre de la casaca.

25. *Nadal*. He regalat a Mestre Gaspar y

a Mestre Biel Sabater una casca garrova de Santa Magdalena a cada un.

He regalat a Margarita del Sitjar dues casques garroves, petates, castanyes, aglans y be-
renar.

He regalat als criats quatre casques garroves, torrons y neules de sucre.

He regalat a Antoni, el esparter, quatre casques garroves y 4 pomes grosses, el qual me ha regalat un flasco de vi blanch dols

Som anat a la Comedia *La Pastorcita*, que es bona part cantada y molt bona.

26. Ha plogut tot lo matí y tota la tarde y nit, sens parar mai, pero aigua moral y menuda.

27. Ha fet molt bona diada tot el dia y a la nit som anat a la Comedia: *Los zelos de San Josep*. Te moltes impropietats.

28. He pagat a Miquel Palmer, picapedrer y guixer per la obra feta en les cases de Montserrat y també en les cases que habita Dn. Bartomeu 7 ll. 12 s. 10 per haver rebaxat s. 6 de cada quartera.

He regalat a les dues filles petites del Alcait Major, qui son vingudes ab Catarina a veurer la casa, una casca farsida, 6 pomes dites de la senyora, grosissimes, 6 rosquilles de Sineu, 12 coques rosades, 12 estels y esses de pasta de sucre y mitja lliura confits de mella y aglans.

El Sor. Miquel Dols, Ave Maria, es tornat de la sua vila y es notable que me ha regalat un paner de panses.

He regalat a mitx dia o a les onze a les monges Catarines una botella de les grans de vi blanch dols de Antoni. Y mes, a ma germana Sor Maria Ignacia un capó cuit farsit, gros, y cent neules de sucre de 8 s.

29. He cobrat la Advocació del Convent de Santa Magdalena, que son 20 ll. s. de 1785 y 1786, que vuy me ha entregat el Sor Antoni Serralta y per haverho axí volgut, he fet lo albarà del dia 27 de desembre de este any, y son 8 dures y dues dobles veyes de cordó; han sobrat 1 s. 8.

Es vingut a la tarde Josep Pou ab recado de vidua de Ripoll Massa, para que yo asenyalàs dia per entregarse de les alacas de Catarina Pasqual. He respost que les alacas, a no ser per a crear censal, no se devien vendre sino conservar en el fideicomís, y que estava en animo de depositarles en la Taula per major seguretat.

30. He cobrat de Jordi, llogueter de la botiga del carreró a bon compte tres lliures deu s.

He pagat a el Sargent de brigada onze reals, que son 16 s. 6. per onze dies de aliment del Miliciá Bartomeu Mas de Ciutat.

31. En la Coalcada ha fet cap el Regidor Dcn Ignaci Ferrandell, y los Cavallers son estat tretze y los Aguazils.

Som anat a visitar a la novia de Mestre Josep Sastre a casa sua y he discorregut ab Mestre Josep sobre fer sacrari o sino trona de estuco y perfils daurats en Santa Catarina.

Los empleats este any han quedat elegits en Personer el Dr. Pou del Born, y en Diputats Juan Arrom Escrivá de Lloseta y Mestre Pau petit, texidor de prop de Sant Nicolauet.

Som anat a la Comedia o sarsuela cantada, intitulada: *El licenciado Farfulla*. Es molt bona, y despres he acompanyat a la Sra. tia Catarina y cosina Margarita desde la Comedia fins a la entrada de casa sua, ab Bartomeu.

He enviat a el Dor. Antoni Pujals, per ma de Dols Pre, el borrador de la reforma per mi treballada en orde a los fideicomisos de Valls de Felanitx per el Rector de Andraitx ab carta, hora de vespres, y també los borradors de lo treballat de antes per dit Dr. Pujals, per memoria.

1787

Primer janer, dilluns. Es vinguda ma mare a berenar y despres es vinguda ab Llorens y criada a dinar. Li he entregat per enviar a Margarita y per sopar un bon tros de porcella y altre tros de indiot farsit y brou.

Mestre Josep Sastre me ha tornat la resposta que menys de 150 ₧ . ₧ . no bastaven per fer el pujant y torrar de vellut el sacrari de Santa Catarina y igual partida costaria la trona.

He cobrat de Bernat Solivelles, Flux, per la tersa del dia de Nadal 15 ₧ . ₧ .

Som anat a la Comedia o sarsuela cantada: *El Licenciado Farfulla*.

He pagat a Vicensa 18 ₧ a Margarita 18 ₧ , a Isabet 18 ₧ . a Mateu 32 ₧

2. He assistit de padrí a les 9 del matí a les conclusions de Lleis y Canons, que ha defensat D. Leonard Bibiloni y Llabres. Li han argumentat Borrás, Serra, Pelegrí Frontera. Propina 15 ₧ . tornada al pare.

El Auditor de Guerra a mitx dia per son criat me ha tornat escriurer sobre los 30 ducats. He dit que li respondria vist etc.

Som anat a la tarde ab Dols Pre a casa de Bibiloni. Ha provat la llissó y preguntes, present son pare y Fornari. Oli la primera satria de la odre de la Vidua Serra Vidal.

La nit passada vaitx fer posar pres en el quarter al fill de Muntaner per havermelo demenat sa filla etc.

3. He assistit a la llissó de punts petita, que ha dit el expressat Bibiloni, sobre la llei: *Si pignus 37 de pignoraet*. Argumentants Borrás, Serra, y Aulí, anomenat per Borrás.

He donat orde que a mitx dia treguessen del calaboso al fill de Muntaner, atès que el Doctor Aulí me ha dit que Muntaner no volia se fes petició.

Llorens y Dols Pre a la tarda a peu son anats a Son Fuster per veurer lo que necessitava remendar precís.

4. He assistit a les 9. del matí a les conclusions de Lleis y Canons, que ha defensat Francesch March y Matheu. Li han argumentat yo, Borrás, Aulí, Bennasser. Padrí Bartomeu Serra.

Nota: que acabat de votar, en que no ha volgut votar el Doctor Bestard per esser vingut en el segon argument, ni haver volgut argumentar Don Antoni Bisquerra, per no venir previngut, se ha llegit un paper del dit Bisquerra en que, narrant que no podia presentarse per el Bachiller de Lleis ni de Canons el Doctor Miquel Serra y Reus per no tenir guanyats los 4 cursos, que preven la Cedula, protestava de nullitat de la funció y discorreguts los vots, se ha acordat que se diferiria el donar punts axí a dit Serra com a dit March, fins haver guanyat les matricules necessaries.

Immediadament ha sustentat les sues conclusions de Lleis y Canons dit Serra Reus, a que han arguít Bestard, yo, Pelegrí, Frontera, Padrí, Bartomeu Serra. La propina que son 9 s. 6 y 6 s. 2 la he tornada a el Sor Paborde Rector, son Onclo.

Es morta a les 9 del matí la Senyora Condesa de Ayamans, haventla combregada de pressa a les 8 del matí, y se diu ser estat gota.

He cobrat 13 ll. 13 s. 4 del Marques del Reguer per ma del Senyor Miquel, son capellà. Are deu la pensio del primer janer y també les 2 ll. 17 s. 5 del salari de provisió, pagada per mi a 20 desembre ultim, notificada en Mars.

5. Han aportada en lloch de deposit a la Condesa morta a Sant Francesch a les onze, y es notable que ningun Cavaller ni Militar la ha

acompanyada. Sols anava derrerera el baul el Marquès de Bellpuig y Cayetano Feliu per tocar lo acte. Tambe anaven los Menestrals, Arrendadors y Mayorals ab siris, puis duia siri cada Religiós de Sant Francesch y de Sant Domingo y la duien 4 de cada un de dits dos convents.

He enviat al matí per Dols Pre a el P. Mestre Bennasser del Carme les 3 fulles per mi copiades de la recepta per pruaga, aigua de mata.

Ni esta tarde ni ahir vingueren Pujals y Bennasser, que tenien pres diada per les liquidacions de Valls.

Han confessat a la tarde a Sor Maria Ignacia. Tercianes.

He pagat a el sucrer de Cort Pere Barceló 6 € . 6. a compte de billets veis. Moratoria.

6. He comprat 28 pessetes tela de corder per una màrfega a 6 s. 4 y se ha cusit no obstant esser festa.

Som anat a la comedia: *El Rico Avariento de Lazaro y del Hijo Prodigio*; embrollo.

7. diumenge. He cobrat de un germà de Jordi Reus de Biniamar, present D. Miquel Serra, 50 ll. s. de que te albarà en llibret y me ha confessat reservadament dit Serra que tenia una dobla de vint, que quant podria, la me aportaria.

He cobrat de Margarita, filla de Medò Vicensa, 3 ll. s. per el mitx any que cumpí al primer desembre y en lo exterior diu 3 ll. 10 s. y axí feta.

He comprat una porta usada de un home de el Call, mediant mon germa y pag 40 s.

Som anat hora baixa a visitar el Marquès de Campo Franco, que desde el dimecres te 4 sangries.

He enviat a ma germana de Santa Catarina un pollastre gros, y a ma mare he enviat porció de encens picat. Esta en el llit, dolor a genoll.

8. Han combregat de pressa, a les 8 del matí, al Marquès Don Joachim.

Som anat a les onze a complimentar a sos parents.

He cobrat del Senyor Miquel, capellà del Marquès del Reguer les 2 € 17 € 6 que vaitx pagar per ell per salari de provisió als 2 desembre.

Es vingut, entrada de nit, el Marquès de Bellpuig y havem perlat sobre assumptes de Milicians.

9. He cobrat del Milicià Pere Antoni Morro

de Inca les 15 € . 6. que deposita per ma del Escriva Planes per aliment dels Milicians presos.

10. He cobrat 15 € . de Pere Antoni Miquel Escriva per una copia de Acte y los 4 € . pagats per autenticació.

Este matí ha sabut el Conde de Ayamans que la Condesa era morta, pero no el dia que morí.

11. Bas, Escrivà, me ha fet notificar billet imprès per cabrevar alous de Serres. Fecha dia 9.

Les dues cuites xoquolate, que ha fet en ma casa Mestre Miquel ahir y vuy han costat, esto es les 32 lliures cacau a 6 € 4, deu lliures dos sous y vuit; les dotze lliures sucre a 2 € . 10 y les 4 unses canyella a 10 s. sinch lliures, vuit sous; y per son treball 24 s. Importa tot 16 ll, 14 s. 8.

Mandat se ha fet a Pelegrí Seneca, taverner, para que dins deu dies pach el cens fa. Escriva Miquel, 1 s.

Don Joachim Pueyo es mort a les deu de esta nit, malalt desde dia 3. Era mort Don Josep als 5 juliol 1785 y la Margarita, sa mare, als 18 agost 85.

12. He assistit a les 3 $\frac{2}{4}$ de la tarde en casa del Dega Verd a la Junta del Collegi, en que ha donat compte de Tesorer Don Miquel Serra. Se han posat dins la arca 200 ll. s. y se han entregat al nou Tesorer Don Antoni Pujals 40 € . s. y tantes lliures. Esta nit, ha dit Pujals, dorm en les cases, que ha comprades de Casaus.

Despres he assistit al enterro del Marques Pueyo en Sant Francesch. Siri cada frere.

13. He dictat a el barber Palou tres pediments per la Condesa de Munter y Dona Catarina en los tres expedients contra el Marquès.

He comprat el paper, que son dos fulls, el treballar borrador y copiar 6 s. y tres mitx fulls per el poder a cada un otorgat a Josep Pou.

14. Ha plogut tot el dia, de modo que essent diumenge, som anat a oir Missa amb brusca a la Catedral. De allí som anat a visitar a ma mare, la qual no es anada a Missa, haventli dissuadit que no li convenia venir a oir Missa a la mia capella, per haver de oretjarse.

14. He comprat a la Porta dos tocinos de 20 roves y terses a 37 s. Port 3 s. 4.

He dictat a el Notari Oliver el acte de la quitació de los 6 s. cens del capellà Roig de Sineu, que firmarem, pagant la rata.

Ahir ab aigua vingué el Notari Muntaner, veinat y parlarem sobre los comptes de deute de Serres a la Germandat de Sant Francesch, consequent a lo que el dia 12 tenia expressat yo de paraula al Ministre Religiós.

Me ha entregat el porter Ferrer a la tarde el Decret de la Audiencia para que yo copria de Don Francesch Berard y pach a el Doctor March.

He enviat a dir a Don Ramon Cavalleria per medi del Procurador de numero Cerdà se servis enviar el seu contingent per yo pagar a el Doctor March.

16. Se han mort en casa los dos tocinos y son vingudes a ajudar la Medona de Son Fuster y na Margarita de el Sitjar.

Es vingut el Doctor Bennasser Pre, per medi del qual he enviat recado a Don Geroni Berard, para que evitàs la vexació del Doctor March.

17. He tingut el enfado de que se ha troba que sen havien aportat del pou de la entrada un dels dos poals de aram, taiada la corda.

Es vingut a la tarde el P. Ministre de la Germandat de Sant Francesch y em som enfadat del seu mal modo, quant mon intent sols es estat reveurer los comptes, per estar errats.

18. Don Geroni Berard es vingut a mon estudi ab el Procurador Josep Ripoll y me ha donat paraula que faria pediment per demostrar que el Doctor March tenia cobrat tot el seu contingent de les liquidacions y ha afegit que me enviaria el diner que necessit.

Don Romanya, receptor de multes es vingut ab recado de la Audiencia de que, si dins 3 dies no se entregaven les 10 ₯ . s. de la multa de los dos Milicians, enviaria Ministre.

He enviat a ma mare una costella dolsa de les 4, y un bossí de xuia vertoles, que me ha demenat. Abans li havia enviat fetge y greix.

Es vingut el Escriva Gomila, el tord; y me ha llegit un auto del Auditor de Guerra en que mana que jo pach los 30 ducats o enseny recibo dins 24 hores. He enviat a demanar a Arrom y havent dit que vindria, no es vingut.

19. He fet venir a Llorens y dins la meva quadra li he entregat les 20 ₯ . s. de la mesada, para que la entreg a ma mare, puis estich refredat. Consisteix a 12 durets nous, dos pessetes, tresetes.

He enviat a Margarita monja, per ma de Vicensa, la mesada. Son 5 pessetes de cara.

Es vingut el matex matí Don Pedro Royo

ab recado del Sor Major que esta manant, dient que el cabo Sabater, cadete, estava ferit y voldria que jo anas a reberli la declaració. He respost que aniria la tarde, si donava lloch la salut

El Senyor Antoni Company Pre, abans de dinar, me ha entregat nou durets, que ha dit eren 6 ₯ . s. de deute vell y lo demes valor de les garroves. Son tot 14 ll. 8 s. Lo noto per memoria.

He enviat presents de tocino a ma mare, a casa de Serra, a Margarita monje. Esta, al portarli la mesada, havia enviat sinch llenques de confitura de ponsí. Pesada son 10 unses.

He donat present a la Medona de Son Fuster, que ha estat fins hora baixa, y tambe semblant, poch menor a Margarita del Sitjar.

He rebut la declaració al Milicia Alemany, de Son Sardina y ha servit de Escriva el cabo Antoni, ordenansa del Coronell, per estar Planes indispost.

He enviat a fer venir a Arrom y haventli participat el Auto, que se me notifica ahir, me ha promes que vuy, de un o altre lloch, aportaria al Escriva les 24 ll. 16 s. 4. demenades.

Bartomeu Serra es vingut a oferirme el mitx sou, que te ara de Secretari, per esser mort el dia de Sant Antoni el principal Don Manuel Cleto y son dos pessetes diaries.

20. He empleat tota la tarde fins a les set rebent la declaració al cabo Miquel Morey, sabater, que esta ferit a la espalla esquerra, desde la nit del dia 17 per un suiz, vestit de mariner, y també se ha continuat la declaració del sirugia Cerdó y visura dels vestits. Em som valgut, per falta de Escriva, del antedit cabo, ordenansa del Coronell.

Ahir, que fonch eclipse de sol de les 10 a les onze del matí, no se experimenta novetat alguna en Antonina Ana. Pero, poch després de mitx dia, prengué fret a la cuinera Margarita y acubament, que dona bastant cuidado. Pero vuy ja es anada a Missa a benefici de aigua bullida ab escorxa de ponsir y camamilla.

21, *diumenge*. He pagat a Don Romanya deu lliures per les dos multes dels Milicians de Selva.

He emprerat a Josep Pou dues dobles y mitga de cordó, veies, que son 15 ll. 2 s. 1 y me ha donat debitori, a tornar dins 8 dies.

El Doctor March matí y tarde es vingut y ha dit que faria petició expressant esser vingut y que jo no li havia entregat el seu contingent.

Jo he expressat esto a Don Francisco, essent vingut, y lo matex he enviat a dir a Don Geroni o al Doctor per medi de Dols Pre.

Som anat a la Comedia o sarsuela, la major part cantada. Es: *El Maestro de la Niña*.

Ma mare es vinguda hora baixa y ha berenat de xoquolate. Jo era a fer volta ab Bartomeu Serra.

22. He tingut Junta en mon estudi ab el Doctor Nicolau Bennasser y Doctor Pujals per acordar la liquidació de Vallis de Felanitx.

23. Es vingut de bon matí a mon estudi el Doctor March y sen es tornat picat, de que jo no hage volgut consentir a partir ab ell el salari de la sentència arbitral de Berard y Cavalleria.

Es vingut el P. Ministre de la Germandat a el que oferit, que per ara li daría una dobla de vint, entre tant que se reveja el compta y lo demes moratoria.

Es vingut el Escriva Gomila de la Auditoria y me ha llegit altre Auto, en que se mana correr la execucio.

Som anat a casa del Comte de Ayamans y li he parlat... Me ha dit que buscaria la carta per saber si el Agent seu paga en Madrid. No he conseguit em fes donar recibo.

Dita tarde y abans he tingut conferencia en ma casa ab dits Pujals y Bennasser.

He enviat a ma mare, per ma de la sua criada, una olleta de saim negre, que ha demenat.

24. He pagat 6 ll. 5 s. al carboner per sinch sarries de carbó, esto es, les dues del dia 27 novembre, la una del dia 2 janer y les dues del dia present.

El Sor Antoni Company sen es tornat a Sineu vuy, antes de dinar.

Planes, Escriva, me ha dit a la tarde que faria que Don Miquel Togores esta tarde pagas jos 30 ducats.

He assistit fent cap a les 4 de la tarde a les Completes, en que ha fet la doma el Canonge Lobo. Se han repartit les propines al entrar en la Sacristia. He posat faster de la teia aportada.

25. He assistit fent cap al Ofici, que ha dit el Canonge Lobo. Ministre Don Juan Barceló. Ha predicat el P. Barceló de la Real per indisposició del Prior. Som surtits a les 12 1/4. Bon sermó de mitja hora y 5 minuts.

He assistit a la tarde fent cap a les 4 a el grau de Teologia, que se ha conferit al Diaca,

Beneficiat en Sant Jaume, Nicolau Prats. Padrí el Rector de Sant Jaume, Mas, el exordi en octaves un allotet de Vallbona, el *quamquam*, molt ordinari y mal sabut. Propina 4 sous.

Despres som anat a donar la enhorabona a la senyora tia Bennasser del sou que te Bartomeu per mort de Cleto, que son 12 s. diaris.

Som anat despres a la Comedia, que es: *Hechos del Emperador Alberto*. Bona molt, traduida del inglés.

26. He assistit fent cap al Aniversari, en que ha dit la Missa el Canonge Barcelo y Lobo, Ministre. Han assistit los Dominics, lo matex ahir al grau. Propina 2 s. al entrar en la Sacristia y los 2 s. de la festa.

He assistit a la tarde fent cap, a les 3 2/4 al grau de Teologia, que se ha conferit en la Congregació a Juan Tries Pre. Padrí el Lector Arbona Francisco. Propina 4 s. y Sindich dels dosgraus.

Som anat al matí ab el Doctor Mulet Pre a veurer la obra per los vestuaris de Milicies en la Universitat y present Don Francesch Cotoner y Mestre Major, havem quedat que se dexara trast per fer un passadís al refector.

Som anat a la Comedia, que es la segona part de la de ahir.

Es bona molt, te dos jornades, la altre tres.

27. Es vingut a les 9 del matí el Capuchí, cabells roigs y al parexer enviat de ma mare. Me ha exortat para que jo fes que Llorens se casas. He respost que sempre havia dit que jo lo desitjava y que be poria adelantar y contar que jo faria lo que podria para la sua subsistencia y que no li faltarien les 20 ll. s. mensuals.

Es vingut dit matí el Senyor Cristofol Gomila y li he oferit que per dema tot el dia podia contar en que Don Miquel li enviaria los 30 ducats.

L'Amo Verd de Andraitx me ha duit tres coloms morts, salvatges.

Es vingut Planes y Arrom junts y me han assegurat que farien que esta nit Don Miquel me indemnissas.

He cobrat del Escriva del Pariatge, Juan Muntaner 15 ll. s. del salari de la provisió y sentència de Martorell de Andraitx. Me ha remes per son medi el Notari Oliver del Pariatge el acte de quitacio dels 15 abril de les 9 ll. s. que vatx fer a Maciana Ballester y Galera.

28. Som anat a Missa tard, per estar indispost, a Santa Eulalia,

Despres de la festa no es surtida la Missa al Sant Cristó, si a les Animes a les 12 1/4.

Som anat despres a Casa del Comte y he-dexat recado a Xim per Don Miquel per les tres. Pero ell sen es anat y no me ha enviat recado.

He emprestat a Juan Arrom 24 ll. 16 s. 4. a tornar dins 8 dies. Tinch debitori. Han de servir per entregar a Cristofol Gomila.

He assistit fent cap a les 3 2/4 de la tarde en la Universitat al grau de Teologia, que se ha conferit a Ignaci Terrers, subdiaca, Nebot del Doctor Llabres. Padrí, Lector Arbona Propina 4 s.

Despres som anat ab Borrás y Serra a passeig.

29. Es vingut el confessor de Santa Clara. Havem perlat sobre el Milícia Homs, pres en la presó.

Es vinguda la mare y germana del Milícia fugitiu, fill del barber del Hospital Real. Les he desenganyades que si se presentava se formaria causa sobre la mort y robos.

Juán Arrom este matí ha jurat el empleo de Diputat. Despres me ha enviat el recibo dels 30 ducats entregats a el Escriba Gomila.

El Doctor Pujals es vingut a la tarde y per no esser vingut el Doctor Bennasser, haventse escusat per indispost, se ha diferit per dia 30.

He pagat a el Doctor Miquel Borrás, Sindich de la Germandat, trenta lliures. Me ha dat recibo de estes y aparte recibo de 6 ll. s. 10 del valor del armari archiu, rebut per la Germandat el dia 6 de setembre de 1785.

Ma germana me ha enviat onze endivies del seu hortet de Santa Catarina de Sena. Ahir el taverner, oncle de Dols, un paneret de panses y Antoni del Molí de Aleró, 15 ous.

El Doctor Bennasser de Casa de Berard, es vingut y me ha dat la noticia del pediment del Doctor Josep March contra mi y contra Ferragut.

30. He enviat a ma germana Sor Maria Ignacia dues casques farsides y dues esses farsides y he sabut que vuy havia rebut el humor que tenia o te a una espalla.

He rebut un caxonet, que me ha enviat Dona Catarina, per conducte de un patró de xavega, que vingue ahir de Valencia.

Conté 12 trossos de torrons de Xixona. Dat al bastaix s. 8.

Es arribat al moll el xabech correu a les 4 de la tarde y en ell el Jutge nou y el pare del Doctor Ramonell.

31. Som anat al matí a donar la benvinguda al Jutge nou, qui ha hospedat en la Inquisició.

He tingut Junta a la tarde ab el Doctor Pujals y Doctor Bennasser. Havem acordat diferents punts y havem quedat que Pujals enviara per los processos y adelantara y nos veurem en casa sua.

Llorens es vingut y havem parlat sobre la obra faedora en Son Fuster.

Primer febrer, dijous. A la visita de carcel no som anat per estar molt refredat y em som escusat.

He compost unes estancies per llibres dins el meu guardaroba:

2. He pagat a Vicensa 18 s. a Margarita 18 s. a Isabet 18 s. a Mateu 32 s. per soldada.

Som anat a la Comedia de tramoyes: *La Rabicortona*, molt mal ideada del poeta.

De la Catedral me han enviat un siri de Candelaria de una lliura. Dat 1 s.

De la confraria me han enviat un siri de Candelaria de una lliura. Dat 1 6.

3. De Sant Francesch me han enviat un siri de 4 unes Candelaria. Dat 6 6.

Los processos y borradors de liquidacions y apuntes del dia 31 janer de les liquidacions de Valls los he entregat a les 9 del matí a Miquel Cunill, enviat del Dr. Pujals. No tinch responsabilitat.

El Dor. Macia Mir es vingut a ma casa el matí y havem conferenciat sobre el deute de Dna. Serralta a Santa Margarita.

4. He posat les pagines a la taula de los capitols que al principi descriu Casanes Ca: *Gloria mundi*.

5. He comprat un rellotge de similor nou per trenta dues pesses de 8 1/2 que son 36 6 16 6, que he entregat a Mugnarot, present el Dr. Ignaci Serra y Dols Pre, y mes li he dat 1 6 de compondrer les cadenetes mies de ser, per el rellotge de plata.

Som anat la mateixa tarde a Santa Catarina de Sena y en la gradá de la iglesia he sabut per la Mare Priora que la Comunitat no consentia a llogar el hortet per fabricar banderes.

He entregat allí mateix a Sor Maria Ignacia una retjola de lliure de xoquolate y li he ensenyat dit rellotge de similor.

De allí som anat a casa del Dr. Torrelló, qui ha estat sangrat estos dies. Despres a casa de Serra y he ensenyat el rellotge a Margarita, y despres som anat al enterro del pare del Recor del Seminari.

6. El Marques del Reguer es vingut el matí y me ha manifestat estar impossibilitat de pagar. Li he dit que tornas los processos, que se es forsas a pagar lo dels aliments y en lo demes Cirer em diria el temps que podria ser cert el pago.

El nebot del Inquisidor es vingut a ferme visita. Li he ensenyat la llibreria y la casa.

7. Ma mare ha enviat un bossí de llom, un bossí de fetja ab tela y un bossí de costelles.

Li he enviat per la matexa criada mitja dotzena de rosquilles de Sineu.

Bennasser Joan Baptista, Procurador de los Claderes es vingut y havem quedat transigits de paraula, que jo pagaria 29 anyades de les talles de Son Cladera y que faria el compte.

8. He estat a la antesala del Sor. Bisbe des de les deu fins a les 12 y no he pogut parlarli per esser entrats successivament Canonges y altres majors.

He cobrat 7 ₆ de la germana de la costurera y es un any de lloguer.

El Mayol de la Universitat ha aportat una lliura, que son 6 bugies de la festa del B Ramon.

9. Som tornat este matí a les deu y mitja a el Palau. He parlat a su Illma. sobre lo de Santa Catarina de Sena per no haverlo lograt ahir.

El P. Prior del Carme en la antesala me ha donat satisfacció en haverme dat Advocat adjunt sens disminució de mon salari.

Som znat a la tarde a parlar a la Mare Priora de Santa Catarina. De allí som anat a casa de Dn. Guillem Bestard, malalt desde la tarde del dimarts. He sabut a la nit que lo han com bregat per estar pitjor.

Mon oncle Onofre ha enviat una dotzena de teronges y mitja de llimones. Dat berenar al allot y ₶ 4.

La mare de Dols Pre ha enviat un paner mitjanser figues seques.

Ma mare envia un bossí de llom y tres blanchs de tela.

10. Visita de carcel no la ha haguda per haver fet correr al soldat suiz, que mata el mariner, dogal al coll.

Cabrevació dels alous de Sineu la he atorgada vuy com a Procurador llegal de Antonina Ana, ma senyora.

Tambe he atorgat la cabrevació de les cases de la Volta den Jolit mies.

Dols Pre va ab lo mulet a la tarde a Son Fuster a veurer la obra, que se comensa ahir de adobs de taulades.

Som anat a la Comedia ab Bartomeu Serra que es: *El Delinquent honrado*, pesa excellent, y som vingut ab pluja forta.

11. Dn. Guillem Bestard es mort a les 8 del mati de pulmonia desde el dimars.

Som anat al vel de la filla de Rosselló Notari, a Santa Clara.

He cobrat de un tal Virgo de Sineu, per ma del Dr. Palet tres lliures per mon contingent de la sentencia arbitral entre dit Florit y el Procurador major de la Confraria y P. Prior de Sant Domingo, administradors de la pia herencia del Dr. Bartomeu Barceló.

He pagat a Josep Bas Notari y per ell a Rosselló, Escrivent de una part onze lliures, catorze sous y dos de la cabrevació dels alous de Sineu de ma senyora y de altre onze sous deu diners per la mia cabrevació de ahir y tinch aibarans

He enviat a Sor. Maria Ignacia, ma germana, dinar esto es, sopa, un capó farsit, un flasquet quadrat vi dols y dos retjoles de torróns de Alicant, que pesades son una lliura y mitja.

12. Es estat el enterro de Dn. Guillem Bestard a las onze en Sant Francesch. Lo havem abaxat los tres Decanos Verd, Bibiloni y jo, per estar Frontera ex Decano en Soller han suplit Ferragut, Pelegrí y altres de edat. Tenia dit difunt 63 anys, a que era entrat o surtit dia 4 janer y axí estava en lo any de major climateri de 9 voltes 7 o 7 voltes 9.

El rellotge de plata lo he recobrat adobat o fet net per Mugnarot. Treball 12 ₶ .

13. Llorens ahir ana a peu a Son Fuster y vuy ab el mulet a la una a veurer la obra.

14. Mateu Adrover de Felanitx, criat, a cosa de les 9 del matí, sens haver precehit preliminar algun, me ha dit que no volia estar en casa y sen volia anar. He respost que sen aniria quant jo tingues criat.

Llorens es anat a Son Fuster al lo mulet a veurer la obra.

El Rector de Andraitx es vingut a la tarde a ferme visita y havem conversat fins fosch.

15. Es vingut per criat antes de mitx dia y ha dinat Bartomeu Vaquer de ciutat, fill de un fuster del carrer dels Botons, que ha buscat y acompanyat la tia de Isabet, la tavernera. Guanya de soldada 30 ₶ . Te 20 ₶ per la senaya y ja no ha dinat en casa el tal Mateu, ha vent rebut 14 ₶ 6.

Dn. Bartomeu Asensio ha enviat per son criat les 5 ₶ 10 ₶ del mes de janer.

16. El Secretari de la vila de Santa Margarita mati y tarde ha estudiat en ma casa el proces, cubertes de plegami gros, en que estan los mapes. Es del Comte de Formiguera.

He comprat un *cuchillo de monte*, a modo de taxant o euflangeta, baina verde. He pagat 8 pessetes.

He asistit fent cap a un grau de Medicina, que se ha conferit a les 3 $\frac{2}{4}$ de la tarde a Juan Prats y Frau, Padri, el fill del metge Jordi. Prop. 4 ₧ y Sindich.

Som anat a la Comedia: *La Prudencia en la Niñez*. La cosina Margarita sen es anada y ha fet com si no em ves.

17. Catarina de Valldemosa es vinguda. Ha duit 18 pomes y dos penjois.

Llorens, mon germa, ahir tarde ab lo mullet ana a veurer la obra y vuy a les 9 del mati no lo he vist.

La Mare Priora de Santa Magdalena envia ahir dotze ensaimades y dotze esses. Dat a el donat 4 ₧ .

Mon onclo Baptista Estada ha enviat 46 pomes menudes dins un paner. Retorn quatre ensaimades de les dites. Dat ₧ 4.

18. He enviat a ma Mare una graxonera mitjansera cuita, de morro de tocino; mes dues ensaimades, mes dues cames de penjoi negre. Ella me ha enviat una canseladilla.

El Rector de Andraitx me ha enviat dos pollastres bons. Dat 1 ₧ 4.

19. He enviat a Margarita monge per ma de Vicensa les sinch pessetes noves de cara.

He entregat a Llorens en el primer estudi de ma casa les 20 ₧ ₧ de la mesada y son 12 durets, dos pessetes de cara, castella y dos tresetes pera que les entreg.

Som anat a Són Fuster a la tarde ab ma mare y Dols Pre, calesa ab 4 mules del Comte de Ayamans. He regalat rosquilles, pomes y castanyes a les 3 filles del Amo Cosme.

He regalat a ma Mare sinch rosquilles, que me han quedat de Sineu.

Som anat a la Comedia: *El Licenciado Fulla*, que es bona y molt cantada.

20. Han combregat esta nit passada al Canonge Don Juan Callar y vuy a la nit han combregat a Mestre Gaspar Palmer, picapedrer

Som anat a la Comedia; *El Diablo Predicador*, y tENCH entes que despres de sopar han de representar la Comedia: *No puede ser guardar una Muger*, y que la entrada sera per los comediantes, per esser este el dia ultim de Carnaval.

21. *Cenres*. Som estat a el sermo de la Catedral, de que es quaresmer un religios, de xeble del P. Josep de Leonisa. Este es vingut antes a les 9, a demenarme sentencia favorable per son nebot Milicia, Cabeza.

Les builes, que he duites jo de la Seu, son 4 de mort y set de viu, de les que he donat una a Dols y a cada una de les 3 criades y criat.

Catarina de Valldemosa sen torna ahir a la sua vila. Li vaitx regalar tres panets blancs y una lliura arros.

22. He enviat de bon mati a el Escriva Manera les 3 peticions per Dona Catarina.

He rebut carta a les 9 del mati del Doctor Arnau Fons, escrita de vuy, a la que he respost sobre estimacions.

He sabut per Palou de Comasema que la nit passada citaren a la filla del Doctor Bibiloni y que esta depositada en casa de Pisana, viuda de March, a instancia del Oficial, fill del Escriva Macia Rossello Moro.

Sen han aportat de esta casa a Son Fuster 3 llenyams de poll per fer bastiment y la escala llarga.

23. Es vingut el correuet el mati. He rebut carta de Dona Catarina Muntaner.

El Senyor Antoni Ferrer de la Ciutat es vingut y me ha demenat nota dels despaxos de Advocacio de pobres.

El Relador Nadal me ha enviat el proces sobre el fideicomis de les Artigues per escriure en dret. He hagut de firmar recibo a Muyanta,

24. El Canonge Puigdorfila es mort vuy demeti a les 9, de opresio de pit.

Som anat a la tarde a casa de Mestre Gaspar antes del enterro a oferirme.

He pagat a el sastre de plassa 20 ₧ . que me ha demenat de cosir la jubeta de vellut vermell refus.

25. Som anat a visitar a ma mare, que he trobat estar refredada, a la tarde y feia llit. Essent diumenge no ha oit Missa.

26. He enviat a ma mare un pollastre gros dels dos de Andraitx.

Som anat a dictar a la Universitat. Sols son vinguts Tur y Linares.

Substitut de la catedra de Bestard es el Dr. Gacies de Sineu, segons me ha informat dit Linares.

27. He enviat a Vicensa a mitx dia a casa dels Serres per saber del efecte de la sangria de Margarita, ma cosina. Y despres a la tarde

som anat ab Dols Pre a visitarla. He tingut la noticia per el cosí Miquel Serra a les 12.

El Doctor Miquel Borrás a les tres es vingut a casa y me ha dit que estava determinat a oposarse a la catedra de Bestard, si no tenia jo inconvenient. He respost que inconvenient jo no podia tenirne, que lo matex havia dit a mon cosí Bartomeu y los dos acordassen.

Mr. Verdel a la tarde davant casa sua me ha entregat un paper, que ha dit esser el compte de Bonaventura.

29. He cobrat per ma de Dols Pre les 20 L. 6. de tres messos de Advocat de Pobres.

He regalat a Llorens, mon germa, la capa de pany catala que jo aportava per casa y me he posat el sobre todo de pany pardo que aportava Bonaventura, que he fet capgirar.

Som anat el mati a visitar a Margarita ma cosina, la qual esta molt millor.

He despaxat el correu ab carta per Dona Catarina, per la Condesa y per Bellard.

Primer Març. He pagat a Vicensa 18 L. 6. a Margarita 18 L. 6. a Isabet 18 L. 6. a Bartomeu 14 L. 6. per los 14 dies. He dit que de aqui avant guanyaria un duret.

He pagat al sabater 22 s. per sabates mies y 24 s. per dos parells de la senyora. Estam iguals.

Es vingut el Doctor Frontera a conferir sobre lo de les Artigues. Tambe el Rector de la Universitat y havem parlat sobre modo de les oposicions. Tambe Ferrer del Puig, qui vol oposarse a la Catedra.

Es vingut a la tarde lamo Jordi Company de Sant Juan ab son sogre. Ha aportat un paneret de figues seques y han sopat y jegut.

2. *divendres.* Som anat a peu a Son Fuster a la una ab Dols Pre y criat a veurer la obra se fa. Som tornat hora baxa y som anat al *Miserere*.

Obrador de Felanitx, marit de la muda, me ha regalat un paner ab figues panses y 18 ous y 24 confits.

Junta del Col·legi de Advocats a les 3 $\frac{2}{4}$ a que no he assistit per elegir Diputat primer, que era Bestard.

3. El Doctor Canals de Soller me ha enviat un covonet ab 36 pomes y nous. Dat 1 s. 4.

El Doctor Contesti Bernat es vingut a demenar el vot per son germa. He respost que mon desitx era remplasar la falta de Bestard.

El Doctor Evinent es vingut a requerirme para que jo no permetes que la Catedra se do-

nas sens observarse la Cedula, esto es, per arguments. He respost que esto ja lo tenia di al Rector y que en tot cas faria jo recurs a la Audiencia.

Juan Arrom a la tarde me ha tornat les 24 ll. 16 s. 4 que jo li tenia emprastades y resgat el debitori.

El P. Dominic, que cuida de la capella de Sant Joachim, me ha regalat un llibret de la novena de Sant Josep, a que me ha convidat.

4. La vidua y fill de Cladera son vinguts al mati y havent format jo la escriptura sobre talles de Son Cladera, no han convingut la moratoria que Baptista Bennassar, present, tenia en nom seu convinguda.

El Doctor Bernat Contesti es vingut a mitx dia y me ha dit que estava determinat a surtir, cara descuberta, a la pretensio a la Catedra per si propi. Em som oferit a cooperar.

El Rector de la Universitat es vingut y me ha dit que el canonge Bisquerra convenia a que son nebot se agradaus y que podia retirarse la protesta.

Lamo Esteva Verd de Andraitx me ha regalat una pagera ordinaria.

5. Es vingut el Doctor Borrás y lo he cerciorat de que Contesti se oposaria y essent tambe vingut Bartomeu Serra havem parlat sobre la inteligencia de la Cedula.

6. En punt de mitx dia es vingut el Marques del Reguer y el capella Juan de casa sua y este me ha dat paraula que un dia antes de partir el extraordinari, me entregaria el valor de la mitja pipa, les 51 ll. s. y les 180 ll. s. de fruits.

La Mare Priora de Santa Catarina me ha enviat 4 cochs de bescuit L. 6.

He visitat a ma mare el mati, la que han sangrada per cadarn y a la nit som tornat a visitarla ab Dols Pre.

Canaris los he posat en cria, co es, el mascle, un dels quatre meus y dos femelles que me ha regalat el Sr. Garau, clerge del carrer del sol.

Antoni, el esparter, vuy queda cabal per haverli reemplaçat los 3 dures. Tambe igual ab Margarita del Sitjar.

7. He rebut de Antoni Rossello del Moli de Alaro 29 L. 16. 6. 7. Ara deu fins a la tersa de 2 mars inclusive 13 L. 6. 6. y axi queda notat en lo albara.

Dit dia he firmat arrendament per 4 anys a favor del dit Antoni per 110 L. 6. 6. cada any ab dos pagues, la primera a 8 setembre, la altra a 2 mars venidor.

8. El Notari Antoni Ginard sen ha aportat el llibre de sentencies del Convent de Santa Magda ena, que en dies passats havia dexat en ma casa.

He regalat a ma mare un pollastre gros o gall, que tenia en casa, per fersen brou.

9 *mars, dia de mon naxament.* El Rector de la Universitat es vingut para que jo convingues a que son nebot prengues el baxiller. He respost que jo veuria al canonge Bisquerra.

He vist el matex mati al canonge Bisquerra, alli en el arxiu del Capitol y me ha dit que no tenia inconvenient en que jo retiras la protesta que ell va fer quant tingue les conclusions.

Catarina de Valldemosa es vinguda antes de mitx dia. Ha aportat un paneret de penjoi blanc.

10. Mon oncle Onofre me ha enviat per ma de Juan una cistella de teronges, que son 19 y Bartomeu Ripoll ha enviat per dita ma altra ab 17 teronges. He escrit a un y altre y he donat a dit 16 per beurer.

El Secretari Juan Amengual es vingut y havem parlat sobre el nebot del Rector.

Som anat a la tarde ab Dols Pre a Son Fuster ab la calesa de 4 mules del Marques de Vilafranca, 6 s. Este dia, que es disapte, se han concluit los principals remendos. He duit a los menestrais aguardent ab mel y a les tres alletes, pomes, teronges xines, nous y confits.

11. He rebut del Marques del Reguer, per ma del capella Juan, 50 ll. s. y he fet albara volant com a Procurador general de Dna Catarina a compte dels atrassos dels aliments de la Marquesa de Ciutadilla quondam y ha dit que lo deimes y les 180 L. s. me les entregaria el dia de Sant Josep. He dit que no faria execucio per ara, pero que tornas los processos.

12. He rebut del Sor Geroni Estrada 4 L. 10 s. per mitx any de lloguer del estudi. Comensa a primer de janer.

He regalat a ma mare una pessa de torrons de Alicant dels 12 de Dna Catarina.

He entregat les bresaroles de perles de la mare del Dor. Pasqual, a Josep Massa, antes Ripoll y tinch recibo dins el bauler.

13. Punts per la Catedra senyalats al Dr. Borrás per los 3 catedratichs Bisquerra, Fiol, Serra.

14. El Dr. Borrás a les 9 del mati, ha dit la lliisso per la Catedra de Prima de Lleis, sobre la llei I: *De Milit testam.* Ha fet cap Bisquerra y el Collegi, *nemine discrepante* ha aprovat la

lliisso, que ha durat uns 20 minuts. Som anat a donar la enhora bona y ahir ani etz.

He enviat a Sor Maria Ignacia una gallina, que ha costat 13 s.

Catarina de Valldemosa sen es tornada despres de haver dinat. Li he posat dins el paner una lliura de arros y tres panets recolats.

Parra se sembra ahir al reco del carrero de les cases que habito.

15. El Dr. Borrás a la tarde es vingut a visitarme ab motiu de haver a les 3 jurat en la Collacio de dita Catedra.

He comprat roba de cañum per una margefa de la senyora.

He firmat y se ha publicat la sentencia al Milicia Homs, lladre, en la Preso y cuidara Planes ferla firmar novament, puis la copia primera no serveix.

16. Bartomeu Ripoll me ha enviat dos ponsinerets, que he sembrat en el meu jardí. Tambe ha enviat 20 ponsins petits y 8 llimones. Dat al traginer 3 s.

He escrit a dit Ripoll les gracies y dins el covonet li he enviat 8 ensaimades 4 s, una lliura madritxos 8 s, deu dolses bescuit pasta ferma y deu neules de sucre.

He enviat los 20 ponsins a Sor Margarita, ma germana, per fer confitura seca y per el sucre li he enviat per 6 lliures sucre 18 s.

El Sr Miquel Gacies Pre de casa de Serra es vingut sobre la patrona Ballester. Faitx el compte Bartomeu Serra, al temps que feiem volta a la tarde, me ha parlat ab empenyo para que el nebot del Rector tingues el baxiller. He respost que no convenia contrafer a lo resolt, puis axi temerien los demes estudiants, que no tenen matricules.

He comprat tres gallines per 33 s, ultra les dues que han servit per la senyora.

17 He comprat un poal de aram algo usat, sens ansa ni verga de ferro, a raho de 8 s, 6 la lliura. Ha pesat set lliures una unsa. He entregat a Arrom 3 L. s.

He cobrat onze lliures de Dn Bartomeu Asensio per los mesos de febrer y tot este de mars, alquiler de cases.

Dn Francesch Ferrer, Canonge, es tornat a Palma entrada de nit, havent estat desterrat a ja Cartoxa 2 anys en poca diferencia.

18. *diumenge.* Ha predicat el Bisbe a la Seu. Lo he oit y es estat el tema que la predes tinacio tota, es gracia de Deu y axi tambe la nostra salvacio.

Despres som anat a donar la benvinguda a Dn. Francesch Ferrer y antes havia enviat a Dols Pre.

He entregat a la tarde, present Juan Baptista Bennasser, a la vidua y fills de Juan Cladera vint lliures, a compte de les talles que han volgut recobrar de Son Cladera. Y tincí moratoria a 20 L. s. cada any.

19. Som anat a la Missio y despres a Santa Eulalia a surtir de la Parroquia.

He pagat a Margarita, ma germana, sinch pessetes noves de cara.

He entregat a ma mare, present Llorens, antes de mitx dia en la sua quadre dinant, les vint lliures de la mesada en 12 durillos nous y dos pessets castellanes y dos tresets. No tincí albara.

Dn. Francesch Ferrer y yo a la tarde som anats a fer volta y som entrats a la fabrica de banderes al hort del Sol, de allí a Jesus y no som tornat a casa sua, sino a Santa Eulalia.

21. Han enterrat a la Catedral a Dn. Juan Callar, Canonge, a les 5 de la tarde, ben entes que dema li diran Ofici y despres ha de ser trasladat al Carme. Som anat al enterro.

22. Han posat a el meu pou los dos poals, esto es, el vey renovat y estanyat y el nou posat de nou el ferro, esto es ansa y verga. El adop costas, ben entes que em som servit del ast de ferro, que era de mos passats; pens 7 lliures.

He rebut del P. Marques del Carme, pagant per los germans Escats y per Bordoy, 7 L. s. justes per el salari de la sentenciá arbitral, que queda recondida en notes de Joan Ciar Notari. He dat a dit per una Missa 6 s.

Es vingut mon oncle Onofre Estada a posar en ma casa a les 3 de la tarde. Ha aportat un paneret de taronges y son anats a posar a casa de ma mare Francina y Bartomeu Estada, mos cosins. He enviat a Vicensa a darlos la benvinguda y despres he passat a oferirlos mos obsequis. Som anat ab Dols Pre, entrada de nit a oir el *Stabat Mater* de Ayden en casa del sirugia Sebastia Muntaner.

Ha durat sinch quarts.

23. *divenres*. Es vinguda la fornera a les vuit, y havent parlat sobre el assumpte de la sua filla, es vingut despres, a les deu, el Canonge Ferrer, que sobre ella ha de parlar al Bisbe.

24. Los tres cosins, fills de Bartomeu Estada, han pres Ordes este mati.

Son vinguts despres a visitar-me ab son pare y mare, y a esta he ensenyat la casa, puis desde que estich en ella no era vinguda.

He enviat una gallina a ma germana per ma de la Donada de Santa Caterina.

He pagat 24 s. per adobar y cordar el Menacor.

25. Ha dit Missa a la capella mon oncle Onofre Estada, la que he oit ab ma mare, Llorens, Bartomeu Estada y Francina, sa muller. Despres havem berenat.

A mitx dia han dinat ab mi los dits y tambe los tres cosins ordenats; tambe Joan Baptista Estada Pre, el Mestre de Fornalutx y Dols Pre, tots dotze en numero. He lograt darlos dinar esplendit y postres de un pastalo y plat grandissim de menjar blanch.

A la tarde he enviat a ma mare vuit ensaimades que havien romas, puis ha de tenir visita de la Jutgesa Bisquerra. Tambe li he enviat bugies sens ensetar ab los dos canalobres mes grossos, estos per vuy.

He assistit a la Universitat a les 3 $\frac{2}{4}$ fent cap en el Collegi unich de Lleis, convocat per consulta: 1.º en quant a cartellís per la Catedra vacant. He dit que convenia expressar que los examens se farien al tenor de la Cedula. 2.º en quant a donar punts a March y a Serra, he dit que, suposada la resolucio del Collegi anteriorment, no devia ferse fins despres de posat el *visto bueno* y guanyat los 4 cursos, y posteriorment, essent anat a fer volta ab Borrás, Serra, Auli, Pelegri y Bennasser, he dit que si Bisquerra venia y convenia a que se les donas punts, no me oposaria y are si.

26. Es vingut el Sor Antoni Serralta y ha duit el seu compte de cobranses de Santa Magdalena, oferint que estos dies arreglara el compte de lo cobrat de rosechs.

Margarita de Sent Geroni envia cosa de 3 lliures de confitura de ponsins.

27. El capella Juan del Marques del Reguer el mati me ha entregat 130 L. $\frac{6}{8}$ de una anualitat de fruits de la Condesa de Munter y li he fet recibo ab salvedat de drets, havent retirat el albara de les 50 L. $\frac{6}{8}$ que aplicava a aliments de la Marquesa.

He escrit carta a la Condesa de Munter ab lo correuet, que esta nit partex asegurantla no haver encontrat Mercades qui pasas les 150 pessets de 8 y en veritat, ni Marcel, ni Mayol, ni Pelegro etz.

He entregat a Antoni Ginard, Notari, los comptes que ahir dugue Serralta.

Esta tarde son anats a peu a Son Fuster, mon Oncle Onofre, Dols, Llorens y Bartomeu Estada.

28. He enviat a Sor Maria Ignacia una gallina, que me ha demanada. Es la ultima que tenia en casa.

29 Francina Serra y ma mare son vingides a oir Missa y despres de haverla dita mon oncle Onofre, havem berenat y tambe Bartomeu Estada.

He regalat a dita Francina, que despres se es partida per Fornalutx, una lliura de torróns de Alicante, 6 coques rosades, confits, carbassat y altres dolces y per el camí ensaimades y dues casques y ma mare sen ha aportat 3.

Advertesch que al despedirse li he oferit la casa per posada quant tornaria y present ma mare y de son consentiment ha acceptat la oferta.

Bartomeu Ripoll ha enviat un paner, que es el meu, ple de pomes de courer. Dat 6.

He enviat a demanar a Sor Maria Ignacia dos rosariets del coll y ella men ha enviat 8 y yo despres li he enviat 18 pomes de courer les mes grosses y un flasquet quadrat vi blanch.

Som anat a casa del Comte de Ayamans a veurer la casa parada per reber esta nit la novia de casa de Puigdorfila.

30. Lamo Macia Esteva Verd de Andraitx me ha regalat un pex rafel o oriola ordinari de.... grossa.

Margarita monge, ma germana, ha enviat dues escudelles de llet de mella dins una olleta envernissada petita y tres rollos. Li he enviat 12 pomes.

Mon oncle Onofre ha dit Missa a la capella. Despreshavem los dos berenat

Grau de Teologia del Canonge Dn. Juan Dameto tinch entes se ha conferit vuy o ahir, Tinch los 6 s. de Sindich.

31. Mon oncle Onofre ha dit Missa a la capella y despreshavem los dos berenat.

He assistit fent cap a les 8 del mati a un grau de Teologia, que se ha conferit a Llorens Sintes menorqui, Diaca. Padri el Lector Sastre, francisca. Propina 4 y 6.

Junta de Consiliaris ey ha hagut despreshavem, a que he assistit. Se ha acordat gratificar a Brotat, Procurador, segons yo y el Dr. Borrás taxariem.

La Visita general de Carcel no la he presenciada per estar refredat y haver plogut sens parar. He enviat a excusarme.

Despreshavem de la Junta me ha cridat aparte el Sr. Rector Reus y li he dat paraula que yo no me oposaria a que son nebot tingues el batxiller.

A la tarde fent cap he assistit al grau de Teologia, que se ha conferit al menorqui Martí Piris, Diaca, Padri el P. Thomas Juan, dominic. Propina 4 y Sindich.

Primer abril, dia de Rams. He oit Missa a la mia capella, que ha dit mon oncle Onofre en 35 minuts. Despreshavem berenat los dos.

He pagat a Mestre Miquel Garcias, alias Portasa sinch lliures y un sou per feina, que tota aquesta semana ha feta a el hort de la Soledat.

2. A la processo dels capuxins, son anats a veurela la Sra tia y cusina Serra, la Sra. de Borrás y la filla de Muntaner, cirugia. He enviat alla a Dols Pre y a Vicensa.

He pagat a Vicensa 18, a Margarita 18, a Isabet 18, a Bartomeu criat, dia 3 dimars 32.

El Sor Antoni Serralta es vingut a la tarde y me ha duit los comptes que dona a la procura de Roseons.

3. Mon oncle Onofre se es partit a Fornalutx despreshavem berenat, essent yo a la Universitat. Li he fet paner de 12 rollos de cada un.

He assistit a la llisto de punts de baxiller, que ha dit el fill del Dr. March sobre la *D. pro Socio*. Li he argumentat yo, Dr. Borrás y Dr. Auli. Propina 31 y 40.

Immediament, a les 9 del mati, ha dit la sua llisto el nebot del Rector, Paborde Reus, sobre el § de la llei de *hered. petit*. Li he argumentat yo, Dr. Borrás y Dr. Pelegri. A los dos ha assistit Bartomeu Serra. Propina 31 y 8, los que he tornat alli al dit Paborde Reus.

Ma germana de Santa Catarina envia tres rollos. Dat al allot 4.

No som anat a la processo de Sant Francesch per estar algo refredat y son vingudes a veurerla en ma casa la senyora y filles del Dr. Borrás y la dona y filles del cirugia Muntaner y comitiva de altres dones. Los he ensenyat la casa y despreshavem menjat confits, coques rosades y rollets de ses aigos, he regalat a la nineta del Dr. Borrás un rollo de los tres y un paper, lo que ha romas de confits.

Bartomeu, criat, sen es anat a la nit dient que dema se havia de embarcar. Es notable que ahir demati y no antes me avisas per medi de Dols Pre y axi quedo sens criat. Deu proveira y paciencia.

4. Bartomeu Ripoll me ha enviat un panerri de penjoi de rem blanch: 6.

Guiscafre de Arta me ha enviat una anyella blanca: dat 2 6.

Junta de Collegi de Advocats en casa de Verd. Se ha llegit un Auto de la Audiencia en que mana que los Advocats no fassen papers en drets manuscrits sens licencia y que cada any se llitja el dia de les eleccions. Mes, se ha acordat que Ignaci Serra treball la practica judicial ab la direccio de los 4 Comissionats Frontera, Roca, Contesti, Pujals y que se li gratificaria son treball Mes, se ha parlat, y no se ha resolt cosa, sobre llevar el dret de firmes, y posar alguna contribucio personal a los Advocats, com es un duro.

5. *dijous Sant* De Son Fuster han aportat les dos gallines de la reserva; mes dos barcelles xexa molta.

Lamon Vila del Rafal de Santany ha aportat una anyella.

La Senyora Mas, vidua de Son Nebot me ha enviat una anyella grasa. Dat 2 6. 6.

A la tarde som anat ab Llorens, mon germa y ab Dols Pre a visitar Cases Santes. Havem visitat 27 Monuments. He donat mitja pesseta a la nina de Son Fuster per rollos y 1 s. a la criada de ma mare.

6. El Sor Moragues del carrer de Sant Miquel me ha enviat una anyella bona: dat 2 s.

La Mare Piora de Santa Catarina de Sena me ha enviat una anyella bona: dat 2 s.

El Sor Marques de Vilafranca un molto: 3 s.

7. El P. Agusti, Procurador del Carme me ha entregat 4 ll. 10 s. 8 dins un paper y ha duit el llibre ab lo albara fet de dita partida, el que he firmat per la Advocacio. Nota, que igual partida que antes se me entregava se ha duit a el Doctor Contesti, novament elegit, puis era jo sol.

He entregat a Llorens un dret de or per algunes bastretes de claus y adops de portes de Son Fuster.

El Marques de Bellpuig envia un moltonet; dat 3 s.

He enviat a Santa Catarina de Sena el molto del Marques de Vilafranca, molt bo.

He enviat a ma mare dues anyelles, les millors, a excepcio de la de Porreres, morta per panades y mes li he enviat la confitura de ponsi que havia quedat clara y 6 pomes.

He enviat a Bartomeu Ripoll un paner ab 6 ensaimades de 4 doblers, quatre rollos de 4 y un rollo gros de Santa Catarina.

He assistit al enterro de una nineta del

Doctor Ignaci Serra; enterro en el Carme despres de les 11.

Esta tarde han enterrat la mare de Vicensa morta ahir dematinada. Tambe han enterrat al Senyor Miquel Bauzá, Capita de Deya, mort de apoplexia ahir hora baxa.

He cobrat de un suiz, anomenat Efeli. 40 s. per compte del lloguer de la botiga y hortet del quarter.

8. *Dia de Pasqua.* De les 28 panades fetes ahir, he enviat 3 a ma mare, 3 a Margarita monge, 1 a mestre Biel el sabater.

Som anat a Sant Geroni, a Santa Magdalena y a Santa Catarina de Sena; he entregat a Sor Maria Ignacia dues pessetes, mitja lliura regea, una petata confitada, sis coques rosades, vermelles, dos canyellons, sis estels de pasta de sucre.

9. *dilluns* He cobrat del Sr. Marques del Reguer, per ma del seu capella Juan, 102 L. 18 s. 9 y son el cumpliment dels aliments deguts a la Marquesa de Ciutadilla. He fet albara en llibre com a Procurador general de Dna Catarina.

Ma germana de Santa Catarina de Sena envia tres panades y un flao: dat s. 6.

Bartomeu Ripoll envia un covonet de taronges y limones, y mon onclo Onofre un paner de taronges per el mateix criat Juan. He dat a este per beurer 1 s. y despres de berenat ell y el mestre de Fornalutx, li he tornat el paner ab 9 enseimades de s. 8 y mitja lliura de confits per un y altre. He donat panada a Isabet la espartera, altra a el Sr. Antoni Ferrer de la Ciutat.

10. He enviat rostit de anyella a ma mare y a Margarita monge, esto es, tota una cuxa, y la altra es per menjar en ma casa.

Es vingut a la tarde el Dr. Sureda y havem conferenciat sobre la liquidacio de Pons y Fiol.

Ma mare es vinguda hora baxa y havem berenat los dos de xoquolate y enseimades y despres li he donat sis dolces bascuit de la Reina.

11. Som anat a la tarde a casa del Doctor Frontera y havem conferenciat los articles que deven fundarse en el Memorial en dret per lo de les Artigues.

He entregat los procesos y papers de Pons y Fiol a un home del Doctor Sureda.

Dols Pre, entrada de nit, se es restituit de Santa Maria.

Jaume criat, a les Ave Maries, es vingut y

ha sopat en casa. Guanyara de soldada 32 s. y te la mateixa mota per comprar de 20 s.

12. Tot el mati he empleat ab el Senyor Antoni Serralta combinant los seus comptes ab los llibres dels seus manuals de censos de la obra de iglesia y a la tarde es vingut Ginard Notari y he donat noticia.

Es vingut el Doctor Serra, el qual me ha dit que acceptaria la comissio del Collegi sobre Ja Practica.

13. He entregat a la tarde a Dona Maria Concepcio, nora del Marques de Bellpuig cent pessas de 8, dich 113 ll. 6 s. 8 y me ha donat lletra contra son Procurador en Valencia.

Ma mare es vinguda a hora baixa, estant jo fora casa y despres que som arribat sen es volguda anar y ni ha volgut berenar antes ni despres.

14. He bastret a Llorens dos durets en or que me ha demanat dins la mia alcova el matí.

El Marques del Reguer a mitx dia es vingut y me ha dit que tenia dada o daria orde a el Doctor March paraque acordas ab mi el modo de terminarse tots los seus plets.

15. He despaxat el correu ab carta a la Condesa de Munter, en que li envio para que copria 80 pessas de 8, la lletra del dia 13 y para que entreg les 20 pessas a Dona Catarina. Tambe he escrit a esta y li envio tres fulls en folio, el primer del compte general de la sua hazienda: el segon del compte general de la de la tia: y el tercer, demostracio de les lletres de canvi remeses desde 8 abril 1775 fins a 31 desembre 1786 y carta extensa.

16. A la tarde he assistit fent cap a la funcio de llliso de punts major, que ha dit Francesch March y Matheu sobre la llei 20, § 1. *de usuris*, y sobre el cap. 5. *de rerum permutatione*. Li ha assistit de Padri, Serra; han argumentat yo, Auli, Borrás, Pelegrí; Tentants Borrás, Bisquerria. Propina 3 ll. 2 s.

Inmediadament es estada la llliso de Serra Reus sobre la llei 2. *de Sen Cons Mai* y sobre el capitol 1 *de his que fiunt a Prelat*. Padri dit Serra, catedratic. Han arguit yo, Bennisar, Borrás, Auli, Tentants: yo, Borrás, Prop. 4 ll. 12 s.

He cobrat de Bernat Flux per la tersa de Pasqua deu lliures, vuit diners y estos ab les 4 ll. 19 s. 4 de la feina de la canonada y 1 ll. s. de dos barres de hom per el parral fan les 15 ll. s. Te albara.

Esta nit se es partit el correu y en ell sen va el Sor. Fiscal Cordova a Navarra

17. El Escriba de la Audiencia, March Roselló es vingut a la tarde, ab recado de ella, de estar determinat el Acuerdo del dilluns a 8 dies per votar el plet sobre fideicomis de les Artigues, y axi este intermedi solament aguardaria el paper en dret.

18. El carro de Son Fuster es vingut y ha aportat al mati ab dos carretades del moll, onze llenyams per el pis del meu tercer estudi. Macià ha berenat y dinat per haver plogut casi tot el mati.

A la tarde he notat los articles que ha de contenir el dit paper en dret per part del Carme; y notat doctrines.

19. He entregat a Llorens dins la mia quadre nova deu durets y 16 s. los quals ab los dos bastrets dia 14, fan les 20 ll. s.

He enviat per Vicensa a Margarita monge 30 s. per el mes y aparte 20 s. per sucre; ha enviat dins un plat alguns trosos confitura.

He pagat per ma del criat set durets y una peseta per el valor dels onze llenyams.

He comprat per dos duros y un sou dotze platillos, 12 xicares y sis escudelles, obra de Valencia. Cada parei 4 s. 10 y de escudelles 1 s. 3.

He comprat sabates per la Senyora a un altre sabater, conegut de Isabet per 13 s.

He dextat en casa del Dr. Frontera esta tarde los papers que me entrega dia 11 y tinch vuy el proces.

20. Es vingut al mati el Dr. Frontera y ha aprovat los 4 titols dels Articles que li he ensenyat per el memorial, present el P. Marques del Carme.

He treballat tot el mati y tarde en dit memorial.

21. He treballat tot el mati y tota la tarde en dit memorial, Tinch dos articles.

Lamo Esteva Verd de Andraix es vingut y ha aportat una pesa de formatge tenre.

Bartomeu Serra me ha regalat 12 quartos del grau de Lleis de March, que ha de tenir dema tarde. Dat s. 6.

Margarita monge envia confitura cabeí de Angel.

22. He assistit a les deu del mati, fent cap, a un grau de Teologia, que se ha conferit a Sala, nebot del Sr. Roca. Este ha assistit a les Cadires de la Congregacio y despres en publich el primer de fila ab la golilla ha rebut nora bona. Padri el P. Puigserver, dominic, Prop. 4 s. que he tornat al Sr. Roca.

He assistit a la tarde a les 4 un grau de

Lleis, que se ha conferit a Francesch March y Matheu. Padri Bartomeu Serra. Li han arguít yo, Dr. Auli, el Dr. March son pare y Barcelo, fill del metge Mascaro. Prop. 32 s. y Sindich.

Me ha enviat Bartomeu Serra del grau de dema dos pans den Pou y sis escalons de quarto. Dat s 6.

Los estimadors fusters elegits per part mia y per part de Pere Juan Jaume fuster han confrontat la feina ab les llistes per donar el seu just valor.

23. He asistit a la tarde fent cap a un grau de Lleis que se ha conferit a Miquel Serra y Reus, Padri, Bartomeu Serra. Han arguít Borrás, Bennassar, Muntaner Juan, y Francesch March. Prop. 12 s. y Sindich.

Junta despres del grau de los 4 Collegis, en que el Sr. Paborde se es despedit dient que dema acaba de Rector y ha demanat se li dissimulen les faltes que puguin haverse li notades.

Despres som anat a Santa Catarina de Sena per haverme dit el allot que em volia ma germana parlar y tambe la Priora.

He concluit el Paper en dret per el Carme sobre el fideicomis de les Artigues a les dues, passada mitja nit. Comensat dia 18 y axí en sinch dies solars.

24. Es vingut á les 8 del mati Musante, el qual ha descusit del proces la peticio sobre escriurer en dret y la sen ha aportada per a dar conta.

He ensenyat despres a el P. Marques el borrador concluit del Paper en dret y li he llegit la conclusio.

He enviat a Sor Maria Ignacia los dos pans den Pou del dia 22 y teronge grosa molt de Balitx.

25. He concluit a les 9 del mati la comprovacio de la copia del Paper en dret, que te vuit fulles de cos y altres vuit de borrador. Despres de haverlo firmat y rubricat som passat a casa del Dr. Frontera y no havent lo trobat en casa, lo he dexat. A la tarde es anat el P. Marques a recullirlo y lo ha tornat firmat. Som anat yo despres a ensenyarlo al P. Jaume Alberti de Sant Domingo y al Prior, en prova de haverlos cumplida la paraula de que dins 8 dies serien servits.

He enviat per ma de Dols Pre. el mati a ma germana de Santa Catarina la capsa ab 3 unses de tabach.

Ma mare es vinguda tocades vespres y me

ha demanat consell sobre si admetria per depositada a la Gelabert, que vol citar el Andreu Parets. Li he respost que no, per esser tia, etc.

Som anat despres a casa de Serra a donar a la tia la enhorabona del desempeñyo de Bartomeu en los dos graus y despres ab este y Dols a passetjar

Som anat al mati a donar la enhorabona al Canonge Ferrer, qui ahir a la tarde jura de Rector de la Universidat, elegit el mati ab tots vots.

26. Es vingut a la tarde el P. Marques y me ha dit que el Escrava major se havia olvidat fer present el Paper en dret a el Acuerdo. Li he dit etc.

Llorens es vingut y me ha parlat sobre lo de Parets. Li he respost lo matex y he entes no era del seu gust.

Dn. Eliseo Belloto ab el criat es vingut y ha dexat en mon poder los tres de sequestra de Subach, per son credit.

27. La Mare Priora de Santa Catarina envia quatre coques. Dat s. 6.

Lamo de Son Taulari aporta un brossat de ribela.

Lamo Jordi Company aporta 18 ous. Ha sopat y jegut en casa.

Som anat a la Comedia, la primera, es la tragedia de *Andromaca y Pirro*.

28. La Mare Priora envia 4 pollastres. Dat 2 s.

La sogra y filla del Oficial Socies envia la germaneta ab sa criada pera que vulga esser padri de la nina que ha parit. He respost, hora en que dinava, que no tenia arbitre per conformarme tenint parents.

29. He enviat los quatre canalobres de plata a la Priora, qui me los ha menllevat per la festa. Ha aportat una coca.

Som anat a mitx dia, despres del sermo que he oit al Bisbe, a casa de los germans capellans Palous, per el permis per la finestreta del rebost, que vaitx a fer y se me ha negat. Es Dr. Toni.

He remediát el parentesis de la introduccio del memorial del Carme, puis el Relador volia posar censura de *no consta*.

30. *dilluns*. He comensat la obra de enfondir los meus tres estudis. Ahir vaitx separar los llibres.

Primer maig. He pagat a Vicensa 18 s., a Margarita 18 s., a Isabet 18 s., a Jaume per los 19 dies desde el dia 12 inclusive a rao de 32 s. 1 L. s. 4. He dit guanyara 36 s.

Es vinguda la nineta del Jutge, que esta prop la Pau y li he regalat confits, coques rosades, essetes, una poma y teronge.

2 Som anat a la festa de ma germana de Santa Catarina en que han oficiat el oncle frare, Dols y Nadal Estada. Ha predicat el Dr. Noceres y en ma propia, a la porta de la Porteria, li he regalat sinch pessetes noves.

He pagat a el Dr. Llabres les 57 L. 2 s. de la pensio vensuda al 4 setembre per ma de Dols Pre, a consecuencia de la esuela que me ha escrit.

3. Lamo Dols, taverner de Santa Maria, aporta un paneroi de panses, y dina en casa y un homo de Santanyi aporta un brosat de ribella.

4. He assistit a les 10 del mati a les conclusions de Canons a Dn. Josep Diaz, catala, Padri el Dr. Borrás. Li han arguít Serra, Pelegri, yo y Frontera. Propina 9 s. 6 y 6 s. 2.

Nota: antes dit defendent ha prestat el jurament que preven el meu informe del dia 1 y se ha diferit per la tarde resoldrer sobre la practica en los que venen ja bachillers

Dit dia per la tarde, padri el Dr. Borrás, son estades les conclusions del altre catala Marti Puli. Li han arguít Serra, Auli, yo y Pelegri. Propina: 9 s. 6 y 6 s. 2.

Nota: que se ha renovat la disputa sobre el ya bachiller Sixto Esteva y contra mi tots han resolt que se observas lo que se practica en altre bachiller als y que la Cedula que mana los dos anys posteriorment a el bachiller no ser adaptable a Mallorca fins venga el pla de estudis: res se ha escrit: y haventli preguntat el Sor Rector Ferrer en publich si havi estudiat dos anys de Canons y respost que sí, y oferit justificar, se ha passat avant a les conclusions de Canons del bachiller en Lleis Sixto Esteva catala, padri Borrás; han arguít Serra, Frontera, yo y Auli. Propina 4 s. 8 y 3 s. que son mitjes propines.

Nota: que se ha advertit al secretari no li entregas el titol de bachiller de Canons, sens que primer envias los justificatius dels dos cursos de Canons y llavors sera *Utriusque juris*.

Se ha fet present el mati la peticio del Dr. Macia Mir, qui intenta jurar de Collegiat per haverse avecindat el Dr. Ferrer y Figuera en Sineu. Se li escriura, que renuncie la Colegiatura o que venga a residir.

5. He assistit fent cap a les 3 2/4 tarde a la lliçoneta de punts de Dn. Josep Diaz sobre la

lleí... Tentants yo, Serra, Frontera. Propina: 31 s. 8.

Som anat a la Comedia de Pedro Bajalarde, primera part.

La criada de casa de ma mare, enviada de Llorens, es vinguda a dinar ab les criades

6 He pagat a Mestre Miquel Palmer 7 L. 16 s. 6 per la semana primera de feina feta en los estudis del meu despatx.

He assistit a les 3 de la tarde a les dos lliçons de bachiller de Canons, que han dit Marti Puli y el ya bachiller de Lleis Dn. Josep Diaz, sobre el cap. 1 de *translatione Episcopi* y sobre el cap .. He arguít yo, Serra y Dr. Josep March, y al segon yo, Serra y el fill del dit March. Propina del primer 31 s. 8 y del segon la mitat que son 15 s. 10, Despés som anats tots a veurer la Processó del Roser a Plasa, la que ha dirigit per el carrer de Can Homs y Planes, y de Santa Eulalia es anada per el carrer del Formatge, Cort y es entrada per el portal major, brusca.

8. He cobrat 8 L. 9 s. del repartiment que este mati se ha fet a los catedratichs, advertint que se ha de reveure, puis no deuen esser 26 parts, ni se deu deduir la exaccio y aixi se ha expressat.

Despés de haver donat punts a los dos catalans de Lleis, he assistit a les 4 de la tarde fent cap a un grau de Teologia, que se ha conferit a Ramon Fasqual. Padri el P. Arbona francisca. Prop. 4 s. y Sindich.

9. He assistit a les 9 del mati a la lliço de punts de Lleis del catala Sixto Esteva, sobre la llei primera de *emptione et venditione et permutatione* y sobre el capitol de *translatione Episcopi*. Li han arguít Serra, Bisquerria, Frontera y Auli. Propina 32 s. Son estats los tentants Serra y Bisquerria.

Dit dia a les 3 1/4 he assistit a la lliço de punts, que ha dit el dit catala Puli sobre el cap I de *reliq et ven Sanct* y sobre la llei 44. D. *ad legem Aquil*. Han arguít yo, Serra, Bennasser, Pelegri. Los tentants yo, Serra. Prop. 4 ₞ . 12 ₞ .

Inmediadament es estada la lliço del catala Don Josep Diaz sobre la llei I § 3. D. *de Minoribus* y sobre el capitol unic de *commodato*. Han arguít Bisquerria, yo, Frontera, Auli. Tentants Bisquerria y yo. Prop. en tot 4 L. 12 s.

Es vinguda barca de Alicante y en ella el P. Puigserver, dominic desde Oriola.

Ahir acorda Dols Pre ab el fuster Pere Juan Jaume, que per tots comptes serien 200 ll. s y.

axi quedam amichs y avui es vingut a llevarar llenyams.

11. He assistit a les 10 del matí fent cap a un grau de Lleis, que se ha conferit a el catala Don Josep Diaz. Han arguit Serra, Frontera, March y Reus. Prop: 12 s. y Sindich Padri Doctor Borrás.

He assistit a les 3 $\frac{2}{4}$ de la tarde fent cap a un grau de Canons, que se ha conferit a Don Marti Puli. Han arguit yo, Frontera, Auli minor y Diaz. Prop. 32 s. y Sindich. Padri Doctor Borrás.

Inmediadament es estat el grau de Lleis de Don Sixto Esteva, Padri Doctor Borrás. Han arguit Serra, Auli major, Diaz y Puli. Prop 12 s. y Sindich.

Ma mare hora baixa es vinguda a veurer la obra, y en el repla de baix de la escala, me ha dit que Sor Maria Ignacia li havia dit me digues que yo casas a Llorens. Li he respost com sempre, que yo desijava la conservacio de la casa y que, no desposeintme dels bens, faria tot lo que podria pera la sua subsistencia.

12. Don Francesch Berard, antes de ves pres, es vingut a comunicarme un secret de casa sua.

Essent vingut Don Gabriel Noguera a veure la obra dels estudis, lo he interesat pera que parlas a los capellans Palous permetessen fer la finestra.

13. He enviat a Sor Maria Ignacia, ma germana el paner gran de tapadora, ple ab sis teronges grosses, sis pomes molt grosses, un flasquet quadrat vi blanch, dos fils de sobrasada vey a novella de quatre lligades cada un y dotze formatjades de queina a s. 8.

Som anat antes de mitx dia ab Manera a visitar a la Sra. de Son Nebot de Porreres en casa de Cardell sobre estimacions.

Som anat a la Comedia: *El mas Bobo sabe mas en su casa que, etz. bona.*

Antes he tingut en casa de les 3 a les sinch a el Doctor Colom, Antoni Ginard y Antoni Serralta, revista dels comptes que dona Serralta de la Procura de Santa Magdalena.

He entregat a Miralles, impressor, el paper firmat del Sr. Regent per imprimir; es el del Carne, que treballi.

He pagat a Mestre Miquel Palmer, picapedrer la semana de feina del dia. Son 7 ll. 1 s. 2.

He pagat, aparte de tots comptes, a Mestre Pere Juan Jaume fuster, la semana de feina de llevarar llenyams. Es 2 ll. 3 s. 6.

14. Lamo Pere Joan Esteva Verd de Andraix me ha aportat una carbasa de vi mollar y mes me ha entregat deu durets que son 16 ll. s que ha cobrades mies del seu contrari Pujol y me ha entregat sis durets per pagar los gastos.

He pagat a el Procurador de la Merce tres lliures per la pensio vensuda als 4 del corrent.

He entregat a Mestre Pere Juan Jaume fuster una dobla de vint de cordo vey a 3 s. 6 y li he firmat debitori de la restant partida a pagar el mes de juny, cumpliment de 200 ll. s.

Nota: que queden rematats tots los comptes, axi de lo que devia Bonaventura Serra, com de lo meu, a excepcio del adob de les portes de la clasta de Son Fuster y se ha haguda raho del lloguer de la botigueta, que desocupara en Junyer. Debitori de 17 ll. s. ha firmat Juana Gari muller de Antoni Quetgles, picapedrer per lloguer del estudi del quarter.

He pagat a el carboner les dues sarries de vuy y les sinch cremades desde el mes de febrer.

15. Visita he feta a Don Isidro Socies o a sa muller partera, ya la he trobada axicada: coques rosades.

He pagat a Mestre Pere Juan Jaume les tretza lliures que faltaven per el cumpliment de les doscentes y he retirat el debitori tenia de fecha de ahir.

El correu barca es vingut el mati. Tinch solament carta de la Condesa de Munter, Gomboi, 9 fragates y llanxo.

16. *dimecres*. El patro Cifre del correu ha entregat a Dols Pre un espadi de plata y doradura, obra de fil, baina verde, que em regala la Senyora Condesa de Munter. He dat vale a la Aduana fins que venga la guia de la Aduana de Barcelona.

He comprat a Francesch de casa de Vila-longa un bridicu verd de estam ab ses civelles per 32 s.

He comprat un capell fi de casa de Vismard per 13 pessetes plata, son 3 ll. 18 s.

He fet apuntar dit capell a la capellera de Cort y en tot li he dat 8 s. 6.

El Doctor Antoni Pujals es vingut a la tarde suposant haver enviat los processos a el Doctor Bennasser sobre Son Valls.

17. *dia de la Ascensio*. He estrenat lo espadi y som anzt al mati a ensenyar lo a casa de Serra y a ma mare y Llorens.

He comprat dos pollastres grossos a una pagesa de Llumajor per 15 s.

Som anat a la tarde a Santa Catarina de Sena y en la grada he ensenyat a ma germana el espadí y rellotge nou.

Despres som anat a Santa Magdalena y alla dins han vist les monges lo espadí y rellotge a la grada.

Despres som anat a la Comedia Pieza: *El Heredero Universal*.

18. He cobrat de Don Bartolome Asensio onze lliures per los dos mesos de abril y maig.

Som anat a la tarde ab el Doctor Pujals a casa del Doctor Nicolau Bennasser, indispost, aon havem conferenciat sobre les liquidacions de Valls de Felanitx.

19. He pagat a Llorens antes de mitx dia en el repla alt la mia escala les 20 ll. s. de la mesada.

He pagat a Margarita monge per ma de Vicensa 30 s. Son 10 reals castellans.

Me han fet saber que ahir a la nit combregaren a el Sr. Bartomeu Riera Pre.

Bartomeu Serra es vingut a la tarde a parlarme de part de la tia Priora sobre el assumpte de Serralta. Li he ensenyada la espasa nova.

20. Vel blanch de una filla del Relador Fluxa a la Misericordia a les onze, a que he assistit. Preste Doctor Alemany.

Som anat a la Comedia; *El Castigo de la Miseria*. Ma mare es vinguda antes y no ha volgut berenar.

He pagat a Mestre Pere Juan fuster per 15 llenyams y jornals de llevarar 21 ll. 10 s.

He pagat a Mestre Miquel Palmer, picapedrer per guix y jornals 6 ll. 9 s. 2.

21. Lamo de Felanitx. genre de la muda, me ha aportat dos pollastrets.

Es vingut el capuxí, fill de la fornera, a parlarme sobre assumptes de casa sua, y li he ensenyat y tambe a sa mare, la casa.

22. Es vingut Mestre Boeres de la reconada de Santa Margarita a ensenyarme el debitori del forner Sunyer y ha promes que no obstant pagaria les 20 L. s. a les monges.

He rebut de Pasqual Pelegri, Seneca, per ma de Mestre Comes 9 L. 8 s. 6, sens perjui de les pensions atrasades.

23. Es vingut el Marques de Bellpuig a comunicarme la pretensio de Dn. Antoni Sales y amb esta ocasio li he ensenyat lo espadí nou y rellotge nou.

24. Es vingut el capella del Marques del

Reguer Sor. Juan ab el Sor. Bartomeu Pre. y havem parlat del ajust y ha ratificat el pagar y vendre.

El Dor. March es vingut a la tarde y li he donat fins dilluns de festes per termini y li he dit en presencia del Dr. Puigserver Pre. que no volia menos de 8000 L. s. per les dues terceres parts del abintestat de la Dement.

25. He assistit fent cap a les deu del matí a un grau de Teologia, que se ha conferit al catala Josep Coroleu. Padri el Doctor Mulet Pre. Prop: 4 s. y Sindich.

He enviat antes de vespres per ma de Dols Pre los 3 actes del Colombar en pergami n. 1. 3. 16. a casa de Serra que ahir me demana Miquel, y tinch entes que esta tarde partiran los dos germans Serres a Alcudia.

He assistit fent cap a les 3 de la tarde al grau de Teologia del catala Domingo Sala: Padri P. Pio Puigserver, ei qual lo es estat del grau immediat de Francesch Bassas. Propina 8 s. y Sindich.

Comedia la 2.^a part de *Bajalarde*, fins a les 11.

26. He assistit fent cap a les 8 del mati a un grau de Teologia del catala Juan Fabrer, Pre. Padri el P. Puigserver, el qual lo es estat del grau immediat de Rafel Roca, Prop: 8 s. y Sindich.

He assistit de Militar a la visita de carcel general y Senyors Regent, Hoz, Troncoso, Parayuelo, Xacon, Reladors Fluxa, Vallespir, pare y fill. El capella y el P. Josep de Sant Joachim. Ha concluit a les onze y mitja.

He cobrat dos durets en or del escola de les monges de Santa Catarina. que me ha entregat Dols Pre, a compte del cañum de lo any passat.

Nota: que el cañum de este any lo te per vendre el marit de Antonina, lo hostaler de la Llongeta, que li transporta antes de ahir el carro de Son Fuster. Son tres fexos, nu xelles 33.

Ahir a la tarde vingue el patro del correu, qui me havia duit lo espadí nou y despres de haverli ensenyat la casa, li vaitx donar per regalo sinch pessetes de cara noves.

Ahir tambe a la tarde, antes del grau, vaitx entregar a Dn. Francesch Ferrer los papers sobre llibrerries per fer la representacio.

27. *Pentecostes*. He cobrat per ma de Jaume, criat, les 20 L. s. de la advocacio de pobres de Garau.

He enviat a Santa Catarina tres panades de nombre de les 18, fetes ahir.

He enviat una panada a Margarita monge, ma germana, altra dada a Margarita Barcelo.

He enviat a ma mare dos panades y mes un bossi de rostit cuit aparte.

El Jutge Moscoso es vingut a la tarde en persona, a empenyarme sobre el assumpte del Milicia Cabeza.

He assistit hora baixa al enterro del Dr. Garau y Mulet, en Sant Francesch. Mori ahir a les 9 de la nit.

Margarita, criada cuinera, me ha dit que estava resolta a casarse, puis tenia qui la volia. He respost que no tenia a mal se casara si era bo, lo que sentia era la falta a la mia senyora.

He bastret a Jaume. criat, un duret de or, que es la sua mesada, que vencera dia primer.

28. He assistit a les 8 y mitja en Sant Francesch al Ofici, que se ha cantat a el Dr. Garau y som anat a casa seva.

He pagat a Mestre Miquel Palmer, picapadrer per llista de feina 11 L. 6 s.

He pagat a Mestre Pere Juan, fuster, per llista de feina 6 L. 5 s. 6 y li he entregat apart 4 L. 13 s. 4 per valor de 4 llenyams comprats a s. 10, el que essent de 28 sumen 112 palms y es dit valor.

29. He enviat al mati per ma de Dols Pre a Dn. Antoni Pueyo un exèmplar del paper sobre nom y armes, que ahir a la nit me demana per la sua pretensio.

Ma mare es vinguda antes de vespres y haventme dit que Llorens no li havia volgut dar un real, li he donat dos reals castellans.

Som anat a la Comedia, segona part de *Pedro Bajalarde*, que se ha representat sinch dies.

31. Som anat al mati a la Curia de Censos y a la de la Porcio temporal, on he provehit diferents peticions. A la tarde no ey ha hagut parts.

He cobrat onze lliures, catorze sous de un quintar y set lliures de cañum a 11 L. s. que ha venut el marit de Antonina, quondam criada mia.

Som anat a la Comedia o sarsuela: *La Magstad en la Aldea*. Ha cantat primorosament les aries del seu paper la primera dama y ha ballat una alemanda molt artificiosa ab el bailari xuyta.

Primer juny, divenges. He pagat a Vicensa

18 s., a Margarita 18 s., a Isabet 18 s. y a Jaume li pagui el seu mes dia 27.

Ma mare es vinguda Ave Maria ab motiu de haverme de partir dema a Porreres. No ha volgut berenar.

No som anat a la Curia porque he sabut que Miquel se restitui ahir a la nit.

2. He passat a la vila de Porreres, acompanyat de Manera, Notari y del Escriva de Sala Josep Ripoll. Partim a la una y tres quarts y arribam a les set y tres quarts a la posada de la Sra. Mas, vidua de Son Nebot.

3. *Diumenge.* Ai mati mirar papers, oir Missa y visitar al Sr Rector y altres.

A la tarde ab dit cales del Rector som anat a Son Nebot ab el Dr. Antoni Pujals, fins hora baixa.

4. Mirar papers y informar a los estimadors, que son el Dr. Tous de Binisalem y al fuster y picapadrer.

A la tarde han conferenciat y acordat les estimacions fins a les onze.

5. Se es partit de bon mati el Dr. Pujals per ciutat y nosaltres havem partit despres de haver dinat ab el matex cales, a la una y dos quarts y havem arribat un quart antes de les 8. He donat antes al criat y criada 12 s.

Ma mare y Llorens son vinguts a donarme la benvinguda.

6. *dimecres.* He cobrat de Don Miquel Montserrat 40 ₧ . 6. per mitx any de lloguer.

He assistit fent cap a un grau de Teologia, que se ha conferit a Don Marti Roger, seminarista. Padri el P. Lector Sastre. Prop. 4 s. y Sindich.

A la tarde he assistit, en casa del Doctor Cava, sangrat, a la junta que el patro Pujol ha volgut ab el Relador Nadal contra Ribera, menor.

Despres som anat a casa del Marques de Bellpuig. Me ha entregat la sentencia de Salero, visada del Inspector.

7. *Corpus.* He treballat de les 10 a les 12 $\frac{1}{4}$ del mati los dos pediments al Vicari General per part de la filla del patro Pujol. Procurador Simo.

8. He ajustat comptes ab Dols Pre y se ha fet carrech: prim 2 ₧ . 13 ₧ . 4 cobrades ahir del suiz de la caseta del quarter; mes, de 10 ₧ . 12 ₧ . cobrades a 2 juny per 3 roves 22 lliures cañum; mes de 18 ₧ . 6. 10 cobrades avuy per 8 roves 15 lliures cañum; se ha hagut raho de les 7 ₧ . 15 ₧ . 2 pagades dia 3 per la

llista de feina dels estudis, y de lo gastat desde el dia 2 ad 7 per comprar per la casa, y me ha entregat lo demes.

9. He bastret y entregat a Llorens dins la mia sala dos durets en or, que me ha demenat.

Han treballat en casa una cuita de xoquolate. Son 24 lliures set pastilles. El cacau a 6 ¢ , el sucre a 3 ¢ . 10, la canyella a 9 ¢ , el fer 12 ¢ . Ha costat en tot nou lliures y sous.

10. He visitat a la tarde a Elena Riera, que te un mascle de 8 dies ha, de alli a Sant Geroni, enviat a demanar; es perque jo fassa unes faldetes de sarge a ma mare.

Som anat despres a la Comedia: *La Madalena, Barcelonesa cautiva*.

He pagat a Miquel Palmer, picapadrer per la feina de esta semana 7 ₧ . 19 ¢ .

11. A la muller de Putifar, se li diu se li emprestaran fins a deu duros. Limosna 6 ¢ .

Foch a casa de un caldarer de davant casa de Mestre Lluch Pons, prop de la Pescateria a la nit, poch antes de les onze.

12. He entregat al mati al porter Ros, el proces del Dr. March, ab peticio per temps.

A la tarde el Milicia Cabeza es vingut y ha firmat la ratificacio, honrant a Coloma Prats, querellant. El pare de dit Cabeza me ha perdut el respecte de paraules en la sala de ma casa, presents Planes y Carles.

Al mati es vinguda la senyora de Son Castello ab Maria de Balitx, sa germana, ab pretext de comprarme les breseroles. He dit no les tenia, puis la Vidua de Ripoll Massa, les tenia per vendre. Ab esta ocasio he dit a Maria que si de mi dependis donarli estat, podia entendre ley donaria.

Es vingut també el Marques del Reguer y havem parlat sobre composicio de tots los plets y en el particular del abintestat, li he dit que donantme 8.000 L. ₧ se acordaria.

13. He assistit a les 6 de la tarde, fent cap, a un grau de Medicina de Antoni Ferra y Bonet, Padri el Dr Ferrer. Prop: 4 ₧ y Sindich.

Al mati es vingut el Rector Ferrer ab un Sor. capella catala de Vich. interessantme per el *Visto Bueno*. He dit que venint a escriurerlo, posaria

He comprat una marfega per la senyora. Han costat los 27 palms a 6 ₧ 8. y fil 24 ₧ .

14. El Marques del Reguer es vingut a les onze y mitja y fins a la una havem raonat sobre composicio. No he volgut baxar de 10.000 L. ₧

per capital y fruits de les dos parts y de 8.000 L. ₧ de capital.

Ma mare es vinguda al posarme en taula. Ha refegit y despres me ha parlat pera que jo ves si casaria ab Llorens la filla de la Vidua Mas de Porreres.

15. He emprestat a ma mare 6 L. 8 ₧ en 4 durets per comprarse unes faldetes de sarge de Rey, prometent me les tornaria, cobrant de Moranta.

Fiol y Bonet Joachim es vingut a la tarde ab Rossello y Montserrat a interesarme pera que em cuidas de la brevedat de la liquidacio de Pons y Fiol.

16. Som anat al mati a dictar a la Universidad a el catala, recomenat del Senyor Rector, y al ivisench Tur.

He cobrat de Guillem Mayol, ferrer, fill de Rafel, alies, Doctoret, 9 ₧ . s. a compte de cens.

He cobrat altres 9 ll. s. de Pere Pau Mayol de Sant Juan, son onclo, per la matexa rao.

Rossello Notari Gabriel es vingut a la tarde a demenar el salari del acte de establiment del hort a Antoni Aguilo y diu ser 15 ll.

El frances Manuel ha aportat dos toms enquadernats de Sinodo y dos sens enquadernar de *D. Quixote*.

He cobrat de Mado Damiana 2 L. ₧ per lloguer cumplit a 24 maig de la botiga.

17. Som anat a la tarde a casa de Munci bai y no lo he encontrat y despres a casa del Major, a qui he ensenyat la retractacio de Cabeza.

Som anat a la Comedia: *La Moza y Mesonera*. Es estada la entrada per lo Hospital 91 L. 10 s. Don 12 s.

He pagat a Miquel Palmer, picapadrer per la semana de feina 6 L. 3 s. 10.

18. He assistit fent cap a un grau de Teologia que se ha conferit a Dn. Manuel Matheu y Casasnovas, catala. Padri el P. Lector Arbona, francisca. Prop: 4 s. y Sindich.

Despres del grau el Sor. Rector ha citat junta dels 4 Collegis, ab motiu de haver yo dit, que estava mal haver arguit el quart argument el catedratic Lector Marti. Em som enfadat molt, puis he hagut de sufrir que en public se me notas y sostengues el Rector no esser mal el que donas el 4 argument.

Este dia se ha donat Patria al embaxador de Marruecos, que ha aposentat en casa de Malonda y se li ha representat la Comedia de: *Pedro Bajalarde*, 2.^a part.

19. Som anat a casa ma mare y dins la quadre li he entregat 16 s. de tressetes y lo demes a Llorens en sa presencia a les 12. Son 7 durets y 16 pessetes, puis ell ja tenia bastrets dos durets als 9 corrent.

Se ha representat al expresat embxador la sarsuela: *La Magestad en la Aldea*. No he assistit.

Em som enfadat molt a la tarde per no esser vingut a fer feina el Miquel Falmer, ni ahir y sols esser vingut el mati.

Se han entrat les llibreries compostes dins el tercer estudi, y se ha abaxat la del segon estudi.

No he volgut admetre el regalo del forner Casanoves Putifar.

20. Es vingut Llorens dientme que el compte no estava be y despres som anat yo a casa ma mare y esta ha confessat que damunt el cantarano havia encontrat un duret. Es que yo havia desfet alli la propina per darli los 16 s. y despres a la tarde es vingut Llorens y me ha dit que no duptava que tambe tenia una pesseta que faltava.

He comensat a compondre llibres en les 4 llibreries del estudi tercer, puis no esta composta la quarta.

Son vinguts ab lo correu goleta per graduarse sis catalans, y es vingut esta tarde el P. dominich catedratic Lector Thomas ab lo memorial y justificatiu per dits catalans. He posat el *visto* hora baxa, essent vingut el catala ya graduat, Sala.

Vuy som anat tambe quarta vegada a dictar a la Universitat y he dit fariem punt.

He entregat al Procurador Cerda 12 s. per compliment dels gastos de lamo Verd Pere Juan Esteva y axi este me ha de donar dits 12 s. y lo que va de diferencia del albara de gastos.

El Sr. Antoni Ferrer de la Ciutat me ha entregat confidencialment els Autos, que yo necessit de liquidacions de Berard per respondre al Dr. March, Tornats dia 28.

21. Catarina de Valldemosa es vinguda y dins el paner aporta faves.

Vaitx hora baxa a casa del Marques de Vila, franca y alli treball un pediment sobre restitucio del preu del cotxo, y de alli som anat a la Comedia, que ya acabava: *La traición del Es ciavo*.

23. Al mati vaitx a la Universitat a posar el *visto bueno* a diferents plechs.

Mor el ninet de Elena Riera y se participa.

24. Bartomeu Ripoll dins un paneret envia algunes teronges. En retorn yo li regal un indiot molt gros.

El hortola Bernat Flux me aporta les 15 *Q. 6.* de la tersa, ben entes deduits 32 s. del fuster per adops de la sinia y 4 L. 7 s. 8 de adop de canonada.

Lamo Cosme de Son Fuster me aporta la tersa de Son Fuster y li he fet albara de 400 L. sous; esto es .37 L. 1 s. 6 dels tocinos; 195 L. s. pagades a 21 desembre; 11 L. 18 s. de la obra de la canyissada de la cambra del rebostet lo any passat; 26 L. 11 s. 2 de pertret per la obra feta en Son Fuster este any y altres; 26 L. 5 s. 6 per mans de picapadrers de esta obra y 103 L. 3 s. 4 diners efectius.

Advertint que segons los pactes del nou arrendament ha remplasat ya en el dia 66. 13 s. 4 de nombre de la bastreta.

Advertesch que despres sens albara, me ha entregat 24 pessetes que yo doni per surtir de la preso.

A la tarde he assistit al enterro del fillet de Elena Riera, o mes ver per rao dels disturbis sobre escolans no he aguardat el enterro, si que Ave Maria men som anat a la Comedia: *Las Valentias*, etc.

25. He cobrat del P. Procurador de Sant Domingo 28 ll. 6 s. 8 per mitat del paper en dret sobre les Artigues y semblants 28 ll. 6 s. 8 he cobrat del Procurador del Carme. Mes este me ha pagat 22 ll. 10 s. del memorial acordat.

He pagat a la fornera, vidua de Mestre Sunyer 32 ll. s. a compte del pa de Companya.

He assistit a la llisto de punts major, que ha dit a les 6 de la tarde el catala Don Josep Inglada Civil, Padri, Serra. Tentants Borrás y Bisquerra y argumentants los matexos. Sols he tingut de propina 32 s.

El fadri de casa de Mestre Pere Juan, fuster es caigut dins el fons de la botiga.

He despaxat el correu a la nit ab carta a la Condesa de Munter y a Dona Catarina.

He pagat a Mestre Miquel Palmer, picapadrer y tinch la llista de ahir 5 ll. 4 s.

27. He pagat al fill de Mestre Palerm, ferrer, 32 s. per 17 lliures de ferro, que han pesat les sinch barres de vergarina per la fines tra del estudi. Mans son 2 s. 2.

Catarina de Valldemosa sen va. Li pos dins el paner pa dobla y arros.

He pagat al sargent de Brigada 14 ll. 17 s. per aliment del Milicia Pons fins dia 30.

He acabat de compondre los llibres a les llibreries y les estampes a les parets y tinch lo enfado de haver de comprar los grampons dels vidres, per no trobarlos.

28. He cobrat de Don Agusti Ruiz una dobla de vint nova de 24. r. 8 per dos anys de la mia Advocacio. Dat 4 s.

He entregat a Antoni, ferrer, de la Ciutat el proces de Berard, que em confia dia 20.

He assistit fent cap a les 6 de la tarde al grau de Lleis, que se ha conferit a Don Josep Inglada. Argumentants, yo, Bennassar, March menor y el ultim el Doctor Borrás. Ha protestat este de paraula, puis no se li ha permes arguis el tercer. Propina 32 s. y Sindich.

29. Dols Pre sen es anat ab lo mulet a les 3 a la festa de Sant Marsal.

Serra me ha emprestat per llegir el pla de estudis de la Universitat de Valencia y despres som anat ab ell y Borrás a pasetx.

30. En la festa del B. Ramon ha predicat el Doctor Noguera, fill del xoquolater. Som arribat dita la Ave Maria per la visita de carcel.

He assistit a la tarde, fent cap, a un grau de Teologia, que se ha conferit a Juan Santandreu, Diaca de la Pobla. Padri el Doctor Mulet Hre. Es estat el *quamquam* molt ordinari y exordi a la trona en octaves pitjors.

Primer juliol. He pagat a Vicensa 18 s., a Isabet 18 s., a Jaume 35 s. y los 3 s. del mes passat.

He assistit fent cap, a les 4 de la tarde, a un grau de Teologia. Padri, el P. Puigserver, que se ha conferit a Dn. Gabriel Vilella, catala. Propina 4 s. y Sindich.

Immediadament es estat el grau de altre catala teolech, padri el P. Thomas Juan. Se diu D. Josep Vieta. Propina: 4 s. y Sindich.

Ha plogut bona part del mati y tota la tarde ab trons forts y per fer temps som pujat al quarto rectoral, aont Dn. Francesch me ha dit que los arguments se farien per orde de precedencia y sols volia poder donar un argument y que no volia que arguissen Collegiats, a qui quedava cedit un argument per el antecessor Rector.

2. He assistit fent cap a les 8 del mati a un grau de Teologia, que se ha conferit a Don Francesch Nualard. Padri el P. Thomas Juan. Propina: 4 s. y Sindich.

Immediadament he assistit a altre grau de Teologia, que se ha conferit a Dn. Josep Mas-

sot. Padri, el P. Puigserver. Propina: 4 s. y Sindich.

He assistit fent cap, a les 4 de la tarde, a un grau de Teologia, que se ha conferit al catala Dn. Camilo Vinyals. Padri, el P. Puigserver. Propina: 4 s. y Sindich.

Immediadament se ha conferit altre grau de Teologia al catala Dn. Jaume Sagaro. Padri, el P. Thomas Juan. Propina: 4 s. y Sindich.

He pagat a Miquel Palmer, picapadrer, 5 L. 8 s. 10, que es el compte del dia 29 de juny.

Ana, jovensana, es vinguda per crida y es romasa per cuinera. Guanya 15 s.

He cobrat de Margarita, filla de Vicensa, 3 L. s. y li he fet recibo de 3 L. 10 s. per el mitx any, que conclui a primer juny ultim y he regalat a Vicensa una cadira de cuiro ab brasos, lo un esta espenyat.

Nota: vuy han comensat a empedrar el carrer de Montision.

Ma mare es vinguda hora baixa y me ha dit que havien confessat per malaltia al onclo P. Josep Estada. He enviat despres el criat y orde a Dols de anar dema.

La festa del B. Ramon del Call no se feu ahir per esser diumenge y vuy es estada la funcio. He dat de limosna 12 s.

3. El Dr Antoni Sureda es vingut a conferenciar este mati sobre liquidacio de Ponsos.

Es estada la funcio ala tarde del Te Deum de totes les Comunitats per ocasio de los Beatos, P. Bono y P. Lombardo. Ha fet la capa el canonge Ferrer y Sard.

4. Dn. Francesch Ferrer y canonge Sard diuen el Ofici en Sant Francesch. Ha predicat el Dor. Antoni Roig una hora.

Surtint de donar els punts a la tarde a el catala nos som encaminats a Sant Francesch a oir el Oratori nou, Dn. Francesch Ferrer, March y yo, Borrás, Serra y Sindich Cifre. Nos ha pagat la aigua gelada.

5. Dn Juan Dameto y Dn. Quadrado han cantat el Ofici en Sant Francesch. Ha predicat el Dr. Quetgles sinch quarts.

Margarita, cuinera, sen es anada despres de haver dinat y ya sen volia anar antes de dinar ab la sua cunyada que sera. Li he regalat un duret de or porque no tornas despres que sia casada. Deriva esta prompta anada de no haver la nit passada permes yo que el seu promes Cifre festetjas dins la cuina, haventlo trobat en el paset, quant som vingut, que ya era nit fosca.

He assistit a la lliçó de punts Civil, que ha dit el català Dn. Joan Cardona. Han arguït yo, Borràs, Frontera, Auli. Tentants yo y Borràs. Propina: 4 L. 12 s.

6. Dn. Sard y Dn. Francesch Ferrer han oficiat en Sant Francesch. Ha predicat el Dr. Binimelis y no ha arribat a 3 quarts. El Bisbe lo ha oït en la tribuna.

Ma mare se es sangrada este mati per la sordera. Som estat a visitar-la y li he regalat antes un pollastre. Juan Bujosa es entrat dins la mia entrada y me ha demanat li pagas mitx any que em servi a mi despres de Nadal.

El Escriba Planes me ha entregat 5 L. s. per el sal de provisio entre Francina Oliver y Joan Mas de Campos sobre ban.

8. He pagat a Mestre Pere Joan Jaume, fuster, 14 lliures, 2 sous per les dos semanas de feina de forrar y compondre les llibreries del tercer estudi.

Han mort un mariner prop del Puig de Sant Pere la nit passada, tallant li la gargamella un altre jove mariner, guerrer de la sua enamorada.

Una dona es caiguda dins un vas de Santa Creu y diuen se ha romput un bras. La criada de casa de ma mare me ha parlat de una criada y la Aina ha manifestat serviria be.

9. He assistit fent cap, a les 5 de la tarde a el grau de Lleis, que se ha conferit a el català Dn. Joan Cardona. Li han arguït yo per nominacio del Sr. Rector, Dr. Borràs, Reus y el català ultim graduat. Propina: 32 s. en tot y Sindich.

He despedit a los dos manobres y a los dos atlots, qui eren vinguts per enfondir la botiga, per no esser vingut Mestre Miquel essent precis foradar primer en el carrer.

Junta despres en el quarto rectoral de los 4 comisionats per lo de temporalitats, que son Dr. Mulet, Dr. Borràs, Dr. Mas, P. Lector Darder, el Sr. Rector y yo, sens el secretari. Ha llegit Dn. Francesch la carta que escriu de particular Rector a Dn. Archimbau, a fi del recobro de los llibres duplicats y demes venut. Despres som anats Dn. Francesch Borràs y yo a beurer aigo gelada a les Copinyes y a volta lins a Sant Cristofol.

Han viaticat a les 6 de esta tarde al Sor. Bartomeu Riera, Pre.

He enviat en lloch meu a Dols, Pre.

La cosina Maria de Balitx y la sua germana

de Son Castello son vingudes a les 4 a despedirse, la primera per Balitx.

10. Ma mare envia 4 bunyols de vent. Jo antes li havia enviat dins un platet de vidre una bona porcio de la confitura de cabeis de angel de Sant Geroni.

Despres de baxar del rebostet som anat a la Comedia: *La Raquel de Toledo*.

He encomenat a Dols Pre, ves si trobaria criada vidua, de edat crescuda.

11. He sabut que dematinada a les 3, es mort el Sr. Bartomeu Riera y este lo han aportat a la sepultura hora baxa. No he assistit per rao de testimonis. Ha estat Dols.

He dit a Ana que jo tenia encomenada criada. Ella ha respost que buscaria conveniencia.

He enviat a Sor. Maria Ignacia un pollastre molt bo, per haver-la sobrevingut tercianes.

He treballat el informe sobre les conclusions de cirugia, que se han de defensar en la Merce.

12. El Dr. Miquel Ferragut es vingut a la tarde y despres de haver conferit sobre el assumpte del Dr. March, sen ha aportat el expedient y tambe el proces gros de liquidacio de Berards.

He assistit a les 8 a un grau de Teologia de Gabriel Cabot.

He cobrat de Dn. Bartomeu Asensio 11 ll s per lloguer, corresponent al mes de juny y present.

Ana, la jove cuinera que vingue el dia 2 sen es anada despres de haver escurat. Li he entregat 6 s, no obstant excedir los dies de soldada.

13. Joachim, del carrer de Sant Miquel, es vingut ab el Dr. Tries, y pretenia que jo tenia el procès. He respost que sols tenia el bolich de papers, que ahir Dols Pre, rebe del crlat.

La Mare Piora de Santa Magdalena me ha regalat 24 dolces, 12 casques, 12 ensaimades. Dat al Donat 6 s. en plata nova.

14. El Sr. Miquel Dols es anat a casa de Pueyo a donar la benvinguda a Dn. Nicolau. No lo ha vist.

El correu es vingut a la tarde. He rebut carta solament de la Condesa de Munter.

ANTONI PONS.

(Continuarà)

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

BREVE NOTICIA DE LA LABOR CIENTÍFICA DEL CAPITAN DE NAVÍO D. FELIPE BAUZA Y DE SUS PAPELES SOBRE AMÉRICA

(CONCLUSION)

En esta relación, extraída del detallado *Catalogue of the manuscripts in the Spanish language in the British Museum*, publicado en Londres, 1875-93, por don Pascual Gayangos (4 vols.), no se mencionan otros muchos legajos que reseña, en los que sin indicarse *De la colección Bauzá* parece sin embargo que han de tener igual procedencia y quizá haber pertenecido al Depósito Hidrográfico, así por verse entre los documentos las firmas de oficiales de Marina cuyos trabajos se hallaban en aquel establecimiento como por la índole de los documentos mismos, todos relativos a expediciones marítimas y a órdenes y acuerdos de Consejo de Indias

*

En 1846 la familia de Bauzá cedió la importante colección de planos y memorias que constituían el gabinete geográfico e hidrográfico de España, a la empresa del *Atlas* de nuestra nación y del *Diccionario Geográfico-Estadístico-Histórico* cuya publicación iba a emprender el erudito don Pascual Madoz. Representantes del Gobierno inglés habían gestionado también adquirir los preciosos datos que el sabio

español había recogido en sus viajes y exploraciones por nuestra península, pero sus familiares se opusieron a ello considerando que tal riqueza de noticias debía utilizarse en su patria.

«Largo tiempo permanecieron en el Ministerio de Estado arrinconados todos los papeles del Sr. Bauzá, sin que ni las instancias de su apreciable viuda para que se le indemnizase de los considerables gastos que había hecho su malogrado esposo, ni la propuesta de que se le comprasen por el Gobierno tan interesantes documentos, consiguieran ser dirigidos a los cajones que los encerraban una mirada para investigar siquiera lo que contenían. Al fin, desatendidas las instancias de la expresada señora, recogió los papeles de su recomendable esposo y trasladados a su casa, permanecieron todavía arrinconados gran número de años.

«En verdad habíamos oído hablar diferentes veces de los trabajos reunidos por el Sr. Bauzá —, añadía don Pascual Madoz en el prospecto anunciador de su gran *Atlas*—pero nos decían todos, que la mayor parte de los datos y desde luego los más principales se habían perdido en la emigración; y lo creíamos fácilmente, ob-

servando que los documentos que habíamos visto en el archivo del Ministerio de la Gobernación, eran solo borradores de escasísimo interés. Por una feliz casualidad, como hemos dicho anteriormente los descubrimos en el año 1846; pronto hubimos de examinarlos, gracias a la bondad de los interesados, adquiriendo inmediatamente la propiedad, con condiciones que honran seguramente el carácter de la esposa y de los hijos del malogrado señor Bauzá.

«Esta importantísima colección, contiene además un gran número de obras impresas y memorias inéditas sobre la Geografía de España:

1.º Todos los cálculos y apuntes de las triangulaciones y los de muchas observaciones artronómicas y barométricas; y

2.º Más de 1300 planos, casi todos interesantes y que contienen los detalles topográficos de la mitad de la superficie de nuestra península.»

Dícese, y así lo afirma Fernández Duro, (*Disquisiciones náuticas, Libro IV* página 343.) que se pagaron por ellos 50.000 reales.

Los papeles relativos a las costas de España fueron aprovechados por don Francisco Coello, ingeniero militar y geógrafo muy conocido, para su célebre *Atlas de España* que debía acompañar a la publicación del referido *Diccionario*, y también para el trazado de la carta geológica general del Reino que se empezó a trabajar en 1849.

Don Martín Ferreiro se sirvió de algunas referencias de Bauzá que obraban en la Dirección de Hidrografía para formar su *Colección de Mapas de España*, grabados en acero, que aparecieron en 1864.

*

Justo es hacer constar que en la capital de Inglaterra halló siempre Bauzá el premio debido a su relevante mérito y un aprecio general a su persona y talentos.

Su sólido prestigio de hombre de ciencia le hizo acreedor en vida a ser condecorado con la insignia de la orden militar de la Jarretera, la más distinguida de las que otorga el Imperio Británico. Y a su muerte al honor rara vez concedido a un extranjero, pueses fama—y así lo consig-

nan Bover y más tarde Fernández Duro (*Disquisiciones náuticas, Libro III* página 428) que sus restos gozan en Londres—de reposo eterno en la Abadía de Westminster, sede protestante, privilegiado cenobio considerado como el templo de las glorias nacionales inglesas.

*

En nuestra isla se perdió por completo hace muchos años el rastro de familia a la muerte de una hermana de don Felipe Bauzá que residía en nuestra ciudad en la casa de su propiedad, señalada actualmente con los números 16 y 18 de la calle del Santo Espíritu, en cuya casa se asegura habitó don Felipe por lo menos en la última vez que estuvo en Mallorca por los años de 1819 a 1821. De dicha señora, fallecida algunos años después que este, parece la adquirió el procurador Sr. Gelabert en tiempos del ilustre escritor don Pedro de Alcántara Peña, de cuyas notas inéditas tomamos este dato.

Contra lo que se había venido atribuyendo, nos consta positivamente que la casa Mayol de esta ciudad, ligada en el siglo pasado con la de Bauzá de Lluch Alcari, carece de parentesco con nuestro biografiado.

Don Felipe Bauzá, que contrajo matrimonio en la Corte en 1800, tuvo dos hijos: don Felipe y doña Amalia Bauzá y Raveras. El primero, fallecido soltero, en Madrid, el 12 de septiembre de 1875, fué ingeniero y geólogo muy distinguido. En vida aún de su padre y siendo auxiliar del Cuerpo de Ingenieros de Caminos, se hizo acreedor a que la Dirección General de Minas le costeara la carrera de esta especialidad en Alemania en 1829, en la que llegó a ser Inspector General de 1.ª clase Hombre de talento y vasta cultura autor de diferentes estudios profesionales fué en 1864 Vice presidente de la Comisión en cargada de la formación del mapa geológico y pudo aprovechar buena parte de la labor geográfica de su progenitor.

Casada D.ª Amalia Bauzá con el también ilustre ingeniero de Minas y Académico de Ciencias don Rafael de Amar de la Torre, los descendientes de los tres hijos de este matrimonio (don Felipe Arturo,

doña María Teresa y doña Carmen), señora Amar de la Torre y Sanjuanena, señores Gallego y de Amar de la Torre y señores González-Arno y de Amar de la Torre respectivamente, o sean biznietos de don Felipe Bauzá, todos residentes en Madrid constituyen hoy la descendencia directa del mismo. Al distinguido abogado don Manuel Gallego y de Amar de la Torre somos deudores de algunas de las notas que ilustran este trabajo y que muy sinceramente le agradecemos.

*

El linaje Bauzá vuelve a aparecer en las listas de nuestra Armada en el último tercio del siglo pasado. Miembros de esta familia, (Pedro Juan Bauzá y Catalina Treufoch,) habiáanse establecido —en época muy anterior al nacimiento de don Felipe— en la isla de Alhucemas, sirviendo y continuándose en los Reales Ejércitos. Don Manuel Bauzá y Ortiz de Molinillo (n. Alhucemas 786) y Don Vicente Bauzá y Rocha (n. Alhucemas, 1821 alcanzaron el Generalato en el arma de Infantería. Tres hijos de este: don Rafael, don Manuel, caballero profeso de la Orden de Calatrava, y don Luis Felipe Bauzá y Ruiz de Apodaca, renovaron el apellido y hasta el nombre del sabio en la Marina a partir del año 1873. Fallecidos los dos primeros de capitán de navío y teniente de navío respectivamente y retirado mi buen amigo don Luis Felipe en 1931 siendo capitán de corbeta y comandante de Marina de Mallorca, lo continua hoy don Rafael, hijo de su homónimo y en la actualidad capitán de corbeta.

*

Nada se ha hecho en España para honrar la memoria del insigne Bauzá, al que destacadas figuras científicas del extranjero han tributado elogios ciertamente encomiásticos. El ilustre geógrafo nacional don Isidoro de Antillón no solo calificó a nuestro biografiado como honor

de los mallorquines sino como el hombre más grande de Europa.

El haber defendido los principios liberales en un período de rancias convicciones, su inclinación a la logia masónica y la circunstancia de haber acaecido su muerte lejos de nuestra patria, son las causas a que debe achacarse casi con certeza el que la obra científica de Bauzá no haya encontrado en su patria el eco que merecía.

Por lo que a nuestra isla se refiere, a últimos del siglo pasado el Ayuntamiento de Palma dió su nombre a una calle secundaria de la parte baja de la ciudad y acordó luego colocar su retrato, pintado por don Juan Mestre, en la Galería de sus Hijos Ilustres. Está representado de medio cuerpo, vistiendo de paisano y lleva la siguiente inscripción:

«D. Felipe Bauzá y Cañellas— Célebre matemático, capitán de navío de la Real Armada. Nació en Palma de Mallorca día 17 de Febrero de 1764, falleció en Londres día 3 de Marzo de 1834, y se halla enterrado en Westminster.

Hemos visto también un grabado de Bauzá del que es autor otro distinguido artista mallorquín, don Bartolomé Maura,

En el Museo Naval se conserva una miniatura de uniforme y el retrato al óleo que encabeza este escrito, de la época en que ocupaba la 2.ª Dirección de Hidrografía.

Poco es todo esto. El sabio marino a quien tanto debe la ciencia geográfica requiere ser conocido de todos y perpetuada su memoria en la Armada española, Muy apropiado nos parece para ello el que con ocasión del centenario de su muerte, se diere a una de sus unidades— el buque planero que va a construirse en los astilleros del Ferrol, por ejemplo— el nombre de tan célebre hidrógrafo y esclarecido mallorquín.

JUAN LLABRÉS BERNAL

PAPELES REFERENTES A LAS BALEARES

QUE SE CONSERVAN EN EL ARCHIVO DE SIMANCAS

Del Índice del rico Archivo de Simancas (Valladolid) publicado por don Francisco Díaz Sánchez, jefe del referido depósito, a partir de 1881 en la *Revista Contemporánea* de Madrid, entresacamos los legajos que contienen documentación referente a nuestras islas y que constituye por tanto para nosotros una fuente histórica interesante:

SECRETARIA DE GRACIA Y JUSTICIA

Leg. 799.—*Empleos de provincias*— Contiene nombramientos de visitadores de montes y plantíos, guarda-almacenes de granos, oficiales de libros y credencieros de pósitos, síndicos de pleitos, pesadores de paja, leña y carbón, claveros, vederos y jueces de competencia de la corona de Aragón y reino de Mallorca. Comprende varios años del siglo XVIII.

Legs. 877-897.—*Consejos y otras antigüedades.*— Contiene expedientes relativos a los Consejos de Estado, Castilla, Guerra y Hacienda, de Aragón, Cataluña, Valencia y Mallorca, sobre diferentes asuntos. 1599—1765.

Legs. 1.013-1.051.—*Expedientes sueltos.*— Son en su mayor parte causas criminales con el carácter de reservadas, encontrándose entre ellas la formada a D. Diego de Arizón por muerte dada a su mujer y mayordomo; la del arzobispo de Valencia en 1710 por infidencias con los enemigos; la del marqués de Estepa en 1769; la del duque de Medinaceli en 1710; la de los Chuetas de Mallorca en 1779; la del dean y varios canónigos de Oriuela desterrados en 1783; la formada contra D. José Javier Queipo, conde de Adanero, corregidor de Chinchilla en 1765, contra el marqués de Villaformada y su destierro de Santander; la seguida contra D. Francisco Alva y consortes con motivo del libro *Verdad desnuda* y otra infinidad de expedientes civiles y criminales de la clase de reservados 1700 a 1788

SECRETARIA DE MARINA

Legs. 429-991.—*Expediciones de Europa*— Comprende todos los antecedentes relativos a el apresto de buques, salida y vuelta de las mismas, con los antecedentes que la motivaron; entre las cuales se hallan las que fueron al mando de D. Luis de Córdoba, de Gastón de Ulloa, de Lángara, de Baranda, Osorno, Cisneros, Navarro y Barceló, (Don Antonio) en socorro de los presidios de Melilla, Peñón y Argenciras; expedición de Menorca, de Argel y bloqueo de Gibraltar. 1720-1783

Legs. 524-551.—*Curso, presas y prisioneros.*— Comprende todo lo referente a este asunto desde el 1726-1783. (Hay legajos sobre mallorquines y sus presas).

Legs. 701-709.—*Moros y esclavos del Rey.*— Comprende correspondencia y expedientes sobre apresamientos de buques piratas; armamento de buques españoles en corso; rescate de cristianos; esclavos, desertores y otros asuntos sobre lo mismo. 1722-1783. (Hay asuntos que hacen referencia a Mallorca).

SECRETARIA DE HACIENDA

Legs. 536-582.—*Intendencias de ejército*— Correspondencia y toda clase de papeles de las de Aragón, Andalucía, Cataluña, Castilla la Vieja, Galicia, Mallorca y Valencia. 1725-1799.

Legs. 600-625.—*Contadurías de ejército.*— Comprende las de Aragón, Anda-

lucía, Castilla la Vieja, Ceuta, Extremadura, Galicia, *Mallorca*, Orán y Valencia. 1731-1799.

Legs. 681-697. — *Hospitales.* — Contiene nombramientos de médicos cirujanos y demás empleados de los hospitales civiles y militares de España e *Islas Baleares*, y expedientes de suministros. 1750-1799.

Legs. 738-739. — *Ministerio de Mahón.* — Contiene los papeles causados por dicho centro y Junta de abastos de Mahón. 1782-1799.

Legs. 747-748. — *Expedición de Menorca.* — Comprende todos los papeles concernientes a dicha expedición y sus aprestos 1781-1784.

Leg. 847. — *Casas de moneda.* — Cuenca, *Mallorca*, Barcelona, Córdoba, Linares, Toledo, Indias, Sevilla, y Madrid — Expedientes sobre extinción de las Córdoba, Cuenca. Barcelona, *Mallorca*, Linares y Toledo. 1746-1799.

Legs 997-1000. — *Guerra con Inglaterra.* — Expedientes sobre recursos ordinarios y extraordinarios para sostenimientos de dicha guerra; contratos de empréstitos con las casas holandesas de Cabarrús y Lalame; providencias reservadas para acantonamiento de tropas en Extremadura, Galicia y Campo de Gibraltar; represalias de buques; *expedición o campo volante de Mallorca y sus ministros de caudales, lanchas y buques armados.* 1776-1799.

Legs. 1062-1390. — *Superintendencia de Hacienda.* — Rentas generales. — Comprende las fechas y expedientes relativos a las rentas de las provincias de Aragón, Asturias, Avila, Burgos, Cádiz, Canarias, Cataluña, Córdoba, Cuenca, Extremadura, Galicia, Granada, Guadalajara, Jaén, León, Madrid, *Mallorca*, Mancha, Murcia, Navarra, Palencia, Salamanca, Segovia, Sevilla, Soria, Toledo, Toro, Valencia, Valladolid, Victoria y Aduanas de Cantabria, Zamora y provincias exentas. En los de

Granada hay un expediente del año 1784, sobre el muelle de Málaga. 1727-1799.

Legs. 1391-1738. — *Rentas provinciales.* — Fechas y expedientes relativos a las rentas de las provincias de Aragón, Asturias, Avila, Burgos, Cataluña, Córdoba, Cuenca, Extremadura, Galicia, Granada, Guadalajara, Jaén, León, Madrid, Mancha, *Mallorca*, Murcia, Palencia, Salamanca, Segovia, Sevilla, Soria, Toledo, Toro, Valencia, Valladolid y Zamora. 1726-1799.

Legs. 1747-1996. — *Renta del tabaco.* — Comprende las fechas y expedientes relativos a las provincias de Aragón, Asturias, Avila, Burgos, Canarias, Cataluña, Córdoba, Cuenca, Extremadura, Galicia, Granada, Guadalajara, Habana, Jaén, León, Madrid, *Mallorca*, Mancha, Murcia, Navarra, Palencia, Salamanca, Segovia, Sevilla, Soria, Toledo, Toro, Valencia, Valladolid, Victoria y Zamora; los referentes a la fábrica de tabacos de Sevilla y los de las provincias exentas, o sean las Vascongadas. 1724-1799.

Legs. 1999-2080. — *Salinas* — Comprende los expedientes relativos a las salinas de Asturias, Avila, Burgos, Cádiz, Canarias, Cataluña, Córdoba, Cuenca, Extremadura, Galicia, Granada, Guadalajara, Jaén, León, Madrid, *Mallorca*, Mancha, Murcia, Palencia, Salamanca, Segovia, Sevilla, Soria, Toledo, Toro, Valencia, Valladolid, Victoria y Zamora; provincias exentas y varias consultas de 1618 a 1694 unidas a un expediente promovido en 1782 por la vía reservada de Hacienda en reclamación a la república de Génova de un crédito procedente de la Sal del Final. 1726-1799.

Legs. 2201-2282. — *Resguardos.* — Fechas y expedientes relativos al resguardo de Asturias, Aragón, Burgos, y Córdon del Ebro, Cádiz y Campo de San Roque, Canarias, Cataluña, Córdoba, Extremadura, Galicia, Granada, Madrid, *Mallorca*, Mancha, Murcia, Navarra, Salamanca, Sevilla, Soria, Toledo, Valencia, Valladolid, Victoria, Zamora y provincias exentas. 1726-1799.

SECRETARIA DE GUERRA Y MARINA

Legs. 821-885. — *Artillería.* — Aprestos para dentro y fuera de España. — Se hallan los aprestados para el sitio de Barcelona en 1713, los trenes embarcados para Sicilia en 1718, los que había y fueron remitidos a Cerdeña y a la Plaza de Longón; los del sitio de Gibraltar en 1727, envíos de artillería a Cataluña en 1730, los de la expedición de Italia en 1734 y 1741, los mandados aprontar en Badajoz, Aranjuez, Coruña, Barcelona y otros puntos para la expedición de Mahón, correspondencia del Ministro de la Guerra con los Capitanes Generales, Intendentes, Secretario de S. A. R., D. Juan Pingarron, conde de Varatieri, conde de Mariani D. Maximiliano de la Croix, D. Rodrigo del Peral, D. Antonio Ocaña, Capitán General, Intendente y Comandante de Artillería y otras personas del ejército de Italia; campaña de Portugal y correspondencia sobre ella con el marqués de la Mina, conde de Gazola, marqués de Sarriá, conde de Aranda, Arriaga y otros, apresto de trenes para esta campaña y para Buenos Aires. 1713-1784.

Legs. 1243-1513. — *Capitanías generales y gobiernos militares.* — Correspondencia y otros papeles de las Capitanías Generales de Andalucía, Aragón, Campo de Gibraltar, Canarias, Castilla la Nueva, Castilla la Vieja, Cataluña, Extremadura, Galicia, Granada, Guipúzcoa, Mallorca, Navarra y Valencia. 1734-1788,

Legs. 2.461-2.504. — *Hojas de servicios de regimientos de Caballería.* 1720-1788.

Figuran entre ellos los de Dragones que estuvieron de guarnición en esta plaza, Batavia, después Almansa (unos treinta años, hasta 1773), Numancia (antes de 1773 y en 1795) y Rey (1784-1795).

Los Legs. 5.957-7.022: Caballería. Fechas y empleos y grados de regimientos 1789-1800, comprenden también los mismos.

Legs. 2.505-2.680. — Hojas de servicios de regimientos de Infantería. 1712-1805.

Figuran entre ellos los siguientes, que

estuvieron de guarnición en Palma en los años que expresan:

Africa (1758-1769-1771.) Brabante (1765) España (1787-1790). (Flandes 1791). Guadaluara (1770). Lombardia (1767). Nápoles (1758-61). Soria (1798), Voluntarios extranjeros (1769). Regimientos Suizos de Beschart, (1791). Buch, (1791). Reding (1783 y 1790).

Los Legs. 6.029-7.141 Infantería. — Fechas de empleos de regimientos de infantería de línea, 1774-1800 contienen los de los citados regimientos de Africa, Brabante, España, Flandes, Guadalajara, Nápoles y Soria.

Los Legs. 6.189-6211. — Infantería suiza. Fechas de empleos de regimientos suizos 1779-1800, contienen los de los estados de Beschart y Reding.

Legs 1852-2003. *Estados mayores de plazas y ejército y sus dependencias* = Fechas y expedientes de empleos y agregaciones a regimientos y a los distritos de Andalucía, Aragón, Campo de Gibraltar, Canarias, Castilla la Nueva, Castilla la Vieja, Cataluña, Ceuta y Orán, Extremadura, Galicia, Granada, Guipúzcoa, Mallorca, Navarra y Valencia. — Papeles sobre el establecimiento en Madrid del Gobierno político y militar, en 1714 y nombramiento del Príncipe Pio. 1714-1788.

Legs. 3240-3497. — *Ingenieros.* — Correspondencia general con los distritos de Andalucía, Aragón, Canarias, Castilla la Nueva, Castilla la Vieja, Cataluña, Ceuta, Extremadura, Galicia, Gibraltar, Granada, Guipúzcoa, Italia, Mallorca, Marruecos, Navarra, Orán y Valencia. 1714-1788.

Legs. 3498-3614. — *Ingenieros.* — Proyectos de obras civiles y arbitrios de los pueblos destinados a su construcción en los distritos de Andalucía, Aragón, Castilla la Nueva, Castilla la Vieja, Cataluña, Ceuta, Extremadura, Galicia, Granada, Guipúzcoa, Mallorca, Navarra, Orán y Valencia. 1718-1787.

Legs. 3615-3720. — *Ingenieros.* — Jun-

tas, proyectos y obras de fortificación y edificios militares en América, Andalucía, Aragón, Castilla la Vieja, Cataluña, Ceuta, Extremadura, Galicia, Granada, Italia, *Mallorca*, Navarra. Orán y Valencia. 1563-1797.

Legs. 3721-3770 *Ingenieros*.—Sitios y bloqueo de plazas —Gibraltar y *conquista de Menorca* 173°-1787

Legs. 4272-4452.—*Milicias provinciales*.—Creación y formación de los regimientos de milicias provinciales de España, Canarias y *Mallorca* y fechas de empleos. 1718-1788.

Legs. 5836-5897.—*Ingenieros*—Establecimiento de la Junta de fortificación.—Hojas de servicio de los oficiales y relaciones de antigüedad.—Empleos y grados.—Solicitudes.—Existencia y ocupación de los ingenieros en las provincias.—Castillo de Pancorbo en la montaña de Santa Engracia.—Muralla del Sur de Cádiz.—Correspondencia general de Andalucía, Aragón, *Baleares*, Canarias, Castilla la Nueva y Castilla la Vieja, Cataluña, Ceuta, Extremadura, Galicia, Granada, Guipúzcoa, Valencia y Murcia.—Cuarteles de Sevilla. Academias militares de Cádiz, Orán, Vergara y Zamora, y fechas relativas a la enseñanza de huérfanos de militares, en los colegios de Santa Isabel, San Antonio de los Alemanes y Loreto. 1737-1806:

Legs. 6159-6180—*Infantería en general*.—Correspondencia del ministro de la Guerra con los demás ministros y con los inspectores de las diferentes armas; órdenes sobre destinos y mudas de regimientos; establecimientos de cuarteles en diferentes puntos de España; solicitudes y proyectos para levantar regimientos; empleos y grados a jefes y oficiales; órdenes para poner los batallones de infantería al pié de 750 plazas, con arreglo al real decreto de 21 de junio de 1790 y reglamento de 2 de Septiembre de 1792; destino de tropas a los ejércitos de la frontera de Francia, y expedición contra Tolón; promoción y premios a oficiales y

soldados que se distinguieron en el sitio de Rosas y de Bellegarde, abonos y pérdidas en campaña; refuerzos enviados a diferentes puntos; licenciados inútiles; acantonamientos de tropas en Extremadura, Castilla la Vieja, Galicia y Campo de Gibraltar; solicitudes para ingresar en el colegio militar de Borbón, creado en 14 de marzo de 1787; *formación de asambleas en Avila, Trujillo, Almagro y Mallorca con el fin de aprender la nueva táctica de infantería y caballería*. 1788 y 1800.

Legs 6365-6393.—*Estados mayores de Plaza*—Fechas y empleos de los estados mayores de Andalucía, Aragón, Canarias, Castilla la Nueva, Castilla la Vieja, Cataluña, Ceuta, Extremadura, Gibraltar (Campo de Granada), Guipúzcoa, *Mallorca*, Navarra, Orán, presidios menores y Valencia 1789-1809.

Legs. 6394-6438.—*Milicias provinciales*.—Fechas y empleos de los regimientos provinciales siguientes: Alcázar de San Juan, Avila, Badajóz, Betanzos, Bujalance, Burgos, Canarias, Ciudad Real, Ciudad-Rodrigo, Compostela, Córdoba, Cuenca, Chinchilla, Ecija, Granada, Guadix, Jaén, Jerez, Laredo, León, Logroño, Lorca, Lugo, Málaga, *Mallorca*, Mondoñedo, Monterrey, Murcia, Orense, Oviedo, Plasencia, Pontevedra, Ronda, Salamanca, Santiago, Segovia, Sevilla, Sigüenza, Soria, Toledo, Toro, Trujillo, Tuy, Valladolid. 1789-1800.

Legs. 6439-6453.—*Milicias urbanas*.—Fechas y empleos de las milicias urbanas de Alburquerque, Badajoz, *Mallorca* (y otras). 1787-1800.

Legs. 6454-6499.—*Capitanías generales y gobiernos militares*.—Correspondencia de los capitanes generales y gobernadores con el ministerio de la Guerra, correspondiente a los distritos de: Andalucía, Aragón, Canarias, Castilla la Nueva, Castilla la Vieja, Cataluña, Ceuta, Extremadura, Galicia, Gibraltar, Granada, Guipúzcoa, *Mallorca*, Navarra, Valencia. 1789-1900.

Legs. 7301-7327.—*Varios de España e Indias*—Reales órdenes y expedientes de todas clases; arreglo de la secretaría de Guerra y su personal desde 1714 en adelante; nombre de los regimientos del ejército y marina, milicias e inválidos, fuerza de que se componían, sueldo de oficiales y soldados y reflexiones sobre el ejército.—Pensiones de viudas del fondo de 6000 doblones; arreglo del cuerpo de Ingenieros con antecedentes desde 1740; destinos de corregimientos a militares; licencias de casamiento; tropa destinada a la persecución de contrabando; pretendientes a destinos en Indias; sublevación de los mestizos de Cocha-Bamba (Perú) año de 1730; rendición de la Habana a los Ingleses en 1762 y arribo de las tropas a España; correspondencia de los jefes de expediciones a Indias D. Victoriano de Navia y D. Bernardo Galvez; proyectos de fortificaciones de defensa de Valdívía; expediente seguido por D. Felipe de Inciarte para poblar la parte oriental de Guayana, bajo Oricono; reconocimiento por los ingleses de la costa de Patagonia, islas de los estados, Nueva Irlanda y Pepis, para la pesca de la ballena; proyectos de D. José Fernández (años 1790 y 91) para bombardear a Tánger; hay planos—*Expedición de Menorca*; bloqueo y sitio de Gibraltar, años 1581-1783.—Correspondencia de D. Gonzalo Ofarri, embajador de Berlín, dando cuenta de las maniobras militares del ejército prusiano e inventos de un nuevo fusil y otros muchos papeles de la guerra de la Independencia, Juntas de Galicia y de Cádiz. 1714-1830.

Legs. 472-489.—*Expediciones, sitios y bloqueos.*—Mallorca.—Fechas y correspondencia relativos a la expedición de Mallorca, años 1714 y 1715.

Menorca.—Idem, idem, sobre la expedición de Menorca, reparto de presas y efectos del castillo de San Felipe, años de 1780-1789.

Argel.—Correspondencia sobre la expedición a Argel con dos planos, uno de dicha plaza y otro de la formación del ejército; relación del ejército; relación de lo que allí ocurrió y *correspondencia de D. Antonio Barceló, sobre corso contra los moros*; años de 1775-1784.

DIRECCION GENERAL DEL TESORO Y CONTADURIAS GENERALES

Legs. 1805.—*Contaduría de Ordenación de Tesorería General.*—267 cuentas de las tesorerías de ejército de Andalucía, Aragón, Cádiz, Castilla la Nueva y Castilla la Vieja, Cataluña, Ceuta, Extremadura, Galicia, *Mallorca Menorca*, Navarra, Orán, Santander, Trespresidios menores de Africa y Valencia, 1705-1820.

DIRECCION GENERAL DE RENTAS

Legs. 58.—*Renta del azufre.*—Mallorca y Palencia.—Correspondencia. 1781-1799.

Legs. 634.—*Cuentas decimales del Escusado, Noveno y Tercias Reales.*—Noveno.—*Mallorca, Menorca e Ibiza.*—Cuentas. 1800-1809.

Legs. 1055 1069.—*Partidos.*—Palma.—Correspondencia 1781-1799.

Legs 1336 1340.—*Penas de Cámara y gastos de Justicia.*—Mallorca.—Correspondencia.—1749-1806.

Legs. 1745.—*Renta del Plomo.*—Correspondencia expedientes, depósitos y cuentas.—Mallorca 1748-1781.

Legs. 1979.—*Renta de la Pólvora.*—Mallorca.—Expedientes y correspondencia 1747-1800.

Legs 2548.—*Rentas provinciales.*—Mallorca.—Correspondencia, cuentas órdenes, expedientes encabezamientos, estados de caudales y otros asuntos. 1799-1801.

Legs 3243-3252.—*Renta de la Sal.*—Ibiza.—Expedientes y Correspondencia. 1761-1801.

Legs. 3301-3306.—*Renta de la Sal.*—Mallorca.—Expedientes y correspondencia. 1715-1801.

Legs. 4093-4119.—*Renta del Tabaco*.—*Mallorca*.—Cuentas, expedientes y correspondencia. 1733-1801.

DIRECCION GENERAL DE RENTAS

Legs. 2334-2335.—*Renta de Salinas*.—*Mallorca*.—Expedientes de todas clases de dicho ramo. 1715-1776.

Legs. 2372.—*Renta de Salinas*.—*Mallorca*.—Expedientes de todas clases sobre dicho ramo. 1715-1759.

Legs. 2445-2446.—*Renta del Tabaco*.—*Mallorca*.—Cuentas de administración. 1731-1778.

Legs. 2606-2611.—*Rentas Pólvara, Salitres y Azufre*.—Cuentas de consumos de pólvora y salitres de los pueblos Alcalá, Aragón, Avila, Vallecas, Burgos, Cádiz, Cartagena, Ciudad-Real, Córdoba, Cuenca, Extremadura, Galicia, Granada, Guadalajara, Jaén, Laredo, León, Logroño, Madrid, Málaga, *Mallorca*, Murcia, Navarra, Oviedo, Palencia, Ponferrada, Salamanca, Segovia, Sevilla, Sigüenza, Soria, Talavera, Toledo, Valdemoro, Valencia, Valladolid y Zamora, 1745-1780.

Legs. 2612-2619.—Cuentas de las rentas de azufre de las fábricas de Alcalá, Alicante, Avila, Badajoz, Barcelona, Burgos, Cádiz, Ciudad-Real, Conil, Córdoba, Cuenca, Galicia, Granada, Guadalajara, Hellín, Jaén, León, Madrid, Málaga, *Mallorca*, Murcia, Oviedo, Palencia, Ponferrada, Salamanca, Segovia, Sevilla, Soria, Tarragona, Toledo, Toro, Valencia, Valladolid y Zamora. 1745-1780.

Legs. 2620-2630.—Cuentas de la renta del plomo de las provincias y fábricas siguientes: Almería, Andarax, Aragón, Asturias, Avila, Baza, Burgos, Cádiz, Canyjar, Cataluña, Córdoba, Cuenca, Extremadura, Falset, Galicia, Granada, Guadalajara, Jaén, León, Linares, Lorca, Madrid, Málaga, *Mallorca*, Mancha, Mo-

tril, Murcia, Palencia, Ponferrada, Salamanca, Segovia, Sevilla, Soria, Toledo, Toro, Valencia, Valladolid y Zamora. 1748-1780.

CONTADURIA DEL SUELDO

Legs. 116-413.—*Ordenanzas y acostamientos*.—*Veeduría general*.—*Cuentas de veedores, contadores y tesorero del comercio y contrabando*, años 1630-1694. Copias de cédulas sobre abastecimiento y provisión, años de 1585-1705.—Asientos y cuentas de la gente de que se componía la armada que se formó en la Coruña con destino a Flandes el año de 1567 y de la que sirvió en aquellos países desde 1531-1599.—*Cuentas de suministros de la guarnición de Mallorca, Menorca e Ibiza*, desde 1560 a 1600 y otros diferentes papeles. 1521-1713.

TRIBUNAL MAYOR DE CUENTAS

Legs. 3218-3267.—Cuentas de la provisión de víveres por cuenta de la Real Hacienda de las Direcciones de Andalucía, Aragón, Cartagena, Cataluña, Extremadura, Longón, *Mallorca*, Navarra y Valencia, 1721-1725.

INQUISICION

Legs. 1 al 20.—*Inquisición de Aragón*.—Correspondencia.—*Mallorca*.—Cartas y memoriales. 1603-1820.

Legs. 1 al 36.—*Pleitos, procesos, causas y otros expedientes*.—*Mallorca*.—Causas de fé, civiles, criminales, de corte, de competencia y de visitas. (Varios años).

Legs. 1-29—*Libros de Registro*.—*Inquisición de Aragón*.—*Mallorca*.—De relaciones de causas y correspondencia. 1538-1752.

DIETARI DEL DR FIOU

(1787)

La hortolana del hort davant los capuxins ha aportat sis prunes y 12 peres.

Lamo Macia Est. va Verd de Andraitx aporta un paneret de peres y me ha entregat 14 ₧ , que yo havia bastret per gastos.

He cobrat del cotxer de casa de Torrella 6 ₧ . ₧ . He fet albara per el mig any, que conlui els 16 de abril ultim.

He pagat 4 ₧ . ₧ . al sastre Gabriel Arbona de plassa per forro y mans de una casaca o frach de llista moradilla.

He bastret a Isabet criada 4 durets en or, que son 6 ₧ . 8 ₧ . a recabalar a 9 ₧ . cada mes.

He emprestat per divertir-se al Doctor Tur Damia de Ivisa, trobat en Mallorca, el tom en 4^t. intitulat: *Leon Prodigioso*, que son *Apologos*. Ma mare ha dinat ab mi.

15. He treballat tot el mati, essent diumenge, la resposta per Don Agusti Ruiz, sobre demanarli Son Hugo, que te empenyorat.

D. Ignaci Serra ha promes que entraria a informar per mi en la causa criminal sobre moneders suizos.

Don Francesch Ferrer y Don Ignaci Zavall, Pre me han aguardat a mitx dia y he promes informar be pera que este puga graduarse *in utroque*.

El P. Prior del Carme me envia una tortadeta, pero ningun bunyol. Dat 1 ₧ .

He enviat a les deu de la nit a Serra doctrines moltes per el informe. He enviat a Sor Maria Ignacia un pollastre.

16. Som anat a combregar ab el P. Gacies y no som muntat a berenar a el Carme.

Som anat a la tarde a casa del Marques de Vilafranca al refresch; despres a la Comedia: *El Amo Criado*.

He enviat a Sor Maria Ignacia 3 dolses groses de Santa Magdalena, El Frare Pere Josep me ha enviat la sua tortadeta. Dat 1 ₧ . He enviat despres a ma mare mitat de esta tortadeta.

17. Es vingut Don Francesch Ferrer y el catala Don Ignaci Zavall y he donat paraula de assistirli de Padri a lo grau de Bachiller y Major. Este es tornat a la tarde, lo he tentat per saber

la sua literatura. Es tornat dia 18 y li he dictat el peu de les conclusions y el dia 19 li he dictat dos fulles per coordinar les lliçons.

19. He entregat a Llorens, present ma mare, en la sua primera quadra les 20 lliures de la mesada y 12 durets nous y 16 sous, pessetes y tresetes. No me han entregat recibo y correspon de 80 ₧ . ₧ .

Ahir a la una estava el termometre a 49 graus y mitx. Vuy ha baxat a 47 y lo any passat el mes alt foren 45 graus de calor.

He enviat a Margarita monge 30 ₧ . en quatre pessetes de 7 ₧ . 6. Ella me ha enviat, dos coques.

El Rector de Andraitx me ha enviat dos pollastres y un paner de peres. Dat 2 ₧ .

20. Som anat a donar el bon dia a la cosina Margarita Serra y me ha ensenyat la obra de la cuina.

21, 22, 23. No ha ocorregut cosa notable y les que sien les tinch olvidades, per haver estat indispost.

24. He assistit fet cap a un grau de Teologia conferit a les 8 del mati a Joan Torrello Costa de Ritxola. Padri el P. Lector Arbona. Prop. 4 ₧ . Despres del grau som anat ab el Sr. Bartomeu Vicens a Santa Catarina de Sena. He parlat ab la Priora a la grada de la Iglesia sobre D. Veri. He comprat un pot de 2 lliures, que me ha costat 6 ₧ . 4 ₧ . 4 y he regalat el tabach de una capsa, que li he umplida.

He assistit de Padri ab musa verde, a les conclusions de Don Ignaci Zavall, Pre, catala, *in utroque*.

Han argumentat Borrás, Serra, Mir, Auli, a les 6 tarde. Prop. 15 ₧ . 8.

25. Es estada la lliçoneta de Zavall, Pre, a les 6, sobre el cap 4 de *auctoritate et usu Pallii*. Borrás, Serra, Auli.

26. He entregat a la novia de Vicensa 12 sous per un fioch.

He rebut la declaracio a la Senyora Manera de Montuiri.

Se casa el fill guixer de Vicensa; criada y esta va alla a dinar.

27. Recurs de los Collegiats de Lleis a la

Audiència sobre argumentar en los graus. Se proseix la obra del estudi primer y se forada el portal de la botiga.

28. He dictat desde les onze a la una la escriptura matrimonial de la filla de la fornera nostra; se casa hora baxa.

He assistit de Padri, Musa verde, a la lliço major que a les 6 ha dit Zavall Pre, sobre el cap. 13 de *Simonia* y sobre la llei 23 de *negot. gestis*.

Li han arguit Serra, Bisquerra, Auli, Pelegri-Tentants los dos primers y Auli y Roca. Prop. 3 ₧ . 6.

29. La fornera me ha regalat de la novia un pastalonet; dat 2 sous.

A la tarde ve el Rector de Santa Creu y la Senyora Mas, vidua de Son Nebot de Porreres; dat bolados y xoquolate.

Don Antoni Pueyo es vingut a la nit y ha estat fins molt vespre.

30. He assistit a les 8 del mati a un grau de Teologia conferit al catala Don Domingo Prat pre. Padri el P. Thomas Juan, dominic. Prop: 4 ₧ . y Sindich.

Inmediadement he assistit a altre grau de Teologia, conferit a Don Juan Oliva, subdiaca de Vich. Padri el P. Puigserver: Prop: 4 s. y Sindich.

Regalo de Zavall Pre, son 24 lliures xoquolate en retjoles, molt bo: dotze enseimades, dotze pans den Pou.

31. He assistit de Padri, Musa vermeya, al grau de Zavall Pre; li he posat la Musa verde; a les 8 li han arguit Serra, Cortei, Capo y Sala: han assistit, en el presbiteri el Senyor Roca y el Canonge Sard, Prop: 12 ₧ . y Sindich.

He regalat a Sor Maria Ignacia una botella mitjansera de vi negre de giro, y un flasquet quadrat de vi blanch mollar.

He assistit a la tarde a dos graus de Teologia que se han conferits a Don Salvador Bernadet, Diaca, Padri el P. Puigserver: es estat en la iglesia, a causa del calor, sens exordi, ni *quamquam*.

Inmediadement el grau de Juan Carreres catala.

Despres som anat a pasetx ab Borrás y Serra, y devant Sant Francesch los he pagat la aigua: 9 sous.

Primer agost, dimecres. Don Francesch Ferrer, Rector, ve el mati y me ensenya la carta de Riera, Pre, de no haverli volgut passar el grau de Mallorca per un canonicat.

La Senyora a la una de la tarde ab mi, es anada a veurer los pagos, los coniiis y tots los porxos, caminant.

Este dia ha pujat el termometre fins a 60 graus.

2. Som anat a la Missio: Senyor Gacies.

Han enterrat el mati el fill manxol del Sor Juan Frau, que mori ahir de una ferida en el cap.

Han enterrat a la tarde a el Senyor Juan Muntaner, mort de apoplexia a les dues dematinada.

Es vinguda antes de dinar per cuinera, Catarina vidua de Llumajor.

He pagat a Vicensa 18 ₧ . a Isabet 18 ₧ . sens compensar cosa, y a Jaume 35 ₧ .

Som anat hora baxa a casa de Cardell per despedida de la Senyora Mas, vidua. He pres sucre esponjat; no he volgut xoquolate.

3. He cobrat del taverner arrendador del hort 30 ₧ . 6. compresos 15 ₧ . 10 de adop del muntant de sinia,

La Mare Priora de Santa Catarina envia sis coques; dat 1 sou.

Caragolera enviada per el Senyor Montserrat y sembrada en el jardinet.

Vaitx al mati a consolar a la vidua de Muntaner y ella ve a la nit ab fills.

4. Vaitx a mitx dia a casa del Major de Milicies, trobat indispost.

Sor Maria Ignacia envia una coca, prunes y una truita ab mel, 1 ₧ .

He pagat a la vidua Cerda y a Cladera 10 ₧ . 6. a compte de la moratoria del any, qui te sobre talles.

El Procurador Antoni Cirer es vingut ab recado del Marques del Reguer assegurantme que dins breus dies enviaria 800 ₧ . 6.

5. He assistit a les 8 del mati a la Congregacio, a un grau de Teologia, que se ha conferit a Don Francesch Mariner, de Tarra gona, Vicari, Padri: Doctor Mulet, P. y S.

He dextat el plech de ordes de replas al Doctor Mulet per informar a Riera.

Som anat a visitar a la novia de la fornera. No la he encontrada en casa.

He pagat a Borreo 4 drets per tres carretades cals, son 6 ₧ . 8 ₧ .

He pagat al picapedrer 13 ₧ . 16 ₧ . 6 per la llista de feina y mes 15 ₧ . 6. Tot 14. 12.

He bastret a Catarina, cuinera 24 ₧ . per un rebosillo. Ha cantat.

Som anat hora baxa a casa del canonge

Sard consolar de la mort de sa mare. No estava el catala Zavall, Pre, qui sen va dema.

6. He despachat el correu ab cartes per la Condesa de Munter y Bellard.

El P. Preposit de Sant Cayetano, el mati envia una tortada. Dat 2 6.

He enviat a ma mare un quarto de esta tortada; altre quarto a Sor Maria Ignacia.

7. He comprat 12 quintars de llenya a 2 6. 8.

Som anat hora baxa a casa del Marques de Vilafranca y l'olados.

He pagat per mitja cuita de xoquolate del xoquolater de Cort 4 6. 18 6. y al home 6 6.

8. No som volgut anar el mati a casa del Major de Milicies enviat a demenar allí per el Tinent Coronell a les onze y mitja; pero som anat a la tarde per esser tornat la ordenansa ab recado politich de que me estimaria anas alla y havem discorregut fer alguns oficis al Regent.

9. Tot el mati he empleat formant la resposta de Ruiz, pare de Juan.

Despres he dictat a el criat del Marques de Bellpuig el ofici al Regent sobre el Milicia de Alaro; y essent vingut dit Marques ha estat ab mi fins tocada la una, essent dijuni; y he acordat ab ell que yo no admetria a Juan Arrom per Escriva, lo matex ahir ab el Major, present dit Marques.

La vidua de Juan Muntaner me ha entregat el sello de la Curia de Milicies.

He enviat a Llorens 3 pans den Pou y 3 dolces de bescuit de Santa Magdalena per de ma, y essent vingut a convidarme y despres ma Mare, em som escusat de anar a berenar.

He entregat a Llorens un duret per el valor del bonete o borla del Doctor Antoni Riera.

He bastret a Catarina, cuinera, tres durets, que fan 4 lliures 16 6. les quals, ab los 24 sous del dia 5, sumen sis lliures, que se compensaran cada mes.

He pagat a el Senyor Jordi Palou, barber, 19 6. per paper y copia del pla de estudis de la Universitat de Valencia, que son 35 fulles en 4.º, que he tornat a mon cosí Bartomeu Serra, que lo tenia en fol.

10. Som anat al mati, antes de mitx dia, a donar el bon dia a Llorens, el qual despres me ha regalat un cor de pasta real com la ma.

He empleat tot el mati dictant a Palou les escriptures de ajust entre Dona Isabel Serralta y Santa Magdalena.

11. Som anat al mati a Santa Magdalena, he perlat ab la Priora, Sor Bennasser, y ab Sor Lluisa sobre el assumpte de Granada, y los he ensenyat les dos escriptures o arbitrament de Serralta vidua, y havent convingut a tot, som anat a la visita.

He tingut Junta a la tarde de los D D. Pujals y Amer sobre liquidacio de Suaus donzelles de Felanitx; antes he rebut dos declaracions a querellants.

He bastret a Llorens dos durets en or, que me ha demenat y ell me ha regalat dues rostilles farsides de Santa Clara.

Bartomeu Ripoll me ha enviat un paner de pomes ordinaries y entre elles sis molt grosses. Estes sis les he regalades a Sor. Maria Ignacia

12. Som anat a casa del Doctor Macia Mir, y li he entregat les dues escriptures o arbitraments sobre la Senyora Serralta ya copiadades pera que les firm. He donat noticia de tot al capella de Santa Magdalena.

14. He empleat bona part de tarde en reber la declaracio de Juan Bennasser, sabater, marit de Esperansa Sampol, que esta ferida de un paisa Antoni Sastre. A dit fi em som valgut per Escriva del cabo Font.

15. He cobrat 3 lliures, 10 sous del cotxer de casa del Conde de Ayamants per mitx any de lloguer del estudi de Can Calafat.

Los processos de Valls los entrega a mon criat ahir a mitx dia el Doctor Nicolau Bennasser per reveurer el borrador de liquidacions y el proces del capella Suau de Sant Miquel lo entrequi ahir tambe a el Procurador Cunill per durlos a el Doctor Pujals.

16. Lamón Esteva Verd de Andraitx me ha aportat este mati un cabridet per rostir el dia del meu Sant.

Ahir vaig manar, present son pare, al Milicia barber Antoni Saure, pagas dins 3 dies a Maria Antonia Morro, vidua de Cantons les 7 6. 8 6. dels partits.

17. Han combregat, entrada de nit ab viatich de Santa Eulalia, al P. de Cartoxa, D. Hugo Cladera per la trencadura y velles: no han convidat.

Tota la tarde he tingut el careo, Escriva Planes, entre Dona Margalida Manera y el Sargent Sicard, la muller y son fill separadament.

18. disapte. Don Agusti Ruiz me ha enviat 25 retjoles xoquolate. Dat al criat 4 6.

El Doctor Torrello, Pre per sa criada envia

un convonet rosquilles y concrets de Sineu. Dat 3 6.

La Priora de Santa Magdalena, Bennasser envia 12 enseimades y 12 coques. Dat al Donat 4 6.

Margarita monge envia una lliura medritxos y 6 concrets redons. Dat 6 6.

He enviat a Santa Catarina de Sena 36 esses ensucrades y 36 pastilles de retjola del xoquolate del catala, bonissim.

He enviat a les monges capuchines 36 esses y 36 pastilles de retjola de Ruiz.

He enviat per ma del Donat a la Priora de Santa Magdalena el paper de arbitrament y el de comptes ab Dona Serralta que he lograt firmas vuy el Doctor Mir.

He donat paraula al Doctor Coll de les cases de Moscoso per el Fiscal.

19. Sant Joachim.

Dols Pre ha dit Missa y havem berenat ell, ma mare, Llorens, yo, Antoni Ferrer.

He donat pastilla y essa a les Donades de Santa Catarina, Capuchines, Sant Geroni: essa a Juan Bujosa, Mestre Biel Sabater; y criades y xoquolate.

He enviat dinar a Sor Maria Ignacia de un bosí de rustit, un coní farsit, 4 trosos pollastre y dotze pomes.

He enviat dinar a Margarita monge, rostit, coní, prunes blanques y negres.

Han dinat ab mi, ma mare y Llorens; y despres ma mare ha berenat y he regalat una enseimada y dos esses: y per sopar brou y pollastre trosos.

Del Carme, Cayetanos, Capuchins, ningu es vingut, y los Serres son vinguts y no han volgut res. Tampoch es vinguda a la tarde la tia Catarina Anna, no obstant haverla convidada per el seu criat. Tampoch es vingut ni ha enviat Moscoso ni el Conde.

20. El carro de Son Fuster ha duit a Sant Bernat la criada de casa de ma mare, y les mies, esto es, Bet y Catarina, y a les ailotes de la Bet. He donat a la Moraguetes per totes 6 sous y dins el paner 18 pomes, sobresada, llengonisa, vi blanch, 3 pans.

El reliquiariet de la Pasqual, ab los 15 glo. riapatriet de or, los he entregat a Catarina, a recabalar.

Es vingut el correu barca: he rebut carta de la Condesa de Munter, y de Zavall.

21. Conferencia a la tarde del Dr. Nicolau Bennasser y de Pujals per lo de Valls de Felanig.

El Marques de Bellpuig ha enviat el cotxo a la tarde, y som anat alla, a les 6.

He enviat a Bartomeu Ripoll dins el seu paner 4 enseimades, 3 esses, 6 concrets redons ab carta para que donas esta y enseimada al Onclo Onofre.

22. dimecres. El Marques de Bellpuig es vingut entrada de nit y me ha dit que dema sen anava a Solter, y axi el Major quedaria ab el mando.

Junta en el quarto rectoral, a que he asistit, a les 10 del mati, com a Sindich: concurrents Sr. Rector, Dr. Mulet, Dr. Borrás, Dr. Mas, P. Darder, Secretari y Puig; Se han llegit les cartes del Agent de Madrid sobre llibres duplicats, y se ha acordat fer recurs al rey: C. O. R. 12 6.

Fas nota del enfado que me ha donat Vicensa a les 9 de la nit, cridant y fent judici temerari contra Bet. Me ha perdut el respecte y axi, etz. Resolucio.

23. Han enterrat hora baixa a la filla de la fornera Sunyer, he asistit al enterro: mori a la nit.

He sabut ser morta esta tarde tanbe de una terciaria Dna. Catarina Granada, muller de Comelles.

He rebut la declaracio ab Planes del Oficial de Alaro sobre exces del Balle en el ball contra Milicia.

El Conde de Ayamans me ha enviat a demanar esta tarde, som anat vestit y alli, present Arrom y Planes, me ha dit el nomenclament de Escriva en Arrom, y este ha dit que el Marques lo havia firmat He respost de modo que no enfadas al Conde, pero be han entes uns y altre que yo no volia cedir del dret de anomenament.

He rebut de un pages de Petra, que fa 15 6 cens per terra la Cabayera 15 6: deu ara 6 pensions,

24. Som anat a donar los dies a Bartomeu Serra; la matexa hora de les 11 que vingue: despres som anat a escriurer el meu nom en casa de Dn. Bartomeu Asensio, Contralor.

Antes de vespres es vinguda ma mare ab una filla de Elena: li he dat retgea y 3 pomes.

25. He asistit a el Vel negre en Sant Geroni, que ha donat Dn. Francesch Ferrer a una filla de Dn. Juan Moragues.

Despres de Vespres he cridat en la sala a Vicensa y, present Dols Pre, se es disculpada de la injuria y falta de respecte del dia 22. Ha demanat li perdonas; he respost que consultas ab son confessor la obligacio.

El Sr Juan de la casa del Marques del Re-
guer, antes de dinar, es vingut a disculparse so-
bre el diner, que diu no ha pogut replegar en-
care. He dit tendria paciència fins el dia que
el correu barca partis; que en falta pledetjaria.

26. Ahir sen ana el correuet petit; no
vaitx escriurer carta: vuy sen va el Senyor In-
tendent Ximeno ab sa familia *llamado a la Cor-
te*. Antes de ahir sen ana Vargas.

He pagat la llista de feina de picapadrer, y
compresa la dotzena de mitjans a 7 ₧ 6 y la
mitja pedra 8 ₧ , importa 6 ₧ 18 ₧ .

27. Han aportat figues de moro dos coves
a les Capuchines. Antes, el disapte dia 25, ha-
vien aportat semblants dos coves a Santa Cata-
rina de Sena.

28. Ha predicat en el Socos el capella del
Regiment de Dragons del Rey; sermo el millor
que hage sentit y crech durant una hora.

29. Es vingut hora baxa Dn. Pedro Mos-
coso y en mon estudi me ha entregat tres do-
bles de vint de cordo, la una de elles nova, y
ha dit que de vuy en avant correria la casa per
el Fiscal que vendrá. La nit antes ja jague en
la casa de Cardona.

30. He cobrat del Sr. Bernat Garau les 20
ll. de 3 mesos de salari de Advocat de Pobres.

He entregat a D. Pedro Moscoso a la tarde
per ma de Dols Pre les 4 ₧ 11 ₧ 4 que sobra-
ren de les 3 dobles de vint, respecte que estes
sumaren 72. 8. 6 y los onze mesos 19 diners
sols importen 67 lliures 17 sous 2; y de esta
partida, que son 902 reals, he dat recibo ab
expresio de finiquito.

31. He assistit fent cap a les 4 de la tarde
a les conclusions de Lleis y Canons, que ha
defensat Josep Contesti: Padri el Dr. Borrás:
li han arguit yo, Serra, Bennasar, Pelegri: es
surtit per 6 blanques: Propina: 9 sous y 6 di-
ners, y 6 sous 2 diners.

Immediadament ha defensat iguals conclu-
sions Sebastia Cabot. Padri el Dr. Borrás: li
han arguit yo, Serra, Mir, Auli: es surtit per 7
blanques: en un y altre ha tingut vot Llorens:
Propina: Idem.

Tota la tarde ha plogut fort y trons forts;
y a la nit.

1. *Septembre. Disapte.* He pagar per la
soldada a Vicensa 18 ₧ . A Isabet 10 s. y he
compensat 8 s. de numero de los 4 dures bast-
rets. A Catarina 9 s. y he compensat 9 del nu-
mero de les 6 lliures bastretes salvo. A Jaume
35 sous.

Han aportat en casa la auflabia oliera en-
vernizada, que tenia Juan Bujosa, essent aixi que
abans havia dit a Dols Pre, que se era rompuda
y havia tirat a la Portella los trossos.

He assistit a la llisoneta de Civil, que ha dit
Josep Contesti, sobre la llei T. *de Fure dot*: li he
arguit yo, Serra, y el Dr. Carrio Pre, que vaitx
elegir ahir: Propina 31 s. 8. Immediadament a
les 5 de la tarde es estada la llisoneta, que ha
dit Sebastia Cabot, sobre la llei T. *de contrach*.
emp. Hem arguit los matexos que de antes. Y
noto que ahir se escusa Martorell, a qui havia
nombrat: Propina 31 s. 8.

Han aportat de casa de Montserrat 3 cara-
goleres per la galeria del carrero.

Josep Mota es vingut a dirme que el dia de
Sant Bartomeu a la nit posaren a la preso a el
Dr. Tur Damia de Ivisa y apartat.

No som anat a la Visita per el temps y es-
tar refredat.

2. Som anat antes de mitx dia a casa del
Sor. Roca a suplicarli fes de mudar a la Torre
del Angel el Dr. Tur de Ivisa, per esser inde-
cent la preso, en que se troba, apartat de co-
municacio a un Advocat dels Reals Consells.

He pagat el compte de feina al picapadrer,
que son 4 ll. 5 s. 4: li he dit que lo avisaria
quant lo necesitas.

He pagat a el ferrer, fill de Mestre Palerm,
9 ll, 1 s, 8 s. rellevant 20 s. just del compte,
que ha firmat. Ben entes que antes ya tenia re-
buts aparte los 32 s. dels retxats del estudi de
la Torre.

Es vingut Dn. Miquel Togores a empenyar-
se para que yo donas paraula de votar per la
Catedra a el fill del cirugia Muntaner, supo-
santme que el Dor. Bernat Contesti renunciaria
la sua oposicio. He respost que si el suposit
era cert, tendria yo arbitre per poderlo servir
segons son merit.

Poch antes era vingut a la tarde dit Mun-
taner menor, a el qual he respost ab mes gene-
ralitat.

He rebut de el Sor. Antoni Company Pre,
per ma de un Diaca, beneficiat de Sineu, una
dobra sens paperina, ab carta del dia 31, en
que em diu esser el valor de una alzina venuda.

3. He rebut del Sor. Josep Pou una dobra
de 6 ll. 10 a compte del debitori que feu.

He escrit carta a el Senyor Antoni Company
Pre en que, ab expresio de usar el nom de
marit y Procurador general lligitim de Dona
Antonia Ana Scrra, li don comisio per cobrar,

y fer los albarans testimoniais de lo que vage cobrant, del modo que lo acostumava en vida de Bonaventura.

La mare de Ana Mota es vinguda, y li he entregat los baptismes seu y de son pare, y la justificacio de la sua familia honrada ten Mila, que yo tenia desde lo any 1780.

Es vingut el actual Decano Doctor Gabriel Verd y havem conferenciat sobre les eleccions faedores. He dit no tenir inconvenient en los que ha proposat: Decano, Bennasser; Secretari, Serra; Tesorer, Sureda; Dip, 3 r Miquel Serra.

4. Terradet compost ab tests de floquets, aufabegues y caragoleres.

Debitori de 18 \mathbb{L} . 15 \mathbb{C} . ha otorgat el picapedrer Antoni Quetgles, per el lloguer del estudi del quarter, ab moratoria de 30 \mathbb{C} .

5. He assistit, fent cap a les 8 del mati, a un grau de Teologia, que se ha conferit a el catala Don Juan Barcelo: Padri el P. Fr. Thomas Juan, Dominic. Propina 4 \mathbb{C} . y Sindich.

He assistit a les 4 de la tarde, fent cap, a dos graus de Teologia, que se han conferit a los catalans Don Jaume Oliva, y Don Francech Sarinanell. Padri del un el P. Thomas Juan y del segon el P. Puigserver. Propina. 8 \mathbb{C} y Sindich.

6. Clau entregada del estudi del quarter.

Figues de moro altres dos covos a Santa Catarina. Refresch a casa de Don Francesch Ferrer, en que se cremen les Bulles veyes, a que som estat convidat; es estat aigua de teronge xina, estelets farsits ab quartos, y xoquolate ab coques.

7. Han enterrat a Don Juan Brondo a les onze, mort ahir a la nit. No he assistit per esser estat al temps de la visita de Carcel; pero som anat despres a consolar.

Paga el suis del estudiet del quarter per dos mesos adelantats 20 \mathbb{C} .

Paga Antoni Rossello de la Font de Alaro 50 \mathbb{L} . 4 \mathbb{C} . y 5 \mathbb{L} . 6. ab llista de feina. Ha aportat pomes.

8. *disapte*. He assistit a les Completes de la festa dels Advocats, que han comensat a les 7 per haver estat aguardant al *Real Acuerdo*, y no es vingut jutje algun. Ha fet la doma Don Francesch Ferrer.

9. Comunio a los Misioners. He assistit a la festa, en que tampoch ha assistit jutje algun; essent axi que les cadires les havien enviades. Han oficiat Don Francesch Ferrer, Don Juan Dameto, y Dols Pre: ha predicat el Doctor Roig, menorqui 35 minuts.

La tarde som anat a les monges Catarines. He entregat a ma germana 11 estelets de pasta de figarre, y tres estels y coret farsits del refresch del canonge Ferrer. Despres som anat a Santa Magdalena, he perlat ab Sor Bennasser y ab Sor Juana Puig.

10. El Conde Puig se es partit per Roma, a veurer a son germa y venir ab un fill dels dos.

La Senyora del Doctor Canals de Solter, envia un covonet de pomes bones, Dat 1 \mathbb{C} .

Eleccions dels empleats son estades a la tarde en casa del *Decano* Verd, Son Bennasser Nicolau Decano per 8 vots; Serra Miquel, Diputat tercer, per 5 vots; Tesorer, Sureda Antoni per 5 vots; Secretari Serra Ignaci per 8 vots; Mestra de Practica, Fornari. Advocats pera pobres, Clar y Coll.

He enviat a Sor Maria Ignacia un colomcuit farsit y a la Comunitat dos covos figues de moro.

Aniversari a que he assistit, lo han celebrat el Dr. Mulet, Barcelo, y Dols Pre a les 9 $\frac{2}{4}$ del mati, ab la solemnidat de estil y candeles.

11. He enviat a Sor Maria Ignacia la capseta ab tres unses justes de tabach, valor 15 s. 2.

He assistit a les 8 del mati a un grau de Teologia, que se ha conferit al page seminarista, Juan Miralles, pagat per el Bisbe. Padri el P. Sastre, observant. Propina 4 s. que he tornat al seu Oncle Antoni Miralles, Impresor: retench ja de Sindich. Conferencia en mon estudi a la tarde del Dr. Nicolau Bennasser y l'ujals, havent acordat los dos punts que faltaven ab salvedat de drets.

12. Som anat al mati a Santa Magdalena a donar la enhora bona a la Mare Piora Dameto elegida dia 10, y la Mare Vicaria, Sor Maria Lluisa Puig del Rellotge.

Som anat despres a casa del Doctor Macia Mir, y havem acordat de peraula lo que y com se ha de entregar per son genre a la fornera.

Salom de Santany me ha regalat dins un paner deu reims calops per penjois.

Desde les 12 fins hora baxa ha plogut y tronat: pero ab algun intermedi.

13. El Capitol ha tingut la Junta de Vocals per elegir Canonge al mati: han discordat.

Don Bartolome Asensio paga 11 \mathbb{L} . per el lloguer de Agost y Setembre.

Catarina cuinera ha fet llit desde el mati y pensam esser refredament, segons ha dit Sebastianet.

El Balle de la Pobra, Serra, es vingut a la nit donant quexa de que los Milicians no respectaven les seves ordes. Ha dit me escriura.

15. Eleccio de Canonge en persona de Don Miquel Serra. Pre a les onze del mati.

18. Es vingut al mati a mon estudi el Canonge Don Francesch Ferrer, y de ofici havem conferenciat sobre la Catedra, de que es interino el Rector de Sant Jaume.

Som anat a donar la enhorabona al Canonge Serra.

17. El Rector de Andraitx envia dos pollastres y carta per ma del custos del Oratori de sa Reco, y envio yo a Dols Pre a casa de Noguera pera el seu assumpte.

18. El Auditor de Guerra envia carta, en que avisa pera anar dema a casa sua.

19. Vaitx a les deu del mati a casa del Auditor de Guerra; este me entrega la sentencia de Fonset de Campanet, y la matexa a la tarde ley remet corregides algunes paraules dins carpeta per ma de Dols Pre.

He pagat a Margarita monge deu reals castellans per ma de Vicensa, y ha fet albara de 4 mesos.

He entregat a Llorens dins la sua sala, present ma mare, a les 11 $\frac{3}{4}$ les 20 lliures de la mesada, y son dues dobles en paper bones, y lo demes reals castellans. No he volgut excutir raons.

Es vingut el Relador Fluxa ab son fill opositor a la Catedra: no he excedit de paraules generals, Poch despres es vingut el Vicari Barcelo de Sant Jaume, tambe opositor, y me ha dit faria recurs.

20. He cobrat de Jaume Jorda, criat de Truyols, 7 L. per lloguer atrasat de la botiga del carrero.

Som anat a la tarde a casa del Relador Nadal, en que concorrent el Doctor Fluxa, Bauza y el Procurador Antoni Cirer, se ha comensat a veurer el fet acordat entre el Capitol y Torrella.

Dols Pre se es sangrat per rao de una fluxio a los ulls. Margarita monge envia una coca ensucrada.

21. Dols Pre se es sangrat altra vegada per dita rao. No he avisat metge y he suplit donant 3 sous de cada una.

22. El Doctor Bartomeu Ripoll de Balitx envia un covonet llarch de serves verdes, y altra de melicotons: este lo he umplit ab 12 coques de tres, y 24 medritxos, y dins lo altre

covo li he enviat a Juanet tres conis grosos, y beurer 1 s.

Vicensa me ha enfadat a la tarde ab los seus judicis del tot temeraris.

23. *Diumenge*. He pagat a el vidrier del Call 32 s. per los dos retxadets de fil de ferro de la entrada, y mes li he donat 6 sous per dos vidres de quant se muda a les cases Montserrat, y un en les mies.

Dols Pre ha dit Missa a la capella, y despres ha berenat de xoquolate, y tambe berena estos dies.

24. El patro Pujol ha enviat 12 lliures de cacau, y tres melons de Ivisa, bons. Dat a la criada, mitja pesseta. Es per una Junta y peticio que vaig fer el dia del Corpus.

Som anat a la tarde a les monges Catarines y he entregat a la Priora los 30 lliures, que el Senyor Miquel Garau me entrega ahir per cens.

Despres he regalat a ma germana dues retjoles de mitja lliura del xoquolate de vuy.

Som anat despres al hort devant los Capuchins y alli son vinguts Dols y les criades Bet y Catarina.

He pagat 4 L. 17 s. 4 per mitja cuita de xoquolate per la Senyora, que ha treballat el xoquolater d. Cort.

La bassina de plata, que ahir va manllevar la Senyora tia de Serra, la ha tornada vuy.

Junta al mati ab el Doctor Juan Bover sobre Belloto y son genre, y este ve a la tarde.

25. Junta al mati del Doctor Bover y del genre de Belloto, y despres es vingut Belloto.

He enviat a Sor Maria Ignacia un pollastre cuit en 4 trossos. Despres ella me ha enviat un panaret de prunes negres: s. 4.

El Escriva Planes me ha entregat 9 ll. 6 s. per dret de firmes en la causa criminal del milicia Bernat Cabeza.

26. He assistit a les 8 $\frac{1}{2}$ del mati a la lliso de punts de Lleis, que ha dit Antoni Marcelo catala sobre la llei *Cum tacitum 3 de probat. et presump.* Li han argumentat yo Dr. Fiol, Bisquerra, Auli, Pelegri, Tentants, yo, Borrás. Advertint que tocava argumentar a Borrás, pero, com este no assisti ahir a los punts, encare que ha assistit vuy, no ha arguit: Y atenent a que hauria assistir ahir, si se hagues picat a la tarde, que era la hora, y se adelanta al mati per abreviar y poguessen los catalans anarsen ab lo correu, se ha acordat per el Collegi que estos pagassen los 32 s. cada un de una propina supnumeraria per Borrás, y el Canonge Bisque-

rra li ha cedit la propina del argument y del tentant, per haver tentat per ell. Propina mia 4 ll. 18 s. Padri, Serra.

Immediadament ha llegit altre català, anomenat Francesch Ferrer. Li han arguït Bisquerra, yo, Bennasser, y Auli. Tentants, Bisquerra, y yo. Punt sobre la llei *I de his qui sunt sui vel alieni juris*. Propina 4 ll. 18 s. Padri, Serra. El primer tengué *bene valde condigne*. El segon sols aprovat.

He assistit fent cap, a les 4 de la tarde, a un grau de Lleis, conferit a Marcelo. Han arguït yo, Caimari, Capó y Palou. Propina 1 ll. 12 s. y la de Sindich.

Immediadament, a les 6 es estat el altre grau del dit Ferrer. Han arguït Borrás, Caimari, March menor y Marcelo: Propina, 12 s. y Sindich. Padri de los dos graduats, Serra.

Esta nit he escrit per el correu, que sen va, a Zayall, a la condesa de Munter, y a Da. Catarina y se son embarcats los dos graduats.

Ha fet la entrada a la Catedral el Canonge nou, Dn. Miquel Serra. No som estat convidat ni menos a el refresch que ha tingut a la nit; pero ha tingut la dissort de que, a les 9 o antes se ha mogut temporal de vent y trons y los llums de la galeria no han pogut cremar; ni partira el correu.

27. En la iglesia de la Merce a les 4 de la tarde es estada la funció del Col·legi de Cirurgians. He assistit per curiositat. Ha consistit en un exordi a la trona, que ha dit un allot en llatí bo. Despres, en el Presbiteri el defendent, que es Morei, ha dit un quart de llisso en llatí sobre el punt que se li senyala ahir, un aforisme de Hipocrates *desperatis mortis desp. remedia adhib.* ha dit 4 conclusions textuales Despres li han arguït els catedratichs de Cirurgia, Socies, Muntaner, Marco y Janer. Ha donat bones solucions, resumint tot en llatí molt be. Uns y altres se son lluits. Concluit tot, se ha tocat lo acte per el seu Notari, en que se li ha donat el títol de *Cirujano latino*. Som anat a fer volta ab Dols y Serra a el Moll.

Nota: que el Sor, Bernat Frontera Pre, havent me encontrat en el carrer ab Dols Pre, me ha entregat dos propines de 4 s. cada una, y una a Dols y ha expressat que, sens dupte, era estat descuït no convidar.

28. He assistit fent cap a les 8 del mati a un grau de Medecina del català Juan Baptista Albareda. Padri, el fill del metge Jordi. Este ha fet el 4 argument. Propina, 4 s. y la de Sindich.

Bartomeu Ripoll me ha enviat un covonet de melicotons. Dat 1 s a Josep despres haver berenat.

29. Ab el pinco del patro Capó al mati son arribats desde Alicant el Sr. Fiscal, y Sor. Alcait ab les sues Sres.: el primer, ha apossentat en casa del Sor. La Hoz, y el segon en casa de Roger Pre, carrer dels Moliners. Som anat a la tarde a donarlos la benvinguda; no los he trobat, pero he visitat les Sres.

He regalat a la Sra. del Dr. Ignaci Serra un paner de figues de moro, triades, que ha enviat Llorens.

Ahir, essent dia de visita de Carcel, no vingueren los senyors; seria per falta de nombre.

Nota: Me som enquietat en grau superlatiu per la falta de obediencia de Dols Pre, qui sabent que yo no volia enviàs figues bordissots a ma germana y haver manat al criat no les hi dugues, per no exposarla a menjar alguna, puis fins poch ha es tercianaria, se es valgut del seu misatget y les hi ha enviades, quant yo era a oir Missa. No he volgut admetrer disculpa, y he dinat dins la mia alcova; ell alla fora.

30. He pagat una dobla de cordó a el fuster Llado, per la feina feta el mes pasat en la cinia del hort de Serra, per mes que volia yo escusarme, havent excedit la orde que tenia de sols remendar.

He entregat a la nora de Vicensa, filla de la hostalera, una dobla de vint redona, present la sua mare, la qual ha dit havia perdut el debitori, que jo li entregui als .. y ha usat la precaucio de que Dols Pre, de orde sua em fes rebido. Me ha tornat los 3 s. 6 puis el Dep. eren 15 durets.

Primer octubre. Dilluns. He pagat 16 ll. s. manco un dobler a Espinosa per el visindari de Dna. Catarina, y per el de casa de Serra.

He cobrat de Bernat Solivelles flux 15 ll. s. compreses 2 ll. 18 s. de adob de sinia.

He cobrat de Geroni Estrada 4 ll. 10 s. per mitx any de lloguer del estudi, comensat a primer juny.

He cobrat del escola de Santa Catarina de Sena dos durets a compte del debitori.

Es vingut el Canonge Ferrer y havem discorregut ser util no donarse per entes del Auto de la Audiencia sobre Catarina.

He pagat a Vicensa 18 s. a Isabet 18 s. a Catarina 9 s. y 35 s. a Jaume, criats.

2 Ha depositat Juan Vilalonga, Milicia de Binasalem 12 ll. s. per gastos procesals, y gas-

to de socorros al tenor de la sentència de 28 setembre. Advertint que es surtit fiador per les 6 ll. s. que deu pagar el seu company Gaspar Vicens, granader: se posen llibres.

3. Lamo Cosme de Son Fuster me ha entregat les 200 ll. s. de la tersa de Sant Miquel, ben entes que en lo albara se conten 35 ll. 15 s. de jornals de treurer terra de mon estudi, ordi del mul, escarada de desfer un tros de paret del camí des mitx, 6 ll. s. de fer la era: y se han rebaxat de son credit 3 ll. s. de un molto y 8 ll. 6 s. 8 de xexa de este any. Y he expressat que ultra les 200 ll. se ha hagut rao de la bastreta, segons resa el nou arrendament, per ser el primer any.

4. He pagat a el Sor. Juan Frau, Procurador de les monges de Sant Geroni 32 ll. s. per el dot y vitalici de Sor Margarita Ignacia, ma germana de 25 febrer.

5. He pagat a Dn. Juanot Terrers possessor del Benefici de Binasalem, que poseia Solivelles, 6 ll. s. per la pensio dels 29 setembre.

He fet la declaracio jurada, demanada per el Dr. Josep March, enviantla a el Escriba Roselló, Notari, per ma de mon criat; antes he vist al Dr. Ferragut.

6. *disapte.* He cobrat de Antonina Bauzá, vidua Roig, de Sant Juan 32 s. per cens meu de Fiols.

Lamo Esteva Verd de Andraitx me ha regalat un paner de calop.

Ahir vingue el Assessor de Ivisa Dn. Miquel Soler ab un xabech ab sa muller y familia: som anat vuy a ferlos visita.

Han corregut la Vila, esto es Ciutat, de munt dos ases, los dos soldats suisos, que foren capturats, fent moneda falsa de tressetes y doblers, y sels ha donat 8 anys de galeres: vax fer la defensa.

7. Es estada la Missa nova del fill de Juan Frau, Beneficiat en la Catedral: es estada a el Sant Esperit, y despres he dinat en casa sua, y tambe Miquel Serra, Relador Fluxa, Caimari, Planes, y tambe el metge barber Ferrer. Ab este he tingut despres de dinar una forta disputa sobre art lulia.

8. He pagat 32 s. fentme gracia de 3 s. per 14 vidres que dexa de adobar el Sor. Moscoso.

He cobrat 30 s. de la moratoria que vax fer a Quetgles, picapedrer, del deute de illoguer del estudi, baix el quarter del Sepulcre.

9. La Sra. es volguda abaxar a les 7 del

matí y essent arribada per sos peus a mon tercer o quart estudi, ha volgut estar tot el dia, y a la nit per forsa la he muntada a el seu quarto.

Havent Dols Pre, anat a casa del Sor. Moscoso para que li entregas el valor dels vidres, se es escusat dient que havia pagat la casa cara etz.

El Canonge Ferrer y son germa el Conde son vinguts al matí, a interessarme para que lo apadrinas per el grau de Canons: he consentit, y han vist la casa. A la tarde som anat a visitar-lo.

El Sor. Fiscal ha fet la entrada en la Audiencia; som anat a visitar-lo a la tarde, y lo he vist.

Dn. Miquel Soler es vingut a ferme visita a a tarde. Y ha dit que a la nit se embarcava per Ivisa, a Madrid, y tornaria a Nadal.

He enviat a ma germana, Sor Maria Ignacia, un pollastre gros viu, y a ma mare un plat serves.

10. He entregat a Llorens en el estudi gran de Dols dos durets en or per compensarlos dia 19.

11. He assistit fent cap a les 3 de la tarde a un grau de Teologia, que se ha conferit a el menorqui Dn. Francesch Quadrado. Padri, el P. Arbona, Propina 4 s. y Sindich.

Immediadament es estada la funcio del grau de Teologia, que se ha conferit *modo canonicali* al P. Comissari de la Provincia de Sant Francesch. Padri, el P. L. Simo. Havia picat antes del grau; y axi a la vista sols ha mediat una hora de estudi, be que he sabut que havia tres dies que estava confabulat el punt y arguments. He vist la funcio, y ha llegit cosa de un quart del cap. 2 del Mestre de Sentencies, Misteri de la Trinidad, y de Escripura, sobre Moises minyó posat dins la canastre. Li han arguit, P. M. Pasqual, Dr. Puigserver, Lector Tomas Juan y Lector Sastre: es *nemine discrepante, tanquam benemeritus, valde condignum, multo valde condignum*. El Maiol tenia les propines que tepartir de Dn. Francesch.

12. Tinch entes que el Rector nou de Santa Eulalia, Dr. Company, vuy ha fet la funcio de el possessor de la Iglesia y Parroquia.

Per rao del mal temps de vent no pogueren partir ahir a la nit les dos galeres.

13. A les 8 ¹/₂ del matí he assistit de padri a el grau *in utroque iure*, que se ha conferit, *more canonicali*, al Conde Dn. Antoni Ferrer de Sant Jordi: ha llegit solament de Canons sobre

el cap. 42 de *eleccione et elec. potes*. Li han arguit Serra, Bennassar, Serra, Pelegri; es surtit *tanq. ben et valde condig*: se han repartit les propines de totes les funcions, y se han entregat les del Bachiller a Auli y Mir, y los 3 arguments de la agregacio a Auli, Pelegri, y Frontera per disposicio de Dn Francesch, qui ha dit en publich, que a titol de gracia per el temps de son Rectorat donava el argument del grau a un dels col·legiats sens torn algu, ates que ells vuy han renunciat el recurs que tenien posat a la Audiencia sobre esto. No he tornat les propines per no haverse acceptat.

A la tarde el dit Conde me ha regalat 24 retjoles de xoquolate ordinari: dat a Antoni, 6 s.

He repartit a les 3 criades y criat meus 9 doblers en plata en albricies del grau: que tot son 6 s.

He emprestat a el escultor Mestre Biel aigos 8 reals castellans, dich 24 s. y una capsatabach.

El Sr. Fiscal y el Sr. Alcait son estats vuy a la visita de Carcel, primera volta, y ha assistit Chacon.

14. Son vinguts a dar-me les gracies el Conde y Dn. Francesch, y havem repetit les expressions respectives.

Som anat al mati a visitar a ma mare, qui esta en llit per cambres. Li he enviat un pollastre.

He pagat a el picapedrer per la llista de feina de acabar la botiga 3.^a y remendos, 3 ll. 12 s.

He cobrat del granader Vicens de Binusalem, la sua respectiva multa, que son 6 lliures] mes 2 sous 2 diners.

He cobrat de Esteva Busquets les 16 ll. de la tersa de Son Cladera, vensuda dia 29 setembre: ben entes que li he admes una llista de feina important 4 lliures 15 s. de adobar les canyades. Les canyes les sen aporta de Son Fuster, pagades apart.

He rebut del Sor. Antoni Company Pre, per ma del Dr. Gacies Misser 112 ll. 2 s. 6 diners, ab carta en que em diu ser de arrendaments de Sineu.

15. He escrit carta a dit Company Pre, acusant el recibo: enviada a dit Gacies.

Som anat a visitar al Rector de Santa Eulalia. Despres a la Tesoreria a posar la firma per el lloguer de casa. Despres a Santa Magdalena, en que he manifestat a Sor Juana Puig la con-

signa original del credit del compte. Y despres he oit el sermo excellent de Santa Teresa, que ha predicat et capuchi del forn Sunyer, que ha durat una hora, y tot lo ha oit el Bisbe.

Despres, a la tarde es vingut el Dr. Tries sobre la catalana Cordera, y som anat a parlar ab ella presa. De alli a casa de Serra per haver vingut Miquel, dientme trobarse Bartomeu sangrat.

Dols Pre, despres de haver dinat, me ha dit escriuria a sa mare, pasaria a viurer ab ella. He respost que esto molt havia lo esperava, y no he volgut escutir raons relatives al dia de Sant Miquel.

16. El Dr. Torrello Pre, de bon mati, es vingut a interesarse per a que Dols Pre quedas en casa. He dit, si.

He cobrat de los successors de Escolastica Burguera de Santany dotze lliures; he dat recibo, feta gracia del demes honorari.

Catarina de Valldemosa es vinguda antes de dinar: ha portat 26 pomes.

Han sangrat demati, segona sangria, a Serra. Som anat mati y tarde a visitar-lo.

17. He assistit unich catedratic a les 8 ¹/₂ del mati al grau de Teologia, que se ha conferit a Dn. Francesch Campes Pre, catala de Vich: Padri el P. Mestre Veny: Propina 4 sous y Sindich.

Immediadament es estada la Junta del Claustre ple, en que ha concorregut el canonge Lobo; se ha discorregut sobre la provisió de les dos Catedres vacants. Y de conformitat se ha acordat que se devien fixar nous cartells, expressant el nou modo de examen de arguments, y que se intelligencias a la Ciutat en consecuencia del recado de que ha donat noticia el Sr. Rector. Tambe se han llegit les cartes enviades a Dn. Archimbau, relatives a venda de llibres, y les respostes, y haverse acudit al Rey. Se ha dit que el Sr. Rector podia veurerse ab el Sr. Regent, manifestantli que la inaccio de la Universitat no era consentiment, si sols aguardar resolucio real, suposada la representacio.

19. He enviat a Margarita monge 5 pessetes noves de la messada per ma de Vicensa.

He entregat a Llorens, present ma mare, en la sua primera quadra a mitx dia, les 20 lliures en durets y plata, compresos 2 durets bastrets. De estos ha dat un duret a ma mare.

El correu barca es vingut al mati, he tingut carta de la Condesa y de Zavall, y son vinguts per graduarse dos de Lleis y un de Medicina.

20. En Sant Francesch han fet Provincial al P. Palliser de la Calatrava y Definidors...

21. He pagat per llista de feina 7 lliures, 11 sous, per una carretada cals de esta semana y altra de les antecedents semanas a Borrás. 4 lliures, 4 sous. Are estan iguals.

El marit de la muda de Felanitx me ha aportat 18 ous, y ha dit que magranes no en te.

He pagat a el sabater de Bet, criada, per unes sebatas negres mies, 22 sous, 6 diners.

23. Es vingut el Dr. Muler Pre, de part de Dn. Juan Dameto, canonge, demenantme apadrinas a los dos catalans. He otorgat, y a la matexa tarde he examinat a un dels dos.

Catarina de Valldemosa sen es torna a les 2 de la tarde: he posat dins el paner arros y pa.

Bordils de Felanitx aporta un cortero vi negre. Sor Maria Ignacia envia dins un platet 12 bunyols comuns ab mel; dat al escola 6 diners.

24. He examinat al mati el altre catala de Canons, li he dictat 3 planes de llisso per empaltar la sua.

He dictat la peticio per la cosina de Dn. Juan Bisquerra, la qual torna ahir a suplicar.

He assistit fent cap a les 3 2/4 a la Junta dels 4 Claustros en que ha concorregut Lobo, se ha resolt per el seu vot *pro maiori parte* que se recorrega a el Consell demenant declar el modo com en Mallorca han de proveirse les Catedres de Patronat de la Ciutat, y que se dilaten les funcions de oposicio de Canone suposat el pediment del Dr Barcelo Pre, qui se oposa a fixar nous cartells, que se resolgueren dia 17 octubre. Y havent discorregut que per diterents assumptes de la Universitat se necessitava Agent en Madrid, se ha acordat de conformidat anomenar y donar poder a Dn. Diego Moreno Sauca; Dn. Francesch, en son proposit, lo ha duptat observant, Crech ha dinat ab los promesos en casa de Dna. Rafela Montis.

A Dn. Antoni Ferra lo he empenyat para que perlas a los germans Palous em permatessen la finestreta, y li he enviat el paper del allanament de Socies.

25. He dictat entre les 9 a les 11 del mati a el catala graduando de Civil, la llisso de punts entera.

He assistit a les 3 de la tarde fent cap a un grau de Medicina del catala: Padri el Dr. Jordi Propina 4 s. y Sindich. Se anomena D. Josep Coma y Soler.

A la nit es partit el xabequet correu: no he escrit carta.

26. El amo Jordi Company de Sant Juan me ha enviat 40 durets en or per ma de un tragner; li he dat 3 s.

Un homo de la Pobla ha aportat un pex congre y dos pexos petits.

27. He enviat este pex a les Capuchines.

28. He pagat la semana de feina, que son 5 lliures 1 sou 6 diners, haventse empleat un dia en remendar les botiguetes de Magdalena y de Medo Damiana, casa de Calafat.

29. Desde les 8 2/4 fins a les 11 3/4 he estat en el quarter ab Planes rebent les declaracions y careos del Milicia Serra de la Pobla sobre robo, y a la mare, y filla.

A la tarde he assistit de Padri, musa verde, a la llisso major que ha dit Dn. Pau Valls Pre de Tarragona sobre el cap. *si quis I. de cohabit cler. et mulier*. Li han arguit Bisquerra, Borrás. Propina: 3 lliures, despres he pres xoquolate.

Nota: que el Sr. Roca, Oidor, ha assistit al costat del Sr. Rector, y per respecte se diferiren ahir per la tarde los punts estant convocats.

30. He assistit de Padri a les 4 de la tarde a la llisso de punts de Lleis, que ha dit Dn. Tomas Vives de Altafulla de Tarragona, sobre la llei *exempto 11 et in primis 2 de act. emp. et vend*. Li han arguit Serra, Bisquerra, Auli y Bennasser, puis el Sr. Roca, qui ha assistit, no ha volgut arguir. Tentants Serra, Bisquerra. Propina, 3 lliures: despres he pres xoquolate alli alt.

31. La Mare Piora de Santa Magdalena ha enviat 30 panets pasta ferma, y 12 enseimades: dat al donat 4 s.

He pagat 5 lliures, 4 sous, 6 diners al xoquolater de Cort, per haverme anyadit 4 lliures de cacau a les 12 que li envii regalades, y axi ab lo sucre corresponent y canyella en tot he suplirt dita partida. Advertint que sols son 23 lliures, 9 peces xoquolate.

El Dr. Pujals y Dr. Nicolau Bennasser son vinguts a la tarde y havem comprovat el borrador de les liquidacions de Valls: y axi li he tornat el proces y tot pera posarse en net.

He pagat a Planes 2 lliures, 4 sous, del deposit de los dos Milicians de Binusalem per los seus drets en la sua sumaria y tinch recibo.

Primer novembre He cobrat les 15 lliures de la Advocacio del Capitol, y he firmat albara en el llibre, alli en el archiu alt que diu a 24 de setembre 1786. He dat al Sr. Cabanelles Pre per Missa 6 s.

He enviat a ma mare y Llorens dos enseimades. Y he dat a Antoni Corrox una enseimada,

essent vingut per ferse saber de una nina de vuy.

He pagat a Vicensa 18 s. Los 18 s. los ha compensat Isabet y me ha dat 2 s.: y axi son 20 s., que fa que sols deu are 5 ll. A Catarina he entregat 9 s. y los altres 9 s. los compensa a compte. A Jaume he pagat los 35 s.: soldades.

2. Som anat ab Llorens y Dols Pre a les 7 $\frac{2}{4}$ a Sant Miquel aont este ha dit les 3 Misses. He dat per el Ofici 21 s., y en la absolucio 3 s. A esta ha assistit ma mare: Dols xoquolate.

Despres som anat a Sant Francesch aont en el altar major he fet dir sis Misses, caritat de 5 s. son 30 s.

La Medona de Son Fuster ha dinat en casa havent duit un paner de figues martinenses. Li he dat enseimada.

3. La Sra. Mas, vidua del Mora de Porres, se es despedida per tornar alli. Li he ensenyat la mia casa a ella, sa filla y criada.

Bartomeu Ripoll de Balix ha enviat dos coves olives verdes, y demunt algunes nesples. He donat berenar al misatget, y a Josep traginer, y mes a este per beurer 3 s. y pera Juanet un paner ab 10 panets de Santa Magdalena.

Som anat al mati ab los graduandos a convidar al Sr. Regent. Se es escusat.

He assistit de Padri a Valls Pre a les 3 $\frac{2}{4}$, grau de Canons. Li han arguit Borrás, Auli, Ferrer y Fluxa: *es nemine discrepante tanquam benemeritus*.

Immediadament, a les 4, he assistit al grau de Lleis que se ha conferit a Tomas Vives, tambe de Tarragona. Li han arguit Serra, Frontera, Muntaner, y Valls Pre: *es tanquam benemeritus et valde condignus*. Propina 24 s. y les de Sindich 24 s. Advertesch, que en un y altre grau he duit musa verde, com en les funcions privades; que despres he pujat al quarto, y he pres xoquolate.

4. He pagat al picapedrer la llista de feina, que importa 4 lliures, 16 sous y 2 diners. Mes he pagat a Borreo una carretada, 2 lliures, 2 sous.

Sor Juana Puig, o la sua monje de obediencia Sor Antonia Salom me ha enviat una coca ensucrada de grandaria de un plat de polla.

Som anat al mati a casa del Tinent Coronell y ab lo cotxo som anat ab ell a el Tedeum de San Carlos.

5. He enviat al Onclo Onofre sis coques

de tres doblers, y dos panets de pasta ferma de Santa Magdalena, de retorn del paner de 16 pomes envia ahir. Sopa y ha berenat Juan.

Som anat a les 2 $\frac{2}{4}$ de la tarde ab Planes al quarter, aont en el quarto de banderes he rebut lo restant de la declaracio del Milicia Guillem Serra de La Pobla. Tambe he explorat de peraula al Milicia cotxer, qui atropella ab lo cotxo a el Sr. Moscoso.

El graduat catala Tomas Vives es vingut a la tarde hora baxa, y despres de haverli ensenyat la casa me ha entregat una dobla de vint de cordo nova per ell y per el seu company. Sen van ab un barco esta nit ab el Comisari de Sant Francesch.

He entregat a Vicensa, a Isabet, a Catarina, y a Jaume criats 3 sous a cada un per els graus.

El Dr. Guillem Roca es vingut a la nit a les 6 ab el Procurador Cirer. Havem conferenciat sobre liquidacio de la muda de Felanitx.

El rellotge de butxaca nou de similor lo he aportat esta tarde a casa del rellotger Mugnerot porque havia acabat el registre y encare adelantava sinch minuts. Lo he recobrat dia 6: no ha costat res.

6. Es vingut el Dr. Pou sucrer, y me ha demanat volgues ensenyar les materies y apadrinar a son fill: he dat paraula.

7. He examinat la literatura del fill de dit Pou, per el mati: es habil.

Despres de haver donat los punts a la tarde a Contesti som anat ab Borrás y Serra a Jesus. No me ha provat la volta, y he resolt que los graduandos forasters han de entregar dos doblers y los no bachillers 3.

8. He rebut per ma del Sr. Rector de Si-neu 120 ll. ab carta del Sr. Antoni Company.

He pagat a Joan Bujosa una dobla de 6 ll. 10 diners per composicio dels 6 mesos que menja en casa com a criat supernumerari, y tinch recibo.

He assistit a la tarde fent cap a la llisto de punts que ha dit Josep Contesti sobre la llei 6 6. D. *de jure Dotium*, y sobre el cap. 7 *de Decimis*. Padri el Dr. Borrás, Arguients yo, Serra, Pelegri, Frontera: tentants yo, y Serra: Propina: 4 ll. 12 s. Es surtit aprovat *tanquam Benemeritus valde condignus*.

Despres som anat a la Comedia: *Antioco y Zeleuco a buen Padre mejor hijo*: y me ha alluxat el dolor de cap.

9. He escrit ab fecha de ahir a el Sor. Antoni Company Pre acusant el recibo del di-

ner de ahir; y li he enviat per el matex conducte un paper de cafe picat y altre sens picar.

He assistit a les 3 $\frac{2}{4}$ de la tarde fent cap a la llisto de punts que ha dit Sebastia Cabot. Padri Borrás, sobre la llei 35. *D. pro Socio*, y sobre el cap 5 de rebus *Ecles: alien*. Hau arguit yo, Serra, Mir y Auli. Tentants Bisquerra y yo. Propina 4 ll. 12 s. *tanquam benemeritus*.

10. No ey ha hagut visita, essent com es disapte, perque los senyors han tirat a anar a les 40 hores a Sant Cayetano.

Ahir a les onze anaren los picapedrers al hort de devant los Capuchins per fer el rebostet y mudar el portal.

11. He bastret y entregat a Llorens al mati en mon estudi dos durets, que ha volgut.

He pagat la llista de feina que entre jornals, guix y canons pera la canonada del pou de casa, importa: 8 lliures, 1 sou, 6 diners.

Ma mare es vinguda a la tarde, y ha berenat de xoquolate y casca.

12. Junta a les 3 en casa del Relador Nadal per proseguir el fet acordat entre el Capitol, Torrella y altres. Los advocats, yo. March, Bauza y es vingut per son interes el Relador Fluxa.

13. He cobrat de la Tesoreria en la Dresana 14 lliures, 13 sous, 4 diners, per el lloguer del quarter, Volta den Jolit.

He cobrat de Esteva Roger de Alcludia per ma del criat de Canyar deu lliures per terra te arrendada en Alcludia.

Som anat a la Comedia que es: *Amor y lealtad*.

14. He assistit fent cap a les 3 $\frac{2}{4}$ en la congregacio a un grau *in utroque* de Joseph Contesti. Padri Borrás. Han arguit: yo, Mir, Bauza, Verd menor. Propina: 32 sous y Sindich.

Junta despres dels 4 Collegis, en que per el vot de Lobo se ha acordat que, per evitar les amenases del Real Acuerdo, se pasas a les funcions de les Catedres de Canons y de Escipitura. Es per major part.

15. He assistit fent cap a les 3 $\frac{2}{4}$ tarde a un gran *de utroque jure* que se ha conferir a Sebastia Cabot. Padri Borrás. Han arguit Serra, Bennasar, Bauzá, y Contestí Joseph: Propina, 12 sous y Sindich.

Després ab Serra som anat a la Comedia *El segundo Seneca de España y Príncipe Don Carlos*.

16. He cobrat 11 lliures de Don Bartolomé Asensio por los meses de octubre y novembre.

Es vinguda Catarina Estada, ma cosina, casada a Soller ab son fillet y el seu onclo capellá a la tarde y havent vist la casa han berenat los tres. He dat 2 coques rosades y canyelló, y esto per haver enviat un paner nous y pomes.

He assistit, a la nit entrada, a la Junta extraordinaria del Collegi de Advocats. Se ha acordat se fes per Serra, comissionat, els prospectes de la Practica, y que se aprovaria si convenia pera la major brevedat

17. No som anat a la Visita per la molta aigua. que no ha dat lloch, essent a Montisón.

El llibre Constitucions de Catarina lo he beretat ab altre igual de Bassa.

18. He pagat a Mestre Bernat Palmer 6 lliures, 13 sous, 4 diners, per la llista de la feina feta en el hort davant los Capuchins.

He donat berenar a ma mare, que es vinguda a la tarde.

Na Magdalena, filla de Vicensa, ahir va parir una nina a les 8 nit.

Un homo de Santany, cunyat de Vidal, per son plet ha duit dos perdius.

19. He pagat a Margarita monge, ma germana per ma de Vicensa 30 sous, y son 10 reals plata.

He entregat a Llorens al mati en mon estudi 20 lliures, que son una doble y mitja, 4 durets nous, 9 reals castellans, y los dos durets bastrets de antes. De manera que sobren tres diners. Tinch albara.

He entregat en ma del Sr. Juan Amengual en casa sua al mati el borrador que he treballat per el grau del Conde.

He assistit a les 3 $\frac{2}{4}$ de la tarde fent cap a la Junta dels 4 Collegis, en que me he conformat ab el vot del Canonge Lobo, y aixi es surtida resolucio que la oposició se fassa segons la Cedula y la eleccio segons les Constitucions.

21. He despachat el correu ab carta a la Condesa de Munter.

Som anat a la Comedia 2.ª parte de: *Cisma de Inglaterra, es lo que va de cetro a cetro*.

Han concluit la obra del hort davant los Capuchins: 9 jornals.

22. Es vingut lamo Jordi Company y me ha entregat dues dobles y 11 sous, y mes un albara de 20 sous de obra en Son Durán.

Bernat Solivelles, alias Flux, arrendador del meu hort davant dels Capuchins, me ha comprat un llit negre de cor de teronger, bon y nou, per 12 lliures, salvo lo que voldre re-

baixar, a pagar dins un any axi com venseran. Y lo se han aportat esta nit. El tracto es estat en presencia de les 3 criades.

Han comensat la obra en ma casa de desfer la estable de la entrada.

El fill del escultor Mestre Biel, que sen va a les Indies, es vingut a despedirse. Li he regalat dos pessetes.

23. Lamo Jordi Company, despres de haver dinat ab son sogre y dormit la nit antes sen son tornats los dos; li he umplit un paner que dugue ab magranes ubertes, de sis casques, dues lliures patates, y 24 querns de nous triades.

Al mati he concordat ab el picapedrer de Sani Juan, presents los dits, que entregantme 48 lliures convendria a firmar la venda de les cases que compra a el quondam arrendador de Son Durán: y tinch les 2 lliures de contra, que havia de dur.

A la tarde he dictat al fill del Dr. Pou la llisso de punts del bachiller.

24. Ma mare a la tarde es vinguda a mon estudi a queixarse de Llorens. Li he dit que si volia afavorir a la Sra. Mota li donas 4 dine s cada vegada que la accompanyaria, o me la envias y yo los donaria.

25. He pagat a Mestre Bernat Palmer per la llista de feina 6 lliures, 8 sous, 6 diners. Des de el dijous es feina feta en la estable de les cases que habit per ferla botiga.

He enviat a la Maria pobre, malalta al hospital, una capsa de tabach, dos escudets y dues coques.

La Madona de Son Fuster es vinguda ab sa filla. Ha aportat un conii mascle negre. Los he dat berenar y 30 nous, dues pomes y magranes.

He assistit a les 4 a la Junta de la Germanat de Sant Francesch en que se han donat los dos sermons al Provincial passat.

Los exercicis dels Missionistes pera los pares de familia han comensat esta tarde a les 4. He oit el sermo.

He emprerat el tom en 4to. *Floro historico* a el fill del pintor, cabo de Dragons.

26. Som anat al mati a donar la benvinguda al Jutje nou Don Joseph de Puig Valencia, en casa del Marques de Bellpuig. Arriba ahir a la nit.

Catarina de Valldemosa es vinguda a mitx dia: ha duit dins paner 36 pomes.

27. He tingut el gros enfado de haversen

aportat les eynes el fadri menobra y allot antes de berenar, sens mes motiu que haver dit a el primer lo que corresponia per no haver obeit a posar les estaques dins la estable nova. Son tornats a la tarde.

He posat a la tarde catorze firmes a les liquidacions de Valls de Felanitx, que me han aportat, y no les he llegit per venir firmades de Pujals y de Bennasser.

Catarina de Valldemosa sen es tornada ala vila despres de haver dinat. Li he posat dins el paner una lliura patates, una de arros y un pa doble.

28. Entrada de nit se ha pegat foch a la xamanea de la cuina de Sant Domingo. No ha durat ni ha fet mal notable.

29. Sen han aportat la terra ab lo carro de Son Fuster que ey havia dins la mia entrada, ajudants, mestre, manobre y allot.

30. He cobrat les 16 lliures cumplides dels tres mesos de salari de Advocat de Pobres, haventse retingut Garau 4 lliures.

1.er *desembre, disapte*—El Sr. Don Joseph Puig, Jutge, ha pres posesori en la Audiencia. No es vingut a veure.

Ahir el moro del Dr. Bartomeu Martorell Advocat y Notari, li lleva un bosí de closca del cap ab una cavegada. Esta sacramentat y oleat.

He pagat a Vicensa 18 sous, a Isabet 8 sous, y he compensat 10 sous. a Catarina, 9 sous, a Jaume 35 sous y li he fet dir per Dols que yo cercaria criat y axi (etz.)

2. He pagat a Mestre Bernat Palmer per la llista de feina de picapedrer 5 lliures, 10 sous, 6 diners.

Som anat al quarter a reber les declaracions a el cabo de Bunyola y al Milicia Bosch de ciutat, de les 3 a les 6.

3. He assistit a les 8 $\frac{2}{4}$ a un grau de Teologia, que se ha conferit a Miquel Melis Pre Padri Dr. Mulet: Propina 4 sous y Sindich.

Som anat a la tarde al quarter a reber la declaracio al Milicia Sabater Quetgles, company de Bosch.

Jaume, criat sen es anat entrada la nit. Li he fet donar 2 sous, sens haver fet mes que comprar carn vuy y ahir.

Ma mare me havia parlat este mati dins Montision pera que no sen anas. He respost que en axo no se empenyas, que tenia motiu.

4. He cobrat de Jaume Billo 8 lliures per un any de lloguer de la botiga, junt a la mia entrada, que comensa a 24 mars.

El Rector de Andraitx es vingut a ferme visita de reboso a las 8 de la nit.

5. Bartomeu Ripoll me ha regalat dins un paner olives pansides.

Dna Onisa Serra, Vidua de Vidal, me ha enviat un odre oli vei. Dat 6 sous.

6. El Dor Bartomeu Martorell lo han enterrat esta tarde en el Socos, mort de una ferida en el cap, que dies ha li feu el moro, son esclau. No he assistit.

La mare del Dr. Bartomeu Vicens Pre es morta de malaltia esta tarde.

7. He pagat 6 lliures per la caritat de les matines de esta tarde en Sant Francesch de la Purissima.

He bestret dos durets de or a el picapedrer Cirerol a rescabalar un duret cada diumenge de aqui a Nadal.

He assistit esta tarde a casa del Dor. Nadal, Relador, per el fet acordat per part de Capitol contra Desbrull y altres.

8. He pagat a Mestre Bernat Palmer, picapedrer 6 lliures, 14 sous per la llista de feina. Mes, 32 sous per 4 carretades mitjans a 8 sous per la alcova de la botiga estableta.

9. Lamo Esteve Verd de Andraitx aporta un paner olives pensides.

10. Han aportat del moll ab lo mulet 39 menades de canyum, que son tres quintars y mitx, remes del hort de Alcudia ab lo patro Burgos, andritxol.

He cobrat 40 lliures del Sor. Montserrat per mitx any de lloguer de la casa de Serres, comensat dia primer. Dat a la criada 3 sous.

11. He bastret a Llorens, mon germa, dos durets, que li he entregat dins la mia entrada al mati.

He pagat a el patro andritxol 6 sous per nolits del canyum rebut ahir.

He cobrat un duret de or a compte del deute del picapadrer, que estigue en el estudi de les cases quarter.

He assistit a les 3 $\frac{2}{4}$ fent cap a la Junta dels 4 Collegis, en que de uniformitat se ha resolt que se obeis lo manat per el *Real Acuerdo* en fer de prompta les oposicions a la Catedra. Pero que se representas que antes desitjaria la Universitat comunicacio del expedient y que entretant se manas al Rector no executas les oposicions.

Han aportat mitja quartera de melles del hort de Antonia Ana, que es la reserv a,

12. He treballat y he presentat el pediment al *Acuerdo* per la Universitat resolt.

13. He cobrat cent y sis lliures, catorze y sis, dich 106 lliures 14 sous, 6 diners del P. Sabater, Superior del Socos, que me ha correspost de les liquidacions de Valls de Felanitx. He cononat el quebrat que son 10 diners, y he regalat per Missa 32 sous.

El fill del Escriba Major de la Audiencia es vingut hora de Vespres a notificarme el Decret a dita peticio, que *es no ha lugar a la suspensión* (etz). Despres som anat a casa del Canonge Ferrer, a qui tambe se ha notificat y desde allí som anats a donar un pasetx per el moll y riba.

14. He assistit a les deu $\frac{2}{4}$ del mati, fent cap, a la Junta dels 4 claustres, en que havent jo donat compte del dit pediment, se ha acordat recorrer a el Consell; y que se deman copia del dit.

Ha depositat en mon poder el granader Miquel Antich 74 lliures, pera que les entregas a el Miicia Antoni Cerda.

15. Dols Pre. ab lo mulet es anat a un enterro de bon mati, y es tornat a la nit.

El Donat de la Raco de Andraitx aporta dos pollastres.

El P. Caimari, Procurador del Carme, aporta la Advocacio. Son 4 lliures, 10 sous, 8 diners: dat per Missa, 6 sous.

El onclo Onofre Estada envia un paner ab una olleta de mel, nous, olives pensides, y pomes de courer.

He pagat a Mestre Pere Juan, fuster, una dobla bona. Son 6 lliures, 10 diners: tinch albara.

Han tapat el portal de la cambra, que antes era estable de la entrada. Puis esta ya concludida la rebotiga.

16. He pagat a Mestre Bernat Palmer, picapadrer, per la semana de feina, 8 lliures, 12 sous, 4 diners, ben entes que me he recabalat de 32 sous de la bastreta de Cirerols.

El pages de la muda de Felanitx me ha duit un gall blanch y gallina negra.

Lamon Vila del Rafal dels porchs de Santany ha enviat dos galls. Dat 1 sou, 4 diners.

Punts pera la llisso de oposicio del Dr. Barceló Pre. a les 3 $\frac{2}{4}$, sobre el canon *cogantur divites* 3. dist 41. en el quarto rectoral, presents los demes tres opositors, y se li han posat guardes per esser romas en el quarto superior de la Universitat y picat paper demunt.

He pagat Medo Damiana per el mitx any que conclui a 24 novembre dues lliures. Ara faran vint sous mes, puis li anyadire la botigueta de Na Maria pobre, que mori al hospital ahir.

18. Dilluns—Ha llegit la lliisso el Dr. Barceló Pre, y li han arguit Muntaner y Ferrer: la lliisso la sabia molt poch, ha seguit y ha respost be a los argumentadors; estos tambe lo han fet be. Antes havia picat el Dr. Fluxa sobre el canon 23. *causa 16 quest. 7.*

18. He cobrat la Advocacio de la Confraria, que son 11 lliures, 4 sous: Dat 3 sous.

El Dr. Gelabert de Manacor ha enviat dos capons: Dat 1 sou, 8 d.

La Sra. de Son Nebot de Porreres ha enviat dos endiots. Dat 3 sous.

Ha llegit la lliisso designada el Dr. Fluxa. Li han arguit Ferrer y Barcelo. Los arguments son estats passables y la lliisso propia un quart; los 3 de *Decimis.*

19. La Priora de Santa Catarina envia sis coques. Dat 6 diners. Altres sis a ma germana de Sant Geroni y tres estels de pasta real, un poc mes grossets.

He entregat a Llorens dins la mia sala deu durets nous y 16 sous ab castellans, y ab los dos duros bastrets es la mesada de les 20 lliures. Mes he enviat a Margarita monge deu castellans. Tinch albara.

Ha llegit la sua lliisso el Dr. Juan Muntaner sobre el canon *sicut vir 11. causa 7. quest. 1.* y li han arguit el Dr. Barcelo y el Dr. Fluxa, estos lo han fet bastant be, y la lliisso es estada tota propia, textual y ben dita y ha respost molt be.

Som anat despres a la Comedia de Trames que es: *El anillo* de etz.

20. Dn. Agusti Ruiz, dins una carta per sa criada, ha enviat una dobla de vint de cordo nova: Li he respost ab molta expressio y dat 6 sous.

El Dr. Torrello Pre ha enviat un covonet ab congrets y rosquilles, lo ordinari. Dat 3 sous.

El Sr. Guiscafré de Arta ha enviat dos capons. Dat 2 sous.

Dn. Francesch Berard, un indiot y indiota. Dat 3 sous.

El P. Preposit de Sant Cayetano un indiot. Dat 1 sou, 4 diners.

La Mare Priora de Santa Magdalena dotze coques y dotze rollets garrovetes: 6 sous.

El germa del Sr. Antoni Company Pre, que se diu lamon Jordi, aporta dues gallines,

He rebut per ma de este 24 lliures, 18 sous, que ha dit era el compliment de los roters de Son Duran de Sant Juan. Los talls son 4 lliures y tinch albara.

He rebut tambe per ma de dit lamo Jordi, 25 lliures, 3 sous, que ab les 5 lliures dels talls de Sineu, diu ser el compliment de les terres de Sineu.

He pagat al calciner Cuyera per ma del meu picapadrer Cirerol, 2 lliures, 2 sous, per la carretada de cals atrassada.

He cobrat de la taula 13 lliures, 17 sous del salari de la Catedra, He dat al Conserge, que ha duit la Polisa, 3 sous.

He assistit a les 3 2/4 a la lliisso de punts, que ha dit el Dr. Francesch Ferrer, sobre el canon *si quis 31. causa 23, quest. 4.* y li han arguit molt mal el Dr. Fluxa y el Dr. Muntaner.

Despres, se han convocat los Drs. de Lleis, que havien concorregut a les 4 lliissions, y havent pres el lloch junt a el Rector, el Sr. Roca, Oidor, se ha acordat per dits Drs., que en tots eren vint, que se consultas al *Real Acuerdo* per saber si los Drs. havien de informar cada un separatament.

21. Dn. Miquel Rossinyol enviat un indiot y per el matex criat 10 lliures Advocacio, Dat 4 sous.

Lamo, arrendador de Son Teulari, a qui defens en un plet, aporta dos capons.

Dois menor de Santa Maria du un paneret de melles crues, y demunt cosa de una lliura de panses.

He pagat a el llantarner de devant el forn del Call per los dos retxadets de la botiga, antes establada, 1 lliura 8 sous.

He comprat una salsereta de mel de maig a lamo Jordi Company, y una unsa y mitja safra. He pagat de tot 2 lliures, 8 sous.

He cobrat de lamo Cosme de Son Fuster cent xexanta lliures, esto es cent durets a compte de la tersa.

La Priora de Santa Catarina de Sena envia un indiot, y per el matex Donat 10 lliures. Dat 4 sous.

Mon onclo Baptista de Moncaire envia un covonet ab pomes vermeyes y de courer. Altre envia Francina, ma cosina ab pomes de courer, y algunes nous.

Mon onclo Onofre ha enviat a Juan, y dins el paner que envia dies ha, li he retornat vella nes, patates, castanyes, dos coquea grosses pasta ferma, y una indiota.

Retorn a mon Onclo Baptista, patates, vellanes, castanyes, 12 rosquilles de Sineu y sis coques de Santa Magdalena.

Retorn a l'amon Jordi Company, nous, pomes y quatre coques de Santa Magdalena

A ma germana de Sant Geroni he enviat una gallina negra.

A Antoni, esparter, li he donat dues coques de les matexes, y sis pomes grossals.

La Medona de Son Fuster ha aportat dins un paner, melles y 24 ous, y mes dos capons.

Advocacio de casa de Fortesa, he rebut les 15 lliures. El majordom res ha volgut.

Advocacio del Marques de Vilafranca he rebut les 10 lliures y un indiot. Dat 4 sous.

22. El Dr. Bartomeu Ripoll de Balitx envia una odre de oli. Dat 6 ̄.

Retorn que he enviat a dit Ripoll: es un indiot molt gros, y dins un paner un aumut de vellanes, un aumut de castanyes, 12 patates grosses y 12 rosquilles de Sineu.

He enviat a ma mare una indiota, y los dos capons pintats de la Medona de Son Fuster que son molt grossos.

He enviat a Santa Catarina de Sena un indiot, el mes gros.

Ma germana me havia poch abans enviat 3 coques, 4 diners.

He enviat als Capuchins 2 capons. Y mes, dos bugies llargues, noves per el Belem.

He enviat a les Capuchines lo matex de capons y bugies per el Belem.

He enviat als Pares Cayetano dos capons de los mes grossos, fins, negres.

Miquel Llado de Son Cosmet de Campos ha enviat dos capons. Dat 1 ̄. 8 diners.

Fra Sebastia de la Cartuxa, germa de Catarina, ha enviat un covonet ab magranes, pomes y rem penjoi. Dat 2 ̄.

Dn, Bartomeu Asensio paga 5 ll. 10 s. per el mes de desembre de lloguer.

Dna, Beatriu Ferrandell envia les 10 ll. de la Advocacio. Dat 4 ̄.

El Marques de Bellpuig envia les 10 ̄. de la Advocacio. Dat 3 ̄

El Sr. Mateu Moragues envia una polla de Indi y dos capons. Dat 2 sous.

El Sr. Guillem Gelabert de la Plassa de Binalem paga per el cens 6 ̄.

He pagat a la fornera, vidua de Mestre Pere Sunyer a compta de pa negre, 40 ll.

He pagat per el meu vesindari a compliment 15 ̄. 2 ̄. 2 diners.

He pagat al Metje Llabres per el cens Universitat les 57 ̄. 2 ̄. per ma de Dols Pre.

23. Dn. Eliseo Belloto per la Advocacio ha enviat per son capellà 12 ll. Dat 6 s, Missa.

He pagat a Sala, acòlit beneficiat en Santa Creu per el cens li fas, 15 ll.

He pagat a Mestre Bernat Palmer, picapadrer, per la llista de feina, 6 ̄. 9 ̄. 8 diners. De estes me he retingut per comptes 16 s.

He pagat a Juan Bujosa 11 ll. per la mitja soldada de son llegat per tot lo any.

He pagat a Medo Juana Maria 4 ll. 10 s. per la mitja soldada llegada fins dia 31.

24. El Rector de Andraitx envia dos capons grossos. Dat al criat 2 s.

El Marques de Bellpuig envia un indiot. Dat 2 sous.

Dols Fre, despres de dinar, sen va a Santa Maria ab una mula de casa sua.

25. *Nadal*. Som anat a Santa Catarina de Sena, y he entregat a ma germana per son deposit 10 ll. tot reals castellans de cordo. Are te de deposit 50 ll.

26. Ma mare, Llorens y criada son vinguts a dinar amb mi.

Li envio per sopar brou etz.

El Dr. Miquel Borrás y Bartomeu Serra son vinguts a la tarde y havem conferenciat sobre la censura que devem donar dels opositors a la Catedra.

27. He enviat a ma mare per ella y per Margarita monge, mitx indiot rostit, que havia sobrat del dinar de ahir.

He enviat a Sor Maria Ignacia un flasquet quadrat de vi blanch mollar, y una lliura de retjea grossa, 8 s.

He enviat per la Comunitat a la matexa separadament, dins de un covo de Barcelona, una botella gran de vi dols comprat, cent neules de sucre. 9 s. y 48 pomes de courer.

28. He asistit a la tarde, fent cap, a les conclusions de Lleis y Canons, que ha defensat Gabriel Sanxo, fill del sucrer del Mercadal. Padri el Dr. Borrás: li han arguit yo, y Serra: Bennassar y Pelegrí: Propina: 9 s. 6 diners y 6 s. 2 diners.

29. He asistit a la lliço de punts a les 4, que ha dit el expressat Sanxo, sobre la llei I, *D. usufruc. quemad. car.* Li havem arguit yo, y Serra. Y ha fet les preguntes sueltas Dn. Francesch Ferrer, puis Frontera, que estava per mi anomenat, se es escusat per caxal. Advertint

que dit canonge Ferrer es anat a votar com a Dr. el ultim dels tres.

Som anat a la nit a la tragedia molt bona, que es *Cosdras Rey de Grecia*.

30. Dols Pre, antes de dinar, se es restituit de la Vila, sols ha duit sis llimones.

He pagat a Mestre Bernat Palmer per la llista de feina 3 ll. 2 s. 7 diners, o mes ver 3 ll. 3 s. de les quals me he retingut los 16 sols que faltaven y tenia bastrets al picapadrer Cirerols.

Nota: ahir concluiren la obra de la botigueta de Can Calafat, que antes habitava Maria la pobre, y are Medo Damiana.

Som anat a la Comedia *La Conquista de Mallorca*: se diu es composta de Miquel Bover, Agent fiscal: Es llaca.

31. La coalcada, segons se me ha dit, era de 26 Cavallers

He firmat lo acte de quitacio de 6 s. cens per Antonia Ana en poder de Oliver Notari havent posat per testimoni a Dols Pre y un fill de dit Oliver, ausent, y la diada la ha posada de 10 de novembre. He retirat lo albara de recibo de les 10 lliures del capital, que vatx reber ya al 9 de Desembre de 1785. Vide la plagueta dit dia.

1788

Dimars primer janer. He cobrat de Bernat Solivelles, aias Flux, quinse lliures, dich 15 lliures, per la tersa del hort dins Ciutat que devia pagar el dia de Sant Thomas. Pero no ha pagat les 3 lliures del llit y axi deu are les metexas dotze lliures,

He pagat a Vicensa 18 sous, a Isabet 8 sous y he recabalat 10 sous, a Catarina 9 sous y he recabalat altres 8 sous; soidades.

Ma mare es vinguda despres de mitx dia; y ha refegit dinant ab mi.

Retorn a la Medona de Son Fuster un aumut nous, mitx vellanes, deu patates, dotze neules, 4 unses torróns.

3.—Ahir y vuy he dictat de part de tard la llisso de punts Civil a Marti Pou.

4.—Ma cosina de Tuent. que ahir aporta un paner ab murtons, es vinguda a berenar vuy ab son fill segon. Li he regalat una retjola xoquolate de lliura.

He cobrat a la tarde del Marques del Reguer per ma del capella Juan 180 lliures de la

pensio de fruits del abintestat, sens perjui dels fruits anteriors.

5.—He assistit a les 10 del mati fent cap a un grau de Teologia, que se ha conferit a Francesch Arbona, Pre. Padri P. Sastre, Observant. Propina, 4 sous.

He cobrat de Jordi Reus de Biniamar, present mon cosi Miquel Serra, sinquanta lliures a compte de cens.

6.—He cobrat de un suiz, qui esta al estudi de las mies cases quarter, 32 sous.

Som anat ab Llorens a les onze 2 quarts a casa del canonge Bisquerra, y havent aguardat fins a les 12, no es surtida, si es que fos vinguda, la cosina.

Després de donats los punts a Sanxo som anat ab Dn. Francesch, Borrás y Serra, assi a la porta de Jesus, y nos som introduits en el claustro del Carme per haverse posat a plourer. Alli havem conferenciat sobre censura de Catarina.

7.—Ahir va cobrar Dols Pre. y me ha entregat los 32 sous del suiz *ut supra*.

He cobrat 3 lliures de Margarita, filla de Vicensa, y segons estil, he fet albara de 3 10 per mig any concluit a primer dezembre.

He assistit, fent cap, a la llisso de punts que a les 3 ha dit Sanxo sobre la llei 3 de *Donatione inter vivos et uxorem*, y sobre el capitol 11 de *etate et qualitate*. Li han arguit yo Serra, Benassar, Pelegri. Los tentants Serra, Bisquerra. Propina 3 lliures, 2 sous. Y mes 3 sous per haver manat el Rector se repartissen los 32 sous, que si fos vingut avuy se haurien entregat a Gelabert. He dit no valgues per exemple.

Inmediadament, havent quedat los Catedratichs y Collegiats, ha proposat el Rector, a instancia de Auli, el que se deposas la propinz del Padri de Gracia, com en los altres Collegis, y no obstant de haver votat yo que se estigues a la consuetut, tots los demes han dit que se estigues a les Constitucions. Y el Sr. Rector ha dit que en el primer grau *se comensaria el torn*. No se ha escrit el Decret ni el meu vot.

He regalat a Dn. Ignaci Serra per ma de Dols pre, les gazetes sabbatines desde la primera de Mars 79 fins al mes que mori Ventura, que tenia yo duplicades, para que les beneficii.

8. El vel de la Bisquerra, neboda del canonge Bisquerra, es estat a les deu a Santa Margarita. He assistit essent axi que no ha cessat de plourer tot lo mati.

La madona de son Fuster ha duit present

de tocino: esto es corp, costelles, llagonissa, y sis botifarrons.

9. He pagat dins el mes, per escusar exaccio la talla corresponent a mos bens, a los de Serra, y a los de Dna Catarina. En tot son 85 lliures, 6 sous.

El Sr. Sebastia Burdils de Felanitx me ha enviat un paner y dins un present ordinari de tocino y demunt panses. Dat 1 sou.

10. Es vingut en casa el canonge Ferrer y haventli ensenyat en confiansa la censura sobre Catarina, ha dit que li aparexia molt be. Plou tot el dia.

11. He enviat a Son Fuster pera pasturar tres indiots, que han quedat.

Som anat ab Serra a la Comedia: *El Domine Lucas*.

12. El Marques de Bellpuig es vingut en casa y me ha ensenyat la instancia contra el Capità Truyols, que despres me ha pasat. Ha consentit que yo anomenas Escriba de Milicies.

13. He assistit fent cap a les 4 de la tarde en la iglesia de la Universitat a un grau de Lleis, que se ha conferit a Gabriel Sanxo. Padri el Dr. Borrás, Han arguit yo, Dr. Clar Dr. Francesch Ferrer, y Dr., ultim, graduat de Bunyola El exordi a la trona de octavos a la Anunciata, y *quamquam*, tot ordinari. Propina 32 sous y Sindich. No se me ha convidat al refresch.

Despres som anat a la Comedia: *El Magico de Barcelona*, y desde el corral he acompanyat a la Sra. tia y cosina Serra.

14. He assistit a les deu del mati *ut supra* a la Congregació a un grau de Medicina, que se ha conferit a el fill segon del metje Jordi Barceló. Propina 4 sous y Sindich.

Nota. que acabat el grau ha intentat el Rector que tingues en junta Catedratichs y Col·legiats de Lleis sobre extendrer la resolucio de Padri de Torn. Em som escusat de tornar entrar.

He comprat en el Estany en persona un pot de tabach de dues lliures, 6 lliures, 4 sous, 4 diners.

Es vingut hora baxa y ha quedat per criat un jove de Binisalem, anomenat Guillem. Guanyara 24 sous.

15. He cobrat com a Procurador general de Dna Catarina 82 lliures, 15 sous, 6 diners, de Antoni Canaves, Notari, pagant per Dn. Juan Bordils.

He acordat ab Juan Auli, fill del Dr. Auli, que seria Escriba de Milicies interino, per estar aguardant vinga Bartomeu Muntaner.

Catarina de Valldemosa es vinguda antes de mitx dia. Ha aportat un paneret en sinch magranes y penjoi negre.

16. Han mort en casa dos tocinos de past, lo un de 12 roves, a rao de 40, lo altre de onze roves, a rao de 39, valen per haverlos pagat lamon Cosme....

De casa de Serra han aportat present de tocino, lo acostumat.

17. He assistit a los punts, que se han donat de Lleis per dema. Y antes se ha conferenciat y resolt ab tots los vots, compres el canonge Bisquerra, que el graduando deposita nova propina per Padri de Gracia, com en los a'tres Col·legis, y comensas per Bisquerra, el siguent fos el torn a Col·legiat, el 3r. a Catedratic.

Despres, som anat a casa del Major de Milicies, li he ensenyat el Auto nomenament de Juan Auli de Escriba interino. Lo ha aplaudit.

Despres som anat a donar el bon dia y fer visita a Dn. Antoni Muncibai.

Despres som anat a la Comedia nova, molt bona; *Guardar lealtad al Rey sin ofender Padre ni Esposo*.

18.—He pagat o entregat a el patro Cifre del correu pera entregar a la Condesa de Munter Clariana, 56 diners, y 15 sous, 6 diners, que son 90 lliures, 8 sous, 6 diners. De estes me ha dat recibo.

He assistit a les 3 de la tarde a la lisso de punts de Lleis, que ha dit el catala Joseph Estany sobre la llei 3. d. de *inof testamento*. Los tentants forem jo y Serra. Han arguit Bisquerra, yo, Frontera, y Mir. Propina: 4 lliures, 12 sous, y Sindich, Se han dat a Bisquerra les 3 lliures de la propina de Padri de Justicia o torn. Padri de gracia, Borrás.

19.—He assistit, fent cap, a les deu del mati a el grau de Dret Civil, conferit a dit Joseph Estany y Martinez de Urgell. Padri Borrás. Han arguit Serra, Frontera, Muntaner opositor y Sancho. Propina 12 sous.

He pagat la mesada dels aliments de ma mare, que he entregat a Llorens al mati en el seu primer estudi.

He emprestat per alguns dies a Margarita ma germana per el Bellem les alagues de la mia Sra. per ma de Vicenza y son los dos rosaris grossos de les mans, les braseroles y los botons de predres Vichs, que son 18.

A la nit havent quedat a dormir en casa la Medona de Son Fuster, han concluit el treball de totes las averies negres, y queda tot penjat, y salada la xuya. Catarina de Valldemossa tambe ha ajudat molt be, pero Dols Pre, de res ha cuidat, havent pres el punt per no haverlei yo demenat.

20. He fet present de tocino a casa de Serra, a ma mare, a Margarita, ma germana, a la Medona de Son Fuster, a Margarita del Sitjar.

He despachat el correu ab cartes per la condesa de Munter y per Dna Catarina.

21. Catarina de Valldemossa sen va, despres de haver dinat. Li he posat dins el paner, una lliura arros tres panets crevats, un bosí de xuya ventra, una llangonisa, 4 botifarrons, dos blancs, y dues costelles llargues.

Junta a les 3 de la tarde de los DD. que assistiren a les lliçons dels opositors. Se ha acordat el informe de que los cartells y oposicions se havien fet segons la Cedula. Estaven presents los 3 Censors. Y antes en el quarto rectoral los 3 havíem entregat al Rector la censura closa.

Som anat a casa del Marques de Bellpuig y haventli llegit el auto de nominatio de Auli, ha acordat.

Despres som anat a la Comedia: *La Niteti*: cantada y bona molt.

Es mort a les 7 de la nit el P. D. Hugo Cladera, Cartuxo. *Requiescat*.

22. Auli Juan aporta a firmar el auto de son nombrament de Escriva interino de Milicies y despres la fa present al Sargent Major.

23. He dictat a Auli el Ofici segon al Regent per reclamar a el Milicia Taverner, y despres es anat a ensenyar el borrador a el Major y Marques Bellpuig.

24. Dr. Pujals y Dr Amer son vinguts al mati, y havem acordat el borrador de les liquidacions dels Suaus de Felanitx.

He regalat a Llorens los borseguins de vacueta negra, que son casi nous, y li he enviat per sembrar un amut melles.

He assistit fent cap a un grau de Teologia en Sant Francesch que se ha conferit a Pasqual, Diaca, Padri, el P. Arbona, Observant. El exordi a la trona el fill de Borrás, *el quamquam ordinari*. Propina 4 sous y Sindich.

He assistit despres, fent cap, a les Completes en que ha fet la doma el canonge Lobo.

25. He rebut de Juana Maria, muller del

cotxer del Conde de Ayamans, 3 lliures, 10 s. per mitx any que comensa als primer novembre del estudi de casa de Calafat.

El Conde de Ayamans me ha regalat un bossi de vadella ronyonada, que pesada son sis terses. Dat 1 sou.

He assistit, fent cap, a la festa del B. Ramon, en que es vingut el Capitol y la Ciutat ab el Alcait. Ha oficiat Lobo y Barcelo Juan. Ha predicat el P. M. Veny mitja hora, bastant be.

He assistit a la tarde, fent cap, al grau de Teologia, que se ha conferit al Rector del Collegi. Octaves a la trona del fill major de Dn. Guillem Callar, y Padri, el P. Caimari. Observant. Propina 4 sous y Sindich.

26. He assistit, fent cap, al aniversario que ha comensat a les 8 y mitx quart del mati, fent cap. No han assistit los Dominicos ni menos assistiren al grau de ahir ni de antes de ahir. Han oficiat, Barcelo y Ministre Lobo. Propina a la campaneta, 4 sous.

Me han regalat les filles del Dr. Canals, de Solier, un covonet ab nous y dotze pomes vermes molt grosses.

Arrom es vingut a la tarde a redarguir sobre la nominacio de Escriva de Juan Auli, y ha dit tenir 100 peses de 8 per seguir el empenyo.

Han aportat sis bugies que es una de cera, que em toca de la festa per Sindich. Les tenia el germa Ramon.

27. Som anat al mati a visitar a ma mare, que ya he enconrat sengrada y tem no sia mal de costat.

La Medona de Son Fuster y Cosme, despres de haver dinat, sen han aportat dos pesades de canyum, cada una de 39 lliures, y axi tres roves, 3 lliures, a pagar quant vendria el restant.

Juan Arrom es vingut a la tarde y me ha dit ab modo molt arrogant, que tenia cent peses de 8 per fer tenir y haver el titol de Escriva, que ha posat demunt el bufet. No lo he llegit, y sols he dit que semblant expressio yo no la merexia; antes li havia dit que Juan Auli sols tenia el tito! de interino.

28. L'amo Pere Juan Verd de Andraix me ha regalat dos bresques de mel, y sen ha aportat copia de la provisio en el plet del abintestat.

Ha depositat el ferrer, cabo de granaders, dos durets per entregar al Milicia, sobre les 74 ll. de altre deposit.

Han enterrat en Sant Francesch a Dn. Ra-

mon Cavalleria, que morí ahir. Y ahir enterraren a Mestre Gabriel Oliver Palerm, ferrer, que morí el mateix dia.

29. Som anat ab los cosins Serres a casa de Dn. Pere Serra de Marina a donar la enhora bona del masclet.

La ciutat ha llegit les censures de los opositors a la Catedra de Canons y per major part ha aprovat a favor de Muntaner, y este ha jurat a la tarde en la Universitat. Lq se per Bartomeu.

He enviat a ma germana Maria Ignacia, per ma de Dols Pre, la capsa de tabach. Son 15 s. Mes per ma de Vicensa un botil mitjanser de vi blanch dols, tres megranes aubars, sis pomes vermeyes grosissimes de Canals, mitja lliura retjea, una graxonera de sopa ab tayades y un capo farsit.

El P. Comenedor de la Merce me ha enviat dos tortadates. Dat 1 s.

He despachat ab Planes el proces de Venrell sirugia, el del sargent Sanso y el del cabo Grimal.

30. Som anat al mati ab Bartomeu Serra a donar la enhora bona a la mare de Juan Muntaner de la Catedra. Ell a les 9 era vingut a dar les gracies.

Som anat despres a casa del Coronell, lo he trobat sangrat. Y me ha dit que no dexaria el empenyo per sostenir la sua nominacio de Arrom.

Ferrer y Fluxa, opositors, son vinguts a la tarde. Em som escusat per ocupat.

Som anat a la nit a la Comedia: *Manos blancas no ofenden*. Era per los comichs. He donat una pesseta al entrar.

31. Som anat a la Merce a donar el bon dia. He vist el onclo frare.

He enviat a Sor Maria Ignacia una ensaimada ab tayades feta en casa, que demena, grandaria plat de polla.

Ferrer y Fluxa son vinguts al mati. He fet dir a les criades que era sortit. Y al recurs que ells han fet al *Real Acuerdo* se ha dit a les 11, *no ha lugar*.

Som anat ab los germans Serres a la nit a casa de Dn. Pere Serra: Ha donat aigua gelada y xoquolate abundant.

Cria de canaris posada vuy. Son dues famelles, y un dels 3 mascles.

Primer fabrer. He pagat a Vicensa 18 s., a Isabet 18 s. sens compas per este mes; a Catarina 9 s. A Guillem 12 s. 10 diners: are guanya 27 sous.

Dn. Joachim Costabella, de Menorca, me ha regalat una salsereta envernizada de mel y una pesa formatge.

La Mare Priora de Santa Magdalena regala 12 ensaimades; dotze casques y 36 dolsets bascuit. Dat al Donat 4 sous.

La Priora de Santa Catarina de Sena envia 13 endivies blanques. Dat 6 diners.

He enviat a ma mare un capo per fer brou, suposat no lo havia antes volgut.

2. De la Catedral han enviat un siri de lliura. Dat 1 sou. Altre siri de lliura, de la Confraria. Dat 1 sou. Altre siri de 4 unses de Sant Francesch. Dat, 8 diners.

He enviat a ma mare dos enseimades de Santa Magdalena, altres dos a Sor Maria Ignacia ma germana y dos penjois, lo un lo havia enviat ma mare.

Som anat a la tarde a Santa Magdalena a donar les gracies a la Priora. De alli a Santa Catarina de Sena a donar les gracies a ma germana de la coca y escudella de llet vermei de ou enviat: 1 sou.

He regalat a dita ma germana en el torn una retjola de xoquolate y 12 sous.

3. El Sor. Joseph Bas, estant yo en taula, ha enviat una carta en rao de lloch.

He assistit a les 3 de la tarde a la Junta en casa del Dr. Frontera, a que ha concorregut el Dr. Contesti. Nos ha dat Dn. Joachim Costabella de Menorca a cada un dels Advocats 3 durets.

Som anat despres a la Comedia que es: *Carlos V sobre Tunex*: antes de acabar han anat los comichs a los palcos a demanar guante. Los he donat 3 sous, ya no estava Moscoso ni el Corregidor.

4. He despachat a la tarde el pediment de introduccio per part de Joachim Pons y Costabella de Menorca y he estes la Junta del dia 3 per dit assumpte.

Som anat a la Comedia: *El Medico por fuerza*. Es la entrada a favor de la graciosa. Dat 3 sous. Ha fet en la entrada 85 duros y 4 dobles de 20.

He pres onze Bulles, les 4 de difunts, y les 7 de vius, y les he escrites per Dols y criats.

He tornat resposta a Bas, que li he enviat a mitx dia, y ell a la tarde me ha respost que acudira dema o dia 6 a la Audiencia.

5. Som anat a la Comedia: *La Niteti*, que han executat, molt be cantada.

6. Som anat a el sermo a la Catedral, que es de Cendres, del Prior del Carme.

7. He assistit, fent cap, a les deu del mati al grau de Teologia, que se ha conferit a Melchor Vidal, subdiaca, beneficiat en la Catedral. Padri: el P. Pio Puigserver, Dominich. Propina: 4 s. y Sindich.

He assistit a les 3 de la tarde idem a un grau de Teologia. Padri dit P. Pio, que se ha conferit a Macia Ferra y Mar, subdiaca, beneficiat en la Catedral. Propina 4 s. y Sindich.

El menorqui Dn. Joachim Pons y Costabella se es embarcat a la nit.

He rebut del Sr. Antoni Company Pre per ma de un pages 9 ll. 2 s. que ha enviat precedides de 12 quarteres y mitx garroves, 1 ll. 18 s. 2 diners de cens de Llorens Buades: Respost dia....

8. Ma mare es vinguda a la tarde, ha berenat de xoquolate. No he conversat molt per esser anat al *Miserere*.

Esta tarde ha estrenat Auli, Escriva, el empleo en testimonis de sumaria contra el Milicia Vich, tixedor.

9. He entregat a Llorens dins la mia quadre deu pessetes en plata pera pagar la xada de broch, que ha feta fer per cavar, que diu valer 20 s., y lo demes es per regalo del treball en el torrent. Mes sen ha aportat a Son Fuster el picaso meu per escardar pedres.

Mon onclo Onofre me ha enviat per Juan dos covos de olives negres. Dat per beurer 3 s. y li he comprat un paner de 1 s. 6 diners, y dins he posat 6 ensaimades y 6 casques, que han costat 6 s.

He assistit de padri a les conclusions de Lleis y Canons, que ha defensat a les 3 de la tarde Marti Pou y Crespi. Han arguit D. Antoni Bisquerra, D. Miquel Borrás, D. Miquel Frontera y Dr. Macia Mir. Padri de torn, Bisquerra. Se me ha entregat la propina de Padri de gracia, que son 20 s.; la que no han volgut admetre pare ni fill. Despres som anats a Jesus, Muntaner, Serra, Borrás y yo.

Les braseroles, dos rosaris y botons de Vich los he recobrats de Margarita monge, que lo tenia. Li he enviat un gall capó per sangria.

He rebut del Sr. Antoni Company 8 sous dins una carta, que ha dit esser el vertader valor de les garroves, erro comes en la carta del dia 7. *supra*.

10. Som anat ab Llorens a casa del Canyar, a donar la enhora bona de la nina.

He assistit a la tarde, fent cap. a les 3 a un grau de Teologia que se ha conterit a Benet

Pons, subdiaca, Padri el P. Arbona. Observant. Propina 4 sous y Sindich.

Despres es estada la llisso de Marti Pou sobre la llei I *de hered inst.* que concorda ab io *ante heredis inst. de legatis*. Li han arguit Borrás, Serra y de preguntes Muntaner. Despres ab el Rector y dits Catedratichs y altres amichs som anats a casa de dit Pou, ahont se nos ha dat aigua gelada de canyella y llet, ab escalons, quartos y enseimades y xoquolate abundant.

He rebut del suiz, que esta a la botiga del quarter, dos durets, y li he admes apart 24 sous per clau y compostures.

11. He assistit, fent cap a les 9 del mati, a un grau de Teologia que se ha conferit a Gabriel Ferrer y Ferrer, subdiaca, de Sant Jaume. Padri el Dr. Mulet. Propina 4 sous y Sindich.

12. El correu es vingut al mati, y al entrar en el moll ha espirat un mariner. Les noticies son que sen van el Regent, el Bisbe y el Contador.

He cobrat de Juan Jorda de Sineu per Antonia Ana de pensio de 86 y 87, 10 lliures 6 sous.

13. El Escriva Antoni Vives, me ha entregat 13 lliures, 6 sous, 8 diners, del salari de provisio entre Venrell cirugia y el cabo de Pollensa.

16. He cobrat de Dn. Bartomeu Asensio onze lliures per los dos mesos de janer y febrer de lloguer de casa.

Lamo Pere Juan Esteva Verd de Andraitx aporta una páguera que pesa tres terses, 8 unses. Esta páguera la he regalada a les monges Capuchines de limosna.

Se me ha entregat a la tarde per ma de Ros, el billet de notificacio de la demanda de Joseph Bas, Not. sobre latrines del hort de cases, que habitava Bonaventura Serra: Careix que posa el pediment dia 14.

Ahir vingue el P. Comenador de la Merce, y em demana fes el pediment per el Convent sobre demanda en la Curia Eclesiastica sobre deute que demana un xoquolater.

17. Es vingut extraordinari a la tarde, y per ell he rebut carta de Dna. Catarina del dia 9. No partira dema el correu.

18. Som anat al mati a parlar ab la Mare Priora de Santa Magdalena, per haverme enviat a demenar per el Donat. Es sobre Granada. Ahir no li vatx dar audiencia.

A la tarde han tingut conferencia en mon estudi Serralta y Ginard.

19. He enviat a Margarita monge per ma de Vicensa un duro de plata.

He entregat a Llorens dins la mia sala les 20 lliures. Son 12 durets nous, dues pessetes, mitja, y dos tresetes.

He assistit al mati a un grau de Teologia. Padri el Dr. Mulet, que se ha conferit al capella de casa de Vilalonga del Call, Jaume Suau Pre. Propina 4 sous y Sindich.

Junta en mon estudi a la tarde ab el Dr. Ferragut. present Dn. Francesch Berard, sobre tenir major dret Dna. Isabel Cavalleria.

20. De Son Fuster han aportat un parell de coloms bordenchs per casta.

21. Temporal de mar, y en el Moll se han negat tres homos dins una llanxa.

22. He pagat a Joseph Bas, Escriva, per Dna. Catarina 6 lliures, 19 sous, 8 diners, o mes ver, 7 lliures, per gastos de la causa sobre aigua del Moli de Aleró.

23. Bartomeu Ripoll me ha enviat dos covos de olives negres. Dat 2 sous y un paner de 1 sou, 8 diners, ab devuit dolses de bescuit de Santa Magdalena, les mes grosses.

He enviat a ma mare un plat gran de estany ple de figues seques, triades totes.

24. Som anat al mati a casa de Mestre Pere Juan Jaume, fuster, qui se casa ahir, y he entregat a la novia un duro de dos Mons.

He assistit de Padri a la tarde, musa verde, a Leonard Bibiloni a la llisto de punts, major, sobre la llei 2 § *de usufructu earum rerum que usu cons.* y sobre el capitol *pervenerabilem qui filii sunt legitimi.* Foren los tentants Bisquerra y Borrás, Frontera y Mir. Li han arguit Borrás y Serra, Auli y Pelegri. El Padri de torn es estat Auli. La mia propina 3 lliures, que he tornat a el pare del dit Bibiloni.

Som anat despres a la nit ab Borrás y Serra a casa Montaner a oir el *Stabat Mater* de Ayden. Antes han tret demunt una taula retjea, rollets, formetjades y vi. No he volgut res.

25. He assistit, fent cap, musa vermeya, a un grau de Teologia, a les tres y mitja, que se ha conferit a Dn. Manuel Cabeza Mier Pre, Secretari del Bisbe de Urgell. Padri el Rector de Sant Jaume. Propina 4 sous y Sindich.

Immediadament, a les 4 es estat conferit altre grau de Teologia a Dn Sagismundo Farres Pre, de Barcelona. Padri el dit Rector. Propina 4 s. y Sindich.

26. Dols Pre, despres de haver dinat ab

sa mare y germa en casa, sen es anat per alguns dies a Santa Maria.

Catarina de Balitx es vinguda antes de Vespres, y he dictat per ella una carta al Conde de Ayamans, Curador de Dn. Tomas Veri.

A la nit he acordat ab la Company, vidua, filla del arrendador que era de Son Duran, nos partissem el preu de la casa.

27. El Oficial de la Pobla me ha entregat sinch durets per Serra, Milicia, a compta.

Conclusions de Lleis de Tur de Ivisa. Padri Serra, y de torn Auli. Li han arguit Muntaner, Bisquerra, Frontera y Auli. Propina 6 sous 2 diners, a les 3 2/4.

Despres som anat a Santa Catarina de Sena y he entregat a la Priora una lliura retjea per ma germana, sengrada.

He regalat a el Sor. Chacon un exemplar nou de la *Dissertacio del Poble Boccorita* de Bonaventura y lamina.

He cobrat 46 ₧ de Mestre Bauza Monjo, picapadrer de Sant Juan, comprador de cases del quondam Antoni Company, arrendador de Son Duran.

28. Un senyor de Manacor, qui es vingut ab el metje Riera, haventme fet mirar diferents papers per el consel, ha dexat demunt la taula 32 ₧.

He comprat un parell de coloms de casta grossa, veis, per 21 ₧.

He assistit a les 3 2/4 tarde a la llisto de punts de bachiller, que ha dit Juan Tur, sobre la llei 5. D *de servitutibus.* Som estats tentants yo, Borrás, Muntaner. Propina, 31 sous, 8 diners.

Despres som anat a casa de Pou a ferli provar la llistó, havent picat el mati. Han tret xoquolate y congrets, y he fet collacio alli.

He cobrat per ma de Guillem, criat, les 20 ₧ del salari de Advocat de Planes,

29. He assistit de Padri a Marti Pou en la funcio de llisto major, que ha dit a les 8 2/4 del mati sobre la llei I *de action emp. et vend.* Y sobre el capitol *Parroquianos de Decconis.* Li han arguit Muntaner y Bisquerra, Frontera y Mir. Los tentants son estats Muntaner y Bisquerra. El torn de padri es a mi. Tinch sis ll. en tot.

Me ha regalat a la tarde Leonart Bibiloni per son grau de dema una bassina de madritxos, que se ha judicat seran 7 o 8 lliures, y una rove de xoquolate de pastilles. He dat a la criada 6 sous y al criadet 3 sous.

Primer Mars dissapte. He assistit de padri a

les 3 2/4 tarde a un grau de Lleis, que se ha conferit en el Oratori interior a Leonart Bibiloni. Li han arguit, Borrás, Auli, Fornari y March: Propina 12 sous, que he tornat a dit graduat y Sindich.

He entregat les sues mesades a Vicensa 18 sous, a Isabet 18 sous, a Catarina 9 sous y compens los altres nou, a Guillem 27 sous. Ultra, he donat 4 sous, esto es, 1 sou a cada un per el grau de Bibiloni.

2. He assistit a les 3 de la tarde a la Junta de Discrets de la Germandat de Sant Francesch, assegut en falta de Vice Ministre al costat del Pare Ministre a la taula de front. Se han anomenat al canonge Dn. Francesch Togados, y Dn. Antoni Pueyo, Ministres, y tambe a Verd y altres per germans discrets, y sobre processo.

3. Joseph Planes, Escriva, es vingut, al mati y me ha entregat copia simple del Auto del Coronell que se llixa de 29 febrer, en que preve se entreguen les activitats o actuat per Juan Auli. He entregat el proces criminal de Vich, tixedor, y el Civil de Esperansa Capella, y li he dictat la resposta.

He pagat a el Sargent de Brigada 13 lliures, 16 sous, del socos de Rafel Pons de Campanet, fins a 31 de Desembre.

He cobrat de Antoni Rossello de Alero cinquanta quatre lliures per Dna. Catarina.

4. He entregat al criat de mon parent Fiol, del carrer de Sant Miquel, el fardo de receptes y papers de Ponsos, per durlos a casa del Dr. Tries.

He entregat el deposit que yo tenia del granader Miquel Antich, sabater, granader de Milicies, que esta notat los dies 14 desembre 1787 y 28 janer de este any, per haverlos entregat a Sebastiana Antich, de Muntuirí, present el capella de casa de Vilalonga de prop Sant Francesch, Rnt Juan Melis, y fas nota que, per haver faltat a dit granader onze lliures, dotze sous per poder satisfacer de una les 88 lliures, 16 sous, les he emprastades, y me ha fet debitori de dites 11 lliures, 12 sous a pagar dia 15.

5. Som anat a les deu del mati a casa del Marques de Bellpuig, y, no haventlo encontrat, som pasat a Sant Cayetano y dins la Iglesia li he entregat la copia del poder en notes de Miquel Serra, Notari. No li he pogut parlar del assumpte del dia 3, ni menos al major per ser surtit de casa.

He firmat les liquidacions de les germanes Suaus de Felanitx, ya firmades, per los DD. Pujals y Amer. Per son salari me ha entregat Suau de Felanitx fideicomisari, sexanta lliures.

He dat recibo de 3 sous. Son 2 y mitja de 20 faltes.

El sastre Calvó, de Alcudia, me ha entregat el compte de bens de dos anys, y li he dat recibo, havent exedit les talles, remendos y censal en 3 sous.

5. He bastret a Llorens, mon germa, quatre duros en or, que li he entregat dins la mia Sala, per haverlos demanat.

Bartomeu Ripoll, mon cosí, me ha enviat un paner de pomes; el paner era meu. Dat a Joseph 1 sou.

He cobrat de un suiz, que habita el estudi del quarter, 2 lliures, 10 sous.

Es vingut el Dr. Tous, mon cosí, ab son fill a la tarde. Li he preguntat algunes coses de Instituta y es cert que res sab o molt poch.

Noto: dia 4 a la tarde vingue el procurador, Cirer, y de part del Marques del Reguer em digue que, no volia plet algun, y esta semana enviaria el valor de la Perfumeria.

Som estat convidat y, som anat a la nit, a casa de Muntaner cirurgia, aont he oit el *Stabat Mater* de Ayden y 3 aries a Dna. Juana Escalada.

6. He dictat a Planes la diligencia, que havia de continuar a la notificacio del Auto del dia 3, dient que lo tenia antes, y que per obeir entregava los processos, un civil y altre criminal, ab expressio de ser lo unich actuat.

8. He assistit de padri a Marti Pou a les deu del mati. Han arguit Serra, Bover, Cairi y Bibiloni. Propina 12 sous y Sindich.

El major de Milicies es vingut a mitx dia. No li he parlat peraula del Auto del dia 3.

9. Este dia, que es diumenge, a les sis y tres quarts del mati he cumplit 60 anys, per ser nat este dia any 1728, que tambe fonch bixest. Per memoria.

He cobrat 4 lliures, 10 sous, de la muller del Sor Geroni, de lloguer del estudi.

10. He assistit a la funcio de llisso major, que ha dit Juan Tur, ivisench. sobre la llei 19 de *Pignoribus* y sobre el cap. 3. *ne sede vacante*. Li han arguit yo, Borrás, Auli, Bennassar. Este ha tingut la propina de Padri de torn; y de Gracia es estat Serra. La mia propina, per haverlo tentat, arguit y retat, en tot 4 lliures 12 sous. El primer tentant es estat Bisquerra.

He enviat a casa del hostaler de la Llongeta 23 manades de canyum per vendre. Son 3 roves cada sinch, y axi seran mes de 3 quintars y mitx.

11. Es vingut al mati a mon estudi el Dr. Caimari, y nos havem congoxat de no havernos regalat cosa alguna del Dr. Pou.

Ha quedat ab la incumbencia de saber son intent.

He tingut Junta a la tarde en mon estudi ab el Dr. Ferragut, Dr. Nicolau Bennasser, sobre el fideicomis de Cavalleria major, y havem firmat la resolucio de ser la vacant de Dna. Isabel Cavalleria, vidua. Ha entregat el Dr. Ferragut dos dures.

13. Es vingut al mati el Dr. Pou major del Born, a donarme les gracies de haver tret a grau ab lluitament a son fill Marti, y me ha dit que el dissapte de Pasqua em regalaria.

Ma germana de Sant Geroni me ha regalat sis rollos de un sou y una olleta llet de mella. Dat 1 sou.

Joseph Pou me ha entregat dos duros de plata a compte del debitori.

El canyum de Alcudia, que me ha venut Antonina de la Llongeta, ha valgut franch 40 lliures, 9 sous, 6 diners, a rao de 14 lliures, 10 sous, ultra lo que te la Madona de Son Fuster.

14. Juan Arrom es vingut a la tarde ab una dona querellant ab el *pase* del Coronell. Lo he tractat de modo com si res hagues succeit. Pero res li he fet actuar.

15. Es vinguda a la tarde dita dona, y haventla feta carear ab el Milicia Vich de baix de casa de Ribera, se han donat mutua satisfaccio, y son quedats amichs com a veinats.

El pages de Felanitx, marit de la muda, me ha aportat 24 ous.

He assistit a les 3 $\frac{2}{4}$ de la tarde a un grau de Lleis en la Congregacio, que se ha conferit a Juan Tur. Padri Serra, arguents Muntaner, Bennasser, Cava, Pou: 12 sous y Sindich.

Despres, Junta de los Catedratichs per escriurer al Agent demanant una pensio sobre la Mitra per salari de Catedres, abans que se proveesca.

He assistit a la visita general de Carcel. Señors tots, Fiscal, Xacon, Alcait, Reladors, Fluxa, Nadal y Vallespir major, Capella, y P. Baptista Nadal, Dominic. He tingut que fer sols dos pediments. Som surtits a la una $\frac{2}{4}$.

Nota: en el grau y Junta de la tarde es estat notable, tant mes que el dia de Sant Rafel, que

Dn. Francesch havia excedit *in potu*. Deu lo remedia.

16. *Diumenge*. Som anat a la Missio, confes P. Garcies, despres som anat a combregar a Santa Eulalia, a la tarde a la Veronica ab Bartomeu Serra y ab Palou.

17. He assistit a les 3 de la tarde a un grau de Teologia, que se ha conferit a Miquel Ferrer, Pre. Padri el P. Sastre, Observant. Propina 4 sous y Sindich.

En la processo dels Capuchins ha predicat el nebot del Dr. Torello.

Son vingudes al hort la Sra. tia y cosina Serra y les 3 criades y Bartomeu ab mi. Tambe les Sres. de casa de Muntaner, tambe les Sres. de casa del Dr. Borrás que esta sangrat.

18. He assistit a les 8 del mati a un grau de Teologia que se ha conferit, a Antoni Campins, Pre, Beneficiat en Sant Miquel. Padri P. Puigserver. Propina 4 sous y Sindich.

Immediadament es estat altre grau de Teologia, que se ha conferit a Bernat Busquess, Diaca, Beneficiat en la Catedral. Padri dit P. Puigserver, Dominic. Propina 4 sous.

A la tarde, en la processo de Dimarts Sant he tingut les Sres. y allots de Serra de Cort, les Sres. de casa de Muntaner y Bartomeu Serra. He donat refresch de madritxos, canyellons, coques rosades y confits de melles. Marfega per la Sra, 25 sous.

19. He entregat a Llorens, dins la sua entrada, les 20 lliures de la mesada y son una dobla de dotze nova, 31 sous, 6 diners y lo demes son los 4 dures del dia 5.

He enviat per ma de Vicensa un duro de plata a Sor Margarita per la mesada.

La Mare Priora de Santa Catarina envia 3 rollos de un sou. Dat 6 diners.

Ma germana de Santa Catarina envia un rollo gros, y una gerreta. Dat 6 diners.

Sr. Moragues del carrer de Sant Miquel envia anyella grossa. Dat 2 sous.

Guiscafre de Son Cardaix de Arta envia una anyella petita. Dat 2 sous.

Billet de 12 pessetes pa, lo he dat vuy a los Capuchins, y dies antes, semblant a Sant Francesch, y altre a la Merce.

20. *Dijous Sant*. Dr. Gelabert envia una anyella, 2 sous.

Lamo Vila de Sant any del Rafal altre, 2 sous.

La Madona de Son Fuster aporta les dos gallines, 18 ous, y faves tenres. Dat a la filla

12 querns nous triades, quatre rollos de quatre, y quatre pomes.

Som anat mati y tarde ab Bartomeu Serra a visitar monuments vestit de gala, y axi no som anat ab Llorens ni ab Dols Pre per dit y altre fi.

He dat una tresseta a cada criat per rollos, 2 sous.

21. La Mare Piora de Santa Catarina envia una anyella. Dat 2 sous. El Marques de Bellpuig envia un molto. Dat 3 sous. El Marques de Vilafranca molto semblant. 3 sous.

He enviat a Santa Catarina de Sena el molto de Bellpuig, y a ma mare he enviat dos anyelles, la una de Arta, la altra de les mes grosses y grasa.

Mati y tarde som anat ab Bartomeu Serra a visitar, y veurer les funcions,

22. El P. Agusti, Procurador del Carme, me ha entregat 4 lliures, 10 sous, 8 diners per la Advocacio. Dat 4 sous.

La Sra. Mas, vidua de Son Nebot de Porreres, ha enviat una anyella. 2 sous.

Bartomeu Ripoll de Balitx ha enviat 24 teronges dins un covonet; retorn 20 dolces de bescuit grosses de Santa Magdalena y dos rollos de Santa Catarina grossos, pasta ferma.

El Dr. Pou del Born, entrada de nit me ha enviat una rova de xoquolate de retjoletes, 24 enseimades de 8 diners y una bassina llarguera de quartos, seran dotzenes... He dat al criat, que es pujat dues vegades, 12 sous reals Mallorca.

Han sengrat a Catarina, cuinera, per la inflacio del ull a les 8 de la nit; 3 sous.

Dols Pre, despres de dinar, se es partit ab sa mula.

23. Dels quartos de ahir he enviat los següents: a Bartomeu Serra, 12; a ma mare, 12; a Sor Maria Ignacia, 12 y dues retjoles de xoquolate de mitja lliura.

De les 30 panades que feren ahir, he enviat vuy les sigüents: a ma mare, 3; a Margarita, ma germana, 3; a les Capuchines, 6; a Mestre Biel sabater, 1; a la filla de Bet criada, 1.

Me ha enviat la Mare Piora de Santa Catarina 3 panades, y Sor Maria Ignacia, 2.

Som anat a la tarde a visitar a Sor Maria Ignacia, y en el torn li he regalat un duro de plata.

24. Som anat a casa de Moragues del carrer de Sant Miquel a dar la enhora bona a la parida, y a dar altres festes.

Ma mare es vinguda estant yo dinant y ha acabat de dinar ab mi.

Em som inquietat molt per haver fuit una gallina. He comprada altra despres de haverla trobada y he adobat el forat.

25. He pagat a Mestre Pere Juan, fuster, vuit durets, a compte.

Ma mare, Llorens y la criada son vinguts a dinar en casa y despres a la nit he enviat brou y indiot cuit.

Ha plogut el mati aigua forta, de les onze a mitx dia, trobantme a la Seu.

He enviat a ma mare, mes de mitx corter de carn rostida de ahir.

Mon onclo Onofre ha enviat, ple de teronges, el paner meu que li envii.

He sabut per Dn. Francesch Berard que el Fiscal se muda a Can Escofet. He diferit darli paraula per habitarles son recomenat.

27. Som anat a la Comedia, que es la pessa intitulada: *El Delinquent honrado*: la nova sobresalienta ha fet el paper principal.

28. Junta en la Universidat a les 3 en que per major part se ha elegit Clavari a mon cosí Bartomeu Serra. Tambe se me ha reelegit a mi en Sindich, y Dr. Mulet en Vice Rector. Y per ser ya tart, se ha diferit anomenar Consiliaris, be si se han elegit Contadors al Dr. Miquel Borrás y Dr. Ferragut.

Despres som anat ab Serra a la Comedia: *Tambien la afrenta es veneno*.

29. He dictat tot el mati a Joseph Pou la defensa del moro Amet Monserriu Marroco, sobre la mort del Dr. Martorell.

Som anat a la Comedia, que es pessa nova *El Divorcio feliz*, en vers, molt bona, puis es a la lletra lo que passa en los cortejos, y acaba en que la Sra. desenganyada, torna a la amistat de son marit. La sobresalienta, que ha fet la Dama, lo ha executat primorosament ab tot efecte.

30. He entregat al patro del correu Mateu Cifre sinch dobles de vint cordonades, cunyo nou, per entregar a Dn. Enmanuel Bellard, Pre, apoderat de Dna. Catarina Muntaner. Son 120 lliures, 8 sous, 4 diners.

Dols Pre, hora baxa, se es restituit de Santa Maria, Serra se es escusat de firmar la defensa del moro de Martorell.

31. Es partit a la nit el correu y en ell el conde de Formiguera, Pre. Van les cartes de ahir a la condesa, a Bellard y a Dna. Catarina.

He cobrat en el archiu del Capítol les 15

lliures de la Advocacio; diu el recibo 22 de cembre. He donat a Cabanelles, Pre, per missa 6 sous; antes he interessat a Serra Pre per las als Palous.

Som anat a la Comedia: *El Toledano Moises*, que es la historia de com Dna. Luz ab Dn. Fruela o Favila tingue a Dn. Pelayo, y lo tira al riu dins un bauler, que fonch trobat per son onclo.

Primer Abril, Dimarts. He ajustat les pre tensions de Vidal de Santany y de Bonet y altres, y per el treball me han entregat un dret.

He pagat los salaris o mesades a los criats, esto es, a Vicensa, 18 sous; a Isabet 8 sous y he compensat 10 sous; a Catarina 9 sous y he compensat altres 9 sous; y a Guillem, 27 sous.

2. Hora de Vespres ab la calea de dos tiros del Marques de Vilafranca, som anat a Son Fuster ab Dols Pre, ma mare y Llorens, y han viaticat y extremeunciat a Lamo Cosme Puigserver.

Despres, entrada de nit, es estat Dn. Francesch Ferrer a mon estudi, en que ha llegit la orde del Consell pera que suspenga conferir graus a los forasters, y tambe a los naturals, que no tinguen los cursos, que preven la Cedula. Ha encarregat el secret y havem acordat la resposta.

La tarde matexa han beneit en Santa Eulalia les dos campanes noves, la una de 16, laltre de 8 quintars de pes. No he pogut assistir per el expressat motiu, no obstant de estar convidat.

Un home de Santany me ha consultat dos duptes de molta dificultat, y llegit los papers he donat el meu parer sens escrit. Me ha dat 12 sous.

Ahir vaitx pagar les 4 sarries de carbo cal.

3. Es vinguda maleta, y en ella la carta de el rey a la Universitat *ut infra*.

4. Es vingut el canonge Ferrer a ensenyarme el Otici, que li ha passat el Regent, sobre suspensio de graus y certificacio que demana.

5. Junta a les 3 de la tarde dels 4 Collegis, en que se ha llegit la carta del rey y Ofici del Sr. Regent, que es sobre lo matex. En substancia, no vol el rey que los graus se conferesquen ab la facilitat, de que quada enterat el Consell. Se ha acordat son compliment, fent yo cap y tambe el canonge Lobo.

Despres de la novena de Sant Joseph, que en Sant Domingo ha comensat, som anat ab Serra a la Comedia, que es: *El Galeote Cautivo*, molt bona y enredosa.

6. He pagat a la vidua de Cladera 5 lliures per compliment de les 20 lliures del segon plas per talles, que li dech satisfacer, segons escriptura.

He cobrat 4 lliures de Magdalena, filla de Vicensa a compte del lloguer del estudi y botiga.

Los capellans de Comesema son vinguts dos a la tarde, han vist la botiga en que se necessita finestreta per claror y aire.

Som estat este mati a perlar al canonge Bisquerra en el Arxiu sobre el bachiller de Lleis de Linares, nebot del Inquisidor. Ha concordat que no se li pot dar. Som anat a participarho al canonge Ferrer y a Serra, los quals despres a la tarde son vinguts, y he dit que yo no ey aniria, ni consentiria se donas. Lo matex he dit a Borrás y Muntaner, que eren vinguts poc abans, y ya estaven desatisats, No se si afluxeran.

7. El Mayol a les 8 del mati es tornat, avisantme per la tarde per lo matex. He dit que no ey aniria y haventme demenat el peu de *Conclusion*, ley he dat. Despres he vist a Serra y me ha dit baix los lladoners de Plassa que la funcio no se tendria si el Fiscal deya que no fos a lloch al bachiller de suficiencia.

He sabut per Serra, qui es vingut a la tarde, que se havia tingut la funcio de les conclusions y que dema assistiria el Collegi. Som anats despres a la Comedia, bona pessa, intitulada: *La Posadera*.

8. Es vingut al mati el Dr. Borrás, y haventli fet entendre que ya que havia assistit ahir, contra lo acordat, per lo menos fes que se observas la Cedula de no donarli mes de un grau, y no *in utroque*, ha quedat que veuria a Serra. Som anat abans de mitx dia a la Seu, y he perlat a Bisquerra, y havem acordat que no se disimulas, si que etz. A la tarde es vingut a les tres Borrás, y havent me dit que Serra y el Rector volien que fos *in utroque* em som vestit, y, antes que el Rector arribas, he dictat a Verd, Secretari, la protesta. Pero, ni la ha volgut admetre, ni ha permes que yo intervingues, tractantme molt mal de paraules; pero he requirits a tots los del Collegi, pera que tinguesen present la protesta de nullitat, que he relatat de boca. Som anat despres a donar no-

tícia a Bisquerra en el Arxiu, y havem acordat que en la proxima funcio, emprengues yo la protesta y ell la corroboraria.

He cobrat de Bernat Flux, arrendador del hort, 15 lliures per la tersa de Pasqua. Mes, he fet recibo de 52 sous a compte del lit.

9. He cobrat 10 lliures de la Advocacio de Santa Magdalena, que me ha entregat el Sor. Antoni Ginard, Notari, y he firmat albara en el seu llibre, sens diada. Dat, 8 sous.

Arrom ha tornat el llibre, *Flos Santorum* de mes de 1 any.

Es vingut Dn. Angel Mata Linares, nebot del Inquisidor, en nom de son oncle y seu, a donarme les gracies de no haver protestat. Es quedat content.

Es vingut a la tarde Bartomeu Serra, mon cosí, y som anats a la Comedia, pessa intitulada: *El Hablador*. No li he donat lloch de perlar de la funcio de ahir, com si no fos estat.

10. He cobrat 8 lliures, 10 diners, del repartiment del salari dels Catedratichs, que me ha aportat el Vedel. Li he dat 1 sou.

He dictat tota la tarde a Pou la defensa de T. Vicens de Soller sobre desafió, y al mati la introduccio de la causa del Dr. Gelabert, Pre, en la Audiencia. Ahir entra el recurs, que vaitx firmar per Cabanelles, Pre, declinant el for dels Inquisidors.

Han sengrat per plenitum a Dols Pre y no es estat avisat metge algun.

11. He dictat a Bartomeu Serra, mon cosí, a la tarde el seu recurs a la Audiencia sobre la sua eleccio de Clavari.

Despres som anats a la Comedia: *La Raquel en España, de Dn. Alonso 8.º*

12. Han sengrat, segona sangria, a Dols Pre per plenitum y sens metge.

El Conde de Formiguera Pre, es mort a les 4 de la tarde. Lo aportaren ahir ab un guixer per la porta de Calatrava, essent el correu en Andraig.

He comprat un pot de tabach de una lliura per la Sra. Ha costat 3 lliures, 3 sous, 2 diners.

13. He cobrat onze lliures, que ha pagat Dn. Bartomeu Asensio, Contralor de Artilleria, per los mesos de mars y abril.

Som anat a la tarde al enterro del dit Conde ab los germans Serres. Y despres a la Comedia: *La Presumida y Hermosa*.

14. He repartit una cuxa de rostit entre ma mare y Margarita, monge, ma germana, a qui he enviat tambe sis taronges per ella y dos per Margarita.

Som anat a la tarde a casa del Marques de Vilafranca ab Cladera, Notari, en que havem perlat de los tres plets que te.

15. Joseph Pou me ha fet avisar el mati per la relacio que dema se ha de fer del moro, y a la nit me ha aportat el proces.

He enviat a Sor Maria Ignacia per el Pancaritat, dues sobressades, esto es, de 4 lligades cada una, dotze formatjades de queama, un botil de vi blanch dols, una pessa de torrons de Xixona y vuit teronges grosses molt.

Vicensa estava resolta a anarsen per la baralla que ha tinguda de paraula ab Catarina, cuinera; pero a la nit es quedat tot compost, apartades etz.

He pagat a el xoquolater de Cort 5 lliures, 5 sous, per mitja cuita. Son 12 lliures.

16. Som entrat a informar a la Audiencia, presents tots los Senyors, en la causa de Amet Monserrriu, natural de Fes, de Marroco, esclau del quondam Dr. Martorell. Ha perorat tambe el Sr. Fiscal Villamil.

17. El P. Pere Vaquer, Observant, es mort de veyura, puis te mes de 80 anys.

18. El Dr. Pujals es vingut a conferenciar al mati sobre revisio y procuracio de les liquidacions de Suaus de Felanitx.

Som anat a la Comedia ab Serra intitulada: *El Principe pródigo*. Llarga molt.

Han sangrat, segona sangria, a Vicensa criada. No es vingut metge.

19. He enviat per ma de Isabet a Sor Margarita, ma germana, un duro de plata.

He entregat a Llorens, present ma mare, dins la sua propia quadre, les 20 lliures de la mesada. Ben entes, separant un duro de or que li he entregat a ella.

Han penjat a Amet quondam, are baptisat, essent estats padrins dins la preso Dn. Juan Antoni Zavella y sa muller; esto lo diu el vulgo, pero la veritat es que el padri es estat el P. Genestar, Pre, Dominic, ab la Iglesia. Los noms son Pere, Joseph, Marti.

Som estat a la Comedia: *Mas vale tarde que nunca*, en que la graciosa nova ha mostrat la sua molta habilitat. Tots los que han representat son dones.

20. He pagat al Sr. Gomila, Procurador de la Confraria, 18 lliures per 3 pensions, a cumpliment.

He pagat a Mestre Bernat Palmer, picapedrer, 8 lliures, 6 sous, 8 diners, per la feina feta en la canonada del hort dins ciutat.

He cobrat de Jaume Jorda, llogater de la botiga del carrero, 3 lliures, 10 sous.

21. He comprat unes caises de seda, blanques, de casa de Musur Canut, per 12 pessetes plata, que son 3 lliures, 12 sous.

He enviat y regalat a ma germana de Sant Geroni dues cadires de repos, negres, fusta de noguer, usades molt.

L'amo Cosme Puigserver esta tarde es mort en Son Fuster, de un desmai, que li ha acomes, proveintse. Estava convalescent y anava per casa. Llorens estava alli, es vingut, y sen es tornat alla ab Dols Pre despres de sopar.

Les filles del metge Canals de Soller, han enviat un covonet de teronges. Dat al traginer 1 s.

22. He assistit a les deu del mati en la Junta tinguda en el quarto rectoral per los Diputats, Mulet, Mas, Borrás, yo y el Rector.

Se ha acordat que los Bachillers no devien entrar en el informe, que se ha de passar a el Sr. Regent. A la tarde he dictat a Puig el pla y nombre dels graduats desde 5 abril 85, haventli emprestat les esqueles dels graus.

24. Les banderes noves de Milicies se han beneit en Sant Francesch al mati, en que ha oficiat el Sacrista Togores. No ey som anat per no estar convidat.

Som anat a les deu del mati ab el Dr. Serra, Pre, en casa de los capellans Palous y som entrats al hort. Sobre finestra.

El Dr. Puigserver y la vidua de Cosme son vinguts a les onze. Ha dit ella y Joseph supli-rien la falta. He dit aplaudia la resolucio.

Margarita, monge, envia una coca del vel de Ferra.

25. Es estada la revista del segon Batallo de Milicies a la tarde en el Born. La del primer Batallo fonch ahir tarde.

26. He cobrat 6 lliures del cotxer de Torrella per el mitx any de lloguer de la cochera del quarter, que conclui a 16 octubre.

Som anat a la Comedia o sarsuela, cantada molt: *El Maestro de la Niña*.

La Mare Priora de Santa Catarina envia 4 coques ordinaries, pasta ferma.

He enviat a mon onclo Onofre vuit casques dins el paner, que ha enviat de set llimones y teronges. Dat 6 diners y dina Juan.

27. Junta en el quarto rectoral de los 4 Diputats, Mulet, Borrás, Mas, Darder, Rector, yo, Amengual. Se han llegit les cartes de dos graduats, y se ha acordat les copies que se han de representar,

He pagat al Sr. Pere Barcelo. sucrer, 5 lliures. Te are, 35 lliures.

He pagat a Mr. Verdel un duret en or per composicio a cumpliment de debit de Bonaventura. No lo ha admes.

Han aportat de Son Fuster un parell de coloms vells, vius. Macia ha dinat aqui.

Sor Maria Ignacia ha enviat una coca, poch mes que ordinaria. El capella Bartomeu, sens detenirse, ha dextat en casa el llibret y borrador de comptes.

28. He cobrat 6 lliures del cocher de Torrella per el mitx any cumplit dia 16. Dat 2 sous.

29. He assistit a les 3 $\frac{2}{4}$ de la tarde a un grau de Teologia, que se ha conferit a un beneficiat en la Catedral, Oliver y Mas. Padri el P. Sastre, Observant. Propina, 4 sous y Sindich.

Ahir vingue el Sor. Terrassa, germa del Ardiaca, conductor de Junqueres, a perlar sobre el cens del Moli de Alero. Tambe ahir vatx dir al Ministre, que envia Bas, que yo entenia no deurer pagar gastos, sobre la font de Alero, de testimonis.

30. Arrom es vingut a la tarde y ha dextat el compte, que ha format de cens a Santa Margarita.

Immediadament me he vestit y som anat a casa de Ginard y he dextat dit compte.

Som anat despres a la Comedia, que se intitula: *La Salmita*.

Primer maig. Dijous Ascensio. Som anat a la tarde ab Llorens a Sant Geroni, y, ab pretexte de entrar los palis de plata, som entrat. Despres, havent vist la ceida nova de Margarita, la de Sor Catarina Suau y les oficines principals, he donat una lliura confits de mella y retgea a la mongeta, filla de Elena y de Massanes.

He enviat despres per ma de Vicensa a dita Margarita dos duros de plata, que es lo que he entes li costaven sis cadires.

He pagat a Vicensa per la sua soldada 18 sous; a Isabet 18 sous sens recabalar, a Catarina 9 sous y he recabalat altres 9 sous; a Guillem, 28 sous.

2. Festa de ma germana en Santa Catarina. Ha oficiat mon onclo frare, Dols y un capella. Ha predicat Fr. Rossello, mercenari, jove. No he assistit a causa de la Junta y per altres motius.

Junta al quarto rectoral en que han concorregut el Rector, yo, y los 4 Diputats. Se han

llegit les cartes del Agent y una de Feliu, y se ha proposat enviar de aqui a Madrid un Catedratic per agenciær. Me som oposat per motiu del Auto acordat y esto ja lo vax advertir antes de ahir a Muntaner, qui em peria.

He pegat a Bas 6 lliures, 5 sous, per gastos de testimonis en la causa del Moli de Alero.

Enterraren ahir a la Marquesa del Reguer, etica. No vax assistir per disgust.

Arrom y Ginard tota la tarde han conferenciat en mon estudi sobre los seus comptes. Se proseguira son arreglo.

3. Es vingut Joseph Puigserver de Son Fuster, convallescent, y segons se ha explicat, cuidara de Son Fuster ab la Medona vidua.

Som anat a la Comedia: *El Duelo mejor compuesto*. Es entre onclo y nebot. Este dona satisfaccio al mort son onclo, en la urna, acceptada per curador.

4. He bastret a Llorens tres durets, que li he entregat dins la mia sala a la tarde.

Ma mare es vinguda hora baxa y ha bereinat de xoquolate.

5. *dilluns*. Junta de los 4 Collegis a les 3 2/4 tarde, a que he assistit, fent cap. Se han llegit les cartes, que se llegiren el dia 2, y ha ventse proposat: 1.º si convendria elegir altre Agent, som estat de vot ab altres, que no se necessitava altre, puis teniem a Dn. Fernando Moreno Sauca: 2.º, si convendria elegir algun catedratic en Diputat per passar a la Cort: som estat de vot que ni convenia, ni tenia facultats la Universitat per enviar Diputat sens preseir licencia del Real Consell, segons el Auto 131 del Real Consell: 3.º se ha passat a elegir Diputat y per major part es estat elegit Juan Muntaner, Catedratic de Canons. He dit de nullitat de la eleccio: 4.º, se ha proposat destinarli salari per cada dia, y per major part se havia acordat donarli 30 pesses de 8. He dit tambe de nullitat, per estar prohibit per altres ordes reals. Y aqui ha expressat dit Muntaner, que estava present, que no volia salari diari, y que la gratificacio la dexava a la disposicio del Claustre, y seguidament se ha acordat, contra el meu vot, que se li entregassen de prompte 200 pesses de 8 per el viatge. Mes, se ha acordat que se pagassen de prompte 6 lliures al Secretari per el certificat y copies, que sen hauria de aportar o dirigirse al Agent, per gratificacio de dit Secretari.

6. Conclusions de Lleis que ha defensat a les 4 de la tarde Joseph Vives y Galera, Padri

Bartomeu Serra, de Gracia, y de Torn Bennasser. Li han arguit yo, Borrás, Bennasser, Pelegri. Propina 9 sous, 6 diners, y 6 sous, 2 diners.

Y fas nota que, antes de comensar la funcio, he llegit al Rector y Collegi la protesta, dient de nullitat de la collacio de grau en un y altre dret, a este y demes que se presentaran. El Rector ha posat en el marge el Decret, de que yo com a Sindich inform.

Han escurat y enfondit 4 palms el pou de la mia entrada. He dat als dos escuradors 24 sous y 1 sou per calderes.

Margarita, monge, envia dos coques y demenat que dema se li duga principi.

Som anat, hora baxa, a consultar a el Sor. Fiscal sobre el assumpte de la protesta. informantlo de les indignes expressions del Rector esta tarde y el dia del Bachiller de Mata Linares, y tambe sobre Diputat elegit per la Universitat contra el meu sentir. Me ha aprovat un y altre moltissim. Llavors som passat a ma casa, y he treballat el informe, que me ha manat el Rector, que entregare ab fecha de dia 7.

L amo Jordi Company es vingut a la tarde. Ha sopat y dormit en casa, havent duit un paneret ab 18 ous.

7. Conclusions de Lleis, que ha defensat Dn. Francesch Cortes del Valle, a les 9 mati. Padri en tot Serra. Han arguit Muntaner, yo, Mir, Auli. Propina 9 sous, 6 diners, y 6 sous, 2 diners.

Nota: Despres de la funcio, presents los Collegiats, se ha llegit el meu informe, a que ha menat donas son sentir el Collegi, y tots son estats del vot de Borrás, que ha duit escrit, esforsant poderse donar el Bachiller *in utroque*.

Lliso de punts a les 4 de la tarde de Joseph Vives sobre la llei I. *ad legem*. Li he arguit yo, Borrás y Muntaner. Propina 31 sous, 8 diners. Y se li ha conferit el bachiller *in utroque*, y encara que sols ha tingut dos bolletins blanchs, ha dit el Rector, *nemine discrepante*. Y acabada la funcio ha esforsat el Rector fes yo de retirar la protesta. Ha dit que no devia ni tenia arbitre, y que devia estar registrada pera los fins que tinguen lloch. No el Decret que haura donat.

L amon Jordi sen es tornat despres de haver dinat. No ha perlat ab mi per no haver tingut res que prevenirli.

El Vedel me ha entregat 6 sous de un grau de Filosofia, per Sindich.

8. Lliso de punts per el bachiller a les 9

del mati, de Francesch Cortes del Valle, a que he assistit y arguit, tambe Borrás y Dr. Muntaner. Propina 31 sous, 8 diners, y se li ha conferit el bachiller *in utroque*, ab dos vots, *nemine discrepante*, per haver dit el Rector que podia dispensar en un vot. Es inaguantable que esta funcio y la de ahir sols durassen en tot pochos minuts, esto es, menos de la mitat de los 5 quarts precisos.

9. Catarina, cuinera, a les 9 del mati ha dit que sen volia anar de casa. Li he dit que si ey havia pensat be que sen anás; pero esentsen anada y duita la roba, es tornada, y ab les majors sumisions me ha demenat la tornas admetrer. He convingut per servir a la Sra.

Accio de gracies la ha celebrada la Audiencia en Sant Domingo, acompanyada del Collegi de Advocats y dependents ab cochos. No he assistit per que ha plogut molt fort tot el mati, y estar refredat.

Paper en Dret, en 4 fulles en 4t., per Dn. Agusti Ruis sobre Son Hugo, lo he treballat tota la tarde ab ell y Cirer.

El Dr. Coll, Advocat, es vingut hora baxa ab recado del Sr. Fiscal dientme que mudave de casa, y que ya tenia alli possats los mobles, y que enviaria el diner. Ha dit Coll que el mitx any lo havia de rebre del matex Coll. Comensa a primer octubre.

10. Visita general de carcel, a que he assistit. Son estats los senyors Regent, Moscoso, Celeberri, Puig, Fiscal, Alcait, Reladors Fluxa y Vallespir, pare y fill religiosos y capella. Som surtits poch despres de mitx dia. No he firmat peticio alguna.

Defensa per dos soldats de España sobre haver permes entrar onze sachs de pebre bo per la murada del Puig. La he dictada a Pou la tarde de este dia: dos fulles.

11. He cobrat del Milicia Guillerme Serra de la Pobla deu lliures, cumpliment de les 18 lliures en que fonch condemnat; y en el recibo he expresat tenirles en deposit.

Som anat a la Comedia: *El Cain de Cataluña, hijo del Conde de Barcelona*.

12. El criat del Sr. Fiscal es vingut el mati a ferme seber que ya se era mudat a altra casa. Ha dit que encara ey havia alguns coloms. He respost que no corria presa, puis no la demanava llogater, que volgues entrar.

La Medona de Son Fuster ha duit un parei de coloms veis. Li he regalat sis teronges, 24 nous y tres fils de datils de Sant Domingo.

A el fill de Joseph Pou Martinet he dat 12 nous, dos teronges, etz.

13. Llorens, mon germa, el mati es vingut a dirme que ahir ma mare despedi a Catarina, la criada. Som anat alla a les onze, la he enviada a demanar a la criada, ha dinat y despres la he enviada a ma mare. Li he dat per ma mare 4 teronges, y per ella 12 nous.

Cararina, cuinera, es volguda anar al Hospital per posarse en cura radical dels ulls. No obstant, lo que li tinch bastret, li he donat per lo que necessit 6 sous.

Som anat a la tarde ab Dn. Agusti Ruiz en casa de Dna. Isabel Cavalleria, ahont he encontrat a el Dr. Ferragut y Dn. Francesch Berard. Se me ha encarregat el llibell y causa.

Som anat a la Comedia: *El hechizado por fuerza*. No val res la pessa.

14. He pagat sens exaccio per el meu visindari 14 lliures, 16 sous, 11 diners.

He pagat per el visindari de Antonia Ana, ma Sra., sens exacció, 9 lliures, 10 sous, 10 diners.

He pagat per el visindari de Dna. Catarina, sens exaccio, 5 lliures, 7 sous, 1 diner.

El criat del Sr. Fiscal es vingut a la tarde, y me ha entregat el rest de claus.

He regalat a Margarita del Sitjar y a la sua filla una camisa mia vella de escambrai per fer camietes, y mes un mocador petit de lo matex, altre de estopeta.

15. Son vingudes a la tarde la Sra. del Dr. Cava, germana tia, y cunyada y les nebesdies, filles de Monserrat. Los he donat a totes y a Cava, berenar de xoquolate, dos basines per muyar, y retgea y coques rosades.

16. He despechat ab el Procurador Cerda el proces de Dna. Isabel Cavalleria contra Dna. Catarina y son nebot Orlandis.

17. L'amo Esteva Verd de Andraitx aporta un brossat de ribelia.

El Rector de Andraitx envia dues gallines. Dat al seu misatge, 2 sous.

He recobrat el rellotge de butxaca nou, que tenia Mugnarot per compondrer.

He pagat al Procurador de la Merce tres lliures per la pensio de este any, vensuda als 4.

Som anat a la Comedia ab Bartomeu Serra, despres de haverli dictat la resposta sobre Clavari, intitulada: *La Arca de Noe*.

18. Es vingut el barco correvet, y en ell es vinguda carta fidedigna de haver elegit per Canciller al canonge Dn. Antoni Bisquerria.

Som anat a la tarde a perlar ab Sor Dame-to, Priora, y Sor Maria Luisa, Vicaria de Santa Magdalena.

Som anat despres a casa del Marques de Vilafranca, qui ha volgut que passas alli a dic-tar un paper per Ruiz.

19 Som anat al enterro a les... del mati, de Dn. Mateu Moragues del carrer de Sant Miquel qui mori ahir demati. No som pogut anar a enterro del Sr. Juan Rotger per esser estat a la hora matexa.

He enviat per Vicensa a ma germana de Sant Geroni deu reals castellans.

He entregat a Llorens, present ma mare, dins la sua quadre al mati, les 20 lliures, me-sada, o mes ver, un duret a ma ma mare y lo demes a Llorens, compresos 3 durets de dia 4

El Dr. Pol Pre, es vingut a la tarde, y hem llegit los comptes del Sr. Bartomeu.

He enviat a ma mare tres panades y un bossí rostit. Es de molto, que se mata ahir de past engrexat desde Pasqua florida. Fetes 26 panades.

L amon Jordi Company sen es tornat hora baxa. Vingue ahir demeti, o mes ver, antes de ahir a la tarde, y dugue una manada de ciu-rons.

20. Som anat a Santa Catarina de Sena, y he perlat no sols ab ma germana, sino tambe ab la M. Priora, present Vicens, Pre, sobre los seus comptes, y este ha expresat voler dexar la Procura, y de altres assumptes.

He cobrat 3 lliures, 10 sous, de la costurera que esta al estudiet, y es per mitx any, que concluirá a 16 de Agost.

Margarita del Sitjar ha dinat en casa, y li he regalat una panada.

He enviat a Dols Pre, toc de vespres, a casa del metge Mas, a saber el estat de Cata-rina, cuinera, y reservadament ha dit que la cura necessitaria mes de dos mesos. Dols Pre sen es anat a les 4 a Santa Maria ab el carro de casa Suau.

He rebut del escola de les monges de Santa Catarina un duret a compte del canyum.

El Rector de Andraitx se es despedit y pres sucresponjat, y un capella.

21. Junta en el quarto rectoral a les 10, en que han assistit el Rector, yo, Dr. Mulet, Dr. Borrás, y Secretari. Se ha llegit la repre-sentacio o apuntes per fer al Agent la repre-sentacio.

Junta a les 3 de la tarde en casa del Rela-

dor Nadal per el fet acordat entre el Capítol y Torrella. He assistit yo, y el Dr. March: los altres no.

He cobrat del Sr. Fiscal, per ma del Dr. Coll, 35 lliures per el mitx any, que comensa a primer de septiembre, y lo albara es de fecha de este dit dia primer.

Dols Pre es tornat de la vila, hora baxa, Som anat a la Comedia que es: *El Diezmo de las 100 Donzellas*.

El rellotge de similor, que havia tornat a casa de Mugnerot, lo he recobrat.

Margarita, monje, ma germana, ha enviat dues coques, una ordinaria, altra mes grossa.

22. Corpus. He vista la processó defront de la casa de la Ciutat amb Bartomeu Serra.

He entregat a Dn. Pau Vallbona el rest de claus de la casa del Fiscal y ell me ha entregat 4 durets, salvo.

23. Don Pau Vallbona es vingut y li he entregat el canvi de los 4 durets, que es estat 11 sous, 4 diners. Li he dat recibo de fecha de ahir, ab expressio de haver pagat per el primer mes, 6 lliures 10 diners; pero, la inteligencia es que sols he rebut 5 lliures, 10 sous, 6 di-ners.

He rebut del Sr. Bernat Garau les 20 lliures dels 3 mesos de Advocat de Pobres. Dit Sor, Bernat es vingut y havem perlat sobre la Pro-cura de les religioses de Santa Catarina, a qui he manifestat el paper que antes de vespres, me ha enviat la Priora, de que la comunitat havia elegit a aquell que yo anomenaria per Procurador de Mesada, Bastreta 150 lliures. Sobre esto tornara dema.

24. El pou de la casa ahont vivia antes el Sr. Fiscal, se ha escurat per 18 sous.

He assistit a les deu a la Junta en el quarto rectoral. No han assistit mes que Dn. Fran-cesch, yo, Dr. Mulet, y Dr. Borrás ab Amen-gual. Se ha corregit el poder que en borrador havia trasat dit Secretari, y se han llegit les cartes al Agent y altres.

He despachat el correu que partex vuy ab cartes per la Condesa y Dna. Catarina.

Som anat a la Comedia, sarsuela: *El Licenciado Farfulla*. Los senyors no son vinguts a la visita.

25. Som anat a casa de Moragues del car-rer de Sant Miguel y em som oferit a tot lo que maneria la vidua y fill.

He pagat a Mr. Verdel 38 sous 6 diners per el cumpliment de la llista de feina que li devia

Bonaventura, haventlo convensut que lo que era antes de 6 octubre estava pagat segons nota Bonaventura en llibret.

26. El Sr. Bernat Garau a la tarde me ha tornat la resposta admetent el ser Procurador y bastreta. Immediadament som anat a tornar la resposta a la Mare Priora, la que me ha dat gracies.

Som anat al hort de devant los capuchins, ahont he fet esporgar el germinar del terradet a la perfecció.

Som anat despres a la Comedia: *La Fura de Artaxerges*, ben traduïda.

27. He assistit a les 4 de la tarde a la lliço de punts major que ha dit Joseph Vives sobre la llei, y sobre el capitol que ha senyalat Muntaner, no obstant esser estat Borrás arguït de Tur. Han arguït Borrás, Muntaner, Pelegri y Frontera. Padri de gracia Serra. El torn lo ha tingut Borrás. Los tentants, Borrás y Muntaner. Propina 32 sous.

Despres de la funcio, que entre lliço y arguments ha durat una hora justa, som tornat a casa, he comprovat ab el Sr. Bartomeu Vicens Pre, los albarans de les mesades y despres som anat a visitar al Dr. Pol, Pre, y li he donat notici de tot.

28. He assistit a les 4 2/4 tarde a la lliço de punts major que ha dit el nebot del Inquisidor sobre el *Dotale predium* de la llei *Dotale D. de fundo dotali* y sobre el cap. *tranlato Sacerdotio de Constutionibus* li han arguït Bisquerra, yo, Mir y Auli: Padri de gracia Serra; el torn lo ha tingut Pelegri. Los tentants, Bisquerra y yo. Propina mia 4 lliures, 12 sous. Nota: que per subsanar el transtorn de arguments no arguïra Borrás a el que seguesca sino Serra o altre, a qui correspon.

Xoquolate per la Sra. una cuita feta ahir, y pagada al xoquolater de Cort. Ha costat sols 8 lliures, 16 sous. Son 23 lliures, 5 pessetes.

29. Antoni Calvo Sastre de Alcudia, que cuida de les terres de ma Sra., es vingut a la tarde, y li he donat orde para que venes en encant los trastos que havia en les cases, respecta que los Serres no los han volgut admetre en casa sua alli, si que tenien dada orde el seu majoral que si los hi entregaven los venes alli.

30. Som anat a la Comedia de iluminació, en que los no abonats han pagat 3 sous es: *Autigono y Demetrio* en que este allibera de la preso a aquell, son pare, del poder de Alexan-

dre y este queda despres vensut. Es molt bona per los afectes de amor a el pare.

31. En la visita de carcel ha estat en mitx el Sr. Moscoso, a la dreita Celeberri, y a la esquerra el Fiscal, essent axi que este sempre havia segut a la dreita. Y axi lo ensenya Mariny.

He rebut del Sr. Fiscal Dn. Juan Perez Villamil nou durets en or per dos mesos y mitx de lloguer y los 3 sous, 6 diners, los he donat per ell al criat. Dat recibo.

La Muntaner, alias Miraclet, vuy hora de vespres, se es feta retratar, y se ha observat molt be. Aportava rebosillo encarnat, randa blanca y polvos.

Primer juny. Diumenge. Mon onclo frare ha berenat en casa y yo despres, essent present.

Som anat a la tarde ab el Sr. Bernat Garau a la grada de Santa Catarina, ahont havem perlat ab la Priora y havem quedat que dema passat se li entregaria el poder y ell entregaria les 150 lliures y axi no han servit los diners que yo men he duit.

Som anat a casa de la vidua de Moragues Ribes, ahont havem perlat dels assumptes ab son fill.

He entregat a Sr. Maria Ignacia 4 reals castellans, que me ha demenat.

Som anat a la Comedia, que es la historia de los Emperadors, Graciano y Teodosio, y com la muller de este allibera a los dos de una conjuració.

2. He assistit a les 4 de la tarde en la Congregacio fent cap a un grau de Lleis, que se ha conferit a Dn. Joseph Vives. Padri Bartomeu Serra. Han arguït yo, Pelegri, Ferra y Muntaner Tomas. Propina 32 sous y Sindich.

He assistit fent cap a les 5 de la tarde de dit dia a les conclusions de Canons y Lleis, del Dr. Montis, Capellá de Dragons. Padri Borrás Han arguït Serra, yo, Auli, Bennassar. Padri de torn, Pelegri. Propina 15 s. 8 diners.

He comprat una marfega nova per la Sra. Ha costat 24 sous, 2 diners.

El P Capuchi, confesor de Bernat Flux, es vingut a disculparlo y demenar perdo de haverme, dit Flux, perdut el respecte ahir demati sobre la canonada. Vaitx entregar a mestre Bernat Palmer, que se trobava present, 9 sous per feina casa habitada del Fiscal.

3 Bernat Flux es vingut a demenarme perdo, y luego despres he donat orde a Dols Pre para los picapedrers.

Som anat a Santa Catarina de Sena a les 4 de la tarde ab el Sr. Bernat Garau, el qual ha entregat en durets de or y 4 peses les 150 lliures de procura.

He assistit a les 5 de la tarde a la lliço de punts del antedit Dr. Montis, que ha dit sobre el cap. 13 *de vita et honestate clericorum*. Han argüit yo Serra y Auli. Propina 31 sous, 8 diners. Tot ha durat tres quarts.

He assistit a les 8 del mati a el *Visto Bueno* de los plechs, y contra estil ha assistit tambe Borras, be que la Constitucio diu Catedratichs.

Llorens, mon germa, esta sangrat de vuy. y lo he sabut per Dols despres de passat el Rosari a les 11.

4. El Decano del Collegi, Bennasser, me ha enviat plech, en que me encarrega 3 capitols de la practica forense que se ha concluir dins 8 dies. Advertesch que la fecha es de 29 de Maig. El conserje dira etz.

El Sr. Bernat Garau, present el Capella Bartomeu Vicens, sen ha aportat al mati el llibret cabreu, per copiar los deutors censalistes.

La Muntaner ha continuat en dexarse tratar vestida com dia 31.

5. He assistit al mati fent cap a les 10 a un grau de Teologia, que se ha conferit a Juan Oliver y Palou Diaca. Padri el P. Lector, Arbona, Observant. Prop. 4 sous y Sindich.

Som anat antes a visitar a Llorens.

He cobrat de el ferrer Miguel Mayol, Doctor, sinch durets, 8 sous.

Temporalidats envien carta de fecha del dia 3 para que el dia 18 pas comptes sobre cens Congregacio.

Decano del Collegi lo he vist a la Plassa. He perlat sobre el Olici rebut ahir ab fecha de 29 sobre los capitols tocants a mi de la practica.

Bartomeu Serra, mon cosí, ha enviat del grau de Vives sis escalons de pasta de quartos; seran dos cada un.

6. He cobrat de Dn. Bartomeu Asensio onse lliures per lloguer de los mesos de maig y juny corrent.

7. He cobrat de Dn. Miquel Monserrat per ma de una criada sua quorante lliures per mitx any de lloguer de les cases, que comensa primer de este mes.

He enviat 70 estampes fines de Sant Bonaventuraa casa de Serra per vendre.

Ma mare es vinguda entrada de nit. Volia que yo obligas a Llorens que callas y no impedís que la filla de Mota la acompanyas a la iglesia. He respost que yo no trobava convenient dirli tai cosa.

8. He pagat a mestre Bernat Palmer, picapedrer, 51 sous, 8 diners per la llista de feina feta en la canonada del hort.

Som anat a casa del Marques de Vilafranca hora baxa: consultar sobre cedir beneficis de Menorca a Quadrado.

Som anat a la Comedia: *El Bruto de Babilonia*.

He estat en casa de Vallbona a oferirme.

9. He assistit fent cap a la Junta dels 4 Collegis, en que se ha acordat el informe a la Real Audiencia sobre catala llulista de la Confraria.

10. He entregat al *licenciado*, nebot del Dr. Mata de Porreres, el piech de cabrevacions ab cuberts plegamí, escrites.

11. Margarita, filla de Vicensa, entrega la clau de la botiga del carrer.

13. La Medona de Son Fuster aporta un brocal de llet y aubercochs. Dat nous, vellanes, teronges a la allota sua.

14. De Son Fuster duen mitja quartera de guixes, y mitja de faves, estes a compta.

15. He pagat a mestre Bernat Palmer de 4 ll. 18 s. per feina de la canonada.

Junta a la Congregacio del Collegi de Advocats. Eren los oficials menors, Contestí y vuit altres, y ha assistit el Sor. Fiscal, y ha seguit despres de el Decano. Se ha perlat sobre arreglar la practica forense y se ha convocat per diumenge vinent.

Som anat a la Comedia: *El Medico fingido*. Es molt flaca.

El Dr. Cava es vingut al mati y havem acordat la composicio entre el nebot del capella Orell de Sant Miquel y el Dr. Torello, Dr. Escalles y Sr. Joseph.

El xabech correu es arribat entrada la nit.

16. He cobrat de Medo Damiana 2 lliures 10 sous. He fet albira de vuy per mitx any vensut del lloguer de la botiga y botigueta. Es vingut a la tarde el P. Mestra Tomas Juan, Dominic ab el catala Dn. Bruno Vives de Valis y hi he donat peraula lo treuria a grau. Després lo he ensenyat la casa estudis y hort.

17 *dimars* Vax a el Cadastre a mudar el compte de Bonaventura en cap de Antonina. Ana y Descarrech de este compte el Colombar

y Son Abrines, posantlo al compte de los hereus del Dr. Antoni Serra, y no haventse en-contrat carregat Bonaventura de la quarterada de terra tencada, que fonch de Biniatria, he degut escusar este descarrech. Be que dits hereus de Dn. Antoni queden entregats de lo primer, segon y tercer, desde la publicació del testament de Bonaventura y cobraren la renda ja en 1785.

He comprat y enviat a Sor Maria Ignacia tres unses tabach per Dols Costa 15 sous, 2 diners.

Vatx a casa del canonge Bisquerra a donar la enhorabona de Cansiller.

Vatx a casa del Sr. Fiscal a perlar sobre practica judiciaria. Li he regalat despres per son criat dos exemplars de *Glorias de Mallorca*, en paper.

El catala Valls tota la tarde ha estat en casa, y li he dictat el proemi y principis de les dos llistons de punts.

18. Vatx a les deu del mati a la oficina de Temporalitats y he firmat el compte, que ha format o dictat el Dr. Leonart Oliver sobre les 15 lliures cens la Congregació, y sols dech 30 lliures, compresa la pensio que cau vuy.

Vatx al hort dins ciutat a compondre la encanyisada del terradet per pasionera.

19. He pagat a Margarita, monge, ma germana, deu reals castellans, Tinch recibo.

He entregat a Llorens en el portal del seu estudi a les 9, les 20 lliures de la mesada. Son 12 duren, 5 castellans, 2 tressetes.

He enviat a Sor Maria Ignacia, ma germana de Santa Catarina, un colomí cuit, farsit.

He assistit de padri de gracia a les 4 dos quarts de la tarde a Dn. Bruno Vives de Valls, catala, en la llisto de punts, que ha dit sobre la llei *hereditas I. de heredit. petit*. Y sobre el capitol *quamvis 15 de a etate et qualitate*. Li han argüit Bisquerra, Borrás, Bennasar y Pelegrí. Los tentants Borrás y Bisquerra, Bennasar y Pelegrí. El Padri de torn tocava a Serra y per estar fora a passat a Bisquerra. La mia propina es estade 3 lliures.

He dictat despres a Planes el Ofici responsiu a altre del Sr. Regent: Pobla.

El Sr. Antoni Company es vingut a posar en casa la tarde. Ha aportat dins un paner 30 rosquilles y 24 congrets de Sineu.

Som anat a la Comedia, passa bona: *La Suegra y la Nuera*, la matexa de ahir, y de dema.

20. He pagat 20 s. a el ferrer del carrer dels Llums per una ratera de ferro ab mordales.

Planes es vingut al mati, y sen ha duit de orde del Coronell la sumaria rebuda per el ofici de la Pobla, y el testimoni de la que rabe el Balie sobre los tres militars presos, respecte a no haverme conformat a el Ofici responsiu, dictat ahir.

Som anat a la Comedia, que es estat la matexa de ahir.

21. He assistit de Padri a les 8 a un grau de Lleis y Canons que se ha conferit a Dn. Bruno Vives de Valls, de Tortosa. Li han argüit Borrás, Frontera, Ferrer del Puig y Vives. Propina 12 sous.

He despachat el proces de la Universitat sobre Clavari, en orde al recurs del Collegi de Medicina.

Catarina de Valldemosa es vinguda. Aporta un paner cireres.

L amo Verd de Andraitx aporta dues bres ques parades, y el seu germa un paneroi de figues aubacors primarisçes.

Margarita monge, ma germana, ha enviat sis congrets redons y una coca.

22. Missa nova a la Merce a les onse y un quart del Mercenari, nebot de Isabet coxa. Ha durat 18 minuts.

He enviat a Catarina sis rosquilles de Sineu, que li ha duites Isabet al Hospital.

Junta del Collegi de Advocats a les 5 de la tarde en que ha assistit el Sr. Fiscal, sentat despres del Decano y a les espalles el canonge Ferrer. Se ha llegit lo treballat sobre el judici criminal per los DD. Ramonell, Caimari, Muntaner y Clar per ells matexos llegit. Sols havia Serra, Secretari, Frontera, yo, y Joseph March y los expressats.

He pagat a mestre Pere Juan Jaume, fuster. 4 duren en or per el concepte fins lo dia present, lo entench a compliment, puis les 2 lliures que faltarien son mitat de les 4 lliures que inclou el compte de les portes adobades de Son Fuster, de que ya se hague rao en el albara resolutiu anterior.

Guillem, criat, sen es anat a la tarde a la vila ab licencia a tornar dema.

23. Han comensat la obra de mudar el portal de la cambra ategida a la botiga, en que vivia la filla de Vicensa.

He rebut de Bernat Solivelles, flux, 15 lliures de la tersa de dema y mes 1 lliura, 10 sous, a compte del lliit li vatx vendre.

He assistit, fent cap, a las 5 de la tarde a un grau de Teologia, que se ha conferit a Bartomeu Noguera y Bibiloni, germa consanguineo del Dr. Noguera. Padri el P. Arbona, Observant, Propina 4 sous y Sindich.

Junta en el quarto rectoral, antes y despres del grau, en que se han llegit les cartes dels Bisbes y del Agent, y el borrador de lo que se los escriu a tots.

24. Som anat a visitar a la partera de Vallbona, visina, qui parl dia 23. Tambe som anat ab Llorens a fer visita a la cosina, casada ab el nebot del canonge Bisquerra. Sen va dema.

El Dr. Vives de Vails es vingut al mati ab el P. Dominic, Tomas Juan, y me ha entregat dins un paperet 4 durets. Devia ser major el regalo.

He sabut que ahir a la nit, a les nou, mataren un home a devora el Temple. Se diu tal, Pastor de llinatje, que vivia al carrer dels Botons. Sens extremauncio.

He rebut del Dr. Rafel Puigserver per ma de Joseph Puigserver, son germa, 196 lliures, 2 sous, 6 diners, ab les quals y les 3 lliures, 17 sous, 6 diners, que sobraren a la anterior tersa, per no haver bastat per los tocinos les 40 lliures que faltaven, he fet recibo de tot en llibre, esto es, de 200 lliures per la tersa de vuy, ben entés que en estes van compreses 8 lliures, 18 sous, per feina feta en el torrent, ab 1 lliure 10 sous, de 4 mitx jornals de carro, de aportar pedres alli. No se han contat les 12 lliures de les 6 quarteres ordi duit, perque se compensara ab les dues quarteres de xexa *et alias* de la reserva. Per memoria.

He pagat a la fornera, vidua de Pera Sunyer, forner, 35 lliures a compte del pa negre de los criats.

He regalat al criat, a Vicensa, Bet y a sa filla, un sou a cada una del grau.

El Sor. Antoni Company, Pre, y també Catarina de Valldemosa ahir, despres de haver dinat, sen tornaren a ses viles, y a esta vatx posar dins el paner una lliura arros, pa doble, y dos botifarrons.

25. He comprat una marfega per la Sra. Ha costat ab fil palomar, 24 sous.

Som anat al mati a veurer que em dexava manat el graduat catala y el P. Tomas Juan.

He escrit per el xebech correvet una carta responsiva a Dn. Juan Garcia.

Som anat a la Comedia: *El Villano del Danuvio*.

26. He assistit fent cap a les 4 dos quarts tarde a la llisto de punts, que ha dit Antoni Pau Coll, sobre la llei 41 *de condic. indeb* y sobre el cap 22 *de Decimis*, Li han argüit yo, Borrás, Frontera y Mir. Los tentants los matexos 4 y el torn de Padri lo ha tingut Frontera: el de gracia, Serra. Propina, 4 lliures, 12 sous, Som anat despres a la Comedia: *La Eugenia*.

28. He pagat a Mr. Canut quinze lliures menos un sou per la roba y enforro de un vestit de xamellot ingles, fosch, que te el sastre de Plassa.

Dn. Antoni Ignaci Pueyo vingue la nit passada, y estigue de les 9 a les onze, referint-me los seus assumptes de plets *et alias*.

ANTONI PONS.

(Continuarà)

D O C U M E N T S

SOBRE L'IMPOST Y ABASTO DE L'AYGORDENT

Los capitols acordats per los Honors Juan Llompert Regidor de la vila de Incha, Antoni Mayol Regidor de la vila de Soller, Jaume Benassar de son Corró Regidor de la vila de Campanet, Antoni Torrelló Regidor de la vila de Sineu, Rafel Queglas Regidor de la vila de Muro, Antoni Mora Regidor de la vila de Porreres, y lo Manifich Doctor en quiscun drets: Llorens Bauçà y Morey electos per les Universitats forenses de este Reyno de Mallorca a ex-

cepció de les viles de la ciutat de Alcudia, Llummayor, Alaró, Sensellas y Binisalem pera acordar y resoldre al modo com se a de pegar al Rey al Herari lo que ditas Universitats deuen anualment pegar per haverse dignat se Majestat (que Déu Guarde) llevar lo estany de aygordent en este Reyuo, e inseguít el poder que dites Universitats han atribuit a los mencionats Electos mediant actes rebuts lo un en poder del Discret Antoni Cirer Notari dels 18 dels corrents y lo

altre en poder de Miquel Mora Notari, dels 20 del mateix mes y any, son los següents:

1.º Primerament que aja de formar una companyia de tots los que voldran enteresar segons lo contingut en los sigüents capitols a cuyo fi se publicaran los matexos en dits universidats perque dins el termini de vint dies compareguen en casa del dit Doctor Bauça y Morey para expresar en que partida volen interesar

2.º. Que cualsevol persona qui vulla ser socia en dita companyia deurà essequir en béns o fianses la pertida ab que voldra enteresar tenin obligacio de adelantar lo que la companyia deu pagar al Rl. Herari per la tersa qui ve pagadera per tot este mes hagut respecta a la partide que interesara.

3.º Que dita companyia se obligara y donara fianses per pagar al R. Herari lo que dits Universidats han de pagar annualment al Rl. Herari, a gust contento y aprovació de dits electos proumentent servir imdemnes ditas Universidats no solament per al pago del Contingent si també per los danys y perjuís que feran, tinguen per no haver pegat dita companyia al Rl. Herari al Contingent de dites Universidats.

4.º Que en dits pobles forenses en son distrits, solement se podrà vendre ayguardent per menor, a compte de carrech y benefici de dita companyia, de manera que la matexa companyia designarà los tabernés, los aparexará ser necesaris en los dits pobles y sos respectius distrites per el comú abasto y consumo per menor y vendre dits aygordents.

5.º Que dita companyia subministrará los aygordents que per menor deuran vendre los tavernés designats a qui per el treball de vendre se pagará lo que se convindran ab la companyia per quiscum poble.

6.º Que en dits pobles se vendrà aygordent per menor y en son respectiu distrita a raho de un sou y quatre dines moneda de Mallorca la lliura essent de bona qualidat, a cuyo fi podran los regidors en sos respective distrites elegir dos personas peritas para que visuran los aygordents y mediant jurament declaren si son de calidat vendible com es costum en este Reyna de manera que no essent vendible no se admetran.

7. Que qualsevol persona de qualsevol estat y condició que sia podrà negociar comprar veremes y vins, fer aygordent donant rahó a

dita companyia o al diputat que serà, en la ciutat de Alcudia y vilas forenses quant voldrà fabricar havent de denunciar los la aygordent que haurà fabricada y lo mateix deurà practicar cremant el vi de cullita propia, y en lo cas de repesar los aygordents expressat la calidat si es llevos o llisa y si son fabricats de vi de negoci o de cullita propia.

8.º. Que tots los aygordents fabricants de vi de cullita propia o de prensats o de qualsevol tant de cullita propi com de veremes compradas, podran los dueños compellir la Companyia o compar dit aygordent axí llisa com ab llevors essent de bona qualidat com queda previngut en lo capitol 6 a saber lo ab llavors a rahó de 2 ll. 2 s, de dita moneda per quartí, y la llisa a rahó de 8 ll. 16 s. y haventse de transportá de un poble a altre dita companyia pegara los ports advertint que dita companyia tindrà un mes de espera per pegar a los dueños el valor de los aygordents venuts durant este moratori per el temps de mitx any contedor desde el dia se posará corrent lo asiento y vendrà per menor a compte de dita companyia y pesat al mitx any deurà la companyia pagar contant el valor dels aygordeuts fabricats de vins de cullita propia y de present com queda previngut.

9.º Que dita companyia podra compellir los dueños dels aygordents fabricats de vins de cullita propia a que los venen dits aygordents en el preu que van expresats en lo antecedent capitol y se adverteix que cualsevol cosetxer qui voldrà rennciar la facultat de porer compellir la dita companyia a comprar los aygordents haurà fabricants de vins de cullita propia no podrà ser compellit a la venda y los tals aygordents se regularan y tindran son despaix per major del modo que abaix se expresarà respecta dels vian de negoci.

10.º Que los aygordents febricaran en dita ciutat de Alcudia y vilas de vins de negoci podran los fabricants o dueños extreura del present Reyno o vendre a cualsevol persona per embarcar sens haver de pegar cosa alguna; però tindran obligació de denunciar y justificar lo embarco y també matex podran vendre dits aygordents per el consumo de la Ciutat de Palma en el cas que esta Ciutat no se agreg, no aproph lo resolt per dits electors, tenin per ó obligació de aportar guia per justificar que an venuts los aygordent en dita Ciutat.

11.º Que tots los fabricants dueños dels

aygordents podran consumir lo que prudentement necessitaran per son propi us y de la sua familia, pegant deu sous de dita moneda a la companyia per cada quartí que en ses casas se consumirà.

12.º Que qualsevol persona qui contreferà y no observarà lo contingut en los antecedents capitols deurà per quiscuna vegada que serà atrobat ab fraude o contrabando pagar 25 ll. de dita moneda que se aplicaran un ters per repartir a los pobles del distrita ahon trobara al contrabando, altre ters al acusedor y lo altre ters a la companyia, y los aygordents y fustes menors de botes congregiades serà perdut y de comís y se aplicara a la companyia advertint que el repartiment dels ters expectant als pobres se ferà a direcció dels honors rejidors del distrita haont se trobarà el fraude.

13.º Que tots los aygordents que se transpaseran de un poble a altre sia contrebando sinó aporten guia encorreran en las matexas penas.

14.º Que cualsevol persone de qualsevol estat y condicio que sia degue denunciar dins el termini de tres dies contedors desde el dia de la publicació de estos capitols tots los aygordents que vinguen en son poder y per esto deguen acudir a la persona que dita companyia tindrà designade a cade poble y no esent legals les denunciacions o omitint el denunciand incorreran en las mateixas penas contingudas en el capitol 12.

15.º Que se admetrà a cualsevol fabricant a mitxas a rahó de vuit per cent cada any.

16.º Que volent los dueños dels aygordents es trobaran existent al dia de la publicació de estos capitols vendre los tals aygordents a la companyia se los pagarà dins el termini de

un mes en los preus designats essent de bona qualitat.

17.º Que dit asiento y companyia de que preservar per lo termini de sis anys contedós desde el dia se poserà en execusió lo contingut en estos capitols a fi unicament de porer aportar-se de la companyia los que voldran y podran asociarse los que no venent voldran interesar y per lo demés contingut en estos capitols per-serverarà lo asiento y companyia.

18.º Que si sa Real Majestat (que Déu Guarde.) se dignàs alliberar este Reyno del pago del contingut podrà la companyia vendre los aygordents que tindrà comprats com queda previngut en lo capitol 6 a cuyo fi deuran de promte denunciar y dar rehó a les Universitats forenses de los ayguardets, que tindran existents, compradas, y despues de esto sessarà lo asiento y companyia advertint que per tot el temps vendran dits aygordents despues de la liberació de sa Magestad, deura la companyia pagar al contingut pro rata que deurà pagar al Rl. Herari a la persona o persones que dites Universitats destinaran que se deurà aplicar a benefici comú de las matexas Universitats, segons y hagut respecta a lo que dites Universitats, han pegat per las tersa al present vensudes en lo any 1746 a 1747.

Die 27 febrer 1748. Racompte y feu fee Juan Llobera... y corrador aver publicat el present paper an els llochs acostumats de la present vila ab so de tambor y an mes no se ha proseit etc. Jo Juan Vallori asistent de scrivà real don fee aver ser publicat el present paper etc.»

(Arxiu Municipal de la vila de Selva)

J. LLADÓ Y FERRAGUT

L U L · L I S M E

Revistes i diaris

Coronedi, P. H. *II manuscrito vatic. Lat. 9443 del «Felix di Raimundo Lullo»*. (*Arch. Romanicum* 1932, n.º 16, pp. 411-432.)

—Gaston Etchegoyen: *Le Livre de l'Ami et de l'Aimé*. (*Etudes Franciscaines*, Revue publiée par les

Frères Mineurs Capucins, Paris. N.º 260 (novembre-desembre 1933) pp. 587-99; n.º 261 (janvier février 1934) pp. 54-69; n.º 262 (mars-avril 1934) pp. 172-193

Comprèn la part publicada en aquests tres números: unes notes necrològiques sobre G. Etchegoyen (mort 1922); una introducció d'aquest, resum de la vida de R. L.; un estudi del mateix sobre el *Blanquerna*, fonts del llibre d'

Amic e Amat, i sobre la mística de R. L. segons el dit llibre; i comença la traducció francesa d' Etchegoyen del Llibre d'*Amic e Amat*.

—Lull's Mission and Message (*The Moslem World*) 1932, n.º 22, p. 14)

Reproducció de pregàries i pensaments de Lull sobre la conquesta de Terra Santa i la conversió dels sarraïns. (Ex: *Il Pensiero Missionario*, 1932, n.º 4, p. 102)

—Riber, Lorenzo. *Un anti Lulio*.

(*Boletín Academia Española* Madrid, 1932, n.º 19, pp. 249-259). Notes biogràfiques d' Anselm Turmeda.

—P. Andreu de Palma de Mallorca, O. M. Cap. *Les idees jurídiques de Ramon Lull (Idees relatives a varies rames del Dret)*.

(*Studia*, Revista mensual, Palma de Mallorca, Septiembre 1934, Any VI, n.º 63, pp. 217-19.

—Arbona Oliver, Miquel. *Glossari. Llegint Ramon Lull*.

(*Sòller*, 8 setembre 1934).

Varia.

Conferència

Dia 29 de maig a l' Escola Normal de Mestres de la Generalitat, a Barcelona, donà En Miquel Ferrà una conferència sobre el tema: *Ramon Lull: la vida i les obres*.

La Causa Pia Lul·liana.

Per disposició de l' Excm. i Rdm. Sr. Arquebisbe-Bisbe de Mallorca, Dr. Josep Miralles Sbert, de 14 de juliol d'enguany fou reorganitzada la Junta de la Causa Pia Lul·liana de Mallorca, la qual quedà constituïda en aquesta forma.

Representant del Prelat, M. I. Sr. Bartomeu Pascual i Marroig, Lectoral; Id. del Capítol Catedral, M. I. Sr. Antoni Canals i Rullan, Arxiprest; Id. del Clergat mallorquí, M. I. Sr. Miquel Alcover i Castañer; Id. del Col·legi de la

Sapiència, M. I. Sr. Nadal Garau i Estrany; Id. de les Ordes Religioses, R. P. Miquel Vidal i Montserrat, T. O. R.; Id. de la Venerable Orde Tercera, Sr. Jordi Dezcallar i Montis; Id. de la noblesa mallorquina, Sr. Joaquim Gual de Torrella i Gual; Id. de la Ciutat de Palma, Sr. Ferran Truyols i Villalonga; i Id. dels estudiosos del saber lul·lià, M. I. Sr. Antoni Sancho Nebot, Magistral.

Per l' expressada nova Junta foren presos els següents acords:

Nomenar President de la mateixa al M. I. Sr. Arxiprest i Secretari al M. I. Sr. Magistral; recollir tots els papers de la Causa Pia, tant impresos com manuscrits, classificar-los, catalogar-los i depositar-los a l' arxiu de la Cancellaria Episcopal;

acceptar el saló d' actes del palau episcopal per la celebració de sessions, que seran al menys, una abans del dia de la Conversió, i una altra abans de la festa del Beat i centralitzar en la Depositaria Episcopal, en compte separat, els fons de la Causa;

tenir constantment encesa una llàntia davant el sepulcre del Beat, nosols ressuscitant pràctica antiga, sinó també imitant la introduïda a Barcelona, essent Prelat d' aquella ciutat el nostre actual, davant el de Sant Ramon de Penyaforat, en la Seu barcelonina; i

acollir, amb tota gratitud, els oferiments del nostre paísà el caputxí R. P. Andreu de Palma de verificar, aquí i a l' estranger, indicis de proves apodíctiques del martiri del Beat, i agrair les facilitats donades, a tal efecte, pel Rdm. Provincial dels Capuxins de Catalunya.

Acord de l' Arqueològica

La nostra Societat Arqueològica Luliana, decidida a commemorar el present centenari i desitjosa de donar a una aportació congruent amb els seus mitjans, tota l'eficàcia i perdrabilitat possible, prengué l'acord de contribuir a la publicació de l'obra inèdita de Ramon Lull amb l'edició d'un volum de tractats lul·lians acoblats sota el tema i títol de: *Escrits Missionals i de Croada de Ramon Lull*.

Els treballs per l'edició d'aquest volum estan començats i l'obra serà realitat, Déu volent, dins el pròxim any.

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

D O C U M E N T S P E R L A H I S T Ò R I A D E L L U C H

INVENTARI DEL OR, ARGENT, JOYAS E ALTRES BENS DE LA CASA DE LA VERGE MARIA DE LUC*

(1840)

Die veneris xxv mensis Augusti anno a nativitate Domini m.^occcc.^olxxx.

Nouerint universi Quod anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo, die veneris vicesima quinta mensis Augusti, magnificis et circumspectis viris dominis Michaelae de Sancto Johanne domicello et Bernardo de Olezia, duobus ex Juratis Universitatis et Regni Maioricarum, existentibus personaliter in ecclesia Beate Marie de Luco, ad quam venerunt pro adimplendis his que per eorum immediatos precessores in eorum testamento scripta fuere, et eisdem reliqua. Ego Johannes Porquers notarius et ad presens scriba dicte Universitatis qui unacum predictis Magnificis Juratis ad hanc veni ecclesiam, instatus et requisitus per predictos Magnificos Juratos ac etiam per Petrum Lobera et Johannem Demer operarios ac parrochianos dicte ecclesie ibidem presentes ac etiam presentibus et volentibus discretis Francisco Prats et Antonio Segrera presbiteris in ipsa ecclesia residentibus, qui Anthonius Segrera infrascripta

omnia in custodiam habebat, assumptis et vocatis pro testibus discreto Johanne Matheo et Anthonio Campos de Pollencia feci et continuavi inventarium de auro, argento, jocalibus et aliis bonis et rebus dicte ecclesie ac illius domus in hunc qui sequitur modum.

Primo una custodia d'argent deurada asmel-tada ab la copa de crestall ab una creu e corona alt en la cima de la dita custodia, al peu de la qual son les armas de ondes blanchas e vermel-las, en les quals armas ni ha tres qui son tre uessades de una barra negra, les altres son sens dita barra: la qual custodia serveix per lo Corpus Domini lo die de la festa del Corpore Xristi.

Item, una creu d'argent asmel-tada de duas pessas de altaria de hun palm e mig ab armas de Unissos e Valentins.

Item hun ymatge de Nostra Dona d'argent deurada ab lo Ihesus al bras, es la dita Nostra Dona de hun palm e mig de altaria ab una corona ab cap e al la ma dreta una flor de lir d'argent blanc e lo Ihesus te hun libret d'argent, te la dita Nostra Dona hun collaret al coll de grans d'argent deurats et de grans d'etzebeja.

* *Conti: Secuestre dels béns del Monestir de Lluch i inventari dels mateixos en juliol 1478*, publicat pel Sr. Josep Mir, en *BOL. SOC. ARQ. LULIANA*, T. III (1889-90) pp. 198, 214 i 226.

Item, hun altre ymatge poquet de Nostra Dona d'argent deurada ab lo Ihesus al bras lo qual te hun pom ab una una crueta, es de altaria de poc mes de hun palm.

Item, hun relliquiari de cretall gurnit d'argent ab una crueta d'argent alt en la cima levadissa, en lo cap de la qual creu ha una pedra de vidre blava e una verda, en lo quall relliquiari ha hun hos de Sancta Eulalia ab pedres de vidre verdas blauas e vermellas ab tres senyals asmeltats en los quals es la figura de Sancta Eulalia.

Item, una creu d'argent blancha en la qual ha hun tros de la vera creu ab quatre pedras de Iherusalem, es la dita creu patita.

Item, hun cos de crucifixi d'argent de altaria de mitg palm.

Item, una capsa d'argent dels olis e de la cri ma de llagaria de hun forc.

Item, una capça petita d'argent ab tres botons de perlas ab hun cordo de ceda negre, serveix la dita capça per anar a pernuïar.

Item, hun pom d'argent blanch ab una branca de coral, es lo dit pom de gruxa de de hun precech.

Item, hun calser ab sa patena ab les armes e marcha de pi.

Item, altre calser d'argent ab sa patena ab les armas de gerras.

Item, hun altre calser d'argent ab se patena ab tres asmalts al peu, ço es en lo hu es lo crucifixi, l'altra la Verge Maria e l'altra Sanct Joan Bapista ab senyal de serra, de torras, castell e puig.

Item, hun altra calzer ab se patena d'argent poquet en la qual patena ha una creu ab una ma.

Item, hun altra calzer ab sa patena d'argent ab una marcha den Pera Spanyol maior la qual marcha sta sots lo peu del dit calzer.

Item, una bassineta patita d'argent per bateiar de un palm de diametre ab hun Iesus ab letres al mig.

Item, sis canedellas d'argent duas grans e duas migenseras e dues xichas.

Item, una diedema del Jesús d'argent deurada ab hun titol de Jesús ab letres.

Item, una altra diadema d'argent blanch ab una creu vermella.

Item, una scarpe dor de deu peças ab bateus de ampla de un dit e mig la qual ha donat lo honó en Gabriel Gual.

Item, una corretge ab parxo morat ab cap e ciuella e dotze platons d'argent.

Item, altra corretge ab parxo de brochat carmesí ab cap e ciuella de ampla de dos dits e deu platons d'argent tals de la una part com altra, la qual ha donada lo discret en Miquel Ferrer notari d'Alcudia.

Item, un altra corretge ab parxo lehonat picat d'or de amplitud de hun polzo ab cap e ciuella e dotze platons d'argent.

Item, altra corretgeta patita ab parxo carmesí vella, ab cap e ciuella niellat ab vuyt platons blancs.

Item, sis scarpetas d'argent deurades obre de Napols.

Item, set ulls d'argent e alguns trossos de coral.

Item, hun nas d'argent.

Item, duas capças de tercia vuytoudes obre del Garb o de Fes, buydes.

Item, tres ymatges de Jesús ab sengles robes de cambray e lo hu te la corona de perlas.

Item, hun pali de ras de la visitació de Johatxim ab Sancta Anna.

Item, tres toualles listades.

Item, una toualle obrade de ceda.

Item, altra toualla de drap prim ab senyal de perlas ab los caps de ceda vermella.

Item, un altra touallola brodada de fil d'or ab los caps ab treuador.

Item, un pentinador de tela de cambray gurnit de telas d'or batents lo qual han donat perquè servescha a mantell a Nostra Dona.

Item, una touailola de filenpua ab barras blanchas encasades. Item, hun missal de pregamins ab tenchadors d'argent ab hun cuxi.

Item, una curtineta de ceda morischa per tenir sobre l'altar l'argent.

Item, dos graons de fust per tenir lo dit argent.

Totas les demunt ditas coses son stades atrobades demunt l'altar maior.

Item, dins la custodia de fust qui sta demunt l'altar se ha trobada una capceta d'argent a hon sta lo Corpus Domini per anar a combrregar.

Item, dos canalobres ab bacinas grans sobre lo dit altar.

Item, una cortina de carmesí qui serveix quant se leue lo Corpus Domini, en caschun angle te la qual sta scrit lo nom de Jesús ab perles.

Item, sobre la dita custodia ha tres bran-chas grans de coral sens polir.

Item, una branca de coral patita pulida.

Item, tres corones de or barberí guarnides de perles menudes.

Item, lo ymatge de Nostra Dona ab lo Jesús al bras tot de alabastra clauat en lo retaule, lo qual ymatge tenia les coses següents:

Primo, te al cap una corona de perles menudes sobre la qual ha un altra corona d'argent deurada rodona.

Item, lo Jesús te una corona de perlas menudes.

Item, hun collar de grans d'argent deurats qui son en nombre xxxvii.

Item, hun altre collar de grans d'argent deurats qui son en nombre xxx.

Item, hun altra collar de grans de oliua d'argent deurats son en nombre xxi.

Item, hun altra collar ab sis balas de perles menudes e xviii grans d'argent deurats de grux de oliua e hun gra de coral e hun d'argent patit.

Item, hun altra collar de grans d'argent deurats son en nombre de xxxviii.

Item, altra collar de grans d'argent qui son en nombre Lx.

Item, hun collar de grans d'or que son en nombre xxxviii e una vergueta d'or tranchada.

Item, una cadzeneta d'argent deurada de bagas redonas menudes de largaria de dos palms e hun quart de cana e una justina d'argent dins la qual es Sancta Caterina cuberta de cristall ab sis grans d'argent alentorn.

Item, una cadzeneta de fil d'argent tirat de quatre palms de largaria.

Item, hun collar de perles menudes de sis fils, te dos palms e hun quart de larch.

Item, dues manilletas d'argent de infanta petita deurades.

Item, hun fil de perlas en que ha cxii perlas de compte en que na xv o setze grossetas e les altres manors.

Item, hun mantell de Nostra Dona de brochat carmesí ab cortapisa de vellut negre e hun mantellet del Jesús de brochat matex forrat de tela negre, les quals coses ha donades la muller primera del honor en Johan de Galiana.

Item, una gonella de Nostra Dona de brochat carmesí ab cortapisa de domàs blanc ab senyal de dues gerretas de perles menudes.

Item, una squerpa d'argent deurada de deu pesas.

Item, en lo tabernacle de Nostra Dona se trobaren vuyt ulls d'argent.

Item, tres ventrells d'argent.

Item, dues barres de caxals d'argent.

Item, dos caps petits d'argent.

Item, dos collars de mariner de fil d'argent.

Item, una ma d'argent.

Item, xxxviii lantias d'argent entre patitas e grans les quals stauen peniades entre lo retaule e lo capell qui sta sobre l'altar.

Item, en lo dit capell sinch mamelles d'argent.

Item, tres ulls d'argent.

Item, dos ventrells d'argent.

Item, dos collars de mariner de fil d'argent.

Item, hun ymatge de Nostra Dona poquet de alabastra.

Item, quatre columnas de marbe entorn l'altar en les quals corren dues cortines barrades blaues e vermelles ab anells.

Item, hun cortinatge de canem blau ab toualló e fiocadura vermella e blanca, del qual cortinatge sta encortinada la capella de la dita Nostra Dona.

Item, dos canelobres grans de ferro qui stan deuant l'altar.

Item, hun canelobre gran ab puntas de ferro.

Item, hun altar de Nostra Dona de Gracia en que es Sanct Pera e Sanct Jacme en lo qual altar ha dos canelobres ab sengles bassinas.

Item, dues touallols listades e una touallola.

Item, hun pali de ceda ab tres senyals d'or ab armas de Bru.

Item, hun ymatge patit de maibra de Nostra Dona sens lo Jesús.

Item, huns organs patits.

Item, hun altra altar de Sanct Cosme e Sanct Demià sobre lo qual havia hun ymatge de Nostra Dona patit.

Item, hun pali de ceda morisca ab senyals den Pera Bernat cossari.

Item, duas touallas e una touallola.

Item, hun altar patit de la Passió qui sta fora la capella en que havia duas toualles e una touallola e hun pali de ceda pintada.

Item, dues campanes, una gran altra poqueta, la gran es trenchada e l'altra censera.

Item, hun rastre de patrenostres de coral ab hun botó de perlas menudes al cap tire xvi palms, son los dits patrenostres de gruix de gra de lantriska.

Item, altre semblant rastre de patrenostres de coral hun poch pus menuts de larch de nou

palms cenar ab xxiv grans d'argent semblants dels patrenostres de coral.

Item, hun altre semblant rastre de patrenostres de coral de semblant gruxa circha deu palms cenar de larch ab un botó de perles menudes.

Item, una panitencia de coral de semblant gruxa de quatre palms de larch cenar.

Item, altre penitencia de coral de semblant gruxa de cinch palms de larch cenar ab hun gra d'argent deurat.

Item, hun altre rastre de grans de coral de semblant grux entre deu palms de llarch cenar.

Item, hun altre rastre de grans de coral de semblant gruxa ab hun botó de perlas menudes e una crueta ab hun crucifici d'argent en lo qual rastre hauia xxxviii grans d'argent de la gruxe dels dits grans de coral.

Item, hun altre rastre de grans de coral de gruxa del pinyol de hun ledó ab hun botó de perlas menudes en que ha DCL grans de patrenostres de coral de bella color.

Item, una squerpre antiga d'argent molt baix deurada de diversos trossos.

Item, hun collaret de grans d'argent redons deurats ab perles menudes, son los grans xii.

Item, hun collaret de grans d'argent deurats redons son xxvii.

Item, hun altre collar de grans d'argent grossets deurats de gruxe de hun ledó, son lij grans.

Item, hun altre semblant collar de grans d'argent deurats en que ha xi grans de grux de oliua e deu menuts redons.

Item, hun altra collar de grans d'argent deurats redons de gruxe de lantríscha, son xxx grans.

Item, hun fil de grans d'argent deurats menuts en que ha LViii grans.

Item, altre fil de grans d'argent redons deurats de grans de lantríscha son en nombre LXX grans.

Item, altre fil de grans d'argent deurats hun poch majorets son xxxviii grans.

Item, hun collar de grans d'or fets a puntes de grux de hun ciuró son 4 grans.

Item, hun altre collar de patrenostres negres en que ha xviii grans d'argent ab algunas perlas falsas.

Item, hun altra collaret en que ha xviii grans d'argent deurats menuts.

Item, un altra collar de grans de atzebeja en que ha xxv grans d'argent deurats.

Item, hun altra collaret de grans negres

menuts ab perles menudes en que ha xxv grans d'argent deurats.

Item, altra collaret de grans de atzebeia en que ha xxxvi grans d'argent deurats.

Item, dos collarets de perles menudes en que ha xxxxi grans d'argent deurats.

Item, altra colliaret de grans d'argent en que ha xxxviii grans.

Item; un altra collaret de perles menudes en que ha xxiii grans d'argent.

Item, altre collaret de grans d'argent menuts al cap dels quals hauia hun orellall, son los dits grans Lxxvii.

Item, altre collaret de grans d'argent son en nombre xxxviii.

Item, altre collaret de perles menudes en que ha LViii grans menuts d'argent deurats.

Item, hun collaret de perles menudes de tres fils en que ha grans menuts negres.

Item, hun collaret en que ha xxxviii grans d'argent e algunas perles menudes.

Item, altre collar de perlas menudes ab xx grans d'argent deurats.

Item, altre collaret en que ha xxxiii grans d'argent deurats.

Item, altre collar de grans d'argent mesclats ab grans de atzebeia son los dits grans d'argent xxiii e una turtugueta d'argent buyda molt patita.

Item, altra collar en que ha xxxv grans d'argent deurats

Item, hun fil de perlas en que n ha de grossetas e menudetas, tire lo dit fil hun palm e tres quarts cenar.

Item, un collar de perlas menudes en que ha xxii grans d'argent deurats e una perla grosseta molt redona e un orellall e un plató d'argent.

Item, hun collar de atzebeja en que ha dos orelles d'argent e xxxiii grans d'argent menuts.

Item, altre collar de atzebeia en que ha viii grans de coral menuts e xii d'argent deurats redons.

Item, altra collar de grans d'argent menut redons que son en nombre Lxi.

Item, altra collar de grans de atzebeja en que ha xxxii grans d'argent deurats patits.

Item, altra collaret de grans de coral que son xv grans e xi grans d'argent deurats.

Item, altra collaret en que ha xv grans d'argent deurats.

Item, hun collaret de grans de vidre vert en que ha xiii grans d'argent deurats.

Item, altre collaret de grans de atzebeja en que ha XIII grans d'argent deurats.

Item, hun caxal d'argent ab una cadeneta d'argent.

Item, XXVII grans d'argent de gruxa de una oliua los quals stan sens enfilar.

Item, hun ferro de passador d'argent.

Item, dotze grans d'argent menuts sens enfilar, una manilla d'argent petita ab alguns trossets d'argent menuts.

Item, hun buliquet de drap en que ha unas pochass de perles menudes ligades.

Item, una penitencia de patrenostres de vidre grosses color de turqueza de grux de una avellana ab sinch patrenostres de vidre deurats.

En la casa del secrari

Primo, una caxa gran en la qual eren les coses següents, ço es una capa de xamellot blau ab perfils e capulla de vellut vert ab hun botó de fil d'or e lo floch de ceda carmesí ab fil d'or ab tres senyals a la capulla de peras grogas ab lo camp morat forrada de canem vert.

Item, una casulla de vellut blau ab senyal de Callar de la dona Agnès Abrina ab paraments de fullatges d'or e de ceda forrada de tela blaua.

Item, altre casulla de domàs blau pampolat ab fres de vellut carmesí ab trenas d'or forrades de tela negra, astola e manipla del dit domàs.

Item, una casulla de porpre blanca de fil d'or cosa antiga e ja vella ab lo fres de vellut vermell ab la Salutació ab diverses armas.

Item, altre casulla de pampolat vert e vermell ab lahons d'or ensà e enllà ab lo fres de vellut blau ab diverses senyals, astola e manipla del dit drap.

Item, hun altra casulla de pampolat vert e vermell ab lahons d'or cosa antiga ab lo fres negre ab obres blanques forrada de tela blaua.

Item, una casulla de pampolat vert ab hun fres de barras vermelles e blanques forrada de groc ab stola e manipla de diverses colors.

Item, una casulla de ceda blanca ab una creu detràs vermella ab senyal de cervos forrada de groch.

Item, una casulla de olanda ab hun fres brodat d'or forrada de tela blanca, manipla e stola del dit drap.

Item, una casulla blanca de cotonina ab lo fres de ceda vermella forrada de blanch,

camis, stola, manipla, amit del dit drap ab son sinyel.

Item, hun camis ab paraments de ceda verda ab barras blanques, manipla de vellut vermell e stola de diverses colors, amit e sinyel.

Item, hun camis ab paraments de ceda de moltes colors, sinyel, amit e astola dels dits paraments.

Item, hun camis ab paraments de carmesí, sinyel astola e manipla dels dits paraments e àmit.

Item, una deumàtiga de carmesí ab paraments de domàs vert deuant e detràs folrada de tela vermella.

Item, una touallola de euangelis de xemellot vert ab flocadura morada e vermella folrada de tela blaua.

Item, altra touallola de euangelis de cetí burell ab lo Jesús scrit de letras ab dos senyals de ma, ab diverses fullatges ab fres de veta d'or folrada de tela blaua.

Item, una touallola blanche ab creus blaves.

Item, altra touallola ab creus vermelles.

Item, altra touallola de fil prim ab vora de ceda.

Item, una touallola brodada al cap de auellets ab flocadura de ceda blanca e vermella.

Item, altra touallola ab flocadura de ceda morada ab senyals brodats hon ha lehons e arbres.

Item, una touallola blanca ab randa.

Item, altra touallola blanca ab randa.

Item, altra touallola ab obres morisches.

Item, una touallola de filempua ab listes d'Elmaria.

Item, una touallola blanca ab roses de ceda negra brodada ab flocadura llarga de ceda negra.

Item, una touallola brodada ab anyells pasquals e títols de Jesús.

Item, una touallola blanca ab serras llargas.

Item, un altra touallola blanca ab listes e creus blaves ab hun poch de randa.

Item, una touallola blanca llarga e ampla ab randa ab creus blaves.

Item, manil d'Elmaria de ceda negra ab listes grogues vermelles e blaves.

Item, una touallola de ceda ab flocadura de fil d'or de ceda verda e carmesina.

Item, hun manil blanch ab listas negres ab pichs vermelles.

Item, altra touallola blanca ab randa.
 Item, hun manil scachat vermell ampla de ceda, obre barberescha.
 Item, altra touallola ab flocadura de ceda negra e vermella.
 Item, una touallola ab creus vermelles.
 Item, hun mandil de ceda negra ab barras de fil d'or.
 Item, dues toualles listades.
 Item, una cortina blanca qui servex de coresma deuant laltar.

Item, en una altra caixa foren atrobades les coses següents:

Primo hun pali de domàs blau ab son frontal forrat de tela blava ab flocadura groga e vermella.

Item, altra pali de pampolat vermell ab senyal de cordó ab son frontal.

Item, altre pali negre de coresma de tela negre folrat de vermell.

Item, hun pali barrat blau e vermell de tela ab flocadura blanca e blava folrat de blanch.

Item, hun frontal de ceda verda ab senyals de frens.

Item, hun frontal de ceda verda ab flocadura vermella.

Item, hun pali de pampolat vert de ceda ab senyal de paguós ab flor de lir folrat de tela verda.

Item, una cortineta per deuant laltar de coresma de tela negra ab títols entorn.

Item, una touallola listada noua.

Item, hun mantell de domàs vert ab brots de perlas menudes de Nostra Dona ab hun mantellet del Jesús del dit domàs.

Item, una gonella de domàs vert pampolat de Nostre Dona ab cortepiza de vayres vells.

Item, una gonella de domàs vert pampolat de Nostra Dona forrada de tela verda.

Item, hun mantell de domàs vert nou de Nostra Dona ab senyal de Costa ab perfil de ceda vermella.

Item, hun mantell de vellut negre de Nostra Dona ab perfil de ceda groga ab trena d'or entorn.

Item, hun mantell de carmesí de Nostra Dona folrat de tela blava ab perfil de arminis vells.

Item, hun mantell nou de vellut carmesí de Nostra Dona folrat de tela blava.

Item, hun mantell de vellutat ab vayres entorn.

Item, hun mantell de vellutat vert de Nostra Dona.

Item, hun altre mantell de pampolat ab molts aucells ab perfil de ceda vermella.

Item, hun mantell de vellutat vermell forrat de vayres.

Item, altre mantell de carmesí folrat de tela blanca ab vayres entorn.

Item, hun mantell de vellut blau ab steles de perlas folrat de tela blava.

Item, una gonella de Nostra Dona de carmesí ab perfil de cetí blanch.

Item, altre mantell de vellutat vermell folrat de vayres vells e pelat.

Item, hun mantell de vellut blau ab molts senyals de perles menudes folrat de tela blava.

Item, altre mantell de vellut vert folrat de tela blava.

Item, altre mantell blau folrat de tela blava.

Item, altre mantell de cetí carmesí ab perfil de domàs negre.

Item, altre mantell de domàs blanch ab pinxetas d'or ab perfill de carmesí.

Item, hun mantell de vellutat negre folrat de vayres.

Item, altra mantell de pampolat vert ab perfil de diverses colors, lo qual mantell se diu del miracle.

Item, altra mantell de carmesí nou ab perfil de vellut negre.

Item, hun frontal de ceda verda ab stelas d'or.

Item, hun mantellet del Jesús de vellutat negre.

Item, altre de domàs blau.

Item, altre mantellet del Jesús de vellutat violat ab perfils de vellut vert.

Item, un altre gonella de Nostra Dona de pampolat vert ab sis A. de perlas ab sis coronas de perlas.

Item, una gonella de pampolat de Nostra Dona ja descolorida.

Item, altre gonella de Nostra Dona de ceda negra.

Item, un altre gonella de ceda verda ab lehons d'or.

Item, un altre gonella de domàs pampolat vert ab perfil de domàs blanch.

Item, xv mantellets del Jesús de ceda e de vellut de diverses colors.

Deuant lo portal de la Iglesia

Primo, en hun ymatge de Nostra Donz ab lo Jesús al bras los quals stan de sobre lo dit portal foren atrobades les coses següents, ço es una corona de perlas menudes de dita Nostra Dona e un altre d'argent prima.

Item, dues coronas del dit Jesús, la una de perlas menudes a l'altra d'argent.

Item, hun collar d'or de xxxii grans de grux de hun pinyol de ledó.

Item, hun cordó ab una crueta d'argent ab hun crucifixi e de l'altra part hun granat en lo qual cordó ha hun botó de perlas menudes.

Item, hun collar de grans d'argent son en nombre xxxviii.

Item, hun collar de perlaa falças ab pedres verdes e blauas.

Item, altre collar de porcellanes menudes ab tres grans d'argent de oliua.

Item, altre collar de perlas menudes ab xi grans grossas d'argent de grux de oliua e xi grans menuts d'argent.

Item, altre collar de grans d'argent que son en nombre xxxv.

Item, una cadeneta d'argent de cunill petita ab una crueta ab hun granat e turquesa petita e quatre perles poquetes, es la dita cadena de iiii palms cenar en la qual cadena penge ab hun filet una paparra d'argent.

Item, hun rastre de patenostres de coral grossetas en que ha ccccxiii grans.

Item, hun collaret de grans d'argent en que ha xxii grans d'argent e tres pedres de vidre verdes.

Item, altre collar de grans d'argent en que ha xxxvi grans d'argent.

Item, hun rastre de patenostres de coral menuts de xiiii palms de larch cenar.

Item, hun mantell de Nostra Dona de carmesí ab cortepiza de vellut negre e hun mantellet del Jesús del mateix carmesí ab la matexa cortepiza.

Item, una gonella de dita Nostra Dona de pampolat vella.

Item, dos angelets de pedre a cada part los quals tenen caschú dells sengles mantells de carmesí la hu ab cortapiza de vellut negre e l'altre de vayres.

Item, ha denunciat los discret mossen Antoni Segrera, prevera, que certas taules de quatre noguers que foren comprats Alaró per fer

lo cor son en poder den Oliver d'Alaró qui tenia lo molí.

Item, ha denunciat que lo discret en Ramiro Torella te una peça de xamellot lehonat la qual dix donà en Mathias Mora calçater, la qual peça se diu te penyora lo dit Remiro, s'a recabar e hauer.

Item, lo discret mossèn [*en blanch a l'original*] Ozona preuera te un calzer e hun relotge e xxv ₆ que pres dels bacins de la obra, s'a tot recobrar.

Item, lo discret mossèn Pera Carreres are frare de Sanct Joan te L ₆ les quals rebé per mans de mossen Cunilleres per fer una cambre, les quals donà en Cotoner, s'a hauer compte de ditas L ₆ .

Item, te lo dit preera d'en Manuel Pardo xxv o xxx ₆ per tenchar la vinya, sa hauer compte de tot.

Item, te lo discret mossèn Jaume Poquet de la Poble xvi ₆ iiii ₆ les quals li foren acomenats de la caixa de la obre per en Pera Martorell, Barthomeu Gener, en Moscaroles e Martí Cifre, Anthoni Cànoues.

Item, denuncia lo dit mossèn Antoni Segrera que en lo gasto hauia fet per ells de lensols nous de drap de Genova.

Item, sinch flaçades vellas de borra.

Item, hun cubertor migenser.

Item, tres toualloses de taula, unas bonas e dues vellas.

Item, denuncia lo senyer en Joan Demer obrer que li es stat dit que en Nofre Planes quondam ha lexats a la dita obre cent sous.

Item, ha denunciat que en Miquel Demer son germà sab que hun altra ha lexats cent sous a la dita obre.

Item, ha denunciat que en Felip Burdils en son testament lexa iiii ₆ a la dite obre les quals nos son rebudes.

Item, es stat denunciat que en Jacme Gallur de Selva deu per lloguer de la possessió xxx ₆ .

Item, es stat denunciat que en Rafel Gual de Incha deu per loguer de dita possessió xx ₆ .

Item, hun parell de bous que se n ha aportats qui hauen costat xx ₆ abans que ls se n aportàs.

Item, deu lo dit Gual que li ha prestades lo dit mossèn Segrera per a sembrar xv quarteras de forment, e d'altre part deu vii quarteres per la prouisió de ell e de hun home seu.

Item, te que se n ha aportat sens licència una vaca de la obra que ha venuda per VII C .

Item, s an hauer d en Anthoni Spanyol les cartas del censal que en Pera Çauila son sogre ha lexat a la casa.

Item, fa en Babtista Barthomeu xxiiii C censals es hi degut de molts anys los quals se encarregà de diners que los magnífichs Jurats del Regne prestauen precehits de certas llantias d argent, diu se que hi es obligada sa muller.

Item, fonch uberta una caixa de tres claus hon stan los diners de la obra, les claus de la qual tenen ço es en Pera Loberta dues claus

e una clau de Joan Demer, en la qual caixa uberta foren atrobats en manuts i ll. xi C viii diners, dels quals foren donats al dit mossen Sagrera vint sous que hauia bestrets en Guillem Cabanellas de Pollença per feyna ha feta en lo abeurador qui s es fet nou deuant lo portal de la dita casa, la resta fonch tornada a la dita caixa.

(ARXIU HISTORIC DE MALLORCA *Extraordinaris dels Jurats*, 1496-98, ff. 166-172 v.)

JOAN PONS I MARQUES

AMONESTECIÓ PELS PEREGRINS DE LLUCH

(1532)

Gaspar Bartholomeus, juris utriusque baccallarius etc. Sede Vacante. Discreto Bartholomeo Campins, presbitero, vicario parrochialis ecclesie de Scorca etc. Instante Vener. Anthonio Bauçà presbitero, vobis dicimus, comitimus et mandamus sub pena excommunicationis quatenus in pulpito vestre ecclesie populo ad divina congregato publicetis monitum tenoris sequentis.

De part y manament del Rvd. Vicari general y oficial de la yglesia de Mallorques Sede Vacante. Ab tenor de las presents a instancia del venerable mossèn Antoni Bauçà prevera prior de la predita ecclesia de Nostra Senyora de Luch amonestam per la primera, segona, tercera y peremptorias monitions a totes y qualsevol personas axí homens com donas que per lurs devotions y prometenças venen a visitar la present casa de Nostra Senyora de Luch en las festas de la prefata Senyora nostra y altres dies, que sots pena de excomunió late sentencie en aquests scrits dada y promulgada, no gosen ni presumen fer balls dins la dita casa de Nostra Senyora ni fora

de aquella ne en alguna part de la possessió de Nostra Senyora de Luch. E axí matix sots la matexa pena mana y amoneste a qualsevol home, fadrí o casat, stant las donas dins la dita yglesia no se aiaguen a la falda de ninguna de aquellas ni vaïen de nit en las velles per la yglesia mirant y regonexent ab candelas encensas las donas. En altra manera los qui contrari atemptaran ne presumiran fer, ultra que incorreran en la predita sentencia de excomunió, la absolutió de la qual sa Reverencia de certa scientia en si reserva per tal abús e cosa de tant mal eximpli e derogatoria a la honra de Déu omnipotent e de la sua sanctissima mare seran altrament punits e castigats en bens o en persona segons que sa Reverencia per rahó e justicia troberà esser expedient e fahedor. Dat a XX de Setembre M. D. XXXII

ARX. EPISCOPAL.—*Liber Litterarum* 1532 (en carpeta.)

JOAN MUNTANER

PRIMERA VISITA PASTORAL A LLUCH

(1563)

A la memòria dels antics col·legials de Nostra Senyora de Lluch.

Die XYV mensis Septembris anno MDLXIII^o
Dictis die et anno Illustris et Rmus. Dominus don Didacus de Arnedo, Dei et Apostolice

Sedis gratia Episcopus Maioricensis, et de consilio sue Magestatis, visitavit ecclesiam et domum Beatissime Virginis Marie de Lucho, qui

circumspectis omnibus illius necessitatibus ad laudem et gloriam omnipotentis Dei decoremque et augmentum dicte ecclesie, infrascriptas perpetuo valituras et observandas fecit instructiones et ordinationes prout sequitur:

Et primo visitavit Tabernaculum in quo repositum est Smum. Sacramentum, viditque illud in loco honesto et satis bene ornato existere; sed quia tabernaculum ipsum est fixum altari, et vix potest Smum. Sacramentum extrahi, et dum extrahitur presbiter super illud cogitur jacere, ordinavit quod fiat tabernaculum predictum majus ut facile possit dictum Smum. Sacramentum extrahi.

Item, visitavit fontes baptismales, viditque illos bene stare.

Item, visitavit reliquias omnes necnon ornamenta et vestimenta omnia dicte Ecclesie.

Item, ordinavit quod fiat capa et casula velluti nigri.

Item, ordinavit quod fiant due laterne, una parva, alia magna, ad Corpus Domini associandum cum ad infirmos dessfertur.

Item, ordinavit quod fiat liber magnus in quo describantur nomina puerorum baptizatorum, et nomina eorum parentum, et compatrum, et commatrum, qui in sacristia semper maneat, a quo extrahatur copia ad Ecclesiasticam Curiam anno quolibet transmittenda more solito.

Item, ordinavit quod fiat alius liber magnus qui in sacristia semper remaneat, in quo describantur nomina puerorum confirmatorum, et patrinorum, et nomina etiam confessorum, a quo similiter extrahatur copia ad Ecclesiasticam Curiam, anno quolibet transmittenda more solito.

Item, ordinavit quod fiat etiam alius similis liber qui in sacristia semper remaneat, in quo Prior dicte domus, sub pena X € ., teneatur describere nomina omnium defunctorum, tam ecclesiasticorum quam secularium, et legatorum piorum per illos et unumquemque eorum fiendorum, a quo similiter extrahatur copia ad Ecclesiasticam curiam, anno quolibet transmittenda more solito.

Item, ordinavit quod fiant due capide pulchre et decore.

Item, ordinavit quod fiant sex amiti.

Item, ordinavit quod fiant due burse, ex serico alicuius coloris, pro recondendis corporalibus, dum presbyteri accedere volunt ad celebrationem missarum.

Item, ordinavit quod fiat XXIII purificatoria.

Item, ordinavit quod fiat bacinus eneus pro lavandis corporalibus.

Item, ordinavit quod fiat fons parvulus, in aliquo angulo sacristie, ad lavandas manus, dum presbyteri accedere volunt ad celebrationem missarum, cum mantergio ad latus fontis ipsius in turno quodam more solito.

Item, ordinavit quod fiat, intus sacristiam ipsam, sacrarium in aliqua parte sacristie in quo projiciantur aque cum quibus lauabuntur corporalia.

Item, ordinavit et mandavit quod auferri debeat frumentum a sacristia Ecclesie que est retro altare, nec de cetero ponatur in eo frumentum.

Preterea, ad bonam administrationem dicte domus fecit sua Rma. ordinationes sequentes:

Ordinations del Collegi y Parrochia de Nostra Senyora de Luch conforme a les Bulles Apostolicas a dit Collegi concedides

Prior.

Et primo, ordenam que un dels Collegials sia elegit en Prior per los Collegials o la major part de aquells, lo huytè dia ans de la Nativitat de Nostra Senyora, y que sia Prior un bien tant solament, ex bulla collegii. E si dins tres dies no serà elegit, tunc, et non aliter, jus eligendi devolvatur ad Episcopum cum consensu capituli. Ex bulla unionis.

Item, ordenam que feta dilectio sia presentada al Reverendissim Senyor Bisbe o a son Vicari y per 'ell confirmada. Si emperò dins altres tres dies la electió essent canònica no serà confirmada, sia tinguda per vàlida y de tanta valor com si fos confirmada. Ex bulla unionis.

Item, ordenam que sia lo Prior obligat à iurar en mans del Reverendissim Senyor Bisbe o de son Vicari, de observar totes les ordinations del Collegi, y de mirar y proueir ab gran diligentia per lo profit spiritual y temporal del Collegi y de la Parrochia; y, si tal jurament no prestarà dins quinse dies, volem y manam que incorrega, ipso facto, pena de vint y cinc

liures irremissiblement, y altres reservades al Reverendissim Senyor Bisbe o a son Vicari.

Item, ordenam que dita electió sia registrada, ensemps ab lo dit iurament, en lo libre de determinacions y authenticada.

Item, ordenam que, si lo Prior algun frau o manifest scandal haura comès, sia per los Collegials reuocat y en son loc altre substituït. Ex bulla Collegii.

Item, ordinam que lo Prior, quiscun any, instituesca confessors idoneos, y aquells sien aprobats per lo Reverendissim Senyor Bisbe o per son Vicari; y en tal nombre ques done molt complit recapte als parrochians, y que proueesca entre lany de algunes prèdicas en temps de quaresma y festes principals, per tal que son poble sia ben instruit en la ley sancta euangelica.

Item, ordenam que lo Prior y los Collegials tenguen gran diligentia en instruir y ensenyar les coses de nostra Sancta Religió a nels minyons de sa Parrochia.

Item, ordenam que lo Prior tengue gran vigilantia en temps de les velles, y que repectivesca la guarda y ronda entre los Collegials, per tal que los homens nos mesclan ab les dones y nos fassen abusos en la Iglesia, manant, en virtut de Santa Obedientia, a cade hu dels Collegials que aise sobre de açò a sa Reverendissima Señoria.

Item, ordenam que mire lo Prior ab gran sollicitud quina gent va y ve, y a quis dona meniar en la casa, y quants dies, per tal que los peregrins sien molt ben acullits y tractats, no emperò ruins y gallofos.

Item, ordenam que en principi de quiscun mes tenga lo Prior consell ab los collegials sobre reformatons y redreços, tant en lo spiritual com temporal, y si tal dexava de fer, volem y manam que ipso facto incorre, per quiscuna vegada, pena de cinc liures, manant a cadeu dels Collegials, en virtut de sancta obedientia, que aise al Reverendissim Senyor Bisbe, si lo Prior algun mes dexava da tenir dit consell.

Item, ordenam que lo Prior done fermances sufficientes, y que rebe albarà en son libre de qualsevol cosa despendrà, y pagarà de vint sous en sus. Altrament no li sia passat en compte, y sino haura dades fermances dins trenta dies, volem y manam que incorre pena de cinquanta liures, irremissiblement, y altres penes reservades al Reverendissim Senyor Bisbe.

Item, ordenam que, acabat lo bienni, done lo Prior bons y leals comptes als dos oïds de

comptes, deuant los collegials, dins un mes comptedor del dia de la Nativitat de Nostra Senyora. Ex bulla collegii; y que dits comptes sien regoneguts y examinats per dos reuisors de ciutat los quals lo Reverendissim Senyor Bisbe alegirà; y si passat dit mes lo Prior no haurà donats sos comptes finits y closos als dits comptedors, volem y manam caygue en pena de 25 € , y altres reservades al Reverendissim Senyor Bisbe.

Item, ordenam que lo Prior faça continua residentia en la casa y d ella no sen vaia sens alguna gran necessitat, y quant per algun menester sen anirà de la casa dexta un Vicari en son loc.

Item, ordenam que los arrendaments de la primitia y de la possessió se fassen al encant públic, prechint crida pública, y ques fassa lo liurament en dies que y haurà poble, y a persones útils y segures; y si lo Prior confratarà, incorre pena de deu liures, manant als collegials que aisen de açò al Reverendissim Senyor Bisbe.

Contedors

Item, ordenam que, feta la electió del Prior, se fassa lo dia matex electió de los Comptedors, y que aquells iuren sobre los quatre Sancts Euangelis, de be y lealment oir, cloure y diffinir qualsevol genero de comptes, sens passió alguna y ab tota la vigilantia possible; y manam que dita electió ab dit iurament sia escrita en lo libre de determinacions. Ex bulla Collegii.

Item, ordenam que los Comptedors dins vint dies cloguen y finescan qualsevol genero de comptes, manant los ho, en virtut de sancta obedientia, y sots pena de deu liures ipso facto incorredores.

Item, ordenam que los obligats a donar compte als contedors y reuïss, clos y finit lur compte per los Comptedors, aporten aquell en ciutat dins sis dies, y allí sia reuist y examinat per los dos Reuisors assignats per sa Reverendissima Senyoria; y si tal no tarà lo obligat a donar comptes, volem y manam que caygue en la matexa pena en que cauria si nols aportava dins lo terme a ell assignat anels Contedors del Collegii

Item, ordenam que qualsevol género de comptes, finit que sip del tot per los Cortedors y Reuisors, sia registrat per los Contedors en lo libre de cloendes.

Clauari y Sacrista

Item, ordenam que après de la electió de Prior y Contadors, un dels Collegials sia elegit per Clauari, y aquex matex per Sacrista; y aço per bienni, y sia dita electió registrada en lo libre de determinacions.

Item, ordenam que lo Clauari aporte dos libres de les misses votiues ab la orde següent:

En lo primer libre scriurà, per any y mes, y dia, les misses votiues. Primo, lo nom del deuot, Item, lo nombre y nom de les misses, y mes lo nombre dels diners ques donaran per la charitat de les misses.

En continent rebuts los diners, posarlos ha lo Clauari dins un caxó, destinat per a tals diners, tancat ab dos tancadures; la una clau tindrà lo Clauari, l altre un dels Collegials elegit per tal carrec.

En lo segon libre scriurà lo Clauari, per any mes y dia, lo nom per qui la missa serà dita; y lo preuere qui haurà dit la missa scriure de sa ma son nom, y dita la missa ferà lo Clauari creu en lo primer libre, sobre de aquell per qui la missa ia serà celebrada. En lo matex libre, de altre part, scriura la missa matinal ques cantarà per los sis minyons, y lo qui haura cantada dita missa scriurà de ma sua son nom.

Item, ordenam que ningú dels Collegials gos pendre charitat alguna per misses, ans totes sien per lo Clauari rebudas y notades ab l orde ia dit.

Item, ordenam que lo Clauari dispongue de les misses votiues,

Item, ordenam que dels diners de les misses votiues lo Clauari don un sou y dos an el preuere qui dirà la missa matinal ques cantarà de Beata Virgine per los sis minyons.

Item, ordenam que en principi de cada mes sien satisfets los preueres per les misses votiues y per les misses matinals dels minyons que hauran celebrades, trahent del dit caxó los diners que seran menester, y aço faran lo Prior, Clauari y Clauer deuant tots los Collegials.

Item, ordenam que en dit principi de cada mes se obre lo caxó per lo Prior, Clauari o Clauer, deuant tots los Collegials, y no altrament; y ques veian com corresponen los diners del caxó ab les misses, tant votiues com matinals, scrites en lo dit segon libre.

Item, ordenam que si... trobarà en lo caxó servesca per cera de la iglesia y ornements de

la sacristia, y aquells sien donats quincun any per lo Clauer y Prior y per los Contadors an al Clauari rebentne alberà; y de equells donarà lo Clauari leal compte a dits Comptadors deuant los Collegials quiscun any dins deu dies. Altrament volem que incorre pena de cinc liures ipso facto.

Item, ordenam que lo Clauari nou prengue del vell les misses qui aniran en derrer, y aquells registre en son libre, y acabat un any de son bienni tregue les misses qui aniran andarrer en lo libre del any següent.

Item, ordenam que lo Sacrista tengue inventari de totes les sedes y robes pertanyents a la Iglesia, del or y argent y que de aquell done compte quiscun any an al Prior, y dos Comptadors dins deu dies, altrament volem y manam caygue ipso facto en pena de 5 € , y altres penes reservades al Reverendissim Senyor Bisbe.

Item, ordenam sien dits comptes reuists per los Reuisors y registrats iunt ab lo inuentari en al libre de cloendes.

Item, ordenam que lo sobredit inventari se fassa de la manera següent: Les coses de or, argent, perles no solament sien nombrades, emperò pesades, los grans de les penitenties de algun valor sien comptats, y aguda de nou alguna presentalla sia encontinent en dit inventari registrada.

Item, ordenam que lo Sacrista prengue les offertes y los diners de les candeles, y que scrigue tot lo proceit, y de tot done bo y leal compte dins deu dies. Altrament caygue ipso facto en pena de cinc liures.

Economo

Item, ordenam que sia elegit un del Collegi en Economo lo qual tenga carrec de la despesa ordinaria; tindrà en comanda pa y vi, farina, legums, fruytes y coses semblants, y tindrà les claus del rebost, y de tot aportarà compte.

Item, ordenam que reba los diners de la ma del Prior, y de aquells fassa la despesa, y prengue albarà de qualsevol cosa haurà comprade, apres que serà comprada, y de qualsevol altra dependre de vint sous en sus. Altrament no li sia pres en compte.

Item, ordenam que, al fi de cada mes, done compte al Prior y Comptadors, devant tots los Collegials, y veies per tot lo Collegi quanta es la despesa, per tal que abusos y excessos se corregan; y si tal dexarà de fer incorre pena de cinc liures, manant a cada u dels Collegials,

en virtut de sancta obedientia, auisse al Reverendissim Senyor Bisbe de quiscuna vegada que lo Economo dexarà de donar compte.

Circa del vi tindrà gran cuydado ques haie ab lo menos cost, y si fer se porà proveesca de algunes botes en temps de mercat.

Item, ordenam que lo Economo no pusca comprar de persones ab qui sia interessat, ni puscha vendre ccses sues a la casa, sots pena de deu liures, manant, en virtut de sancta obedientia, a cada hu dels Collegials que auisen a sa Senyoria Reverendissima.

Item, ordenam que lo Economo no don pa, ni vi, ni cosa alguna de meniar sens exprès mandato del Prior. Manant, en virtut de sancta obedientia, a quiscun dels Collegials que auisen d'açò al Reverendissim Senyor Bisbe.

Item, ordenam que lo forment y xexa ques tindrà en casa sia tancat ab dos tancadures, y que lo Prior tengue una clau y l altre clau un del Collegi elegit per tal carrec, y que la hu no puga al altre acomenar la clau sots pena de cinc liures, y de dit forment y xexa donaran al Economo lo que serà menester per la casa y lo Clauer ne rebrà albarà, y de tot aportarà compte y derà rahó, y que no puguen emprestar forment aranovellar.

Item, ordenam quel Economo iunt ab lo Clauer dels forments pesen lo forment quant anirà al molí, y quan tornarà, y sia scrit, y après veia quant trau quiscuna quartera, y ques modera la despesa dels formaties, que nos des penguen tant fentse obre com no fentse.

Apossentador

Item, ordenam que sia un del Collegi elegit en Apossentador lo qual tengue carrec de donar cambre an als peregrins conforma a lur qualitat. Tindrà advertentia gran en fer differentia qual se conué entre los peregrins, tant en les cambres com en la roba dels llits. Proveirà que les cambres stiguen ordenades y limpies.

Item, ordenam que tingue càrrec de les ciuades y ordís, y aquell administre per lo menester de casa, y de aquell vendrà an als peregrins per lurs caualcadures, com veurà esser convenient, y de dits diners donarà compte quiscun any. Tindrà gran cuydado ques tingue compliment de palla, per tot l'any, per la casa y peregrins.

Item, ordenam que tingue inventari de les robes de lli, llits, matalaços, flaçades de tota la casa, y que de aquell done, quiscun any, comp-

te dins deu dies, que serà finit el any. Altra-ment, cayga en pena de deu liures y altres reservades al Reverendissim Senyor Bisbe, y lo compte ab lo inventari sia registrat en lo libre de Cloendes.

Item, ordenam que rebe lo lli se acaptarà; y que tengue carrec de fer robe de lli per la casa, y lo Prior que paga lo que serà menester.

Questors

Item, ordenam que un del Collegi sia elegit en Questor, lo qual tengue càrrec de aportar lo libre de Confraria per la ciutat quant serà temps. Replegat que haurà los diners, donarà compte als Comptadors, y examinat per los Reuisors, se assentarà en lo Libre de Cloendes; y si dins deu dies no haurà donats los comptes closos y finits als Comptadors del Collegi, volem y manam caygue en pena de 10 € ipso facto.

Item, ordenam que lo matex ab companyia de altre, segons ben vist serà an el Collegi, vaie a les acaptes de forment, oli, lana, formaties, lli, y que remata a la casa de Luc ab ses poliçes lo formatie, oli y lli. Lo forment emperò consignarà a un receptor qui starà en Incha ab ses poliçes, y de tot aportarà compte. La lana vendrà ab interuentió y mandato del Prior, y de tot donarà compte y raó quisquun any, a dits comptadors, y reuists los comptes per los Reuissós, seran continuats en lo libre de Clouendes; y si dins quinze dies no haurà donats dits comptes closos y finits als Comptadors del Collegi, volem y manam caygue, ipso facto, en pena de 10 € y altres a sa Reverendissima Senyoria reservades.

Item, ordenam ques tingue gran diligentia en les acaptes, assenyaladement de forment y oli, y ques leuen abusos, y ques fassen algunes prèdicas si seran menester, y com be vist serà an al Collegi al qual remetem la bona directió de aquest negoci.

Mestre de Minyons

Item, ordenam que un dels Collegials sia elegit en Mestre lo qual tingue càrrec de mostrar de legir y cantar als minyons de casa, y de legir als de fora si ni haurà, y principalment ensenyarà la doctrina chistiana an aquells y a tots los de la parroquia; y açò ab molta diligentia, y si en estos exercisis serà negligent, manam a cada hu dels Collegials, en virtut de sancta obedientia, que auisen a sa Reverendissima Senyoria per a ques faça convenient provisio.

Los Collegials

Item, ordenam que los Collegials sien elegits per lo Collegi, y que dita electió sia aprobada por lo Reverent capitol, y no essent aprobada, sia proceit en electió de altre, fins sia satisfet a dits Reverent capitol y Jurats. Ex bulla collegii.

Item, ordenam que si dins tres mesos no hauran feta electió de Collegial en loc del qui falta, en tal cas lo dret de elegir sia deuolut a a dits Capitol y Jurats. Ex Bulla Collegii.

Item, ordenam que si algun Collegial serà inobedient, vel alias, digne de esser expellit, sia lençat del Collegi per los collegials, y que lo dit reuocat y expellit no pusca esser altre vagade admès a dit Collegi. Ex Bulla Collegii.

Item, ordenam que los qui seran elegits per collegials sien no beneficiats, persones de bon nom y ben morigerats, no de linatge hebreu, de legitim matrimoni procreats, y raonablement entesos en gramàtica y cant-pleraque ex Bulla Collegii; y sino tenint estes conditions fossen elegits, volem dita electió esser nulla, manant, que los qui de present estaran en lo collegi y son beneficiats, que en continent vaien fora del Collegi, y stengan per reuocats o que dins deu dies renuntiant de fet a lurs beneficis y carrec, tenguen de residir en altre loc.

Item, ordenam que no se admeta algú en casa, encare ques pague la despesa, sens expressa licentia del Reverendissim Senyor Bisbe o son Vicari. No entenent emperò los verdaders peregrins qui, per espay de tres dies o per ses nouenes de deuotió, fan residentia en dita casa.

Item, ordenam que ningú del collegials pusque donar, ni emprestar cosa alguna de dita casa, ni portar-en pa, ni vi anant a algun deport sens expressa licencia del Prior.

Item, ordenam que quant algú serà elegit en collegial, mitjançant iurement sobre los quatre sancts euangelis, presta obedientia al Reverent Prior y a tots sos successors, y que aquel la observe ab gran diligentia, y dit iurament ab la electió sia registrat en lo libre de Determinations. Ex Bulla Collegii.

Item, ordenam que los collegials façen residentia en la casa, y celebren los officis y que ningun sen puga anar sens licentia expressa del Prior, y que no pusca estar absent mes de deu dies, si ia no era Theolog qui predicàs Coresma, y si mes de deu dies serà absent no tenint causa molt iusta y legitima decretada per lo

Prior, volem y manam caygue en pena de cinc liures quiscuna vegada, manant, en virtut de sancta obedientia, a cade u dels collegials que auisen sobre de açò a sa Reverendissima Senyoria.

Item, ordenam que a Prima partescan dos diners, a la Missa Maior quatre diners, a Vespres quatre diners y a Matines quatre diners, que es per tot lo dia un sou y dos diners.

Item, ordenam que quiscú dels collegials sia obligat a fer tres setmanes de la manera següent. La primera setmana dirà la Missa Maior, y farà los officis gratis y sens alguna charitat. En la segona, dirà dos misses matinals cantades, lo diuendres per Mossèn Vaquer, y lo diumenge per Mossèn Thomàs, y açò gratis y sens charitat. Dirà mes en dita setmana dos misses baxes tenen de obligatio, però ab charitat de un sou per cada una, lo qual se pagarà de les rendes de casa. En la tercera setmana, dirà cada dia en albe una missa matinal de Beata Maria Uirgine cantada per sis minyons, y haurà per charitat un sou y dos diners, lo qual pagarà lo Cluari dels diners de les misses votiuas.

Item, ordenam que si lo Setmaner faltará lo Prior substituesca en son loc algu dels collegials, y que sia satisfet de bens propis del qui faltará.

Item, ordenam que los collegials haien de assistir y cantar a las dos misses matinals de Mossèn Vaquer y Mossèn Thomàs, y qui faltará sia priuat dels quatre diners de la Missa Maior.

Item, ordenam que tenguen un libre del cor, y en una part se scriguen los qui hauran entrevingut als diuinals Officis. Desta manera, que lo un scrigue y laltre affirme En altre part se scriguen les quatre misses matinals desta manera, que lo qui haurà celebrat scrigue son nom de ma sua, manant que los comptes se façan deuant tots.

Item, ordenam lo Procurador pague de tres en tres mesos les distributions conforme a les mesades se troberan scrites, rebent albarà de la pague de ma de dits collegials.

Item, ordenam que en lo refector tinguen silenci, y un dels minyons lige la Scriptura Sancta per setmanes, tant com meniaran los collegials, y que lo refector stigue tancat y lo Setmaner, essent tots junts, done la benditió ans de meniar, y après fasse les graties a ritu y modo de religiosos.

Item, ordenam que ningú dels collegials pusque sembrar en tot lo terme de Luc, ni tenir companyia de bestiar, ni fer negocis semblants, sots pena de deu liures, manant, en virtut de sancta obedientia, als collegials que auisen a sa Reverendissima Senyoria,

Sis Minyons

Item, ordenam que sien tinguts en la casa sis minyons alimentats, y vestits, y aquells benats, y nodrits, y de bona veu; y que aquells aprenguen de cantar una missa de Beata Vergine, notada com se fa en Montserrat, y quiscun dia deuant lo altar de Nostra Senyora canten dita Missa. Ex Bulla Collegii.

Item, ordenam que dits minyons sien molt be adoctrinats, y que seruescan als collegials, y fassen altres serveys segons be vist serà al Prior, però tengues molta consideració que los rest temps pera estudiar.

Procurador

Item, ordenam que sia elegit un Procurador a exigir, y no sie parent ni acostat al Prior, lo qual sia obligat a exigir agut o no agut tots los censos de casa, axí de diners com de forment, y mes tota la primitia y los diners del arrendament de la possessió.

Item, ordenam que dit Procurador done fermançes bones y sufficients ans de fer lo contracte; y si perventura se feya lo contracte, y no fossen dades les fermançes, volem y manam caygue, ipso facto, en pena de cinquante liures irremissiblement pagadores.

Item, ordenam que lo Procurador expressament se obligue en proseguir la executió fins a terme de subastació, y si tal no mostrarà hauer fet, no li sia pres en purgue, antes tal deute sia ho no sia pres en purgue, antes tal deute sia sobre de ell, y si per los Comptadors li fos pres en compte ordenam que en tal cas no li valgue, antes sia obligat sempre a adossarse tals roces, o pagarlos, o fer la diligencia dita.

Item, ordenam que de tres en tres mesos pague ses distributions als Reverents Collegials degudes, conforme als llibres del Cor, rebentne albarà de ma propia de aquells, y que lo restant respongue al Reverent Prior cobrant de tota cosa albarà.

Item, ordenam que lo Procurador done quiscun any comptes als dos comptadors deuant

tots los collegials, dins quatre mesos contadors del dit Procurador acabarà l'any, y aquells sien examinats per los Reuisors de ciutat, y closos e finits que seran, sien registrats en lo Libre de Cloendes, y si dins dos mesos no haurà donats los comptes closos y finits als Contadors, volem y manam que caygue, ipso facto, e irremissiblement, en pena de cinquante liures.

Item, ordenam que las sobre dites obligations del Procurador ab dites penas sien scrites y motiuades en lo contracte que se li farà de la procure; y si açò se dexa de fer volem y manam que lo Prior caygue en pena de vint y cinc liures ipso facto irremissiblement pagadores.

Item, ordenam que, quiscun any, donats los comptes per lo Procurador y scrits en lo Libre de Clouendes, se nota molt clarament los rossecs, perque ab facilitat se pusca colligir quins rossecs ha quiscun any.

Item, ordenam que lo Procurador no compre cosa alguna per la casa, y no fasse compassos; altremé no li sia pres en compte, manant que de tot lo que exegirà respongue, part als collegials com de sus es dit, part al Prior per ses mesades.

Libres de la Casa

Capbreu

Item, ordenam que faça un capbreu registrat per mesades, y en cada partida motiuat tot lo ques deu, so es: lo nom del censaler, y del Immobile, y de les afrontes de una part y altre, ab los calendaris dels contractes.

Libre de Inventari

Item, ordenam, que tingue un libre, y en aquell sia scrit un inventari universal de totes les coses de la casa, y dit libre sia molt be tancat y guardat; en una part se face inventari de les coses pertanyents a la Iglesia, ço es: or, argent, perles, palis, mantells, toualloses y penitencias y coses semblants. En altra part se face inventari de les altres coses de casa, ço es: de lli, de llana, matalaços, llits y coses semblants.

Item, ordenam que les coses de or, argent, perles sien, y nombrades, y pesades, y los grans de penitencies de algun valor sien contats, y quant alguna presentalla de nou se offerirà, en continent sia inventariada en son loc, y quant en casa se aiusterà cosa alguna, en continent sie inventariada en son loc.

Item, ordenam que ara de nou sia fet dit inventari universal, y scrit en dit libre, y quant se farà, se tindrà ull no sols a les coses qui vuy son en casa, però als inventaris qui stan en poder dels magnífichs iurats, y an al libre de presentalles.

Item, ordenam que quiscun any dit inventari sia reuist, examinat y reconegut per lo Prior, y per lo Uisitador del Reverent Senyor Bisbe.

Libre de arrendaments

Item, ordenam ques tingue un libre de arrendaments hon se scriguen los arrendaments de la primitia y de la possessió, quiscuna vegade que de nou se faran.

Libre de presentalles

Item, ordenam ques tengue un libre en lo qual se scriguen les presentalles, dons y charitats de diners ques presentaran a Nostra Senyora, y que aquelles se raben y se scriguen en presentia dels collegials, y si fora de casa seran donades, se fasse ys done relatió als collegials de aquella presentalla. Escriuràs lo any, mes y dia, lo nom del deuot y la causa perque es oferta, y si serà cosa digna de esser pesada, se pesarà y lo pes de aquella se scriurà. Los grans de penitents se conteran y scriuran, en fi ques notarà tota cosa ab la diligentia possible.

Libre de determinations

Item, ordenam ques tengue un libre en lo qual se continuen ys registren les determinations del Collegi, les elections, y mes les presents ordinations y altres quant se faran.

Libre de Clouendes

Item, ordenam ques tengue un libre gran de Clouendes hon sien scrites y registrades les diffinitions de qualseuol genero, sien del Prior, Procurador, Cluari y Sacrista, Economo, Questor y altres qualseuol. Aprés emperò que dits comptes seran reconeguts y examinats per los Reuisors de Ciutat.

Libre de Legats pios

Item, ordenam ques tengue un libre de Legats pios, hon se scriguen los legats pios que dexarà algun parrochià en son últim testament, Scriuràs lo legat, lo testador, lo temps del legat y lo notari.

Circa la dispositió de la casa

Item, ordenam que en la primera porta se tenga una campaneta, perque los parrochians y peregrins de nit, si algun menester occorrerà, sien promptement oits.

Item, ordenam ques faça una cuyna gran per los peregrins, ab son allar y aynes de cuyna, y trague portal an el pati.

Item, ordenam que la porta del refector stigne sempre tancada en clau, y que an al trast qui es entre lo refector y la cuyne se fasse un portalet per hon los collegials entren a la Iglesia.

Item, ordenam que lo portal per hon vuy entre la lenya a la cuyna sia molt be paradat de pedre y morter, y que les parets iuntes a dit portal sien molt ben alçades en alt, de tal manera que no y haie sinó un tan solament portal, per hon se entre en la casa.

Item, ordenam que la porta del ort sia molt be tancada en clau, y lo Prior tengue la clau, y que les parets, per hon se poria passar del ort a la cuyna, sien o closes o alçades.

Item, ordenam y manam que les presents ordinations sien scrites y registrades en lo libre de Determinations, y mes en una post la qual stigue peniada en el cor.

Item, ordenam y manam que totes les sobredites ordinations sien iurades per lo Prior y per quiscú dels collegials, y quant algun collegial serà novament elegit, li sien legidas todas les dites Ordinations, y iure de observar les, y aquells iuraran tots de obseruar les sots pena de periuri y altres reseruades a sa Senyoria Reverendissima. Manant en virtud de Sancta obedientia, que dites Ordinations cada diuendres sien legides en lo refector.

Item, ordenam que dit iurament del Prior y collegials sia scrit en lo libre de Determinations, dexant les altres coses, tant del spiritualcom temporal al bon gover y determinatió del Prior.

Item, ordenam que en qualseuol electió y determinatió se farà sien cridats tots los collegials, y que quant se farà alguna gratia, se faça ab consensu de tots, y si algú discreparà dita gratia sia invàlida.

ARXIV. DE LA CÚRIA ECLESIASTICA DE MALLORCA.—*Originale Visitationis.* (De la part no foliada.)

FERROS DE BALCONS MALLORQUINS DE LES EPOQUES DE LLUIS XV, LLUIS XVI I DE L'IMPERI

FORMES POPULARS

En els ferros dels balcons mallorquins, es conservà la tradició gòtica fins a mitjan s. XVIII; tots els balcons, no tan sols dels palaus ciutadans sinó també de les cases més o menys senyorials de possessions i pobles, salvant escasses excepcions, es tanquen amb la típica barana de barrots de ferro quadrats, entorcillats, adornats simplement amb un nus al mig de cada barra i amb un motiu al centre format invariablement per quatre volutes, freqüentment, completada l'ornamentació amb els poms de llautó esfèrics als ànguls i en alguns casos de riquesa excepcional un motiu bogit que lliga el passamà a la paret.

En la segona meitat del s. XVIII, aquesta forma cau en desús per donar lloc a una diferenciació que s'inicia entre l'arquitectura senyorial, que està en la seva darrera fase, i els primers temps de l'arquitectura popular ciutadana d'aquell interessant estil que serà el germen de la casa de pisos que caracteriza el s. XIX. Els ferros senyorials mallorquins dels estils Lluís XV i Lluís XVI, que amb la seva fastuosa elegància marquen amb el segell infalible de l'època les sòbries composicions tradicionals mallorquines de ca'n Morell i ca'n Desbrull, tenen un interès individual secundari; són obres magnífiques que trobam igualment a totes les ciutats franceses bastides per Lluís XIV i ornamentades per Lluís XV i per tant, per a nosaltres, de pura importació.

No així el senzill tipus popular que, de rivat del primitiu, perpetua l'antiga tradició local, renovada per la saba nova de l'art popular. En aquest, la forma antiga dels balustres de ferro subsisteix, encara que sense entorcillar i amb el gruix reduït; el motiu central, en canvi, més important que abans, es desenrotlla amb una varietat prodigiosa en les mans d'aquells artesans, que s'esforçaren en no repetir ni un sol exemplar. Recorreguent els carrers po-

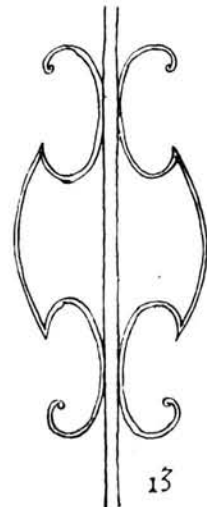
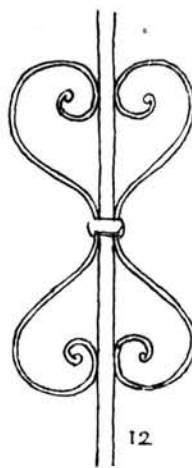
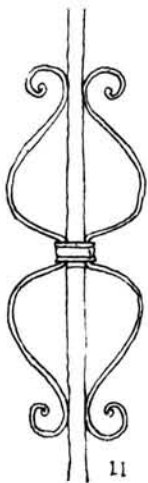
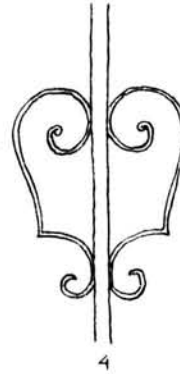
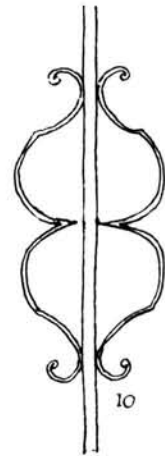
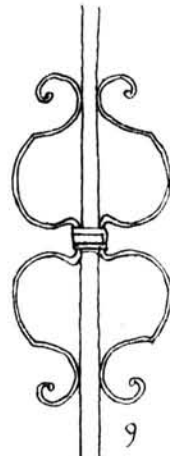
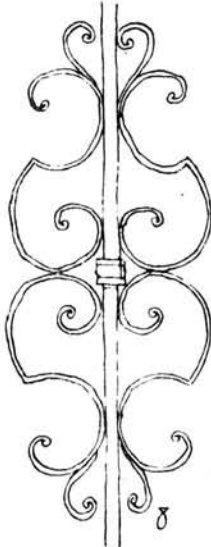
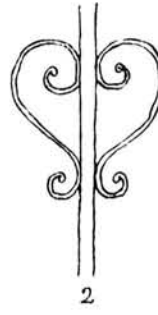
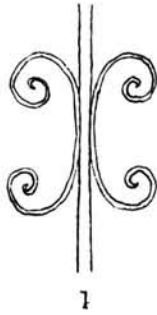
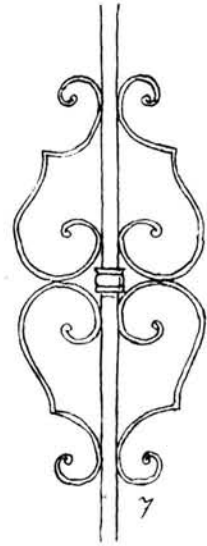
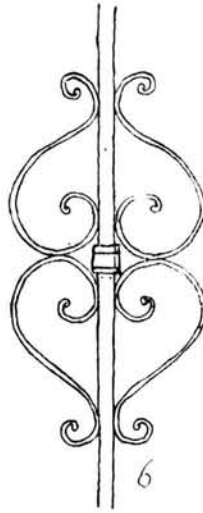
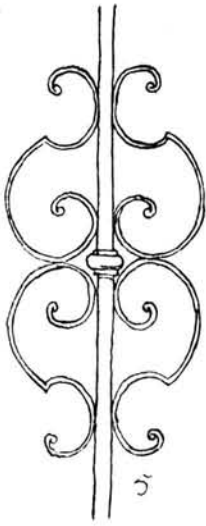
ulars d'aquella època, els barris de Sant Pere, de la Gerreria, etc., havem recollit uns vuitanta dibuixos diferents, dels quals en trobariem una dotzena escassa de duplicats i encara aquests diferenciats per una interpretació personal. De tots aquests dibuixos n'hem fet una selecció, no quant a categoria artística, que gairebé són tots de la mateixa, sinó quant a tipus principals que són els que donen lloc a variants.

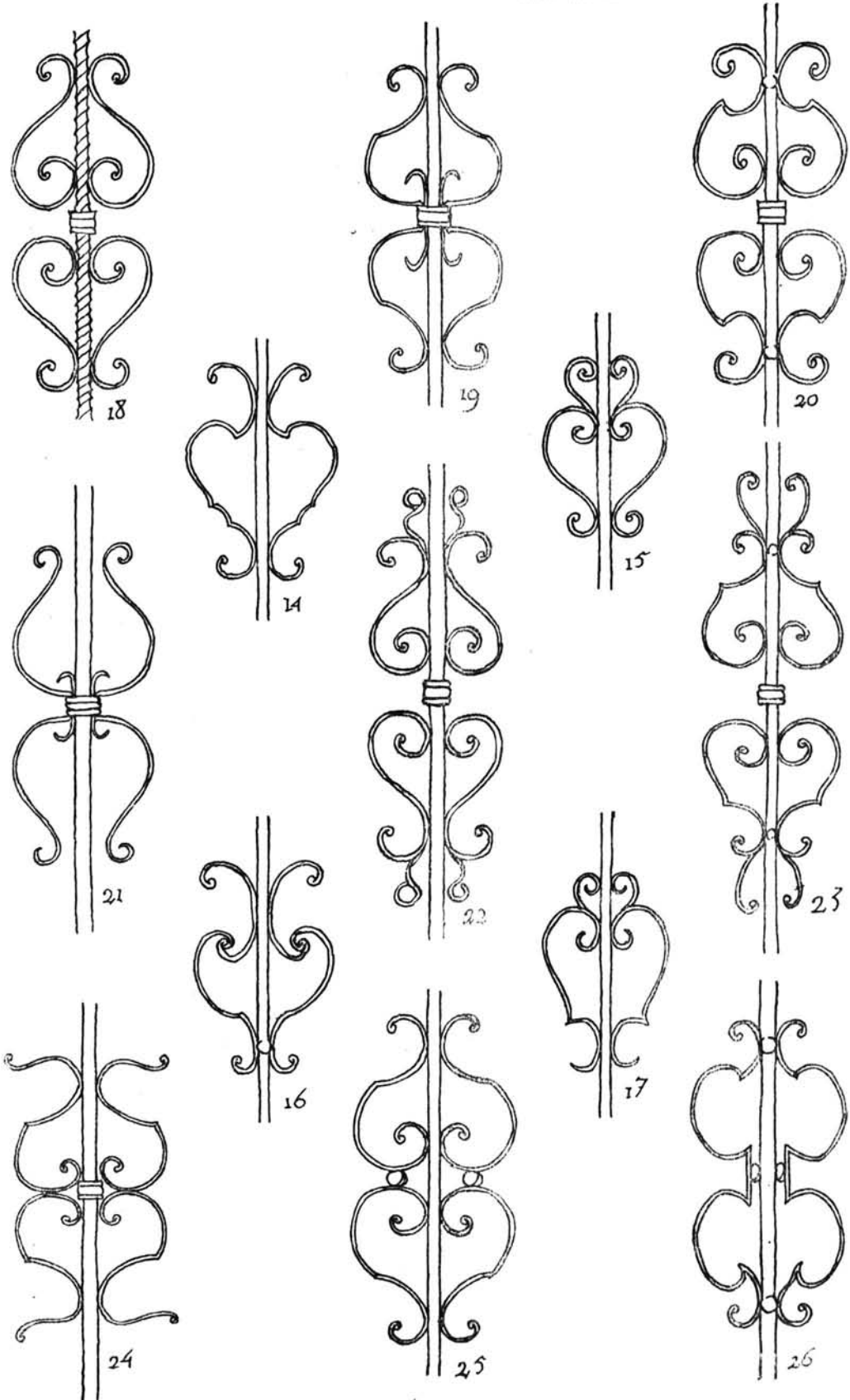
Destinats per desgràcia a desaparèixer, dedicam, doncs, aquest modest estudi als menestrals d'altre temps qui, animats per un sentiment popular que avui en dia no existeix, a dins un treball humil i obscur varen ésser vertaders artistes.

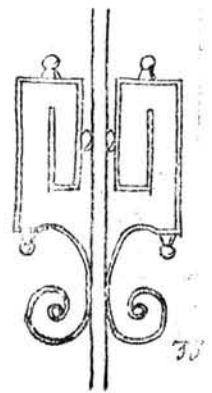
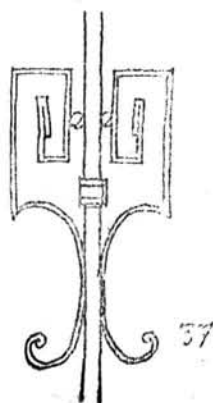
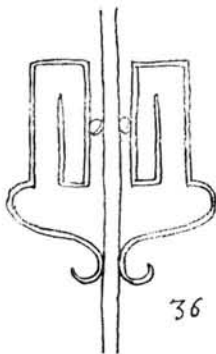
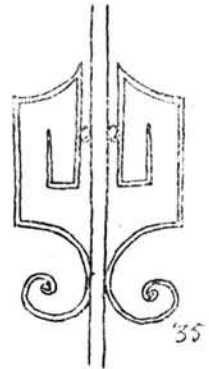
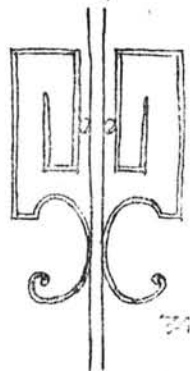
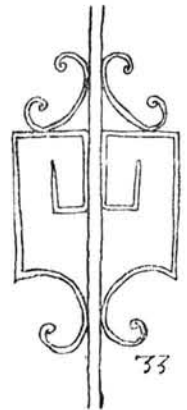
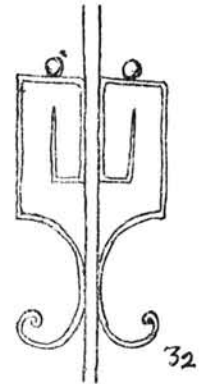
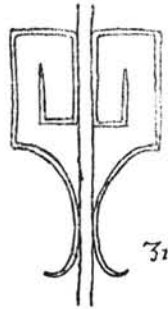
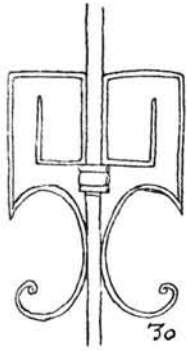
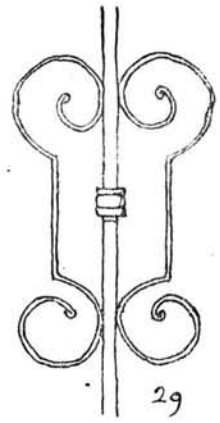
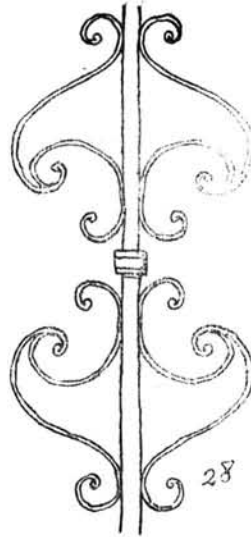
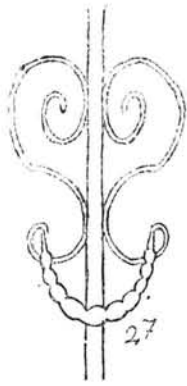
G. ALOMAR ESTEVE, ARQUITECTE.

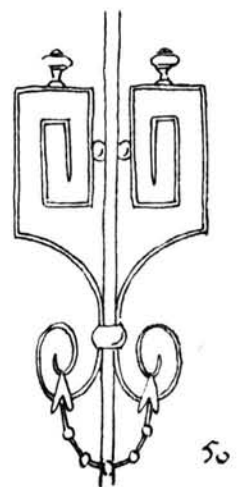
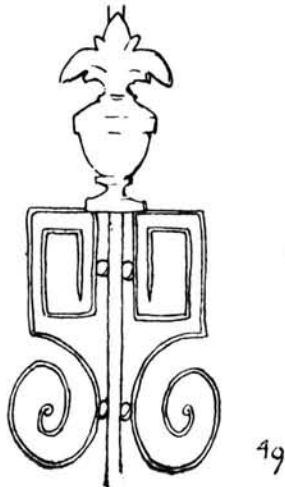
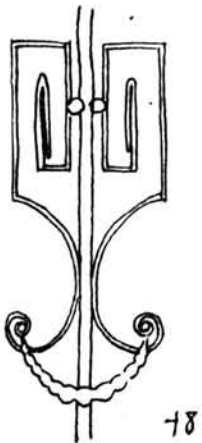
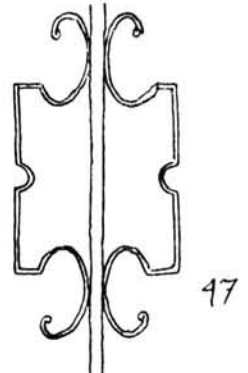
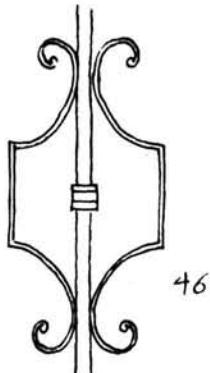
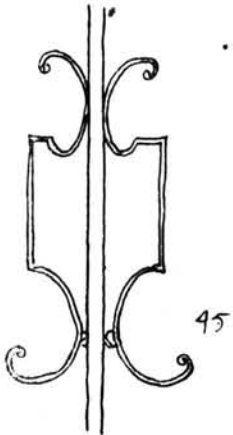
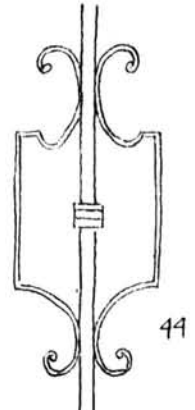
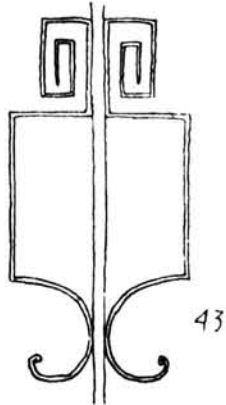
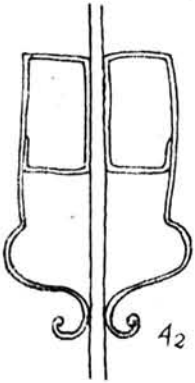
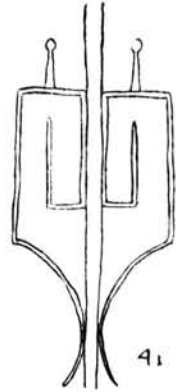
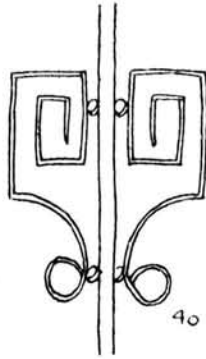
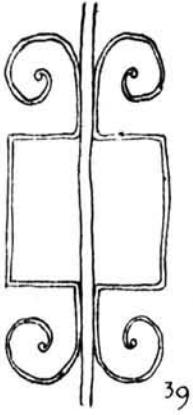
Procedència

1—Gral. Barceló, 24	26—Seminari, 23
2—Sant Llorenç	27—Gral. Barceló, 41
3—Sant Pere, 35	28—Arc de sa sal
4—Gral. Barceló, 28	29—Ermità, 1
5—Palacio, 29	30—Canals, 1
6—Sant Pere, 15	31—Montision, 31
7—Sant Pere, 18	32—Glòria, 2
8—Apuntadors, 69	33—Ferreteria, 81
9—Duzay, 3	34—Apuntadors, 27
10—Ferreteria, 81	35—C. Born, 16
11—Apuntadors, 13	36—Perares, 3
12—Sant Llorenç, 57	37—Glòria, 10
13—Portella, 7	38—Verf, 19
14—Ferreteria, 90	39—Hostals, 25
15—Llonja, 12	40—Ferreteria, 29
16—Santa Clara, 16	41—Hostals
17—Sant Llorenç, 44	42—Sant Miquel, 160
18—Torrella	43—Vilanova, 11
19—Llonjeta, 13	44—Muro
20—Vilanova, 32	45—Bonanova
21—S. Pere Nolasco, 3	46—Almudayna, 28
22—Minyones, 16	47—Bisbe, 17
23—Sant Pere, 20	48—Montenegro, 15
24—Sindicat, 160	49—Pas d'En Quint
25—Pelleteria, 15	50—Lluch, 4

BIBLIOGRAFIA DELS ARTICLES I NOTES

SOBRE HISTORIA I ARQUEOLOGIA DE BALEARS,
EN ANTIGUES PUBLICACIONS MALLORQUINES

Estrella Polar (La). Periódico compilador de lo más selecto que publican los de España y del Extranjero sobre Ciencias, Literatura y Artes. Palma, P. J. Umberto, 1844-1845.

D'aquesta revista en sortiren 52 números, els diumenges, de quatre pàgines en fol, a dues columnes: començà sa publicació en 3 novembre de 1844 y acabà en 26 octubre 1845, data en que es despedeix del públic.

Font, S.—El Castillo del Rey (Pollensa en la isla de Mallorca) Núm. 43, p. 170.

Cabanellas, Jaume: Le Franc Observateur. Album de Litterature et Beaux Arts. Palma, Imprimerie de Mr. Philippe Guasp, 1849.

Sols se coneixen de tal revista quatre números, en fol, de quatre pàgines a dues columnes. Sortiren durant quatre setmanes de juliol de 1849, comprenent tots ells setze pàgines.

C[abanellas], J[aume].—L'histoire de Majorque Núm. 2, pàg. 6.

C[abanellas], J[aume].—Réjouissances nocturnes Núm. 4, pàg. 14.

Parla de les nostres festes de carrer.

Unidad (La) Católica, periódico mensual de la Asociación de Católicos.

Toms I, II, i III, dirigits per D. Josep Maria Quadrado. Tom IV pels Srs. Aguiló (D. Tomàs) i Maura (D. Juan i D. Miquel, Pvre.) Figura entre els col·laboradors el repetit Sr. Quadrado.

Publicà 208 numeros.

Tom I, de 7 març 1869 a 27 febrer 1870, núms. 1-52.—T. II, de 6 març 1870 a 26 febrer 1871, núms. 53-104.—T. III, 5 març 1871 a 25 febrer 1882, núms. 105-156.—T. IV, 3 març 1872 a 23 febrer 1873, núms. 157 a 208, amb el qual se despedeix dels lectors. Els quatre toms porten el peu d'impremta «Felipe Guasp y Vicens».

Aguiló [i Forteza], Tomàs

Dia del Corpus. (Noticia de lo que en temps antic se feia en tal diada a ciutat.) I 13-7. (1) II-68-124

Fiestas religiosas del municipio. II-61-68
(Conté documentació històrica.)

Sor Luquesia de Santa Margarita. II-89-292

La procesión del Jueves Santo. III-110-43

La Vela del Santísimo. III-114-78

(Conté notícies històriques sobre aquesta devoció a Mallorca).
El jubileo pontificio en Palma

III-122 i 123-139 i 147

(Se refereix a l'entrada del vigèsim sext any del pontificat de Pius IX).

Q[uaadrado], J[osé] M[arta]. Desagravios I-12-4

(Sobre funcions religioses a Mallorca en desagravi per la dissolució de l'unitat catòlica a Espanya.)

Devoción de Mallorca a la Concepción Inmaculada de María. I-41-3

(Amb documentació històrica).

Raimundo Lulio y sus biógrafos. II-70-139

Un drama sacro del siglo XIV. II-101-388

(Sobre transcripció de fragments existents a l'Arxiu Històric de Mallorca. Se transcriu també un tros de l'acta del G. i G. Consell de 1442, sessió de 20 d'abril, sobre queixa del conseller Juan Gradolf, tocant els assumptes llavors ja no molt nets per desgràcia de les representacions dramàtiques en les festes de Caritat i de l'Angel).

Andònim.

Crònica. I-13-5

Funcions de desagravi per haver-se dissolt la Unitat Catòlica a Espanya.)

(1) Els números romans indiquen el tom; la primera columna dels aràbics el número i la segona la pàgina.

- Crònica. Dar coces contra el aguijón. 1-21-7
 (Tocant a l'acord de l'Ajuntament de Ciutat pres en sessió de 16 juliol 1869, sobre no pagar funcions religioses ni assistir mai més a elles.) 1-21-7
 Crònica. 1-22-8
 (Sobre la festa religiosa a Ciutat en honra de la B. Catarina Tomàs en substitució de la que li tributava cada any, dia 28 juliol, el Municipi de Palma).

El tom IV de «La Unidad Católica» no conté cap treball sobre història i art monumental de la nostra terra.

Revista Balear de Literatura, Ciencias y Artes.—Palma. Felipe Guasp v. Vicens-1872-74. Fol, a dues columnes.

Començà sa publicació en 15 gener de 1872 sortint durant aquell any els dies 1 i 15 de quiscun mes, excepte el desembre en que es publicaren 3 números (dies 1, 15 i 31) per completar els 24 fascicles. En els anys 1873 i 1874, augmentà el tamany, també a dues columnes, publicant-se tots els mesos els dies 15 i darrer, acabant de sortir el 31 de desembre de 1874. (*)

Aguiló [i Fortesa], Tomàs.

Sobre la enseñanza de los rudimentos históricos. II-113 i 129
 (Discurs que havia de dir en la obertura del curs de 1850 51 a l'Institut de Tarragona.)

Forenses y Ciudadanos. Historia de las disenciones civiles de Mallorca en el siglo XV por D. J. M. Quadrado. III 195 i 211
 (Article bibliogràfic sobre tan preciosa obra històrica.)

Los retratos de las Casas Consistoriales... documento referente al mismo asunto. III 275
 (Proposició presentada en 10 febrer de 1865 pel Sr. Aguiló a l'Ajuntament de Ciutat al qual llavors perteneixia, demanant la inclusió en els pressuposts municipals d'una quantitat destinada

a conservar i augmentar la col·lecció de retrats dels fills il·lustres de Mallorca. A l'insersió de tal proposta en la Revista Balear li precedeix un pròleg anònim.)

Campaner Fuertes, Alvar.

Algo sobre monedas. III-70, 117, 153, 259
 (Observacions a l'article de D. Pere d'Alcàntara Penya «Monedas corrientes o en uso en la isla de Mallorca.»)

Ferrà Perelló, Bartomeu.

Baños árabes en Palma de Mallorca. I-149

Apuntes sobre las servidumbres de luces y de vistas en Mallorca. I-369

Regalo a Pio IX. II-248

(Descripció de la palma d'or que enviaren al Papa, en l'any 1873 distingides dames mallorquines, com a prova de llurs sentiments de respecte i sumissió.)

Las ferias de Lluchmayor. III-267

(Privilegi donat per Carles V en Barcelona a maig de 1543 establint les fires i el mercat en aquella vila.

Laurens, Juan Bautista.

Recuerdos de un viaje artístico a la isla de Mallorca. I-266, 283, 301, 346 i 363.—II 167, 186, 198, 214, 232, 357 i 377.

(Traducció castellana de l'obra de J. B. Laurens «Souvenirs d'un voyage d'art a l'île de Majorque», per D. Bartomeu Ferrà Pereiló.)

O[brador] B[enmassar], [Mateu].

El Archiduque de Austria y su obra. I 27

O' Neille [i Russinyol], Juan.

Biografía de los pintores palmesanos Guillermo Mesquida y Gabriel Femenías. I-5

P[asqual], B[artomeu].

Aposento del castillo de Bellver que sirvió de prisión a Juanot Colom. II-229

Penya N[icolau], Pere d'Alcàntara.

La Geografía en las islas Baleares.

I-41, 53, 69, 90, 103, 120 i 136

(Article sobre l'obra de D. Carles Ibáñez Ibáñez «Descripción geodesica de las Islas Baleares» y a més se fa menció de lo que deu la Geografia als antics mallorquins.)

(*) Com en l'anterior índex de *La Unidad Católica* els núms. romans indiquen els toms i els àrabs les pàgines.

Monedas corrientes o en uso en la isla de Mallorca. II 22

Rigo Clar, Miguel.

Proyecto del Banco Balear. Memoria descriptiva. 1-57, 75, 93, 106 i 124.

Rosselló [i Ribera] Feroni.

Juan Odon Colom (3 juny 1523). II 5
(Sentència contra el principal cap de les Germanies en Mallorca.)

Rullan [Mir] Josep.

Curiosidades históricas. III-106
(Sobre la Guerra de Successió. Epissodi succeït a Mallorca.)

La Agricultura en Sóller. III 21, 87 i 138
(Contenen part històrica sols el tres primers articles que es troben en les pàgines que citam.)

Andnim

Curiosidades históricas. III-29
(Fragment del codicil de l'historiador mallorquí Juan Bautista Binimelis otorgat en 22 juny 1612.)

Relació del combat de xabecs contra corsaris moros ocorregut en aigües de la nostra illa dia 5 maig de 1739. Presa de les Miscel·lanies manuscrites del cronista Nicolau de Prats que tenia el P. Lluís de Vilafranca.

Noticies

Sobre haver trobat l'Arquitecte Provincial D. Miquel Rigo i Clar objectes arqueològics en excavacions fetes en una possessió de la vila de Santa Margarida. 1-382

Sobre haver demanat la Comissió de Monuments de Balears els objectes d'art que es puguin trobar en les excavacions que s'haguessin de fer pels fonaments del nou edifici que es projecta alçar en l'ex-convent de les monges de la Misericòrdia destinat a Banc Balear (avui Sucursal del Banc d'Espanya). 1-382

Sobre la pròxima publicació, segons la Renaixença de les Ordinacions d'En Santacília que en part són aplicables a Mallorca. II-64

Sobre l'acord de l'Ajuntament de Felanig, de mudar l'antiga i preciosa creu de pedra

que estava en el llevador, al camí de Campos. II-272

Sobre haver posada una estatua de Ramon Lull en el jardí de D. Lluís Castellà, devora la murada de mar, de nostra ciutat. II-384

Sobre que en les obres projectades de reforma del «Casino Palmesano» queda mutilada la sumptuosa i artística façana. III-48

Sobre haver-se restaurat la magnífica cadira gòtica que existí a la Cartoixa de Valldemosa. III-80

Sobre haver se duit a Palma, destinades a l'oratori de Miramar, dues pintures en taula representant respectivament el B. Ramon Lull i la avui Santa Catarina Tomàs. III-80

Sobre que en un article publicat per F. G. U. en la «Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos», de Madrid sobre marques de paper, se expressa que la més antiga se veu en un document de la Batllia de Valldemosa, de data de l'any 1328, existent a l'Arxiu del Real Patrimoni, en Mallorca. III-146

Sobre la publicació de la «Historia de Sóller» per Josep Rullan Mir, Pre. III-258

Indagacions (1)

Sobre el significat de la creu que està en una represa de la casa que forma cantó entre la plaça de Santa Eulàlia i el carrer d'En Morey. P. de A. P. (Pere d'Alcàntara Penya Nicolau). 16

Contesta per F. G. V. (Felip Guasp i Vicens.) 32

Sobre la situació de *Mur Vetus* en Ciutat, P. de A. P. (Pere d'Alcàntara Penya i Nicolau). 63

Contesta per F. G. V. (Felip Guasp i Vicens) 94

Sobre el Drac de na Coca, M. B. (Miquel Bonet i Ferrer). 112

Contesta per M. (Méndez). 160

PERE ANTONI SANXO

(1) Són exclusives del tom II. Per tant indicarem solament les pàgines que les contenen.

DIETARI DEL DR FIOU

(1788)

Som anat vuy a la Comedia: *El Delinquent honrado*. La sobresalienta la principal.

29. He pagat a mestre Bernat Palmer dos drets menos 3 sous per la feina feta en la botiga, que antes era estableta de les mies cases.

He pagat a mestre Jaume Ferrer, fuster, 8 lliures a compte del adop de la cinia del hort dins Ciutat en Abril.

Som anat a la Comedia: *Para defender al Rey verter su propia sangre es lo primero*.

30. El sermó de la festa del B. Ramon lo ha dit el P. capuchí quaresmer, que ha de ser de la Seu. Acaba a les 12.

Al arribar en casa he enconrat el llibre, que ha enviat el Sor. Fiscal, que es el Dret Municipal, original manuscrit.

He assistit fent cap a el grau de metge, que ha presidit el metge Ferrer, a Antoni Matheu y Palou. El exordi ab octaves el fill del metge Togores. El *quamquam* ordinari. Propina 4 sous y Sindich.

Som anat a la Comedia: *La Suegra y la Nuera*, y per despedida *guante* 3 sous.

He pagat a Mr. Canut una dobla de vint redona per 25 palms roba negra de pel y seda, casaca y juba per mi.

He enviat dos ciris nous de lliura a Santa Magdalena per la rogativa, que se ha de fer demà allí puis en Roma se han de aprovar los miracles de Sor Thomàs.

Primer juliol. Dimars. Rogativa a Santa Magdalena y demás iglesies de la isla. Dols Pre ha dit Missa a les Magdalenes.

He emprerat a Isabet, criada, 3 lliures en dos drets de que me ha tornat los 4 sous sobrants. Nota: que al primer novembre devia 5 lliures de nombre de altre bastreta. Y ates lo que ha composat en estos mesos intermedis, y los 10 sous que ha compensat vuy *ut infra*, deurà demà 5 lliures.

He pagat a Vicensa 18 sous, a Isabet 8 sous y ha rescablat 10 sous *ut supra*, a Guillem 28 sous, a Catarina he enviat 1 sou al hospital.

He assistit fent cap a les 5 de la tarde a un grau de Lleis, que se ha conferit a Antoni Pau Coll. Li han argüit yo, Mir, Coll, son germa, y

Garcias, Padri, Serra. Propina 32 sous y Sindich.

2. Vel a les monges de la Misericordia. Profesió de la filla de Orell, Capita del Port.

4. Junta en el quarto rectoral a les 8 dos quarts per passar los comptes a Llabres. Ha assistit el Rector, Borrás, Ferragut, yo, el Secretari y Puig.

5. Junta a la matexa hora y los dits concurrents per dita rao.

A el Dr. Mulet Pre. cridat allí, se li ha advertit se prevengues per donar el seu compte de la Sacristia y se ha vist el del Dr. Togores, que se deu reformar.

Han combregat per viatich, hora baixa, el canonge Dn. Ramon Togores. He assistit per haverme avisat, pero el Comte no es surtit. Ma mare es vinguda y ha berenat immediadament.

Miquel Serra esta tarde me ha encomenat la Curia per anarsen a Aleró, y ahir se despedi Bartomeu, haventme antes enviat un bossi de masepà de pasta real del grau de Coll. Dat 1 sou.

6. *diumenge.* He tret una parruca nova, feta del parruquer del Born. Ha costat onze pessetes, y el bosotet, 15 sous.

7. El Dor. Torrelló Pre, Dr. Escales Pre, y Sr. Joseph de casa de Palou me han entregat vuit drets, y he fet recibo de estar satisfet de tots mos honoraris axí, extraordinaris com ordinaris, en la causa que contra ells, com a hereus del Sr. Francesch Orell, Pre, seguia un nebot seu de Porreres, y no he expressat la partida.

8. He estrenat el vestit, de *Casa de oro* de color obscur, y som anat a casa de Serra a ensenyarlo. A la nit los esperen a Miquel y Bartomeu desde Aleró. No he anat a la Curia per no haver res que fer.

9. Dn. Ramon Togores, canonge, es mort a les dues de la tarde.

La Madona del hort de dins ciutat ha aportat 22 peres y 12 prunes grosses.

10. Han enterrat a Dn. Ramon a les deu 2/4, esto es, lo sen ha aportat la Seu ab acompanyament de Sant Francesch y després de haverli dit lo Ofici lo sen han aportat los frares

y tinch entes que la sepultura nova es quedada a la Seu. Seria la una quant lo sen duyen.

Grau de Filosofia en el Convent de Sant Geroni a les 4, de Macià Capó y Ramon, clerge, Beneficiat en Felanitx. No som estat convidat. Sindich 6 sous.

Ma mare envia un mitx platet de menjar blanch, y 3 bunyols de vent. Jo li he enviat una bona llenque de xulla y mes de la mitat del bossi de masepan, que me envia Serra en dies passats.

11. Antoni, el esparter, es vingut ab drets perque los hi canvias ab dobles de vint. Ni he entregades set, totes de cordó, velles.

Som anat a les 9 del mati a casa del Decano Bennasser, y despres a casa del Sr. Fiscal a noticiarlos que ahir vax concluir la Dissertació.

Junta en el quarto rectoral a les 4 sobre firmar los comptes a Llabres. Se es propassat el Rector Dn. Francesch en diferents expressions, y no he firmat.

Grau de Lleis a les 5 en la Congregació, de Dn. Francesch Cortes del Valle. Padri Serra. Li han argüit, Borrás, Auli, Rossello del Notari, y Clar minor. Propina 12 sous y Sindich.

12. Junta de 4 Collegis en la Universitat. No he assistit per visita de carcel. He sabut se ha resolt que el Rector y Sindich tengan propina igual en los comptes y el salari del primer any sia 40 lliures.

He estrenat dit mati el vestit negre de *Casa de oro*, y som anat despres de la visita a ensenyarlo a casa de Serra.

13. He pagat a el sastre de Plassa per cosir dels dos vestits 12 drets. Despres li he entregat 12 sous per ferlo content, ultra les dues mitjes pessetes als fadrins.

He assistit a les deu del mati a el quarto rectoral, en que he firmat los 4 comptes de Llabres ab Borrás y Ferragut. Se me ha entregat propina igual al Rector, 9 lliures, 10 sous.

Som anat a la tarde en casa del Sr. Fiscal, y li he dexat copia de la Dissertació, de lletra de Dols a les 6.

Despres en el que ha quedat borrador he llegit dita Dissertació dins el Claustre de Sant Francesch a Serra y Borrás.

14. Un home de Santany ha aportat dos pollastres, y despres me ha entregat 5 pessetes per el vot en escrit sobre 4 punts. A Dols que ha escrit, 4 sous.

Vatx a casa del canonge Ferrer a les 4, y

tambe Borrás, y havem llegit les cartes del correuet.

Son arribats ab lo correuet a les 4 los dos Pares Visitadors Cartuxos. He enviat a Dols per la benvinguda.

15. Junta dels 4 Diputats, Mulet, Borrás, Mas, Darder, y el Sr. Rector ha llegit les cartes de Madrid de ahir. Se ha acordat escriurer al Agent, que no reparas en gastar sols per surtir ab llument contra Cervera, com ya preventivament li havia escrit dit Sor. Rector, entententse ab conciencia y prudencia. Se ha llegit tambe la carta indigne del Dr. Feliu per el Dr. Mulet a les 9 del mati.

Es vingut a la tarde el Dor. Fiol y Amengual a informar en la causa contra el cabo Bisbal de Pollensa.

El P. Prior del Carme envia una tortadeta, que valdria 3 sous. Dat 1 sou.

16. No he anat a berenar a el Carme, be si comensat lo Ofici som anat a donar el bon dia a el P. Marques.

No som estat convidat a el refresch del Marques de Vilafranca y al mati, segons costum, som anat a escriurme en la llista de bondies de son fill.

He oit el sermo de una hora, que ha predicat el capella del Regiment de Dragons del Rey, fins 11 2/4.

17. El pages de Felanitx, casat ab la filla de la muda, me ha duit un paner aubercochs.

18. He cobrat 3 lliures, 10 sous, de Juana Maria per el mitx any de lloguer del estudi de enfront, casa de Calafat, que comensa a primer de maig.

La Priora de Santa Magdalena envia 12 enseimades, 12 coques y 36 dolses bascuit. He donat a el Donat dos pessetes de reals mallorquins.

He enviat a Santa Catarina de Sena dos pollastres, per haverme dit ma mare, que es vinguda a la una, que la Donada vindria per ells, puis la mia germana pren escaldets de pollastres.

Em som enfadat ab Guillem, criat, per haverme mentit en dur los tests de aubabega a Sant Geroni etz. He encomenat criat y, tenintne, sen anira.

19. Som anat a donar el bon dia a el P. Garcies, President de la Missio, y em som escusat de quedar a dinar, pregat.

No som estat a temps a la Visita per haverme entretingut el Marques de Vilafranca.

He comprat de casa de Barberi unes calses de seda negres per 3 lliures.

He entregat a ma mare un dret de or, ausent Llorens, y despres he entregat a Llorens en lo seu estudi los restants onze drets y 16 sous Tot 20 lliures.

He enviat a Sor Margarita, ma germana, deu mitjes pessetes, y despres li he regalat dues teles de onze palms de estopeta de cambrai, ja usada per una cortina del seu balconet. Ella me havia enviat antes de esto, sis esses, tot per ma de Vicensa.

Bartomeu Ripoll, per ma del traginer de Moncaire, me ha enviat dins un paner 23 teronges. He dat 6 diners.

20. He enviat a ma germana, Sor. Margarita, dos colomins farsits del parell vei mes gros, y som anat a darli el bon dia de la Santa. He donat tambe la enhora bona a la monge, filla de Rojo. Tambe som anat a dar los dies a Margarita Serra, ma cosina.

El xabech correu se es partit esta nit, y en ell Mariano Canals. He escrit cartes a Dna. Catarina y a la Condesa de Munter, Barcelona.

21. Han enterrat este mati en Sant Domingo Dna. Margarita Oleza, mare del Baliu. Al cosfat y dreta de este estava su llma y li he besat la ma.

Catarina Oliver, cuinera, a les Avemaries es tornada a estar en casa haventse curat en el Hospital desde la segona festa de Sincogema, 12 maig.

22. Ha plogut ben fort casi tot el mati, sens trons, agua universal.

Som anet a la tarde a Santa Magdalena. No he perlat, pero a el Donat he dat los dies.

23. Ma mare envia un bossi de graxonera, regalo de Santa Magdalena

Margarita Estada, de Tuent, vinguda en Ciutat, ha enviat set llimones y mongetes verdes, cosa de 3 lliures.

24. He pagat 30 lliures a el Dor. Rafel Pou per les dos pensions del cens de la Congregacio, la ultima vensuda 18 juny.

No ey ha hagut visita de carcel que devia haver, no obstant ser dijous.

Som anat a visitar a la Sra. de Soler, la qual se partex la semana que ve a Ivisa, aont ya esta dit Soler.

He enviat a Serra los papers que he trobat seus del seu plet ab Damia.

He enviat tambe los seus papers a el Milicia,

germa del taverner de les Copinyes, tot per ma de Dols, Pre.

Prior de Cartoxa ahir fonch elegit el P. Dn. Luis, segons he sabut vuy.

He cobrat 20 sous de un mes de lloguer de la botiga mes gran de les mies cases.

25. Llorens me ha entregat el albara de les 80 lliures de los 4 mesos de aliments.

Margarita Estada se despedex y son marit.

26. Tota la tarde he empleat dictant a Guillem Cladera, Notari, presents el Dr. Escalles, Dr. Torello, Sr. Joseph y el altre cohoreu de Orell, Pre, lo albara de les 140 lliures, que ha cobrades un tal Barcelo Broca ab sos tres fills. He firmat per testimoni y Cava.

27. He cobrat 11 lliures, 13 sous, 4 diners, de Dn. Matgi Valbona per dos mesos de lloguer y no he expressat partida en lo albara.

28. He assistit a la Junta en el quarto rectoral, ab Rector, 4 diputats, y Secretari, en que se han llegit les cartes vingudes en maleta de ahir.

29. Som anat a la tarde a la posada de Cartoxa a donar la enhora bona a el P. Prior nou, Dn. Luis.

30. El dit P. Prior al mati ab un *hermano* foraster es vingut a tornarme la visita. Li he ensenyat la casa.

A la tarde es vinguda ab son marit y fill y criada la forastera de Valbona. Los he ensenyat tota la casa, aits y torre, y tambe hort y botigues. Los he donat refresch de bolados y xoquolate, y a el xich 12 peres grosissimes. Despres es vingut Mariano Caneves y tambe ha berenat y la criada.

31. El Regidor Belloto es vingut al mati a demenar informe del criat, y al matex temps me ha donat peraula del vot per Moreno per Agent de la Ciutat.

La Sra Geronia Ribes, vidua, es vinguda ab la sua criada a la tarde per perlar sobre els seus assumptes de son fill, present el Dr. Torello Pre Despres ha vist la casa, torre y hort

Primer Agost Divendres. He pagat a Vicensa 18 sous; a Isabet 8 sous y he recabalat 10 sous; a Catarina 9 sous y esto per los dies salvo; a Guillem 28 sous y de bon mati lo he despedit,

He enviat a el senyoret, fill de Vallbona, un parell de coloms veils y un colomf, que encara no menje. Esto per ma de Margarita, filla de Vicensa: es la coloma mongina mascle blanch. Una cameyada molt forta he sentit a la

cama esquerra al temps de agafar dits coloms, antes de les dues.

Catarina de Valldemosa es vinguda a la tarde: aporta un paner pomes.

2. Combreg a la casa de Misio, confes ab el P. Garcies; vaig a Capuchines y a Santa Clara y Sant Francesch al mati, y a la tarde, hora baixa, a Sant Francesch.

A la tarde he ensenyat a Catarina de Valldemosa la plata y or moneda, per lo de Dn. Cifre.

3. He cobrat del suis, que esta a la botiga y hortet del quarter, 32 sous.

Sor Maria Ignacia me ha enviat les sues 4 coques de Sant Domingo. Jo li he enviat per Vicensa dos pollastres, que ha demanat. Han costat 9 sous.

Han aportat de Son Costa esqueola, dues barcelles, que la Madona de Son Fuster ha pagat.

4. Sor Maria Ignacia ha enviat una coca y pasta frita ab mel; parex bunyol de vent. Dat a el allot, 6 diners.

5. El arrendador del hort de fora Porta ha aportat les 30 lliures de este any. Ey ha hagut erro contra mi de 8 sous.

6. Junta en el quarto rectoral a les 8/24, en que se ha oit de comptes a el Dr. Llabres sobre salari de Catedratichs. Havem firmat, el Rector, yo, Dr. Ferragut, y Dr. Borrás, y al compte de 67 y 68 se ha posat *y lo acordado sobre Exencion*; esto voi dir que la exaccio de estos dos anys no se admet, si que se deura fer carrech en el compte o repartiment de Nadal, y en dit repartiment no entrara el catedratich Muntaner y restituira este etz.

El P. Proposit de Sant Cayetano ha enviat una tortada mitjansera de plat de polla. Dat 2 sous.

He enviat una sexta part de esta tortada a ma mare y Llorens; igual sexta part he enviat a Sor Maria Ignacia per Vicensa.

Som anat a les 5 de la tarde a casa del Sr. Fiscal. He recobrat la Dissertacio entregui dia 12 juliol y he apuntat alguns reparos de cronologia, que me ha fet. Lo remeñiare.

7. Antoni Bordoy de Purpunyent es vingut a les 8 del mati a estar per criat. Guanya 33 sous. Te per comprar 20 sous.

Som anat a donar el bon dia a el P. Proposit, a casa del Corregidor per lo de Bas; a casa del Mestre Major, idem, y a casa de Bennasser Baptista per lo de Suau.

El Dr. Escales y Dr. Torello, Pres. han enviat quatre pollastres per lo honorari de dictar lo albara en dies passats de difinició sobre Orell, Pre.

He bastret 26 sous per pagar Dols Pre per la Piora de Santa Catarina un cens al rey. He recobrats dits 26 sous.

8. He cobrat per ma de Planes, Escrava, 4 lliures, 6 sous, 4 diners per salari de provisio interlocutoria entre el cabo Bisbal y el Cirurgia.

He rebut tres testimonis defensoris en la causa del cabo Grimalt.

Ma mare es vinguda a la tarde y ha berenat.

9. Som anat a casa del Dr. Cava per veure lo que em dexaven manat la Sra. y germana del Sor. Cayetano Soler, per haverse despedit ab esqueola impresa, y sen van a Ivisa dema.

He rebut tres testimonis en la causa del cabo Grimalt.

He entregat, bastrets a Llorens dins el meu tercer estudi, dos durets, que ha demanat.

10. Llorens me ha enviat un doblegat ab farsiment de pasta de congret ordinari.

Jo li he enviat en retorn una llenque de xuia, que seria una lliura, y dues lligades de sobrassada. Som anat a darli los dies.

La Medona del Forn de en Segui me ha regalat un rollo de pa den Pou, dues canseladilles y tres rosquilles farsides.

El correu es arribat a la tarde.

11. Han duit a les monges de Santa Catarina dos covos de figues de moro a la tarde.

He enviat a la nit a casa de Serra un paner gran de figues de moro.

He sebut per el meu criat, que los de Son Fuster havien tingut la noticia de que Puigserver Antoni, el germa major, era mort en Llumayor.

La Catarina Mota, vidua es vinguda a referirme la desgracia de son pare, que se rompe el peu. 6 sous limosna.

12. Junta a les 10 del mati a el quarto rectoral per llegir les cartes del Agent, y se ha acordat enviar lletra de les 200 pessas 8 que envia a demanar. Mas no es vingut.

Este dia se ha notificat la providencia de la Audiencia en la causa de Bas.

13. Han aportat al mati dos covos de figues de moro a les Capuchines.

He pagat 9 lliures, 10 sous, a el xoquolater de Cort per una cuita que ha duita,

14. Junta al quarto rectoral al mati en que tampoch ha assistit Mas, Se han llegit les respostes al Agent.

He pagat 24 sous al sabater per unes sabates negres, que ha duites, mies.

Ma germana de Santa Catarina de Sena envia un test de aufabega. Dat 6 diners.

16. Junta en el Archiu superior del Capitol, en que han assistit los SS. canonges, Bisquerra, Serra, Sard, Dameto, y los Advocats, Frontera, yo, Sureda, Serra Miquel, sobre la providencia donada per el Sor. Parayuelo en rao de amortisacio. Propina 48 sous, a les 9.

He cobrat dos durets de un tal Miquel Vadell, de Petra, per compte de 15 sous, cens de Antonia Ana, ma Sra.

He enviat a la tarde a Santa Catarina de Sena 36 pastilles de xoquolate retjola de Pou, 36 esses ensucrades. He enviat a les Capuchines 36 pastes de les matexes y 36 esses per dema.

Lamo Pera Juan Esteva Verd de Andraig aporta una cabrida grossa.

17 Agost, Sant Joachim. Dols Pre diu Missa a la capella, que han oida ma mare, Llorens etz. Havem berenat despres los dits, y Joseph Pou, Toni Ferrer, Toni Miralles y Borrás y altres; despres bolados.

El Dr. Torello, Pre, ahir envia un covonet ab 36 rosquilles y 36 congrets redons. Dat al criat 3 sous.

Ma germana de Sant Geroni tambe ahir envia una lliure medritxos. Dat, 6 diners.

Han dinat ab mi, Llorens, y ma mare, y ab los criats, la Medona y filla y Joseph de Son Fuster, y los missatgets de Dols y de Ripoll de Balitx.

El Dr. Bartomeu Ripoll ha enviat de bon mati un covo llarch de pomes, dos seques y dos perdius. El retorn dotze rosquilles de Sineu, 8 dolses grosses de bascuit de Santa Magdalena y vuit enseimades de quatre doblers, y un sou al allot per beurer, berenat y dinat.

A les Donades de Santa Catarina, Capuchines, Sant Geroni y Mestre Biel, sabater, pastilla y essa.

A Margarita del Sitjar, berenar, dinar, y porcella rostida un bossi

A ma mare per sopar, brou, un colomi farsit y porcio de costelles dolses.

He enviat dinar a ma germana de Santa Catarina, esto es, un colomi farsit dels 5 que

he morts, costelles dolses y una cuxa de porcella grossa.

He enviat a Margarita monge, semblant dinar de colomi, costelles y cuxa.

La sogra, cunyada y fill de Socies, Oficial, han berenat de xoquolate y bolados a la tarde, y havent vist la casa adornada ab les cortines y llit de llengos etz, los he regalat 4 peremenys.

Dols Pre o sa mare ha enviat un paneret de rem, y altre melles torrades.

19. He pagat set pessetes a el bascuiter per les 7 dotzenes de esses del diumenge.

He enviat a Margarita, ma germana, per Vicensa 30 sous per la mesada.

He entregat a la tarde a Llorens dins el meu tercer estudi les 20 lliures de la mesada, compresos los dos duros de or, bastrets dia 9, tots son durets, dos pessetes, mitja y dos tressetes.

Un home de Santany per diferents punts y papers que me ha consultat me ha entregat un duret en or.

20. Catarina de Valldemosa ha tornat a la sua vila despres de dinar, y en el paner de pomes que ha duit el treginer, li he posat una lliura de arros, 3 panets, sinch botifarretes y una llenque de xuya.

He assistit a la tarde a unes conclusions previes de Barcelo, fill del metge Jordi, a les 4 2/4 tarde. Li han argüit, Serra, Bisquerra, Frontera, Mir. Padri de Gracia, Borrás, Padri de Torn, Bisquerra. Propina mia, 6 sous, 2 diners, los quatre arguments de Lleis.

Som anat a fer volta ab Dn. Francesch y ab Bisquerra, y ab Borrás y Serra. Estos dos davant la Sala se son adelantats a caminar, y Bisquerra en el Mercat se es separat y sen es anat; y yo y Dn. Francesch, que se li conexia algo etz. som arribats a la Rambla y lo he acompanyat.

Ma mare ha berenat en casa a la tarde, y me ha dit que Llorens ahir, li entrega el duret de la mesada.

21. He pagat los gastos processals en la causa que se ha de pujar, seguida per el Dor. March, Escriva, Rossello Notari, y han importat 8 lliures, 18 sous, entregats a Pou.

He assistit a la llisto de punts de Boil, que ha dita Mariano Barcelo y Thomas a les 5. Han argüit Bisquerra, yo, y Serra. Propina 31 sous, 8 diners.

22. He rebut dos testimonis, Escriva Planes, en la causa civil del Milicia Bauza,

Ma mare es vinguda a la tarde y no ha volgut berenar ni pujar. Ha donat queixa de Catarina sen era anada a Soller y quedava sens criada.

23. He enviat a ma mare sinch pastilles xoquolate del millor, y sinch congrets redons, y he sebut estar contenta.

He cobrat 13 sous de Pere Vadell, busque, y 10 sous de Juana Vadell, tots de Petra, per cens de Antonia Ana.

24. Som anat a les onze a donar los dies a Bartomeu Serra, mon cós. Em som escrit per estar fora casa.

He emprestat a Isabet Calafell, vidua, ma criada, tres durets, dich 4 lliures, 16 sous, y ha volgut entregar en prenda un rosari de or de les mans ab vidres.

He pagat a mestre Bernat Palmer de un contet de juliol onze sous, y de esta semana de feina, 12 lliures, 3 sous, 6 diners, compresos 19 sous, 4 diners pagats ahir a el manobre, y axi quedam cabals.

Som anat a la tarde a les monges de Santa Catarina. La Priora se es despedida, puis acaba dia 27, y he entregat a ma germana una lliura retgea grossa, y dos pessetes noves.

25. He enviat dos covos de figues de moro a les monges Capuchines. Es segon regalo.

He enviat un paner figues de moro a casa de Serra de Cort. Es tercer regalo.

Vuy es el primer dia que ya no he duit pegat a la cama, per estar curada

26. He rebut de Dn. Pau Vallbona, 7 lliures, 4 sous, corresponents a un mes y set dies de conduccio de les cases, y axi he fet declaracio, que comensara el dia primer de octubre la primera paga, y seran los mesos cabals. Sen va a fora.

He rebut 18 sous de Juan Riutort Batzer, de Petra, per Antonia Ana, cens.

Notificacio a Dna. Maria Vilalonga per Planes en casa de Dna. Cecilia

27. He comprat un pot de 4 lliures de tabach; ha costat dotze lliures, set sous.

La Maria Balanza anit passada per estafa la posaren a la preso: era vinguda y havia jo fet 3.^a peticio; enseny la casa.

Trons y aigua, los primers, vuy demetinada a les 3 3/4; no molta.

28. He enviat a Santa Catarina de Sena un viatge de figues de moro. El tercer que tenen.

29. Ma mare es vinguda, hora baxa, no ha volgut berenar. Despres es vingut Llorens, y me ha dat la noticia de la por que surt en el carrer del fossar de Llumajor.

30. Dn. Juan Truyo's es arribat antes de Vespres vingut per Alicant, de Madrid. Lo ha fet el Rey, canonge, per mort de Dn. Ramon Togados, succeida als 9 juliol.

He cobrat 20 lliures del salari de 3 mesos de Advocat de Pobres, que me ha entregat en mon estudi el Sor. Garau.

L amo Jordi Company es vingut al mati. Ha aportat un paner figues y rem. Despres de Vespres sen es tornat a la vila.

31. Vatz 'al mati a donar la enhora bona a Truyo's, canonge. Despres a casa de Sollerich y a la tarde a casa del jutge Puig, per Maria Balanza. Tambe al mati a casa del merxando Joach per lo de la Mota y la Milicia.

He pagat a mestre Bernat Palmer per la lista de feina 5 lliures, 11 sous, 2 diners.

Primer setembre. He assistit fent cap a les 8 del mati en la Congregacio a un grau de Teologia, que se ha conferit a Juan Nicolau, subdiaca, Padri el P. Arbona, Observant. Propina 4 sous y Sindich.

He assistit fent cap a les 4 de la tarde en la Congregacio a un grau de Teologia que se ha conferit a Esteva Bonet, subdiaca, Padri el P. Tomas Juan, Dominic. Propina 4 sous y Sindich.

He assistit a les 4 2/4 tarde a la Junta dels 4 Diputats en el quarto rectoral, en que se han llegit les cartes del Agent. Se ha suspes enviar a lletra fins altre correu, per no exposar ja duplicar.

He assistit a les 5 de la tarde a la llisto major que ha dit Mariano Barcelo Jordi, sobre la llei 15 de loc et cond y sobre el cap I de *translatiōe Episcoporum*. Li han argüit Serra, Bisquerra, Auli, Bennaser. Los tentants: Serra, Bisquerra, Roca, Auli. Padri de Gracia, Borrás; y de Torn, Fiol. Propina en tot, 4 lliures, 12 sous.

He cobrat de un home de Santany 32 sous, per una junta tinguda en ma casa y firmada de mi y de Dameto y de Riutort.

He pagat a Vicensa 18 sous; a Isabet 8 sous y he compensat 10 sous; a Catarina 9 sous y he compensat altres 9 sous; y a Antoni, criat, que vingue el dia 7 de el mes de agost 27 sous, 6 diners per los dies, advertint que li he

dit que de vuy en avant li daria de mesada 36 sous.

Ahir vatx enviar a Sor Maria Ignacia dos pollastres grossos y 12 concrets de Sineu.

Priora de Santa Catarina de Sena vuy de meti la han elegida: Sor Moragues.

2. Vatx a donar al mati la enhora bona a la Priora nova, li oferesch diner.

He cobrat per Dna Catarina, de Antoni de la font 55 lliures de la tersa que caura dia 8. Deu de vei 14 lliures a 7 mars 87.

4. He bastret per la mesada a Llorens, mon germa, dos durets, que me ha demanat dins el meu primer estudi.

5. He assistit fent cap a la Congregacio a les 8 del mati a un grau de Teologia, que se ha conferit a Pere Bonet Llompert, subdiaca. Padri, el P. Lector Arbona, Observant. Propina, 4 sous y Sindich.

He assistit a les 5 de la tarde a la processio del viatich, anada y vinguda, de Dn. Miquel Monserrat, per ser visi y estar convidat

6. He assistit, fent cap, a les deu del mati a la Congregacio a un grau de Lleis, que se ha conferit a Mariano Barcelo Jordi. Padri, Dr. Borrás. Li han argüit, Serra, Bennassar, Bauza, y Ferrer del Puig. Propina, 12 sous que he tornat a el metge Jordi, pare del graduat, y tinch la de Sindich. Dols Pre hora baixa sen es anat ab lo seu carro a Santa Maria per dos dies.

Catarina, la criada cuinera, sen es anada a la tarde per no tornar, per haver pitjorat del mal a los ulls. Los sis dies ya los tenia del mes que li pagui el dia primer, y quedo sens recobrar lo bastret a Agost de 87.

7. He pagat a mestre Bernat Palmer, picapedrer la semana de feina, que son vuit lliures, tres sous y dos diners, dich 8 ₄ 3 ₄ 2.

Mes, he pagat al fuster del carrer del Sol per los seus jornals y del allot, per compondrer les portes de la botiga gran nova, dues lliures, sis diners, y dos doblers del beurer cada dia.

8. La Priora de Santa Catarina, per ma de Llorens, me envia los comptes del forner Carreres, para que los concord ab ell.

9. He entregat dits papers a Bernat Garau, para que vage y comprov dits papers. Los he recobrats.

La Sra. Geronia Ribes, vidua, ve al mati a ma casa sobre fer inventari.

10. He donat el Decret a la peticio de Vilalonga contra Maroto y Cerda, que el Coronel tambe ha rubricat.

He dictat a Planes el Ofici per el Regent. No ha servit, puis essent vingut Cotoner, se ha passat el de este. Dols torna al mati.

11. Inventari en casa de la Sra. Ribes, vidua. Se comensa ab formalidat per el Notari, Serra, y he assistit demati y tarde.

Un capella de Santany per un consell me ha enviat 23 ous.

12. He enviat a Son Fuster dues portes, la una barrera de la mia estable, altra una porta vey, que estava a la sala de Calafat.

La Mare Priora de Santa Catarina envia 4 dotzenes de figues, 4 auberginies y 7 pebres grossos. Dat al allot, 8 diners.

He enviat 18 figues bordissots a ma mare.

13. He enviat a Margarita, monge, un colomi viu per fer brou, que ha demanat.

La obra de la botiga gran se ha concluit el mati, y a la tarde el paviment de mitjans de la carbonera.

He assistit a les Completes de la festa dels Advocats. Ha fet la doma el canonge Ferrer; han assistit en publich los Judges, Parayuelo, Puig y Xacon. Han comensat a les 5 y han concluit abans de Ave Maria. Los musichs no han tingut cadafals.

14. Vatx a combregar a la Missio, Garcies. Limosna a la mare de la Mota, 6 sous.

He pagat a mestre Palmer Bernat, picapedrer, al compte de feina feta, que son 4 lliures, 18 sous, 10 diners, compressos los 24 sous, 2 diners bastrets.

He assistit a la festa dels Advocats y per no haver volgut seurer en publich Puig y Xacon se han llevat les cadires del *Auerdo*. Han oficiat el canonge Ferrer, canonge Serra nou y Dols Pre. Ha predicat el Dr. Binimelis. La Musica es estat *algo* millor que les Completes.

Vatx a la tarde a casa de Ribes, vidua, y en tota ella he dictat lo que faltava del inventari a Palet y la estimacio de cases.

15. He assistit al mati al Aniversari dels Advocats. Han oficiat el Dr. Mulet, Dols Pre y el Mestre que era de Randa. La musica tambe flaca.

Som anat a les deu en punt a casa de Ribes, vidua, y alli ha estipulat el Notari Lleonart Serra sobre la conclusio del inventari. Ha fet tal tempestat de llamps y aigo, que no obstant el paraigo, em som banyat, a mitx dia.

Onclo Bzptista Estada abans de les 10 es arribat axut en casa de ma mare y, despres de dinar, li he enviat la capsa plena de tabach per

la sua criada, que ha duit una cuinada de fassols, y un platet de serves madures

Han comensat el mati la obra de la finestra bombardera, per donar espirai a la botiga de les aufabies.

Mota More y filla son vingudes, y no he permes excutissen raons ab Vicensa sobre creveta de or venal.

16. Dn. Antoni Pueyo ve a la nit a parlar dels seus assumptes. Sen va a les 10 2/4.

17. Dit torna a la nit y li he tornat los papers, que ell al mati havia enviat per ma de son criat. Sen va *ut supra*.

He bastret a Llorens, mon germa, un duret. Ara te 3 drets.

18. Es vinguda de bon mati per cuinera una criada fadrina que se diu Maria Ballesta. Ha cuinat ya vuy.

El Onclo Baptista, ma mare y Llorens han berenat ab mi, y tambe han dinat ab mi los matexos y dos seminaristes Estades.

He enviat a ma germana de Santa Catarina per Dols a la tarde un doblegat de les Copinyes de 2 sous, dos enseimades de 8 diners, y una retjola de xoquolate de mitja lliura de Pou.

19. He entregat a Llorens, mon germa, dins el meu estudi les 20 lliures de la mesada en drets, compresos los tres que li havia bastret *ut supra*.

Marfega nova per la Sra. 24 sous.

20. Bartomeu Estada, seminarista ha pres subdiaca. Lo he fet berenar y li he donat per el cami sis rosquilles de Sineu. Sen es anat ab l onclo Baptista.

Havent elegit los Vocals el dia 15 en Decano a mon cosi Miquel Serra, som anat, vuy disapte, a donar la enhora bona a la Sra. Tia.

Margarita, monge, ma germana, envia una coca ensucrada. Dat 6 diners.

Han acabat los picapadrers la ximenea de ma casa y les taulades compostes.

21. El Bisbe, despres de haverse publicat la unio dels Beneficis, predica, y ha fet el sermo de la obligacio dels eclesiastichs en orde a los seculars, y de estos a aquells.

Ma mare es vinguda antes de Vespres, y haventme parlat sobre Llorens, em som enfadat, y tenint precisio de abaxar yo al estudi, sen es anada sens despedirse. A la nit ha enviat per un bossinet de xuya y lin he enviada.

Dn. Antoni Pueyo es vingut a la nit y em som escusat per refredat.

22. Los menestrals son anats a casa de ma mare de bon mati a adobar les teulades y no han acabat.

Dn. Antoni Pueyo es vingut a la nit; lo he rebut y sen es anat molt tart.

23. Los menestrals son tornats a casa de ma mare y havent emprat 50 teules noves, guix y cals de ma casa, han acabat a mitx dia.

Han comensat a la tarde la obra del terrat de ma casa demunt el galliner.

Ha aportat de Sineu el carro de Son Fuster ab Macia dotze quintars garroves. Han romas deu quintars.

24. El mestre no ha fet feina, si pero el manobre y allot fent mescles.

25. He rebut a la tarde la declaracio de Juan Auli, querellant.

26. La Priora de Santa Catarina ahir envia figues bordissots y de coll de dama y calop dins un covonet.

He enviat a ma mare 18 figues de coll de dama vuy, de nombre de les antedites que pens entre totes eren coranta sis figues.

He rebut de Lamo Joseph Puigserver cent vuitanta lliures a compte de la tersa de Sant Miquel.

Bartomeu Ripoll, mon cosi, envia un covon llarg de pomes vermeyes y melocotons. Dat 1 sou, 2 diners. Retorn meu dins un paner dotze rosquilles de Sineu, una lliura datils confitats, 2 sous y sis enseimades de 8 diners cada una.

28. He pagat a mestre Bernat Palmer, picapadrer, el compte de la semana, que son 10 lliures, 17 sous, 4 diners.

Lamo Esteva Verd de Andraitx es vingut ab son fill. Ha aportat una cistella plana de rem y mitge bresca.

29. He cobrat de Bernat Flux quinze lliures per la tersa de vuy, y tambe trenta sous a compte del llit venut.

Planes es vingut a la tarde. Li he dictat el Auto sobre la sumaria remesa per la Audiencia dia 27 contra el granader de la Pobla, Cristofol Serra. Me ha dit que si no la despaxava, se me depositaria del empleo.

30. He dictat a Planes el Ofici responsiu a el Sr. Regent en la companyia de Maroto. Antes, el mati, era vingut el Sr. Major a parlar de este y altres assumptes.

Ahir vatx enviar a ma mare quinze melicots dins la safeteta vermeya.

He enviat vuy a Margarita, ma germana, dotze melicots dins un platet fi.

He llogat la botiga gran, fonda, per 16 lliures a mestre Antoni Corro, Peraire, y me ha entregat vuit lliures per el mitx any, que en lo albara he dit comensa dema.

Primer octubre. He pagat a Vicensa 18 sous; a Isabet 8 sous y ha tornat los 10 sous; a Maria Balleta, que vingue dia 18 los dies, que son 7 sous 8 diners; a Antoni, criat, 36 sous.

Mes, he entregat a la criada que particularment servex a ma mare per mon carrech un mes enter, que son 16 sous, 8 diners.

Es vinguda a la tarde ma cosina Catarina Estada de Balix ab sa filla Maria, y no han volgut berenar. Los he dat quatre rosquilles de Sineu y 4 coques rossades.

Un homo taverner qui es vingut ab en Ros me ha dat per una peticio a el Sr. Corregidor una pesseta y mitja.

He enviat a Juanet Ripoll dos coloms mongins, blanchs y negres, en un paner que havia vuy enviat ab 16 codonyes. Barena.

2. Ma mare al mati es vinguda a berenar en casa y despres li he enviat 18 figues bordissots negres, de les que han aportat del Moli de Aleró, que son un paneret figues, y un covonet rem blanch.

He pagat a Juan Frau, Procurador de Sant Geroni, les 32 lliures de vitalicy y dot de Sor Margarita, ma germana, a compliment.

3 He cobrat de l amo Gabriel Busquets, arrendador de Son Cladera, les 32 lliures de la annua mercé, compressos 30 sous per dos jornals de carro de dur pedres a el torrent de Son Fuster per paret.

El oncle Dr. Antoni Estade Pre me ha en viat dins un paner dotze codonys per confitura. Dat, 6 diners.

4. Som anat a la tarde a Santa Catarina de Sena, he entregat a la Piora les 30 lliures del Sor. Garau clerge del carrer del Sol, entregades per autes.

He donat a ma germana, Maria Ignacia, 12 coques rossades, y 6 rosquilles de Sineu.

Me ha demanat esta que yo pagas la trona que fos com la de Santa Clara, y respost que si Llorens deya que no excedis de 100 lliures o 113 la pagaria, valentme de les 50 lliures que te en deposit.

Han acabat los picapedrers a les 5 3/4 la escaleta del terrat. Los he dat 1 sou.

5. He pagat a mestre Bernat Palmer el compte de feina que importa 9 lliures, 8 sous,

9 diners, o mes ver, 8 ll. ultra los 29 s. que yo tenia pagats dels 6 jornals manobre.

He pagat a mestre Miquel Tugores, fuster, dos durets en or, y se queda sens pagar 15 s. puis la llenya no ha servit.

Llorens, mon germa, es vingut antes de Vespres ab ma mare a veurer el terrat. Me ha dit que la trona no excediria de 100 pesses de 8. Despres, a hora baixa, es tornada ma mare y ha berenat.

He dictat a la tarde a Juan Arrom el Ofici per el Sor. Regent sobre el oficial Rexach. Acompanya copia simple del pediment de vuy ab fecha que te de ahir un y altre.

De casa de Vallbona visi, me han enviat un potet de codonyat de reimat y un platet de panses. Arribaren de vinguda de Felanitx ahir a la nit.

6. Se ha passat antes de les 8 el Ofici a el Sor. Regent sobre Rexach.

Se ha clavat la balustrada del meu terrat nou.

7. Som anat a la tarde a donar la benvinguda a la Sra. Tia Catarina Ana, la qual ahir ab Margarita y Bartomeu vingue de la Taulera.

Som anat dita tarde al quarter de Milicies, y he rebut ab Planes la declaracio al cabo Sabater de ciutat de la Companyia de Sales.

Ha plogut aigua fortissima y trons a cosa de les 5 de la tarde, de manera que aportant paraplujia em som hagut de aturar a Santa Eulalia.

8. Ha mort de gorradura subintrada el canonge Dn. Francesch Tugores. Sols 3 mesos ha sobreviscut a Dn. Ramon.

He cobrat de Dn. Bartomeu Asensio onze lliures per lloguer de los mesos de septembre y octubre corrent.

Ha pluiscat tot el dia sens poder fer feina el picapedrer.

He comprat de roba torastera dues camies per la Sra. Han costat 4 6 6 8.

9. He assistit a la tarde al enterro del canonge Tugores. El sen ha aportat la Catedral y dema Sant Francesch el sen dura.

Ha plogut tota la tarde fort, fins a les 4 2/4 y lo enterro a les sinch.

He cobrat de la Tesoreria al mati la renda del quarter. Son 14 6, 13 6, 4.

10. He bastret a Llorens, mon germa, alt al primer porxo de ma casa un duret.

Los menestrals han concluit a la tarde el terrat, posada mescla 2 6.

11. A les 6 del mati han comensat les 40 Hores en Santa Catarina de Sena, fundades per la germana de la Marquesa de la Romana, sens sermo ni musica. Pero los religiosos de Sant Domingo han cantat un Ofici dels bons que tenen.

Un proces sobre comptes entre Dna Maria Granada y son cunyat, que en dugue la vidua del Escriba Muntaner. Lo he entregat vuy a Juan Arrom.

12 He pagat a Mestre Bernat Palmer, picapedrer, el compte de feina, compressos 26 ₧ , 6, ya pagats al manobre. En tot 6 ₧ , 10 ₧ . La obra conclui ahir

He pagat a mestre Miquel Tugores, fuster, dues lliures, un sou, y vuit diners, compressos 15 ₧ atrassats. Son 2 ₧ , 1 ₧ , 8.

He pagat a Llorens Pons y Soler, Procurador de les monges de Sineu 6 ₧ , 15 ₧ , compliment per 3 pensions de carrech de ma senyora.

He cobrat per dita de Esteva Rotger de Alcudia 10 ₧ . per annua merce de les hortes y vinya de Santa Ana de Alcudia.

13. He bastret a Llorens, mon germa, un duret, que me ha demenat.

He rebut la declaracio o ratificacio de querella a Catarina Ferrer contra el Milicia Vich y a este antes al mati he fet passar pres per el seu mal respondrer, tenint present la querellant.

He assistit al *encierro* de les 40 Hores en punt de les 7. Han cantat el P. Terrassa, el cantor y contraalt *O sacrum*, y antes el *Pange lingua*, a tot primor.

14. He comprat una cuita de xoquolate, que ha fet per mi, el xoquolater de Cort. Son 9 ₧ , menos ₧ 6 y son 24 lliures y sinch pastilles.

He rebut a la tarde ab Arrom sinch testimonis, sumaria contra dit Vich.

He despachat al mati ab Planes la sentencia sobre civil del Sargent Sanso.

15. He rebut un testimoni que faltava en dita sumaria y el matex mati la declaracio al dit Vich y he donat *traslado* a la querellant dins les 24 hores.

He comprat dit mati los *recibos* de *pagos* en 25 partides, fets a les Piores de Santa Catarina per Juan Rotger y Blanquer. Importen 612 ₧ , 4 ₧ 6.

He enviat a Sor Maria Ignacia, ma germana, dos pollastres grossos, que me ha regalat Bor-

dils de Felanitx, vingut a ciutat. Noto que dits recibos son desde 27 novembre 39 fins a 29 octubre 1760, inclusive.

16. Som anat al mati a Santa Catarina de Sena. He entregat el llibre a la Priora del seu cabreu que envia. A Sor Maria Ignacia li he regalat dos retjoles de xoquolate de sucresponjat.

Es vinguda ma mare a la tarde ab Bordils, sa filla y sa cunyada. Han vista la casa, y a la nineta de dos anys li he regalat confits.

17. Mon oncle Baptista me ha enviat 3 dotzenes de pomes maquetes petites dins un paner. No li he enviat retorn per no res cosa. Ha berenat el misatge de Ripoll.

Ha cobrat Dols Pre y li he compensat ab lo compte de casa 20 ₧ , que ha dit haver cobrat de la dona de la botiga 2.^a

Catarina, criada de Llorens es vinguda y me ha dit que ma mare li digue que cercas casa. Li he dit que no se donas per entesa fins que Llorens me vege.

18. He pagat a Antoni Sales, Acolit, poseidor del Benefici de Santa Creu a compte de cens 8 ₧ . Tinch albara.

Lamo Esteva Verd de Andraix ha aportat un paneret de rem de parral.

19. He pagat a Sor Margarita de Sant Geroni, ma germana, 30 ₧ per ma de Vicensa.

He pagat a ma mare les 20 ₧ de la mesada, o mes ver, de orde sua y present dins la sua primera quadra a les 12, les he entregades a Llorens, y son 12 durets, 5 castellans y dos tressetes, advertint que los dos duros bastrets los ha retinguts per panys y gaufons, essent antes vingut a perlar sobre los assumptes ab ma mare, a la que yo ahir a la nit vatx advertir lo que devia per evitar que Llorens la dexas.

Som anat al mati a la Concepcio a un vel negre de la germana de Sor Rosa Cerda. Havia molt poca gent puis el Dr. Contesti se troba en Aleró, mort son fill ahir.

20. He pagat a mestre Jaume Ferrer, fuster, 3 ₧ , compliment de la sinia del hort.

He comensat a dictar vuy dilluns a deu estudiants la materia de Simonia.

Obra de la teulada del dit hort dins ciutat se ha comensat a exambronar.

21. Prosequex y se conclou la teulada, que es la dels lavadors.

He rebut carta del Sor. Antoni Company Pre, de Sineu per ma del criat del Rector a la nit, el que me ha entregat cent durets, 3 ₧ .

22. Junta en el quarto rectoral, en que han assistit el Rector, Mulet y P. Darder. Se han llegit 3 cartes del Agent.

Som anat a casa del Relador Nadal a les 3 de la tarde sobre el fet acordat del Capítol ab Torrella, Fluxa, Bauza, March y yo.

Som anat a les 5 a Santa Catarina de Sena. He donat la noticia a ma germana de tenir ajustat el preu de la trona com la de Santa Clara, y axi fes de noticiarlo a la Mare Priora: esto es a consecuencia de esser vingut Llorens a mon estudi el mati y haver yo convigut a la proposicio de Homs de que llesta la trona per predicar, la donaria per 160 ₧ .

23. Junta en el quarto o estudi tercer sobre assumptes de Milicies.

Bartomeu Ripoll me ha regalat un covonet de nesples ab 6 codonys. Ha berenat el traginer y ha dextat el covo.

He comprat una raima de paper de escriurer per 34 ₧ .

Se han aportat a Son Fuster una carretada de teules y he dextat per adobs aqui 120 de pagella major y 5.

24. Del moli de la font la Catarina, filla de la molinera, ha aportat un paner de figues bordissots y blanques.

Ma mare es vinguda antes de mitxdia y no es volguda quedar a dinar essent divendres, y li he enviat escudella de mongetes, 24 figues mitat de cada especie y 6 bunyols de ahir.

25. Dols Pre. es anat a casa del Marques Pueyo, per haver este enviat segona vegada el seu criat, y alli li ha manifestat el Majordom a la tarde una carta de la Condesa de Munter, en que li deya que acudis a mi per pagar yo el catre que li recomena. Ha respost que quant estaria concluit envias a el fuster per el diner.

26. He oit el sermo del Bisbe en la Catedral, tot dogmatic, sobre la confessió auricular, de Dret divi.

He pagat a mestre Miquel Palmer per los dos jornals y mitx, manobres y guix per la teulada dels saferetxons del hort dins Ciutat, 38 ₧ , 10 ultra la mescla, teules, claus de casa.

He pagat al fuster del carrer del Sol per les 5 bigues, 6 files y 24 xabrons y jornals seus y del allot, 9 ₧ 6 ₧ per haverse llevat los 6 ₧ del port de dita llenya per dita teulada.

Ma mare es vinguda hora baxa y ha berenat. No ha perlat de Llorens.

27. La Priora de Santa Catarina per ma del Donat me ha enviat 3 lliures en fol: Cabreu

major, Cabreu menor de la Priora y llibre de resolucions.

Me ha enviat per dit Donat un germiner real: lo he sembrat al reco del jardi y li he donat al dit, 2 sous.

28. La Mare Priora de Santa Magdalena me ha enviat per el seu Donat 12 enseimades y 36 panets de pasta ferma. Li he donat 4 ₧ .

Som anat al mati a visitar al canonge Bisquerra.

29 Som anat al mati, a donar la benvinguda a la nora y fill del Sr. Marques de Bellpuig, los quals ahir vingueren de Valencia.

He conferenciat a la tarde en mon estudi ab el Dr. Rayo sobre uns homos de Fornalutx en rao de un codicil.

He oit en mon estudi la pretensio de la patrona Anna Mayol, vidua de Zabater, y a Dn. Miquel Rossinyol y se fara un acte de transacció.

30. He assistit al mati en la taula al temps de que los estudiants de Lleis han pres les matricules. Son en tots...

He pagat 7 ₧ 10 ₧ per sis sarries de carbo, duites en los mesos de agost, setembre, octubre.

He pagat al fuster Morei del Born, per la condesa de Munter 34 ₧ 6 ₧ en durets de Carlos nous de 32 ₧ pesseta y dos tressetes, y son per el valor de un catre que es comanda feta al Marques de Campo Franco, la qual partida remplesare quant cobrare.

31. He assistit a les 8 del mati fent cap a la Congregacio a un grau de Teologia, que se ha conferit a Bartomeu March, fill del Dr. March. Padri, P. Arbona. Propina 4 ₧ y Sindich.

He entregat a ma mare hora baxa dins el meu menjador un duret, que me ha demenat li bastregues del dia 19 venidor. No ha volgut berenar.

Sor Maria Ignacia me ha enviat tres coques ordinaries pasta ferma 6 ₧ . Y Sor Margarita me ha enviat una coca, pasta ferma, que seran dues ordinaries.

Primer novembre. He enviat a Sor Maria Ignacia un colomi del parell mes gros, sis rosquilles de Sineu, quatre coques rosades y mitja lliura de confits y mitja de retgea.

He pagat a Vicensa 18 ₧ ; a Isabet 8 ₧ y ha compensat 10 ₧ ; a Maria 18 ₧ ; a Antoni 36 ₧ ; a la criada de ma mare 16 ₧ 8.

Per panets he entregat a los 4 primers 6 s. a cada un, mes a Margarita Barcelo 1 ₧ , a Catarina Oliver 1 ₧ .

El P. Nualard, Superior novament de la Missio, es vingut a tornar la visita.

2. He cobrat 80 ₧ de Dn. Francesch Dameto y Berga, per Dna. Catarina, a compte de 90 ₧. 6 cens li fa de dos voltes 45 ₧.

L. amo Simo, casat ab la muda de Felanitx, me ha aportat dotze magranes dolses y aubars grosses

3. Som anat a Sant Miquel ab Llorens, y allí he donat 21 ₧ per un Ofici, que han dit a la capella. Despres Dols ha dit les tres Misses y es vinguda antes ma mare, y en la absoluta, dat 3 ₧. Despres som anat a Sant Francesch y he oit al Altar major tres Misses de nombre de 7, que tenia previngudes y donada la caritat a rao de 4 ₧, 8 que son les set, 32 ₧ 8. Dols ha benenat. Ma mare es vinguda hora baixa, no ha volgut berenar, y dins un torqueboques li he posat nesples madures y una enseimada de Magdalenes.

He enviat a Sor Maria Ignacia un colom roig dels primers colomins.

4. El Tedeum lo ha entonat el Sr. Bisbe y el Comendant de les Armes ha rebut les enhorabones del dia, allí en el atri del portal major.

He pagat a la vidua del cabomestre Cladera, a compte de talles, 3 ₧., 4 ₧.

He comprat un corró nou de corriola per 6 ₧, y el ferro aparte per 12 ₧, del pern nou y xaveta pag 4 ₧.

He enviat a ma germana, Sor Margarita, un colomí roig, que ha demenat.

He donat a la filla de Isabet una enseimada de Santa Magdalena, y ahir dos panets y nesples al germa de Antoni, el espartar.

5. He pagat al ferrer per el pern de la corriola 3 ₧, y a mestre Torres per la gorilleta y intervenció 1 ₧. Tot son 22 ₧.

He rebut carta del Sor. Antoni Company per el criat del Rector, el que me ha entregat 6 ₧ de 8 quarteres garroves.

He fet posar al calaboso a Morei, sabater del Mercat, per haver tingut instancia del marit de Ana Mota. Dn. Miquel Togores protegeix a Morei.

6. He pagat a el fuster del carrer del Sol 2 ₧, per el treball de posar entre mitx dia y Vespres la corriola en el porxo. Tot son 24 ₧.

He assistit a les 8 del mati, fent cap, a un grau de Teologia, que se ha conferit a Bernat Nadal, Pre, beneficiat en la Catedral. Padri el Lector, Sastre, Observant. Li han argüit los 4 catedratichs per orde. Propina, 4 ₧.

Es vinguda a la tarde la Sra. Geronia Ribes, y tinch de fer una diligencia ab son fill.

Despres es estada la retractació del granader Miquel Antich, present el agraviat, cabo Bujosa y los dos testimonis, qui lo han testificat del dia 30. Arrom present ha continuat acte de diligencia.

7. He bastret a Llorens dos durets, que me ha demanat dins la mia sala.

Som anat a la Comedia: *El Mejor Menstruo los Zelos y Thetrarca de Jerusalem.*

8. La Sra. Rosa Ferragut me ha aportat y regalat 3 pollastres, el un blanch.

Es vinguda, Ave Maria, la filla de Isabet vidua y es romasa a geurer. Estarà a casa 8 o 10 dies. Entretant se li proporciona ocasio de acomodarla ab altre dona, puis la dona, ab qui estava se casa dema.

9. Som anat a mitx dia a perlar a ma mare, manifestantli que mon desitx seria que la filla de Isabet la companyas fora casa, estas y dormis en la sua cambra, sens donarli mes que sopar, puis el berenar, dinar y soldada correria per mon compte y tot per haverme lo demenat Isabet, sa mare.

Som anat a la Comedia: *Duelos de amor y Lealtad:* de Calderón.

10. He enviat a Margarita, ma germana, un pollestre que ha costat 6 sous.

Ma mare es vinguda a les nou del mati y havent admes la mia proposició de ahir, inme diadament sen es anada a Missa, acompanyada de la dita filla, que se diu Margarita, la qual es tornada a ma casa a dinar.

Despres de Vespres he enviat a fer venir a Llorens, y a la criada Catarina y los he advertit, separadament, de lo acordat ab ma mare, y de que estimaria que per sa part cooperassen a que se conservas la quietut de ma mare.

He sabut per el Marques de Vilafranca, que Morell ya no se casa ab la Berard, y que estaven tornats los anells.

El barco correvet es vingut a la tarde havent desembarcat al mati la maleta en Andraitx. Tot arribat una hora.

He estat en casa del Dr. Gabriel Ribes, de les 10 2/4 a les 12 ab la Sra. Geronia, vidua, sa germana, discurrent sobre los assumptes de esta, Plou.

11. He assistit a les 10 del mati en el quarto rectoral a la Junta ab el Rector, Borrás, Mas, Darder. Se han llegit les cartes rebudes ahir y les respostes a les antecedents.

He enviat a Margarita monge, ma germana, 30 sous de la mesada que caurà; mes, sis oliades 2 sous, mes he pagat al matalasser, que es anat a ferli el matalas, 2 sous.

El Dr. Capo, Advocat de Dna. Isabet Cavalleria, es vingut a la tarde a ensenyarme el borrador del informe.

12. Som anat al mati a el quarto y casa de Dn. Francesch Ferrer, el qual me ha ensenyat la resposta al Agent y a Muntaner. Li he encomenat que dema escrigues al Agent, Moreno, prevenintlo per mon compte en el cas de verificarse vacancia de plassa.

Som anat a la Comedia illuminacio: *El agravio del Cid, vengado*.

13. He assistit en la Universitat y quarto rectoral a la Junta dels Diputats, Borrás, Mas, Darder. Se han aprovat les respostes, que se han de dirigir vuy a Moreno y a Muntaner, separadament, a una que ha dirigit separada.

He entregat al patro Mateu Cifre, menor, contramestre del xabech corru, cent pessés de 8, y ha dat recibo.

He despachat el correu ab tres cartes; la una per la condesa de Munter, altre per Dna. Catarina y altre per Bellard, Pre, y en la de este inclou la polisa o recibo de les 100 pessés de 8.

14. Trons, aigo y vent, de modo que el correu no pogué sortir.

15. No ey ha hagut visita per haver plogut fort y mal temps.

16. Pag a Miquel Palmer 12 sous per mitx dia de adobar la canal del porcho de casa de Montserrat, y pertret.

El Bisbe predica, y lo he oit. Declama contra les toualetes de les dones, y contra la galleria del Corral de Comedies.

Vaix a la Comedia: *El Tenedor de Paños inglés*, y per estar malalt el meu criat, me acompanya el de Serra. Sous 6.

17. Junta en mon estudi tota la tarde ab el Dr. Ferragut y Dn. Agustí Ruiz sobre el sequestre fet en Son Hugo y modo de embarrassar la execució.

18. He rebut per ma de l amo Jordi Company 94 lliures, 15 sous, que ha dit ser lo unich que ha cobrat de 18 arrendaments de Son Duran y diu que los 4 falten importen 9 lliures 12 sous. Me ha entregat aparte 24 lliures sous del arrendament seu y de son sogre.

Som anat a la Comedia: *Placida, Muger del Español Theodosio*, essent vingut el cosí Barto-

meu Serra, ha vist el terrat y porxos. Som vinguts junts.

19. L'amon Jordi, despres de haver dormit en casa y berenat cumplidament, sen es tornat a Sant Juan.

He entregat a Llorens, essent vingut a la mia sala, les 20 lliures sous de la messada, compres el duret entregat a ma mare en dies passats y los dos a ell bastrets dia 7 del corrent. Fara albarà. Nota: los 30 sous de Margarita los te desde dia 11.

Som anat a visitar a ma mare a les 11. Allí he encontrat al capella Miquel Luigserver, y me ha perlat dexas geurer en ma casa a son nebot fins a Nadal.

Margarita, filla de Isabet, despres de haver dinat en casa, per estar molt refredada, no he permes anas a geurer ab ma mare.

20. Som anat a casa del Dr. Torelló, Pre, antes de mitx dia a consultarli lo assumpte de la Sra. Geronia Ribes.

Junta en mon estudi la tarde ab Dn. Agustí Ruiz y Dr. Ferragut. Y despres he perlat a este el assumpte de Bas, Notari, sobre comunes y finestres.

21. El Vicari Mata Mora de Porreres es vingut a berenar en casa y despres li he umplit la capsa de tabach.

El Sr. Antoni Mayol de Balix es vingut al mati y me ha participat la sua resolució de demanar a la Sra. Massanet de Arta per son fill Antoni, y el fonament de que un germa de dita demanerà a Maria.

El Donat de Santa Catarina de Sena ha duit un germinar real per sembrar dins el carreró. Dat 1 sou.

Ma mare es vinguda a la tarde venint de Santa Catarina. No ha volgut berenar. Li he donat un colomi que tenia yo dispost per farsir.

22. El oncle Onofre envia a Juan y dins un paneret murtons y pomes.

Retorn vuit enseimades de dos doblers, dues coques y un panet de Santa Magdalena y ha berenat de cuit de tocino.

He enviat per dit Juan dins un paner a Juanet Ripoll dos coloms que comprí y tenen niu compost.

He enviat a ma mare 4 panets blancs ab expressio feta per Isabet que serien los dos per vuy y los altres per dema diumenge, lin enviaria cada dia.

He enviat a ma germana de Santa Catarina un colomi viu dels grossos.

Som anat ab Bartomeu Serra a la Comedia: *Hazañas de Carlos doze*.

23. El Bisbe ha predicat a la Seu del judici. Lo he oit a la fi.

Han enterrat al canonge Barceló, qui morí ahir a les 2 2/4 tarde.

Junta a les 4 tarde en la Germandat de Sant Francesch. Se ha donat el sermó del *Niño perdido* al Dor, Canyar.

Se ha llegit una petició o exorto de la Confraria dels Angels sobre cens y pensions de un tal Bonnin, forner, a qui succehí la Germandat. Se ha decretat donar poder a mi y al Dr. Borrás per conterir y informar.

He concedit a la Medona de Son Fuster, despres de haver dinat, que son fill estara a menjar y dormir en ma casa fins a Sant Juan per estudiar y repassar la gramatica, y la gratificació la he dexada a la sua discrecio.

24. He enviat a ma germana de Santa Catarina la capsa de tabach 3 unses; 15 sous.

Som anat a la Comedia: *La Esclava del Negro Ponte*.

Tota la tarde he estat ab el Sr. Bernat Garau aguardant al Sr. Bartomeu Vicens, Pre, sobre sos comptes, y no ha comparagut.

25. Som anat a la presó demenat de la muller del *quomdam* satx de Sineu, y despres a donar los dies a la tia Catarina Ana.

Han sangrat a ma mare per ochipella y li he enviat un pollastre.

He pagat 6 sous, 6 per 4 verguetes per les dos vidrieres del balcó de la quadra nova.

Catarina, cuinera de casa de ma mare, es vinguda y me ha fet saber que estava promesa ab un jove fadri, Sastre de Soller.

26. Dn. Agustí Ruiz y el Dr. Ferragut han estat bona part de la tarde en mon estudi y havem conferenciat sobre ajust.

Som anat a la Comedia ab Serra, *es pieza: El Jugador inglés*.

27. El Dr. Nicolau Cava es vingut al mati y havem mirat los papers per proporcionar el ajust entre Moragues.

El mateix, y el Dr. Nicolau Bennasser, qui son vinguts a la tarde, me han elegit tercer de un arbitrament.

Dn. Miquel Togores y Dn. Juan Truyols son vinguts a la tarde ab Arrom a perlar sobre ajustar el divorci que te un Milicia de Porreres.

He cobrat 20 sous de la vidua del sargent de Milicies, Moret, per un mes lloguer de la botiga establata.

He comprat un quintar, 4 lliures figues seques del sogre de l'amon Jordi Company per 2 lliures sous. Mes n he comprat una unsa y un quart safra per 20 sous.

He comprat una márfega per la Sra. Ha costat ab lo fil 24 sous.

He enviat a ma germana de Santa Catarina el altre colomi dels roigs.

28. He pagat al esparter Milicía, marit de Maria, 24 sous per el treball de ajuntar los estorins de la quadre llarga y fer de tots 3 estorins llarchs.

He pagat al vidrier de devant el forn del Call 3 lliures sous, 8, per valor de 24 vidres y 8 trossos que son les dos vidrieres baixes de la quadra nova.

Moragues del carrer de Sant Miquel es vingut al mati y sen es anat ab resolució de fer petició a la Audiencia contra sa mare, present el Dr. Garcies, Pre.

Sen es tornat a la vila, despres de haver ben berenat, sopat y gegut, el sogre de l'amon Jordi Company.

Han aportat del hort de Antonia Ana una quartera melles, de la reserva.

Ahir, hora baixa, vingue a romandre el fill de la Medona de Son Fuster, que ha de estudiar.

Torella, Pre, capella del Hospital, es mort dematinada de apoplexia.

29. La Sra. de Bartomeu Moragues ab son germa es vinguda al mati, y en la mia quadre principal havem parlat de composició. Despres de la visita som anat a casa del Dr. Ribes estant dinant, y este despres a la tarde es vingut y li he fet la proposició de este mati.

He dictat a el Dr. Garcies, Pre, la minuta de los 7 processos sobre aigua.

El Sr. Bernat Garau a la tarde me ha entregat les 20 lliures sous dels 3 mesos de salari de Administrador de pobres, y li he fet recibo de les 80 lliures sous. No ha volgut exorto.

30. He pagat al fuster del carrer del Sol 16 sous per la llantonera llarga, igual a altre que tenia, y per los dos bastiments de vidres de la quadra nova.

El Dr. Ribes y el Dr. Torello son vinguts al mati, y haventme dit que la Sra. Geronia no volia menos de 400 lliures, sous, annues, som anat a les onze a participarlo a la Sra. de Bartomeu. Despres som anat a Missa en Sant Miquel, y som tornat alla; estava tambe alli Bartomeu y tornarà resposta.

El Dr. Nicolau Bennasser, y Dr. Cava son vinguts a la tarde. Los he participat la mia determinació com a tercer en la causa de Felanitx. Acordat.

Som anat a la Comedia: *La Cecilia, primera parte*, de dos jornades.

Primer Desembre. Dilluns. Dn. Agustí Ruíz, dins una carta per ma de una criada, me ha enviat dues dobles de vint de cordó antigues. Es a compte del paper en Dret, que tinch de treballar en la causa de Amengual y Dna. Rosa Ram. Dat 6 sous.

He cobrat de Antoni Jaume, arrendador de terres de Son Duran, trenta lliures, dich 30 lliures, sous, a compte de 55 lliures, sous. Te albara.

He pagat a Vicensa 18 sous; a Margarita sa filla, que serveix a ma mare desde dia 10, 8 sous; a Maria 18 sous; a Antoni 36 sous.

He pagat 40 reals castellans, que son 6 lliures, sous, al Procurador de Sant Francesch per la caritat de les Matines de la Purissima.

Bartomeu Ripoll y son fill Juanet ab lo missatge son vinguts a les 3 de la tarde. Han aportat 12 ponsins y un covonet de fruita.

Som anat a la Comedia: *La Cecilia, segunda parte* de tres jornades.

2. He cobrat de un suiz, que esta a la botiga del quarter, un d'uret, 32 sous.

He rebut la declaració y dos testimonis, que ha sumministrat Gamundi contra Arrom.

3. Han sangrat en casa a Bartomeu Ripoll. He pagat de extraordinari la mitja pesseta al Sr. Sebastianet y 6 sous per un frasquet de capilaire.

He enviat carta al Vicari de Fornalutx per el traginer, que es partit a les 2.

He enviat a Isabet, la cosina, el covo enviat y el retorn es estat castanyes, vellanes y ensaimades. Val 18 sous.

Som anat a la tarde a Santa Catarina y he parlat ab la Priora y ab ma germana y a esta li he regalat una lliura de xoquolate de Pou, sis rosquilles de Sineu, sis coques rosades y dues pessetes.

4. Han sangrat altra vegada a Bartomeu Ripoll, al mati. Pag 3 sous.

He assistit a les 3 de la tarde a unes conclusions de Lleis de Ferrer, nebot del P. Ferrer dels Angels. Padri, el Dr. Borrás y padri de Torn, Frontera. Li han argüit yo, Serra, Bennassar, Pelegri. Propina en tot, 15 sous, 8.

Isabet Mayol y el Vicari a les sis de la nit

son vinguts de Fornalutx, no obstant haver plo-gut fort tota la tarde y estar ella de 8 messos.

5. Ma mare ahir y vuy es vinguda a dinar y berenar a la tarde.

He assistit a la llissoneta, que ha dit el expressat Ferrer, sobre la llei *de usuris et fruc* y li he argüit yo, Serra y Frontera.

Ma germana de Santa Catarina envia el llibre dels arrendaments de bens.

L'amo Pere Juan Esteva de Andraitx aporta una bresca de mel en dos bocins.

El Vicari de Fornalutx y Dols Pre han dit Missa a la capella. He oit la primera.

6. Vatax al mati a les 10 en casa de Ribes y alli he parlat ab la Sra. Geronia y ha dit que la nora se es humiliada.

No ey ha hagut visita de Carcel per no esser vinguts los Senyors.

Ma mare dina.

Vatax a la Comedia, pessa inglesa intitulada: *La bella Pamela*; bonissima.

7. Dols Pre ha dit Missa a la capella, que han oida Bartomeu Ripoll, Isabet etz y Llorens, ma mare y criades. Dinen en casa y tambe ma mare sopa.

8. Dols, Pre, diu Missa a la capella y dina en casa Llorens y ma mare; esta tambe sopa. No som surtit de casa.

9. Bartomeu Ripoll, Isabet, Juanet y criada se son partits a Fornalutx, despres de haver berenat be de sopes y xoquolate y tambe xoquolate ma mare.

He umplit un covonet ab vellanes, castanyes y petates, en tot 16 sous; mes los he regalat una paguera o paga que temps ha em costa 3 lliures, sous 5; mes per el cami menjar dos pans, dos panets, un bossi de costelles, dos blanchs de budell y dos botifarrons de casa de Dols, mitja llengonisa de Son Fuster, un bossi de sobressada veyá, un aumut de melles torrades, una lliura figures seques.

A les deu del mati conclusions de Lleis de Federich Esbert. Padri, el Dr. Borrás y de Torn y Fiol. Li han argüit Fiol, Serra, Frontera y Mir. Propina en tot 15 sous 8, 9 sous 6, 6 sous 2.

Han aportat a enterrar al Sant Esperit a les 5 de la tarde al Dr. Miquel Auli, que mori ahir a les 6 tarde. Assistesc.

Som anat despres a la Comedia illuminada, sarsuela: *La Magestad en la Aldea*.

Ma mare ha dinat en ma casa y per medi de Dols li he fet dir que yo no tenia gust que

dinas ab mi sino quant vingues Llorens. Me havia fet dir que vendria tots los dies fins fos casada na Catarina.

El Sor. Parayuelo me ha enviat a dir per el Ministre Pere Joseph, haverli fet instancia Barbara sobre una caxeta que, 24 anys ha, dexa en casa. He respost no saber tal cosa; en cas fos, estant renovada, sem devia la millora.

He rebut ab Arrom tres testimonis en la causa del sastre Castanyer, milicia.

10. Llisso de punts petita de Federich Esbert sobre la llei *de condic indeb nem discrep.* Jo, Serra y March, Dr. Joseph. Lo vaitx elegir en tercer lloch per esserse escusat Bibiloni y Ribes.

He cobrat de Dn. Bartomeu Asencio 11 lliures, sous, per los dos messos de novembre y desembre.

El Sr. Bernat Garau tota la tarde y fins prop les 7 ha treballat ab mi per confrontar el seu cabrevet y el de la Mare Priora, ab lo cabreu gros.

Ha jurat al mati de Collegiat a les 10 el Dr. Gabriel Carrio, Pre.

11. El Dr. Bartomeu Ripoll me ha enviat un odre de oli vei. Dat, 6 sous.

L'amo Sebastia Bordils de Felanitx, me ha enviat dins un paner cosa de 3 lliures panses y una pesa de cop, costelles, y sis botifarrons y tres blanchs. Dat 2 sous.

12. Dna. Isabet Cavalleria a les dues de la tarde es vinguda ab la sua criada a dirme que vuy havia la Real Audiencia votat el seu plet de Biniforani.

13. He assistit a la llisso de punts major a les 3 de la tarde, que ha dit Marc Ferrer sobre la llei 5, D. *quib, mod. usufr. amit.* y sobre el cap 5 *de statu Monachor.* Padri, Borrás. Li han arguit, Fiol, Serra, Pelegri, Frontera. Tentants, Fiol, Serra, Bennasser, Pelegri. Padri de Torn Mir. Propina mia en tot 4 lliures, 12 sous.

14. Tota la tarde he empleada fins a les 6 ab el Sr. Bernat Garau y Vicenz Pre y havem rubricat los comptes.

La processo es arribada fins devant de ma casa; pero, haventse posat a ploure fort sen es tornada just a Sant Francesch havent dexat dins una entrada del carrer den Morei el tabernacle.

He rebut este mati tres testimonis en la causa criminal de Juan Gamundi.

15. He cobrat del Sr. Montserrat les 40 lliures, sous, del mitx any de dia primer de este. Dat 3 sous.

He pagat a el xoquolater de Cort 9 lliures, 4 sous, 2, per una cuita de xoquolate, que son 24 lliures, 5 pessetes: y mes, sous, 8 al home.

He oit el sermo a el Dr. Quetgles en Sant Domingo, festa del Regiment de España a la Purissima. Han oficiat el canonge Vilalonga y el Dameto.

L'amo, arrendador de Son Teulari, me ha regalat dins un paner, present de *tocino*, ço es pesa, costelles y sis botifarrons. Dat, 1 sou.

16. He comprat un pot de tabach de 4 lliures: ha costat lo ordinari.

He comprat onze pams de vayeta ampla per una bata per casa. Ha costat en casa de Canut 5 lliures, 16 sous, 6.

He comprat dues dotzenes botons de llauto dorats, grossos y una dotzena de botons petits a Barberi, 25 sous.

He cobrat de Mado Damiana, vidua, 50 sous per mitx any, concluit a 24 novembre.

He cobrat dels arrendadors de Sineu 50 lliures, 4 sous, 4 a compte, que me ha enviat ab carta el Sr. Antoni Company. Dat, 3 sous.

He assistit en la Universitat a les tres de la tarde a una llisso de punts, major, que ha dit Federich Esbert sobre la llei 18, D. *de reb cred* y sobre el cap. 9 *de judeis.* Li han argüit Fiol, Serra, Mir, Carrio. Padri de Torn, Borrás y tambe de Gracia. Los tentants, Fiol, Serra, Frontera, Mir, no obstant la falta que feu. ahir el Secretari, que degue suplir el Dr. Carrio, si be ha dat la propina.

En el colloqui que ha tingut el Collegi ha dit el Rector, que no obstant tenia acordat, que dema passat, assistis el Collegi de Lleis per aprobar la llisso a Sala, este vingut ahir mati a visitarme, pero que havia resolt que fossen los tres catedratichs segons les altres vacants. He dit etz.

Som anat a la Comedia, sarsuela: *El Maestro de la Niña.*

El Dor, Gelabert Pre, ha regalat dos capons molt grossos. Dat, 2 sous.

Dn. Felix Montis al mati es vingut a demenarme el meu parer en un cas.

17. He rebut la Advocacio del Carme, que son 4 lliures, 10 sous, 8, que me ha entregat el P. Agusti, Procurador. Dat per Missa, 6 sous.

He cobrat sis lliures, dich 6 lliures, sous, de un tal Sor. Gelabert de Binisalem per la pensio del present any per Antonia Ana.

He soltat el arrest, a la tarde, al milicia Castanyer, sastre, renunciada la querella.

No he assistit a los punts, que se han donat a Sala per la Catedra. He sabut que se li ha senyalat el § 4 de vulg et pup. Em som escusat per medi de Dols Pre per indispost y me ha dit Bartomeu Serra que han assistit los dos Defenedors a una part, y a la altra el Sor. Roca, al costat del Rector.

El llibre original *Dret municipal de Mallorca*, que ha copiat Dols, lo ha tornat este al mati a el Sor. Fiscal, el qual me lo havia emprestat per copiar a principis de Juliol.

18. L'amo Julia Vila del Rafal de Santanyi o son fill ha duit una porcelleta. Dat al missatge 1 sou.

He assistit a les 3 ³/₄ de la tarde a la llisto de punt, que ha dit el dit Sala sobre el expresat §. Ha assistit al costat del Rector el Sor. Roca y he seguit yo, Borrás, Serra. Ha llegit poc menys ja de mitja hora. Immediadament se ha aprovat la llisto *per aclamationem*, sens esser surtit el Sor. Roca y seguidament ha jurat en ma del Rector, presents tambe los dos Defenedors a la ala de front. Despres el Sor. Rector, a modo de Junta, ha perorat paraque dits Defenedors posasen corrent el salari de la Catedra o part. Dech advertir que he assistit no obstant trobarme ab calentura catarral y esto, per desmentir les veus que se havien espargit, que ahir no havia assistit per no seurer despres del Sor. Roca, essent axi que entench no perjudica, per no haver assistit en forma de Collegi La trona estava ab tapete de domas.

He cobrat de la Taula la polisa del salari de la Catedra, que son 13 lliures, 17 sous, 2, la qual me ha aportat el conserge. Li he dat 3 sous.

19. He enviat a Margarita, monge 30 s., esto es sinch pessetes de carà. Me ha firmat recibo de estos sis mesos

Despres, dita ma germana, me ha enviat sis coques ordinaries y sis estelets de pasta real.

Dna Onisa Serra me ha enviat un ordre de oli vei. Dat 6 s.

He enviat a la cosina de la casa de amunt el paner ple de patates grosses, el que ahir me envia ab nous y pomes.

Havent enviat a demenar a Llorens este mati, no ha volgut admetrer les 20 l. s. de la messada, si que volia partis entre ell y ma mare y essent vingut Bartomeu Estada antes de Vespres, li he entregat dites 20 l. s. suplicantli los ajustas, si podia.

Tota la tarde el Sor Bernat Garau y yo havem estat aguardant a Vicens, Pre y no es vingut.

El Dor. Salas, Catedratic, es vingut a la nit a donarme les gracies de la mia assistencia.

20. He cobrat de Juana Maria per lloguer del estudi de enfront casa de Calafat, 3 l. 10 s.

La Mare Priora de Santa Catarina envia sis coques pasta ferma. Dat 1 s.

El Dr. Cristofol Torrello, Pre, envia un covonet ab 42 congrets y 24 rosquilles. Dat al Donat 4 s.

Dn. Francesch Berard envia un indiote y una indiota. Dat 2 s.

He assistit a les 3 de la tarde en la Congregacio a un grau de Lleis, que se ha conferit, padri el Dr. Borrás, a Federich Esbert.

Li han arguït yo, Dr. Pelegri, Dr. Bauza, el ultim.

Lo arrendador de Son Teulari ha aportat dos capons grossos.

El rellotge de plata, que tenia en casa de Mugnerot, me lo ha tornat Dols adobat. Ha costat 6 s.

La Sra. Mas, vidua, de Son Nebot de Porreres, ha enviat dos indiots. Dat 4 s.

21. *diumenge*. He enviat a Santa Catarina de Sena un indiote y a ma germana 12 pomes. He enviat a ma germana de Sant Geroni dues gallines y a ma mare una indiota y dos capons, los millors tot.

He enviat a les Mares Capuchines dos capons fins y dos bugies de dos unses quiscuna. He enviat als Pares Capuchins, iguals dos capons y iguals dos bugies.

He pagat a el Dr. Llabres, Clavari de la Universitat, el cens, que son 57 l. 2 s.

He fet paner al onclo Onofre, de patates y sis casques.

He fet paner al amo Jordi Company de patates, 24 querns de nous y set pomes.

He rebut les 11 ⁶/₄ ⁶/₈, de la Advocacio de la Confraria. Dat 3 s.

He rebut les 10 ll. s. de la Advocacio de Santa Catarina de Sena y indiote. Dat 4 s.

He rebut les 15 ll. s. de la Advocacio de casa de Forteza: no ha volgut res.

El Marques de Bellpuig envia indiote. Dat 2 s.

El P. Preposit de Sant Cayetano ha enviat un indiote magre, melalt, que se mor. Dat 2 s.

He cobrat del amo Jordi Company 10 ll. 7 s. Diu ser a compte dels arrendaments de Son Duran.

He cobrat de la Medona de Son Fuster vint durenets en or, que fan 32 ll. s. La matexa ha aportat dos capons, melles y 24 ous.

22. He assistit a les 9 a un grau de Teologia de Damia Serra, diaca, Propina 4 s. y Sindich.

He cobrat les 10 ll. s. de la Advocacio de Dna. Beatriu Net. Dat 4 s.

He cobrat les 10 ll. s. de la Advocacio de Dn. Miquel Rossinyol y indiota. Dat. 4 s.

He cobrat de la Advocacio del Marques de Vilafranca les 10 ll. s. y indiots. Dat 6 s.

Guiscadre de Son Cardaix de Arta envia dos galls, Dat 2 s.

Dn. Cifre al mati me ha fet visita llarga.

He pagat a la fornera a compta del pa dels criats 32 ll. s.

He pagat a Juan Bujosa per el llegat vitalici 11 ll. s. y a la criada idem 4 ll. 10 s.

23. He cobrat al mati en la Congregacio per salari de Catedra dos durenets, quatre pessetes y nou diners.

He cobrat les 10 ll. s. de la Advocacio del Marques de Bellpuig. Dat 3 s.

He enviat a el metge Jordi un indiots gros: no me ha visitat encara.

He enviat a mestre Biel de ses aigos los dos galls enviats de Arta.

Llado de Son Cosmet de Campos ha enviat dos galls grossos. Dat 1 s. 8.

La Sra. Geronia Ribes, vidua, envia un indiots petit y dues gallines. Dat 3 s.

El Hermano de Cartoxa, germa de Catarina envia un covonet ab megranes, pomes, penjoi negre. Dat 2 s.

El sen Dols taverner enviat un paneri de panses.

El fill de la Medona del Moli de la font ha duit un paneret de nous y altre de murtons. Este lei he umplit de patates, castanyes, pa doble y arros.

Noticia de la mort del Rei Carlos III. Es arribada a les 6 del mati, succeida dia 14. Los bastions tiren cada quart.

24. He cobrat les 10 l. de la Advocacio de Dn. Eliseo Belloto. Dat 4 s.

La Visita general ha comensat a les 9 y despres de Missa se han introduit los Escrivans per peticions. Despres del *Acuerto* som entrans per la Visita, que ha durat fins a la una.

Dols Pre sen es anat a la Vila, despres de haver dinat.

Les filles del Dr. Canals han enviat un covonet ab nous y pomes: 2 s.

Sor Maria Ignacia, ma germana, envia tres coques pasta ferma. Dat 1 s.

El Dr. Bartomeu Ripoll ha enviat un covonet llarch ab pomes. Retorn 5 coques pasta ferma, 13 congrets de Sineu y mes un indiots per Juanet, el millor.

He pagat al Escriba Socies 10 l, 11 s. 8 per gastos de la causa de la Condesa de Munter. Mes a Alou per idem 5 L. s. salvo. Vide los albarans.

25 He fet limosna per el quadro de Sant Joachim de mitja dobla redona antiga. He regalat a el mateix mestre Biel, sabater, megranes y pomes

Ahir y antes de ahir vatx pendre los banys y per estar molt refredat no som anat a donar festes.

26. El deposit que yo tenia de 50 l. me les ha entregades Sor Maria Ignacia, ma germana y en ajuda de la trona.

27. Ma mare, Llorens y criada, son vinguts a dinar ab mi y li he enviat sopar de lo que ha volgut, acostumat.

28. Ha fet una gran nevada y em som vist molt apresat de ganes de vomit colica.

29. He cobrat 3 l. 10 s. de lloguer de la botiga del carrero.

30 He entregat a Llorens, per comprar llenyam per la trona, vint durenets en or que son 33 l. s. Lo he notat en paper aparte.

31. No se ha fet la coalcada per rao del dol y som anat a Missa en Santa Eulalia, ab molt de treball.

A la nit, a les 8, em som vist molt apretat de la colica. He fet venir al cirugia Sebastianet, a qui he regalat 3 s. y me ha receptat axerops y tambe per dema altres coses.

A P E N D I X

PARTIDA DE BAPTISME DEL DR. FIOI

Catedral

Llib. Bapts. desde 8 febr. 1727 a 1732 f.º 44º

Als 9 mars 1728 baptizi ab licencia yo el Dr. Salvador Artigues Pre. un fill del Magh. Dr. en drets Jaume Fiol y de la Sra. Florantina Estade Conjuges, fonch son nom Joachim, Llorens, Salvador, Mariano, Joseph, Ignaci, Tomas, Honorat, Cayetano, Phelip, Hieroni, Miquel, Anastasi, Francesch, Domingo, foren Padrins

lo Magh. Dr. en ambos drets Gabriel Ignaci Busquets y la Sra Hieroni Fiol y Cañellas V.^a tots de la Parrochia de Sant Miquel. Nasque dit dia a les 6 y tres quarts del mati. Es dit miño de Sta. Eulalia.

TESTAMENT DEL DR. FIOI

(1779)

En nom de nostro Senyor Deu Jesucrist y de la humil sempre Verge Maria, Mare sua, Senyora y Advocada nostra, concebuda sens macula de pecat original. Amen. Com sia cosa certa que tots havem de morir y no sempre viurer y sia scrit per lo Profeta, dient: Dispon de la tua casa perque moriras y no sempre viuras. Per ço jo, Dn. Joaquim Fiol y Estada, Doctor en ambos Drets, Advocat de Pobres per sa Magestat en este Regne de Mallorca y Asessor del Regiment de Milicies de este Regne, fill legitim y natural del Senyor Doctor en ambos Drets Dn. Jaume Antoni Fioi y Amer, difunt y de la Senyora Dona Florentina Estada de Moncayre, conjuges, vivent, natural y vezi de la present Ciutat de Palma, al qual don fe conech yo el Notari infrascrit, gosant de perfecta salut, per gracia del Senyor, axi de cos com enteniment, ferma loquela y clara memoria, tement los perills de la mort y volent dispondre dels bens temporals, que Deu Nostro Senyor en esta vida mortal me ha encomenat, fas y orden este mon ultim y nunc ipatiu testament encare que secret entre el Notari infrascrit y jo, dit testador, segons la laudable consuetud de este Regne, en lo qual elegesch y anomen en marmessors y de esta ultima voluntat mia executors, la senyora Dona Antonina Ana Serra, ma carissima esposa, filla del Illustre Senyor Dn. Miquel Serra y Maura, Oydor que fonch de la Real Audiencia, la dita senyora Dna. Florentina Estada, vidua, ma mare, el Doctor en ambos Drets Dn. Llorens Fiol y Estada, Sor Catarina y Sor Florentina Fiol, religioses del Convent de Santa Catarina de Sena y Sor Margarita Fiol, religiosa del convent de Sant Geroni, mos germans, el Senyor Dn. Bo naventura Serra y Ferragut, mon cunyat, el Senyor Doctor en ambos Drets y Sagrada Teologia Dn. Antoni Serra y Maura, Jutge de la Curia de Censos y Auditor de Guerra, mon onclo per afinitat, y en falta de este, el Doctor en

ambos Drets Dn. Miquel Serra y Bennassar, son fill, el Senyor Don Juan Baptista Estada y Pena y el Reverend Senyor Dn. Onofre Estada, Prevere, germans, mos onclos maternos, el Senyor Doctor en ambos Drets Dn. Plegro Fontichelli y Serra, mon cusi, el Reverend Senyor Doctor Dn. Cristofol Torrello, Prevere Beneficiat en la Santa Iglesia Catedral y en la Parroquial de Sant Miquel mon amich, y el Reverend Miquel Dolç, Diaca, actualment morador en ma casa, si en el dia de la mia mort se mantendra en ella, tant junts com a soles, a los quals preg, que si esdevindra el que jo muyra ab este mon testament aquells cumplen y executen, lo que abaix trobaran descrit y ordenat.

E primerament y antes de totes coses, encomenant la mia anima en mans de Nostro Senyor Deu Jesucrist, qui ab la sua Sanch preciosa la ha redemida, elegesch sepultura al meu cadaver faedora en la iglesia del Real Convent de Sant Francesch, en el cas de que los dueños del vas, aon esta enterrada ma filla Maria Fiol y Serra y el dit Senyor Dn. Miquel Serra y Maura y esper tambe sera enterrada dita ma esposa, vullen concedirme el favor de ser alli enterrat: puis en el cas contrari, vull esser enterrat en la Iglesia de Montesion, aon me transportara el clero de la Santa Iglesia Catedral, fent una tomba en la capella de Sant Francisco de Borja, a espatles de la qual en altre temps dins el claustro estava el quadro del Venerable Pare Ignaci Fiol, Martir y per devocio a este, per el parentesch que tinch, com a onclo propi de mon avi el Doctor en ambos Drets Dn. Llorens Fiol y Flor, vull sia preferit este lloch, en el cas com tinch dit de no porer tenirlo en aquell primer paratge en Sant Francesch. Y en el cas, que per algun acontaxement, pensat o no pensat, estigues cerrada o ab altre destino la dita Iglesia de Montesion, vull esser enterrat en la capella que tinch del Nom de Jesus en la Parroquial Iglesia de Sant Miquel, fent una tomba al costat de la que per sos motius mena dit quondam mon pare, se fes, aon se enterra el mateix y com a germa que som, encara que indigne, de la Tercera Orde de Sant Francesch dels Capuxins, vull esser enterrat ab lo sant habit, sens cugulla, a la manera que lo usen los Hermanos de les Capuxines: que la funeraria se fassa, esto es, la cera de les atxes sia del pes ultimament se ha menat observar, pero los quatre ciris de los ploradors sien de dos lliures

de cera quiscun; y en el cas de ser enterrat en dita Iglesia del Real Convent de Sant Francesch, vull sia ab acompanyament de la Comunitat del Convent de Nostra Senyora del Carme, del qual som Advocat, temps ha y tambe ab acompanyament de la Comunitat del Real Convent de Nostra Senyora de la Merce, si en el dia de la mia mort sera viu el Pare Fra Josep Estada, mon onclo matern.

Ben entes, que en el cas de que me haguesen de enterrar en la Iglesia de Montesion, se excus acompanyament de Religiosos. Y en cas de esser enterrat en Sant Miquel, desitjaria la concurrencia, com se acostuma, de les Comunitats ab qui te Germandat y tambe de la Comunitat de Sant Antoni de Viana, de la que som Advocat, declarant que no vull que en la processo concurren religiosos ab capellans; y sia celebrat un Ofici, cos present, en la Iglesia aon sere enterrat; y lo demes de mon enterro se fassa a coneguda y disposicio de los dits Senyors, mos marmessors.

Y pera que Deu Nostro Senyor Jesucrist se apiat de la mia anima y em perdon les mies culpes y pecats fas los llegats pios sigüents:

Primo leix al molt Reverend Senyor Rector de la Iglesia Parroquial de on lo dia de mon obit sere parroquia sinch sous, moneda de Mallorca semel, per son dret parroquial.

Item, per amor de Deu leix a la Causa pia de la Venerable Sor Catarina Thomas ab la que em trop en el sete grau de parentesch de consanguinidad, cent lliures, moneda de Mallorca, pagadores en el dia que se verificara la sua Beatificacio despres de mort mia y no antes; y per are sens disminuir de dit llegat, sinch lliures de dita moneda en ajuda del gasto de porerse adelantar la Causa de dita Beatificacio, Igua's sinch lliures leix en ajuda de la Causa pia del Beato Ramon Lull y semblants sinch lliures al Hospital General del que som Advocat, condonant a mes de esto el salari, que nunca he pres de dita Advocacio y deu lliures pera que se empleen en fer alguna roba a los pobres, qui o necessitaran mes en la Carcel Real y tot semel.

Item, vull sien celebrades unes Matines de difunts per los Germans de la Tercera Regia dels Capuxins, per cuya caritat destin sinch lliures, semel.

Item leix y celebrar man en sufragi de la mia anima, en el cas de morir sens infants, com al present no en tinch, mil Misses baxes a caritat de tres sous y sis diners y esto en el cas de

que la caritat ordinaria fcs tres sous, puis augmentantse dita caritat per Sinodo o altre qualsevol determinacio universal, vull excedesca la caritat de elles dos diners, pera que ab este extraordinari sia mes prompta la celebracio.

En el cas pero que jo moris ab infants, vull que se reduesca la suma a setcentes Misses ab la caritat de tres sous y dos diners o la de dos diners mes de la caritat ordinaria que tendran en el dia de mon obit. De numero de les quals destin cent Misses en la Iglesia de Sant Francesch, si alli sere enterrat y en el cas contrari, cinquanta solament; y lo mateix se entengue en les Iglesias de Montesion y de Sant Miquel, puis quedant enterrat en la primera, sols seran cinquanta en cada una, que en altre acontexament serien cent. Altres cent en la Santa Iglesia Catedral. Cinquanta en la Iglesia de Nostra Senyora del Carme. Vint y sinch en cada una de les Iglesias del Hospital General, Sant Antoni, la Merce y Capuxins y Missionistes. Quinze a cada un de mos Onclos Sacerdots y deu a cada mon cosi, que tinga sacerdot, entenentse axi, tant secular com regular, dexant a arbitre de los dits mos marmessors la distribucio de les demes, tant en el cas de esser mil com les setcentes Misses, entenent que se defalcara a proporcio a cada una de dites persones designades, pera que no los falt arbitre de afavorir a les persones, a qui entenguen tindre alguna obligacio y de que veuran no he fet mencio specifica. Ben entes que si en el dia de la mia mort sera ja sacerdot el dit Reverend Miquel Dolç y estira en casa, vull pugadir fins a cinquanta Misses de dit nombre. Ultra les que vull sien celebrades les que se podran cos present en la capella, que per concessio special, sens limitacio de dies solemnes tinch construïda en les mies cases y igualment no aniran compreses les tres Misses, que vull diguen los tres sacerdots, que me assistiran, si Deu lo permet, en el dia de la mia mort, esto es los tres que successivament me hauran agonizat, are sien Missionistes o capellans o regulars, entenent que del ultim sera la caritat de una lliura deu sous, el penultim dotze sous y lo altre sis sous.

Item per bon amor leix a tots los criats y criades, que en el dia de la mia mort estiran en casa, segons el temps de major antiguedat en ella, esto es, al mes antich dues lliures, al que es seguira deu sous menos, y axi de los demes, entenent tambe afavorir com a lo ultim

los criats y criades de casa de mon cunyat Dn. Bonaventura Serra y de casa de dita senyora ma mare, si estos hauran ajudat en alguna cosa, en el temps de la mia malaltia y a qualsevols altres que per conneccio haien aliviat el carrech de los meus domestichs.

Item en el cas que jo moris sens infants y em sobrevisques dita Dna. Florentina Estada, ma mare, li fas llegat a titol de institucio y per qualsevol dret, causa, via o rao pogues pretenir contra la mia heretat de sinch sous, moneda de Mallorca y ultra de esto, cent lliures de dita moneda semel: y en el cas de oposarse a el puntual cumpliment de esta disposicio o mogues plet contra la mia heretat, per qualsevol motiu tingues, no prestant esta caucio ab trancendencia a sos hereus, revoch esta liberalitat y li deix solament dits sinch sous per dita rao.

Item per dret de institucio y per tota part heretat y legitima leix a tots mos infants pos tumos, en cas ne tingue, legitims y naturals a quiscun de ells sinch sous moneda de Mallorca, en los quals aquells y quiscun de ells, hereus meus particulars fas e instituesch y dits mos infants o algun de ells a mi premorts o premort ab infants legitims y naturals, a sos infants respective y nets meus *in stirpem et non in capita*.

Item concedesch al dit Doctor Dn. Bonaventura Serra, mon cunyat, moratoria o dilacio per tot el temps que viura Dna. Antonina Ana Serra, sa germana, de los interessos que em corresponen per el dot, no del tot satisfet, de la expressada Dna. Antonina Ana Serra, ma esposa y ultra de esto li fas llegat de dotze toms de llibres meus propis y no tingues los matexos en la sua llibreria o domini y esto per memoria.

Item per memoria y bona voluntat fas llegat al Doctor Dn. Llorens Fiol, mon germa, de cent lliures, moneda de Mallorca, en el cas de obligarse y donar caucio per si y sos hereus de no mourer plet contra la mia heretat, contentantse en que se li fassa entrego bonament de los fideicomissos, que li pertenyeran, pero sens strepit ni figura de juy, puis en el cas que obras de altra manera y tambe en el cas de negarse a les docentes lliures, que abaix se diran, revoco este llegat y lo excloch de tota substitucio en los casos, que poguessen acontexer.

Item fas llegat a les expressades mes germanes Sor Catarina, Sor Florentina y Sor Mar-

garita Fiol, mes germanes, a cada una, de vuit lliures anuals, esto es un duro cada mes a cada una, durant ses vides y no vull que per mort de una de elles pas a la altra, ni menos al Convent lo que a cas se degues en el dia de mon obit. Ben entes que si les dites mes germanes o alguna de elles volgues mourer causa o donas son consentiment per pretenir per tela judiciaria, legitima que se li degue, fideicomissos o qualsevol altre cosa, revoch el respective llegat y sols tindran arbitre per usar de via compromissaria, sens que en esto ni en lo demes tingue cabiment interpretacio alguna y lo mateix se entenga en cas de que Bartomeu Fiol, mon altre germa, vingues a Mallorca, puis mon intent es expres y integarversable afavorir a ma mare y germans mentres no usen de plets, puis no obstant qualsevol excusa no entench gratificarlos en cosa alguna.

Item per la bona voluntat que sempre me ha professat mon onclo Dn. Onofre Estada declar que sempre que vulla viurer en Palma y en la mia casa, no donant incomodo a la disposicio que sobre ella pendran mos hereus o Administradors, no puga esser impedit y se lo dega alimentar en el modo que lo he acostumat fins al present, en los casos que han succeit de la sua mancio en Palma.

Item per la mateixa bona voluntat fas llegat al dit Dn. Antoni Serra y Maura de vint y quatre toms de llibres meus, que escullira despres de la eleccio de mon cunyat, confiant que en la sua direccio evitara tot perjudici en lo legal, que puga tenir la mia heretat y lo mateix confio del dit mon cunyat Dn. Bonaventura, a cuyo respecte o motiu he fet tambe son respectiu llegat.

Item per la confiansa que igualment tinch ab el Doctor Dn. Pelegro Fontichelli, mon cusi per afinidat y mon amich intim que se es monstat meu y persuadintme que tindra algun treball en que entendre, li fas llegat de vint pessos de vuit semel, que deura emplear en alguna alaca visible en casa sua per memoria.

Pagades, cumplides y satisfetes totes les demunt dites coses y les demes, a que yo sere tingut y obligat pagar y satisfacer, les quals vull y man sien del tot pagades y satisfetes sens strepit ni figura de juy, sols al fet de la veritat atesa. En tots los altres, empero, bens meus, mobles, immobles, drets, veus, credits y accions et alias a mi pertanyents y spectants ara o en lo devenidor, instituesch y fas hereva mia uni-

versal, esto es en el cas de morir jo ab infants, usufructuaria a la expressada carissima muller mia Dna. Antonina Ana Serra vivint vida vidua y en el cas de morir sens ells, com al present no en tinch, propietaria de tots ells, de tal manera que sempre que lo necessit o no necessitantlo, sera conducent pera la sua major decencia vendre los mobles y emplear el diner efectiu de la mia heretat, lo puga executar, puis de esto li fas prelegat a major cautela en dit cas de haverlo distribuït. En quant, pero, de los immobles tindra son producte a modo de usufruit, ultra les docentes lliures annues, que en ocasio del matrimoni li prometi sobre los bens fideicomissats per rao de sos aliments, segons scriptura, que sens dupte para o deu estar en poder dels hereus del dit Illustre Senyor Dn. Miquel Serra y Maura, a cuya obligacio entengui y entench haver pogut subjectar los bens de mos ascendents per necessitarlo per la deguda seguretat en semblants casos. Y despres de mort de dita ma esposa, se seguira la disposicio que abaix expressare. Ben entes, que axi la susdita com los demes successors deuran ferme celebrar cada any un Ofici en el dia de mon obit en la iglesia aon sere estat enterrat y pagar dit dia un dinar a los pobres del Hospital General, entenentse esta obligacio no perpetua ni subjecte a amortizacio, sino unicamente per lo spay de los anys equivalents a los que haure viscut en esta mortal vida, en cuyo espay de anys em deuran pendre una Bulla de la Cruzada en el dia de la sua publicacio, ben entes que no vull que este gravamen embaras la alienacio, que a cas se consideras convenient de part de mos bens, puis assegurada per qualsevol medi en alguna porcio de censal o imoble esta temporanea obligacio, se satisfara la mia voluntat y en el cas, que pot acontexer, de morir jo ab infants, instituesch en hereu meu al infant que tinga primogenit y per mort de ell en pupillar edat o en qualsevol temps sens infants, al segon genit y axi de los demes, y en falta de mascles, les famelles successivament, ben entes que no vull induir fideicomis agniticio, ni menos de primogenitura, si que el qui posseira la mia heretat morint en estat de dispondre puga elegir el fill mascle que li aparexera y en falta de mascle, la femella, y lo mateix se entenga en quant a les demes filles mies y demes de este sexo, que entren a posseir la mia heretat. Pero en dit cas de morir jo ab infants y faltas descendent de estos, vull que si

en dit temps se encontrara mascle legitim y natural nebot meu, que puga conservar el llinatge de Fiol, sens artificiositat, tenga este el dret, que tindrien mos fills, filles y demes expressats y en deficiencia de estos, es ma voluntat que per mort de dita Dna. Antonina Ana, ma esposa o casantse, pas la mia heretat a la administracio del Senyor Prior del Hospital General y del Pare Prior del Convent de Nostre Senyora del Carme, qui son y seran, pera que estos per parts iguals empleen no sols el producte si tambe el capital de la mia heretat en sufragis, esto es, los del Hospital General en la extencio del Oratori del Camp Roig y Misses en dit Oratori y el Pare Prior del Carme en Misses en dit Convent y en adorno del altar major de dita iglesia, alacas de plata, per parts iguals, fent que la Comunitat fassa special commemoracio en el temps de donar les gracies, en sufragi de la mia anima. Ben entes que, suposat esta administracio, no pot arribar a cent anys, puis dintre este temps han de estar alienats y empleats tots mos bens, entench exclourer la amortizacio en part y en tot. Mes avant perque en el dia present se troba falta de judici perfet dita Dna. Antonina Ana Serra y per lo mateix incapas de cuydar de la heretat y recaudacio de fruits, declar que mantenenentse en ma casa y portantse be lo dit Reverend Miquel Dols, Diaca, este quet Administrador de dits mos bens o Recaudador, sens mes salari o remuneracio que la habitacio o us dels quartos que li corresponguen en los estudis y aliment de menjar y beurer y ademes podra dir les Misses los dies que no estira impedit o no tenga major caritat de quatre sous, essentli facultatiu dirla cada dia y totes a la mia intencio, que es el sufragi de la mia anima y de la de mon pare, avi y demes, de qui tenga o hage tingut obligacio y en tot esto ni en part vull tinga lloch interpretacio alguna, puis los dies que lo dit Reverend Miquel Dolç estira fora de ma casa, no podra valerse de lo sus dit y declarant mes la mia voluntat, vull que lo mateix se entenga en el cas que dit mon onclo Dn. Onofre Estada, Prevere, vingues a viurer de asiento en ma casa o per alguns dies volgues estar en ella y si en falta de un o altre volgues, per ferme merce, viurer en dita ma casa el Doctor Dn. Cristofol Torrello, Prevere, tendra el mateix emolument que va expressat, baix del carrech de dita administracio y cuydado de la asistencia de dita ma esposa, pera

que ni li falt la servitut ni aliment, cost lo que cost, com fins aquí jo lo he practicat y a este mateix li vull que, mentres tracten ab bon amor a dita ma esposa les criades, que actualment viuen en ma casa, sien conservades, donantlos la mateixa soldada mensual, que jo los don, ultra la feyna que per si podran fer, sens faltar, pero, a dita assistencia, puis en cas contrari, a coneguda de los Consultors, que anire expressant, podran esser expel·lides. Y perque pot venir el cas de faltar persona de los expressats, qui cuyden de dita decencia y aliment de dita ma esposa, en este cas sera de la inspeccio de dits senyors Prior del Hospital General y Pare Prior del Convent de Nostra Senyora del Carme y de Dn. Bonaventura Serra, y en falta de ell, del dit Dn. Antoni Serra, mon oncle y del Doctor Dn. Pelegro Fonticheli y per mort sua de la dels fills majors seus en qualitat de tercers el posar en casa per dita administracio y cuydado un sacerdot de la sua major satisfaccio, el qual, y tots los demes de sobre per mi anomenats, sempre que se tracta de cosa interessable axi en arrendar com en fer alguna obra de millora o reparo, vendre algun immoble o pendre alguna disposicio extraordinaria en el govern de la casa, hagen de tenir la aprobacio en escrit dels expressats Dn. Bonaventura, Dn. Antoni Serra y Dn. Pelegro o dels fills majors de estes en son cas *conjunctim et non divissim* y tambe dels antedits Administradors, que no son de vida, puis mon intent es que se suplesca en el modo possible la falta que jo fare a dita ma esposa. Y si pero estos troben convenient reduirla a alguna porcio de casa mia per porer arrendar lo demes que puga aprofitarse, lo podran executar, be que se atenga lo primer la comoditat, decencia y alegria de dita ma esposa, cuya utilitat deura anteposarse a tot augment o major benefici.

Y perque tinch present que esto es lo que conve per quedar sens scrupol ni cuydado declarar que el no cometre este cuydado a ma mare, germa y altres majors parents es, no per odi ni mala voluntat, sino perque tinch experimentat per repetides observacions, no tenen geni ni aptitud pera conformarse en la mia voluntat y ser mon desitx no tenir cuydados alguns, qui me angustien el dia de la mia mort.

Aquesta es empero la mia ultima y darrera voluntat, la qual lloo, aprovo, ratifich y confirmo y aquella valer vull per via y dret de testament, la qual si no valdra o valer no podra per

via de testament, vull valga per via y dret de Codicil o de donacio per causa de mort com millor de dret, estil o consuetut podra valer y perpetuament tenir forsa y valor de ultima voluntat y vull queda secret entre Deu Nostro Senyor, jo y el Notari infrascrit, fins que Deu hage fet de mi ses voluntats. Cassant, revocant, infringint y del tot anulant tots y qualsevols altres testaments, codicils y altres ultimes disposicions per mi fets o fetes, ordenats y ordenades en poder de qualsevols Notaris o Escrivans encara que sots expressio de qualsevols paraules derogatories estiguen concebuts o concebudes, specialment el testament que tinch fet y firmat en poder de Juan Baptista Salva, Notari als deu de setembre mil setcents cinquanta nou y altre en poder de Juan Nicolau Clar, Notari, als quatre desembre mil setcents setanta en tot y per tot y si forte sia que en aquells se tropien descrites algunes paraules derogatories, les que per el discurs del temps, que han mediat no em recorden per porerles expressar individualment, no vull que aquelles sien de valor algu y per esto dich y declar que los tals testaments y qualsevols altres disposicions que fins el dia present hage fet no son la mia voluntat y de aquells em penet haverlos fet y solament vull que este sia la mia ultima voluntat y com a tal la otorgo. Axi lo otorga y firma dit senyor testador en la present Ciutat de Palma, Capital del Regne de Mallorca a los dia, mes y any sobredits, essent presents per testimonis del present testament, cridats y pregats per boca propia del dit senyor testador Josep Ficarra y Coll, Miquel Roca, criat y Mateu Canyelles, estudiant, Juan Company, sabater, Francesch Torrents, tixedor de lli, Jaume Pujol, sabater y Pau Mestre, tixedor de lli, tots vecins de la present Ciutat, de tot lo qual don fee.—D. D. Joachim Fiol y Estada—Devant de mi—Miquel Juan Rossello y Quintana, Not. (1)

(ARXIU PROTOCOLS.—*Testaments sens publicar*.—Miquel Juan Rosselló y Quintana. 1777 a 1795).

ANTONI PONS,

(Continuarà)

(1) En poder del mateix Notari, el dia 18 de maig de 1790 atorgava el Dr. Fiol altre testament, com pot veure's en el llibre de defuncions de Santa Eulalia, corresponent a 1790-1800, fol. 8.

L U L · L I S M E

Llibres

Beat Ramon Llull. *Art Breu*. Versió catalana explicada i adaptada al lector modern per Mossèn Joan Avinyó, prevere.

Barcelona [Josep Tatjé, Arenys de Mar] 1934.

106 p. + 2 f. s. n., de Taula i Colofó (250 x 134 mm.).

Revistes i diaris

Dr. Bertold Altaner, Prof. a la Universitat de Breslau: *L'execució del decret del Concili Vienès sobre creació de càtedres de llengües orientals*.

(*Estudis Franciscans*, revista trimestral. Barcelona-Sarrià, any XXVIII, vol. 46, núm. 260-261, Gener-Juny 1934, pp. 108-115.)

Publicat primer en alemany a la *Zeitschrift für Kirchengesch.* T. 52, 1933, pp. 226-236.

—Sureda Blanes, Francesc. —*La festa dels nostres metges. — La diada de Sant Cosme i Sant Damià i el Beat Ramon*.

(*Correo de Mallorca*, núm. 7733, Palma de Mallorca 29 setembre 1934).

En el diari local «La Almudaina» (n.º 18.282, 19 setembre 1934) publicà M. Andreu Fontirroig sota el títol de «El renacimiento luliano; una entrevista con el Prof. F. Sureda Blanes», unes impressions d'aquest sobre els cursos donats per ell recentment sobre R. L. i la seva obra, a Madrid i a Santander.

—*La Mystique de R. Lulle*.

(*Bulletin Hispanique de la Faculté des Lettres de Bordeaux*, T. 24, 1922, pp. 1-13).

—P. Lleó de Vilalba, caputxí. —*El Beat Ramon Llull, missioner*.

(*El Matí*, Barcelona, 21 octubre de 1934.)

—*La Nostra Terra a Ramon Llull*. Número extraordinari (agost, setembre, octubre 1934). Any VII. Núms. 80-82. pp. 281-428.

Sumari:

Mots liminars.

Ramon Llull: Cant dels tres donzells. — Cant de Zacaries, J. P.

Cardó, Carles = *La fecunditat de R. L.*

Carreras Artau, Tomàs = *L'esperit cavalleresc en la producció lul·liana*, p. 319.

Colom, Guillem = *A Mallorca, en el VII centenari de R. L.* (poesia) p. 322.

Ensenyat, Josep = *Lull i l'infant*, p. 395.

Ferrà, Miquel = *R. L.: la vida i les obres*, p. 333.

Forteza, Bartomeu = *Notes marginals al Llibre de Amic e Amat*, p. 326.

—Guillem, *L'irradiació estètica de l'obra lul·liana*, p. 384.

—Miquel, —*L'enterrament de l'Amic*, (poesia) p. 374

Galmés, Salvador. — *L'edició de les obres originals del Mestre*, p. 407.

Jimenez, Antoni. = *El sepulcre de R. L.* p. 376.

Mascaró, Joan = *L'Orient i R. L.* p. 397.

Massutí i Alzamora Miquel. = *La teoria lul·liana de les marees*, p. 304.

Nicolau d'Olwer, L. = *Reparació tardana*, p. 331.

Palma de Mallorca, P. Andreu de — *A l'entorn de les proves documentals del martiri de R. L.*, p. 402.

Pons, Antoni. — *El joglar de valor*, p. 357.

Pons i Marquès, Joan — *Grandesa i dissort de R. L.*, p. 411.

Riber, Llorenç. — *La consolació dels Venecians*, p. 316.

Salvà, Maria-Antònia, *Ferles lul·lianes*, (poesia) p. 286.

Sans, Elvir. — *Mallorca en temps de R. L.*, p. 288.

Sureda Blanes, Francesc. — *Dtms l'albada del renaixement lul·lià*, p. 381.

Valentí, Joan I. — *Dues crisis en la vida de R. L.*, p. 341.

Gravats: *Testa de R. L.*, de Bracons-Duplessis (coberta); R. L. i *El sepulcre de R. L.* dibuixos d'Antoni Jimenez; pp. 283 i 379. R. L. dibuix de G. Alomar, p. 315; *Entrada actual del que fou en temps de R. L. monestir cistercienc de La Real*, dibuix de Joan Antoni Fuster, p. 340; *El col·legi de Miramar*, Fragment del retaule de R. L. al Museu del Laterà, per Pere Barceló, p. 396; *Porta de l'Escola de Randa, a Cura*, abans de la restauració, dibuix de F. Salvà, p. 373; *L'oratori rotunda de R. L. a Miramar*, edificat per l'Arxiduc Lluís Salvador en 1878, actualment abandonat i en ruïna, dibuix de B. Ferrà, p. 422.

—*La Paraula Cristiana*, Barcelona,

Any X, octubre 1934, Núm. 118, és dedicada gairebé tota al Centenari de R. L. amb el següent sumari:

Alòs Moner, R. d'—*Antics fons lul·lians a París*, p. 330.

Bertini, Giovanni Maria.—*La poesia de R. L.* p. 551.

[Cardó, Carles] — *Ramon Lull* (pòrtic).

Galmés, Salvador.—*R. L. plasmador del nostre idioma*, p. 309

Peers, E. Allison.—*La universalitat de R. L.* p. 340.

Rubió i Lluch, Antoni.—*R. L. i el concepte de l'art en l'edat mitjana*, p. 292.

—*Estudis franciscans*. Revista trimestral. Any XXVIII, vol 46, fasc. III-IV-Juliol-Desembre, 1934. Núm. 262 263.

Miscel·lània lul·liana, homenatge al Beat Ramon Lull en el VII Centenari de la seva naixença.

Sumari:

Avinyó, Joan.—*Un fervorós lul·lista modern: semblança del Dr. Salvador Bové*, p. 374.

Barcelona, P. Martí de, O. M. C.—*Nous documents sobre R. L. i la seva escola*, p. 326.

Carreras Artau, Dr. Joaquim.—*Una aportació a la història dels orígens doctrinals de l'anti lul·lisme*, p. 163.

Galmés, Salvador, Pre.—*Dinamisme de Ramon Lull*, p. 216.

Klaiber, Dr. Ludwig.—*Neuere Übersetzungen des «Buches vom Liebenden und vom Geliebten»*, p. 359.

Millàs Vallicrosa, Josep Maria.—*Els manuscrits lul·lians de la Biblioteca Capítular de Toledo*, p. 366.

Montclar, P. Agustí de, O. M. C.—*Entorn de la poesia de R. L.* p. 459.

Ottaviano, Dott. Carmelo.—*Il perduto «Liber de potentia obiecto et actu» di Lullo in un manoscritto romano*, p. 257.

Fou Martí, P. Josep M.^a, O. F. M.—*Per la glorificació del B. R. L. en el segle XVII*, p. 269.

Probst, Dr. J. H.—*Lull champion universel de l'Unité, par inspiration et par tradition*, p. 290.

Vincke, Dr. Johannes.—*Lull und Eymereich*, p. 402.

Rius, Dr. Josep, Pre.—*L'«Ars Consilii» de R. L.* p. 417.

Wohlhaupter, Dr. E.—*Die «Ars Brevis, quae est de inventione mediorem iuris civilis» des R. L.*

Xiberta, P. Bartomeu M.^a, O. C.—*Dos opuscles llatins inèdits de R. L.* p. 304.

Un *Advertiment* que acompanya el fascicle anuncia que, davant l'abundor de treballs, no es declara clos aquest meritíssim homenatge d'ESTUDIS FRANCISCANS; els treballs seguiran en el fasc. gener-juny de 1935 i després apareixeran tots plegats en un volum que es vendrà separatament.

Ramón Lull.

Inèdit en *Brisas*, revista mensual ilustrada, Palma de Mallorca, Año I, noviembre 1934, N.º 8, pp.

Acompanyen a l'article 5 gravats:

R. L. cuadro d'Ankerman, a l'Ajuntament de Palma; Portada de l'edició Maguntina; «Arbol de Filosofia: juguete por hombres del siglo XIII» (sic); «Miniatura del libro Vida coetánea de Ramon Lull»; i una fotografia de la part superior de la tomba de R. L. a Sant Francesc.

Si bé anònim—cosa no usual en articles d'aquesta naturalesa—l'estil i el to de lleugeresa i de trivoltat del mateix delaten la ploma del director literari de «Brisas». El tractar-se d'una publicació mallorquina (en el sentit de confeccionada i publicada a Mallorca) de certes pretensions, ens mou a protestar d'aquell to, que no és el que mereix i exigeix Ramon Lull ni el que més ha d'acreditar, en el pla cultural, les infules literàries de la revista. La figura del Beat Ramon, si és prou macisa científicament i literàriament, per resistir incòlume les pseudo alabances servides amb la despreocupació d'una literatura de partipris, bastida tota a base d'una anècdota desada avui per la més depurada biografia, és també prou excelsa per exigir de tots els qui pretenen acostar-s'hi un mínim de «self-respect», d'escrupulositat i de coneixement del tema. *Sancta, sanctae,*

J. P. i M.

BOLLETÍ DE LA SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA

LA AMBAIXADA DE MOSSÈN JOAN DUSAY L'ANY 1491

Mossèn Joan Dusay, enviat pel Regne de Mallorca al Rei Ferran II portà d'aquestes respostes següents a les peticions i consultes fetes pel Regne.

Aquestes fan referència a diversos afers; uns d'ells d'interés local, altres d'un interés que el sobrepassa. Especialment els que es refereixen a la resistència oposada a la implantació del Tribunal de la Inquisició a Mallorca, un episodi més—que jo sàpiga,—encara no degudament estudiat, de la resistència oposada pels Regnes a la implantació del susdit Tribunal.

Aquí van els documents dels Registres de l'Arxiu de la Corona d'Aragó: a Mallorca existirà prou documentació per valorar-los convenientment i per a completar aquestes dades.

I

Lo Rey.

Amats e feels nostres. Nos hauem oyt a Micer Juan Dusay, en quant de vostra part dir e explicar nos ha volgut, e aquell havem respost e proveyt en lo que justament s'és pogut proveyr, segons per la relació entendrevie po-reu veure per les letres e provisions que s'en-porte. Sia la relació de aquell creguda per vosaltres en quant de nostra part vos dirà.

Data en Sevilla a VII dies de abril del any Mil CCCCLXXXI.

Yo el Rey.

Als amats e feels nostres los jurats de la Ciutat e Regne de Mallorques.

Coloma Secretarius.

A. C. A. Regtr. Ferran II^{on} 3666 f. 41 v°

II

Lo Rey.

Amats nostres. Per Micer Juan Dusay, vostre missatger, nos son stats refferits de vostra part tots los caps dels quals pretenieu per los Inquissidors de la Sancta Inquisicion esser lesos y prejudicats los privilegis del Regne e la jurisdicció vostra. E per bé e degudament proveyr en dits caps, remetent aquells al conzell de la Inquisició, entrevenint-hi lo Regent nostra cancelleria, lo qual vists aquells es stat proveyt e delliberat segons se conté en lo fi de cascun capitol, copia dels quals capitols sera dins la present. Nos scrivim als Inquisidors de la heretica pravitat en aqueix Regne, als quals ne trametem consemblant copia, encarregant-los que axi ho observen, segons en dit memorial es contingut.

Data en Sevilla, a VII dies de abril, del any mil CCCCLXXXI.

Yo el Rey.

Coloma Secretarius

Dirigitur Jurati Civitati et Regni Maioricarum.

A. C. A. Regtr. Ferran II^{on} 3666 f. 46.

III

El Rey.

Devotos Padres. Los Jurados de la Ciudad y Reyno de Mallorcas nos han embiado a suplicar con su mensaiero Micer Johan Dusay assessor del dicho Reyno, levador de la presente, algunas cosas en las quales pretendian ser por vosotros lesos y preiudicados los privilegios de la dicha Ciudad y Reyno, y ahun la jurisdicción vuestra. La qual acata exercir a

nuestros oficiales, y por nos han sido sometidas al Consejo de la Inquisición, en la qual ha sido delliberado y proveido lo que vereis ser decretado en fin de cada hun capitulo, segunt consta por la scriptura que será dentro la presente. Encargamos vos que todo lo decretado y delliberado guardseys segunt sta continuado en el dicho Memorial, que tal es nuestra voluntad.

Data en Sevilla a VII dias de abril del anyo Mil CCCCLXXXI.

Yo el Rey

Dirigitur Inquisitoribus Majoricarum.

A. C. A. Regtr. Ferran II^{on} 3666 f. 49.

IV

Muy Reverendo Sennor.

Los agravios que parece al Reyno de Mallorquas le son stados fechos por los que tienen cargo de la Sancta Inquisición en aquel Reyno son los que se siguen:

E primeramente, los Venerables Inquisidores en aquel Reyno excediendo los limytes de su ordinaria juredicción se quieren entremeter y entremeten, y conocen y juzgan en muchos fechos, assi criminales como civiles, no pertenecientes a ellos ni a su jurisdicción, mas a los oficiales reales del Rey Nuestro Sennor. *Respondese que no se entremetan los Inquisidores sino de las cosas pertenecientes al officio de la Inquisición.*

Empero que ellos quieren conocer de todas las causas criminales como civiles tocantes a conversos penitenciados, no tocantes en ninguna manera a crimen de heregia, y no solamente quieren conocer dellos mas ahun de sus deudores, y de los deudores de sus deudores, ahunque sean christianos de natura.

E mas, el Receptor toma consignaciones contra los dichos christianos de natura, y exequales por la corte de los dichos Venerables Inquisidores. Desto parece *cum debito honore loquendo* se ha fecho gran prejudicio a la jurisdicción real, y lesión a los privilegios y libertades del Reyno, *danno e interese* a los particulares del dicho Reyno, y los oficiales Reales no lo poran mas sufrir, porque en el *introyto* de sus officios fazen pleyto y homenatge de guardar y deffender la jurisdicción del Rey nuestro Sennor con todas sus preheminencias y

rregalias. *Que no se entremetan de las cosas contenidas en este capitulo, salvo en lo que tocare a los byenes confiscados pues que son juezes dellos.*

Item, porque entre hun ciudadano, llamado Huguet de Sinas (?), y otro converso penitenciado, llamado Gil Navarro, passaron algunas palabras injuriosas, y un sobrino del dicho Huguet despues dió algunos palos al penitenciado, los dichos Venerables Inquisidores fizieron carcerar al dicho Huguet, diziendo que no le sacarian sino diesse su sobrino, que havia dado los dichos palos, y por fazerles plazer aquel trabajó y le puso en poder dellos. Los quales encontinente le fizieron cavalgar encima de hun asno, desnudo y asotar publicamente por la Ciudad, el qual açotado es hermano del qui hoy es Veguer de aquella Ciudad. La qual cosa pareció mal, porque la punicion pertenecia al Visorey, y porque por tan civil cosa no se havia de dar tal pena a un ciudadano, ni se podia fazer porque es privilegio del Reyno que ningun hombre franco no puede ser açotado en aquella Ciudad. *Que visto el processo y causa que les movió se proveerá lo que fuere justicia.*

E porque una mujer de bien y casada, christiana de natura, segund se dezia havia dicho algunas palabras en detracción de los dichos Venerables Inquisidores, la fizieron desnudar y cavalgar encima de un asno, con unas tenazas en la lengua, y la fizieron açotar por la Ciudad. La qual cosa pareció atan (?) mal que fue peligro de poner algun gran inconveniente en aquella Ciudad, y otros muchos por otras causas ha fecho açotar por aquella Ciudad, de que aquel Reyno queda scandalizado, y los letrados maravillados como ellos aquellas penas dan. *Idem ut supra.*

Item porque dos notarios, hombres de muy buena vida, fama y rreputación, havian sacado dos contratos a los que los demandaron a los dichos Inquisidores, pretendiendo eran falsificados los encarceraron, y aquellos por muchos dias detovieron presos, y despues los han soltado de la dicha carcel con fianças, y porque no se pretendia ser cometida falsedad en processo de Inquisición, ahun que se pretendiesse ser falsarios por otros contratos no pertenece la cognición a ellos, mas a los oficiales del Rey nuestro Sennor, *Que sino son cosas que toquen a la Inquisición no se entremetan dello los Inquisidores.*

Item porque un ciudadano honrado y muy

principal en aquella ciudad propuso una petición delante de los dichos Venerables Inquisidores como heredero de Martin Gual, *quondam*, primero marido de una mujer llamada Pareta Gual, la qual fué condenada y quemada por herege, los dichos Inquisidores le condemnaron imponiendo silencio, y mas le condemnaron en todas las expensas, y por demas, *quia temere litigatur* le condenaron a carcel, al arbitrio dellos, y de fecho le pusieron en la carcel, en la qual le tuvieron por muchos dias y despues le sacaron. Fuit res inaudita. *Que venga el processo y proveeran con justicia.*

Item el dicho Receptor ha fecho demandas contra algunos christianos de natura por algunos censales que en los anyos passados havian empenyado y vendido *cum instrumento gracie redimendi* a algunos conversos, y despues redimidos y quitados de sus propias pecunias, y otros que haurian mercado de los dichos conversos *bona fide*, los quales despues se son ausentados y quemadas sus statuas y confiscados sus byenes, y los dichos christianos de natura son stados condenados a restitución de dichos censales, *cum pensionibus perceptis et in expensis*, por las quales expensas les fazen pagar el original y el traslado del fisco y seys dineros por libra de toda la quistion, por salario de su advogado, y por (?). No es cosa acostumbrada en este Sacro Officio, nin justa, y con todo que las partes agraviadas destas tales sentencias hayan appellado a la Rda.. *ex causis justissimis quia bona fide solverant tum quia predicti fuerunt condemnati de heresi propter contumacia precedente suspitione de heresi non condemnati nisi a die cum ut creditur convicti testibus aut proprio ore confessi et merito non videntur sentencie de heresi aut conlumacie, nec potest trahi retro ad revocandum alienaciones antea, presertim bona fide factas, et alias* Los dichos empero Venerables Inquisidores *nescitur qua occasione vel causa* no quisieron las dichas appellaciones admeter ni darles copias dellas, ni de los processos, con todo que de drecho no pudiesen aquellas denegar y por esto se suplica por parte de aquel Reyno que a los dichos appellantes sea dada copia de los dichos processos, sentencias, appellaciones y actos, *et quod appellationem pendentem nichil innovetur. Que se scriva a los Inquisidores den copiaz de los processos y appellaciones.*

Item, ultra aquellos que dichos Venerables Inquisidores tienen en su familia, dan albalanes

de familiaridad a muchos laycos y personas de dicho Reyno, de mala vida y mala conversacion, y en numero muy excessivo, y no solo los dan a hombres de la ciudad mas ahun a hombres de la ysla, fuera de la dicha ciudad, donde no hay conversos, y estos tales quieren que sean guiados de qualesquiere delictos que hayan fecho, y de los que cometen fuera del Sancto Officio quieren ellos tambien conocer, *et si rixantur cum aliis* quieren ellos conocer, no solo dellos mas de sus adversarios, y si fazen pazes y pleytos y homenatges los fazen tomar a su aguazil y scrivanos, y mas quieren que lleven armas de dia y de noche por lugares prohibidos. *Et licet delinquant et reperiantur in fraganti* no quieren que oficiales reales les digan nada, y si lo fazen toman ellos los oficiales reales y los encarceran y despues penitencian. E hun... Ruidavets, de Menorca es desterrado de aquella ysla *pro crimyne capitali* han fecho aguazil *libere et impune*, y si no llevasse aquel palo seria enforcado. *Que si assi es no lo fagan daqui adelante y revoquen lo de fusta aqui*

Item, los clavarios de la universidad de aquel Reyno fizieron vender unas cassas de uno llamado.. Parets, porque era deudor de la dicha universidad y tomaron el precio. Y porque los dichos Inquisidores havian penitenciado la madre del dicho Parets, y no fallavan bienes della, porque no los tenia, para pagarse de la penitencia por fuerza y con grandes amenazas tomaron de los dichos sclavarios cient libras del precio de las dichas casas, con todo que no fuese de derecho ni rrazón, porque les bienes del fijo non eran obligados al delicto de la madre, mayormente seyendo obligados a la dicha universidad, y no al fisco. *Que si assi es tornen a la dicha universidad las dichas cient libras.*

Item, por privilegio de aquel Reyno el Governador, es assaber Visorey, es juez del patrimonio real, y assi porque fecha la confiscación de los bienes son incorporados al patrimonio real, deve el dicho Visorey ser juez de todas las quistiones qui insurgiran dello *Que no procede de derecho.*

Item, quando se faze vendición por el receptor de algunas casas, censales, o otros bienes de los condenados, no dexen pagar la parte del derecho de imposición que acostumbran pagar el que merca, porque de la otra parte del que vende, que es la del Rey, es contento el Reyno

que no pague. *Que el Reyno es obligado a pagar si ya non lo mostraren.*

E si las tales casas, censales, o otras propiedades, seran feudales o emphyteoticales no quiere el dicho receptor presentar (i) fadiga y pagar el loysmo al Sennor directo contra toda razon. *Quel receptor informe desto al Rey y entonces se proveerá de justicia.*

Nin quiere pagar a creadores censalistas que tomassen censales sobre dichas casas o propiedades, aunque fuessen en posesión de recibir dellos, sin que primero *non ostendant titulum sue possessionis contra omnia jura, Que los censales que parecieren cargados antes del crimen de heregia comeso sean pagados, y no en otra manera, salvo si no hausa legitima prescripcion.*

Item, no quieren pagar de los dichos bienes a muchos que havian contractado con los dichos confessos *bona fide* y de muchas cosas que aumentaron sus bienes. *Que los Inquisidores fagan justicia en esto.*

Item, han puesto muchos esclavos en libertad y en grandissimo numero, los quals se fallassen en dominio de los dichos confessos, o en algun tiempo fuessen stados suyos, aunque *tempore condemnationis* se fallassen en manos de christianos de natura, o de confessos catholicos, y por qualesquier manos fuessen passados, los quales esclavos por la mayor parte son de Barberia, y en ellos no entra la crisma, y ya dellos tomaron los dichos Inquisidores cerca veynte que fazian la sala, y no speran sino oportunidad por fuyrse en Barberia, y porque saben la yslla de Mallorca son para mucho dannarle y cativar muchas animas christianas. Y cree el dicho Reyno que de justicia non se puede quitar de los christianos que los mercaron *bona fide* en tiempo que *nulla habebatur de his suspicio, presertim* que muchos fueron mercados por confessos como otra mercaderia, y en la misma manera vendidos, y muchos dellos los mercaron moros, y en poder dellos se tornaron christianos, y despues los vendieron. Item *ut alia est aictum* se torna a dezir que de los que son condenados *de heresi propter precedentem suspicionem heresis contumacia et perseverancia per annum illa condemnatio assumit vices (?) a die sentencie aut saltim a die contumacie, et non potest trahi retro nisi in sui prejudicium eorum quibus medio tempore bona fide erat jus quesitum.* Los quales esclavos no son menos de quatrocientos o quinientos, que

valrian mas de veynte cinco mil ducados que es total perdición de aquel Reyno, en el qual por la sterilidad de la tierra todo el lavor se ha de fazer con sclavos, de los quales esclavos toman de cada huno que faze franco y libre dos o tres ducados, y el scrivano un florin o cerca. *Que si el seyendo christiano no fue en otro tiempo posseído por herege consigue libertad, aunque passe en otras manes, y los derechos que no los lieven los scrivanos ni otra persona, antes los que se han levado se buelvan a las personas que los pagaron.*

Item, si por causa de las dichas libertades o entre dichos confessos o christianos de natura insurgen *quistiones pretextu eudicinis volunt ipsi Inquisitores de omnibus cognoscere, etiam si non pertatur in dubium causa libertatis. Que pueden los Inquisidores conocer dellas de justicia.*

Item, los receptor, alguazil, scrivanos, los quales son personas laycas no quieren pagar en las imposiciones del Reyno, *licet* por drecho hi son tovidos y privilegios del dicho Reyno. *Quel receptor pague, alguazil y scrivanos non.*

Item, fizieron los dichos Inquisidores un pregon que ninguno haya de contractar con confesso, la qual cosa faze gran daño en la mercaderia y negociación del Reyno, suplica que en ello sea dado remedio, porque si el negocio se quita de Mallorca no cumple sino que sea desabitada y despoblada. *Que se informaran dello y proveeran con justicia.*

Item, los dichos Inquisidores no quieren servir las Ordinaciones fechas por la guarda de pestilencia y es poner el Reyno en perdicion. *Que se guarden porque es provecho de todos.*

Item, los dichos Venerables Inquisidores por algunas excepciones que han fecho convidaron los oficiales Reales y Jurados de aquella ciudad y Reyno porque les fiziessen honra, y quando alla fueron quisieron quel Arcidiano, Sacristan, Dean y otros eclesiasticos fuesen mezclados con los oficiales reales jurados, y que los eclesiasticos precediessen, y con todo que les fué dicho no era stada jamas vista tal cosa, y que ellos eran contentos que pusiessen los eclesiasticos en el lugar mas honrado que les pareciere y ellos tambien iban por su cabo. Empero si querian yr con ellos juntos havian de yr segunt era acostumbrado, y aquello non obstante los dichos Inquisidores quisieron por fuerça y con menazas que los dichos oficiales y jurados fuessen juntos con los dichos eclesiasticos.

ticos, y que los dichos ecclesiasticos hoviessen de preceder cossa que jamas havia seydo fena. *Que los Inquisidores lo dexen star a las costumbres de la tierra y no se entremetan dello, pues que va a su lugar.*

Item, quando el dicho receptor faze execucion en algunos bienes no permiten que mujer, nin hijos, nin otros, se opponen por sus derechos, antes a algunos han forçado de renunçiar a sus drechos y permitido de no opposarse, entre las quales son stadas, la mujer y fija de Mossen Felipe Fuster, cavallero. *Que no lo fagan y se guarde la justicia.*

Item, pues fasta en esta hora los dichos Venerables Inquisidores no han mostrado su poder y autoritat es de razon la hayan de mostrar. *Que la muestren.*

E porque los Jurados y Regidores de aquel Reyno de Mallorca son ciertos que si los dichos Venerables Inquisidores han fecho las dichas y otras demasias no han proceydo de ordinacion nin voluntat de vuestra Sennoria, antes entendidas aquellas por su acostumbrada integridat e justicia fara en e las devida provision, por esto Juan Dusay, doctor y embaxador del dicho Reyno, suplica a la muy Reverenda paternidad vuestra le plega sobre las dichas cosas devidamente proveer a la recta administracion de la justicia, y bien de aquel Reyno. *Et licet etc. Que sta proveydo a todo.*

A. C. A. Ferran II^{on} Rg. 3666 f. 47.

V

Lo Rey.

Visrey. Si bé en tots temps son stat per nos exortat entenguesseu en la bona administració de la justicia de aqueix Regne, axí en lo civil com en le criminal, emperó de present per anar aquí Micer Johan Dusay, assessor en aqueix Regne, havem delliberat scriureus sobre açó per encarregar a vos y a ell molt secretament lo que cumple a la administració de justicia, e lo que volem sia per vos y ell observat e guardat per avant.

E per ço vos manam molt secretament que ab gran vigilancia e cura entenau *circa* la expedició de les causes civils per que no sien fets los plets inmortalis entre les parts. E en lo criminal entendreu en lo castich e punició dels malfactors, no guiant malfactor algú per delictes que hage comés sens lo consell e parer del dit

assessor, e guardant vos de otorgar a persones algunes remissió de mort e mutilació de membres sens consell del dit assessor; e en lo fet de les composicions servareu lo que es acostumat, ço es que hi entrevenguen los procuradors reyal e lo dit assessor.

E no fassau lo contrari per cosa alguna, com aquesta sia nostra ferma voluntat, Data en Sevilla a VII de abril any de Mil CCCCLXXXI. Yo el Rey.

Coloma secretarius.

Dirigitur Vicerregi Maioricarum.

A. C. A. Regti. Ferran II^{on}. 3666 f. 49 v°.

VI

Lo Rey.

Lo que per vos Micer Juan Dusay del nostre Consell, doctor en leys, assessor de nostre Visrey del Regne de Mallorques, e missatger a nos tramés per lo dit Regne haveu rrespondre en virtut de nostres letres de creença als jurats del dit Regne a Ciutat de Mallorques, es lo que en fi de cascun capitol dels desus scrits, los quals son de vostres instruccions a nos explicades per vos de part del dit Regne, se conté:

Instruccions fetes per los Magnífichs Jurats de la universitat de la Ciutat e Regne de Mallorques e persones ensemps ab ells eletes, per lo Gran e General Consell convocat, congregat e celebrat sots.. del mes de.. prop passat al magnífich Micer Juan Dusay, doctor en cascun dret, embaxador elet per lo dit consell celebrat sots a... del mes de... del any present Mil CCCCLXXXX per comparar davant la Magestat del Rey nostre Sennor per alguns affers e negocis concernents la utilitat benefici y repos y conservació del dit Regne, e habitants de aquell.

Item, exposara lo dit Embaxador a la prefata Magestat com antigament los presidents del Regne acostumassen de exir per la part forana, e axí se administrave justicia, que eren presos molts bandeiats, e castigats de lurs delictes, e encara ere gran utilitat dels cofrens reyalis, als quals venien molts emoluments per composicions dels dits delinqüents, se fahien e era satisfet a molts miserables pagesos qui no podent venir en ciutat eren alli oytis. E vuy en die io President no isque de fora, a be li sia stat dit allegant que antigament per ordinació del present Regne ell exint per la part forana

havia haud tres lliures de salari, e lo assessor dues lliures, e la mitat del salari del assessor havia lo Visrey, e de algun temps ençà se sia limitat sols a vuit sous que ha haud lo Visrey, e ab dit salari no es factible a ell exir defora. Per ço lo dit Ambaxador suplicara la Magestat Reyal que li placia per se benignitat proveyr y manar lo dit Visrey ysca defora o se administre la justicia. *Dominus Rex mandat locumtenti generali quod quotiens necessarium fuerit exeat ciuitatem et accedat per insulam et debite provideat super his que agenda fuerint cum salario iam taxato, et cavet ne id omittant.*

Item, suplicara lo dit Ambaxador la prefacta Reyal Magestat sobre la causa de les fermes de les dones, suscitada per Micer Juan Terriola, que li placia en e sobre aquella manar oportunes provisions per quant la dita causa perturba grantment aquest seu Regne, e es ocasió de destrucció de tots los habitants de aquell, e que sa Magestat vulle manar la dita causa sia aci determenada e diffinida per lo president ab consell de solempne audiencia, e jatsia que pretenguen per oroscencia (?), emperò per quant aquella segons franquesa del present Regne se ha conixer aci per lo Loctinent de sa Magestat. E sobre totes les predictes coses farà lo dit Ambaxador tot ço e quant sia possible usant lo que per son enginy y obres li aparrà fahedor e ell acostume de fer per forma dit negoci sia totalment extint, e abolit. Lo qual com dit es perturba grantment lo Regne. *Dominus Rex mandat Locumtenti generali quod de consilio sui Assessoris partibus auditis iusticiam faciat prout cum Regia provisione est ei traditum in mandatis.*

Item, suplicara lo dit Ambaxador la prefacta Reyal Excelencia que li placia fer servir la immunitat ques otorgada als habitants de aquest Regne de no pagar leuda comerxant en les terres de la dominació de sa Magestat, com sien aquelles inquietats per los lezdaris de Barchinona, de Valencia, e de les altres terres, fahent a aquelles pagar lo dit dret, no volent admetre dita franquesa e immunitat, ne les polices dels lezdaris com era acostumat, e açó ab declaració de sa Real altesa, com ya axi sia estat declarat per la Regina dona Maria, de immortal memoria. *Dominus Rex providet atque mandat quod serventur privilegia immunitatum ipsi Regno et eius habitatoribus concessa itaque gaudeant predicta, verum si ipsi lezdari rationes habuerunt propter quas eis videatur posse ab eis*

exigere dictum ius lezde illas incontinenti proponat coram Regiam Magestate, interim cum serventur ipsi Regno et eius habitatoribus dicta eorum privilegia.

Mes avant suplicara lo dit Ambaxador la dita Reyal Magestat que li placia ab ses provisions molt riguroses manar al Governador de Valencia, o al qui pertangue, que face exequió en los bens dels fills y hereus de Mossen Blanes de Berenguer, quondam, Loctinent general de aquest Regne, per e sobre aquelles mil lliures, o circa de aquesta moneda que lo dit Loctinent general de aquest Regne ladonchs vivint pres de mans e poder dels Magnitichs Clavaris de aquesta universitat per pagar los creadors censalistas de Barchinona, les quals lo dit Mossen Blanes vers si retenguen, convertint aquelles en sos propis usos e necessitats, a la restitució de les quals es stat condemnat mitjançant sentencia, degne dada e promulgada per los ladonchs Comptadors de aquesta Ciutat e Regne, per forma que aquella sia integrament satisfeta. *Fiat commissio gubernatori Valencie quod viribus pretoriis summarie et de plano compellat heredes Blanes de Berengario, quondam, ad solvendum universitati dicte Civitatis et Regni Maioricarum quicquid contiterit per eum debitum esse.*

Item, lo dit Ambaxador suplicara la Regia Excelencia que li placia proveyr en reformació de certa franquesa, e privilegi passat en força de contracte atorgat a la consignació de la Universitat del present Regne, e creadors censalistas de aquella, en favor dels censals ques reben e sobre la Universitat e consigna predicta, en virtut del qual privilegi e sentencia Reyal dequendada es proveyt los dits censals de la dita consignació no puxen esser emparats, secrestats, presos, ne ocupats per lo fisch ne per qualsevol altra persona privada, per qualsevol causa o raho, e com assi en lo dit Regne se sia declarat are pochos dias fa en gran prejuhi dels dits censals, en gran dan de la consignació predicta, que per certs pretesos delictes se podia proveyr a confiscació e aprehensió dels dits censals de la consignació, no obstant oposicions fetes per los Jurats, es stada interposada appellació a la Magestat, sperant de sa Altesa com a Christianismo e Justissimo senyor que proveyra en reformació e manutenció del dit privilegi com axi proceixa de justicia, e sa altesa quin ha axí jurat. E en açó lo dit Embaxador se haze ab summa

diligencia e cura, com aço sia la principal de aquesta republica de aquest Regne, e conservació dels principals homes de condició del present Regne, los quals sots fe del dit privilegi han transferit tot llur patrimoni sobre la dita consignació la qual uo stant en sa força seria un gran descredit e rromandria en gran jactura e mesilació. *Mandetur Locumtenenti generali quod de et cum consilio sui Assessoris justicia faciat, servatis privilegiis et franquisiis dicti Regni, et si hesitavitur consulat Regie Majestati.*

Item, suplicara lo dit Ambaxador la Reyat Majestat li placia revocar *certi et dictis* per manament de sa Altesa en aquest seu Regne preconizats en los quals son statutydes diverses penes als contrafahents. Los quals edictes son total ruyna e destrucció de tots los habitants de aquest Regne y [en] los quals son imposades stretes penes e dures, en les quals, per la fragilitat humana essent no possible evitarse, se fa molt rigorosa excecució contra franqueses del dit Regne per los gloriosos Reys passats de memoria immortal atorgades, ab les quals es ordenat e statuyt que alguns delinquentes no puxen esser dits incorrer en crim de lesa Majestat sino en certs casos ja expressats en dites franquesses necessaries, exequitats en bens e en persona, si ya donchs en dits casos en aquelles franqueses expressats. *Dominus Rex, attentis his que paucis antediebus comissa et perpetranda fuerint in ecclesia Beati Francisci et statu Regni non decrevit dictum edictum ad presens revocare.*

Item, lo dit Ambaxador suplicara la regia clemencia que proveexca per quant alguna volta los Jurats, o la maior part de aquells, per coses necessaries requeren o insten lo Loctinent que vulle citar lo Gran e General consell per celebrar aquell, e los Loctinents tal volta ho differeixen, per que sa Majestat vulle manar ab sa provisió que tota hora que los Jurats, o la maior part de aquells *et non alia* ho instaran que lo Loctinent dege aquell fer citar, als en desidia sua los jurats puxen per algun Official reyal requerir. Lo qual sie tengut citar e fer celebrar lo dit Gran e General Consell, e axi sobre totes aquestes coses e altres damunt dites suplicara la Reyat Majestat ab gran diligencia. *Mandetur Locumtenenti generali et Gubernatori quod quotiens per Juratos predictos, aut eorum maiorem partem fuerit requisitus, debeat et teneatur congregare predictum generalem consilium sicut per privilegia ipsis Civitati et Regno concessa est dispositum et hactenus melius fuit usitatum.*

Item, exposara lo dit Ambaxador la prefata Majestat que com en aquest Regne, lo qual moltes vegades ve en penuria de forment sia dispost per franquesa que no sich puxe traure forment sens licencia del president, a consell dels Magnífichs Jurats, en la qual prohibició es proveyt per expressa franquesa los forments dels delmes de la Majestat Reyat y de altre qualsevol privilegiats hi sien entesos, ço es que no puxen esser trets sens licencia del dit President e Magnífichs Jurats, per les quals disposicions es contrafet algunes vegades volent los qui tenen forment del delme, ab licencia del Procurador Reyat aquells traure, com de fet fan. Perço suplicara lo dit Ambaxador, com tal cosa sia molt damnosa al present Regne, que a sa Majestat placia proveyr e manar que ninguns forments no sien trets, encara que aquells sien del delme de sa Majestat, o de altres, no sien trats del Regne de la present ylla, sens licencia dels dits Presidents e Magnífichs Jurats. *Serventur privilegia ipsi Regno concessa prout hactenus melius eis usi sunt.*

Item, exposara lo dit Ambaxador a la prefata Majestat que en lo present Regne ha alguns cap 'eguaytes los quals es gran interesses en lo Regne no ho sien, y entre los altres en Barthomeu Mamella. Lo qual sap molt bé paradar e tenirlo bastó, no pot exercir lo dit offici. Lo que es gran dan als archarians y habitants a la part forana, de que los Magnífichs Jurats ne tenen gran instancia per los conredors de la present ylla. Perço suplicara lo dit Ambaxador a la prefata Majestat que li placia proveyr lo dit Mamella daqui davant no tingue lo dit offici de Capdeguayte, no puixe esser elet en lo dit offici. *Item fuit provisum super hoc cum alia provisione.*

Item, exposara lo dit Ambaxador a la prefata Reyat Majestat que per una sancta persona e religiosa es moguda una gran devoció en lo present Regne, molt salutifera, a una casa del spital general del dit Regne, ço es que si instituesca una confraria sots invocació de nostra Dona e Sancta Anna, en la qual se haze de la Sanctedat de nostre Sant Pare que tots los confreres e confrasses de dita confraria qui vindrá en dita casa, per servir los pobres e malalts de aquella, o faran per altres servir, o algú de ells, qui aquell dia que serviran al malalt o malalte guanyen les stacions de Roma. Emperó que lo dit confrere o confreres o altre d'ells en dit die que aço faran sien tenguts de

dir en la esglesia del dit hospital tres pater nostres o tres ave maries en auditori e augmentació del estat de nostre Sant Pare y de la esglesia romana. E axi mateix que tots los confreres e confrasses *in articulo mortis* se puixen fer absoldre a pena e culpa. E encara tots aquells qui delliberaran morir en lo hospital dessus dit, per lo semblant se puixen fer absoldre a pena y culpa. E per quant aquesta cosa redunda en gran utilitat de la dita casa del hospital, la qual sta en molta e gran miseria e necessitat, y en gran servey de Deu y de sa Mare, e dites gracies nos creu se puixen obtenir de nostre Sant Pare sens entreveniment de Sa Majestat; perço suplicara lo dit Ambaxador a la prefata Majestat que aquella per sa clemencia e pietat li placia en servey de nostre Senyor Deu scriure a la Sanctedat de nostre Sant Pare que placia a aquella otorgar dites gracies al present Regne, e encare de ço mateix placia a sa Majestat scriure al Reverendissimo Cardinal Vicecancellari e Ambaxadors de sa Altesa que son a Roma que sobre aquesta cosa solliciten la prefata Santedat, e haudes que haura lo dit Ambaxador les dites lletres aquelles remetra aci als Magnífichs Jurats. E sis poran obtenir de la Reyna tals lletres per lo semblant les vulle impetrar e obtenir. *Iam fuit provisum.*

Item, exposara lo dit Ambaxador a la Reyjal Majestat com en lo sach exequidor de la casa de la present universitat e Mostaçaff fossen, per los freres qui XV o XVI anys hi abitaren, mesos molts per regir dits officis. E com apres de dita abilitació, axi de staments de ciutadans com de cavallers, sien fets molts abils per regir dits officis, los quals per la multitut que encare vuy es en los dits sachs, per la abilitació dels dits freres, no es esperança james tals oficials regesquen. Per ço suplicara lo dit Ambaxador la prefata Majestat que aquella placia manar al Loctinent general, e Jurats qui seran puixen enyadir en dits sachs los abils segons Deus e lurs conciencies, segons los sachs de Valle e Verger han fet. *Placet Domino Regi.*

Item, com per lo casament fet per la Altesa de nostre Rey e Senyor e de la Illma. Senyora Infanta sua se cregue en el present Regne sera demanada la taxa del maridatge, la qual, a be sia gran a respecte de la pobresa e depopulació del present Regne, empero ya es stada apoquida e limpiada en los anys passats, per la Majestat del Rey Don Johan pare e immediat

predecessor de sa Altesa, considerada la pobresa que lavors ere en lo present Regne, li pagás per lo maridatge de la Serenissima Dona Johana, Reyna de Napoles, tres milia florins, la qual quantitat no seria possible vuy se trasques del present Regne, axi per la gran disminució que de lavors ença ha fet per les males anyades e sterelitats en aquell seguides, les quals encare vuy en dia en aquell son, axi encara per la gran despoblació seguida per la despoblació del conversos, los quals essent dissipats e les maiors coses dells fugitives, fan un tan gran senyal en lo dit Regne, que en los talls e altres carrechs imposats a les poblacions de aquell se demostren haver disminuyt mes del terç. Perço lo dit Ambaxador, si li parra se haze tractar del maridatge pedit, exposara a sa Majestat les predites necessitats pobrescs e despoblacions del Regne, li placia a sa Altesa limitar la taxa per la Majestat del Rey Don Johan feta, com aquella, com dit es, no sia possible, ateses dites necessitats, si posques vuy exhigir del present Regne. Lo qual, a be tingue molt desig en totes coses servir la prefata Altesa, empero la impossibilitat veda no sia axí com sa Majestat volria servir. *Attentis necessitatibus ex causa guerre Regni Granote et aliis occurrentibus non est locus supplicationi dicte universitatis.*

Item, exposara lo dit Ambaxador a la Magestat Reyjal, que per la fahena de la peroroscencia, segons damunt es dit, per lo Senyor Infant proveyda, que franqueses del present Regne aquesta universitat ha trames al dit Illmo. Senyor Infant un Sindich, per que mostrades les franqueses auctentiques sa Excelencia revoque dites provisions. E per quant nos sap lo prelat Illmo. Senyor Infant que determinarà, perço lo dit Ambaxador exposant les dites coses a la prefata Reyjal Majestat, suplicara aquella que sia de sa clemencia ya desdare haver per no feta qualsevol provisió que lo dit Illmo. Senyor Infant fasse que les franqueses e universitat del present Regne, *Dominus Rex providebit per suas provisiones prout expediet conservacioni preheminiencie Regie ac privilegiorum et franquiesiarum dicti Regni.*

Item, suplicara lo dit Ambaxador a la Sacra Reyjal Magestat que li placia per sa benignitat e clemencia revocar una declaració feta per lo Illmo. Senyor Infant declarar si es pretés per algú peroroscencia no podent litigar en lo present Regne que sa Excelencia se pot evocar

dites causes en sa Audiencia, lo que es contra les franqueses del present Regne, per les quals es disposat que nenguna causa ne civil ne criminal no pot esser iudicada fora lo Regne si donchs no era pretesa per alguna part peroroscencia, la qual emperò peroroscencia se haze conexer per lo president e ordinari del Regne. E perço suplicara a sa Magestat que li placia com dit revocar la dita declaració del prefat Illmo. Senyor Infant, e encara manar al Illmo. Senyor Infant daquiavant no vulle fer semblants evocacions, e noresmenys manar al president del present Regne que ell iuxta dites franqueses conegue de dites preteses peroroscencies no obstant declaracions del predit Illmo. Infant, ne de qualsevol altre. *Fam est responsum in XXXIII°.*

Item, exposara lo dit Ambaxador a la prefata Magestat que de poch temps ença los Procuradors fiscals han introduyt hun gran abús, per quant los delats que son a la presó e han exit per quant son absoltes del carrer e no del crim o alias son trets per qualque altra manera sens plenaria absolució, axi com les demás vegades sesdevé, los dits procuradors fiscals solen emparar los dits delats a la presó, volent aquell pague ans que ixquen deu o vint sous, e los dits encarcerats per lo desig que tenen de exir de la presó sens altra contradicció aquells acostumen pagar, lo que es gran dan als habitants del present Regne. Perço suplicara lo dit Ambaxador la prefata Magestat li placia proveyr y manar tals empires ni exaccions nos fassen daqui avant, ne dits procuradors fiscals puixen exigir cosa alguna dels dits encarcerats, maiorment que los dits procuradors fiscals ya tenen lur bon salari. *Dominus Rex providit et mandat Locumtenenti generali quod de et cum consilio sui ordinarii assessoris in hoc eorum concientiam cnerando super suplicatis debite provideat servatis privilegiis et franquisiis dicti Regni.*

Item, exposara lo dit Ambaxador a la prefata Magestat com en aquest Regne haze un dret appellat de la leuda de Tortosa, del qual dret per concessions Reyals se ha de dar compte a la universitat del present Regne, e los emoluments de aquell entren en la dita universitat, e per quant en lo dit dret es collector hun que dihen Matheu Gilabert lo qual nos cura dar compte ne rahó, ne axi poch te bens ni facultats de restituyr si res se haura detengut de dit dret, lo que sespere gran prejuhi a la

universitat predicta. E perço aquella per proveyr a la indemnitat volrie hun a qui en dihen Francesch de Juny, ciutada de aquesta Ciutat, home ho y aseat y abil per maiors coses, regís dit dret e fos collector de aquell. Perço lo dit Ambaxador suplicara la prefata Magestat que aquella li placia per sa merce revocar lo dit collector del dit dret, e de nou elegir en collector del dit dret lo dit Francesch de Juny, per quant satisfara molt a la utilitat de la dita universitat. *Dominus Rex comittit et mandat Locumtenenti generali quod de et cum consilio sui ordinarii assessoris informationem recipiat de gestis per dictum Matheum Gilabert in regimine predicti officii et demum illam transmittat ad Regiam Majestatem ut debite super suplicatis provideat.*

Item, exposara lo dit Ambaxador a la prefata Magestat com moltes nacions stranyes tenguen consols en lo present Regne e alguns de aquells de stranyes nacions vullen e impetren dits consolats volents a juelles fer regir e substituyr. Perço lo dit Ambaxador suplicara la dita Magestat li placia proveyr y manar que daqui a avant no sie permés a nengun foraster haver consolat de dites nacions, ans haze esser home de la terra, per que sia satisfet a la utilitat y be de aquella, confirmant los dits consolats als homes de la terra qui aquells vuy en dia tenen e posseixen. *Dominus Rex non vult preiudicare illis nacionibus qui ex privilegio et consuetudine jus habent eligendi dictos consules providere tum quod personaliter teneantur dicta officia regere, et in casu absencie non possunt substituere nisi cum cives dicte civitatis sibi equales vel quasi.*

Item, suplicara lo dit Ambaxador a la prefata Magestat que sia de sa mercè com los altres Reys de immortal memòria, essent elegida Ambaxada per lo present Regne han acostumat fer remissió general de tots los comis e luyssures (?) dels immobles tenguts sots alou e dreta senyoria del Rey al patrimoni de Sa Excelencia. E aço per squivar litigis e questions que solen insurgir en gran dan dels pobladors de aquest Regne que a sa Altesa per sa benignitat e clemència li placia fer una altra remissió general conservant les passades e de nou atorgant aquella fins lo die de vuy. *Dominus Rex attento quod petitio esse generalis habita informatione a suis officialibus super his que petuntur providebit demum ut sibi videtur.*

Item, exposara lo dit Ambaxador a la pre-

fata Magestat hun gran abús ques fa en lo present Regne per alguns habitants en les parts foranes obligats a censals no portats, los quals si son exequats en lurs parroquies ahon abiten, per quant en aquelles nos te tot jorn juy o cort als dits creedors de dit censals jameses (?) e scutiffer. Perço suplicarç a la prefata Reyal Magestat que li placia proveyr y manar que los dits obligats a tals censals si son trobats en la Ciutat que donen jornada en pagar dits censals en la qual sy no pagaran puixen esser exequat per los officials de la Ciutat ab letres. *Dominus Rex comittit Locumtenenti generali quod de et cum consilio sui ordinarii assessoris provideat prout ejustus e comodius videbitur.*

Item, suplicara lo dit Ambaxador a la Sacra Reyal Magestat, que com dels staments de aquest seu Regne se hage molt abusat en tal modo, que de auctoritat propria cascu essent de un stament se transferexen altre maior, no proceyent-hi dignes merits, hoc encara havent provisjons de sa Reyal Magestat, e per esser abilitats al stament quels plau informant aquella ells esser merexedors del que es suplicat ab falsos e indeguts motius, que si de aquells la dita Reyal Exelencia era plenament informada no manaria tals provisjons, en tan que lo menestral se fa mercader, e no que perço tingue abilitat ne facultat de dit stament, e lo mercader se fa ciutadà honrat, no perque no sia digne, sino sols per entrar en los officis per dit stament de ciutadà, de hon se segueixen total confusió e perdició del staments, e en special del stament mercantil, per forma que vuy es en tal vilipendi lo dit stament de mercaders que nos troba qui vulle esser anomenat mercader sino aquells, los quals seria gracia fossen sufficients menestrals, e tot aço en contraria direcció del bé publich e augment de aquest regne, testificant ho lo recort e experiencia del passat. Perço suplicara la prefata Majestat que li placia proveyr e manar que tots aquells que fins ací son stats anomenats de algun stament o verament hauran de aquell regit algun offici, e d'aquí avant seran stats abilitats en altre offici de maior stament, o de altre maior del lur volran esser anomenats, no pusquen governar ne regir altre offici, o ferse anomenar de maior stament, sens que per provisió de sa Reyal Magestat e auctoritat sua aquel tal no sia hagut per lo maior stament abil y doneu e sufficient, e d'aquí avant les provisjons impetradores e no presentades hagen esser impetrades en tal for-

ma, ço es que convocat lo Gran e General Consell allí sia proposat lo tal voler, se mudar de son stament en altre maior, e si allí sera haut per digne almenys per los dos terços dels consellers que llavors per los Magnífichs Jurats qui seran sia certificada sa Reyal Magestat de la dignitat e merexer de aquell, la qual a son beneplacit hage manar aquell tal esser d'aquíavant anomenat e abilitat en los officis per aquell maior stament, e en altra manera de aquesta algú en maior stament no pusque esser anomenat ni abilitat. *Dominus Rex providet et mandat quod nullus auctoritate propria possit augere statum suum et condicionem mutando gradum nisi obtentam licencia Regia Majestati cum Regiis provisionibus, super quibus Locumtenens generales et consilio sui assessoris teneatur prius consultare et hiis responso providere iuxta Regia mandata, servatis privilegiis et franquisiis dicti Regni.*

Item, com de gran temps ença se sie fet gran abús dels portadors de letres, los quals regint per substituets donen los officis a persones males qui cometen tants fraus e dans que es grandíssim dan al Regne present. Perço suplicara lo dit Ambaxador la Sacra Majestat que per sa clemencia li placia proveyr e manar que negun portador no puxe servir ne regir per substituet, ans sian tenguts aquell personalment regir, per quant fahentse axí será gran utilitat del Regne. *Placet domino Regi.*

Item, com los portadors predits acostuman fer molts fraus en les exequcions, axi envers los creedors e deutors e perço com seria molt bé que en tal cosa sie proveyt, perço lo dit Ambaxador suplicara la Reyal Majestat que sia de sa merce provery e statuyr que lo portador portant contra lo deutor o deutors letra o letres exequories, si après de tres respostes a dita letra o letres feta per dit portador no sera expedita ab acabament dita axequcio, que al dit portador sia per lo jutge feta comissio, la qual hagude, sino haura expedita la dita exequció ab lo primer viatge sia a despeses del dit portador tramés contra lo dit deutor un capdeguayta ab salari de deu sous cascun dia, e per aço sia tengut qualsevol portador en lo introyt de son offici donar fermaça de deu lliures. E per que los portadors sien mes temerosos en lo exequar los officis lurs bé e degudament, que per sa Magestat Reyal sia donada facultat al president del Regne tota hora, e quant sera per los Magnífichs jurats instat, que puxe e

dege remoure los dits officis al dit o dits portadors e dar a altri qui millor ho regeixca, per quant axí sera granment satisfet a la utilitat dels deutors e creadors y del present. Regie provideat Locumtenenti mediante per modo culparrum et non alia justici a exigente dictorum partitorum.

Item, suplicara lo dit Ambaxador a la prefata Magestat que a aquella placia per sa benignitat y clemencia axí com es acostumat per los altres Reys de gloriosa memoria precessors de sa excellencia, quant a ells era tramesa embaxada per aquest Regne, fer remissió qualsevol de totes e qualsevol coses que los officials de la Universitat del present Regne hegen feta excédint *de facto* los termens de lur ofici per maior repòs e tranquilitat del dit Regne. E axí placia a sa Magestat tal remissió are otorgar al present Regne y als officials de aquella. *Ex-*

primantur excessus et demum dominus Rex debite providebit.

Per ço manam a tots e sengles officials nostres axí maiors com menors als quals pertanque presents e esdevenidors que les dites nostres respostes e cascu dels precedents capitols fetes en quant a ells se sguarden observen e facen observar inconcussament segons llur serie e tenor.

Datum en Alcalá la Real a VII dies del mes de Abril en l'any de la Nativitat de Nostre Senyor mil CCCC noranta hu.

Yo el Rey.

Dominus Rex mandavit mihi Joanni de Coloma,

A. C. A. reg. Ferran II 3666, fol XXXVI.

XAVIER DE SALAS BOSCH

UN VIATGE A LLUCH DEL VIRREY D. JERONI AGUSTIN

Amats y faells de sa majestat los capitans balles y jurats de las vilas Deleró, Binisalem, Inche, Selva, Campanet, Scorca, Pollensa, Santa Maria y Marratxi per quant los dias passats anavem fent visita deles parrochias y llochs maritims y altres fortallesas per cosas convenientes al servey de se majestat per lo temps no aser bo dexaran de anar a regonexar y visitar lo castell De laró y ara avem]determinat anarhi ab compañía de dona Francisca nostra muller y de allí volem arribar a Nostra Señora de Lluch per de pasada veure y regonexar algunas practiques necessaris, per so vos diem y menam en pene de cc 6. al fisch real aplicadores per cada hu qui no obeirà lo per nos debaix ordenat que lo dijous primer vinent die de la Assensió del Señor que contaram a 13 del corrent los jurats de Alaró nos tingan sopar aparallat per nosal tres y nostra compañía ab moderació y sens accés y lo andamá dinar y sopar que sara divendres a 14 del corrent mes a la matexa vila de al qual yxiram disapte a ir y aniram a dinar a la font de la Roca o altra part ahont designarà lo aposentador debaix nomenat y pagarà y farà aportar lo dit dinar la vila de Binisalem y dit die a sopar y a dormir a Nostra Señora de

Lluch lo qual sopar aportara all y pagara la vila de Selva y lo endemà diumenge que contaram a 16 aportarà y pagarà lo dinar la vila de Pollensa y lo sopar en dita casa de Lluch lo dit die de diumenge hi aportarà y pagarà la vila de Campanet y lo diluns que contaram a 17 aniram a dinar a dita vila de Selva y tornarà pagar aquell la dita vila de Selva y dit die de diluns aniram a sopar y adormir en la vila de Incha y pagarà aquella lo dit sopar y lo endemà que contaram a 18 aniram a la possessió de los Bassas aportaran y pagaran aquell los parroquians de Maretxi y Santa Maria per iguals parts seguint en tot y per tot lo orde vos donera de nostra port Nicolau Saguí algursir reall qui va per aposentador y per aveure lo que convé fer axí en adobar alguns camins com alias, dat en Mallorca a X de maig de 1627.

D. Jeronimo Agustin,

post data etc aportarà cade hu conte per menut de lo que gastarà per aque se sapia ab certitut lo que se aurà gastat de cade vila».

(Arxiu municipal de la vila de Selva.)

J. LLADÓ I FERRAGUT.

LA SILLA DE ALFABIA

(LAM. CLXXXIII)

Cuatro sillas notables, por su carácter artístico unas, e histórico todas, hallamos en el transcurso del pasado de nuestra isla: la silla de la Cartuja de Valldemosa, la de Alfabia, el asiento prioral del Temple y el sillón que usó el Excmo. Sr. D. Gaspar Melchor de Jovellanos durante su destierro en Mallorca.

Todas ellas figuraron dignamente en la Exposición celebrada por la *Societat Arqueològica Luliana*.

La silla de la Cartuja o del rey Don Martín, tan conocida, descrita y reproducida por los Sres. Ferrá y Virenque en su *Album Artístico de Mallorca*, (Palma 1873) había estado también —en unión de la de Alfabia— en la Exposición Universal de 1878. Algún tiempo después fué restaurada por el escultor Don Luis Font, por encargo de Don Jerónimo Rius y Salvá, su propietario.

De la silla de Alfabia parece que don Bartolomé Ferrá deseaba ocuparse igualmente, sin que tengamos noticias de que hubiese llegado a hacerlo, puesto que en uno de los legajos del archivo que sobre cosas de Mallorca reunió mi buen padre (q. e. S. G. e.) durante toda su vida, he encontrado la fotografía que ilustra estas páginas, en cuyo dorso indica ser obsequio de dicho señor, y una nota que dice así:

«Tiene la silla de madera de roble que hay en el predio Alfabia una altura de 1'81 metros. (La de la Cartuja mide 2'45) La basa del frontal es de 0'83; la altura del asiento 0'50; de los brazos o costados 0'77 y del respaldo 1'31. Mide este de anchura 0'62.

«No hay en ella ningún elemento que permita señalar su primitiva pertenencia. Únicamente en el escudo que muestra una de las figuritas laterales, malamente restauradas hace muchos años, se lee la fecha 1860, en la que se le añadió un desgraciado apéndice por coronación de su respaldo, que andando el tiempo y a indicación de Ferrá suprimió su poseedor don Juan Burgues Zaforteza.

«Su forma rígida y su elemental solidez constatan notablemente con la bonita labor de sus tableros esculpturados. En el anverso del respaldo aparecen sentados al pié de un árbol sobre cuyas tres ramas se posan otros tantos pájaros, una dama y un doncel jugando al aje-

rez, con un falderillo bajo el tablero. En el frontal del asiento, dos leopardos (?) perfectamente encuadrados acechan un conejo que se esconde en su madriguera. Llenan los costados respectivamente dos ojivas que cobijan sendos guerreros, de pié, armados de broquel y espada. Y por último, muéstrase en la parte superior del respaldo, que es la más exornada, un grupo que al parecer representa un príncipe con un halcón en la mano, departiendo con una reina que le enseña una cabeza coronada dentro un sacórfago. Dos platabandas superpuestas forman la base de la escena descrita: en la primera varios conejos se espantan de una alimaña que hurga en sus madrigueras; en la segunda un perro corre persiguiendo a otro conejo».

Al primero a quien llamó la atención el mueble de Alfabia fué al marino Vargas Ponce, ocupado a las órdenes de don Vicente Tofiño en el levantamiento de las cartas de nuestro archipiélago en 1784, quien la cita en la página 70 de su *Descripción de las islas Fithiusas y Baleares* (Madrid, 1787), incluyéndola con manifiesta ligereza entre las antigüedades árabes.

En 1836 Bover en sus *Noticias histórico-topográficas de la isla de Mallorca*, sostiene que «sus esculturas, obra indudable del siglo XIV, representan la persecución y muerte de nuestro último rey Jaime III».

El francés Laurens en 1840 la considera como del siglo XV en su *Souvenirs d'un voyage d'art a l'île de Majorque*, Paris 1840. La *Historia general del reino de Mallorca* de Dameto, Mut y Alemany, corregida e ilustrada por don Miguel Moragues y don Joaquín M.ª Bover en 1841, afirma (t. II., pág. 623) que en su antigüedad no baja del siglo XVI.

La silla de Alfabia, obra del siglo XV o primeros años del XVI, continua guardándose por su actual dueño don José Burgues Zaforteza y Orlandis, en uno de los salones de la casa de dicha finca, en donde se halla desde 1505, siendo la última manifestación histórico artística en que ha figurado —además de las dos Exposiciones ya citadas— la de Antigüedades instalada en el Oratorio de Montesión en el mes de agosto de 1903.

JUAN LLABRÉS BERNAL

LA SILLA DE ALFABIA

Parte central de un retablo de San Cristóbal

PARTE CENTRAL DE UN RETABLO DE SAN CRISTÓBAL

(LAM. CLXXXIV)

Mide esta tabla 2'92 por 1'94, m. y la parte que corresponde a la figura principal 1'94 por 0'75 m. Limitan sus costados dos tablas de 0'29 m. ancho, constituyendo cuatro capillitas, adornadas generalmente con pinturas de santos pero en este caso, están sustituidos, en las tres inferiores, por escudos en forma de losanges blasonados, de oro los veros ondeados de azur; en la heráldica mallorquina, solo vemos el de un prior del Temple del año 1435, que es semejante, diferenciándose solo en el fondo, que es de plata. Sabemos que por 1401 fué concedida la rectoría de la iglesia donde se halla esta tabla (Santa Cruz, Palma) a los Cartujos, y por la forma del escudo bien pudiera ser de alguno de sus priores.

Estas tablas tienen embutidos en sus costados, diagonalmente, dos listones que siguen la configuración de las mismas y terminan en agujas que costean un pináculo central. Están flanqueados de cardinas y finan en macollas propio del Siglo XIV. Las divisiones inferiores llenan círculos lobulados con fondos alternados, azules y rojos.

La parte central arranca de un zócalo compuesto por siete círculos lobulados, también pintados sus fondos de azur y gules. Nos recuerda esto el retablo de Nuestra Señora de Gracia, de la Lonja (*Boletín de la S. A. L.* Oct 1931) *Un retablo de últimos del siglo XIV*. Son iguales en cuanto al trabajo del «imaginaire» que es indudable que fué el mismo que confeccionó los dos, en lo referente al cañamazo, encolado, enyesado, perfiles con estilete y dorado; la única diferencia notable es que en este, siguiendo la costumbre, se representan santas en las capillitas, y en lugar de círculos lobulados en la parte inferior de las mismas, hay escudos también en forma de losanges, cuyo blasón es imposible de interpretar, por los desperfectos que ha sufrido en sus diferentes traslados.

Aparece el Santo, de formas gigantescas, vadeando un río, lleno de peces; incluso hay una anguila que rodea su pierna derecha. Viste

túnica roja adornada de letras *a* gótica y filigranas, ambas doradas y lleva capa azul sembrada de flores blancas, las dos prendas van ribeteadas de oro adornados de exágonos de perlas, motivo tan repetido desde finales del siglo XIII. El Santo está descubierto mostrando su abundante barba y cabellera rubias; se apoya en la supuesta palmera y en la aureola se lee SANT CHRISTOFOL MARTIR:

Este modo simbólico de representar a San Cristóbal está condensado en los siguientes versos:

«Christophore, infixum quod eum usque in
[corde gerebas,
Pictores Christum dant tibi ferre humeris:

Quem gestans, quoniam multa es perpressus
[amara,

Te pedibus faciunt ire per mari.

Id quia non poteras nisi vasti corporis usu,
Dant membra immanis quanta gigantis erant,
Ut te non capiant, quamvis ingentia templa,
Cogeris et rigidas sub Jove ferre hiemes,
Omnia quod victor superasti dura, virentem
Dant manibus palmam, qua regis altura iter,
Quod potis ars tibi dat, nequeat cum fingere
[vera,

Accipe cuncta bono tu bonus idta animo.

Hieron., *Vidas Episcop. Cremonens.*, in *Epigrammatibus*.

Cristóbal, porque llevabas a Cristo grabado en
[tu corazón
los pintores quieren que lo lleves sobre tus
[hombros
Porque, llevándolo, padeciste muchas amar-
[guras

te hacen caminar por alta mar
Y porque no podías hacerlo sin un grande
[cuerpo
te atribuyen miembros tan grandes como los
[tenían los gigantes
Para que no te cobijen, aunque sean grandes
[edificios

y te veas obligado a pasar a cielo descubierto
 [rígidos inviernos
 Porque, victorioso superaste todas las durezas,
 [una verde
 palmera colocan en tus manos, con lo cual
 [guies tu camino.
 Lo que te atribuye el arte potente, no pudiendo
 [fingir lo verdadero
 Recibe, tu tan bueno, todo esto, con ánimo
 [generoso

El Niño Jesús aparece sentado sobre el hombro izquierdo del Santo; lleva vestido blanco, y capa de color rosa flotando al viento, con sus correspondientes borduras de oro. Con la mano derecha bendice, y en la izquierda lleva el globo crucífero, con un blasón de sobre olas de mar, y dos cuarteles de montes. El

Niño aparece representado descubierto y con aureola de cruz roja. El fondo naturalmente es dorado, sin ninguna filigrana, y si únicamente los bordes que limitan las tablas laterales, llevan una cenefa picada de exágonos de perlas.

Termina la parte superior en forma angular; interiormente en un arco con caireles circulares, y exteriormente en los costados cardinas. En el centro continúa una capilla con la Resurrección, cuyos costados acaban en pináculos, en el centro el tímpano o frontón corrido de frondas que finan en penacho. Lo demás de la tabla está pintado de azul marino. Tal es esta tabla que pertenecía a la parte central de un retablo de la segunda mitad del siglo XIV.

R. I.

NOTARIS DE MALLORCA

L'ANY 1501 (1)

Lo lochtinent general

Ab tenor de les presents a instancia den Bernat Parere notari seyor util de la scrivania de la baronia del noble Compte de Empuries la qual are es del Magnifich mossen Ramon de Sant Marti Cavaller e Pere Joan de Sant Juan donzell de Mallorca, mana als discrets notaris devall scrits sots pena de l. 6 al fisch rey al aplicadores no gosen ne presumesquen fer qualsevol specie de contractes tocants a la dita baronia axi de vendes, stabliments, locacions, donacions, encarragaments ab los quals obliguen los bens inmoebles de dita baronia e en feu de aquella, com de dlvisions, transactions, difinicions retiments e rempsos consernents a la dita baronia e generalment qualsevol specia de contractes a la dite baronia pertamyets. Dat en Mallorca a xxvj de Juny M D j.º Dornos.

Pere Litra
 Antoni Piris

Joan Porquer
 Francesch Cayer

Tomas Pelegrí
 Miguel Litra
 Marti Tarres
 Bernat Amar
 Franci Milia
 Hieronim Ferra
 Miguel Mulet
 Nofre Canet
 Mateu Moranta
 Antoni Miguel Morro
 Arnau Carbonell
 Pere Mulet
 Kristofol Mir
 Nicholau Tomas
 Rafel Mascaró
 Joan Comella
 Gaspar Camella
 Nicholau Consta
 Antoni de Sant Pere
 Tomas Sant Pere
 Antoni Farrer
 Gabriel Laneres
 Joan Sala
 Bernadí Nicsart
 Francesch Joan Molet

Miquell dez Puig
 Pere Soriano
 Antoni Ramiro
 Jaume Ramiro
 Antoni Mir
 Joan Tarrica
 Pere Contestí
 Miquel Moranta
 Rafel Pastor
 Joan Rull
 Francesch Salleres
 Albert Mollo
 Geordi Metge
 Joan Crespí
 Ramon Lull
 Antoni Jaume
 Rafel Mir
 Antoni Morro
 Pere Frigola
 Joanot Bordiils
 Arnau Litra
 Nicholau Aymarich
 Jordi Ramon
 Joan Abelló
 Joan de Mateu

(1) Per no figurar en la present relació alguns notaris de les viles de Mallorca ens fa sospitar si sols serien els que exercien aquest càrrec en la Ciutat.

Damia Mora	Pere Prats maior	Gaspar Steva	Gabriel Vals
Joan Torner	Pere Prats menor	Gabriel Martorell	Tomas Granada
Joanot Amar	Joan Pastor	Joanot Sagura	Diego Delercon
Pere Sabater	Miquel Torres	Nicholau Abeyar	Pascual Brondo
Barthomeu Trobat	Bernat Far	Mateu Sant Joan	Jacme Lops
Julia Figuera	Lorens Cabater	Pere Orroneda	Pere Joan Pinya
Barthomeu Ferrando	Joan Roca		
Barthomeu Puig	Luch Salva		
Antoni Saguf	Antoni Valero		
Damia Mulet	Jacme Cortal		

(ARX. HIST. MALLORCA. *Extraordinaris Cúria Governació* 151, fol 213 v.)

JOAN MONTANER

DIETARI DEL DR FIOI

AUTOBIOGRAFIA DE DON BONAVENTURA SERRA ⁽¹⁾

BREVE NOTICIA DE MI CARRERA Y ESTUDIOS

Un hombre juicioso, dice Mr. Formey en sus *Elogios ae los Académicos de Berlin*, no debe tomarse mucha pena de que se hable de él después de su muerte; pero quando sabe que se ha de hablar, es natural el que desee que se haga con exactitud, y que el forme a exemplo de Mr. de Keich, una pequeña colección de materiales, que serian muy dificiles de recoger de otro modo, Assi lo practicaron Soauro, Cesar y otros de los antiguos, el Tuano y otros infinitos de los modernos. I a su exemplo es mi designio en este escrito dar una breve noticia de mi carrera y estudios y de las obras, que hasta el presente tengo trabajadas, por si acaso alguno quiera enterarse de la verdad y de que no han sido del todo ociosos en mi los deseos de ser util en algun modo a la Patria.

Yo nací en Palma, capital de este Reyno de Mallorca, el dia 3 de Abril de 1728. Mis padres fueron Dn. Miguel Serra y Maura, después del Consejo de Su Majestad y su Oydor en esta Real Audiencia, y D.ª Coloma Ferragut y Socies, uno y otro de antigua y conocida casa de Ciudadanos Militares de Mallorca, como consta de los documentos y escrituras que conservo en mi archivo y en los públicos del Reyno. Mi nacimiento puede decirse fué milagroso; pues habiendo quedado mis padres sin

hijo alguno, después que se los tuvieron murieron los primeros, que fueron tres, dos varones que llevaron el nombre de Miguel, como el padre y una hembra, que tuvo el de Juana y murieron todos en temprana edad, debiose mi alumbramiento a la intercesión poderosa del seráfico Dr. de la Iglesia S. Buenaventura, como lo dexó adnotado y rubricado de su mano el padre, que esté en gloria, en sus *Observaciones Miscelaneas* tomo I. V. D. Buenaventura, donde hablando de mi nacimiento y de la madre dice ibi: *peperit filium etc* y puede verse tambien lo que dexo referido en el *Resumen del Archivo etc*. De lo que se ve la estrecha obligación en que vivo a Dios y a mi santo tutelar y Patron, cuya particular protección he experimentado en muchas y varias ocasiones en todo el discurso de mi vida. Criaronme mis padres, que esten en gloria, en el santo temor de Dios, y a corresponder yo a la buena educación y exemplos que me dieron, fuera muy virtuoso. Pero me queda el sentimiento de que no haya correspondido la tierra como debiera al feliz cultivo que tuvo la dicha de lograr. Bautismo y confirmación, *ibidem*.

Aplicóme el padre, ya en mi tierna edad, a los estudios, y mi tio, el P. Fr. Gerónimo Serra, Religioso Menor, que murió Difinidor de esta Provincia y después el P. Fr. Pedro Vaquer, de la misma Religion, actual Padre de Provincia de la misma, que hoy vive, me enseñaron a leer y escribir. Estudié la gramática baxo la disciplina del P. Fr. Francisco Melis,

(1) De les *Recreaciones Eruditas*, tom 29, existent a la Biblioteca Provincial.

que era entonces Maestro de ella en el convento mismo de S. Francisco de Assís, y la Retórica con los Padres Fr. Juan Mesquida, Fr. Bartolomé Fornari y Fr. Antonio Oliver de la misma Religión. Y me acuerdo que por aquel mismo tiempo sentía ya mucha inclinación y afición también a la pintura, y a los libros de amenidad y erudición, señaladamente la *Officina de Ravisio Textor*, que fué de los primeros que leí y me deleitaba mucho su lectura, como también la de algunos otros, sin hablar de Virgilio, Cicerón y los demás, por donde dabamos lición en las aulas. En la de gramática fue condiscipulo mio, entre otros, Josep Sansó, que me tenía particular afecto. Era muy habil en la pintura de pluma y siempre me regalaba algunas de las que trabajaba, las que apreciaba mucho y siento se me hayan perdido, el qual despues se hizo religioso dominico y pasó por misionero a Indias, donde murió en olor de santidad, como consta de la carta edificante, en que se dió a los Padres de este Convento de Palma, la noticia de su tránsito en el año 1741. Empecé por el Junio a cursar la Filosofía con el P. Fr. Bartolomé Rubi, franciscano, y el día 8 de mayo del siguiente, defendí acto de conclusiones, que llaman de *Compendio*, y con que empiezan a habilitarse los muchachos en las disputas de Teacro, que son publicas. En el segundo año de mi curso padecí unas tercianas, que me duraron ocho meses, en que no pudiendo acudir al aula, los días que lo pasaba mejor, venía por las tardes al anochecer, con licencia de sus superiores y conforme el agrado de mi padre que deseaba mis adelantamientos, mi P. Lector con otro religioso corista, mi condiscipulo el P. Fr. Antonio Jaume, a quien debía mucho afecto, y se tomaba el trabajo de copiarme las lecciones del dictado ordinario de la aula, con lo que pude suplir el atraso que me hubiera ocasionado la duración de la enfermedad.

En 1741 a 9 setiembre comence el *Compendio* y el 14 diciembre de dicho año lo concluí.

Día 22 diciembre del mismo año se me confirió la Tonsura.

En 1742 a 8 de enero comencé la Lógica y a 12 de julio del mismo año la acabé y a los 10 setiembre empecé la Física.

En 1743 a 22 junio acabé la Física.

A 24 agosto pasó de esta a mejor vida el Sr. Onofre Nicolau, mi maestro de casa. Y fui

presentado y obtuve su capellanía, que después cedí a favor del Rdo Miguel Company, Pro.

A 9 setiembre de dicho año comencé la Metafísica, que concluí el año siguiente.

En 1744 en 25 abril tomé el bachillerato de Filosofía, a 29 mayo la lición de puntos, y a 14 de julio el grado de Dr. y Maestro en Artes, *tamquam benemeritum, valde condignum de toto rigore justitia et nemine discrepante*. Presidiendo el P. Perelló.

Después cursé con el padre y mi tío la Jurisprudencia y concurriendo todos los días mañana y tarde a casa de Mesquida, la Pintura, y en casa algo de Musica, pero esta no la continué.

En el año de 1745 empecé a concurrir en casa de Pueyo y éste en la mía.

En 1746 pinté la Huida de Egipto.

En 1747 pinté el quadro de la Concepción.

En 1748 pinté el quadro de N.^a S.^a del Confalon.

En 1748 a 12 mayo tomé el bachillerato V. J.

Día 3 junio tuve la lición y a 26 del mismo tomé el grado, que me presidió el tío, de Cánones y Leyes, y se me confirió *tamquam benemeritum valde condignum, discrepante nemine* y lo que celebré mas con tanta aprobación y contento del padre, que me lo expresó, dandome en público un abrazo. En casa concurrieron por la noche a celebrarlo conmigo los amigos y señaladamente mi carissimo dueño y amigo Dn. Josep de Pueyo, los Sres. Ministros compañeros del padre, D. Francisco Armengual, el Rector de la Universidad, Dn. Agustín Antich de Llorach y muchos cavalleros, damas y personas de distinción.

En 1751, a 13 febrero, se me concedió por la Real Audiencia licencia de abogar.

En dicho año a 2 junio, se partió para Madrid el Sr. Dn. Josep de Pueyo, mi favorecedor y amigo.

En 1752, a 7 julio, se me confirió la catedra de Vísperas de Cánones, que regenté hasta su renuncia en 1759

En dicho año, a 15 agosto, volvió de Madrid a Palma el Sr. Dn. Josep de Pueyo y Pueyo, mi cordialissimo amigo y dueño.

En 1759 a 27 junio (1) la Ciudad y Síndicos

(1) Bover diu que al juliol. Altres discrepàncies de dades hem pogut observar comparant les presents amb les que aquell inclou en les seves obres: *Varones ilustres de Mallorca*, pág. 708 i *Biblioteca de Escritores Balears* edic. 1868, pág. 367, vol II.

Forenses me nombraron Historiador General y perpetuo del Reyno.

En 1754 a 30 de marzo havia muerto mi padre y en 1756 a 2 de enero mi madre, que esten en gloria.

En 1755 imprimí el tomo de *Glorias de Mallorca*.

En 1758. a 3 junio, murió Sor Francisca Serra, capuchina, mi tia, que esté en gloria.

En 1759, a 10 octubre, me embarqué para Barcelona de donde bolvimos el dia 23 diciembre del mismo año.

Desde entonces, que poco despues publiqué la *Disertación de Bocchoris*, la de *Nombre y Armas* etc, continué en leer y trabajar mis obras manuscritas, en recoger libros, pinturas y curiosidades, etc.

En dicho año estuvo también Pueyo en Barcelona y Zaragoza, de donde volvió y se restituyó el año siguiente a Mallorca, donde después casó con mi S.^a D.ª Maria de las Mercedes Chacón, Manrique de Lara y Cotoner de quien tuvo al presente una sola hija primogénita mi Sra. D.ª Maria Josefa de Pueyo y Chacon Manrique de Lara y Cotoner que a la edad de 4 años es el embeleso y la alegría de su casa por su discreción, belleza, gracia y demas prendas que la adornan como si quisiera la Naturaleza prepararla para hazerla admirable ornamento de Nobleza y de Virtud. El referido Sor. Dn. Josep es autor del célebre poema la *Parnasida* y otros.

Mas, si en orden al genio y natural, que me es propio, es menester decir algo, soy débil de complexión, aunque sano y robusto de salud. Debí a mis padres, que estén en gloria, la mejor educación, deviendo solamente atribuir a culpa mia los defectos y faltas, de que me reconozco deudor respeto de Dios, que se mostró siempre conmigo tan liberal, benéfico y misericordioso, siendo mi natural mas prompto y colérico de lo que debiera ser según razón, distraido, falto de virtud y teniendo otros defectos que tal vez el amor propio no me deja conocer, siendo por otra parte, si no me engaño, de genio benigno, generoso y compasivo, nada ambicioso, ni interessado, adicto a la Religión y a la Iglesia, fiel al Rey, amante de la Patria, firme y constante en la amistad, reconocido al favor, apassionado a la hombría de bien, soledad y retiro, dedicado a la aplicación y estudio, a la Pintura y Bellas Artes, procurando utilizar la cortedad de mis luces

en beneficio y utilidad del público con esperanza de el acierto. Y todo lo ofrezco a Dios, a mayor honra y gloria suya y de su Madre Santissima, del gloriosissimo S. Josep y de mis amantissimos Patronos S. Miguel Arcangel y S. Buenaventura, S. Francisco, S. Domingo, S. Ignacio, S. Francisco Xavier, S. Luis Gonzaga, Sta. Teresa de Jesus, el B. Raymundo Lulio, la Ve Sor Catalina Thomas, y demás santos del Cielo. Amen.

O. S. C. S. R. E. C. R.

TESTAMENT DE DON B. SERRA (1)

Dia setse del mes (1784) de dezembre del any del Naxament de Nostro Senyor Jesu Christ mil setcents vuytanta y quatre.

En Nom de Nostro Senyor Deu Jesu Christ, y de la sua Santissima Mara Maria Senyora nostra, concebuda sens macula de pecat original, amen Com sia scrit y aconsellat per lo Sant Profeta Isaies dient: dispon de casa tua y de los teus bens, perque moriras y no viuras: Per ço Jo, Dn. Bonaventura Serra y Ferragut, fill legitim y natural del Illustre Senyor Dn. Miquel Serra Oidor que fonch de la Real Audiencia del present Regne de Mallorca y de la Senyora D.ª Coloma Ferragut, conjuges, ya difunts, natural y morador de la present ciutat de Palma de dit Regne de Mallorca, creent, com crech en lo Misteri de la Santissima Trinidad, Pare, Fill y Esperit Sant, tres Persones distinctes y un sol Deu tot poderos y en tot lo demes, que creu y confesa la Santa Mara Iglesia Catolica Romana, en cuya fee he viscut, y protesto voler viurer y morir en ella: trobantme detingut en lo llit de malaltia corporal, de la qual puch temer el morir; estant empero ab mon bon enteniment, ferma peraula y memoria integra de que el Notari infrascrit don fee, volent dispondrer del bens temporals, para millor alcansar los espirituals, fas y orden aquest mon ultim numcupatiu testament, ultima y darrera voluntat mia, en y ab lo qual pos y elegesch en marmessors meus la senyora D.ª Antonina Anna Serra, ma germana, lo Doctor en ambos Drets Dn. Joaquim Fiol y Estada, mon cunyat, los Doctors en ambos

(1) Arxiu de Protocols—Not. Pere Joan Fonollar vol. 1777-84.

Drets Dn. Miquel Serra y Bennassar y Dn. Bartomeu Serra y Bennassar, mos cosins, los Illustres senyors Dn. Josep de Pueyo y Pueyo, Marques de Campofranco, Dn. Francisco Boix de Berard y Dn. Antoni Montis, Regidors perpetuos de esta dita Ciutat de Palma, los nobles senyors Dn. Guillem Dezcallar y de Oleza, y Dn. Geronim Boix de Berard y al Doctor en ambos Drets Dn. Guillem Bestard, y, a quiscun de ells a soles en deficiencia dels altres, als quals suplich per amor de Deu que ab la brevedat possible sien adimplides les Obres pies, per mi ordenades, en este mon testament.

Y primerament y antes de totes coses encomenant la mia anima en mans de Nostro Senyor Deu Jesu Christ elegesch sepultura al meu cadaver faedora en lo Real Convent de Sant Francesch en lo vas de mos mayors, que se troba construit dins del claustro, devant la capella de Sant Onofre, cuyo cadaver vull sia aportat per pobres de la Misericordia, a los quals se los donera la limosna ben vista, y no vull, pero, que el referit mon cadaver sia enterrat fins y tant que donara senyal de corrupció, a cuyo fi suplich a dits senyors, mos marmassors, cuyden de ello y fassen lo que trobaran en conciencia. Lo demes, pero concernent a dit mon enterro y funeral vull sia fet tot a voluntat y disposicio de dits senyors, mos marmassors.

Item, vull y man que el dia que dit mon cadaver sera aportat a la ecclesiastica sepultura, o el dia immediat que se podra, sia dit y cantat en sufragi de la mia anima en la iglesia de dit Real Convent de Sant Francesch un Ofici conventual, mon cos present, per cuya celebracio leix la solita caritat, una volta tantum.

Item, leix y celebrar man en sufragi de la mia anima y remissio de les mies culpes y pecats dos mil misses baxes, una volta tantum, esto es sinchcentes en la Santa Iglesia Cathedral, a caritat de quatre sous y vuyt diners quiscuna=sinchcentes en la iglesia de dit real convent de Sant Francesch a caritat de quatre sous y sis diners quiscuna=doscentes en la iglesia dels Pares Cayetanos, a dita caritat de quatre sous y sis diners quiscuna=doscentes en la iglesia del convent de San Francisco de Paula, a dita caritat de quatre sous y sis diners quiscuna, y les remanents sis centes misses en les iglesias y per los reverends senyors sacerdots que aparexara a dits senyors, mos mar-

massors, a la mateixa caritat de quatre sous y sis diners quiscuna, una volta tantum.

Item, leix al Molt Reverend senyor Rector o Vicari de la iglesia parroquial de ont el dia de mon obit seré parroquiá sinch sous, moneda de Mallorca, per son dret parroquial, una volta tantum.

Item, leix per amor de Deu en ajuda dels pobres malalts del Hospital General sinquanta lliures, moneda de Mallorca, una volta tantum.

Item, leix per bon amor y voluntat, a la Noble senyora D.ª Maria Josefa de Pueyo y Chacon, donella, el quadro ab vasa, que yo vaix pintar, del descans en la fuita de Egipte.

Item, tambe per bon amor y voluntat leix a la dita senyora D.ª Antonina Anna Serra, ma germana, el quadro de la Concepcio que yo tambe vaix pintar, qui no te vasa.

Item, per el mateix bon amor y voluntat leix al dit Illustre senyor Dn. Josep de Pueyo y Pueyo, Marques de Campo franco el quadro de Nostra Senyora del Confalo, sense vasa.

Item, axibe per bon amor y voluntat leix al dit Noble Senyor Dn. Guillem Dezcallar y de Oleza el quadro de la Europa, sense vasa.

Item, aximateix per bon amor y voluntat leix al dit Illustre Senyor Dn. Antoni Montis, quatre quadros, sense vasa, de los quatre Doctors de la Iglesia.

Item, tambe per bona voluntat leix al dit Dor. Dn. Joaquim Fiol y Estada, mon cunyat, el quadro de Sant Bruno y el quadro de Sant Miquel, los dos sense vasa.

Item, axibe per bon amor y voluntat leix al Dor. en Medicina Dn. Josep Llabres el quadro del Beato Ramon, ab vasa.

Item, tambe per bon amor y voluntat leix la mia llibreria, de que tench un catalogo format ab tota especificacio, al dit Illustre senyor Dn. Josep de Pueyo y Pueyo, Marques de Campofranco a excepcio de la obra de Pitavan *Causas célebres* en vint toms=los quatre toms de Graciano *in Jus Civile et Canonico*=y el Diccioniari de Cal de Jurisprudencia en dos toms, que leix al dit Illustre Senyor Dn. Antoni Montis=el *Diccioniari de antiguedats* en un tom=las *Escavaciones de Granada* en un tom, y la obra de Flores de *España Sagrada* en catorse toms, que leix al dit Noble senyor Dn. Guillem Dezcallar y de Oleza.

Item, per bon amor y voluntat axibe leix a dit Noble senyor Dn. Guillem Dezcallar y de Oleza les Produccions naturals de mar y terra.

Item, declar que no tinch ningun paper, ni monument del arxiu de la Ciutat, ni de altre arxiu publich, que se me puga demanar.

Item, tambe per bon amor y voluntat leix a Joana Maria Mas, ma criada, a Joan Bujosa, mon criat y a Maria Anna Muntaner, sa muller, franca habitacio en los estudis de ma casa, que al present habiten dits Bujosa y sa muller, per tot lo temps de les sues respective vides, y no mes y en el cas de no voler habitar la dita Joana Maria Mas ab los dits Joan Bujosa y Maria Anna Muntaner, conjuges, li destin y assenyal la porcio de dits estudis que se trobara necessaria y corresponent per la sua habitacio, en la qual se posara mitjanada o la divisio convenient.

Item, axibe per bon amor y voluntat leix a los dits Joana Maria Mas, ma criada y Joan Bujosa mon criat, mitat de la soldada que respectivament los pach cada any, per tot lo temps de les sues respective vides y no mes.

Item leix a Joan Bujosa menor, fill de dit Joan, mon criat, tambe per bon amor y voluntat, una doble en or de sis lliures, deu diners, moneda de Mallorca, una volta tantum.

Item, tambe per bon amor y voluntat leix al susdit Illustre senyor Dn. Josep de Pueyo y Pueyo Marques de Campofranco totes les Estampes fines que tench dins el cantarano.

Item, leix a dit Illustre senyor Marques de Campofranco los dos quadros den Mesquida y la Veneciana paraque fassa de ells lo que sap.

Item y finalment leix per dret de Institucio y per tota part, heretat, y legitima, a tots los meus fills y filles mies, postumos, y de vuy en avant naxedors y demes persones a qui per validitat del present testament tench obligacio de fer expressa mencio sinch sous moneda de Mallorca, a quiscun dels matexos, ab los quals, a quiscun de ells a mi hereu particular fas, y aquells, o, algun de ells, a mi premort o premorts ab infants, a sos infants y nets meus *in stirpem et non in capita*. Pagades y cumplides totes les demunt dites coses y altres qualsevols, a que *forsam* el dia de la mia mort estire obligat, en tots los altres empero restants bens meus immobles, mobles y semovents, drets, credits, veus y accions de qualsevol genero y qualidat que sien, presents y devenidors instituesch y fas hereu meu universal, a la dita senyora D.ª Antonina Anna Serra, ma germana,

y morint dita ma germana, quant que quant sens infants legitims y naturals, li substituesch al Doctor en ambos Drets, Dn. Miquel Serra y Bennassar, mon cosi, y morint este, quant que quant sens infants legitims y naturals, ly substituesch el Doctor en ambos Drets Dn. Bartomeu Serra y Bennassar, son germa, y este axi morint, a la senyora D.ª Margarita Serra y Bennassar, sa germana y als seus, a ses lliberes voluntats. Declarant que vull que qualsevol de los substituïts, tenint infants puga dispondrer liberament y que sos infants no puguen pretenir vacacio en persona propia. Aquesta es la mia ultima y darrera voluntat, la qual lloo, aprovo, ratifich y confirmo, y aquella valer vull per via y dret de testament la qual sino valdra o valer no podra per via de testament, valga a lo menos y aquella valer vull per via y dret de codicil o de donacio per causa de mort, com millor de dret, estil o consuetut podra valer, y perpetuament tenir forsa y valor de ultima y darrera voluntat y vull que quede secret entre Deu Nostro Senyor, Jo y el Notari infrascrit, fins que Deu hage fet de mi ses voluntats, cassant, revocant y annullant tots y qualsevols altres testaments, codicils y altres ultimes disposicions per mi fets o fetes, ordenats o ordenades en poder de qualsevols Notaris o Escrivans, encara que sots expressio de qualsevols peraules derogatories estigen concebuts o concebudes, perque de tots ells y elles me panet, y per no fets y fetes haver vull, exceptat este que es ma ultima voluntat, y com a tal lo otorgo y firmo, y per estar impedit de escriurer, a causa de la mia enfermedat no lo firmo de la mia propia ma, be pero lo firma per mi, y de mon orde un dels testimonis infrascrits, de que yo el Notari don fee. En la dita Ciutat de Palma, del Regne de Mallorca, los dia, mes y any susdits. Essent presents per testimonis requisits y per boca propia de dit senyor testador pregats, Joan Bujosa, criat, Joan Rullan criat, Francisco Antoni Zurvano, criat, Antoni Font, cabo de Milicies, Joan Bujosa, cabo de Milicies, lo reverend senyor Miquel Dols, Prevere y lo Doctor en Sagrada Teologia, Joan Bennasser, Prevere e Jo Pere Joan Fonollar, Notari publich de dita Ciutat y Regne de Mallorca, qui pregat y requirit he rebut lo present testament donant fee tenir ben conegut a dit senyor testador y que los testimonis toren requisits y pregats per boca propia del mateix senyor testador=Dr. Joan Bennasser Pre. Firm

